Norvegija gali didžiuotis savo sūnumis:
Henriku Ibsenu, Edvardu Munchu ir geriausiu trilerių rašytoju Jo Nesbø.
NEW YORK TIMES

Jo Nesbø

Vaiduoklis

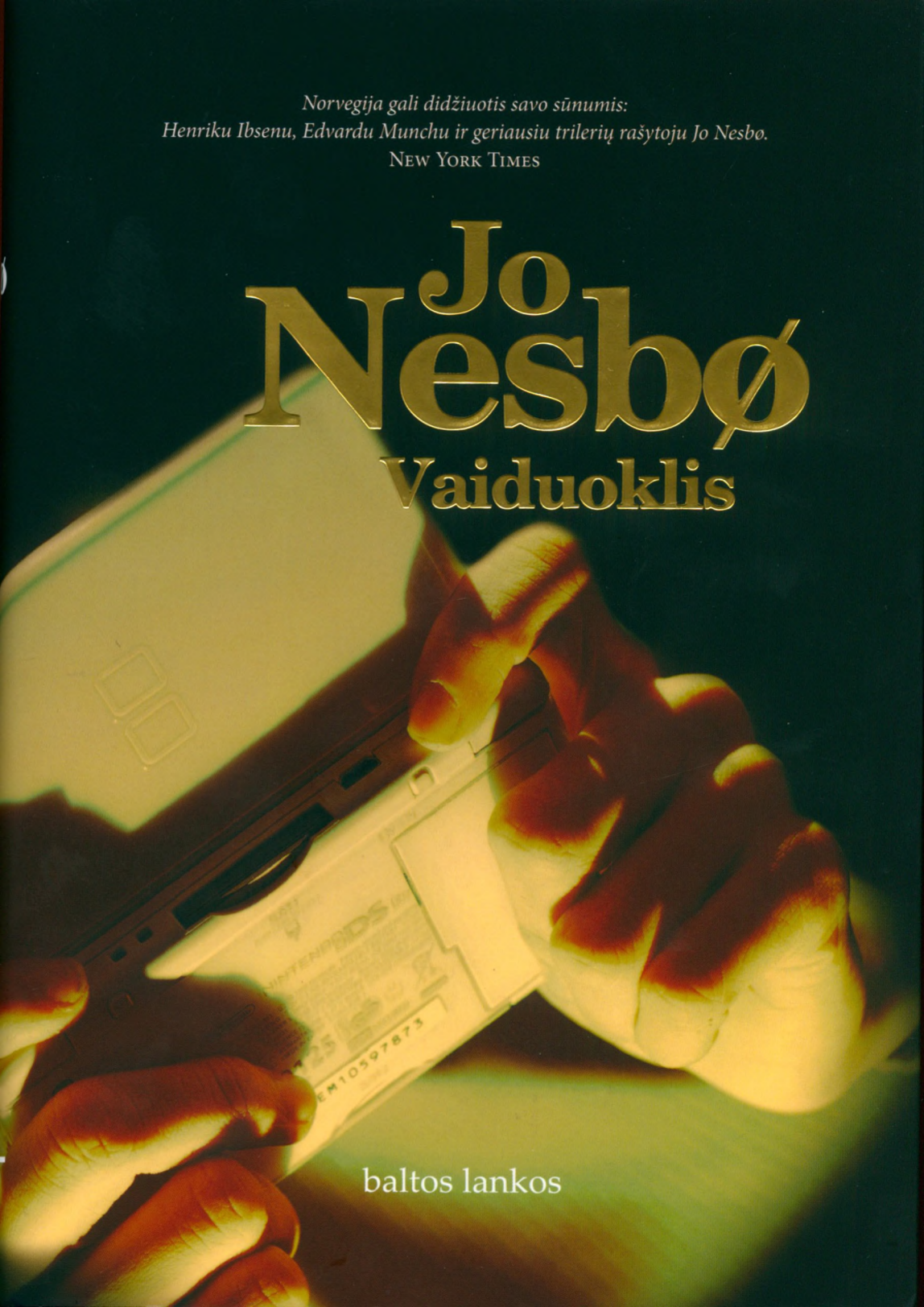

baltos lankos

Policijos inspektorius Haris Hūlė skaitytojams jau pažįstamas iš šių leidyklos „Baltos lankos“ išleistų kriminalinių romanų: *Raudongurklė* (norvegų k. pasirodė 2000 m.), *Nemezidė* (norvegų k. pasirodė 2002 m.), *Pentagrama* (norvegų k. pasirodė 2003 m.), *Gelbėtojas* (norvegų k. pasirodė 2005 m.), *Sniego Senis* (norvegų k. pasirodė 2007 m.), *Šarvuota širdis* (norvegų k. pasirodė 2009 m.).

JO NESBØ

VAIDUOKLIS

Iš norvegų kalbos vertė
Giedrė Rakauskaitė

baltos lankos

UDK 821.113.5-31
Ne-154

Versta iš:
Jo Nesbø, *Gjenferd*, H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 2011

Redagavo
Dalia Kižlienė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Sigrida Juozapaitytė

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn.

Draudžiama šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISSN 2029-2579
ISBN 978-9955-23-795-2

Copyright © Jo Nesbø, 2011
Published by agreement with Salomonsson Agency
© Giedrė Rakauskaitė, vertimas į lietuvių kalbą, 2014
© Baltų lankų leidyba, 2014

I dalis

1 skyrius

Apsupta Oslo centro garsų – nesiliaujančio automobilių gaudesio už langų, tolumoje smarkėjančio ir slopstančio sirenų kauksmo ir bažnyčios varpo skambesio šalimais, žiurkė išlindo ieškoti maisto. Paprastai darydavo tai vėlai vakare arba prieš pat saulėtekį. Nosimi braukė per purviną linoleumą virtuvėje. Žaibiškai išskyrė kvapus ir suskirstė į tris rūšis: ėdama, pavojinga, neturi nieko bendro su išlikimu. Aitrus pilkų cigaretės pelenų dvokas. Salsvas ant vatos gumulėlio ištryškusio kraujo kvapas. Karstelėjęs „Ringnes" alaus tvaikas vidinėje kamštelio pusėje. Sulfanilamido molekulės, salietra ir anglies dvideginis iš metalinės tūtelės nuo 9 × 18 mm švininės kulkos, dar vadinamos Makarovo, kadangi Makarovo pistoletui ir buvo pritaikytas šovinys. Dūmai iš vis dar rūkstančios cigaretės geltonu filtru ir juodu popieriumi su Rusijos imperijos ereliu. Tabakas – ėdamas. Ir štai: alkoholio smarvė, oda, riebalai ir asfaltas. Batas. Žiurkė apuostė apavą. Nusprendė, kad atsikąsti šio daikto nebus taip lengva kaip striukės spintoje – tos, kuri atsiduoda benzinu ir negyvu gyvūnu, iš kurio pagaminta. Tada žiurkės smegenys ėmė darbuotis, ieškojo būdo prasibrauti pro priešaky riogsančią masę. Ji mėgino prieiti iš abiejų pusių, pragrūsti savo dvidešimt penkių centimetrų ilgio ir gerokai mažiau nei pusės kilogramo svorio kūną, bet jai nepavyko. Kliūtis gulėjo ant šono, nugarą atsukusi į sieną, užstodama landą į gūžtą, kur reikalaudami pieno vis garsiau

cypsėjo jos aštuoni ką tik atsivesti beplaukiai jaunikliai. Mėsos kalnas trenkė druska, prakaitu ir krauju. Tai – žmogaus kūnas. Vis dar gyvo – tarp alkanų mažylių cypsėjimo jautrios žiurkės ausys atpažino silpnus širdies dūžius.

Gyvūnas bijojo, bet neturėjo iš ko rinktis. Pamaitinti mažylius – svarbiau už bet kokius pavojus, kliūtis ir instinktus. Tad žiurkė stovėjo pakeltu snukučiu ir laukė, kol atsiras kokia nors išeitis.

Bažnyčios varpas suskambo žmogaus širdies ritmu. Vienas dūžis, du. Trys, keturi...

Žiurkė suleido dantis.

*

Liepa. Šūdas. Kaip čia nenumirus liepą? Ar tikrai girdžiu bažnyčios varpą? Ar toje nelemtoje kulkoje būta haliucinogenų? OK, *tai viskas baigsis čia? O koks, po velnių, skirtumas? Čia ar ten. Dabar ar vėliau. Bet ar tikrai nusipelniau mirti liepą? Čiulbant paukščiams, skambčiojant buteliams, prie Akerio upės aidint juokui, tiesiai už lango verdant vasaros linksmybėms? Ar užsitarnavau gulėti ant grindų apkrėstoje narkomanų landynėje su dar viena skyle kūne, iš kurios laukan srūva gyvastis, sekundės ir prisiminimai apie tai, kaip čia atsidūriau? Visi svarbūs ir nereikšmingi įvykiai, virtinė atsitiktinumų ir ne visai mano pasirinkimai. Ar tai – aš, argi tai viskas, ar tai mano gyvenimas? Aš juk turėjau planų, ar ne? O dabar beliko šnipštas, juokelis be kulminacijos, toks trumpas, kad spėčiau jį papasakoti, dar nepabaigus skambėti tam prakeiktam bažnyčios varpui. Šūdas! Man niekas nesakė, kad mirštant taip skauda. Tėti, ar tu čia? Neišeik, tik ne dabar. Paklausyk, pokštas toks: Aš vardu Gustas. Man suėjo devyniolika. Tu buvai nedoras vaikinas, išdulkinai nedorą panelę, ir po devynių mėnesių pasirodžiau aš, tada buvau atiduotas vienai šeimai įvaikinti, taip ir neištaręs „tėti!“ Ir*

ten išsidirbinėjau kiek įmanydamas, o jie tik apsupdavo mane savo dusinančia rūpesčio antklode ir teiraudavosi, ką gavęs nusiraminčiau. Gal sušiktų ledų? Jie nė velnio nežinojo, kad tokius kaip aš ir tu reikia iš karto nudėti, sunaikinti kenkėjus, nes mes platinam užkratą, skatinam žlugimą ir, vos tik pasitaiko proga, dauginamės kaip žiurkės. Patys kalti. Bet ir jie norėjo kai ką gauti. Visi ko nors nori. Kai pirmą kartą mamos akyse pamačiau, ko ji nori, man buvo trylika.

– Gustai, tu toks gražus, – tarstelėjo ji.

Mama atėjo į vonios kambarį, – buvau palikęs praviras duris ir neatsukau vandens duše, kad garsas jos nesulaikytų. Prieš išeidama ji užsibuvo viena sekunde per ilgai. O aš nusijuokiau, nes tada jau žinojau. Tai mano talentas, tėti, aš matau, ko žmonės nori. Ar paveldėjau tai iš tavęs, ar tu irgi toks buvai? Jai išėjus nužvelgiau save dideliame vonios kambario veidrodyje. Ji ne pirmoji pasakė, kad aš gražus. Brendau greičiau nei kiti berniukai. Lieknas, aukštas, jau plačiapetis ir raumeningas. Plaukai – juodi ir žvilgantys. Aukšti skruostikauliai. Kvadratiškas smakras. Burna – plati ir plėšri, bet su putniomis kaip merginos lūpomis. Rusva glotni oda. Rudos, beveik juodos akys. „Rudoji žiurkė“, – pavadino mane vienas bendraklasis. Regis, jo vardas buvo Didrikas. Šiaip ar taip, jis norėjo tapti profesionaliu pianistu. Man suėjo penkiolika, o jis klasėje garsiai pareiškė: „Rudoji žiurkė net nemoka padoriai skaityti.“

Aš tik nusijuokiau ir, aišku, žinojau, kodėl jis taip pasakė. Ko norėjo. Kamila, kurią jis slapta mylėjo, buvo ne visai slapta įsimylėjusi mane. Per klasės vakarėlį šiek tiek geriau susipažinau su tuo, kas po jos nertiniu. O aptikau ne kažin ką. Užsiminiau apie tai keliems berniokams, o Didrikas turbūt nugirdo ir sumanė ant manęs užsisėsti. Nepasakyčiau, kad man labai rūpėjo pritapti prie šutvės, bet patyčios yra patyčios. Taigi nuėjau į baikerių klubą pas Tutu. Mokyklos laikais parduodavau jiems šiek tiek hašišo. Pasakiau, kad jei noriu deramai atlikti darbą, turiu susilaukti šiokios tokios pagarbos. Tutu pažadėjo pasirūpinti

Didriku. Vėliau Didrikas niekam neaiškino, kaip berniukų tualete sugebėjo įkišti du pirštus tarp vyrių durų viršuje, bet rudąja žiurke manęs daugiau niekada nebevadino. Be to, taip ir netapo profesionaliu pianistu. Šūdas, kaip skauda! Ne, tėti, man reikia ne paguodos, o šūvio. To paskutinio šūvio, ir tada aš paliksiu šį pasaulį tyliai ir ramiai, pažadu. Vėl suskambo varpas. Tėti?

2 skyrius

Skrydžiui numeris SK-459 artėjant prie pabaigos ir iš Bankoko nusileidusiam lėktuvui sukant link vartų numeris 46, Oslo oro uosto Gardermoene laikrodis rodė beveik vidurnaktį. Lakūnas Tordas Šulcas įjungė orlaivio „Airbus A340" stabdį, ir lėktuvas sustojo jam paskirtoje vietoje. Nutraukus degalų padavimą šaižus variklio švilpimas palaipsniui tilo, virto draugišku burzgimu ir galiausiai liovėsi. Tordas Šulcas nedelsdamas pasižymėjo laiką: trys minutės ir keturiasdešimt sekundžių po nutūpimo, dvylika minučių anksčiau numatyto laiko. Juodu su antruoju pilotu patikrino, ar išjungti visi lėktuvo mechanizmai, ir ėmė tvarkyti formalumus, susijusius su lėktuvo stovėjimu oro uoste naktį. Lėktuvas su kroviniu. Lakūnas vartė segtuvą su kompanijos logotipu. 2003 metai, rugsėjo mėnuo. Bankoke vis dar šniokščia lietūs, kaip visada, tvyro drėgna šiluma, o jis pasiilgo namų ir pirmųjų vėsių rudens vakarų. Oslas rugsėjį. Pasaulyje nėra geresnės vietos. Jis užpildė skirsnį apie likusius degalus. Išlaidos už juos. Kartą jam teko pasiaiškinti. Po reisų į Amsterdamą ir Madridą, kai skrido greičiau nei finansiškai naudinga. Kad tik suspėtų. Galiausiai skrydžių vadovas išsikvietė jį „ant kilimėlio".

– Spėti kur? – suriko jis. – Juk neskraidinai keleivių, turinčių jungiamųjų skrydžių bilietus!

– Punktualiausia oro linijų bendrovė pasaulyje, – sumurmėjo Tordas Šulcas, kartodamas reklamos žodžius.

– Finansiškai suknisčiausia oro linijų bendrovė pasaulyje! Ar gali pasakyti tik tiek?

Tordas Šulcas patraukė pečiais. Negali atskleisti tiesos: degalų padavimą padidindavo todėl, kad pačiam reikėdavo suspėti kai ką padaryti. Skraidinant į Bergeną, Trondheimą arba Stavangerį. Buvo labai svarbu, kad lėktuvą valdytų *jis*, o ne koks kitas lakūnas.

Jis buvo senas vilkas, tad jį galėjo tik aprėkti. Išvengė rimtų klaidų, kompanija jį vertino, ir jam beliko vos keleri metai iki *the two fives*, penkiasdešimt penkerių, kai vis tiek išeis į pensiją. Tordas Šulcas linktelėjo. Liko keleri metai susitvarkyti, kad neliktų finansiškai suknisčiausias lakūnas pasaulyje.

Jis pasirašė dokumentą, atsistojo ir išėjo iš kabinos parodyti keleiviams baltų kaip perlai dantų rusvame veide. Šypsenos, bylojančios, jog jis – gyvas saugumo įsikūnijimas. Lakūnas. Ši profesija žmonių akyse kadais pavertė jį kažkuo kitu. Jis matė, kaip ištarus šį stebuklingą žodį žmonės – tiek vyrai, tiek moterys, tiek pagyvenę, tiek jauni – iškart imdavo vertinti jį kitaip ir įžvelgdavo kerintį berniokišką žavesį ir nerūpestingumą, taip pat ramius ir tikslius kapitono veiksmus, ypatingą intelektą ir beribę narsą, keliančią baimę paprastiems mirtingiesiems. Bet tai buvo seniai. Dabar jie žiūrėjo į jį kaip į autobuso vairuotoją, koks jis ir buvo, keleiviai klausinėjo, kiek kainuoja pigiausias bilietas į Gran Kanarijos las Palmą ir kodėl kompanijos „Lufthansa“ lėktuvuose yra daugiau vietos kojoms.

Velniop juos. Velniop juos visus.

Tordas Šulcas atsistojo prie išėjimo šalia stiuardesių, ištiesė nugarą, išsišiepė, kartojo: „Welcome back, miss.“* Pasitelkė savo amerikietišką Teksaso akcentą, išmoktą Šeperdo lakūnų mokykloje. Kaip atsakymo sulaukdavo geranoriškos šypsenos.

* Iki pasimatymo, panele. (Angl.)

Kadais taip išsišiepęs gebėdavo suvilioti moterį ateiti į pasimatymą atvykimo salėje. Žinoma, taip ir darydavo. Reisas iš Keiptauno į Altą. Moterys. Tai ir buvo problema. Ir sprendimas. Moterys. Dar daugiau moterų. Naujos moterys. O dabar? Jo plaukų augimo linija traukėsi vis tolyn po lakūno kepure, bet siuvėjo siūta uniforma ryškino aukštą plačiapetį stotą. Dėl ūgio lakūnų mokykloje nepateko į naikintuvą, tad mokėsi valdyti karinį transportinį lėktuvą „Hercules", dangaus darbinį arklį. Visiems namuose papasakojo, kad jo nugara esanti pora centimetrų per ilga, lakūno kabina naikintuvuose „Starfihter", F-5 ir F-16 tinkanti tik nykštukams. Tiesa ta, kad jam net neteko jų išmėginti. Kūnas buvo vienintelis dalykas, kurį pavyko išlaikyti iš tų laikų. Vienintelis, kuris nesubyrėjo, nesužlugo. Kaip jo santuokos. Šeima. Draugai. Kaip tai atsitiko? Kur buvo jis, kai visa tai vyko? Greičiausiai viešbučio kambaryje Keiptaune arba Altoje: nosis – kokaine, kad atlygintų už potencijai kenkiančius alkoholinius gėrimus bare, o „draugužis" – kokioje nors *not-welcome back miss**, kad atlygintų už tai, kuo nebuvo ir niekada nebus.

Tordo Šulco žvilgsnį patraukė tarpu tarp sėdynių eilių einantis žmogus. Ėjo palenkęs galvą ir vis tiek atrodė gerokai aukštesnis už kitus. Liesas ir plačiapetis, kaip ir pats Šulcas. Kirptas ežiuku: šeriai styro tarsi šepetys. Matyt, jaunesnis už jį, panašus į norvegą, bet vargu ar tai namo grįžtantis turistas, veikiau emigrantas kiek papilkėjusia rusva oda, kokia būdinga baltiesiems, praleidusiems daug laiko Pietryčių Azijoje. Aiškiai pagal užsakymą siūtas rudas lininis kostiumas atrodo kokybiškas ir solidus. Galbūt verslininkas. Ne itin turtingas, nes keliauja ekonomine klase. Tačiau Tordo Šulco žvilgsnį prikaustė ne vyro kostiumas ar ūgis. Randas. Šis tęsėsi nuo kairio lūpų kampučio beveik iki pat ausies – kaip pjautuvo formos šypsena. Groteskiška ir itin dramatiška.

* „Ne iki pasimatymo" panelė. (Angl.)

– *See you.**

Tordas Šulcas krūptelėjo, bet nesuspėjo atsakyti į išlipančio keleivio atsisveikinimą. Atvykėlio balsas buvo gergždžiantis ir užkimęs, o paraudusios akys liudijo, kad vyras ką tik nubudo.

Lėktuvas ištuštėjo. Ant pakilimo tako stovėjo autobusiukas su darbuotojais, tvarkysiančiais saloną. Tordas Šulcas pastebėjo, kaip pirmiausia iš autobusiuko išlipa ir laiptais aukštyn pasileidžia nedidukas kresnas rusas, vilkintis geltoną liemenę su atšvaitais ir kompanijos „Solox“ ženklu.

See you.

Koridoriumi žingsniuodamas link įgulų pasitarimo kambario, Tordas Šulcas mintyse kartojo įstrigusius žodžius.

– Ar kartais neturėjai rankinio krepšio? – klustelėjo viena stiuardesė, rodydama į Tordo Šulco „Samsonite“ kompanijos lagaminėlį su ratukais.

Šulcas neprisiminė jos vardo. Mija? Maja? Šiaip ar taip, kažkada prieš šimtą metų permiegojo su ja per pertrauką tarp skrydžių. O gal ir ne?

– Ne, – atsiliepė Tordas Šulcas.

See you. Tarsi – dar pasimatysime? Arba – matau, kad į mane stebeiliji? Prie įgulų pasitarimo kambario durų jie praėjo pro pertvarą, kur teoriškai buvo įrengtas muitinės postas. Beveik visą laiką kėdė už pertvaros stovėjo tuščia, ir jis niekada – per trisdešimt metų darbo oro linijų bendrovėje – nebuvo sustabdytas ir patikrintas.

See you.

Tarsi – žinok, matau tave. Ir – permatau, kas tu per vienas.

Tordas Šulcas skubiai žengė pro duris į įgulų pasitarimo kambarį.

* Pasimatysime. (Angl.)

*

Autobusiukui sustojus ant degutbetonio prie orlaivio, Sergejus Ivanovas, kaip visada, pasistengė išlipti pirmas ir pasileido laipteliais aukštyn į tuščią lėktuvą. Į lakūno kabiną nusinešė dulkių siurblį ir užsirakino duris. Užsimovė gumines pirštines ir patempė jas aukštyn iki pat tatuiruočių. Pakėlė siurblio dangtį ir pravėrė lakūno spintelę. Ištraukė nedidelį „Samsonite" rankinį krepšį, atsegė ir apžiūrėjo keturias po kilogramą sveriančias plytos formos pakuotes. Tada sugrūdo jas į siurblį tarp žarnos ir didelio dulkių maišo, kurį iš anksto buvo ištuštinęs. Vėl nuleido dangtį, atrakino kabinos duris ir įjungė siurblį. Viskas užtruko vos kelias sekundes.

Išvalęs ir išplovęs kabiną jis lengvu žingsniu išlipo iš lėktuvo, melsvus šiukšlių maišus sumetė į „Daihatsu" automobiliuką ir sugrįžo į laukiamąjį. Beliko keli lėktuvai, kurie leisis ir kils iki užsidarant oro uostui. Ivanovas per petį pažvelgė į pamainos vadybininkę Dženę. Užmetė akį į ekranus. Nė vienas lėktuvas nevėluoja.

– Paimsiu Bergeną, – su ryškiu akcentu tarė Sergejus. Na, jis bent jau išmoko norvegiškai. Pažįsta rusų, kurie gyvena Norvegijoje dešimt metų ir vis dar turi griebtis anglų kalbos. Bet kai prieš dvejus metus jis atvyko čionai, dėdė jam aiškiai pasakė, kad teks išmokti norvegiškai, ir paguodė, kad gal bus paveldėjęs šiek tiek pačiam dėdei būdingų gabumų kalboms.

– Susidorosime su Bergenu, – atsakė Dženė. – Tu gali palaukti Trondheimo.

– Sutvarkysiu Bergeną, – užsispyrė Sergejus. – Trondheimo gali imtis Nikas.

Dženė pažvelgė į jį.

– Kaip nori. Nenusivaryk nuo kojų, Sergejau.

Sergejus priėjo prie lango ir atsisėdo ant kėdės. Iš lėto atsilošė. Pečių oda, kur pasidarbavo Norvegijos tatuiruočių meistras, vis dar perštėjo. Jis atkartojo piešinius, kuriuos Sergejui

atsiuntė Imras, tatuiruotojas iš Žemutinio Tagilo kalėjimo. Liko dar daug darbo. Sergejus galvojo apie dėdės parankinių Andrejaus ir Piotro tatuiruotes. Melsvi brūkšniai ant dviejų kazokų iš Altajaus odos bylojo apie jų dramatiškus gyvenimus ir didžiulius nuopelnus. Bet su Sergejaus vardu irgi siejamas žygdarbis. Žmogžudystė. Ji nebuvo ypatinga, bet jau yra įamžinta angelo pavidalu. O dabar, ko gero, laukia dar viena. Išskirtinė. Jei reikės, tai reikės, pasakė dėdė ir įspėjo, kad būtų pasiruošęs, moraliai stiprus, kad pratintųsi naudotis peiliu. Akiratyje – vyras, pasakė jis. Dar nežinia, bet tikriausiai.

Tikriausiai.

Sergejus Ivanovas žiūrėjo į savo rankas. Guminių pirštinių nenusimovė. Žinoma, grynas atsitiktinumas: jo darbo specifika užtikrino, kad jei vieną dieną reikalai pakryptų nepalankia linkme, ant pakuočių neliks pirštų atspaudų. Rankos nė nevirptelėjo. Jis darė tai itin ilgai, tad gaudavo nuolat priminti sau apie pavojų, kad išsaugotų budrumą. Tikėjosi, kad pirštai bus tokie pat ramūs ir tada, kai teks padaryti tai, ką reikia – *čto nužno*. Kai užsitarnaus tatuiruotę, kurios paveiksliuką jau užsisakė. Jam prieš akis vėl iškilo vaizdas: namie, Tagilyje, visų savo brolių urkų akivaizdoje svetainėje atsisegs marškinius ir parodys naujas tatuiruotes. Nereikės jokių pastabų ar žodžių. Tad jis nieko ir nesakys. Tik jų akyse įžvelgs – jis jau nebe Mažasis Sergejus. Ištisom savaitėm jis meldėsi per naktis, kad tik pasirodytų tas vyras. Ir kad tektų padaryti tai, *ką reikia*.

Sutraškėjo nešiojamoji radijo stotelė: laikas tvarkyti į Bergeną skrisiantį lėktuvą.

Sergejus atsistojo. Nusižiovavo.

Kitoje lakūno kabinoje procedūra bus dar paprastesnė.

Atidaryti siurblio dangtį, pakus sudėti į krepšį lakūno spintelėje.

Išeidami jie sutiko ateinančią lėktuvo įgulą. Sergejus Ivanovas nemėgino sugauti lakūno žvilgsnio, nuleido akis ir pastebėjo, kad vyro lagaminas su ratukais lygiai toks kaip Šulco.

„Samsonite Aspire GRT“. Toks pat raudonas. Trūko nedidukо prie rankenos tvirtinamo krepšio. Jie nieko vienas apie kitą nežino. Apie motyvus, gyvenimą ar šeimą. Sergejų, Šulcą ir jaunąjį lakūną siejo tik jų neregistruoti Tailande pirktų mobiliųjų telefonų numeriai, kad galėtų pasiųsti žinutę, jei tvarkaraštyje atsirastų pakitimų. Sergejus abejojo, ar Šulcas ir šis lakūnas žino vienas apie kitą. Andrejus griežtai ribojo informaciją, teikė tik būtiniausias žinias. Dėl to Sergejus nė nenutuokė, kas nutiks su pakuotėmis. Bet galėjo nuspėti. Mat nusileidus po vietinio skrydžio iš Oslo į Bergeną lakūnui nereikia eiti per muitinę ar apsaugą. Bergene jis nešasi rankinį bagažą į viešbutį, kur apsistoja įgula. Vidurnaktį į kambario duris tyliai pabeldžiama ir keturi kilogramai heroino perduodami iš rankų į rankas. Nors dėl naujojo narkotiko fiolino* heroino kainos krito, gatvėje už dvidešimt penkis miligramus paprastai mokama 250 kronų. 1000 už gramą. Turint galvoje, kad į narkotikus su priemaišomis dar dedama priedų, susidaro aštuoni milijonai kronų. Skaičiuoti jis moka gerai. Tiek, kad žinotų, jog jam mokama per mažai. Bet žino ir tai, kad didesnį pyrago gabalą užsitarnaus padaręs tai, *ką reikia*. Ir, gaudamas tokį užmokestį, po poros metų galės nusipirkti namą Tagilyje, susirasti dailią panelę iš Sibiro, na, gal ir priglausti motiną su tėvu, kai šie nusens.

Sergejus Ivanovas jautė, kaip peršti tatuiruotės vietą tarp menčių.

Tarsi oda nekantriai lauktų dar vieno atvaizdo.

3 skyrius

Oslo geležinkelio stotyje iš oro uosto traukinio išlipo vyras lininiu kostiumu. Suprato, kad jo gimtajame mieste būta šil-

* Fiolinas – Jo Nesbø išgalvotas narkotikas. (Čia ir toliau – vert. past.)

tos ir saulėtos dienos, kadangi oras vis dar malonus ir švelnus. Jis nešėsi kone juokingai atrodantį kanvos lagaminėlį ir mikliai žingsniavo iš pastato pietinėje pusėje. Iš pažiūros Oslo širdis – nors, kai kurių teigimu, miestas išvis tokios neturi – plakė ramiai. Nakties ritmu. Skirtingų lygmenų sankryža vieną po kito išspjaudavo po ją besisukiojančius automobilius: į rytus – Stokholmo ir Trondheimo pusėn, į šiaurę, kur išsidėstę kiti miesto rajonai, į vakarus – Drameno ir Kristiansando kryptimi. Tiek savo forma, tiek dydžiu didžiulės sankryžos žiedas priminė brontozaurą, netrukus išnyksiantį merdėjantį milžiną, kurį greitai pakeis prašmatnaus naujo rajono namai ir biurų pastatai, išdygsiantys netoli naujojo statinio – Operos teatro. Vyras stabtelėjo ir nužvelgė baltą ledkalnį, stūksantį tarp sankryžos ir fiordo. Pastatas jau susišlavė keletą tarptautinių architektūros apdovanojimų. Žmonės iš tolimiausių pasaulio kampelių suplūsdavo pasivaikščioti ant itališko marmuro stogo, besileidžiančio iki pat vandens. Šviesa už didelių pastato langų plieskė ryškiai kaip ir ant jų krintantis pilnaties tviskesys.

Jėzau, kokia pažanga, pagalvojo vyras.

Jis matė ne daug žadančią miesto plėtrą, o praeitį. Mat čia irgi rinkosi narkomanai, driekėsi besibadančiųjų teritorija: šiek tiek pridengti palaikių pašiūrių kvaišalus švirkštėsi ir svaiginosi prarastieji miesto vaikai. Pašiūrės atstojo ploną pertvarą tarp jų ir nieko nenutuokiančių geranoriškų tėvų socialdemokratų. Kokia pažanga, pagalvojo jis. Į pragarą keliaujama gražesnėje aplinkoje.

Nuo tada, kai stovėjo čia paskutinį kartą, praėjo treji metai. Viskas nauja. Viskas taip pat.

Jie grūdosi siaurame žolės plotelyje tarp stoties ir greitkelio, beveik kelkraštyje. Taip pat apkvaitę kaip ir anuomet. Gulėjo ant nugaros, primerkę akis, tarsi per ryškiai spigintų saulė, tupėjo ir ieškojo dar sveikos kraujagyslės, į kurią būtų galima įbesti adatą, arba stovėjo pasvirę, sulinkusiais keliais,

su kuprinėmis ant pečių, nebesuvokiantys, kas dedasi. Tokie patys veidai. Ne tie patys gyvi lavonai, kuriuos matė anuomet, tie jau seniai pakišti po velėna. Bet veidai – tokie patys.

Pakeliui link Muitinės gatvės vyras pamatė ir daugiau tipelių. Kadangi jie buvo susiję su jo grįžimo priežastimi, pamėgino susidaryti įspūdį. Bandė nuspręsti, ar jų daugiau, ar mažiau. Pastebėjo, kad jie vėl prekiauja Platos aikštėje. Baltai nudažytas nedidukas asfalto kvadratas į vakarus nuo Geležinkelio aikštės virto Oslo Taivanu, nekontroliuojama prekybos narkotikais zona, įrengta taip, kad pareigūnai galėtų atidžiai stebėti, kas vyksta, ir galbūt sustabdyti pirmą kartą pasirodžiusius jaunus pirkėjus. Bet verslas plėtėsi, Platoje atsiskleidė tikrasis Oslo veidas (tai vienas bjauriausių heroino platinimo punktų Europoje) ir ši vieta tapo tikru turistų traukos centru. Heroino apyvartos ir perdozavimo statistika sostinei nuo seno darė gėdą, bet visgi nebuvo tokia matoma dėmė kaip Plata. Laikraščiai ir televizija užversdavo visuomenę nuo narkotikų apdujusių jaunų žmonių – po Oslo centrą dienos akyje besibastančių zombių – nuotraukomis. Kaltino politikus. Kai valdžios postuose sėdėjo dešinieji, kairieji triukšmavo. „Nepakanka priklausomybės ligų klinikų.“ „Pasmerktieji kalėjimui tampa vartotojais.“ „Naujojoje klasinėje visuomenėje imigrantų rajonuose buriasi gaujos.“ Kai valdžią į rankas paėmė kairieji, šurmulį ėmė kelti dešinieji. „Trūksta policijos pareigūnų.“ „Per lengvos sąlygos prieglobsčio ieškotojams.“ „Šeši iš septynių kalinių – svetimšaliai.“

Tad iš visų pusių puolama Oslo miesto taryba griebėsi neišvengiamo sprendimo – išgelbėti savo kailį. Sušluoti mėšlą po kilimu. Uždaryti Platą.

Vyras lininiu kostiumu pastebėjo ant laiptelių stoviniuojantį jaunuolį dvispalviais futbolo komandos „Arsenal“ marškinėliais. Priešais jį mindžikavo keturi tipeliai. „Arsenal“ marškinėlius vilkinčiojo galva sukiojosi tai kairėn, tai dešinėn – kaip viščiuko. Kitos keturios galvos nejudėjo: pirkėjai

nenuleido akių nuo baltos ir raudonos spalvų drabužį vilkinčio narkotikų prekeivio. Šis lūkuriavo, kol atsiras daugiau klientų, kol susiburs pakankamai didelė šutvė, gal penki ar šeši. Tada jis surinks pinigus už užsakytas prekes ir nuves klientus ten, kur kvaišalai. Už kampo arba į užpakalinį kiemą, kur laukia bendrininkas. Principas paprastas: tas, kuris turi narkotikų, nekiša nagų prie pinigų, o tas, kuris ima pinigus, neliečia narkotikų. Tai apsunkina narkotikų prekybos tyrimą ir policijos darbą, ieškant svarių įrodymų. Visgi vyrą lininiu kostiumu tai nustebino, nes su šiuo senu metodu jis buvo susidūręs aštuntajame ir devintajame dešimtmečiuose. Kai policija liovėsi gaudžiusi pinigų surinkėjus, šie nutraukė savo įprastinę veiklą, nebeburdavo šutvės ir pradėdavo prekiauti vos pasirodžius pirkėjams: vienoje rankoje – pinigai, kitoje – kvaišalai. Ar policija vėl ėmė persekioti narkotikų platintojus?

Pro šalį pravažiavo dviratininkas – su šalmu, oranžiniais akiniais, ryškiais orui pralaidžiais marškinėliais. Po aptemptais šortais pūpsojo raumeningos šlaunys. Dviratis atrodė brangus. Todėl, su šutve traukdamas paskui „Arsenal" marškinėlius vilkintį prekeivį iki kampo anapus pastato, kartu nusivarė ir dviratį. Viskas nauja. Niekas nepasikeitę. Bet jų mažiau, ar ne?

Prostitutės prie Skiperio gatvės kampo kalbino jį prasta anglų kalba: „Hey, baby!", „Wait a minute, handsome!"*, bet jis tik purtydavo galvą. Ir atrodė, kad gandas apie jo kuklumą ir galimus finansinius sunkumus plinta sparčiau, nei jis žingsniuoja: merginos gatvės gale nebeskyrė jam jokio dėmesio. Jo laikais Oslo kekšės rengėsi praktiškai: džinsai ir striukė. Jų darbavosi kelios, paklausa viršijo pasiūlą. Bet dabar konkurencija pasidarė nuožmesnė, šmėžavo trumpi sijonai ir tinklinės kojinės, kaukšėjo aukštakulniai. Susidarė įspūdis, kad panelėms iš Afrikos jau šalta. Luktelėkit gruodžio, pagalvojo vyras.

* Sveikas, mažuti! Luktelk, gražuoli! (Angl.)

Jis patraukė tolyn link Kvadratūros, kur kadaise buvo pirmasis Oslo centras, o dabar plyti asfalto ir mūro dykuma su administraciniais pastatais ir biurais, kuriuose triūsia 250 000 skruzdžių darbininkių. Laikrodžio rodyklėms rodant keturias arba penkias vakaro, jos skuodžia namo ir užleidžia šį miesto rajoną naktiniams graužikams. Andai, kai sekdamas Renesanso idealais karalius Kristijonas IV pagal geometrinį planą pastatė šią miesto dalį su kvadrato formos kvartalais, Kvadratūros gyventojus įkalindavo gaisrai. Vietinis mitas byloja, kad kiekvienais keliamaisiais metais čia išvysdavai nuo namo prie namo lakstančius degančius žmones, girdėdavai jų riksmus ir matydavai, kaip jie sudega ir išgaruoja, ant asfalto palikdami tik žiupsnį pelenų. Jei prieš vėjui nupučiant likučius suspėsi pribėgti ir juos suvalgyti, tai namas, kuriame pats gyveni, niekada neužsiliepsnos. Dėl gaisrų pavojaus Kristijonas IV skurdžiame Osle liepė nutiesti plačias gatves. Be to, namai čia buvo statomi iš Norvegijai nebūdingų statybinių medžiagų – plytų. Viename mūriniame name nūnai buvo įsikūręs baras. Pro praviras duris vyras žengė vidun. Net rūkančiuosius lauke pasiekė plyšojanti dar viena išdarkyta grupės „Guns N' Roses" dainos „Welcome to the Jungle" versija, šokiams pritaikytas regio variantas, besiliejanti kaip Marlio, Rouzo, Slašo ir Stredlino šlapimas. Vyrą sustabdė ištiesta ranka.

– Turi ugnies?

Į jį žvelgė ketvirtą dešimtį įpusėjusi apkūni didžiakrūtė ponia. Tarp raudonai nuteptų lūpų provokuojamai šokinėjo cigaretė.

Vyras kilstelėjo antakį ir pažiūrėjo į moters draugę – šioji stovėjo jai už nugaros su rusenančia cigarete ir juokėsi. Pamačiusi tai didžiakrūtė irgi nusikvatojo, tada žengtelėjo į šalį.

– Nagi, nebūk toks lėtas, – paragino ji su tokiu pačiu pietinių žemių akcentu, su kokiu kalba ir Norvegijos princesė.

Jis buvo girdėjęs, kad viena vietinės rinkos prostitutė susikrovė turtus, kadangi atrodė, kalbėjo ir rengėsi kaip princesė.

Ir kad sumokėjęs penkis tūkstančius kronų už valandą klientas net gaudavo plastikinį skeptrą, kuriuo galėdavo naudotis kaip užsigeidęs.

Vyrui benueinant, moteris palietė jį ranka. Pasilenkė ir pūstelėjo jam į veidą vyno tvaiko.

– Atrodo, kad esi puikus vyrukas. Ar nenori duoti man... ugnies?

Jis atsuko jai kitą veido pusę. Negražiąją. Ne puikaus vyruko pusę. Pajuto, kaip pamačiusi vinies rėžį iš Kongo laikų moteris krūpteli ir atšlyja. Rėžis driekėsi nuo ausies iki burnos kaip prastai užlopytas plyšys.

Jam nužingsniavus tolyn, pasigirdo grupės „Nirvana" kūrinys „Come as You Are"*. Originali versija.

– Hašišo?

Balsas suskambo netoli įėjimo, bet vyras nei atsisuko, nei atsiliepė.

– Spydo?

Jis išbuvo švarus trejus metus ir neketino pradėti dabar.

– Fiolino?

Tikrai ne.

Ant šaligatvio priešais jį prie dviejų narkotikų platintojų stabtelėjo jaunuolis, kažką jiems pasakė ir parodė. Vyrui prisiartinus, jaunuolis pakėlė galvą ir įsmeigė į jį pilkas tiriančias akis. Policininko žvilgsnis, pagalvojo vyras, panarino galvą ir perėjo gatvę. Gal jam tiesiog paranoja, mažai tikėtina, kad toks jaunas policininkas jį atpažintų.

Štai ir viešbutis. Nakvynės vieta. „Leon".

Šioje rajono dalyje beveik nesimatė žmonių. Kitapus gatvės po žibintu jis pastebėjo kvaišalų pirkėją – stovėjo apžergęs dviratį, kartu su kitu dviratininku, irgi vilkinčiu sportinę aprangą. Šis padėjo jam įsmeigti į kaklą švirkštą.

Vyras lininiu kostiumu papurtė galvą ir nužvelgė priešais stūksančio pastato fasadą.

* Būk toks, koks esi. (Angl.)

Ties trečiu ir viršutiniu aukštais kabėjo tas pats nuo purvo papilkėjęs skelbimas. „Keturi šimtai kronų už naktį!“ Viskas nauja. Viskas taip pat.

*

Viešbutyje „Leon“ dirbo naujas registratorius. Jaunas vaikinas pasitiko vyrą lininiu kostiumu neįtikėtinai svetingai šypsodamasis ir stebėtinai – kaip viešbutyje „Leon“ – neįtariai. Be jokios ironijos gaidelės balse nuoširdžiai pasveikino atvykus ir paprašė paso. Vyras žinojo, kad dėl rusvo odos atspalvio bei lininio kostiumo jį dažnai palaiko užsieniečiu, ir ištiesė savo raudoną norvegišką pasą. Šis buvo aptrintas, nusėtas daugybe antspaudų. Per daug, kad galėtum pavadinti gyvenimą geru.

– O, taip, – tarė registratorius ir atidavė pasą. Prie langelio padėjo anketą ir ištiesė rašiklį. – Pakanka užpildyti pažymėtas grafas.

Registracijos anketa viešbutyje „Leon“? Keista. Gal visgi kažkas pasikeitė? Jis paėmė rašiklį, o registratorius įsistebeilijo į jo didįjį pirštą. Tiksliau, į tą vietą, kur kadaise buvo jo didysis pirštas. Jo neteko viename name ant Holmenkoleno kalno šlaito. Dabar pirmojo sąnario vietoje styrojo melsvai pilkas matinis titano protezas. Iš jo nebuvo didelės naudos, bet visgi šiokia tokia atrama kitiems pirštams, kai jis mėgindavo ką nors paimti. Be to, niekam netrukdė, nes buvo gana trumpas. Vienintelis trūkumas – nuolatinis aiškinimasis per patikrą oro uostuose.

Grafose *First Name* ir *Last Name* jis įrašė savo vardą ir pavardę.

*Date of Birth.**

* Gimimo data (Angl.)

Jis užpildė grafas, žinodamas, kad dabar yra panašesnis į penktą dešimtį įpusėjusį vyrą nei tas sužeistas nusenėlis, išvykęs iš Norvegijos prieš trejus metus. Jis laikėsi griežto režimo: sportavo, sveikai maitinosi, pakankamai miegojo ir, žinoma, visiškai negėrė. Režimo reikėjo ne tam, kad atrodytų jaunesnis, o tam, kad nenumirtų. Be to, jam tai patiko. Tiesą sakant, visada mėgo nusistovėjusį ritmą, tvarką, discipliną. Tai kodėl jo gyvenimą vis tiek persmelkė chaosas, pražūtinga savigriova ir žlugę santykiai, kuriami laviruojant tarp tamsių intoksikacijos periodų? Į jį klausiamai spoksojo tuščios grafos. Bet jose trūko vietos atsakymams, kurių reikalavo.

*Permanent Address.**

Ką gi. Butas Sofijos gatvėje buvo parduotas prieš trejus metus, iškart po to, kai jis išvažiavo. Tas pats nutiko tėvų namui Opsale. Užsiimant tokiu darbu būtų gan rizikinga nurodyti oficialų adresą. Todėl jis parašė tai, ką paprastai nurodydavo užsiregistruodamas viešbučiuose: „Chung King Mansion, Hong Kong". Tai – mažiausiai nutolę nuo tiesos.

Profession.

Žudikas. Šito nerašys. Grafa nepažymėta.

*Phone Number.***

Jis pakeverzojo išgalvotą. Mobiliaisiais telefonais galima susekti tiek pokalbius, tiek tavo buvimo vietą.

Phone Number Next of Kin.

Artimiausias žmogus? Koks vyras, registruodamasis į viešbutį „Leon", savo noru nurodytų žmonos telefono numerį? Juk vis tiek ši Oslo vietelė labiausiai iš visų primena viešnamį.

Matyt, registratoriui pavyko perskaityti jo mintis.

– Tik tuo atveju, jei sunegaluotumėte ir mums tektų kam nors paskambinti.

Haris linktelėjo. Tuo atveju, jei akto metu sustotų širdis.

* Nuolatinis adresas. (Angl.)

** Telefono numeris. (Angl.)

– Neprivalote pateikti duomenų, jei neturite...

– Ne, – atsiliepė Haris ir stovėjo, spoksodamas į žodžius. Artimasis. Yra Sėsė. Sesuo, kuri, anot jos pačios, turi „nežymų Dauno sindromą“ ir kuriai gyventi visada sekėsi geriau nei vyresniajam broliui. Be Sėsės daugiau nieko nėra. Tikrai nieko. Taigi, artimiausias žmogus.

Ties apmokėjimo būdu jis pabraukė „Grynieji pinigai“, pasirašė ir ištiesė anketą registratoriui. Šis paskubomis permetė akimis. Ir tada Haris pastebėjo pagaliau šmėstelint įtarumą.

– Ar jūs... ar jūs Haris Hūlė?

Haris Hūlė linktelėjo.

– Ar tai sukelia sunkumų?

Vaikinas papurtė galvą. Nurijo.

– Puiku, – tarė Haris Hūlė. – Ar duosi man raktą?

– Oi, atsiprašau! Štai. 301.

Haris ištiesė ranką ir atkreipė dėmesį, kad vaikino lėliukės išsiplėtė, o balsas užlūžo.

– Tai... tai mano dėdė, – aiškinosi vaikinas. – Jis vadovauja viešbučiui, kadaise tai buvo jo darbo vieta. Jis pasakojo apie jus.

– Numanau, kad tik gerus dalykus, – atsiliepė Haris, nusišypsojo, čiupo mažą kanvos lagaminėlį ir pasuko prie laiptų.

– Liftas...

– Nemėgstu liftų, – neatsigręždamas burbtelėjo Haris.

Kambarys buvo toks kaip ir anuomet. Nušiuręs, ankštas ir beveik švarus. Beje, kabėjo naujos užuolaidos. Žalios. Standžios. Tikrai nesiglamžančios. Tai priminė jam, jog reikia pakabinti kostiumą vonios kambaryje ir atsukti dušą, kad garas išlygintų raukšles. Kostiumas kainavo 800 Honkongo dolerių, užsakytas „Punjab House“ siuvykloje Neitan Roude, bet jo darbe tokia investicija būtina. Skarmalių niekas negerbia. Jis ir pats palindo po dušo srove. Nuo karšto vandens dilgsėjo oda. Tada nuogas nužingsniavo per kambarį ir įleido oro. Trečias aukštas. Užpakalinis kiemas. Pro pravirą langą sklido suvaidintos geidulingos dejonės. Haris uždėjo ranką ant

užuolaidų karnizo ir persisvėrė pro langą. Pažvelgė tiesiai į atidarytą šiukšlių konteinerį ir pajuto kylantį salsvą šiukšlių tvaiką. Nusispjovė ir išgirdo, kaip seilės tekšteli ant popieriaus konteineryje. Bet paskui sutraškėjo ne popierius. Tą akimirką pasigirdo pokštelėjimas, ir žalios standžios užuolaidos šleptelėjo ant grindų kiekviena savo pusėje. Velnias! Haris ištraukė iš medžiagos ploną karnizą. Senovišką, ilgą, su bumbuliukais galuose, jau seniau sulūžusį ir sutvirtintą lipnia juosta. Haris atsisėdo ant lovos, atidarė naktinio stalelio stalčių: Biblija šviesiai mėlynu viršeliu ir siuvimo reikmenų rinkinukas – aplink kartono skiautelę apvynioti juodi siūlai, persmeigti adata. Ir Haris pamanė, kad tai turbūt visai neprastas sumanymas. Po visko klientai gali įsisiūti išdraskytas sagas ir pasiskaityti apie nuodėmių atleidimą. Jis atsigulė, nužvelgė lubas. Viskas nauja, viskas... Jis užsimerkė. Lėktuve nesudėjo bluosto. Jausdamas paros ritmo sutrikimą ar ne, su užuolaidomis ar be jų, jis miegos. Ir sapnuos tą patį sapną, kuris visus šiuos trejus metus kasnakt jį aplanko. Kad bėga koridoriumi, sprunka nuo griausmingos lavinos, išsiurbiančios visą orą, paliekančios jį be kvapo.

Tereikėjo kiek ilgiau pabūti užsimerkus.

Mintys nutrūko, viskas išsisklaidė.

Artimiausias žmogus.

Artintis. Prisiartinti.

Artimiausias.

Tas žmogus toks ir yra. Dėl to jis ir grįžo.

*

Sergejus važiavo greitkeliu E6 Oslo link. Ilgėjosi lovos bute Furuseto rajone. Važiavo lėčiau nei 120 kilometrų per valandą greičiu, nors taip vėlai naktį kelias tuščias. Suskambo mobilusis telefonas. *Tas* mobilusis. Pašnekesys su Andrejumi netruko

ilgai. Jis kalbėjosi su dėde, arba atamanu, kaip jį vadino Andrejus. Jiems baigus pokalbį, Sergejus nebegalėjo susivaldyti. Nuspaudė akceleratorių. Suriko iš pasitenkinimo. Vyras atvyko. Šiandien vakare. Jis čia! Kol kas Sergejui nereikia nieko imtis, gali būti ir taip, kad viskas išsispręs savaime, perspėjo Andrejus. Bet dabar jis turi būti dar geriau pasiruošęs. Tiek moraliai, tiek fiziškai. Treniruotis su peiliu, išsimiegoti, būti budrus. Jei tektų padaryti tai, *ką reikia*.

4 skyrius

Gulėdamas ant sofos ir šniokštuodamas Tordas Šulcas beveik neišgirdo praskrendančio lėktuvo. Jo apnuogintas liemuo buvo prakaituotas, o vieno į kitą stuksinčių gelžgalių sukeltas aidas vis dar blaškėsi tarp plikų svetainės sienų. Vyrui už nugaros stovėjo treniruoklis – stovas su štanga ir suoliukas, aptrauktas dirbtine oda, vis dar drėgna nuo prakaito. Televizoriaus ekrane priešais jį pro savo cigaro dūmus žvelgė Donaldas Dreiperis ir siurbčiojo viskį. Viršuje praūžė dar vienas lėktuvas. *Mad Men.** Septintasis dešimtmetis. JAV. Padoriai apsirengusios moterys. Padorūs gėrimai padoriose taurėse. Padorios cigaretės be mentolio ar filtro. Anuomet tai, kas tavęs nenužudydavo, padarydavo stipresnį. Jis nusipirko tik pirmojo sezono serijas. Vis žiūrėjo jas ir žiūrėjo. Abejojo, ar jam patiktų tęsinys.

Tordas Šulcas pažvelgė į baltą ruoželį ant stiklinio kavos staliuko ir nuvalė tapatybės kortelės kraštą. Kaip paprastai, šia kortele jis smulkino. Ta pačia, kurią prisisegdavo prie kapitono uniformos priekinės kišenėlės, ta, kuri jam atverdavo oro uosto teritorijas, lakūno kabiną, oro erdvę, garantavo algą.

* Originalus amerikiečių serialo „Reklamos vilkai" pavadinimas.

Kortele, kuri padarė jį tuo, kuo jis tapo. Kortele, kuri, kam nors sužinojus, bus – kartu su viskuo – iš jo atimta. Todėl atrodė teisinga naudotis tapatybės kortele. Tai atrodė – nepaisant viso nesąžiningumo – sąžininga.

Rytoj anksti ryte laukia skrydis į Bankoką. Tada – dvi poilsio dienos viešbutyje „Sukhumvit Residence". Puiku. Bus gerai. Geriau nei anksčiau. Jam nepatiko, kaip viskas vyko, skrendant iš Amsterdamo. Per daug rizikos. Kai buvo išaiškinta, kad Pietų Amerikos įgulų nariai kontrabanda nuolatos gabena kokainą į Schipholio oro uostą, visoms įguloms, kad ir kokioje oro linijų bendrovėje jos dirbtų, grėsė rankinio bagažo patikrinimas ir apieškojimas. Be to, pagal susitarimą jis, nutupdęs lėktuvą, visą dieną laikydavo prekes savo krepšyje, taip pat ir per vietinius skrydžius į Bergeną, Trondheimą ar Stavangerį. Ten jis *privalėdavo* skristi. Todėl jam tekdavo kompensuoti vėlavimą iš Amsterdamo ir sunaudoti daugiau degalų. Žinoma, iš Gardermoeno oro uosto teritorijos jis niekada neišeidavo, tad netekdavo eiti per apsaugą, bet kartais, kol galėdavo pristatyti prekę, turėdavo tampytis narkotikus su savimi šešiolika valandų. O ir pristatymas dažnai būdavo rizikingas. Viešos automobilių aikštelės. Pustuščiai restoranai. Viešbučiai su akylais registratoriais.

Jis susuko tūstančio kronų banknotą, ištrauktą iš anąsyk čia gauto voko. Yra šiam tikslui sukurtų plastikinių vamzdelių, bet jis – ne toks, jis nėra aktyvus vartotojas, kaip paaiškino savo advokatui. Toji sukta kalė pareiškė reikalaujanti skyrybų, nes nenorinti, kad jos vaikai augtų su tėvu narkomanu, nes nepajėgianti sėdėti sudėjusi rankų ir stebėti, kaip jis prašvilps jų gyvenimą ir namus. Ir tai tikrai neturį nieko bendro su stiuardesėmis, jai tai esą nė motais, ji seniausiai liovėsi sukusi dėl to galvą, visa tai pakoreguosiąs jo amžius. Ji su savo advokatu pateikė ultimatumą. Jai atiteks namas, vaikai ir dalis jo tėvo palikimo, kurio dar nespėjo iššvaistyti. Antraip jis bus įduotas dėl kokaino vartojimo ir laikymo. Ji surinko pakankamai įrodymų,

ir net jo advokatas pasakė, jog tokiu atveju lakūnas būtų patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, o įdarbinusi bendrovė nusiplautų rankas.

Pasirinkti nebuvo sunku. Ji leido jam pasilikti tik skolas.

Tordas Šulcas atsikėlė, nužingsniavo prie svetainės lango ir pažvelgė laukan. Ar greitai jie pasirodys?

Susitarimas buvo neįprastas. Jam reikėjo išgabenti pakuotes iš šalies, pristatyti į Bankoką. Dievas žino kodėl. Kaip sako norvegai, tarsi vežtum žuvis į Lufuteną ar panašiai. Visgi tai jo šeštasis reisas, ir iki šiol viskas ėjosi kaip sviestu patepta.

Kaimyniniame name plieskė šviesos, bet pastatai stovėjo gana toli vienas nuo kito. Vieniši namai, pagalvojo jis. Kai Gardermoenas buvo karinis oro uostas, čia išaugo karininkų gyvenamasis rajonas. Vienodos vienaaukštės dėžės, skiriamos didelių tuščių pievelių. Statiniai kiek įmanoma žemesni, kad nekliudytų žemai skrendantiems lėktuvams. Tarp namų – kuo didesni plotai, kad sudužus lėktuvui neišplistų gaisras. Kol jis pilotavo karinį transportinį lėktuvą „Hercules", visa šeima gyveno šiame būste. Berniukai lakstydavo tarp namų, lankydavosi pas jo bendradarbių vaikus. Šeštadienis, vasara. Prie kepsninių stovi vyrai su prijuostėmis ir aperityvu rankose. Virtuvėje moterys ruošia salotas ir geria „Campari", o pro pravirus langus plūsta klegesys. Tarsi epizodas iš jo mėgstamo filmo „Tikrasis vyriškumas" apie pirmuosius astronautus ir lakūną bandytoją Čaką Jėgerį. Velniškai gražios tos lakūnų žmonos. Net jei kalbama tik apie „Hercules" pilotus. Tada jie buvo laimingi, ar ne? Ar dėl to jis čionai sugrįžo? Nesąmoningas troškimas kažką susigrąžinti? Ar susivokti, kas blogo įvyko, ir taisyti klaidas?

Netrukus jis pamatė atvažiuojantį automobilį ir nejučia dirstelėjo į laikrodį. Sumojo, kad lankytojai vėluoja aštuoniolika minučių.

Nuėjo prie svetainės staliuko. Dukart giliai įkvėpė. Tada prirėmė susuktą tūkstančio kronų banknotą prie balto ruoželio pabaigos, pasilenkė ir įtraukė į nosį miltelių. Gleivinė ėmė

peršėti. Jis lyžtelėjo piršto galiuką, perbraukė per likusius miltelius ir pasitrynė dantenas. Skonis buvo kartokas. Sučirškė durų skambutis.

Pasirodė tie patys mormonai, kaip visada. Vienas žemaūgis, kitas aukštas, abu pasipuošę išeiginiais drabužiais. Bet ties riešais iš po rankogalių vis tiek matėsi tatuiruotės. Atrodė kone komiškai.

Vyrai padavė jam paketą. Pusė kilogramo ilgoje, į dešrą panašioje pakuotėje, kuri puikiausiai tilps į tuščiavidurę lagamino ertmę prie rankenos strypų. Nusileidęs Suvarnabhumio oro uoste jis išims pakuotę ir pakiš kuo giliau po kilimėliu piloto kabinos spintelėje. Ir tai bus paskutinis kartas, kai matys prekę, likusius reikalus greičiausiai sutvarkys antžeminio aptarnavimo komanda.

Kai ponai Didysis ir Mažasis pasiūlė pristatinėti pakuotes į Bankoką, mintis atrodė visiškai absurdiška. Juk nėra tokios vietos pasaulyje, kur narkotikai gatvėje perkami brangiau nei Osle. Tai kam eksportuoti? Jis nekamantinėjo, žinojo, kad atsakymo nesulauks. Ir gerai. Bet jis mėgino išdėstyti, kad už heroino kontrabandą Tailande gresia mirties bausmė, tad norėtų didesnio atlygio.

Jie nusikvatojo. Pirmiausia – mažaūgis. Tada – didysis. Ir Tordui toptelėjo, jog mažojo nervai turbūt greičiau perduoda impulsus. Tad pilotų kabinos naikintuvuose tokios mažos kaip tik dėl to – kad į jas nepatektų išstypę lėtapėdžiai lakūnai.

Laužyta anglų kalba su rusišku akcentu mažaūgis paaiškino Tordui, kad čia ne heroinas, o kai kas visai nematyto, tokia naujovė, kad įstatymai dar nespėjo jos uždrausti. Bet Tordui Šulcui pasiteiravus, kodėl reikia kontrabanda vežti legalią medžiagą, jie dar garsiau nusijuokė, liepė jam užčiaupti srėbtuvę ir atsakinėti „taip“ arba „ne“.

Tordas Šulcas atsakė „taip“. Tada pagalvojo, kokių pasekmių sulauktų, jei pasakytų „ne“.

Tai įvyko prieš šešis reisus.

Tordas Šulcas pažvelgė į pakuotę. Keliskart toptelėjo mintis aptepti jų naudojamus prezervatyvus ir šaldymo maišelius skystu muilu, bet kažkas jam pasakojo, kad tarnybiniai šunys puikiai skiria kvapus ir nesileis taip lengvai apkvailinami. Reikia užtikrinti plastikinio maišelio sandarumą.

Jis laukė. Nieko nevyko. Lakūnas kostelėjo.

– *Oh, I almost forgot,* – prisiminė ponas Mažasis. – *Yesterday's delivery...**

Piktai išsiviepęs jis kyštelėjo ranką į vidinę švarko kišenę. O gal tai nebuvo pyktis, gal toks Rytų humoras? Tordas panūdo smogti, į veidą išpūsti cigaretės be filtro dūmus, akin įspjauti dvylikos metų senumo viskio. Vakarų humoras. Tačiau tik sumurmėjo *thank you*** ir paėmė voką. Tarp pirštų šis atrodė toks plonytis. Turbūt stambios kupiūros.

Paskui jis vėl stovėjo prie lango ir stebėjo, kaip automobilį praryja tamsa, kaip jo garsą užgožia „Boeing 737". O gal 600. Šiaip ar taip, NG***. Šaižesnis ir aukštesnis garsas nei senų klasikinių. Lange atsispindėjo jo veidas.

Taip, jis paėmė. Ir nori imti toliau. Ims viską, ką tik gyvenimas jam pamėtės. Nes jis – ne Donaldas Dreiperis. Ne Čakas Jėgeris ar Neilas Armstrongas. Jis – Tordas Šulcas. Ilgšis prasiskolinęs lakūnas. Ir įnikęs į narkotikus. Jam reikėtų...

Mintį nutraukė kito lėktuvo ūžesys.

*

Nelemtas bažnyčios varpas! Ar matai juos, tėti? Vadinamuosius artimuosius, stovinčius prie mano karsto? Raudančius krokodilo ašaromis. O jų niūrios marmūzės byloja: na, Gustai,

* O, vos nepamiršau. Vakarykštis pristatymas. (Angl.)

** Ačiū. (Angl.)

*** *Next Generation* – naujos kartos. (Angl.)

argi negalėjai tiesiog išmokti būti toks kaip mes? Ne, prakeikti savimylos veidmainiai, negalėjau! Negalėjau būti toks kaip globėja, kvaila bukagalvė, be paliovos sapaliojanti, kaip viskas puiku, jei tik paskaitai tinkamą knygą, klausai tinkamo guru, vartoji tinkamas žoleles. Ir jei kas besdavo adata į jos pučiamą išminties burbulą, ji visada mesdavo tą pačią kortą: „Bet tik pažiūrėkite, kokį pasaulį mes sukūrėme: karas, neteisybė, žmonės, nebegyvenantys natūralioje harmonijoje su savimi.“ Trys dalykai, beibi. *Visų pirma: natūralu yra karas, neteisybė ir disharmonija. Antra: iš visos bjaurios šeimynėlės esi mažiausiai harmoninga. Tu norėjai gauti tik meilę, kuri tau nepasiekiama, ir nusispjovei į tą, kurią gavai.* Sorry, *Rolfai, Steinai, Irena, bet vietos ji turėjo tik man. Dėl to trečias punktas pasidaro dar juokingesnis: tavęs niekada nemylėjau,* beibi, *nesvarbu, kad manei, jog to tikrai nusipelnei. Vadinau tave mama, nes tave tai džiugino, o man lengvino gyvenimą. Padariau, ką padariau, tik dėl to, kad man leidai, nes nepajėgiau sustoti. Kadangi toks jau esu.*

Rolfai. Manęs paprašei šiukštu nevadinti tavęs tėčiu. Tikrai bandei mane pamilti. Bet tau nepavyko pergudrauti gamtos: suvokei, kad tu irgi labiau myli savo kūną ir kraują. Steiną ir Ireną. Kai kitiems sakydavau, kad jūs – mano globėjai, matydavau rūgščią miną mamos veide. Ir neapykantą tavajame. Ne dėl to, kad „globėjai“ sumenkindavo jūsų vaidmenį mano gyvenime. Bet dėl to, kad skaudindavau moterį, kurią – sunku suvokti kodėl – tu mylėjai. Manau, buvai pakankamai nuoširdus, kad matytum save taip, kaip tave mačiau aš: apsvaigęs nuo savo idealizmo, nei iš šio, nei iš to pasiryžai išauginti gegutės vaiką, bet ilgainiui susivokei, kad tavo sąskaitos balansas minusinis. Mėnesinis atlygis, gaunamas už globą, nepadengia kasdienių išlaidų. Juk supratai, kad esu gegužiukas lizde. Kad viską suryju. Viską, ką tu mylėjai. Visus, kuriuos mylėjai. Privalėjai laiku susiprasti ir išspirti mane lauk, Rolfai! Juk tu pirmasis pastebėjai, kad aš vagiu. Pirmą kartą nukniaukiau tik šimtą kronų.

Paneigiau. Pasakiau, kad gavau iš mamos. „Ar ne taip, mama? Juk pinigus man davei." Ir „mama" lėtai linktelėjo, su ašaromis akyse paaiškino, kad turbūt bus pamiršusi. Kitą kartą nukniaukiau tūkstantį kronų. Iš tavo rašomojo stalo stalčiaus. Pinigus, skirtus mūsų atostogoms, anot tavęs. „Viskas, nuo ko per atostogas noriu pailsėti, esate jūs", – atšoviau. Ir tada tu pirmą kartą man smogei. Tavyje tarsi kažkas nutrūko, nes nesiliovei manęs mušęs. Buvau jau aukštesnis ir stambesnis už tave, bet muštis niekada nemokėjau. Tik ne taip, sugniaužęs kumščius ir įtempęs raumenis. Aš kovojau tuo būdu, kuriuo įmanoma laimėti. Bet tu vis smūgiavai ir smūgiavai, kaskart kumščiu. Ir aš supratau kodėl. Tu norėjai subjauroti man veidą. Atimti iš manęs mano galią. Bet atėjo ir įsikišo ponia, kurią vadinau „mama". Ir tada tu tai ištarei. Žodį „vagišius". Tikra tiesa. Bet tai reiškė ir tai, kad privalėjau tave sudoroti, vyruti.

Steinas. Mažakalbis didysis brolis. Jis pirmasis atpažino gegužiuką lizde, bet buvo pakankamai sumanus ir laikėsi nuošaly. Protingas apsukrus vienišius, paskubėjęs išvykti į studentų miestelį kuo toliau. Mėgino įkalbėti Ireną, savo mylimą mažąją sesę, vykti kartu. Tikino, kad gali baigti mokyklą ten, sušiktame Trondheime, kad išvažiavimas iš Oslo galėtų išeiti jai į naudą. Bet motina Irenos neišleido. Žinoma, šioji nieko ir nežinojo. Nenorėjo žinoti.

Irena. Patraukli, miela, strazdanota, trapi Irena. Šiam pasauliui tu buvai per gera. Buvai viskas, kuo nebuvau aš. Ir tu vis tiek mane mylėjai. Ar būtum mane mylėjusi, jei būtum žinojusi? Ar būtum mane mylėjusi, jei būtum žinojusi, kad nuo penkiolikos metų barškinu tavo mamą? Kad dulkinu raudonojo vyno pripampusią, unkščiojančią tavo motiną, imu ją iš užpakalio prie tualeto, rūsio arba virtuvės durų, šnabždėdamas žodį „mama", nes tai kaitina ir ją, ir mane? Kad ji duodavo man pinigų, kad amžinai mane dangstydavo, kad sakydavo, jog mane tik skolinasi? Tik iki tol, kol pasidarys sena ir bjauri, o aš sutik-

siu mielą panelę. O kai atsakydavau: „Mama, bet tu ir esi sena ir bjauri", ji tik nusijuokdavo ir maldaudavo daugiau.

Tądien, kai paskambinau globėjui į darbą ir pasakiau, kad trečią valandą pareitų namo, nes turiu kai ką svarbaus jam papasakoti, mėlynės nuo jo smūgių ir spyrių dar buvo neišnykusios. Lauko duris palikau praviras, kad ji negirdėtų, kaip vyras įeina. Ir murmėjau jai į ausį, kad prislopinčiau ateinančiojo žingsnius, kalbėjau tai, kas jai patinka.

Virtuvės lange pamačiau atspindį – Rolfas stovėjo virtuvės tarpdury.

Kitą dieną jis išsikraustė. Irenai ir Steinui buvo pasakyta, kad tėčiui su mama ne itin gerai sekasi, todėl kurį laiką jie pagyvens atskirai. Irena labai nusiminė. Steinas lindėjo savo studentų miestelyje, telefonu su juo susisiekti nepavyko, bet jis parašė žinutę: „Gaila. Kur, manote, turėčiau būti per Kalėdas?"

Irena be paliovos verkė. Ji mylėjo mane. Žinoma, kad manęs pasigesdavo. Vagišiaus.

Bažnyčios varpas suskambo penktą kartą. Iš klauptų sklinda verksmai ir šniurksėjimas. Kokainas, žiauriai geras uždarbis. Išsinuomok butą centre, vakarinėje dalyje, užregistruok kokio nors narkomano vardu, už paslaugą atsilygink jam doze, prekiauk mažais kiekiais laiptinėse ar prie durų. Kai pirkėjai ims jaustis saugūs, užkelk kainas, kokso vartotojai už saugumą mokės tau, kiek norėsi. Atsistok ant kojų, išsivaduok, nebevartok, kuo nors tapk. Nemirk landynėje kaip nelemtas nevykėlis. Pastorius kostelėjo: „Susirinkome paminėti Gusto Hanseno."

Balsas iš galinių klauptų: „V-v-v-vagišiaus."

Tutu mikčiojimas, jis sėdi tenai su baikerio striuke ir skarele ant kaklo. O dar toliau – šuns unkščiojimas. Rufas. Gerasis ištikimasis Rufas. Ar jūs sugrįžote čionai? Ar aš patekau ten?

*

Tordas Šulcas padėjo savo „Samsonite“ lagaminą ant bėgančio takelio, pristatančio daiktus iki patikros punkto rentgeno skaitytuvo ir šypsančio apsaugos darbuotojo.

– Nesuprantu, kaip sutinki skraidyti pagal tokį tvarkaraštį, – tarstelėjo stiuardesė. – Bankokas du kartus per savaitę.

– Pats taip norėjau, – atsiliepė Tordas Šulcas ir perėjo per metalo detektorių.

Kažkas iš profesinės sąjungos pasiūlė lėktuvų įguloms priešintis tam, kad keletą kartų per dieną tenka patirti spindulių poveikį, mat JAV atliktas tyrimas parodė, jog lakūnai ir kiti įgulų nariai dažniau už kitus miršta nuo vėžio. Bet streikų organizatoriai negalėjo teigti, kad kitų vidutinė gyvenimo trukmė esanti ilgesnė. Įgulų nariai miršta nuo vėžio, nes daugiau nėra nuo ko mirti. Jie gyvena saugiausiai pasaulyje. Nuobodžiausiai.

– Nori tiek daug skraidyti?

– Esu lakūnas, man patinka skraidyti, – pamelavo Tordas, nusikėlė lagaminą, ištraukė rankeną ir nužingsniavo.

Po kelių sekundžių stiuardesė jau sparčiai tipeno greta, kulniukai kaukšėjo ir *antique foncé* marmuro įrėmintose Oslo oro uosto erdvėse kėlė aidą, užgožiantį beveik visus balsus po išgaubtomis medinėmis ir plieninėmis lubų konstrukcijomis. Bet, deja, aidas neužgožė jos pašnabždomis ištarto klausimo:

– Ar viskas todėl, kad ji nuėjo savais keliais, Tordai? O tau liko per daug laiko ir neturi kuo jo užpildyti? Nepajėgi sėdėti namie ir...

– Man tiesiog reikia užmokesčio už viršvalandžius, – pertraukė jis.

Tai bent jau nebuvo grynas melas.

– Puikiai suprantu, kaip dabar jautiesi. Ne paslaptis, kad žiemą išsiskyriau.

– O, taip, – burbtelėjo Tordas, lig šiol nė nežinojęs, kad moteris buvo ištekėjusi.

Jis skubiai užmetė į ją akį. Penkiasdešimt? Pagalvojo, kaip ji atrodo ryte, be makiažo ir dirbtinio įdegio kremo. Išblukusi stiuardesė su išblukusiomis svajonėmis. Jis buvo tikras, kad moteriškės niekada nedulkino. Bent jau ne iš priekio. Kieno tai juokelis? Vieno seno lakūno. Naikintuvo piloto, kurio akys žydros kaip ir visų *whisky-on-the-rocks** mėgėjų. Vieno iš tų, kurie spėjo išeiti į pensiją prieš subyrant jų statusui. Sukdamas į koridorių, vedantį link įgulų pasitarimo kambario, Šulcas paspartino žingsnį. Bendradarbė ėmė alsuoti kiek sunkiau, bet vis dar spėjo su juo koja kojon. Bet jei jis laikys tokį tempą, gal jai pristigs oro tauzyti.

– Klausyk, Tordai, kadangi nakvosime Bankoke, gal mums reikėtų...

Jis garsiai nusižiovavo. Ir pajuto, kad moteris įsižeidė.

Po vakar vakaro jis nelabai tvirtai stovėjo ant kojų, kadangi išėjus mormonams dar šiek tiek pasimėgavo degtine ir milteliais. Žinoma, nepadaugino tiek, kad neįveiktų promilių patikros, bet pakankamai, kad jau dabar kratytųsi būsimos vienuolika valandų truksiančios kovos su miegu ore.

– Žiūrėk! – suriko ji su idiotiška *glissando* intonacija. Moterys šitaip spygauja tada, kai nori pranešti, kad kažkas yra neapsakomai, nesuvokiamai, jaudinamai miela.

Ir lakūnas žvilgtelėjo. Jis artėjo. Mažas ilgaausis šviesiaplaukis šuo liūdnomis akimis ir energingai vizgančia uodega. Springerspanielis. Jį už pavadėlio vedė moteris – taip pat šviesiaplaukė, švelniomis rudomis akimis ir su stambiais auskarais. Kaip įprasta, su apgailestavimu šypsodama.

– Argi jis ne nuostabus? – pasigirdo murkimas šalia Tordo.

– Tai jau tikrai, – patvirtino jis gergždžiančiu balsu.

Praeidamas šuo įbedė snukutį į priešais einančio lakūno paslėpsnius ir nutipeno tolyn. Lakūnas atsigręžė į juos pakėlęs antakį, šyptelėjo puse lūpų, turbūt turėjo omeny kažką

* Viskis su ledukais. (Angl.)

šmaikštaus, sąmojingo, bet Tordui nepavyko nuspėti minčių. Jam nedavė ramybės jo paties mintys.

Šunėkas vilkėjo mažutę geltoną liemenę. Tokią pačią, kokia buvo pasipuošusi ir moteris stambiais auskarais. Ant liemenės buvo parašyta „TOLL. CUSTOMS."*

Šunėkas artinosi, vizgeno vos už penkių metrų nuo jų.

Neturėtų kilti problemų. Negali kilti problemų. Narkotikai supakuoti į prezervatyvus ir dar įdėti į dvigubus šaldymo maišelius. Neištrūks nė viena kvapą skleidžianti molekulė. Taigi, tiesiog šypsokis. Atsipalaiduok ir šypsokis. Nei per daug, nei per mažai. Tordas pasisuko į moterį šalimais, tarsi norėdamas suvokti jos čiauškėjimą turėtų labai susikaupti.

– Atsiprašau.

Jiems praėjus šunėką, Tordas žingsniavo toliau.

– Atsiprašau! – balsas nuskambėjo griežčiau.

Tordas žvelgė priešais save. Nuo įgulų pasitarimo kambario durų jį skiria mažiau nei dešimt metrų. Saugumas. Dešimt žingsnių. Išsigelbėjimas.

– *Excuse me, sir!*"

Septyni žingsniai.

– Tordai, manau, kad ji kreipiasi į tave.

– Ką? – Tordas sustojo. Privalėjo sustoti. Atsisuko atgal, kaip pats tikėjosi, apimtas nuostabos. Link jų žingsniavo ponia geltona liemene.

– Šuo išsirinko jus.

– Mat kaip, – Tordas nuleido akis į spanielį.

Kaip? – klausė savęs lakūnas.

Šuo žvelgė į jį ir pašėlusiai vizgino uodegą, tarsi Tordas būtų jo naujasis žaidimų bičiulis.

Kaip? Prezervatyvai ir dvigubi šaldymo maišeliai. Kaip?

– Tai reiškia, kad privalome jus patikrinti. Gal malonėtumėte eiti paskui mane.

* Muitinė. (Norv., angl.)

** Atsiprašau, pone! (Angl.)

Akyse vis dar matėsi švelnumas, bet sakinys buvo ištartas be klausiamosios intonacijos. Ir tą akimirką jis suprato kaip. Vos nepasičiupinėjo tapatybės kortelės ant krūtinės.

Kokainas.

Susmulkinęs paskutinę dozę jis pamiršo nušluostyti kortelę. Tai ir bus priežastis.

Bet ten liko vos kelios dulkelės, ir tai jis galės lengvai paaiškinti tvirtindamas, kad vakarėlyje kažkas pasiskolino jo tapatybės kortelę. Dabar tai – ne didžiausia bėda. Lagaminas. Jį patikrins. Kaip lakūnas, jis mokėsi ir treniravosi, kaip elgtis kritiniu atveju, kad veiktų beveik nesąmoningai. Esmė tokia: net apimtas panikos privalai viską padaryti teisingai. Nebegaudamos jokių kitų komandų smegenys verčia atlikti iš anksto numatytus veiksmus. Kiek kartų jis įsivaizdavo šias aplinkybes: muitininkas liepia jam sekti įkandin. Galvojo, ką tada darytų. Kartojo visa tai mintyse. Jis atsisuko į stiuardesę nuolankiai šypsodamas, skubiai pažvelgė į kortelę su jos vardu.

– Kaip matai, Kristina, mane išsirinko. Ar nepaimtum mano lagamino?

– Lagaminas lieka su mumis, – nukirto muitininkė.

Tordas Šulcas atsisuko.

– Maniau, sakėte, kad šuo išsirinko mane, o ne lagaminą.

– Teisingai, bet...

– Lagamine guli skrydžio dokumentai, kuriuos turi peržiūrėti kiti įgulos nariai. Nebent norite prisiimti atsakomybę už orlaivio „Airbus A340“ skrydžio į Bankoką užvilkinimą, – Tordas pastebėjo, kad tiesiogine žodžio prasme išsipūtė. Kad pripildė oro plaučius ir po uniformos švarku atstatė krūtinės raumenis. – Jei praleisime nustatytą laiką, tai gali reikšti kelias valandas vėlavimo ir tūkstantinius nuostolius kompanijai.

– Bijau, kad taisyklės...

– Trys šimtai keturiasdešimt du keleiviai, – pertraukė Šulcas. – Daug vaikų.

Jis tikėjosi, kad muitininkė išgirs rimtą piloto susirūpinimą, o ne augančią narkotikų kontrabandininko paniką.

Muitininkė patapšnojo šuniui galvą ir pažvelgė į Šulcą.

Ji panaši į namų šeimininkę, sumojo Tordas. Į moterį su vaikais, prislėgtą atsakomybės. Į tokią, kuri turėtų suprasti jo padėtį.

– Lagaminas lieka čia, – pakartojo ji.

Netoliese išdygo dar vienas muitininkas. Stovėjo atokiau, pražergęs kojas, sukryžiavęs rankas.

– Tada eime prie reikalo, – atsiduso Tordas.

*

Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininkas Gunaras Hagenas atsilošė kėdėje ir tyrinėjo žmogų linininiu kostiumu. Prieš trejus metus žmogus atrodė palūžęs, o susiūtas rėžis veide driekėsi raudonas kaip kraujas. Bet dabar jo buvęs pavaldinys iš pažiūros buvo sveikas, priaugęs keletą labai reikalingų kilogramų, ir švarkas nekarojo ant jo kaip ant pakabo. Kostiumas. Hagenas prisiminė žmogžudysčių tyrėją su džinsais ir sunkiais suvarstomais batais. Neprisiminė apsirengusio kitaip. Dar vienas skirtumas – lipdukas ant atlapo, rodantis, kad vyriškis – ne darbuotojas, o lankytojas: HARIS HŪLĖ.

Tačiau ant kėdės jis drybsojo ta pačia poza: labiau gulėjo nei sėdėjo.

– Atrodai geriau, – tarstelėjo Hagenas.

– Tavo miestas irgi, – atsiliepė Haris su tarp dantų šokčiojančia nepridegta cigarete.

– Taip manai?

– Graži Opera. Gatvėse – kiek mažiau narkomanų.

Hagenas atsistojo ir nužingsniavo prie lango. Iš policijos biuro šeštojo aukšto galėjo matyti saulės nutviekstą Bjorviką – naują Oslo rajoną. Statybinės atliekos buvo vežamos pilnu tempu. Griovimo darbai baigėsi.

– Pastaraisiais metais pastebėtas ryškus mirtino perdozavimo atvejų sumažėjimas. Kainos šoktelėjo, vartotojų sumažė-

jo. Miesto taryba pasiekė, ko norėjusi. Pagal mirtinų perdozavimų skaičių Oslas nebėra pirmoje vietoje Europoje.

– *Happy days are here again**, – Haris sunėrė rankas ant pakaušio ir atrodė, kad tuoj nuslys nuo kėdės.

Hagenas atsiduso.

– Nepapasakojai, kokie vėjai atpūtė tave į Oslą, Hari.

– Ne?

– Ne. Arba, tiksliau, kas parvedė tave čionai, į Smurtinių nusikaltimų skyrių.

– Argi neįprasta lankyti buvusius bendradarbius?

– Taip, tikrai, įprasta tiems, kurie mėgsta įprastą bendravimą.

– Ką gi, – Haris krimstelėjo „Camel" cigaretės filtrą. – Mano darbas yra žmogžudystės.

– Turi galvoje, *buvo* žmogžudystės, ar ne?

– Leisk suformuluoti kitaip, mano profesija, mano specializacija yra žmogžudystės. Ir iki šiol tai vienintelis dalykas, apie kurį šį tą išmanau.

– Ir ko tu nori?

– Imtis veiklos. Tirti žmogžudystes.

Hagenas kilstelėjo antakį.

– Nori vėl man dirbti?

– Kodėl gi ne? Jei gerai pamenu, buvau vienas iš geriausių.

– Klysti, – pareiškė Hagenas ir vėl nusisuko į langą. – Buvai *geriausias*.

– Mielai paimsiu vieną narko-žmogžudystę.

Hagenas šaltai šyptelėjo.

– Kurią? Per šešis mėnesius sukaupėme jų keturias. Su nė viena niekur neišjudėjome.

– Gusto Hanseno.

Hagenas neatsakė ir toliau stebėjo ant pievelės drybsančius žmones. O mintys nevaldomai plūdo viena po kitos. Piktnaudžiautojai valstybės socialinio aprūpinimo sistema. Vagys.

* Laimingos dienos sugrįžo. (Angl.) Barbaros Streisand dainos pavadinimas.

Teroristai. Kodėl jis mato juos, o ne sunkiai dirbančius žmones, rugsėjo saulėje leidžiančius kelias pelnytas laisvas valandas. Policininko žvilgsnis. Policijos aklumas. Jis puse ausies girdėjo Hario balsą sau už nugaros.

– Gustas Hansenas. Devyniolikos metų. Žinomas policijai, narkotikų platintojų pasiuntinukas ir narkomanas. Liepos dvyliktąją rastas negyvas bute Hausmano gatvėje. Nukraujavo pašautas į krūtinę.

Hagenas pratrūko juoku.

– Kodėl nori imtis būtent tos, kuri išaiškinta?

– Spėju, kad numanai.

– Taip, – atsiduso Hagenas. – Bet jei tave pasamdyčiau, paskirčiau tau kitą bylą. Taptum slaptuoju agentu.

– Noriu šitos.

– Yra maždaug šimtas priežasčių, kodėl tau niekada neskirtume šios bylos, Hari.

– Ir kokios gi jos?

Hagenas atsisuko į Harį.

– Pakaks paminėti pirmąją. Byla išaiškinta.

– O visa kita?

– Kad byla priklauso ne mums, o KRIPOS'ui*. Kad aš nesamdau žmonių, priešingai – bandau mažinti darbuotojų skaičių. Kad tu nesi tinkamas kandidatas. Ar man tęsti?

– Mhm. Kur jis?

Hagenas parodė pro langą. Į pilką akmeninį pastatą už pageltusių liepų kitapus pievelės.

– Botsene, – ištarė Haris. – Sulaikytas.

– Kol kas.

– Lankytojai neįleidžiami?

– Kas tave susirado Honkonge ir papasakojo apie šią bylą? Ar?..

– Ne, – pertraukė Haris.

* Norvegijos nacionalinis kriminalinių nusikaltimų tyrimų biuras.

– Na?

– Na?

– Kas?

– Turbūt perskaičiau apie tai internete.

– Vargiai, – suabejojo Hagenas, nutaisęs bereikšmį žvilgsnį ir vos pastebimai šyptelėjęs. – Byla buvo paminėta laikraštyje tik vieną kartą, paskui nugrimzdo užmarštin. Ir ten nebuvo nurodytas vardas. Tik pranešimas apie vieną apkvaitusį narkomaną, dėl kvaišalų nušovusį kitą narkomaną. Nieko, kas kam nors būtų įdomu. Nieko, kas bylą padarytų ypatingą.

– Jei neminėsime aplinkybės, kad tai buvo paaugliai, – pabrėžė Haris. – Devyniolikos metų. Ir aštuoniolikos, – jo balsas įgavo kitą skambesį.

Hagenas patraukė pečiais.

– Pakankamai suaugę, kad žudytų, pakankamai suaugę, kad mirtų. Po Naujųjų metų jie būtų buvę pašaukti į armiją.

– Ar gali man suorganizuoti pokalbį su juo?

– Kas tau pranešė, Hari?

Haris pasitrynė sprandą.

– Bičiulis iš Kriminalinių ekspertizių tarnybos.

Hagenas nusišypsojo. Šįkart šypsena blykstelėjo ir akyse.

– Tu velniškai mielas, Hari. Kiek žinau, policijoje turi tik tris draugus. Bjorną Holmą iš Kriminalinių ekspertizių tarnybos. Ir Beatę Len iš Kriminalinių ekspertizių tarnybos. Tai katras pasakė?

– Beatė. Ar suorganizuosi apsilankymą?

Hagenas atsisėdo ant rašomojo stalo krašto ir įsižiūrėjo į Harį. Dėbtelėjo į telefoną.

– Su viena sąlyga, Hari. Kad pažadėsi laikytis per tūkstantį mylių nuo šios bylos. Šiuo metu tarp KRIPOS'o ir mūsų juodos katės nelaksto, bet nenoriu jokių bėdų.

Haris rūgščiai nusiviepė. Susmuko taip giliai kėdėje, kad galėjo tyrinėti savo diržo sagtį.

– Tai su KRIPOS'o karaliumi tapote artimais draugeliais?

– Mikaelis Belmanas išėjo iš KRIPOS'o. Tai todėl juodos katės ir nebelaksto.

– Atsikratėte psichopato? *Happy days...*

– Anaiptol, – Hagenas prisiverstinai nusijuokė. – Belmano buvimas šalia jaučiamas geriau nei bet kada. Jis čia, biure.

– O, velnias. Čia, Smurtinių nusikaltimų skyriuje?

– Neduok Dieve. Jau daugiau nei metai vadovauja Orgkrimui.

– Turite ir naują trumpinį.

– Organizuotas nusikalstamumas. Sujungė kelis skyrius. Apiplėšimus, Prekybą žmonėmis ir Narkotikus. Dabar visa tai yra Orgkrimas. Daugiau nei du šimtai darbuotojų, didžiausias skyrius biure.

– Daugiau, nei turėjo KRIPOS'e.

– Jam vis tiek sumažino algą. O tu žinai, kas būna, kai žmonės kaip jis griebiasi prasčiau apmokamų darbų?

– Jie vaikosi galios, – spėjo Haris.

– Juk Belmanas įvedė tvarką narkotikų rinkoje, Hari. Geras slaptųjų agentų darbas. Suėmimai ir reidai. Turime mažiau gaujų, nebūna susirėmimų. Kaip jau minėjau, mažėja perdozavimo atvejų, – Hagenas nukreipė pirštą į lubas. – O Belmanas kyla aukštyn. Vyrutis kažkur taikosi, Hari.

– Aš irgi, – tarė Haris ir pašoko ant kojų. – Į Botseną. Tikiuosi, man ten atėjus registratūroje gulės leidimas apsilankyti.

– Jei susitarėme.

– Žinoma, kad susitarėme, – patvirtino Haris, pačiupo ištiestą buvusio viršininko ranką, du kartus ją krestelėjo ir pasuko prie durų. Honkongas – gera melavimo mokykla. Jis išgirdo, kaip Hagenas pakelia telefono ragelį, bet nuo slenksčio vis tiek atsisuko.

– Kas trečiasis?

– Ką? – Hagenas žvelgė į telefoną ir smiliumi ryžtingai spaudinėjo skaičius.

– Trečias draugas, kurį turiu biure?

Skyriaus viršininkas Gunaras Hagenas prispaudė ragelį prie ausies, nužvelgė Harį išvargusiu žvilgsniu ir atsidusdamas tarė:

– O tu kaip manai? – Tada tęsė: – Alio? Hagenas. Mielai gaučiau leidimą aplankyti. Taip? – Hagenas ranka užspaudė ragelį. – Sutvarkysiu. Dabar priešpiečių metas, tad prisistatyk ten dvyliktą.

Haris nusišypsojo, sumurmėjo „ačiū" ir išėjęs tyliai uždarė duris.

*

Tordas Šulcas stovėjo kabinoje: užsisagstė kelnes, apsivilko striukę. Jie vos nepatikrino angų. Muitininkė – ta pati, kuri jį sulaikė, – laukė šalia kabinos. Stovėjo ten kaip egzaminatorė po žodinio egzamino.

– Ačiū už bendradarbiavimą, – tarė ji ir ranka mostelėjo į duris.

Tordas spėliojo, kiek kartų jiems yra tekę atsiprašinėti po to, kai narkotikų ieškantis šuo ką nors išsirenka, o kvaišalų rasti nepavyksta. Be abejo, tie, kurie dėl sulaikymo pavėluoja, įtarti suglumsta, norėtų išgirsti atsiprašymą. Bet ar atsiprašinėji už tai, kad dirbi savo darbą? Nieko nestebino, kad šuo kartais išsirenka narkotikų negabenančius žmones. Atsiprašymas kone prilygtų pripažinimui, kad procedūra ydinga, kad į sistemą įsivėlė klaida. Kita vertus, prie uniformos prisiūtos juostelės turėtų byloti, kad jis – kapitonas. Ne koks nors trijų juostelių nešiotojas, ne koks penkiasdešimtmetis nevykėlis lakūnėlis, taip ir likęs kiurksoti kėdėje dešinėje pusėje, kadangi susigadino karjerą. Ne, jis puikuojasi keturiomis juostelėmis, rodančiomis, kad jis palaiko tvarką, kontroliuoja, yra žmogus, valdantis padėtį ir savo gyvenimą. Jis žinojo, kad priklauso oro uosto brahmanų luomui. Ir vis dėlto orlaivio kapitonas yra

žmogus, privalantis atsižvelgti į dvi juosteles teturinčio muitininko priekabes.

– Ką jūs, malonu žinoti, kad kažkas daro būtent tai, ką reikia, – pagyrė Tordas ir pasidairė savo nešulio. Blogiausiu atveju jie bus patikrinę, kas sudėta vidun, juk šuo užuodė ne lagaminą. O metalinė plokštelė, rėminanti ertmę, kurioje guli pakuotė, rentgeno spinduliams kol kas dar neįkandama.

– Lagaminą tuojau atneš, – patikino muitininkė.

Jiems žvelgiant vienam į kitą, porai sekundžių stojo tyla.

Tą akimirką įžengė kitas muitininkas.

– Dėl jūsų lagamino su ratukais... – prašneko jis.

Tordas pažvelgė į vyriškį. Pamatė tai jo žvilgsnyje. Pajuto, kaip skrandyje pučiasi gniutulas, kyla viršun, erzina ryklę. Kaip? Kaip?

– Mes viską išėmėme ir jį pasvėrėme, – kalbėjo jis. – Tuščias „Samsonite Aspire GRT 26“ lagaminas su ratukais sveria 5,8 kilogramo. Jūsiškis sveria 6,3. Ar malonėtumėte paaiškinti kodėl?

Muitininkas buvo pernelyg profesionalus, kad šypsotųsi, bet Tordas Šulcas vis tiek matė jo akyse švytint pergalę. Muitininkas nežymiai pasilenkė į priekį, nuleido balsą:

– O gal tiesiog?..

*

Papietavęs bare „Olympen“ Haris išėjo į gatvę. Jo atmintyje išlikusi sena erzelio kupina smuklė vakarų Osle virto prabangia rytinio Oslo restorano kopija su dideliais paveikslais, vaizduojančiais istorinius miesto darbininkų rajonus. Viskas atrodė gražiai, buvo išpuošta šviestuvais ir taip toliau. Kartais čia pasitaikydavo ir gerai paruoštos skumbrės. Bet tai nebebuvo... senasis „Olympen“.

Haris prisidegė cigaretę ir perėjo Botseno parką*, įsispraudusį tarp policijos biuro ir senų akmeninių Oslo kalėjimo sienų. Praėjo pro vyriškį, ant medžio kabinantį raudoną nušiurusį plakatą. Vyriškis vinių šaudykle trankė senos saugomos šimtametės liepos žievę. Neatrodė, kad žmogėnas suvokia daręs rimtą nusižengimą, puikiai matomas pro visus fasadinius langus iš to Oslo pastato, kuriame dirba daugiausia policijos pareigūnų visoje Norvegijoje. Haris akimirkai stabtelėjo. Ne sustabdyti nusikaltimo, o pažiūrėti į plakatą. Šis skelbė apie grupės „Russian Amcar club" koncertą klube „Sardine's". Haris prisiminė ir seniausiai iširusią grupę, ir uždarytą klubą. „Olympen". Haris Hūlė. Matyt, atėjo mirusiųjų prisikėlimo metas. Haris jau norėjo žingsniuoti toliau, bet už nugaros pasigirdo drebantis balsas:

– Bus fiolino?

Haris atsisuko. Vyrukas jam už nugaros vilkėjo naują švarią „G-star" firmos striukę. Buvo smarkiai pasviręs į priekį, tarsi iš užpakalio jį koštų stiprus vėjas. Keliai sulinkę nuo heroino, to su niekuo nesupainiosi. Haris jau žiojosi atsakyti, bet susivokė, kad tipas kreipiasi į plakatą kabinusį vyrą. Tačiau tas nieko neatsakęs nukiūtino savais keliais. Naujas bendravimo būdas, nauji narkotikų pavadinimai. Senos grupės, seni klubai.

Oslo kalėjimo, dažnai vadinamo Botsenu, fasadas iškilo devyniolikto amžiaus viduryje. Konstrukciją sudarė du dideli sparnai su viduryje įspraustu įėjimu, kas Hariui visada sukeldavo minčių apie tarp dviejų policininkų murksantį sulaikytąjį. Jis paspaudė durų skambutį, dėbtelėjo į stebėjimo kamerą, išgirdo tylų zirzimą, stumtelėjęs duris pateko vidun. Jį pasitiko uniformuotas pareigūnas, nusivedė laiptais aukštyn, pro duris ir pro du uniformuotus kalėjimo prižiūrėtojus, tiesiai į stačiakampį belangį lankytojų kambarėlį. Hariui jau buvo tekę

* Parko pavadinimas kildinamas iš greta stovinčio Botseno. Dar vadinamas Grionlando parku.

čionai užsukti. Čia sulaikytieji susitikdavo su savo brangiausiais artimaisiais. Kažkas be didelio entuziazmo pabandė sukurti jaukią aplinką. Haris apėjo sofą ir atsisėdo ant kėdės, nes puikiai žinojo, kas vyksta ant sofos tas kelias minutes, kurias kaliniams leidžiama praleisti su žmonomis ar draugėmis.

Jis laukė. Pastebėjo, kad ant švarko atlapo vis dar prikilijuotas lipdukas, leidžiantis įeiti į policijos biurą, nusiplėšė popiergalį ir įsikišo į kišenę. Sapnas apie siaurą koridorių ir laviną baigėsi blogiau nei visada: jį užvertė ir į burną pateko sniego. Bet dabar jo širdis daužėsi ne dėl to. Ar kaltas laukimas? Ar baimė?

Nespėjus rasti atsakymo, atsidarė durys.

– Dvidešimt minučių, – burbtelėjo kalėjimo pareigūnas, pasišalino ir paskui save užtrenkė duris.

Prie durų sustingęs vaikinas buvo taip pasikeitęs, kad vieną akimirką Haris vos nesuriko, jog tai ne tas žmogus, jog tai ne jis. Vaikinas mūvėjo „Diesel" džinsus ir vilkėjo juodą megztinį su gobtuvu, reklamuojantį „Machine Head", kas, Hario manymu, reiškė ne seną grupės „Deep Purple" įrašą, o – turint galvoje šiuos laikus – naują sunkiojo metalo grupę. Sunkusis metalas buvo vienas iš skiriamųjų ženklų, bet kaip įrodymas pasitarnavo akys ir skruostikauliai. Tiksliau tariant – rudos kaip Rakelės akys ir aukšti kaip Rakelės skruostikauliai. Pamatęs, koks jis panašus į motiną, Haris sutriko. Tiesa, motinos patrauklumo berniukas nepaveldėjo: kakta atrodė pernelyg išsišovusi ir suteikė veidui atšiaurią, beveik agresyvią išraišką. Įspūdį tik sustiprino glotnūs kirpčiukai – kaip nujautė Haris, plaukus jaunuolis bus paveldėjęs iš tėvo. Prasigėrusio žmogėno, kurio berniukas niekada taip ir nepažino. Kai Rakelė parsivežė jį į Oslą, berniukui tebuvo vos keleri metukai. Čia Haris ją ir susitiko.

Rakelė.

Jo didžioji gyvenimo meilė. Viskas buvo taip paprasta. Ir taip sudėtinga. Olegas. Sumanus rimtuolis Olegas. Jis buvo

toks uždaras, kad nieko neprisileido. Išskyrus Harį. Haris niekada apie tai neprasitarė, tačiau ką Olegas galvoja, jaučia ir ko nori, jis žinojo geriau nei Rakelė. Tada, kai abu su Olegu įnikę žaisdavo „Tetris“, kiekvienas užsidegęs surinkti daugiau taškų už priešininką. Kai su Olegu čiuožinėdavo „Valle Hovin“ čiuožykloje. Kai berniukas ruošdavosi bėgti ilgas distancijas, mat išties turėjo tam talentą. Olegas kantriai ir nuolaidžiai šypsodavosi, kai Haris žadėdavo, kad rudenį arba pavasarį jie nukeliaus į Londoną pažiūrėti, kaip „White Hart Lane“ stadione žaidžia „Tottenham“ komanda. O kartais vėlai vakare Olegas pavadindavo jį tėčiu. Pavargęs ir kiek mieguistas. Haris matė berniuką prieš beveik penkerius metus. Tada Rakelė išsivežė jį iš Oslo, kuo toliau nuo šiurpių prisiminimų apie Sniego Senį, kuo toliau nuo su Hariu susijusio prievartos ir žmogžudysčių pasaulio.

O dabar jis stovi prie durų, aštuoniolikmetis, beveik suaugęs, ir žvelgia į Harį be jokios išraiškos. Bent jau be tokios, kurią Haris sugebėtų įvertinti.

– Labas, – prabilo Haris.

Velnias, jis nekostelėjo, pasigirdo tik šnabždesys. Vaikinas turbūt pamanė, kad lankytojas tuojau pravirks ar panašiai. Tarsi bandydamas prasiblaškyti ar nukreipti Olego dėmesį Haris išsitraukė „Camel“ cigarečių pakelį ir tarp lūpų įspraudė cigaretę.

Tada vėl pakėlė akis ir pamatė Olego veidą užplūdusį raudonį. Ir pyktį.

Tas staigus pyktis tiesiog pratrūko, nuo jo akis užliejo tamsa, o kraujagyslės kakle išpampo nuo kraujo ir virpėjo kaip gitaros stygos.

– Nesijaudink, neprisidegsiu, – patikino Haris ir linktelėjo link rūkyti draudžiančio užrašo.

– Mama, ar ne? – balsas irgi tapo brandesnis. Buvo prikimęs nuo tūžmasties.

– Ką?

– Tai ji tau pranešė.

– Visai ne, aš...

– Žinoma, kad taip.

– Ne, Olegai, ji net nežino, kad aš parvykau.

– Tu meluoji! Kaip visada!

Haris nustebęs pažvelgė į vaikiną.

– Kaip visada?

– Kai melavai tada, žadėdamas, kad visada būsi su mumis. Kai tauzijai visa kita. Bet jau per vėlu. Todėl nešdinkis... iš kur atėjęs!

– Olegai! Paklausyk...

– Ne! Nenoriu tavęs klausytis. Tau nėra čia ką veikti. Negali pasirodyti dabar ir vaidinti tėtušio, supranti?

Haris matė, kaip vaikinas sunkiai nuryja. Stebėjo, kaip iš akių pamažu traukiasi įsiūtis, tuomet užplūsta nauja tamsos banga.

– Tu mums niekas. Užklydai pas mus, kelerius metus pasitrynei aplink, o paskui... – Olegas pamėgino sprigtelėti, bet pirštai praslydo be garso, – dingai.

– Tai netiesa, Olegai. Tu tai žinai, – Haris girdėjo savo balsą: užtikrintą ir kupiną savikliovos, bylojantį, kad jis ramus ir patikimas kaip lėktuvnešis. Bet gniutulas skrandyje liudijo ką kita. Jis buvo pripratęs, kad ant jo rėkia per apklausas, jam dėl to nebuvo nei šilta, nei šalta, geriausiu atveju jis tik nurimdavo ir imdavo analizuoti.

Olegas karčiai nusijuokė.

– Pažiūrėkime, ar pavyks dabar, – vaikinas priglaudė didįjį pirštą prie nykščio. – Dabar... dink!

Haris atsuko Olegui delnus.

– Olegai...

Įsmeigęs į Harį juodas kaip naktis akis Olegas papurtė galvą ir trinktelėjo į duris sau už nugaros.

– Pareigūne! Apsilankymas baigtas. Išveskit mane!

Olegui išėjus Haris kelias sekundes sėdėjo ant kėdės.

Paskui vangiai pakilo ir nuspūdino iki saulėje besimaudančio Botseno parko.

Stovėjo ir stebėjo policijos biurą. Galvojo. Tada pasuko link kardomojo kalinimo bloko. Bet pusiaukelėje sustojo, nugara prisišliejo prie medžio ir taip smarkiai užmerkė akis, kad pajuto, kaip ištrykšta ašaros. Prakeikta šviesa. Prakeiktas laiko juostų pasikeitimas.

5 skyrius

– Noriu tik juos pamatyti, nieko neliesiu, – patikino Haris.

Areštinės budėtojas iš už langelio dvejodamas žvelgė į Harį.

– Nagi, Tūre, juk tu mane pažįsti.

Nilsenas kostelėjo.

– Taip. Bet ar vėl čia dirbi, Hari?

Haris patraukė pečiais.

Nilsenas pakreipė galvą, o jo vokai leidosi tol, kol liko matyti tik pusė lėliukių. Tarsi filtruotų regos signalus. Atmestų tai, kas nereikalinga. Ir tai, kas liko, suveikė Hario naudai.

Nilsenas sunkiai atsiduso, pradingo ir grįžo su dėže. Kaip Haris ir tikėjosi, daiktai, kuriuos per suėmimą turėjo Olegas, liko čia, kur jį pirmiausia atvedė. Nusprendus, kad kardomasis kalinimas truks ilgiau nei kelias dienas, sulaikytuosius perkeldavo į Botseną, bet asmeninius daiktus perveždavo ne visada.

Haris peržvelgė dėžės turinį. Smulkūs pinigai. Žiedas su dviem raktais bei kaukole ir grupės „Slayer“ ženkliukas. Vienašmenis kišeninis šveicarų armijos peiliukas, dar atsuktuvas ir raktai ratams atsukti. Vienkartinis žiebtuvėlis. Ir dar vienas dalykas.

Harį nukrėtė šiurpas, nes jis jau žinojo. Laikraščiai įvardijo tai kaip „susidorojimą narkomanų pasaulyje“.

Ten gulėjo vienkartinis švirkštas. Vis dar įpakuotas į plastiką.

– Ir viskas? – paklausė Haris ir pakėlė žiedą su raktais. Nuleido kiek žemiau langelio ir tyrinėjo raktus. Nilsenui aiškiai nepatiko, kad nemato Hario rankų, tad jis pasilenkė į priekį.

– O piniginės nebuvo? – pasitikslino Haris. – Jokios banko ar tapatybės kortelės?

– Regis, ne.

– Gal gali pažiūrėti į rastų daiktų sąrašą?

Iš stalčiaus Nilsenas paėmė sulankstytą popierių. Pasikrapštinėjo su akiniais ir pažvelgė į lapą.

– Buvo mobilusis telefonas, bet jį pasiėmė. Matyt, norėjo patikrinti, ar skambino aukai.

– Mhm, – numykė Haris. – Kas dar?

– Kas dar galėtų būti? – klausimu į klausimą atsakė Nilsenas ir žvilgsniu perbėgo lapą. Viską patikrinęs, patvirtino: – Nieko.

– Ačiū, tai tiek. Dėkui už pagalbą, Nilsenai.

Nilsenas lėtai linktelėjo. Vis dar su akiniais.

– Žiedas su raktais.

– Taip, žinoma, – Haris padėjo ryšulį atgal į dėžę. Matė, kaip Nilsenas patikrina, ar raktai du.

Haris išėjo lauk, perėjo automobilių aikštelę ir pateko į Okebergo kelią. Pasuko link Tiojeno stotelės ir Urtės gatvės. Mažasis Karačis. Mažos parduotuvėlės, hidžabai, nusenėliai, su kavos puodeliais įsitaisę plastikinėse kėdėse. Ir „Švyturys“. Gelbėjimo armijos valgykla miesto varguoliams. Haris žinojo, kad tokiomis dienomis kaip ši čia ramu. Bet kai užeis žiema ir šalčiai, visi susigrūs prie stalų viduje. Ateis kavos ir šviežiai suteptų sumuštinių. Švarių drabužių, praeitais metais madingų apdarų, mėlynų sportbačių iš armijos sandėlių likučių. Procedūrų kabinete antrame aukšte tvarstomos žaizdos po narkomanų muštynių arba – jei reikalai tikrai prasti – suleidžiama vitamino B injekcija. Akimirką Haris pasvarstė, ar neužsukus

pas Martiną. Gal ji čia tebedirba. Vienas poetas rašė, kad po didžiosios meilės ateina mažosios. Ji buvo viena mažųjų. Bet užsuktų į valgyklą ne dėl to. Oslas ne toks jau didelis, ir nuolatiniai vartotojai renkasi čia arba sriubos valgykloje Skiperio gatvėje. Nebūtų keista, jei mergina būtų pažinojusi Gustą Hanseną. Arba mačiusi Olegą.

Bet Haris nusprendė tvarkyti reikalus iš eilės ir nužingsniavo tolyn. Perėjo Akerį. Pažvelgė žemyn nuo tilto. Upės vanduo, vaikystėje buvęs visiškai rudas, dabar tviskėjo švarus kaip kalnų upelio. Sako, šiais laikais čia veisiasi upėtakiai. Ant takelių abipus upės stovėjo jie – kvaišalų platintojai. Viskas nauja, viskas taip pat.

Haris pakilo Hausmano gatve. Praėjo Jokūbo bažnyčią. Stebėjo namų numerius. Užrašas „Žiaurumo teatras". Durys aprašinėtos ir apipaišytos šypsenėlėmis. Aprūkęs apleistas pastatas, degėsiai jau išvežti. O štai ir jis. Oslui būdingas devyniolikto amžiaus daugiabutis namas. Nekrintantis į akis, saikingai dekoruotas, keturių aukštų. Haris stumtelėjo ir pravėrė pagrindines duris. Neužrakinta. Pateko tiesiai į laiptinę. Trenkė šlapimu ir atliekom.

Kiekviename aukšte Haris kreipė dėmesį į užkoduotas žinutes ant sienų. Išklibę laiptų turėklai. Durys su išplėštų spynų žymėmis, kelerios su naujais ir kokybiškesniais užraktais. Trečiame aukšte jis sustojo supratęs, kad atrado nusikaltimo vietą. Ant durų buvo sukryžiuotos baltos ir oranžinės juostos.

Haris įkišo ranką į kišenę ir susižvejojo du raktus, kuriuos, Nilsenui skaitant sąrašą, nusikabino nuo Olego žiedo. Haris nebuvo tikras, kuriuos savo raktus paskubomis užkabino vietoj jų, bet Honkonge tikrai nebus sunku pasidaryti naujus.

Vienas raktas turėjo „Abus" ženklą. Haris žinojo, kad juo rakinama pakabinamoji spyna, nes sykį ir pats tokią pirko. Bet kitas raktas buvo gamintas „Ving". Įkišo jį į spyną. Pusiaukelėje metalas užstrigo. Jis mėgino stumtelėti. Bandė sukioti.

– Velnias.

Haris sugraibė mobilųjį. Vardų sąraše jos vardas buvo pažymėtas raide B. Kadangi mobiliajame buvo tik aštuoni numeriai, užteko vienos raidės.

– Len.

Hariui Beatė labiausiai patiko tuo, kad – jei neminėsime, jog ji yra geriausia kriminalinių ekspertizių specialistė, su kokia jam yra tekę dirbti, – ji visada suteikdavo tik reikalingiausią informaciją. Kad ji, kaip ir Haris, niekada nevilkindavo bylos tuščiažodžiaudama.

– Labas, Beate. Stoviu Hausmano gatvėje.

– Nusikaltimo vietoje? Ką tu ten...

– Negaliu patekti vidun. Ar turi raktą?

– Ar turiu raktą?

– Juk esi atsakinga už viską ten viršuje, ar ne?

– Žinoma, turiu raktą. Bet nė nešovė mintis įteikti jo tau.

– Aišku, kad ne. Bet nusikaltimo vietoje tikrai liko keletas dalykėlių, kuriuos privalai patikrinti. Pamenu guru, kuris sakė, kad tirdami žmogžudystes kriminalistai ekspertai niekada nepasidarbuoja pakankamai nuosekliai.

– Taigi, šitą prisimeni.

– Tai buvo pirmieji guru žodžiai, ištarti grupei praktikantų. Tikiuosi, galėsiu eiti kartu ir pažiūrėti, kaip tu dirbi.

– Hari...

– Nieko neliesiu.

Tyla. Haris suprato, kad ją išnaudoja. Ji – daugiau nei bendradarbė, ji – draugė, bet svarbiausia – ji ir pati mama.

Moteris atsiduso.

– Duok man dvidešimt.

Pasakyti „minučių“ jai atrodė perdėta.

Pasakyti „ačiū“ Hariui irgi atrodė perdėta. Todėl jis tiesiog padėjo ragelį.

*

Pareigūnas Trulsas Berntsenas pamažu žingsniavo Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyriaus koridoriumi. Iš patirties žinojo: kuo lėčiau jis eina, tuo greičiau bėga laikas. O jei jis ir turi ko nors į valias, tai laiko. Kabinete jo laukė įdubusi kėdė ir siauras stalas su šūsnimi ataskaitų, kurios riogsojo ten dėl akių. Kompiuterį paprastai naudodavo naršyti po internetą, bet ilgainiui pabodo ir tai, kadangi buvo ribojama, kuriuose tinklalapiuose galima lankytis. Ir kadangi jis dirba su narkotikais, o ne su lytiniais nusikaltimais, jam tučtuojau tektų pasiaiškinti. Pareigūnas Berntsenas atsargiai žengė pro duris su sklidinu puodeliu kavos, pastatė jį ant stalo. Stengėsi neapvarvinti „Audi Q5“ lankstinuko. 211 arklių. Visureigis. Ne kokia pakistaniečio gelda. Ne nusmurgėlio kiužena. Ir nėra ko lyginti su tarnybiniu „Volvo V70“. Tai automobilis, rodantis, kad šį tą reiški. Rodantis jai, tái iš namo Hiojenhalyje, kad esi šis tas. Ne tuščia vieta.

„Palaikyti *status quo*. Dabar tai svarbiausia. Mes pasiekėme didelių laimėjimų.“ Taip paskelbė Mikaelis pirmadienio susirinkime. O tai reiškė, jog reikia pasirūpinti, kad niekas nekaišiotų pagalių į ratus. „Aišku, turime stengtis, kad gatvėse būtų dar mažiau narkotikų. Bet dabar, kai per trumpą laiką pasiekėme tiek daug, labai tikėtina, kad vėl smuktelsime žemyn. Prisiminkite Hitlerį ir Maskvą. Nereikia kąsti daugiau, nei pajėgiame sukramtyti.“

Pareigūnas Berntsenas daugmaž suprato, ką tai reiškia. Ilgas dienas, sėdint ant stalo susikėlus kojas.

Kartais jis ilgėdavosi darbo KRIPOS'e. Žmogžudysčių bylos skiriasi nuo narkotikų tyrimo. Jokios politikos, tereikia išsiaiškinti, ir taškas. Bet pats Mikaelis Belmanas paprašė Trulso pereiti iš Briuno alėjos į policijos biurą. Pasakė, kad jam reikia palaikymo priešo teritorijoje, ko nors, kuo galėtų pasitikėti, tokio, kuris apsaugotų flangą, jei kartais prasidėtų puolimas.

Potekstė: taip, kaip Mikaelis kadais apsaugojo Trulso flangą. O dar ta istorija su pastarąja byla ir kardomajam kalinimui pasodintu vaikinuku, kurį Trulsas šiek tiek paauklėjo kumščiais, o po to, nelaimei, nukentėjo sulaikytojo regėjimas. Be abejo, Mikaelis davė Trulsui velnių, pasakė, kad nepakęs prievartos policijoje, kad jo skyriuje negali taip būti, kad dabar, deja, jo, kaip šefo, atsakomybė verčia jį perduoti žinias policijos teisininkei, o ji jau nuspręs, ar tai turėtų keliauti toliau į Specialųjį skyrių. Bet vaikinuko regėjimas beveik visiškai pasitaisė, Mikaelis susitarė su jo advokatu, nuosprendis dėl narkotikų laikymo buvo atšauktas, ir paskui viskas nuščiuvo.

Taip, kaip ir šiuo metu čia.

Ilgos dienos ir kojos ant stalo.

Trulsas Berntsenas kaip tik ketino jas ten ir susikrauti – taip darydavo mažiausiai dešimt kartų per dieną, – tačiau pro langą pažvelgė į seną liepą kalėjiman vedančios alėjos viduryje.

Pasirodė.

Raudonasis plakatas.

Jis pajuto, kaip sudilgčioja oda, kaip padažnėja pulsas. Pasitaiso nuotaika.

Trulsas Berntsenas akimirksniu atsistojo, apsivilko striukę ir paliko kavą garuoti.

*

Senamiesčio bažnyčią nuo policijos biuro skyrė aštuonios minutės kelio sparčiu žingsniu. Trulsas Berntsenas patraukė Oslo gatve iki Atminimo parko, pasuko kairėn link Diuvekės tilto stotelės ir pateko į Oslo širdį, nuo kur pradėjo augti miestas. Bažnyčia buvo tokia kukli, kad netgi atrodė aptriušusi, be banalių ornamentų, kokiais buvo išpuošta neoromantizmo stiliaus bažnyčia šalia policijos biuro. Bet Senamiesčio bažnyčia buvo apipinta labai jaudinančiomis istorijomis. Jei bent pusė

to, ką jam augant Manglerude paporino močiutė, buvo tiesa... Berntsenų šeima iš apgriuvusio namo centre persikraustė į Manglerudą, šeštojo dešimtmečio pabaigoje pastatytą daugiabučių rajoną miesto pakrašty. Bet keisčiausia buvo tai, kad jie, trys kartos darbininkų, grynakraujė Oslo Berntsenų šeimyna, ten jautėsi kaip atvykėliai. Šeštajame dešimtmetyje daugiabučių rajonuose gyveno daugiausia buvę ūkininkai arba žmonės, iš toli atvykę susikurti naujo gyvenimo. Ir kai aštuntajame ir devintajame dešimtmečiuose Trulso tėvas prasigėrė ir lindėdamas savo blokiniame bute keikė visus ir viską, Trulsas kiūtindavo arba pas savo geriausią ir vienintelį draugą Mikaelį, arba pas močiutę į senamiestį. Ji pasakojo, kad Senamiesčio bažnyčia buvo pastatyta ant trylikto amžiaus vienuolyno griuvėsių, per marą vienuoliai ten buvo užsirakinę melstis, bet žmonės kalbėjo, kad taip jie bėga nuo pareigos pasirūpinti artimaisiais ir padėti apsikrėtusiesiems. Mėnesių mėnesiais vienuolyne nepastebėjus gyvybės ženklų, kancleris galiausiai išgriovė vartus ir aptiko ant apirusių vienuolių palaikų puotaujančias žiurkes. Prieš miegą senelė mėgo pasakoti, kad tame pačiame sklype buvo pastatyta psichiatrijos klinika, visų vadinama beprotnamiu, ir keli ligoniai skųsdavosi, jog naktį koridoriais vaikštinėja būtybės su gobtuvais. Ir kai vienas pacientas nutraukė gobtuvą, pasirodė žiurkių apgraužtas blyškus veidas tuščiomis akiduobėmis. Bet Trulsui labiausiai patiko istorija apie Askildą Ausyląjį. Šis gyveno ir mirė daugiau nei prieš šimtą metų, tuo metu, kai Kristijanija, kaip andai buvo vadinamas Oslas, tapo padoriu miestu, kuriame jau ilgą laiką stovėjo bažnyčia. Buvo kalbama, kad Askildo šmėkla blaškosi po kapines, gretimas gatves, palei uostą ir Kvadratūros rajone. Bet niekada nenuklysta toli, nes turi tik vieną koją ir, norėdama grįžti į savo kapą dar neprašvitus, vengia ilgo kelio, pasakojo senelė. Askildas Ausylasis neteko kojos po gaisrininkų vežimo ratu, kai jam buvo treji metukai, ir Trulso močiutė tvirtino, kad tai, jog pravardę jam visgi priklijavo dėl didelių ausų,

atspindi rytinės Oslo dalies humoro jausmą. Laikai buvo sunkūs, ir vienakojis vaikas neturėjo iš ko rinktis. Taigi Askildas Ausylasis pradėjo elgetauti ir tose augančio miesto dalyse, po kurias klibikščiuodavo, tapo visiems gerai žinomas, nes visada maloniai ir džiaugsmingai užmegzdavo pokalbį. Ypač su tais, kurie per dienų dienas sėdėdavo smuklėse ir neturėjo darbo. Ir kurių kišenėse kada ne kada vis tiek sužvangėdavo pinigai. Tuomet šiek tiek nuskildavo ir Askildui Ausylajam. Bet kartais Askildas Ausylasis panūsdavo gauti kiek daugiau, tad policijai išklodavo, kurie veltėdžiai pastaruoju metu itin dosniai švaistosi. Ir, pradėję ketvirtą bokalą, nekreipdami dėmesio į nepavojingą elgetą netoliese, paatvirauja, kad juos pavadino dalyvauti apiplėšiant auksakalį iš Karolio Jono gatvės arba medienos pirklį iš Drameno. Pradėjo sklisti gandai, kad Askildo Ausylojo ausys išties geros, ir kai Kampeno rajone buvo suimta plėšikų gauja, Askildas pradingo. Niekada niekas jo neaptiko, bet vieną žiemos rytą ant Senamiesčio bažnyčios laiptų atsirado lazda ir dvi nurėžtos ausys. Askildas buvo palaidotas kažkur kapinėse prie bažnyčios, bet kadangi negavo kunigo palaiminimo, jo siela ir toliau blaškosi. Ir nusileidus nakčiai Kvadratūros rajone arba palei bažnyčią galima susitikti užsimaukšlinusį kepurę vyrą, prašantį pinigų: „Duokite pinigėlį!“ O jei neduosi elgetai kelių monetų, ištiks nesėkmė.

Taip pasakojo močiutė. Bet Trulsas Berntsenas vis tiek nepaisė prie kapinių vartų sėdinčio ir elgetaujančio rusvos odos sulysėlio keistu apsiaustu ir skaičiuodamas patraukė akmenukais barstytu takeliu tarp kapų; pasiekęs septintą pasuko kairėn, tada dešinėn, atskaičiavo dar tris ir sustojo prie ketvirto kapo.

Ant paminklo išraižytas vardas jam nieko nesakė. A†A A. K. Rudas. Mirė Norvegijos nepriklausomybės metais, 1905-aisiais, tik dvidešimt devynerių metų amžiaus, bet, be gimimo ir mirties datų, ant akmens daugiau užrašų nebuvo: jokių įprastinių palinkėjimų ilsėtis ramybėje ar kitų sparnuotų

žodžių. Gal dėl to, kad grubus paminklas buvo toks mažas, jog daugiau raidžių nesutilpo. Bet tuščias ir šiurkštus paminklo paviršius puikiai tiko rašyti žinutėms kreida. Dėl to kapas ir buvo pasirinktas.

ĄLCĄŠURDKTOINDEGSU

Trulsas iššifravo paprastą jų sukurtą kodą, naudojamą tam, kad užrašas nekristų į akį kokiam atsitiktiniam prašalaičiui. Jis perskaitydavo dvi paskutines raides ir peršokdavo per tris raides kairėn, perskaitydavo jas, peršokdavo per dvi raides kairėn, perskaitydavo jas. Tada vėl peršokdavo per tris, perskaitydavo jas, tada vėl per dvi ir taip iki pabaigos.

SUDEGINK TORDĄ ŠULCĄ

Trulsas Berntsenas neužsirašė. Nereikėjo. Puikiai prisimindavo vardus, artinančius jį prie odinių sėdynių „Audi Q5 2.0" automobilyje su šešių greičių pavarų dėže. Jis nutrynė raides striukės rankove.

Trulsui išeinant elgeta pakėlė galvą. Šuniškos akys. Turbūt kur nors jo laukia prašmatnus automobilis ir elgetų gauja. Ar tik jie neteikia pirmenybės „Mercedes" automobiliams? Ėmė mušti bažnyčios laikrodis. Kainininke parašyta, kad „Q5" kainuoja 666 tūkstančius. Trulsas Berntsenas nesusimąstė, ar tuose skaičiuose kartais nėra paslėptos prasmės.

*

– Gerai atrodai, – pagyrė Beatė, kišdama raktą į spyną. – Ir pirštą vėl turi.

– *Made in Hong Kong**, – atsakė Haris, trindamas trumpą titano strypelį.

Kol smulki blyški moteris atidarė duris, Haris ją stebėjo. Ploni trumpi geltoni plaukai karojo surišti į uodegą. Moters

* Pagaminta Honkonge. (Angl.)

oda buvo tokia plonytė ir permatoma, kad jis galėjo įžiūrėti smulkių kraujagyslių tinklą ant smilkinio. Tai priminė jam beplaukes peles laboratorijose, naudojamas vėžio tyrimams.

– Sakei, jog Olegas gyveno įvykio vietoje, tad tikėjausi atsirakinti jo raktu.

– Ta spyna turbūt sugadinta senų seniausiai, – tarė Beatė ir stumtelėjo duris. – Buvo galima tiesiog užeiti vidun. Mes įtaisėme šį užraktą, kad vėl neįslinktų narkomanai ir neužterštų nusikaltimo vietos.

Haris linktelėjo. Tai buvo tipiška narkomanų landynė. Jokios prasmės turėti spyną, ją akimirksniu išlauš. Visų pirma, narkomanai laužiasi į vietas, kurių šeimininkai gali turėti kvaišalų. Visų antra, net ir gyvenantieji drauge vagia vienas iš kito.

Beatė patraukė į šalį policijos juostas, ir Haris prasispraudė vidun. Koridoriuje ant kabliukų kabėjo drabužiai ir plastiko maišeliai. Haris dirstelėjo į vieno maišelio vidų. Popierinių rankšluosčių tūtos, tuščios alaus skardinės, drėgni marškinėliai su kraujo dėmėmis, aliuminio folijos skiautės, tuščias cigarečių pakelis. Prie vienos sienos stūksojo šūsnis tuščių „Grandiosa“ dėžių ir pasviręs picų bokštas vos ne iki lubų. Keturi balti vienodi drabužių pakabai. Haris visai suglumo. Tik po akimirkos susigaudė, kad tai vogtos prekės, kurių nepavyko paversti pinigais. Jis prisiminė, kad narkomanų butuose jie kaskart susidurdavo su daiktais, už kuriuos šeimininkai tikėdavosi kada nors gauti grynųjų. Aptiko maišą su šešiasdešimčia beviltiškai senų mobiliųjų telefonų, o virtuvėje rado pusiau išardytą mopedą.

Haris žengė į kambarį. Tvoskė prakaitu, alumi sulieta mediena, drėgnais pelenais ir kažkuo saldžiu, ko Haris neatpažino. Nebuvo jokių įprastų baldų. Ant grindų mėtėsi keturi čiužiniai – tarsi aplink laužą. Iš vieno kyšojo vielos galas, sulenktas devyniasdešimties laipsnių kampu, gale išlankstytas kaip raidė Y. Tarp čiužinių likęs kvadratinis medinių grindų plotas su tuščia pelenine viduryje buvo pajuodęs nuo karščio. Haris sumetė, kad peleninę turbūt ištuštino tyrėjų grupė.

– Gustas gulėjo čia, prie virtuvės sienos, – parodė Beatė. Ji stovėjo kambario ir virtuvės tarpduryje.

Užuot ėjęs į virtuvę, Haris liko stovėti prie slenksčio ir apsidairė. Toks buvo jo įprotis. Ne toks kaip kriminalistų ekspertų, kurie ima tirti įvykio vietą iš toliau, pradeda nuo kruopščios periferijos apžiūros ir tada žingsnelis po žingsnelio artėja prie palaikų. Tai nebuvo ir kriminalinės policijos pareigūno arba patrulio įgūdis – pirmojo žmogaus nusikaltimo vietoje, suprantančio, kad gali užteršti aplinką, palikti savo pėdsakus arba, blogiausiu atveju, sunaikinti įkalčius. Beatės žmonės jau seniausiai čia nuveikė viską, ką reikia. Tai buvo savo taktiką turinčio detektyvo įprotis. Žinančio, kad yra tik viena galimybė susikurti pirmąjį įspūdį, leisti veik nepastebimoms detalėms papasakoti savo istoriją, įspausti savo atspaudus prieš sustingstant cementui. Tai turi nutikti dabar, kol dar neįsijungė analizuojanti smegenų dalis, kuri reikalauja faktų. Haris paprastai apibūdindavo intuiciją kaip paprastas, logiškas išvadas, pagrįstas pojūčių suteikta informacija, kurios smegenys nesugebėjo arba nespėjo paversti aiškia ir suprantama.

Visgi ši nusikaltimo vieta Hariui ne kažin ką tepapasakojo apie įvykusią žmogžudystę.

Jis matė, girdėjo ir užuodė plotą su daugiau ar mažiau atsitiktiniais gyventojais, kurie čia susiburdavo, svaigindavosi, miegodavo, retais atvejais pavalgydavo ir po kiek laiko prašapdavo. Kitoje gaujoje, nakvynės namų kambaryje, parke, konteineryje, pigiomis plunksnomis kimštame miegmaišyje po tiltu arba baltai nudažytoje medinėje dėžėje kokiame nors kape.

– Žinoma, čia reikėjo šiek tiek apsikuopti, – prabilo Beatė, tarsi atsakydama į klausimą, kurio Hariui nė neprireikė užduoti. – Visur trūnijo šiukšlės.

– Radot narkotikų? – paklausė Haris.

– Plastikinį maišelį su nevirtais vatos gumulėliais, – atsakė Beatė.

Haris linktelėjo. Labiausiai besikankinantys ir nuskurdę narkomanai paprastai kaupia vatos gumulėlius, per kuriuos, prieš sutraukdami narkotikus į švirkštą, nukošė stambesnes daleles. Tada kokią niūrią dieną gumulėlius išverda, o nuovirą susileidžia.

– Ir dar prezervatyvą su sperma ir heroinu.

– O? – Haris pakėlė antakį. – Gal vertėtų išbandyti?

Haris pastebėjo moterį išmušusį raudonį – primenantį tą kuklią ką tik Policijos mokyklą baigusią merginą, kokią Haris kitados pažinojo.

– Jei tiksliau, su heroino likučiais. Priėjome išvadą, kad prezervatyve milteliai buvo laikomi, o kai visus suvartojo, panaudojo jį pagal tikrąją paskirtį.

– Mhm, – numykė Haris. – Narkomanai, kurie saugosi. Neblogai. Išsiaiškinot, kas...

– DNR prezervatyvo viduje ir išorėje buvo dviejų asmenų. Mergina švedė ir Ivaras Torsteinsenas, slaptiesiems agentams geriau žinomas kaip Hivaras.

– Hivaras?

– Ne kartą policininkams grasino naudotomis adatomis, tikindavo, kad yra užkrato nešiotojas.

– Mhm, tai paaiškina, kam reikėjo prezervatyvo. Ar buvo sulaikytas už smurtą?

– Ne. Tik už šimtus vagysčių, narkotikų laikymą ir prekybą. Kartais – už kontrabandą.

– Bet grasino nužudyti su švirkšto adata?

Beatė atsiduso, žengė į kambarį ir atsistojo nugara į Harį.

– Atleisk, Hari, bet šioje byloje nėra palaidų galų.

– Beate, Olegas nėra nė musės priplojęs. Tai tiesiog ne jo prigimtis. O štai tasai Hivaras...

– Hivaras ir ta mergina yra... na, galima sakyti, eliminuoti iš bylos.

Haris žvelgė jai į nugarą.

– Perdozavimas. Savaitę prieš žmogžudystę. Prastas heroinas, sumaišytas su fentaniliu. Matyt, neturėjo pinigų fiolinui.

Hario žvilgsnis keliavo sienomis.

Rimtai įklimpę narkomanai be nuolatinės buveinės paprastai turi slėptuvę ar dvi, tik jiems žinomą vietą, kur gali saugiai laikyti narkotikų atsargas. Kartais ir pinigų. Galbūt kitų neįkainojamų vertybių. Apie daiktų tampymąsi su savimi negali būti nė kalbos, benamiui narkomanui tenka susišvirkšti viešose vietose ir vos tik suveikus kvaišalams jis virsta bejėge grobikų auka. Dėl to slėptuvės laikomos šventomis. Kadangi tokie podėliai gelbsti gyvybę, narkomanai įdeda tiek energijos ir fantazijos jiems paslėpti, kad netgi įgudusius tyrėjus ir narkotikų ieškančius šunis ištinka nesėkmės. Apie slėptuvę narkomanas niekam neprasitars, netgi artimiausiam draugui. Iš patirties žino, kad joks draugas iš kūno ir kraujo negali būti toks geras kaip bičiuliai kodeinas, morfinas ir heroinas.

– Ar ieškojote čia slėptuvių?

Beatė papurtė galvą.

– Kodėl ne? – pasidomėjo Haris, žinodamas, kad tai kvailas klausimas.

– Nes tada mums būtų reikėję išgriozti visą butą ieškant kažko, kas šiam tyrimui vis tiek neturi reikšmės, – kantriai paaiškino Beatė. – Privalome atsižvelgti į ribotus išteklius. Be to, turėjome reikiamų įrodymų.

Haris linktelėjo. Atsakymas, kokio ir nusipelnė.

– O įrodymai? – tyliai pasiteiravo jis.

– Manome, kad žudikas šovė iš ten, kur dabar stoviu aš.

Paprastai kriminalistai ekspertai vardų neminėdavo. Beatė ištiesė vieną ranką prieš save:

– Iš arti. Mažiau nei per metrą. Aplink žaizdas ir jose pačiose rasta anglies likučių.

– Žaizdos?

– Du šūviai.

Moteris pažvelgė į Harį su užuojauta, o tai bylojo, jog ji žino, ką jis galvoja: gynyba neteko galimybės tvirtinti, kad šūvis paleistas netyčia.

– Abi kulkos susmigo į krūtinę, – Beatė praskėtė dešinės rankos smilių ir didįjį pirštą ir priglaudė prie palaidinės kairėje pusėje, tarsi naudodama ženklų kalbą. – Turint galvoje, kad tiek auka, tiek žudikas stovėjo ir žudikas paleido šūvį impulsyviai, pirmojo šūvio išeinamoji žaizda rodo, kad žudiko ūgis – tarp metro aštuoniasdešimties ir metro aštuoniasdešimt penkių. Įtariamojo ūgis – metras aštuoniasdešimt trys.

Dieve mano. Jis galvojo apie tą vaikinuką, kurį matė stovintį prie lankymo kambario durų. Atrodo, kad tik vakar, jiems žaismingai kumščiuojantis, Olegas vos siekė Hariui krūtinę.

Beatė pasitraukė iš tarpdurio ir žengė į virtuvę. Mostelėjo į sieną prie riebalais aptekusios viryklės.

– Kaip matai, kulkos pataikė čia ir čia. O tai rodo, kad antrasis šūvis paleistas tuojau po pirmojo, aukai pradėjus kristi. Pirmoji kulka perskrodė plaučius, antra perėjo per krūtinės viršų ir kliudė mentę. Auka...

– Gustas Hansenas, – tarė Haris.

Beatė nutilo. Pažvelgė į jį. Linktelėjo.

– Gustas Hansenas mirė ne iš karto. Kraujo klane buvo atspaudų, o ant drabužių – dėmių, rodančių, kad nukritęs jis judėjo. Bet tai negalėjo trukti labai ilgai.

– Suprantu... O kas... – Haris persibraukė ranka veidą. Jam vertėjo pamėginti kelias valandas numigti. – Kas sieja Olegą su žmogžudyste?

– Vakare, be trijų devynios, į Operatyvaus valdymo skyrių paskambino du žmonės ir pranešė, kad iš pastato girdėjo šūvius primenančius garsus. Vienas gyvena Miolerio gatvėje anapus sankryžos, antras – kitapus gatvės.

Haris pro purviną langą nužvelgė atsiveriantį vaizdą į Hausmano gatvę.

– Labai jau gera klausa, jei miesto centre girdi, kas dedasi kitame pastate.

– Nepamiršk, kad buvo liepa. Šiltas vakaras. Visi langai – praviri. Visiems atostogos, beveik jokio eismo. Be to, kaimynai ne kartą mėgino uždaryti šią landynę, tad, galima sakyti, rei-

kėjo labai mažos dingsties pranešti apie triukšmą. Policijos pareigūnas liepė jiems likti ramiems ir nenuleisti akių nuo namo, kol atvažiuos patrulių automobilis. Nedelsdamas informavo kriminalinę policiją. Patrulių automobiliai atvyko dvidešimt po devynių, užėmė pozicijas ir ėmė laukti ginkluoto būrio.

– „Deltos“?

– Visada užtrunka, kol tie vyrukai užsimaukšlina šalmus ir įlenda į neperšaunamas liemenes. Tada Operatyvaus valdymo skyrius informavo apie pranešimą: kaimynai pastebėjo pro duris išeinantį, pastatą apsukantį ir žemyn link upės pasileidžiantį jauną vyrą. Du policininkai nusileido prie upės ir ten aptiko... – ji padelsė, kol iš Hario sulaukė beveik nepastebimo linktelėjimo, – Olegą. Jis nesipriešino. Buvo toks apkvaitęs, kad nesusigaudė, kas dedasi. Ant jo dešinio delno ir rankos aptikome šūvio paliktų dalelių.

– Koks ginklas naudotas?

– Neįprasto kalibro, turbūt 9 × 18 mm, Makarovo pistoletas. Ne toks jau didelis pasirinkimas.

– Na, makarovas – mėgstamiausias organizuotų nusikaltėlių ginklas buvusioje Sovietų Sąjungoje. Kartu su „Fort12“ savitaisiais pistoletais, kuriais naudojasi Ukrainos policija. Yra ir dar keli.

– Teisingai. Ant žemės radome tūteles ir anglies likučių. Makarovo šovinio parakas turi savitą salietros ir sieros mišinį, jie taip pat naudoja šiek tiek spirito, kaip mišinyje be sieros. Ant tūtelės ir aplink žaizdą rastų nuodegų cheminė sudėtis atitiko aptiktąsias ant Olego rankos.

– Mhm. O pats ginklas?

– Nerastas. Mūsų komanda ir narai ieškojo netoliese ir pačioje upėje, bet veltui. Tai nereiškia, kad pistoletas ten neguli. Žinai, dumblas ir purvas...

– Suprantu.

– Du čia gyvenusieji aiškino, kad Olegas kartą rodė pistoletą ir puikavosi, kad tokius naudoja Rusijos mafija. Nė vienas

iš jų apie ginklus neišmano, bet kai parodėme jiems maždaug šimto pistoletų nuotraukas, abu bakstelėjo į „Odessą“. O šiam, kaip žinai, naudojami...

Haris linktelėjo. 9 × 18 mm Makarovo šoviniai. „Odessos“ beveik neįmanoma su kuo nors supainioti. Kai pirmą kartą pamatė šį ginklą, pagalvojo apie futuristinį pistoletą grupės „Foo Fighters“ disko viršelyje, – tas diskas buvo vienas iš daugelio, kurie pateko pas Rakelę ir Olegą.

– Ir, kiek suprantu, jie itin patikimi liudytojai, turintys nereikšmingų problemų su narkotikais?

Beatė neatsiliepė. To ir nereikėjo. Haris žinojo, kad ji supranta, ką jis daro – griebiasi šiaudo.

– Kokie Olego kraujo ir šlapimo tyrimų rezultatai? – paklausė Haris, braukdamas žemyn per savo švarko rankoves, tarsi bijotų, kad jos gali pakilti į viršų. – Ką rodo jie?

– Rasta aktyvi svaiginanti medžiaga. Apkvaitimas gali būti lengvinanti aplinkybė.

– Mhm. Taigi manai, kad jis buvo apsvaigęs jau prieš nušaunant Gustą Hanseną. O koks motyvas?

Beatė pažvelgė į Harį buku žvilgsniu.

– Motyvas?

Jis žinojo, kas jos galvoje: ar įmanoma įsivaizduoti, kad vienas narkomanas nudeda kitą dėl ko nors kito nei kvaišalai?

– Jei Olegas jau buvo apkvaitęs, kam jam reikėjo kažką žudyti? – paklausė jis. – Tokia žmogžudystė dėl kvaišalų visada yra spontaniškas beviltiškas veiksmas, sukeltas arba troškimo svaigintis, arba prasidedančios abstinencijos.

– Motyvus tiria tavo skyrius, – atsakė Beatė. – Aš atsakau už kriminalines ekspertizes.

Haris įkvėpė.

– *OK*. Dar kas nors?

– Pamaniau, kad norėsi pažiūrėti nuotraukas, – tarė Beatė ir atvertė ploną odinį aplanką.

Haris paėmė šūsnį nuotraukų. Pirmiausia į akis krito Gusto grožis. Kitaip nepavadinsi. Neužtektų pasakyti – gerai atro-

dantis, patrauklus. Netgi negyvas, užmerktomis akimis, su ties krūtine krauju permirkusiais marškinėliais, Gustas Hansenas akivaizdžiai priminė nenusakomą jauno Elvio Preslio grožį; vaikinas pasižymėjo išvaizda, traukiančia tiek vyrus, tiek moteris. Tokį grožį, kuriame susilieja priešingų lyčių bruožai, randi visų religijų paveiksluose. Haris vertė vieną atvaizdą po kito. Padaręs viso kūno nuotraukų, fotografas priartino veidą ir šautines žaizdas.

– Kas čia? – paklausė jis ir parodė į Gusto dešinės rankos nuotrauką.

– Jam po nagais rasta kraujo. Mes paėmėme mėginius, bet jie, deja, neišliko.

– Neišliko?

– Taip jau nutinka, Hari.

– Tik ne tavo skyriuje.

– Kraujas buvo sugadintas vežant į Teismo medicinos tarnybą tirti DNR. Tiesą sakant, dėl to labai nepanikavome. Kraujas buvo gana šviežias, bet vis tiek pakankamai sukrešėjęs, kad su nužudymo laiku neturėtų nieko bendro. Ir kadangi auka taip pat badėsi, gali būti, kad tai jo paties kraujas. Bet...

– Bet jei ne, tai tikrai įdomu sužinoti, su kuo jis tą dieną susirėmė. Pažiūrėk į tuos batus, – Haris parodė vieną viso kūno nuotrauką. – Ar tai ne „Alberto Fasciani“ modelis?

– Nežinojau, kad tiek daug išmanai apie batus, Hari.

– Juos gamina vienas mano klientas Honkonge.

– Klientas, ar ne? O kiek aš žinau, originalūs „Fasciani“ gaminami tik Italijoje.

Haris patraukė pečiais.

– Skirtumo įžvelgti neįmanoma. Bet jeigu tai tikrai „Alberto Fasciani“, tai jie visai nesiderina su jo apranga. Ko gero, gavo drabužius „Švyturyje“.

– Batai gali būti vogti, – priminė Beatė. – Gusto Hanseno pravardė buvo Vagišius. Garsėjo tuo, kad vogė viską, kas tik pakliūdavo po ranka, taip pat ir kvaišalus. Sklando gandai, kad

Švedijoje Gustas pavogė į pensiją išėjusį tarnybinį šunį ir šis užuosdavo slėptuves.

– Gal jis aptiko ir Olego? – tarė Haris. – Ar jis ką nors minėjo per apklausą?

– Vis dar tyli kaip žuvis. Pasakė tik tai, kad viskas kaip sapne. Net neprisimena, kad lankėsi bute.

– Gal ir nesilankė.

– Mes radome jo DNR, Hari. Plaukų, prakaito.

– Juk jis čia gyveno ir miegojo.

– Ant lavono, Hari.

Haris stovėjo suakmenėjęs ir spoksojo priešais save.

Beatė kilstelėjo ranką, gal norėdama uždėti ją Hariui ant peties, bet apsigalvojo ir vėl ją nuleido.

– Ar pavyko su juo pasikalbėti?

Haris papurtė galvą.

– Jis išmetė mane lauk.

– Jis gėdijasi.

– Žinoma.

– Sakau rimtai. Tu jam esi pavyzdys. Jaučiasi pažemintas, kad jį tokį matai.

– Pažemintas? Aš šluosčiau tam berniukui ašaras, pūčiau į nubrozdinimus. Vaikiau šalin trolius ir palikdavau degančią šviesą.

– To berniuko nebėra, Hari. Žmogus, į kurį išaugo Olegas, nenori tavo pagalbos. Jis nori tapti toks, kaip tu.

Žvelgdamas į sieną Haris viena koja treptelėjo į grindis.

– Nereikėtų tapti tokiam, kaip aš, Beate. Kaip tik tai jis ir suprato.

– Hari...

– Eime prie upės?

*

Sergejus stovėjo bute priešais veidrodį nusvarinęs rankas. Patraukė apsauginę svirtelę ir paspaudė mygtuką. Iššoko ir blykstelėjo geležtė. Peilis buvo gražus, iš Sibiro, su automatiškai iššokančia geležte. Urkų, Sibiro nusikaltėlių, dar vadinamas „geležimi". Geriausias duriamasis ginklas pasaulyje. Ilga siaura rankena su ilga plonyte geležte. Kai užsitarnaudavai, tradiciškai gaudavai tokį iš vyresnio šeimos nusikaltėlio. Bet tradicijos nyko, dabar peilius pirko, vogė arba nelegaliai kopijavo. Bet šį peilį jis gavo iš dėdės. Anot Andrejaus, prieš patekdamas į Sergejaus rankas peilis gulėjo po atamano čiužiniu. Sergejus galvojo apie prietarą: jei padedi „geležį" po ligonio čiužiniu, šis sugeria visus negalavimus ir kančia vėliau perduodama tam, kuriam tuo peiliu smeigi. Tai buvo urkų be galo mėgstamas prietaras, kaip ir tas, kuris teigia, kad jei kas nors pavogs tavo „geležį", vagį netrukus ištiks nelaimingas atsitikimas ar mirtis. Pamažu nykstanti senovinė romantika ir mistika. Vis tiek jis priėmė dovaną su dideliu ir gal kiek perdėtu nuolankumu. O kodėl gi ne? Už viską buvo skolingas dėdei. Tai šis žmogus ištraukė jį iš košės, kurios buvo prisiviręs, sutvarkė popierius, tada Sergejus atsibeldė į Norvegiją ir dėdė retsykiais suorganizuodavo jam valytojo darbą Oslo oro uoste. Lengvai atliekamą ir gerai apmokamą, juk tokio norvegai ne itin noriai imasi, geriau jau renkasi socialinę pašalpą. Menki nusikaltimai, kuriuos Sergejus buvo įvykdęs Rusijoje, irgi nesukėlė sunkumų. Jo kriminalinius įrašus dėdė iš karto ištrynė. Taigi gavęs dovaną Sergejus pabučiavo mėlynąjį savo geradario žiedą. Ir turėjo pripažinti, kad rankoje laikomas peilis yra itin gražus. Iš elnio rago pagamintos tamsiai rudos kriaunos, puoštos dramblio kaulo spalvos stačiatikių kryžiumi.

Kaip ir buvo mokytas, Sergejus suktelėjo klubą, atsistojo į reikiamą padėtį ir dūrė peiliu: pirmyn, tada viršun. Pirmyn

atgal. Pirmyn atgal. Greitai, bet ne per greičiausiai, kad ilgas peilis nespėtų sulįsti iki galo, kaskart ne iki pat galo.

Priežastis, kodėl žudyti reikės peiliu, yra ta, kad būsima auka – policininkas. O žudant policininką kova visada būna nuožmesnė, taigi reikia palikti kuo mažiau pėdsakų. Pagal pistoleto kulką galima atsekti vietas, ginklą, asmenis. Glotnaus švaraus peilio pjūvis yra anonimiškas. Dūris ne toks: gali išduoti geležtės ilgį ir formą, todėl Andrejus jam patarė ne durti policininkui į širdį, bet perrėžti miego arteriją. Sergejui niekada nebuvo tekę perpjauti gerklės ar persmeigti širdies, jis tik yra įpjovęs gruzinui į šlaunį viso labo už tai, kad tasai – gruzinas. Todėl Sergejui šovė mintis, kad reikėtų pasipraktikuoti. Su kuo nors gyvu. Jo kaimynas pakistanietis laiko tris kates, ir kiekvieną rytą išėjus į koridorių nosį riečia jų šlapimo smarvė.

Sergejus nuleido peilį, stovėjo panarinęs galvą. Pakėlė akis, kad veidrodyje pamatytų savo atvaizdą. Jis atrodė gerai: puikios fizinės formos, grėsmingas, pavojingas, pasirengęs. Tarsi filmo plakate. Tatuiruotės rodys, kad jis nužudė policijos pareigūną.

Jis stovės policininkui už nugaros. Žengs pirmyn. Kaire ranka sučiups jį už plaukų, truktels atgal. Prispaus peilio galą jam prie sprando. Paslinks kairiau. Perrėš odą, pusračiu apsuks geležtę apie kaklą. Štai.

Širdis išpumpuos kraujo kaskadą, po trijų širdies tvinksnių čiurkšlės liausis. Policininko smegenys jau bus mirusios.

Sergejus sulankstys peilį, nueidamas įsikiš į kišenę. Greitai, bet ne pernelyg. Jei netoliese bus žmonių, niekam nežiūrės į akis. Eis ir bus laisvas.

Jis žengė atatupstas. Ištiesė nugarą, įkvėpė. Įsivaizdavo. Iškvėpė. Žengė pirmyn. Ir tada peilio geležtė blyškiai ir gražiai blykstelėjo. Tarsi vertingas papuošalas.

Beatė su Hariu išėjo į Hausmano gatvę, pasuko kairėn, kirto kampą ties daugiabučiu ir perėjo sklypą, kur tebestovėjo sudegusio namo griuvenos su vis dar pajuodusiais langų dužgaliais ir apsvilusiomis plytomis.

– Kas gyvena gretimame bute? – paklausė Haris.

– Niekas, – atsakė Beatė. – Tušti kambariai. Patalpos priklausė *Anarchistui*, nedideliam leidiniui, kuris...

– Žinau. Buvo neblogas žurnalas. Dabar tie žmonės rašo kultūros skiltis didelių laikraščių redakcijose. Ar patalpos buvo atrakintos?

– Ten įsilaužė. Turbūt jau seniai nerakinamos.

Haris pažvelgė į Beatę. Šioji nuolankiai lingavo galvą, pritardama tam, ko Hariui neprireikė ištarti: kas nors galėjo lindėti Olego bute ir per ten nepastebėtas pasprukti.

Šiaudas.

Jie nusileido iki takelio, besidriekiančio palei upę. Haris įvertino, jog vandens ruožas pakankamai siauras, kad tvirtų rankų vyrukas galėtų nusviesti pistoletą į kitą krantą.

– Tol, kol neradote ginklo... – prabilo jis.

– Ieškinį pareiškusiai šaliai ginklas nereikalingas, Hari.

Jis linktelėjo. Parako dalelės ant rankos. Liudytojai, matę, kaip Olegas rodo pistoletą. DNR ant lavono.

Atsirėmę į žalią geležinį suoliuką į juos dėbsojo du baltaodžiai vaikigaliai, vilkintys pilkus megztinius su užtrauktukais ir gobtuvais. Kažką susišnabždėjo ir nušliurino takeliu tolyn.

– Atrodo, kad siūlytojai vis dar užuodžia, kad tu – policininkas, Hari.

– Maniau, kad čia kvaišalus platina tik marokiečiai.

– Atsirado konkurentų. Kosovo albanai, somaliečiai, Rytų Europa. Prieglobsčio prašytojai platina viską. Spydą, amfetaminą, ekstazį, morfiną.

– Heroiną.

– Abejoju. Osle sunku gauti heroino. Dabar vyrauja fiolinas, pardavinėjamas netoli Platos. Dar gali nukeliauti į Geteborgą arba Kopenhagą, kur jis neseniai pasirodė.

– Vis girdžiu apie tą fioliną. Kas tai?

– Naujas sintetinis narkotikas. Ne taip apsunkina kvėpavimą kaip standartinis heroinas, ir nors gyvenimas suluošinamas, pasitaiko mažiau perdozavimo atvejų. Prie jo akimirksniu priprantama: pavartoję visi nori gauti vėl. Bet jis toks brangus, kad turintys mažiau šlamančiųjų negali sau to leisti.

– Tada perka ką nors kito?

– Dabar tikra aukso gysla virto morfinas.

– Vienas žingsnis pirmyn, du atgal.

Beatė papurtė galvą:

– Vyksta karas prieš heroiną. Ir jis jau laimėtas.

– Belmanas?

– Tai jau girdėjai?

– Hagenas minėjo, kad jis supakavo beveik visas heroiną platinančias gaujas.

– Pakistaniečių grupuotes. Vietnamiečius. Kai suėmė stambią organizuotą gaują iš šiaurinės Afrikos, laikraštyje *Dagbladet* buvo pavadintas generolu Romeliu. Tada sučiupo didelę baikerių gaują Alnabru rajone. Visi susemti.

– Baikerių? Mano laikais baikeriai prekiavo spydu ir heroino vengė kaip maro.

– „Los Lobos“. „Pragaro Angelų“ mėgdžiotojai. Manome, kad tai buvo viena iš dviejų grupuočių, prekiavusių fiolinu. Bet juos visus masiškai suėmė per reidą Alnabru. Tau reikėjo pamatyti išsiviepusio Belmano nuotrauką laikraščiuose. Vykdant operaciją jis dalyvavo asmeniškai.

– *Let's do some good?**

* Padarom gerą darbą? (Angl.) Citatos dalis iš Erico Toledano ir Olivier Nakache'o filmo „Neliečiamieji“.

Buvusi bendradarbė nusijuokė. Tai buvo dar vienas dalykas, dėl ko Beatė jam patiko. Ji pakankamai domėjosi kinu, kad juoktųsi jam cituojant pusėtino gerumo frazes iš pusėtino gerumo filmų. Haris pasiūlė cigaretę, ji atsisakė. Jis prisidegė savąją.

– Mhm. Kaip Belmanas, atėjęs į Kovos su narkotikais skyrių, sugebėjo padaryti tai, kas mano laikais atrodė neįmanoma?

– Žinau, kad jis tau nepatinka, bet jis yra geras vadovas. KRIPOS'e jį visi mėgo, bambėjo, kad policijos viršininkas perkelia jį į policijos biurą.

– Mhm, – Haris įkvėpė. Jautė, kaip sotinamas alkis kraujyje. Nikotinas. Daugiaskiemenis žodis su galūne -inas. – Tai kas dar liko?

– Čia ir yra bėda, naikinant kenkėjus. Suardai mitybos grandinę ir nežinai, ar gyvius išnaikinai, ar tik padarei vietos kitiems. Blogesniems nei tie, kurių atsikratei...

– Ar yra tokių ženklų?

Beatė patraukė pečiais.

– Jau kuris laikas nebesulaukiame žinių iš gatvių. Slaptieji nieko nebežino. Arba neprasižioja. Tik visi šnabždasi apie vyrą iš Dubajaus. Jo niekas nėra matęs, nežino jo vardo, tarsi būtų koks nematomas lėlių teatro aktorius. Matome, kad prekiaujama fiolinu, bet šaltinio nerandame. Sučiupti platintojai tikina, kad pirko iš kitų to paties lygio prekiautojų. Neįprasta, kad kažkas taip nepriekaištingai dangstytų pėdsakus. Ir mums aišku, kad egzistuoja paprastas ir itin profesionalus tinklas, kuris savo rankose laiko įvežimą ir platinimą.

– Vyras iš Dubajaus. Mistiškas ir genialus. Argi nesame girdėję tokių pasakų? O pasirodydavo, kad tai eilinis sukčius.

– Viskas šiek tiek kitaip, Hari. Metų pradžioje pasipylė daug su narkotikais susijusių žmogžudysčių. Su tokiu žiaurumu dar nebuvome susidūrę. Ir niekas nepraveria burnos. Rasti du vietnamiečiai, narkotikų platintojai, kabantys nuo sijos žemyn galva bute, kuriame prekiavo. Prigėrę. Ant galvos kiekvienam buvo užrištas plastikinis maišelis su vandeniu.

– Tai ne arabiškas metodas, o rusiškas.

– Kaip sakai?

– Auka pakabinama žemyn galva, aplink galvą apmuturiuojamas plastikinis maišelis, ties kaklu praduriama skylė, kad galėtų kvėpuoti. Tada aukai nuo padų pilamas vanduo. Jis teka kūnu iki plastikinio maišelio ir pamažu jį pripildo. Metodas vadinasi *Man on the Moon**.

– Iš kur žinai?

Haris patraukė pečiais.

– Buvo toks labai turtingas kirgizų vadeiva Berajevas. Devintajame dešimtmetyje jam į rankas pateko originalus „Apollo 11“ astronautų kostiumas. Du milijonai dolerių juodojoje rinkoje. Tie, kurie mėgindavo apmauti Berajevą arba nesumokėdavo skolų, būdavo sugrūdami į kostiumą. Pildami vandenį parankiniai filmuodavo nelaimėlio fizionomiją. Paskui medžiagą išsiųsdavo tiems, kuriuos spaudžia terminai.

Akis įbedęs į dangų, Haris išpūtė dūmus.

Beatė pažvelgė į jį ir lėtai papurtė galvą.

– Ką tu išties veikei Honkonge, Hari?

– Kláusei manęs, kai kalbėjome telefonu.

– O tu neatsakei.

– Taigi. Hagenas sakė, kad galėtų man duoti kitą bylą vietoje šios. Minėjo slaptojo agento žūtį.

– Taip, – patvirtino Beatė, o balse pasigirdo palengvėjimas, kad kalba pakrypo ne apie Gusto bylą ar Olegą.

– Kas ten nutiko?

– Jaunas slaptasis agentas. Jį išplovė ten, kur Operos teatro stogas leidžiasi į vandenį. Turistai, vaikai ir panašiai. Daug triukšmo.

– Nušautas?

– Prigėręs.

– Iš kur žinot, kad buvo nužudytas?

* Vyras Mėnulyje. (Angl.)

– Jokių išorinių sužeidimų, atrodė, kad į jūrą bus pliumptelėjęs per nelaimingą atsitikimą. Jis dažnai sukiodavosi prie Operos. Bet Bjornas Holmas patikrino plaučių turinį. Aptiko gėlo vandens. O juk vanduo Oslo fiorde sūrus. Matyt, kažkas įmetė jį į jūrą, kad atrodytų, jog policininkas prigėrė tenai.

– Na, – tarstelėjo Haris, – kaip slaptasis Narkotikų skyriaus pareigūnas, jis turbūt vaikštinėjo palei upę. Ten – gėlas vanduo, ir jis įteka į jūrą ties Opera.

Beatė nusišypsojo.

– Kaip smagu, kad vėl esi čia. Bet Bjornas irgi apie tai pagalvojo, tad patikrino bakterijų florą ir mikroorganizmus. Plaučių turinys pasirodė tyresnis už Akerio upės vandenį. Buvo pratekėjęs pro geriamojo vandens filtrus. Kertu lažybų, kad jis prigėrė vonioje. Arba telkinyje prie vandens valymo įrenginių. Arba...

Haris nusviedė nuorūką priešais save.

– Plastikiniame maišelyje?

– Taip.

– Vyras iš Dubajaus. Ką apie jį žinote?

– Tai, ką jau pasakiau, Hari.

– Tu man nieko nepasakei.

– Taigi.

Jie sustojo prie Inkaro tilto. Haris žvilgtelėjo į laikrodį.

– Kažkur skubi? – pasidomėjo Beatė.

– Niekur, – prisipažino Haris. – Užmečiau akį, kad išdrįstum pasakyti, jog turi eiti, ir pasirūpinau, kad nesijaustum kalta, jog mane palieki.

Beatė šyptelėjo. Ji visai graži, kai šypsosi, pagalvojo Haris. Keista, kad nesusirado naujo draugo. O gal susirado? Beatė buvo įtraukta į jo aštuonių numerių adresų knygą, o jis to net nesuvokė.

B – Beatė.

H reiškė Halvorseną, buvusį Hario bendradarbį, Beatės vaiko tėvą. Nužudytą, vykdant užduotį. Jis vis dar neištrintas iš adresų knygos.

– Ar susisiekei su Rakele? – paklausė Beatė.

R. Haris susimąstė, ar pasirodęs vardas sukeltų asociacijų su žodžiu „prarasta“. Jis papurtė galvą. Beatė lūkuriavo. Bet jis neturėjo ką pridurti.

Jie prabilo tuo pačiu metu:

– Tau turbūt...

– Tiesą sakant, man reikia...

Ji nusišypsojo.

– ...eiti.

– Žinoma.

Jis stebėjo, kaip moteris tolsta.

Tada prisėdo ant vieno suoliuko ir įsistebeilijo į upę ir ramiame užutekyje plaukiojančias antis.

Vėl pasirodė vaikigaliai su gobtuvais. Priėjo prie jo.

– Ar tu *five-o*?

Amerikiečių šnekamoji kalba, iš originaliais vadinamų televizijos serialų pasiskolintas policininko apibūdinimas. Jie užuodė Beatę, o ne jį.

Haris papurtė galvą.

– Ir tu ieškai?..

– Ramybės, – atsakė Haris. – Tylos ir ramybės.

Iš vidinės kišenės jis išsitraukė firmos „Prada“ akinius. Juos gavo iš vieno vėluojančio susimokėti parduotuvės savininko Kantono kelyje. Visgi verslininkas pajuto, kad su juo elgiamasi gražiai. Modelis buvo moteriškas, bet Haris nesuko dėl to galvos, akiniai jam patiko.

– Tarp kitko, – šūktelėjo jis vaikigaliams pavymui, – ar turite fiolino?

Vienas į tai tik prunkštelėjo.

– Miesto centre, – atsakė kitas ir mostelėjo per petį.

– Kur?

– Ieškok van Persio arba Fabrego.

Jų juokas nutilo prie džiazo klubo „Blå“. Haris atsilošė ir ėmė stebėti, kaip veiksmingai atsispiria per vandenį slystančios antys – tarsi čiuožėjai juodu ledu.

Olegas nepravėrė burnos. Kaip ir visi kaltieji. Tai prasikaltusiojo privilegija ir vienintelė gera strategija. Tai kur toliau? Kaip tirti kažką, kas jau išspręsta, atsakyti į klausimus, į kuriuos jau atsirado reikalingi atsakymai? Ką jis tikisi pasiekti? Įveikti tiesą ją neigdamas? Juk jis, žmogžudysčių tyrėjas, ne kartą matė artimuosius beviltiškai kartojant tą pačią giesmelę: „Mano sūnus? Niekada gyvenime!“ Jis žinojo, kodėl nori tirti toliau. Nes tik tiek tesugeba. Gali prisidėti tik taip. Elgiasi kaip motina, užsispyrusi pati ruošti gedulingus pietus per sūnaus laidotuves. Kaip muzikantas, į draugo pakasynas atsinešęs nuosavą instrumentą. Poreikis ką nors daryti, kad atsikratytum sunkių minčių ar pasiguostum.

Viena antis priplaukė arčiau. Turbūt tikisi trupinėlio duonos. O gal ne tikisi, bet nujaučia tokią galimybę. Paukštis sunaudojo energiją dėl galimo atlygio. Viltis. Juodas ledas.

Staiga Haris pašoko. Iš kišenės išsitraukė raktus. Prisiminė, kodėl anuomet pirko pakabinamąją spyną. Išrinko ją ne sau. O čiuožėjui. Olegui.

7 skyrius

Pareigūnas Trulsas Berntsenas šnektelėjo su Oslo oro uosto policijos padalinio viršininku. Taip, jis žinąs, kad oro uostas priklauso Romerikės policijai, ir neketinąs perimti sulaikytojo. Bet jis jau kurį laiką slapta sekęs Tordą Šulcą, o dabar jo šaltiniai pranešę, kad šis sulaikytas su narkotikais. Jis parodė savo tapatybės kortelę: trečiojo lygio policijos pareigūnas, Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyrius, Oslo policijos apygarda. Padalinio viršininkas patraukė pečiais, tada be žodžių nuvedė jį į vieną iš trijų kamerų sulaikytiesiems.

Prieš užsitrenkiant kameros durims Trulsas apsidairė įsitikinti, ar koridorius ir kitos kameros tušti. Tada atsisėdo ant

unitazo dangčio ir nužvelgė medinį gultą ir priekin palinkusį vyrą, užsidengusį rankomis veidą.

– Tordas Šulcas?

Vyras pakėlė galvą. Sėdėjo nusivilkęs švarką, ir jei ne uniforminiai marškiniai, Berntsenui niekuomet nebūtų šovę galvon, kad mato lėktuvo kapitoną. Šis neturėtų taip atrodyti: persigandęs, išblyškęs, nuo patirto sukrėtimo išsiplėtusiomis ir patamsėjusiomis lėliukėmis. Antra vertus, taip atrodo visi, įkliuvę pirmą kartą. Berntsenas šiek tiek užtruko, kol išsiaiškino, kad Tordas Šulcas laikomas Oslo oro uoste. Bet visa kita buvo paprasta. Anot STRASAK, oficialaus nusikaltimų registro, Šulcas neturėjo kriminalinių įrašų, niekada nebuvo susidūręs su policija ir, remiantis neoficialiu slaptųjų agentų registru, nėra susijęs su narkotikais.

– Kas tu toks?

– Mane atsiuntė tie, kuriems dirbi, Šulcai, ir galvoje turiu ne skrydžių bendrovę. Į kitką gali nusispjauti. Sutarta?

Šulcas mostelėjo į tapatybės kortelę, kabančią Berntsenui ant kaklo.

– Tu policininkas. Bandai mane apmauti.

– Būtų gerai, jei tai būtų tiesa. Tai įvardytume kaip procedūrų pažeidimą, ir tavo gynėjas gautų galimybę tave išteisinti. Bet mes apsieisim be advokato, gerai?

Lakūnas tebespoksojo išsiplėtusiomis lėliukėmis, sugeriančiomis visą šviesą, mažiausią vilties blykstelėjimą. Trulsas Berntsenas atsiduso. Tikėjosi, kad tai, ką pasakys, lakūnas išgirs.

– Ar žinai, kas yra degintojas? – paklausė Berntsenas ir nelaukdamas atsakymo varė toliau: – Tas, kuris policijai sugadina tyrimą. Pasirūpina, kad įrodymai būtų sunaikinti ar pradingtų, kad nagrinėjant bylą įvyktų nesusipratimas, dėl kurio ji niekada nepasiektų teismo. Arba kad per tyrimą būtų padarytos kitos kasdieniškos klaidos, dėl kurių sulaikytąjį tektų paleisti. Supranti?

Šulcas dusyk suklapsėjo akimis. Lėtai linktelėjo.

– Puiku, – kalbėjo Berntsenas. – Padėtis tokia, kad esam du krintantys vyrai, o parašiutą turim tik vieną. Aš ką tik iššokau iš lėktuvo, kad tave išgelbėčiau, bet neskubėk man dėkoti, nes dabar privalai manimi visiškai pasikliauti. Kitaip abu tėkšimės į žemę. *Capisce?**

Vėl mirksėjimas. Akivaizdu, kad ne.

– Buvo toks vokiečių policininkas, degintojas. Jis dirbo Kosovo albanų gaujai, įvežančiai heroiną Balkanų keliu. Prekę jie gabendavo sunkvežimiais: iš opijaus laukų Afganistane iki Turkijos, tada per buvusią Jugoslaviją iki Amsterdamo, o iš ten albanai veždavo tolyn į Skandinaviją. Reikėjo kirsti daug sienų, sumokėti daugeliui žmonių. Taip pat ir tam degintojui. Ir vieną kartą kažkoks jaunas albanas įkliuvo su benzino kanistru, prikimštu žalių aguonų. Galvutės net nebuvo suvyniotos, tik pamerktos tiesiai į benziną. Vaikiną pasodino į areštinę, ir tą pačią dieną jis susisiekė su degintoju. Šis nuėjo pas Kosovo albaną, prisistatė ir patikino, kad sulaikytajam reikia tiesiog atsipalaiduoti. Jis viskuo pasirūpinsiąs. Degintojas pažadėjo, kad ateisiąs kitą dieną ir pranešiąs, kaip pasiaiškinti policijai. Kol kas tereikia prikąsti liežuvį. Bet sulaikytasis buvo naujokas, niekada nesėdėjęs. Prisiklausęs per daug istorijų apie tai, kas nutinka, kai duše pasilenki pakelti muilo. Šiaip ar taip, per pirmą apklausą ėmė čirkšti kaip kiaušinis mikrobangų krosnelėje ir išklojo apie susitarimą su degintoju. Vylėsi, kad teisėjas į tai atsižvelgs. Taigi. Kad surinktų įrodymų prieš degintoją, policininkai įtaisė kameroje mikrofoną. Bet parsidavėlis policininkas, degintojas, nepasirodė kaip žadėjęs. Jį surado tik po pusmečio. Išmėtytą gabaliukais tulpių lauke. Pats esu miesto vaikas, bet girdėjau, kad tokie elementai – puiki trąša.

Berntsenas nutilo, pažvelgė į lakūną ir laukė įprasto klausimo.

* Supranti? (Ital.) Dažnai vartojama imituojant italų mafiją, grasinant.

Sulaikytasis tiesiau atsisėdo ant gulto, šiek tiek raustelėjo, kostelėjo.

– Kodėl... ee, degintoją? Juk išdavikas ne jis.

– Nes teisybės nėra, Šulcai. Yra tik būtini praktinių problemų sprendimai. Įrodymus naikinantis degintojas pats tapo įrodymu. Jei policija būtų viską apie jį išsiaiškinusi ir jį sučiupusi, tyrėjai būtų galėję prisikasti iki Kosovo albanų. Kadangi degintojas nebuvo vienas iš Kosovo albanų brolių, o tik korumpuotas faras, pasirodė logiška pasiųsti jį anapilin. Be to, jie žinojo, kad to policininko nužudymui pirmenybės neteiks. O kam? Degintojas jau susilaukė bausmės, ir policijai nevertėjo pradėti tyrimo, kuriuo laimėtų tik tiek, kad viešumon iškiltų žinios apie dar vieną nesąžiningą pareigūną. Sutinki?

Šulcas neatsakė.

Berntsenas pasilenkė į priekį. Balsas pritilo ir įsitempė:

– Nenoriu būti rastas tulpių lauke, Šulcai. Vienintelis būdas mums išsisukti – pasitikėti vienam kitu. Paraštuotas. Supranti?

Lakūnas kostelėjo.

– O kaip su tuo Kosovo albanu? Ar jam sušvelnino bausmę?

– Kaip čia pasakius... Prieš teismą buvo rastas savo kameroje, kabantis ant sienos. Kažkas suvarė jam į galvą drabužių pakabą.

Šulco veide vėl nebeliko spalvos.

– Kvėpuok, Šulcai, – paragino Trulsas Berntsenas. Šiame darbe jam tai labiausiai patiko. Jausmas, kad nors kartą pats valdo padėtį.

Šulcas atsilošė ant gulto ir atsirėmė galva į sieną.

– O jeigu iškart atsisakau pagalbos ir mes apsimetam, kad niekada čia nesilankei?

– Prasta mintis. Mudviejų darbdaviui esi nereikalingas liudytojas.

– Tai sakai, kad neturiu pasirinkimo?

Berntsenas nusišypsojo. Ir ištarė savo mėgstamiausią sakinį:

– Šulcai, pasirinkimas yra prabanga, kurios jau seniai neturi.

*

„Valle Hovin“ stadionas. Nedidukė betono oazė žalių pievelių, beržų, sodų, verandose pūpsančių gėlių lovelių dykumos apsupty. Žiemą plotas naudojamas kaip čiuožykla, vasarą – kaip koncertų arena, dažniausiai tokiems dinozaurams kaip „Rolling Stones“, Prince'as, Bruce'as Springsteenas. Rakelė net įkalbėjo jį nueiti ir drauge pasiklausyti „U2“ koncerto, nors Haris visada pirmenybę teikė klubams ir nemėgo renginių stadionuose. Vėliau Rakelė erzino jį, kad giliai širdyje Haris yra be liudininkų klausomos muzikos fundamentalistas.

Bet dažniausiai „Valle Hovin“ stadionas dunksojo apleistas kaip ir dabar, apšepęs, tarsi uždarytas fabrikas, gaminęs kažką, ko niekam nebereikia. Gražiausias Hario prisiminimas iš čia – čiuožiančio Olego vaizdas. Jis tiesiog sėdėdavo ir stebėdavo, kaip berniukas treniruojasi. Kovoja. Patiria nesėkmę. Dar vieną. Kol jam galiausiai pasiseka. Nieko didingo: asmeninių rezultatų pagerinimas, antra vieta klubo varžybose jo amžiaus grupėje. Bet šių laimėjimų pakakdavo, kad paika Hario širdis išsipūstų iki absurdiško dydžio, ir jam tekdavo užsidėti abejingumo kaukę, idant padėtis netaptų nepatogi jiems abiem. „Neblogai, Olegai.“

Haris apsidairė. Po tribūna nematyti nė gyvos dvasios. Kyštelėjo „Ving“ raktą į rūbinės durų spyną. Viduje viskas atrodė kaip anksčiau, tik gal kiek labiau nušiurę. Jis pasuko į vyrų rūbinę. Ant grindų mėtėsi šiukšlės. Akivaizdu, kad čia lankomasi retai. Vieta, kurioje gali pabūti vienas. Haris žingsniavo tarp rakinamų spintelių. Daugelis buvo praviros. Bet štai, jis rado ko ieškojęs – „Abus“ pakabinamąją spyną.

Jis prikišo rakto galiuką prie rantytos angos. Nelenda. Velnias!

Haris apsisuko. Žvilgsniu keliavo per gremėzdiškas geležines spinteles. Sustojo ir prie vienos sugrįžo. Ant jos irgi kabėjo „Abus“ firmos spyna. Ir nutepliotas žalias apskritimas. O.

Atrakinęs Olego spintelę Haris pirmiausia pamatė Olego pačiūžas. Ilgos siauros geležtės palei kraštą buvo nusėtos rūdžių. Durelių vidinėje pusėje, užkištos už ventiliacijos grotelių, kabėjo dvi nuotraukos. Du šeimyniški vaizdeliai. Vienam – penki veidai. Du vaikai ir, kaip jis numanė, tėvai atrodė nematyti. Bet jis pažino trečią vaiką. Nes regėjo jį kitose nuotraukose. Iš nusikaltimo vietos.

Gražuoliukas. Gustas Hansenas.

Haris paklausė savęs, ar kalta gera išvaizda. Iškart apniko jausmas, kad Gustui ne vieta toje nuotraukoje. Arba, jei tiksliau, ne vieta toje šeimoje.

Keista, bet to paties negalėjai pasakyti apie aukštą šviesiaplaukį vyrą antroje nuotraukoje, sėdintį tamsiaplaukei moteriai ir jos sūnui už nugarų. Fotografuota vieną rudens dieną prieš keletą metų. Jie vaikštinėjo ant Holmenkoleno kalno, braidžiojo po oranžinius lapus, o Rakelė pastatė savo kišeninį fotoaparatą ant akmens ir paspaudė automatinio laikmačio delsos mygtuką.

Ar čia tikrai jis? Haris neprisiminė turėjęs tokius švelnius veido bruožus kaip toje nuotraukoje. Rakelės akys spindėjo, ir jam pasidingojo, kad girdi jos juoką. Jį pamilo, jis niekada nepabosdavo, jį prisimindavo be jokių pastangų. Ji kvatodavo ir su kitais, bet šalia Hario ir Olego juokas įgydavo ypatingą gaidelę, skirtą tik jiedviem.

Haris naršė po likusius daiktus.

Rado baltą megztinį mėlynais pakraštėliais. Ne Olego stilius: vaikinas dėvėjo trumpas striukes ir juodus marškinėlius su „Slayer“ ir „Klipnot“ simbolika. Haris pauostė drabužį. Švelnūs kvepalai, moteriški. Ant kepurių lentynėlės gulėjo plastikinis maišelis. Haris jį praplėšė. Skubiai įkvėpė. Narkomano podėlis: du švirkštai, šaukštelis, guminis raištis, žiebtuvėlis ir gumulėlis vatos. Trūko tik narkotikų. Haris jau ketino padėti maišelį atgal, tačiau kai ką pastebėjo. Marškinėlius, nugrūstus į tolimiausią spintelės kampą. Raudona ir balta. Jis

paėmė drabužį. Futbolininko marškinėliai su paraginimu ant krūtinės: *Fly Emirates. Arsenal*.

Jis pakėlė akis į nuotrauką. Į Olegą. Net ir jis šypsosi. Tarsi žinodamas, bent jau anuomet, kad čia sėdi trys žmonės, sutariantys dėl to, kad tai malonu, kad viskas gerai, kad tai tęsis ir ateityje. Tai kodėl buvo iškrypta iš kelio? Kodėl sėdintysis prie vairo nuslydo į šalikelę?

„Kai melavai tada, žadėdamas, kad visada būsi su mumis."

Haris nulupo nuo durelių abi nuotraukas ir įsikišo į vidinę kišenę.

Jam išėjus saulė jau buvo pasislėpusi už Ulerno keteros.

8 skyrius

Ar matai, kad kraujuoju, tėti? Iš manęs teka tavo prastas kraujas. Ir tavo kraujas, Olegai. Bažnyčios varpas turėtų gausti tau. Prakeikiu tave ir tą dieną, kai tave sutikau. Tu atėjai į „Judas Priest" koncertą arenoje „Oslo Spektrum". Aš laukiau tolėliau ir įsiliejau į vidun plūstančią minią.

– Oho, kieti marškinėliai, – pagyriau. – Kur parovei?

Tu keistai į mane dėbtelėjai.

– Amsterdame.

– Ar matei „Judas Priest" Amsterdame?

– O kas čia keisto?

Apie „Judas Priest" neraukiau nė velnio, bet bent jau susižinojau, kad tai grupė, o ne koks nors tipelis ir kad vokalisto vardas – lyg ir Robas.

– Kieta! „Priest" veža!

Tu akimirką sustingai ir pažvelgei į mane. Susitelkęs tarsi žvėris, užuodęs kvapą. Pavojų, auką, imtynių partnerį. Arba,

* Skriskite su kompanija „Emirates". Arsenal. (Angl.)

tavo atveju, sielos draugą. Nes tampaisi savo vienatvę kaip sunkų permirkusį apsiaustą, Olegai. Kai eini gunktelėjęs ir vilkdamas kojas. Tave išsirinkau būtent dėl vienatvės. Pažadėjau, kad jei papasakosi man apie koncertą, nupirksiu tau kokakolos.

Tada dėstei apie „Judas Priest" koncertą, vykusį „Heineken" muzikos rūmuose prieš dvejus metus. Apie du draugus, aštuoniolikos ir devyniolikos metų, kurie šovėsi, pasiklausę „Judas Priest" įrašų su užslėpta žinia: Do it*. *Bėda ta, kad vienas iš jų išgyveno. „Priest" grojo sunkųjį metalą, atliko kūrinius techniškai ir greitai. Kai po dvidešimties minučių užsidegęs porinai apie gotų subkultūrą ir mirtį, buvo pats laikas į pokalbį įtraukti metą.*

– Paklajokim aukštesnėse erdvėse, Olegai. Atšvęskime šį giminingų sielų susitikimą. Ką manai?

– Ką turi omeny?

– Pažįstu kelis linksmus žmones, kurie parke šiek tiek parūko.

– Tikrai?

Nepatiklus.

– Nieko rimto, tik šiek tiek ledo.

– Į tokius reikalus nesiveliu, sorry.

– Šūdas, aš irgi ne. Tik patrauksime kiek iš pypkutės. Tu ir aš. Tikras ledas, ne kokie sušikti milteliai. Visai kaip Robas.

Olegas sustingo per pusę kokakolos gurkšnio.

– Robas?

– Taip.

*– Robas Halfordas?***

– Taip. Jo patikėtinis pirko iš to paties platintojo kaip ir aš šiandien. Ar turi pinigų?

Pasakiau tai nerūpestingai, taip lengvai, kad į mane įbestame jo žvilgsnyje nepasirodė nė šešėlio abejonės.

* Padaryk tai. (Angl.)

** Grupės „Judas Priest" vokalistas.

– Robas Halfordas rūko ledą?

Jis padavė penkis šimtus kronų, kurių užsiprašiau. Liepiau palaukti, atsistojau ir nuėjau. Link Vaterlano tilto. Tada, dingęs jam iš akių, pasukau dešinėn, perėjau gatvę ir nuskuodžiau tris šimtus metrų iki Centrinės geležinkelio stoties. Pamaniau, kad tai bus paskutinis kartas, kai regėjau nelaimingąjį Olegą Faukę.

Tik sėdėdamas tunelyje po peronais su pypkute tarp dantų supratau, kad mūsų reikalai dar nebaigti. Toli gražu. Jis stovėjo prie manęs netardamas nė žodžio. Atsuko nugarą į sieną ir šleptelėjo šalia. Ištiesė ranką. Padaviau jam pypkutę. Jis įtraukė. Užsikosėjo. Ir ištiesė kitą ranką.

– Grąžą.

Ir taip susikūrė Gusto ir Olego duetas. Kiekvieną dieną, kai baigdavosi jo sezoninis darbas parduotuvės „Clas Ohlson" sandėlyje, traukdavome link prekybos centro „Oslo City" miesto centre, lankydavomės parkuose, maudydavomės purviname Viduramžių parko ežerėlyje ir stebėdavome, kaip aplink Operos teatrą dygsta nauja miesto dalis.

Pasakojom vienas kitam viską, ką norime nuveikti ir kuo tapti, apie vietas, kurias norime aplankyti. Rūkėm ir uostėm viską, ką tik nusipirkdavom už jo vasaros uždarbį.

Papasakojau jam apie globėją, kaip jis mane išspyrė, kadangi mane ėmė kabinti jo žmonelė. O tu, Olegai, papasakojai man apie vyrą, su kuriuo draugavo tavo mama, farą vardu Haris, kuris, sakei, yra jėga. Toks, kuriuo gali pasitikėti. Bet kažkas pašliję. Pirmiausia – tarp jo ir tavo mamos. Ir tada jūs buvot įpainioti į jo tiriamą žmogžudystės bylą. O paskui judu su mama išlėkėt į Amsterdamą. Aš pasakiau, kad tas vyrukas turbūt tikrai yra jėga, bet tai labai jau nuvalkiotas pasakymas. O tu pasakei, kad „sušiktas" yra dar labiau nuvalkiotas ir reikėtų sakyti „prakeiktas". Net ir tai buvo taip vaikiška. Ir išvis, kodėl aš šneku tokia žemiausių sluoksnių prastakalbe? Aš juk net ne iš rytų Oslo. Pasakiau, kad paprastai perlenkiu lazdą, nes tai padeda pabrėžti esmę, ir kad žodis „sušiktas" yra toks

netinkamas, kad net tampa tinkamas. Tada Olegas pažvelgė į mane ir pasakė, kad tai aš toks netinkamas, kad net tampu tinkamas. Švietė saulė, ir aš pagalvojau, kad tai gražiausia, ką kas nors yra apie mane pasakęs.

Juoko dėlei paelgetaudavom Karolio Jono gatvėje. Rotušės aikštėje aš nušvilpiau riedlentę ir po pusės valandos išmainėm ją į spydą Geležinkelio aikštėje. Kateriu nusigavome iki Pagrindinės salos, maudėmės ir maukėme alų. Kažkokios panos pakvietė pasilinksminti jų tėvų jachtoje, o tu nušokai nuo stiebo ir panėrei – tiesiog tam, kad dingtum nuo denio. Tramvajumi nusigavome iki Ekebergo pažiūrėti, kaip leidžiasi saulė, vyko Norvegijos futbolo taurės finalas, ir vienas liūdnas treneris iš Triondelago pažvelgė į mane, o aš pasakiau, kad už tūkstantį kronų jam pačiulpsiu. Jis padavė pinigus, aš palaukiau, kol jo kelnės nusileido iki kulkšnių, o tada dėjau į kojas. Paskui tu papasakojai, kad jis atrodė visai sutrikęs, atsisuko į tave, tarsi prašydamas, kad perimtum darbą. Dievulėli, kiek prisižvengėm!

Tai vasarai nebuvo pabaigos. Bet paskui ji vis dėlto baigėsi. Už tavo paskutinę algą nusipirkom marihuanos cigaretę ir sutraukėme ją, spoksodami į balkšvą tuščią naktinį dangų. Sakei, kad vėl eisi į mokyklą, prisirinksi gerų pažymių ir studijuosi teisę kaip ir tavo mama. Ir tada eisi į sušiktą Policijos mokyklą! Juokėmės taip, kad tryško ašaros.

Prasidėjus mokslo metams tave matydavau vis rečiau. Paskui – dar rečiau. Tu gyvenai ant Holmenkoleno kalno su mama, o aš nakvodavau ant čiužinio vienos grupės repeticijų patalpose, jie leido ten apsistoti, jei prižiūrėsiu instrumentus ir išsinešdinsiu, kai jie repetuos. Todėl tavęs išsižadėjau, pamaniau, kad saugiai gyveni savo tvarkingą gyvenimą. Ir maždaug tada pradėjau prastūminėti.

Iš tikrųjų viskas nutiko atsitiktinai. Iš panelės, pas kurią nakvojau, nušvilpiau pinigų. Tada nuėjau iki geležinkelio stoties ir paklausiau, ar Tutu dar turi ledo. Tutu šiek tiek mikčiojo ir buvo Odino, „Los Lobos" gaujos vadeivos iš Alnabru, vergas.

Jis buvo taip pakrikštytas, kai Odinui reikėjo išplauti visą lagaminą už narkotikus gautų pinigų. Todėl jis pasiuntė Tutu į tarptautinį lažybų punktą Italijoje, kad pastatytų pinigų už futbolo komandą, dėl kurios laimėjimo, kaip sužinojo Tutu, iš anksto susitarta, vietinė komanda laimės rezultatu 2:0. Odinas pamokė Tutu, kaip sakyti „tu nil", bet Tutu labai jaudinosi ir stovėdamas prie langelio tiek mikčiojo, kad lažybų organizatorius išgirdo „tu tu" ir užrašė tai ant kupono. Dešimt minučių prieš rungtynių pabaigą rezultatas buvo 2:0, ir visi buvo ramūs. Tik ne Tutu, kuris ant savo kupono pastebėjo* two–two. *2:2. Žinojo, kad Odinas peršaus jam kelio sąnarį. Odinui patinka šaudyti į kelio sąnarius. Bet štai, lemiamas momentas numeris du. Ant vietinės komandos suoliuko sėdėjo neseniai papirktas lenkų teneris, kuris itališkai kalbėjo taip pat prastai kaip Tutu angliškai, tad nesuprato, kad rungtynės parduotos. Todėl, vadybininkui jį čia atsiuntus, jis padarė tai, už ką, manė, jam sumokėjo – pasirūpino įvarčiais. Du kartus. Tutu buvo išgelbėtas. Dar tą patį vakarą, kai lėktuvas nusileido Osle, jis nuvyko tiesiai pas Odiną. Papasakoti apie netikėtą sėkmę, tą velniškai didelę jam nusišypsojusią laimę. Tutu pradėjo nuo blogų žinių: kad susipainiojo ir pastatė pinigus ne už tą rezultatą. Baikeris taip nekantravo ir tiek daug mikčiojo, kad Odinas neteko kantrybės, išsitraukė iš stalčiaus pistoletą ir – lemiamas momentas numeris trys – peršovė Tutu kelį, jam taip ir nespėjus išpyškinti naujienų apie lenką.*

Taigi tą dieną Oslo geležinkelio stotyje Tutu man pasakė, kad ledo ne-ne-nebegauna, kad man teks pasitenkinti mi-mi-milteliais. Ir ledas, ir milteliai yra metamfetaminas, tik milteliai pigesni. Bet aš negaliu jų pakęsti. Ledas – tai balti malonūs kristalai, išplečiantys smegenis, o gelsvi dvokiantys milteliai, platinami Osle, būna sumaišyti su kepimo milteliais, cukraus pudra, aspirinu, vitaminu B12 ir dar velniai žino kuo. Dar būna

* *Two nil* – du nulis. (Angl.)

žinovams skirtas variantas su susmulkintomis tabletėmis nuo skausmo, jų skonis kaip spydo. Bet visgi nusipirkau jo prekę su šiokia tokia nuolaida, dar sukrapščiau ir spydo tabletėms. Ir kadangi, palyginti su metamfetaminu, amfetaminas yra tikrai nekenksmingas, tik kiek lėčiau veikia, uosčiau spydą, į metamfetaminą primaišiau dar daugiu kepimo miltelių ir pardaviau Platoje, neblogai pasipelnydamas.

Kitą dieną nuėjau pas Tutu, nusipirkau to paties, tik šiek tiek daugiau. Truputį pauosčiau, primaišiau ir pardaviau tai, kas liko. Kitą dieną vėl viską pakartojau. Pasakiau, kad paimčiau daugiau, jei duotų skolon. Jis tik nusijuokė. Kai pasirodžiau ketvirtą dieną iš eilės, Tutu pasakė, kad jo bosas siūlo šį reikalą su-su-suderinti. Jie pastebėjo mane pardavinėjant, ir jiems patiko tai, ką pamatė. Jei per dieną parduočiau dvi pakuotes, penki tūkstančiai grynaisiais įkristų tiesiai man į kišenę. Ir taip patapau vienu iš Odino ir „Los Lobos" perpardavinėtojų. Priešpiet iš Tutu gaudavau dozes, o dienos laimikį, kartais ir likučius, pristatydavau netrukus, penktą valandą. Pasiimdavau vėl. Likučių likdavo vis rečiau.

Kokias tris savaites viskas ėjosi puikiai. Trečiadienis, Vipetangeno kyšulys. Pardaviau dvi pakuotes, kišenėse nebetilpo pinigai, o nosyje – spydas, ir staiga nebeįžvelgiau jokios priežasties susitikti su Tutu Centrinėje geležinkelio stotyje. Parašiau žinutę, kad išvažiuoju atostogų, ir nusigavau iki Danijon plukdančio kelto. Toks protelio aptemimas neturėtų stebinti, nes taip ilgai ir kiek per dažnai vartojau metą.

Grįžęs išgirdau, kad manęs dairosi Odinas. Kaip reikiant persigandau, juolab kad žinojau, kaip Tutu gavo savo pravardę. Taigi laikiausi atokiai, tūnojau Griunerliokoje. Ir laukiau susidorojimo dienos. Bet Odinas turėjo kitokios veiklos nei sukti galvą dėl jam kelis tūkstančius skolingo perpardavinėtojo. Mieste pasirodė konkurentai. „Vyras iš Dubajaus". Ne meto rinkoje, o heroino, kuris „Los Lobos" buvo svarbiau už viską. Vieni kal-

bėjo, kad tai bus baltarusiai, kiti – kad lietuviai, dar kiti – kad Norvegijos pakistaniečiai.

Visi žinojo tik tai, kad operacijos vykdomos profesionaliai, kad tie tipai bebaimiai, kad geriau žinoti mažiau negu daugiau.

Atėjo sušiktas ruduo.

Buvau seniai išleidęs visus pinigus, nebeturėjau darbo, teko sumažinti išlaidas. Bispės gatvėje radau grupės instrumentų pirkėją, jis atėjo ir viską apžiūrėjo, buvo įsitikinęs, kad instrumentai mano. Aš juk ten gyvenau! Teliko sutarti dėl laiko, kada jis viską išsiveš. Tada – tarsi angelas sargas – pasirodė Irena. Strazdanota, miela Irena. Spalio rytą su keliais tipeliais sėdėjau Sofienbergo parke, ir staiga prieš akis išdygo ji – beveik ašarojanti iš džiaugsmo. Paklausiau, ar turi pinigų, o ji pamojavo „Visa" banko kortele. Jos tėvo, Rolfo. Nuskubėjom prie pirmo pasitaikiusio bankomato ir ištuštinom jo sąskaitą. Iš pradžių Irena dvejojo, bet kai pasakiau, kad nuo to priklauso mano gyvybė, nebesispyriojo. Trisdešimt vienas tūkstantis. Nuėjom į restoranėlį „Olympen", valgėm ir gėrėm, tada nusipirkome kelis gramus amfos ir pasukome link Bispelokos sankryžos – namo. Ji papasakojo, kad susibarė su mama. Nakvojo pas mane. Kitą dieną nusivedžiau ją į geležinkelio stotį. Tutu sėdėjo ant motociklo, pasipuošęs odine striuke su vilko galvos piešiniu ant nugaros. Tutu – smaili barzdelė, skarelė ant galvos, iš po apykaklės matosi tatuiruotės, o vis tiek atrodo kaip sumautas pienburnis. Jau norėjo nusiropšti ir šokti manęs gaudyti, bet suprato, kad einu pas jį. Atidaviau jam dvidešimt tūkstančių, kuriuos buvau skolingas, ir penkis procentus palūkanų. Padėkojau už paskolą atostogoms. Pasakiau tikįs, kad atversim naują puslapį. Tutu skambino Odinui ir akimis rijo Ireną. Žinojau, kas jam maga. Jis nesiliaudamas stebeilijosi į Ireną. Vargšė gražuolė blyški Irena.

– Odinas sako, kad nori dar pe-pe-penkių tūkstančių, – pareiškė Tutu. – Jei ne, man liepta tave su-su-su... – jis įkvėpė oro.

– Sumušti, – pagelbėjau aš.

– Čia ir dabar, – patvirtino Tutu.

– Gerai, šiandien parduosiu dvi pakuotes.

– Už jas pirma turi su-su-sumokėti.

– Nagi, parduosiu prekę per dvi valandas.

Tutu pažiūrėjo į mane. Galva mostelėjo į Ireną, kuri stovėjo prie laiptų Geležinkelio aikštėje ir laukė.

– O k-k-kaip su ja?

– Ji man padės.

– Merginos geros pa-pa-pardavėjos. Jinai vartoja?

– Dar ne, – atsakiau.

– Va-va-vagišius, – išlemeno Tutu ir išsišiepė bedante burna.

Suskaičiavau pinigus. Paskutiniai. Visada paskutiniai. Iš manęs kliokiantis kraujas.

Po savaitės prie kavinės „Elm Street Rock Café" prieš mus stabtelėjo vaikinukas.

– Susipažink su Olegu, – sukrutau ir nušokau nuo akmeninės tvoros. – Čia mano sesė, Olegai.

Tada jį apkabinau. Jaučiau, kad laiko pakėlęs galvą ir žiūri man per petį. Tiesiai į Ireną. Ir per džinsinę striukę pajutau, kaip jam ima daužytis širdis.

*

Pareigūnas Berntsenas sėdėjo susikėlęs kojas ant stalo, prie ausies prispaudęs telefono ragelį. Jis paskambino į Lilestriomo policijos skyrių, susiekė su Romerikės policija ir prisistatė Tomu Lunderiu, laborantu iš KRIPOS'o. Pareigūnas, su kuriuo kalbėjosi, patvirtino, kad iš Gardermoeno gavo maišelį su, kaip įtariama, heroinu. Tvarka tokia, kad visi konfiskuoti narkotikai turi būti siunčiami tirti į KRIPOS'o laboratoriją Briuno alėjoje. Vieną kartą per savaitę KRIPOS'o automobilis apvažiuoja visas rytines šalies apygardas ir surenka medžiagas tirti. Kitos policijos apygardos siunčia medžiagas per savo kurjerius.

– Gerai, – tarė Berntsenas, čiupinėdamas padirbtą tapatybės kortelę su savo nuotrauka ir užrašu „Tomas Lunderis, KRIPOS“. – Aš vis tiek vykstu į Lilestriomą, tad pats nuvešiu maišelį į Briuno alėją. Tokį didelį kiekį mielai patikrinsime nedelsdami. Puiku, tad iki pasimatymo rytoj ryte.

Jis padėjo ragelį ir pažvelgė pro langą. Į aplink Bjorviką dygstantį naują rajoną, kylantį lig dangaus. Galvojo apie kiekvieną smulkmeną: atsuktuvų dydį, veržles, cemento skiedinio kokybę, langų rėmų sandarumą, viską, kas turi sutapti, norint, kad visuma derėtų. Ir pajuto didžiulį pasitenkinimą. Šiame mieste viskas dera.

9 skyrius

Ilgos plonos moteriškos pušų kojos slėpėsi po žalumos sijonu, metančiu miglotą popietės šešėlį ant akmenukais barstyto keliuko priešais namą. Haris stovėjo ties privažiavimu, stebėjo tamsų namą ir šluostėsi prakaitą, išpylusį kopiant stačiomis kalvomis nuo Holmeno užtvankos. Juodu beicu nutepta masyvi mediena bylojo apie saugumą, solidumą, apsaugą nuo trolių ir gamtos. To nebuvo gana. Kaimyniniai namai – didžiulės griozdiškos vilos, nuolat didinamos ir remontuojamos. Eisteinas, jo telefono adresų knygoje pažymėtas raide E, buvo sakęs, kad rąstiniai namai liudija buržuazijos natūralumo, paprastumo ir sveikatos siekį. Tai, ką Haris regėjo, buvo nesveika ir iškrypėliška – serijinio žudiko užpulta šeima. Vis dėlto ji nutarė išsaugoti namą?

Haris priėjo prie durų ir paspaudė skambutį.

Viduje pasigirdo sunkūs žingsniai. Haris akimoju suvokė, kad jam derėjo pirmiausia paskambinti.

Durys prasivėrė.

Priešais jį pasirodė vyras šviesiais kirpčiukais – tokiais, kurie jaunystėje buvo vešlūs ir darė jį išvaizdų, dėl to buvo palikti ir vyresniame amžiuje, su viltimi, kad jau praretėjusi puošmena vis tiek atliks savo darbą. Vyras vilkėjo švarką ir išlygintus šviesiai mėlynus marškinius, kokiais, Haris kirstų lažybų, rengėsi ir jaunystėje.

– Klausau? – prabilo vyras. Atviras, draugiškas veidas. Akys, kuriose, rodos, niekada nešvytėjo niekas kitas, tik draugiškumas. Ant krūtinės kišenėlės – prisiūtas žolės riedulininko paveiksliukas.

Haris jautė, kaip džiūsta gerklė. Užmetė akį į lentelę prie skambučio.

Rakelė Faukė.

Bet prieš jį stovėjo gražaus putnaus veido vyras ir įsitvėręs laikėsi durų, tarsi šios priklausytų jam. Haris žinojo, kad gali rinktis iš kelių iš anksto apgalvotų variantų. Ir pasirinko šį:

– Kas tu toks?

Vyras priešais nutaisė tokią veido išraišką, kokios Hariui niekada nepavyko išgauti. Jis suraukė kaktą ir tuo pačiu metu nusišypsojo. Pranašesnio žmogaus maloningas pasismaginimas, sukeltas menkesniojo įžūlumo.

– Kadangi aš stoviu viduje, o tu lauke, tai gal tau derėtų prisistatyti? Ir pasakyti, ko reikia?

– Kaip nori, – atšovė Haris ir garsiai nusižiovavo. Be abejo, kaltę galėtų suversti laiko juostų pasikeitimui. – Atėjau pasikalbėti su ta, kurios vardas parašytas prie durų skambučio.

– O tu esi?..

– Jehovos liudytojas, – Haris pažvelgė į laikrodį.

Pašnekovas nesąmoningai dirstelėjo į šalį, ieškodamas dar vieno liudytojo, nes paprastai jie vaikšto po du.

– Aš vardu Haris ir atvykau iš Honkongo. Kur ji?

Vyras kilstelėjo antakį.

– *Tas* Haris?

– Kadangi pastaruosius metus šis vardas – nemadingiausias Norvegijoje, galima pasakyti ir taip.

Vyras tyrinėjo Harį linksėdamas, šypsodamas puse lūpų, tarsi smegenys dorotų apie priešais stovintį tipą gautą informaciją. Bet nė neketino pasitraukti nuo tarpdurio ar atsakyti į Hario klausimus.

– Taigi? – Haris perkėlė svorį ant kitos kojos.

– Pranešiu, kad buvai atėjęs.

Staiga Haris atkišo į priekį pėdą. Akimoju kilstelėjo ir suktelėjo padą, kad durys atsitrenktų į gumą, o ne į bato šonus. Šito jį išmokė naujoji profesija. Vyras dėbtelėjo į Hario batą, o tada – į Harį. Maloningą pasismaginimą kaip ranka nuėmė. Jis norėjo ką nors pasakyti. Ką nors šiurkštaus, kad viskas stotų į savo vietas. Bet buvęs policininkas žinojo, kad vyras apsigalvos. Kai išvys Hario veide tai, kas visus priverčia apsigalvoti.

– Gal verčiau... – pradėjo vyras. Sumirksėjo. Haris laukė. Suglumimo. Delsimo. Atsitraukimo. Dar vienas mirktelėjimas. Vyras kostelėjo. – Ji išėjusi.

Haris stovėjo ramiai, tarsi sustingęs. Leido spengti tylai. Dvi sekundės. Trys sekundės.

– Aš... hmm... nežinau, kada ji grįš.

Hario veide nekrustelėjo nė raumenėlis, o pašnekovo veide išraiškos keitė viena kitą, tarsi vyras ieškotų tokios, už kurios galima pasislėpti. Galiausiai išsirinko tą, kuria ir pradėjo – draugišką.

– Aš Hansas Kristijanas. Aš... aš atsiprašau, kad pasirodžiau kiek atsainus. Bet pastaruoju metu dažnai sulaukiu įvairiausių klausimų dėl bylos, o dabar Rakelei reikia šiek tiek ramybės. Esu jos advokatas.

– Jos?

– Jų. Jos ir Olego. Užeisi?

Haris linktelėjo.

Ant stalo svetainėje stūksojo šūsnys popierių. Haris priėjo arčiau. Bylos dokumentai. Ataskaitos. Sprendžiant iš šūsnių aukščio, ieškota ilgai ir daug.

– Ar galiu paklausti, ko atėjai? – pasiteiravo Hansas Kristijanas.

Haris vartė lapus. DNR tyrimai. Liudytojų parodymai.

– Tai ar pasakysi?

– Ką?

– Ko atėjai.

– O tu ką čia veiki? Ar neturi biuro, kur galėtum pasiruošti gynybai?

– Rakelė nori dalyvauti, juk ji irgi teisininkė. Paklausyk, Hūle. Gerai žinau, kas esi, kad Rakelei ir Olegui buvai artimas, bet...

– O kiek artimas jiems esi tu?

– Aš?

– Taip. Atrodo, kad ėmeisi globoti ir vieną, ir kitą.

Haris išgirdo keistą gaidelę savo balse ir suvokė, kad išsidavė; pamatė, kaip vyras pažvelgia į jį su nuostaba. Suprato, kad neteko pranašumo.

– Mudu su Rakele – seni bičiuliai, – paaiškino Hansas Kristijanas. – Užaugau netoliese, kartu studijavome teisę ir... na... Kai su žmogumi praleidi geriausius savo metus, užsimezga ryšys.

Haris linktelėjo. Žinojo, kad be reikalo neprikando liežuvio. Žinojo, jog viskas, kad ir ką vyriškis pasakytų, tik paaštrins skausmą.

– Mhm. Keista, kai su Rakele buvome kartu, apie šį ryšį ar tave ji nė karto neužsiminė.

Hansas Kristijanas nespėjo atsakyti. Atsidarė durys. Ir pasirodė ji.

Haris pajuto, kaip sugniaužia širdį ir ši apsiverčia kūliais. Siluetas toks pats: lieknas, tiesus. Veidas toks pats: širdelės formos, su tamsiai rudomis akimis, kiek platokas, lūpos išlenktos patrauklios šypsenos. Plaukai beveik tokie patys: ilgi, tik vos šviesesni. Tačiau žvilgsnis – kitoks. Primenantis medžiojamą žvėrį – laukinį ir įsiaudrinusį. Bet išvydus Harį kažkas tarsi sugrįžo. Jos esybės dalelė. Jų esybės.

– Hari, – tarė ji. Ir, pasigirdus jos balsui, sugrįžo likę dalykai. Sugrįžo viskas.

Jis žengė du plačius žingsnius ir ją apkabino. Jos plaukų kvapas. Jos pirštai jam ant nugaros. Ji atšlijo pirmoji. Jis žengė atatupstas ir nužvelgė ją.

– Gerai atrodai, – pagyrė ji.

– Tu irgi.

– Melagis, – šyptelėjo ji. Jos akys prisipildė ašarų.

Jie ir toliau stovėjo. Haris leido jai tyrinėti jo trejais metais senesnį veidą su nauju randu.

– Hari, – pakartojo ji, pakreipė galvą ir nusijuokė. Pirmoji ašara sublizgo jai ant blakstienų ir kaptelėjo žemyn. Ant švelnios odos paliko žymę.

Kažkur kambaryje kostelėjo vyras su žolės riedulininko paveiksliuku ant marškinių ir kažką sumurmėjo apie susitikimą, į kurį jam reikia suspėti.

Tada jie liko vieni.

*

Kol Rakelė ruošė kavą, jis pastebėjo, kaip jos žvilgsnis užkliūva už metalinio piršto, bet nė vienas apie tai neužsiminė. Tai buvo nebylus susitarimas: niekada nebeminėti Sniego Senio. Haris sėdėjo virtuvėje prie stalo ir pasakojo apie savo naująjį gyvenimą Honkonge. Pasakė tiek, kiek galėjo. Kiek norėjo. Kad naujasis turtuolio Hermano Kluito skolų valdymo konsultanto darbas susideda iš susitikimų su laiku pinigų nesumokėjusiais skolininkais ir draugiškų priminimų apie tai. Tiesiai šviesiai, visą konsultaciją sudaro patarimas sumokėti kuo greičiau. Haris prasitarė, kad iš esmės jo svarbiausia ir vienintelė kvalifikacija yra 193 centimetrų ūgis, platūs pečiai, kraujagyslių išvagotos akys ir naujasis randas.

– Draugiškai, profesionaliai. Kostiumas, kaklaraištis, tarptautinės bendrovės Honkonge, Taivane, Šanchajuje, viešbučių kambariai, aptarnavimas. Prašmatnūs biurų pastatai. Aukšto lygio šveicariško stiliaus privatūs bankai su Kinijos dvasia. Vakarietiški rankos paspaudimai ir mandagumo frazės. Azijai būdingos šypsenos. Dažniausiai visi sumoka kitą dieną. Hermanas Kluitas patenkintas. Mes suprantame vienas kitą.

Ji įpylė abiem kavos ir atsisėdo. Įkvėpė oro.

– Buvau gavusi darbo pasiūlymą iš Tarptautinio Teisingumo Teismo Hagoje, biuras – Amsterdame. Maniau, jei išvažiuosime iš šito namo, iš miesto, nuo viso dėmesio, nuo...

Nuo manęs, pagalvojo Haris.

– ...prisiminimų, tada viskas bus gerai. Kurį laiką taip ir atrodė. Bet paskui viskas pasikeitė. Pirmiausia – beprasmiški agresyvūs išpuoliai. Vaikystėje Olegas niekada nepakeldavo balso. Taip, būdavo irzlus, bet niekada... toks. Sakė, išsitempusi iš Oslo sugrioviau jam gyvenimą. Tvirtino, kad argumentų pasiteisinti nesurasiu. O kai pradėdavau raudoti, ašaromis paplūsdavo ir jis. Klausė, kodėl tave atstūmiau, juk tu mus išgelbėjai nuo... nuo... – Haris linktelėjo, ir jai neprireikė ištarti vardo. – Jis pradėjo vėliau grįžinėti namo. Sakė, kad leidžia laiką su draugais, bet su jais man neteko susipažinti. Vieną dieną prisipažino, kad sėdėjo kavos namuose Leideno aikštėje ir rūkė hašišą.

– „Buldoge“, turistų apsupty?

– Teisingai. Pamaniau, kad tai dalis *pažinties su Amsterdamu*. Bet kartu išsigandau. Jo tėvas... Na, tu žinai.

Haris linktelėjo. Olego rusų aukštuomenės šeima iš tėvo pusės. Narkotikai, įniršis, depresija. Dostojevskio šalis.

– Jis dažnai sėdėdavo kambary vienui vienas ir klausydavosi muzikos. Sunkių niūrių kūrinių. Taip, juk tu žinai tas grupes...

Haris vėl linktelėjo.

– Bet klausėsi ir tavo įrašų. Frankas Zapa. Mailsas Deivisas. „Supergrass“. Neilas Jungas. „Supersilent“.

Pavadinimai pasipylė taip greitai ir natūraliai, kad Haris įtarė, jog Rakelė irgi slapta klausydavosi įrašų.

– O vieną dieną siurbiau grindis jo kambary ir radau dvi tabletes su šypsenėlėmis.

– Ekstazio?

Ji linktelėjo.

– Po dviejų mėnesių gavau darbą Generalinėje prokuratūroje ir grįžau.

– Į saugų nekaltą Oslą.

Ji patraukė pečiais.

– Jam reikėjo pakeisti aplinką. Reikėjo naujos pradžios. Ir tai suveikė. Jis ne toks žmogus, kuris turėtų galybę draugų, bet susitiko kelis senus bičiulius, gerai mokėsi, kol... – staiga jos balsas užlūžo per pusę sakinio.

Haris laukė. Siurbtelėjo kavos. Suėmė save į rankas.

– Jis galėdavo nepasirodyti namie keletą dienų. Nežinojau, ko griebtis. Jis darė viską, ką panorėjęs. Skambinau policijai, psichologams, socialiniam skyriui. Jis nepilnametis, bet vis tiek niekas negalėjo nieko imtis, kol nebuvo svaiginimosi ar įstatymų pažeidimo įrodymų. Jaučiausi tokia bejėgė. Aš! Ta, kuri manė, kad visada būna kalti gimdytojai, kuri girdėdama, kad kažkieno vaikai pasuko klystkeliais, visada galėdavo pasiūlyti sprendimą. Nebūkite abejingi, neužgniaužkite jausmų. Veikite!

Haris pažvelgė į jos ranką, padėtą šalia jo rankos ant stalo su kava. Dailūs pirštai. Plonytės kraujagyslės ant odos, kuri ankstyvą rudenį paprastai dar būna įdegusi. Bet jis įveikė troškimą uždėti ant jos rankos savąją. Kažkas neleido. Olegas. Ji atsiduso.

– Tada ėmiau važinėti į centrą ir jo ieškoti. Vakaras po vakaro. Kol radau. Jis stovėjo Muitinės gatvėje ir džiaugėsi mane matydamas. Sakė, kad yra laimingas. Kad turi darbą ir gyvena bute su keliais draugais. Kad jam reikalinga laisvė, kad neturėčiau tiek klausinėti. Kad jis „keliauja“, kad tai laisvi jo metai,

per kuriuos apkeliaus pasaulį. Kaip ir kiti jauni žmonės iš Holmenkoleno. Kelionė aplink pasaulį Oslo centre.

– Ką jis vilkėjo?

– Ką turi galvoje?

– Nieko. Pasakok.

– Žadėjo greitai parsirasti namo. Ir baigti mokyklą. Tada susitarėme, kad ateis ir sekmadienį su manimi papietaus.

– Atėjo?

– Taip. Jam išvažiavus susivokiau, kad spėjo įsmukti į miegamąjį ir iškraustyti mano papuošalų skrynelę, – Rakelė įkvėpė. Lėtai ir su virpuliu. – Toje skrynelėje gulėjo žiedas, kurį pirkai man Vestkantorgės turguje.

– Vestkantorgės?

– Nepameni?

Hario smegenys paknopstom pasileido į praeitį. Aptiko kelis tamsius laukus, kai buvo praradęs sąmonę, kelis balkšvus, iš kurių buvo išstūmęs prisiminimus, ir didelių plynių, tiesiog išdegintų alkoholio. Bet rado ir plotelių su spalvomis ir raštais. Antai vieną dieną jie vaikštinėjo po Vestkantorgės sendaikčių turgų. Ar Olegas ėjo kartu? Taip, tikrai. Žinoma. Nuotrauka. Automatinio laikmačio delsos mygtukas. Rudeniniai lapai. Ar tai vyko kitą dieną? Jie palengva žingsniavo nuo vieno kiosko prie kito. Seni žaislai, porcelianiniai indai, aprūdiję portsigarai, vinilinės plokštelės su aplankais ir be jų, žiebtuvėliai. Ir auksinis žiedas.

Ant prekystalio papuošalas atrodė toks vienišas. Tad Haris jį nupirko ir užmovė Rakelei ant piršto. Pasak jo, kad suteiktų žiedui naujus namus. Ar kažką panašaus. Kažką lengvabūdiško, ką, kaip Haris tikėjosi, moteris palaikys jo kuklumu ir netiesioginiu meilės prisipažinimu. O gal tai ir buvo prisipažinimas? Šiaip ar taip, jie abu nusijuokė. Dėl poelgio, dėl žiedo, dėl to, kad abu žinojo, jog ir kitas žino. Ir todėl, kad tai buvo puiku. Nes viską, ko jie norėjo ir ko nenorėjo, išreiškė tas nuzulintas pigus žiedelis. Pažadas mylėti vienas kitą iš visos

širdies tol, kol gyvuos meilė, o kai jos nebeliks, pasitraukti. Ir kai Rakelė galiausiai pasitraukė, tai, be abejo, nutiko dėl kitų priežasčių. Svarbesnių. O dabar Haris sužinojo, kad moteris buvo išsaugojusi jų menkavertį žiedą ir padėjusi į skrynelę šalia brangenybių, paveldėtų iš austrės mamos.

– Eime pasivaikščioti, kol dar šviečia saulė? – pasiūlė Rakelė.

– Gerai, – sutiko Haris ir taip pat nusišypsojo. – Taip ir padarykim.

*

Jie kopė viršūnėn besirangančiu šlaito keliuku. Medžių lapai rytinėje pusėje raudonavo taip, jog atrodė, kad liepsnoja. Saulė žaidė fiordo paviršiuje tarsi ant išsilydžiusio metalo. Bet Harį žavėjo žmonių kūrybos vaisiai ten, apačioje. Skruzdėlyno principas. Namai, parkai, keliai, kranai, laivai uoste, besižiebiančios šviesos. Automobiliai ir traukiniai, riedantys šen ir ten. Mūsų veiksmų visuma. Ir klausimas, kurį sau užduoti leidžia tik žmonės, turintys laiko užlipti viršun ir pažvelgti į knibždančias skruzdėles: „Kodėl?“

– Sapnuoju taiką ir ramybę, – tarė Rakelė. – Vien tik tai. O tu?

Haris patraukė pečiais.

– Kad siaurame koridoriuje mane užpila ir palaidoja sniego lavina.

– Vaje.

– Na, juk žinai apie mano klaustrofobiją.

– Dažnai sapnuojame tai, ko norime ir kartu bijome. Išnykti, būti palaidotam. Iš dalies tai suteikia saugumo jausmą, ar ne?

Haris susikišo rankas giliau į kišenes.

– Prieš trejus metus mane užvertė sniego lavina. Pasakykime tiesiog taip.

– Tai tau nepavyko pabėgti nuo vaiduoklių? Net nusigavus iki Honkongo?

– Šiek tiek, – pripažino Haris. – Jų gretos praretėjo.

– O?

– Taip. Išties įmanoma palikti įvykius praeityje, Rakele. Menas susidoroti su vaiduokliais – tai gebėjimas atidžiai žvelgti į juos tol, kol supranti, kad jie yra būtent tokie. Vaiduokliai. Negyvi ir bejėgiai.

– Taigi, – tarė Rakelė su intonacija, iš kurios Haris suprato, kad ši tema jai nemaloni. – Ar tavo gyvenime yra moterų?

Klausimas nuskambėjo nerūpestingai. Taip lengvabūdiškai, kad Haris net nenorėjo patikėti.

– Na.

– Pasakok.

Ji užsidėjo akinius nuo saulės. Buvo sunku įvertinti, ar daug ji norėtų išgirsti. Haris nutarė, kad ji galėtų papasakoti tą patį ir apie save. Jei jis norės išgirsti.

– Ji buvo iš Kinijos.

– Buvo? Ar ji mirė?

Rakelės lūpas išlenkė daili šypsena. Jam toptelėjo, kad ji galėtų ištverti šiek tiek kaitros. Visgi jam norėjosi, kad buvusi draugė būtų kiek jautresnė.

– Verslininkė iš Šanchajaus. Puoselėjanti *guanxi**, turinti pažinčių tinklą ir palaikanti naudingus ryšius. Popinanti savo nusenusį piniguotį vyrą kiną. O kada jai tinka – ir mane.

– Kitaip sakant, tu naudojiesi jos globėjiška prigimtimi?

– Deja, negalėčiau to pasakyti.

– O?

– Ji kelia labai ypatingus reikalavimus kur ir kada. Ir kaip. Jai patinka...

– Gana! – šūktelėjo Rakelė.

* Šilti santykiai, paremti abipusiu pasitikėjimu, patarnavimu ir paslaugomis. Versle *guanxi* traktuojama kaip strategiška vadyba ir valdymo įrankis.

Haris kreivai šyptelėjo.

– Kaip žinai, man visada patiko moterys, žinančios, ko nori.

– Sakiau, kad gana.

– Supratau.

Toliau jie žingsniavo tylėdami. Galų gale Haris ištarė žodžius, tvyrančius ore aplink juos.

– O kaip su tuo Hansu Kristijanu?

– Hansas Kristijanas Simonsenas? Jis Olego advokatas.

– Žmogžudysčių bylose niekada neteko susidurti su jokiu Hansu Kristijanu Simonsenu.

– Jis – kaimynas. Kartu studijavome teisę. Atvyko ir pasiūlė savo paslaugas.

– Mhm. Štai kaip.

Rakelė nusijuokė.

– Rodos, pamenu, kad kartą ar du jis pakvietė mane į pasimatymą. Ir norėjo, kad lankyčiau su juo svingo kursus.

– Neduok Dieve.

Ji nusijuokė dar garsiau. O Dieve, kaip jis pasiilgo šito juoko.

Ji bakstelėjo Harį alkūne.

– Kaip žinai, visada jaučiau silpnybę vyrams, žinantiems, ko nori.

– Na, – atsiliepė Haris. – Ir ką gi jie dėl tavęs padarė?

Rakelė neatsakė. To ir nereikėjo. Moteris susiraukė. Tarp plačių tamsių antakių išryškėjo raukšlė, kurią Haris vos pastebėjęs lygindavo smiliumi. Ji patikslino:

– Kartais geriau turėti reikalų su teisininku, kuris tau atsidavęs, nei su patyrusiu advokatu, kuris iš anksto žino, kaip viskas baigsis.

– Mhm. Turi galvoje tokį, kuris žino, kad byla pralaimėta?

– Manai, kad man reikėjo pasirinkti kokį seną vilką?

– Na, geriausieji paprastai būna labai atsidavę.

– Hari, tai nedidelė su narkotikais susijusi byla. Geriausieji užsiėmę prestižinėmis bylomis.

– Tai ką gi Olegas papasakojo tam atsidavusiam teisininkui?

Rakelė atsiduso.

– Kad jis nieko neprisimena. Ir apskritai nenori kalbėti.

– Ir tokia bus jūsų gynyba?

– Klausyk, Hansas Kristijanas – puikus advokatas. Žino, koks reikalas. Patys geriausieji duoda jam patarimų. Jis pluša dieną naktį, tikrai.

– Kitaip sakant, naudojiesi jo globėjiška prigimtimi.

Šįkart Rakelė nenusikvatojo.

– Esu motina. Tai paprasta. Esu pasiruošusi daryti, ką reikia.

Priėję mišką jie sustojo ir prisėdo ant eglių kelmų. Saulė leidosi už medžių viršūnių kaip subliūškęs Gegužės septyniolikto* balionas.

– Suprantu, kodėl atvykai, – prašneko Rakelė. – Bet ką tiksliai esi suplanavęs?

– Išsiaiškinti, ar dėl Olego kaltės nekyla abejonių.

– Kadangi?..

Haris patraukė pečiais.

– Kadangi esu tyrėjas. Taip jau mes sukūrėme šį skruzdėlyną. Niekas negali būti nuteistas, kol mes tuo neįsitikiname.

– O tu neįsitikinęs?

– Ne.

– Ir esi čia tik dėl to?

Jais slinko eglių šešėliai. Lininį kostiumą vilkintis Haris pašiurpo. Jo termostatas dar nebuvo nustatytas 59,9 laipsniams šiaurės platumos.

– Keista, – paatviravo jis, – bet man sunku ką nors prisiminti apie tą laiką, kai buvome kartu. Liko tik nuotrupos. Kai žiūriu į nuotrauką, visus prisiminimus nulemia ji. Tai, kokie mes toje nuotraukoje. Nors ir žinau, kad tai netiesa.

Haris pažvelgė į moterį. Ji sėdėjo ranka parėmusi smakrą. Saulė švietė į jos primerktas akis.

* Norvegijos Nepriklausomybės diena.

– Bet gal dėl to mes ir fotografuojamės, – kalbėjo Haris. – Kad sukurtume melagingus įrodymus ir jais paremtume melagingą teiginį, kad buvome laimingi. Nes mintis, kad nė karto gyvenime nepatyrėme laimės, yra nepakeliama. Suaugusieji liepia vaikams šypsotis priešais fotoobjektyvą, skatina juos meluoti, tad mes ir šypsomės, vaidiname laimę. Bet Olegas niekada negalėjo šypsotis, jei taip nesijautė. Negalėjo meluoti, neturėjo tokio gebėjimo, – Haris vėl atsisuko į saulę, suspėjo pamatyti, kaip kalno viršūnėje tarp aukščiausių šakų tarytum auksiniai pirštai tiesiasi paskutiniai spinduliai. – Jo spintelėje „Valle Hovin" stadiono rūbinėje radau mūsų trijų nuotrauką. Ir žinai ką, Rakele? Toje nuotraukoje jis šypsosi.

Haris sutelkė žvilgsnį į eglių šakas. Atrodė, kad staiga iš augmenijos buvo išsiurbta visa spalva ir medžiai liko stūksoti kaip tamsūs sargybinių siluetai. Tada pajuto, kaip moteris prisiglaudžia, įkiša ranką jam užantin, kaip jam ant peties padeda galvą, užuodė jos plaukų kvapą ir per lininę medžiagą mėgavosi jos skruosto šiluma.

– Hari, man nereikia jokios nuotraukos, kad prisiminčiau, kokie laimingi mes buvom.

– Mhm.

– Gal jis išmoko meluoti. Taip nutinka visiems.

Haris linktelėjo. Vėjo gūsis perkošė kiaurai, ir jis nusipurtė. O kada jis pats išmoko meluoti? Gal pirmas kartas buvo tada, kai Sėsė paklausė, ar mama stebi juos iš dangaus? Ar išmoko taip anksti, jog jam buvo lengva apsimesti, kad nežino, kuo užsiima Olegas. Nekaltumo Olegas neteko ne todėl, kad išmoko meluoti, leistis heroiną ar gvelbti mamos papuošalus. O todėl, kad išmoko nerizikuodamas sėkmingai pardavinėti narkotikus, suėdančius sielą, suluošinančius kūną ir pasiunčiančius pirkėją į šaltą klampų priklausomybės pragarą. Jei Olegas ir nebūtų kaltas dėl Gusto nužudymo, jis vis tiek būtų kaltas. Vaikinukas siuntė juos į lėktuvą. Į Dubajų.

Fly Emirates.

Dubajus yra Jungtiniuose Arabų Emyratuose.

Nėra jokių arabų, tik „Arsenal“ marškinėlius vilkintys prekeiviai, gatvėse viliojantys pirkėjus ir siūlantys fioliną. Apsirengę drabužiais, kuriuos gavo kartu su nurodymais, kaip be rizikos platinti narkotikus: vienas laiko pinigus, kitas – kvaišalus. Į akį krintanti ir visgi įprasta apranga, rodanti, ką jie parduoda ir kokiai organizacijai priklauso. Ne toms laikinoms gaujoms, kurias visada pribaigia godumas, tingumas, kvailumas ir neatsargumas. Bet tinklui, kuris vengia nereikalingų pavojų, neišduoda nė vieno, stovinčio aukščiau, ir kuriam, rodos, priklauso narkomanų pamėgtų naujų kvaišalų monopolis. Olegas buvo vienas iš jų. Haris ne itin domėjosi futbolu, bet buvo įsitikinęs, kad van Persis ir Fabregas – „Arsenal“ žaidėjai. Ir tikrai joks „Tottenham“ sirgalius nesugalvotų šiaip sau įsigyti „Arsenal“ aprangos. Nebent būtų kokia ypatinga priežastis. Štai ko jam pavyko išmokti iš Olego.

Olegas ne šiaip sau nenori kalbėtis nei su juo, nei su policija. Jis dirbo kažkam, apie ką niekas nenutuokia. Kažkam, kas sugeba visiems užčiaupti srėbtuves. Hariui reikia pradėti nuo čia.

Rakelė pravirko ir įsikniaubė jam į kaklą. Ašaros šildė jam odą – tekėdamos už marškinių, per krūtinę, per širdį.

Tamsa nusileido staiga.

*

Sergejus gulėjo ant lovos ir spoksojo į lubas.

Viena po kitos tiksėjo sekundės.

Lėčiausiai einantis laikas. Laukimas. O jis net nežino, ar tai išties nutiks. Ar to prireiks. Miegojo blogai. Sapnavo baisius sapnus. Jam reikia sužinoti. Taigi jis paskambino Andrejui, paklausė, ar gali pakalbėti su dėde. Bet Andrejus atšovė, kad atamanas nepasiekiamas. Ir nieko daugiau.

Su dėde niekada ir nebuvo kitaip. Juk didžiąją gyvenimo dalį Sergejus net nežinojo, kad tokį turi. Tai pasikeitė tik tada,

kai giminaitis – arba, tiksliau, jo pasiuntinukas iš Armėnijos – pasirodė ir paskatino Sergejų susidomėti. Tik tada jam nušvito akys: kaip mažai šeima žino apie šį ryšį. Sergejus atkapstė, kad iš Vakarų kilęs dėdė išsirinko žmoną ir atėjo į šeimą šeštajame dešimtmetyje. Vieni sakė, kad jis iš Lietuvos, iš buožių šeimos – valstiečių ir žemės savininkų aukštuomenės, kurią Stalinas paskubom deportavo, ir kad dėdės šeima buvo per prievartą ištremta į Sibirą. Kiti tvirtino, kad jis priklausė nedidelei Jehovos liudytojų grupelei, kuri 1951-aisiais buvo deportuota į Sibirą iš Moldovos. Viena sena tetulė pasakojo, kad nors dėdė buvo apsiskaitęs, gabus kalboms ir mandagus žmogus, tuojau perėmė paprastą gyvenimo būdą ir urkų tradicijas, tarsi šios būtų jam savos. Galbūt dėl šio gebėjimo prisitaikyti ir akivaizdžios verslininko gyslelės kiti urkos netrukus pripažino jį lyderiu. Labai greitai vyras ėmė vadovauti vienai pelningiausių kontrabandos organizacijų pietų Sibire. Devintajame dešimtmetyje dėdės verslas išaugo tiek, kad valdžios organai nebesileido paperkami ir nebesuko akių šalin. Sovietų milicija smogė byrant Sovietų Sąjungai, puolimas buvo toks nuožmus ir buvo pralieta tiek kraujo, kad, anot dėdę menančio kaimyno, viskas labiau priminė žaibo karą nei įstatymų vykdymą. Pirmiausia buvo paskelbta, kad dėdė nužudytas. Sklido kalbos, kad jį pašovė į nugarą. Kad milicija, bijodama atsakomųjų veiksmų, slapta paskandino jį Lenos upėje. Vienas milicininkas pavogė jo peilį su automatiškai iššokančia geležte ir be paliovos puikavosi. Bet po metų dėdė atsiliepė iš Prancūzijos. Pranešė, kad slapstosi, ir teiravosi, ar jo žmona ne nėščia. Ji nesilaukė, ir po to Tagilyje daug metų niekas apie jį negirdėjo. Iki tol, kol mirė žmona. Tėvas pasakojo, kad dėdė pasirodė laidotuvėse. Už viską sumokėjo, o rusiškos stačiatikių laidotuvės kainuoja nepigiai. Jis taip pat davė pinigų giminaičiams, sunkiai suduriantiems galą su galu. Sutuoktinės tėvui pinigų nestigo, kaip tik su juo dėdė ir kalbėjosi, norėdamas sužinoti, kokių giminių Tagilyje turėjo žmona. Ir tada jam papasakojo apie sūnėną, mažąjį Sergejų.

Kitą rytą dėdė pranyko lygiai taip pat paslaptingai ir nepaaiškinamai, kaip ir pasirodęs. Metai bėgo, Sergejus virto jaunuoliu, subrendo, ir dauguma manė, kad dėdė, kuris, anot jį pažinojusiųjų prisiminimų, andai atvyko į Sibirą jau būdamas pagyvenęs vyras, seniausiai bus miręs ir palaidotas. Bet tada, kai Sergejų sulaikė už narkotikų kontrabandą, netikėtai atsirado kažkoks vyras ir prisistatė kaip dėdės pasiuntinukas, sutvarkė visus Sergejaus reikalus ir perdavė kvietimą atvykti į Norvegiją.

Sergejus dirstelėjo į laikrodį. Ir nustatė, kad nuo tada, kai žvelgė į rodykles paskutinį kartą, praėjo lygiai dvylika minučių. Jis užmerkė akis ir pamėgino įsivaizduoti jį. Policininką.

Beje, su istorija apie tariamą dėdės mirtį susijusi dar viena detalė. Milicininkas, pavogęs jo peilį, netrukus buvo rastas taigoje. Tiksliau, tai, kas iš jo liko. Beveik visus palaikus suėdė lokys.

Sučiškus telefonui, kambaryje ir už lango tvyrojo tamsa.

Skambino Andrejus.

10 skyrius

Tordas Šulcas atsirakino namų duris. Įsispoksojo į tamsą ir valandėlę klausėsi tirštos tylos. Neuždegęs šviesos sudribo ant sofos ir laukė raminančio dar vieno lėktuvo gausmo.

Jį paleido.

Į kamerą atėjo vyriškis, prisistatė inspektoriumi ir paklausė, kurių galų savo lagamine jis paslėpęs maišiuką su bulvių miltais.

– Bulvių miltais?

– Iš KRIPOS'o laboratorijos pranešė, kad juos pasiekė būtent ši medžiaga.

Tordas Šulcas pakartojo tą patį, ką tvirtino, kai buvo sulaikytas. Veiksmai kritiniu atveju. Jis ničnieko nežinąs: nei kaip tas maišiukas pas jį pateko, nei kas jame buvo.

– Tu meluoji, – pareiškė inspektorius. – Ir mes nepaleisim tavęs iš akių.

Tada pareigūnas atidarė kameros duris ir galvos judesiu parodė, kad sulaikytasis laisvas.

Tordas krūptelėjo nuo šaižaus garso, staiga pripildžiusio tuščią tamsų kambarį. Atsikėlė ir apgraibomis nuėjo iki telefono, stovinčio ant kėdės šalia treniruoklio suoliuko.

Skambino skrydžių vadovas. Pranešė, kad kol kas Tordui bus skiriami tik vietiniai reisai.

Tordas pasidomėjo kodėl.

Skrydžių vadovas paaiškino, kad sušaukė vadovybės susirinkimą ir aptarė aplinkybes.

– Manau, supranti, jog negalime skirti tau tarptautinio reiso, kai virš galvų susitvenkė toks įtarimo debesis.

– Tai kodėl manęs neatleidžiate?

– Na, supranti.

– Suprantu ką?

– Jei tave atleisime ir apie sulaikymą suuos spauda, visi tuoj padarys išvadą, kad laikome tave kaltu, ir sumals mus į miltus. *Eh... no pun intended.**

– O jūs nelaikote manęs kaltu?

Iki pasigirstant atsakymui tvyrojo tyla.

– Jei patvirtintume, kad vieną lakūną įtariame kontrabanda skraidinant narkotikus, tai pakenktų kompanijai. Nemanai?

*The pun was intended.***

Paskesnius skrydžių vadovo žodžius užgožė TU-154 gaudesys.

Tordas padėjo ragelį. Grįžo prie sofos, atsisėdo. Pirštais perbraukė stiklinį svetainės staliuko paviršių. Užčiuopė pridžiūvusių gleivių, seilių ir kokaino likučių dėmes. Kas toliau?

Išgerti ar sniegelio? Išgerti *ir* sniegelio?

* Nejuokauju. (Angl.)

** Tikrai juokavo. (Angl.)

Jis atsistojo. Leidosi „Tupolev“. Lėktuvo šviesos užtvindė visą kambarį, ir Tordas žvilgtelėjo į svetainės lange šmėstelėjusį savo atspindį.

Tada vėl užplūdo tamsa. Bet jis spėjo dėbtelėti į save. Ir savo žvilgsnyje pastebėjo tai, ką, be abejo, išvys ir kolegų akyse. Panieką, pasmerkimą ir – blogiau už viską – užuojautą.

Vietiniai reisai. Mes nepaleisim tavęs iš akių. *I see you.*

Jei nebeskraidys į užsienį, jiems bus nereikalingas. Taps rizikos faktoriumi. Beviltišku, prasiskolinusiu, į kokainą įnikusiu vyru, kuriuo domisi policija, kurį slegia įtampa. Jis ne kažin kiek težinojo, bet vis dėlto pakankamai, kad suvoktų, jog gali pakenkti tų tipų sukurtai infrastruktūrai. Ir jie padarys tai, ką reikia. Tordas Šulcas sunėrė rankas ant pakaušio ir tyliai sudejavo. Jis negimė pilotuoti naikintuvo. Viskas išslydo iš rankų ir pradingo, jis nesugebėjo suvaldyti padėties, tiesiog sėdėjo ir stebėjo, kaip artėjant žemei viskas sukasi ratu. Ir žinojo, kad vienintelis būdas išsigelbėti – paaukoti lėktuvą. Jam reikia katapultuotis. Dabar pat.

Reikia nueiti pas ką nors iš policijos, kas sėdi labai aukštai. Pas ką nors, ko tikrai nepasiekia nešvarūs narkotikus platinančių gaujų pinigai. Jam reikia pakilti.

Taip, pagalvojo Tordas Šulcas. Iškvėpė ir pajuto, kaip atsipalaiduoja raumenys. O juk net nejautė, kad jie įsitempę. Reikia nusigauti iki pat viršaus.

Bet pirmiausia – išgerti.

Ir sniegelio.

*

Registratūroje Haris pasiėmė raktą iš to paties vaikinuko.

Padėkojo ir plačiais žingsniais pasileido laiptais aukštyn. Eidamas nuo geležinkelio stoties per Egertorgę iki pat viešbu-

čio „Leon“ nepastebėjo nė vieno, vilkinčio „Arsenal“ marškinėlius.

Artėdamas prie kambario numeris 301 jis sulėtino žingsnį. Koridoriuje nedegė dvi lemputės ir buvo taip tamsu, kad Haris aiškiai matė pro savo kambario durų apačią sklindančią šviesą. Elektros kainos Honkonge išgujo prastą norvegišką įprotį išeinant palikti degančią šviesą, bet kažin ar šio įpročio bus atsikračiusi ir valytoja. O jeigu ne, ji dar pamiršo užrakinti duris.

Jam bestovint su raktu rankoje, durys pačios prasivėrė. Vieniša lemputė palubėje Hariui apšvietė žmogaus figūrą. Šis stovėjo atsukęs nugarą, pasilenkęs prie ant lovos gulinčio lagamino, priklausančio šio kambario gyventojui. Durims nesmarkiai stuktelėjus į sieną, žmogysta romiai atsisuko, ir į Harį senbernaro akimis pažvelgė pailgo, raukšlių išvagoto veido vyriškis. Jis buvo aukštas, gunktelėjęs, vilkėjo ilgą apsiaustą, vilnonį megztinį, ant kaklo segėjo purviną pastoriaus apykaklę. Ilgi neplauti plaukai buvo perskirti per vidurį ir užkišti už didžiausių Hario kada nors regėtų ausų. Vyras atrodė mažiausiai septyniasdešimties. Jie negalėjo būti dar skirtingesni, tačiau Harį apėmė jausmas, kad žvelgia į savo atvaizdą.

– Kokį velnią čia veiki? – paklausė Haris ir liko stypsoti koridoriuje. Rutina.

– O kaip manai? – švediškai atsiliepė įsibrovėlis.

Balsas nuskambėjo jauniau, nei atrodė veidas: skardus, turintis išskirtinę švedišką intonaciją, kuri kažkodėl taip patinka švedų šokių muzikos grupėms ir metodistų kunigams.

– Juk matai – įsilaužiau patikrinti, ar turi ką nors vertingo, – įsibrovėlis pakėlė abi rankas. Dešinėje laikė universalų adapterį, o kairėje – Filipo Roto romaną minkštais viršeliais *Amerikietiška pastoralė*. – Bet tu neturi visiškai nieko, – vyras numetė daiktus ant lovos. Dėbtelėjo į kanvos lagaminėlį ir klausiamai pažvelgė į Harį. – Net ir skutimosi reikmenų?

– Bet po velnių... – Haris nusispjovė į rutiną, žengė į kambarį ir užvožė lagamino dangtį.

– Ramiai, sūnau, – maldė vyras ir suglaudė delnus priešais save. – Nieko asmeniško. Esi nepratęs atsidurti tokioje padėtyje. Klausimas, kas apvogė tave pirma manęs?

– Čia? Nori pasakyti...

Senis ištiesė ranką.

– Sveikas atvykęs. Esu Katas. Gyvenu kambaryje numeris 310.

Haris nuleido akis į rusvą kaip keptuvė ranką.

– Nagi, – paragino Katas. – Rankos – vienintelė mano vieta, kurią patartina liesti.

Haris ištarė savo vardą ir paspaudė vyrui ranką. Ši buvo stebėtinai minkšta.

– Pastoriaus ranka, – tarė vyras, tarsi išgirdęs jo mintis. – Ar turi ko nors išgerti?

Haris linktelėjo į lagaminą ir atidarė drabužių spintos duris.

– Jau žinai.

– Taip, nieko nėra. Bet gal turi su savimi? Kad ir švarko kišenėje?

Haris išsitraukė „Gameboy" ir nusviedė žaidimų pultą ant lovos prie kitų išdraikytų daiktų.

Katas pakreipė galvą ir dėbtelėjo į Harį. Ausis prisiplojo prie peties.

– Pamatęs tave su šiuo apdaru pamaniau, kad esi vienas iš valandinių klientų, o ne gyventojas. Ką čia veiki?

– Manau, šį klausimą turėčiau užduoti aš.

Kato delnas prisilietė prie Hario rankos, ir senis pažvelgė jam į akis.

– Mano sūnau, – tarė jis skambiu balsu ir dviejų pirštų galiukais perbraukė per kostiumo medžiagą. – Šis kostiumas labai gražus. Kiek sumokėjai?

Hariui derėjo ką nors pasakyti. Kokią nors mandagią frazę, kuri išreikštų atstūmimą ir grasinimą. Bet buvęs policininkas

suprato, kad iš to nebus jokios naudos. Tad nusileido ir šyptelėjo.

Katas atsakė šypsena.

Tarsi veidrodžio atspindys.

– Neturiu laiko plepėti. Turiu grįžti prie darbo.

– O tai būtų?..

– Na štai. Tu irgi šiek tiek domiesi aplinkiniais. Užtarsiu šį nelaimėlį prieš Dievą.

– Dabar?

– Mano pašaukimui bažnyčios nereikia. Viso geriausio.

Senis galantiškai apsisuko ir išėjo. Neprašytam svečiui žengiant per slenkstį, Haris pastebėjo šiam iš kišenės kyšantį savo naują „Camel" cigarečių pakelį. Jis uždarė duris seniui pavymui. Kambary liko tvyroti pelenų ir seno žmogaus kvapas. Haris nuėjo ir atvėrė langą. Patalpą akimoju pripildė miesto garsai: prislopintas tolygus eismo gausmas, pro pravertą langą besiveržianti džiazo muzika, tylanti ir garsėjanti policijos automobilio sirena, kažkokio nelaimėlio skausmo riksmas tarp pastatų, iškart po to pasigirdęs dūžtančio stiklo žvangesys, sausuose lapuose šnarantis vėjas, moteriškų batelių kaukšėjimas. Oslo garsai.

Kažkoks krustelėjimas privertė Harį pažvelgti žemyn. Užpakaliniame kieme prie sienos buvo pritvirtinta lempa, kuri apšvietė po langu stovintį konteinerį. Šmėstelėjo ruda uodega. Ant krašto tupėjo ir pakėlusi snukutį uostinėjo žiurkė. Haris prisiminė, ką sakė jo sumanusis darbdavys Hermanas Kluitas. Galbūt tie žodžiai tiko ir pačiam Hariui. O gal ir ne. „Žiurkė nėra nei bloga, nei gera, ji tiesiog daro tai, ką turi daryti žiurkė."

*

Buvo pačios nykiausios žiemos dienos. Prieš fiordui apsitraukiant ledu, centro gatves, kaip paprastai, košė ledinis druskingas vėjas. Kaip visada, stovėjau Karalienės gatvėje ir prastūminėjau spydą, stesolidą ir rohipnolį. Trepsėjau. Nebejaučiau kojų pirštų ir mąsčiau, ar nepaskyrus šiandienos uždarbio pasiutusiai brangiems „Freelance" batams, kuriuos mačiau „Steen & Strøm" parduotuvės vitrinoje. O gal ledui, kuris, girdėjau, pasirodė Platoje. Galėčiau kokį kartą nukniaukti truputį spydo (Tutu vis tiek nepastebėtų) ir tada nusipirkti batus. Bet gerai pagalvojęs nusprendžiau, kad saugiausia būtų nukniaukti batus, o Odinui atiduoti tai, kas priklauso. Man juk vis tiek nuskilo labiau nei Olegui: jam teko pradėti nuo nulio ir pardavinėti hašišą velniškame šaltyje palei upę. Tutu paskyrė jam vietą po Naujuoju tiltu, kur teko konkuruoti su platintojais iš visų sušiktų pasaulio kampelių, turbūt nuo Inkaro tilto iki fiordo jis vienintelis kalbėjo norvegiškai.

Kiek toliau gatvėje mačiau tipelį su „Arsenal" marškinėliais. Paprastai ten stovėdavo Biskenas, šuns antkaklį segintis spuoguotas berniokas iš pietinių žemių. Naujas tipelis, bet procedūra ta pati. Jis rinko grupę. Jau laukė trys pirkėjai. Dievai žino, ko jie visi taip baiminasi. Šiame ruože farai seniai nebesilanko, o jei gatvėje kada supakuoja kokį platintoją, tai tik dėl akių, nes vienas ar kitas politikas išlindo į viešumą ir vėl paleido kakarinę.

Gatve praėjo vyras, pasipuošęs taip, tarsi skubėtų į iškilmes, ir aš pastebėjau, kaip jis nežymiai susižvalgė su „Arsenal" marškinėlius vilkinčiu tipeliu. Sustojo prie manęs. Firmos „Ferner Jacobsen" lietpaltis, „Ermenegildo Zegna" kostiumas ir choro „Sidabriniai berniukai" mėgstamas sklastymas ant šono.

Žmogėnas buvo stambus.

– Somebody wants to meet you.*

* Kai kas nori su tavimi susitikti. (Angl.)

Maniau, kad eilinis reikalas. Pamatė mano veidą, pamanė, kad esu perkamas berniukas, ir užsigeidė, kad jam pačiulpčiau arba atkiščiau savo jaunutę subinę. Ir turiu pripažinti, kad tokiomis dienomis kaip šita man magėdavo pakeisti profesiją. Šildomos sėdynės ir keturis kartus didesnis valandinis užmokestis.

– No thanks*, – *atsisakiau.*

– Right answer is yes, thanks**, – *atšovė vyras, čiupo mane už rankos ir labiau nusinešė nei nusitempė prie šaligatvio krašto, kur tą pačią akimirką be garso privažiavo juodas limuzinas. Atsidarė užpakalinės durelės, ir kadangi priešintis net nevertėjo, ėmiau sukti galvą, kaip čia kuo daugiau užsiprašius. Apmokėtas išprievartavimas vis tiek geriau už neapmokėtą.*

Buvau nustumtas ant užpakalinės sėdynės, o tada minkštai ir tyliai užsitrenkė durelės. Pro langus, kurie iš išorės buvo tamsūs ir nepermatomi, pamačiau, kad pasukome į vakarus. Prie vairo sėdėjo smulkus vyriokas su tikrai per maža galva stambioms detalėms, turinčioms ten sutilpti: milžiniškai nosiai, baltai suglebusiai ryklio burnai, išvirtusioms akims, įtupdytomis po, rodės, priklijuotais antakiais. Jis irgi vilkėjo prašmatnų, laidotuvėms tinkantį kostiumą ir buvo pasidaręs choro berniukų sklastymą. Dėbtelėjo į mane per veidrodėlį.

– Sales good, eh?***

– *Ką čia mali, kiaušingalvi?*

Neūžauga nusišypsojo ir linktelėjo. Mintyse nutariau nedaryti jiems nuolaidos už daugiau nei vieną klientą, jei jie tokios užsiprašytų, bet dabar jo akyse pamačiau, kad jie nori ne manęs. Jiems rūpėjo kažkas kito, tik dar neįžvelgiau kas. Išniro ir vėl pranyko rotušė. Amerikos ambasada. Rūmų parkas. Dar į vakarus. Bažnyčios kelias. NRK. Tada – vilos ir turtuolių rajonas.

* Ačiū, ne. (Angl.)

** Teisingas atsakymas yra „taip, ačiū". (Angl.)

*** Kaip sekasi prekiauti? (Angl.)

Sustojome prie didelės medinės vilos ant kalvos, ir laidojimo biuro agentai nusivedė mane prie vartų. Kol per žvirgždą ėjome link ąžuolinių durų, apsidairiau. Sklypas – sulig futbolo aikšte, apsodintas kriaušėmis ir obelimis, tarp jų stūkso į bunkerį panašus cementinis bokštas, primenantis vandens talpyklą, kokias stato dykumose. Dvivietis garažas – grotuotas, dėl to susidarė įspūdis, kad jame stovi gelbėtojų automobiliai. Visą tą grožį juosė dviejų trijų metrų aukščio tinklinė tvora. Per tą laiką ėmiau nutuokti, pas ką keliaujame. Limuzinas, anglų kalba sušniaukrota frazė „Sales good, eh?", vila-tvirtovė.

Prieškambaryje aukštesnysis kostiumuotis mane apieškojo, tada kartu su mažuoju žengtelėjo link kampo, kur stovėjo raudonu fetru užtiestas stalas su daugybe senų ikonų, o ant sienos kabėjo kryžiai. Iš perpečių dėklų abu išsitraukė ginklus, padėjo juos ant raudono fetro ir ant viršaus uždėjo savo kryžius. Tada atidarė gretimo kambario duris.

– Atamanas, – tarė mažasis ir mostelėjo, ragindamas eiti vidun.

Senis kambaryje savo amžiumi turbūt prilygo odiniam krėslui, ant kurio sėdėjo. Aš spoksojau. Senis gumbuotais pirštais laikė juodą cigaretę.

Griozdiškame židinyje smagiai spragsėjo ugnis, ir aš pasistengiau atsistoti kuo arčiau, kad šiluma pasiektų nugarą. Liepsnų švieselės pleveno ant baltų šilkinių marškinių ir susenusio veido. Senis padėjo į šalį cigaretę ir pakėlė ranką delnu žemyn, tarsi tikėdamasis, kad pabučiuosiu didelį mėlyną akmenį, pūpsantį ant jo rodomojo piršto.

– Birmos safyras, – prabilo jis. – Šeši kablelis šeši karato. Keturi tūkstančiai penki šimtai dolerių už karatą.

Jis kalbėjo su akcentu. Labai nežymiu, bet visgi girdimu. Lenkija? Rusija? Šiaip ar taip, Rytai.

– Kiek? – paklausė jis, priglaudęs smakrą prie žiedo.

Kol supratau, ką jis turi galvoje, man prireikė poros sekundžių.

– Kiek mažiau nei trisdešimt tūkstančių, – atsakiau.

– Kiek mažiau?

Pagalvojau.

– Dvidešimt devyni tūkstančiai septyni šimtai būtų pretty close*.

– Dolerio kursas yra penki aštuoniasdešimt trys.

– Apie šimtą septyniasdešimt tūkstančių.

Senis linktelėjo.

– Jie sako, kad esi geras.

Jo akys švytėjo ryškiau nei sušiktas Birmos safyras.

– Susiprato, – atsakiau.

– Mačiau, kaip darbuojiesi. Tau reikia daug pasimokyti, bet matau, kad esi gudresnis už kitus kvailius. Sugebi pažvelgti į klientą ir perprasti, kiek jis nusiteikęs mokėti.

Aš patraukiau pečiais. Man rūpėjo, kiek jis pats nusiteikęs mokėti.

– Bet jie dar sakė, kad vagiliauji.

– Tik tada, kai apsimoka.

Senis nusijuokė. Mačiau jį pirmą kartą ir, tiesą sakant, pamaniau, kad jam prasidėjo kosulio priepuolis, tarsi sergant plaučių vėžiu. Giliai gerklėje pasigirdęs gurguliavimas priminė seno kateriuko pukšėjimą. Tada jis įsmeigė savo šaltas mėlynas žydiškas akis į mane ir prabilo tokiu tonu, tarsi aiškintų antrąjį Niutono dėsnį.

– Vadinasi, sugebėsi įvertinti ir tai. Jei vogsi iš manęs, tavęs nebeliks.

Man nugara pasruvo prakaitas. Prisiverčiau atremti jo žvilgsnį. Pagavo jausmas, kad žiūriu į sušiktą Antarktidą. Nieko. Šalta nelemta dykynė. Tačiau įžvelgiau, ko jis trokšta. Dviejų dalykų. Visų pirma – pinigų.

– Tie baikeriai leidžia tau už penkiasdešimt parduotų gramų dešimt įsidėti sau į kišenę. Septyniolika procentų. Nuo šiol viską už prekę atiduosi man, o pinigai tau bus sumokėti grynaisiais. Penkiolika procentų. Tau bus paskirtas kampas. Ten dirbs

* Maždaug. (Angl.)

trys žmonės. Vienas su pinigais, kitas – su narkotikais, trečias – verbuotojas. Kiekvieną vidurnaktį atsiskaitysi Andrejui.

Jis linktelėjo mažesniajam choristui.

Gatvės kampas. Bendrininkas. Sušikta „The Wire".

– Sutarta, – pareiškiau aš. – Duokit marškinėlius.

Senis nusišypsojo roplio šypsena, primenančia, kur tavo vieta hierarchijoje.

– Tuo pasirūpins Andrejus.

Mes dar kiek šnektelėjome. Jis teiravosi apie mano tėvus, draugus, ar turiu kur gyventi. Papasakojau, kad gyvenu su globėjų dukra, ir nemelavau daugiau, nei būtina, nes nujaučiau, kad atsakymus jis jau žino. Tik vieną kartą truputį atsivėriau, kai jis paklausė, kodėl kalbu tokiu senovišku rytinės miesto dalies dialektu, jeigu užaugau mokslininkų šeimoje, šiaurinėje miesto dalyje. Ir aš atsakiau, kad mano tėvas, tas tikrasis, iš ten. Velniai žino, ar tai tiesa, bet visada įsivaizdavau tave taip, tėti: kad bastaisi rytų Osle, kišenėse švilpia vėjai, esi be darbo, nuskurdęs, butas įšalęs – prasta aplinka mažyliui auginti. O gal tauškiau apie tai, kad paerzinčiau Rolfą ir išpuikusius kaimynų vaikus. Ir tada pastebėjau, kad dėl to įgijau pranašumą, tarsi būčiau ant rankos pasidaręs tatuiruotę. Žmonės ėmė prisibijoti, traukėsi į šalį, palikdavo man daugiau erdvės. Kol monotoniškai dėsčiau apie savo gyvenimą, senis tyrinėjo mano veidą ir be paliovos tolygiai barbeno safyru į krėslo ranktūrį, tarsi kažką skaičiuodamas. Išsekus klausimams, kai tesigirdėjo barbenimas, apėmė jausmas, kad jei nepertrauksiu tylos, mes tuoj išlėksim į orą.

– Šauni vila, – pagyriau.

Nuskambėjo taip kvailai, kad nuraudau.

– Nuo 1942-ųjų iki 1945-ųjų tai buvo gestapo viršininko būstas. Helmuto Reinhardo.

* Blakė. (Angl.) Amerikiečių televizijos serialas apie Baltimorės policijos kovą su organizuotu nusikalstamumu.

– Kertu lažybų, kad kaimynai jums netrukdo.

– Man priklauso ir kaimyninis namas. Jame gyveno Reinhardo leitenantas. O gal atvirkščiai.

– Atvirkščiai?

– Čia ne viską suprasi, – tarė senis. Išsiviepė driežo šypsena. Varano.

Žinojau, kad turiu būti atsargus, bet negalėjau susilaikyti.

– Vis tiek yra dalykas, kurio nesuprantu. Odinas man moka septyniolika procentų, kitų irgi tokia taksa. Bet jūs norit turėti trijų žmonių komandą ir galiausiai atiduoti dvidešimt penkis procentus. Kodėl?

Senio žvilgsnis buvo įsmeigtas į vieną mano veido pusę.

– Nes grupėje saugiau nei vienam, Gustai. Mano platintojų rizika yra mano rizika. Netekus pėstininkų, tik laiko klausimas, kada tau paskelbs šachą ir matą, Gustai.

Atrodė, kad jis kartoja mano vardą vien tam, kad girdėtų jo skambesį.

– Bet uždarbis...

– Dėl šito nesirūpink, – atrėžė jis. Tada nusišypsojo, o balsas vėl tapo švelnus. – Prekė pasiekia mus tiesiai iš šaltinio, Gustai. Yra šešis kartus grynesnė nei vadinamasis heroinas, kuris pirmiausia sumaišomas Stambule, tada Belgrade ir galiausiai Amsterdame. Vis tiek už gramą mes sumokame mažiau. Supranti?

Aš linktelėjau.

– Į šią prekę galima primaišyti septynis aštuonis kartus daugiau nei į kitas. Mes ir primaišome, bet mažiau nei kiti. Parduodame tai, ką išties galime vadinti heroinu. Tu jau tai žinai, todėl iš karto sutikai, nepaisydamas mažesnių procentų, – ant jo baltų dantų šokčiojo liepsnų atšvaitai. – Žinai, kad siūlome geriausią prekę mieste ir šio produkto tu parduosi tris ar keturis kartus daugiau nei Odino miltų. Žinai, nes kasdien matai, kaip pirkėjai praeina pro eilę heroino platintojų ir skuba prie vilkinčio...

– ...„Arsenal“ marškinėlius.

– Gustai, nuo pirmos dienos klientai žinos, kad geriausią prekę ras tavo rankose.

Paskui jis mane išlydėjo.

Kadangi senis sėdėjo vilnoniu apklotu prisidengęs kojas, pamaniau, kad jis koks luošys ar panašiai, bet žingsniavo jis stebėtinai lengvai. Prie durų stabtelėjo, aiškiai nenorėjo kišti nosies į lauką. Suėmė mano ranką tiesiai virš alkūnės. Spustelėjo tricepsus.

– Greitai susitiksime, Gustai.

Linktelėjau. Žinojau, kad jis nori dar kažko.

– Mačiau, kaip tu darbuojiesi.

Jis sėdėjo už užtamsintų limuzino langų ir studijavo mane, tarsi būčiau koks šūdžius Rembrantas. Žinojau, kad gausiu, ko panorėjęs.

– Žvalgysis ir klientus medžios mano įseserė. O su narkotikais stovės berniokas vardu Olegas.

– Skamba visai neblogai. Dar kas nors?

– Noriu marškinėlių su numeriu 23.

– Aršavinas, – patenkintas sumurmėjo išstypęs sidabrinis berniukas. – Rusas.

Aiškiai nėra girdėjęs apie Maiklą Džordaną.

– Pažiūrėsim, – sukikeno senis. Pakėlė akis į viršų. – Dabar Andrejus tau kai ką parodys, o paskui galėsi pradėti.

Jo delnas vis tapšnojo man per ranką, o šypsena nesitraukė iš veido. Aš išsigandau. Buvau suintriguotas. Išsigandęs ir suintriguotas kaip varanų medžiotojas.

Sidabriniai berniukai nuvežė mane prie ištuštėjusios valčių prieplaukos Frognerio įlankoje. Atrakino vartus ir mes nuvažiavome tarp žiemai apdengtų valčių. Prieplaukos gale sustojome ir išlipome. Aš stovėjau ir spoksojau į ramų juodą vandenį, o Andrejus atidarė bagažinę.

– Come here*, *Aršavinai.*

* Ateik čia. (Angl.)

Priėjau prie jo ir pažiūrėjau į bagažinę.

Jis vis dar segėjo kaklo papuošalą ir vilkėjo „Arsenal" marškinėlius. Biskenas visada buvo bjaurus, bet pamatęs jį vos neapsivėmiau. Jo spuoguotame veide žiojėjo juodos skylės, aplipusios sukrešėjusiu krauju, viena ausis buvo perplėšta, o vienoje akiduobėje buvo ne akis, o kažkas panašaus į ryžių pudingą. Kai man pavyko atplėšti žvilgsnį nuo pudingo, pamačiau, kad nedidelė skylė žioji ir marškinėliuose, tiesiai virš raidės m žodyje „Emirates". Kaip palikta kulkos.

– Kas nutiko? – išspaudžiau.

– Jis kalbėjosi su faru, dėvinčiu beretę.

Supratau, ką jis turi galvoje. Kvadratūroje šniukštinėjo ir trainiojosi toks tipas. Visi pažįsta nuolatinius patrulius. Bet šitas turbūt buvo slaptasis agentas. Ar bent jau pats manė, kad toks yra.

Andrejus luktelėjo, leido man gerai įsižiūrėti. Tada paklausė:

– Got the message?*

Aš linktelėjau. Negalėjau liautis spoksojęs į išluptą akį. Kokį velnią su juo padarė?

– Piotrai, – paragino Andrejus.

Jie kartu iškėlė lavoną iš bagažinės, nuvilko „Arsenal" marškinėlius ir numetė kūną nuo prieplaukos. Juodas vanduo jį apžiojo, be garso prarijo ir užčiaupė srėbtuvę.

Andrejus nusviedė man skarmalą.

– This is yours now.**

Prakišau pirštą pro kulkos paliktą skylę. Apsukau marškinėlius nugara į save.

52. Niklasas Bendtneris.

* Ar supratai? (Angl.)

** Dabar jie tavo. (Angl.)

Laikrodis rodė pusę septynių. Anot laikraščio *Aftenposten* paskutinio puslapio, iki aušros liko penkiolika minučių. Tordas Šulcas sulankstė laikraštį ir padėjo ant kėdės šalimais. Nužvelgė tuščią vestibiulį ir duris.

– Paprastai jis ateina į darbą anksti, – pasigirdo apsaugos darbuotojo balsas iš registratūros.

Paryčiais Tordas Šulcas sėdo į traukinį ir nuvažiavo iki Oslo geležinkelio stoties, tada nužingsniavo į rytus Grionlandsleireto gatve. Ten praėjo pro šiukšliavežį. Tordui šmėstelėjo, kad šiurkštus šiukšlininkų elgesys tuštinant konteinerius labiau byloja apie jų požiūrį, o ne apie darbo efektyvumą. Naikintuvo F-16 pilotai. Pakistanietis daržovių pardavėjas išnešė dėžes su prekėmis ir pastatė prie savo parduotuvėlės. „Hercules“ pilotas. Praėjęs Grionlando bažnyčią Šulcas pasuko į kairę. Priešais jį stūksojo stiklinis fasadas, suprojektuotas ir sukonstruotas aštuntajame dešimtmetyje. Policijos biuras.

06.37 val. atsidarė durys. Registratorius kostelėjo, ir Tordas pakėlė galvą. Sulaukė pritariamo linktelėjimo ir atsistojo. Prie jo artėjo žemesnis už jį vyriškis.

Žmogus žingsniavo skubiai, kiek spyruokliuodamas. Jo plaukai buvo ilgesni, nei Tordas tikėjosi išvysti ant didžiausio Norvegijoje kovos su narkotikais skyriaus vadovo galvos. Jam priėjus arčiau, Tordas pastebėjo balkšvas ir šviesiai rausvas dėmes įdegusiame beveik mergaitiško grožio veide. Tai priminė jam vieną stiuardesę, turėjusią pigmentacijos defektą. Baltas dryžis tęsėsi per jos soliariume nurudintą odą: per kaklą, tarp krūtų, iki pat apskustų lytinių organų. Dėl to likęs odos plotas atrodė tarsi aptrauktas nailonine kojine.

– Mikaelis Belmanas?

– Taip, kuo galiu padėti? – atsakė vyras šypsodamas, bet žingsnio nesulėtino.

– Norėčiau pasikalbėti akis į akį.

– Bijau, kad man reikia pasiruošti rytiniam susirinkimui, bet jei paskambintumėte...

– *Privalau* pasikalbėti su jumis dabar, – nenusileido Tordas ir pats nustebo dėl savo primygtinio tono.

– Štai kaip? – Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyriaus viršininkas jau buvo įkišęs savo tapatybės kortelę į skaitytuvą prie įėjimo į tarnybines patalpas, bet stabtelėjo ir įsižiūrėjo į Tordą.

Tordas Šulcas priėjo arčiau. Nuleido balsą, nors, be apsaugos darbuotojo, vestibiulyje vis dar nieko nebuvo.

– Aš vardu Tordas Šulcas, esu orlaivio kapitonas, dirbu didžiausioje Skandinavijos skrydžių bendrovėje ir turiu žinių apie narkotikų kontrabandą į Norvegiją per Oslo oro uostą Gardermoeną.

– Supratau. Ar kalbama apie didelius kiekius?

– Aštuonis kilogramus per savaitę.

Tordas kone fiziškai jautė, kaip pašnekovas tyrinėja jį žvilgsniu. Žinojo, kad jo smegenys registruoja ir apdoroja visą prieinamą informaciją: kūno kalbą, drabužius, laikyseną, veido išraišką, santuokinį žiedą, kuris kažkodėl vis dar buvo ant piršto, ausį, kurioje trūko auskaro, nublizgintus batus, žodžių pasirinkimą, ryžtingą žvilgsnį.

– Gal jus užregistruokime, – pasiūlė Belmanas ir linktelėjo registratūros pusėn.

Tordas Šulcas nedrąsiai papurtė galvą.

– Norėčiau, kad šis susitikimas būtų konfidencialus.

– Taisyklės reikalauja, kad visi lankytojai užsiregistruotų, bet galiu užtikrinti, kad informacija iš policijos biuro nenutekės.

Belmanas davė ženklą registratoriui.

Kildamas liftu Šulcas vis braukė per striukės atlapą, ant kurio apsauginikas priklijavo popierinį lipduką su išspausdintu jo vardu ir liepė nenusiplėšti.

– Ar kas negerai? – pasiteiravo Belmanas.

– Viskas gerai, – atsakė Tordas. Bet ir toliau braukė, tarsi tikėdamasis nutrinti savo vardą.

Belmano kabinetas buvo stebėtinai ankštas.

– Ne dydis svarbiausia, – tarė Belmanas tonu, rodančiu, kad prie tokios reakcijos jis pripratęs. – Iš čia buvo sutvarkyta daug reikalų. Jis parodė į nuotrauką ant sienos: – Larsas Akselsenas, buvusio Apiplėšimų skyriaus vadovas. Devintajame dešimtmetyje dalyvavo suimant Tveitos rajono gaują.

Jis mostelėjo Tordui, kviesdamas prisėsti. Išsitraukė bloknotą, susidūrė su Tordo žvilgsniu ir padėjo bloknotą į šalį.

– Taigi? – prabilo jis.

Tordas įkvėpė. Ir papasakojo. Pradėjo nuo skyrybų. Jam to reikėjo. Pradėti pasakojimą nuo paaiškinimo kodėl. Tada perėjo prie šių dienų. Ir galiausiai išklojo apie degintoją.

Kol jis šnekėjo, Belmanas sėdėjo palinkęs į priekį ir atidžiai klausėsi. Tačiau išgirdus apie degintoją klausytojo veide nebeliko susitelkimo ir profesionalumo. Po pirmiausia užplūdusios nuostabos bangos baltos dėmės užsiliepsnojo raudonai. Vaizdas buvo nepakartojamas, tarsi viduje smarkautų ugnis. Akių kontaktas su Belmanu nutrūko, mat šis su kartėliu spoksojo į sieną kažkur Tordui už nugaros, galbūt į Larso Akselseno nuotrauką.

Tordui nutilus, Belmanas atsiduso ir panarino galvą.

Kai vėl pakėlė akis, žvilgsnyje Tordas pamatė šį tą naujo. Kažką nuožmaus ir įžūlaus.

– Labai gaila, – tarė skyriaus viršininkas. – Savo paties, savo bendradarbių ir visos policijos vardu apgailestauju, kad iki šiolei neatsikratėme utėlių.

Tordas pamanė, kad Belmanas turbūt turi omeny policiją, o ne jį – lakūną, kas savaitę kontrabanda atgabendavusį aštuonis kilogramus heroino.

– Suprantu, kad bijai, – kalbėjo Belmanas. – Labai norėčiau pasakyti, kad nėra ko nerimauti. Deja, mano sunkiai įgyta patirtis rodo, kad tada, kai demaskuojama tokio masto korupcija, ji jau būna paveikusi daugiau nei vieną pareigūną.

– Suprantu.

– Ar dar kam nors apie tai pasakojai?

– Ne.

– Ar kas nors žino, kad esi čia ir kalbiesi su manimi?

– Ne.

– Tikrai niekam nesakei?

Tordas pažvelgė į vyriškį. Puse lūpų šyptelėjo, bet nutylėjo, ką galvoja: o kam gi galėjau sakyti?

– *OK*, – tarė Belmanas. – Turbūt supranti, kad atkreipei mano dėmesį į rimtą ir itin delikatų reikalą. Reikės veikti labai atsargiai, kad neįspėčiau tų, kurie neturėtų būti įspėti. Taigi teks kreiptis į vadovybę. Žinai, iš esmės po to, ką išklojai, turėčiau tave sulaikyti, bet sulaikymas galėtų išduoti tiek tave, tiek mus. Taigi kol išsiaiškinsime padėtį, važiuok namo ir būk ten. Supranti? Niekam apie tai neprasitark, nekišk nosies į lauką, neatidaryk durų nepažįstamiems asmenims, nekelk ragelio, jei neatpažinsi skambintojo numerio.

Tordas lėtai linktelėjo.

– Kiek laiko tai truks?

– Daugiausia tris dienas.

– *Roger that.**

Atrodė, kad Belmanas žiojasi kažką sakyti, bet susilaikė ir delsė, kol pagaliau apsisprendė.

– Tai toks dalykas, su kuriuo niekada nesugebėjau susitaikyti, – prašneko jis. – Kai kurie žmonės pasiryžę sužlugdyti kitų žmonių gyvenimą vien tam, kad pasipelnytų. Noriu pasakyti, kad šiek tiek suprasčiau, jei būtum nususęs valstietis iš Afganistano. Bet norvegas, gaunantis lėktuvo kapitono atlyginimą...

Tordas Šulcas atrėmė jo žvilgsnį. Jis buvo tam pasiruošęs, veik pajuto palengvėjimą, kad pagaliau tai išgirdo.

* Supratau. (Angl.)

– Vis dėlto tai, kad atėjai čia laisva valia ir atvertei visas kortas, yra drąsu. Žinau, kuo rizikuoji. Nuo šios akimirkos gyvenimas nebebus lengvas, Šulcai.

Sulig šiais žodžiais skyriaus viršininkas atsistojo ir ištiesė jam ranką. Ir Tordas Šulcas pagalvojo tą patį, ką ir tada, matydamas jį atžingsniuojantį per vestibiulį: Mikaelio Belmano ūgis idealiai tiktų būti naikintuvo pilotu.

*

Tuo metu, kai Tordas Šulcas išėjo pro policijos biuro duris, Haris Hūlė skambino prie Rakelės durų. Ji atidarė vilkėdama chalatą, pabrinkusiais paakiais. Nusižiovavo.

– Kiek įdienojus atrodau geriau, – tarė ji.

– Gerai, kad taip nutinka bent vienam iš mūsų, – atsiliepė Haris ir žengė vidun.

– Sėkmės, – palinkėjo ji, abiem stovint svetainėje prie stalo, nukrauto popierių šūsnimis. – Viskas čia. Tyrimų ataskaitos. Nuotraukos. Laikraščių iškarpos. Liudytojų parodymai. Jis dirba nuosekliai. Skubu į darbą.

Užsitrenkus durims Haris užsiplikė pirmąjį puodelį kavos ir kibo į popierius.

Tris valandas paskaitęs turėjo padaryti pertrauką, kad įveiktų apimantį liūdesį. Pasiėmė puodelį ir nuėjo prie virtuvės lango. Priminė sau, jog parsirado čionai tam, kad priverstų abejoti kalte, o ne įrodytų nekaltumą. *Abejonės* pakanka. Bet vis dėlto. Medžiaga vienareikšmė. Ir visi tie metai, jo praleisti dirbant žmogžudysčių tyrėju, veikė jo nenaudai. Gluminančiai dažnai viskas ir yra taip, kaip atrodo.

Paskaitęs dar tris valandas nepadarė jokios naujos išvados. Medžiagoje neaptiko nieko, kas pasiūlytų kokį kitą paaiškinimą. Tai nereiškia, kad tokio nėra, jo tiesiog nėra šioje medžiagoje, guodė save Haris.

Jis išėjo Rakelei dar negrįžus. Teisinosi pats prieš save laiko juostų pasikeitimu ir miego trūkumu. Bet žinojo tikrąją priežastį. Neįstengs jai pasakyti, kad perskaičius pasidarė dar sunkiau įsikirtus laikytis abejonės – atskleisti tiesą, parodyti kelią, dovanoti gyvenimą ir vienintelę galimybę išsigelbėti.

Taigi jis apsirengė ir išėjo. Nužingsniavo visą kelią nuo Holmenkoleno, palei Riso apylinkes, per Sognės studentų miestelį, Ulevolį ir Boltelioką iki restorano „Schrøder". Pasvarstė, gal užeiti vidun, bet apsigalvojo. Verčiau pasuko į rytus, perėjo upę, nuėjo iki Tiojeno.

Kai pravėrė „Švyturio" duris, diena jau geso. Viskas buvo taip, kaip jis ir prisiminė. Šviesios sienos, šviesios dekoracijos, dideli langai, kad vidun patektų kuo daugiau šviesos. Ir apsupti visos tos šviesos prie stalų su kava ir sumuštiniais sėdėjo popietės klientai. Vieni snopsojo panarinę galvas virš lėkščių, tarsi ką tik būtų pasiekę finišą penkiasdešimties kilometrų maratone, kiti *staccato* šnekučiavosi nesuprantama narkomanų greitakalbe, o dar kitiems, regis, būtų labiau tikę gerti espreso kavą turtuolių pamėgtoje kepyklėlėje „United Bakeries".

Kai kurie buvo gavę dėvėtų drabužių iš naujos siuntos ir vis dar laikė juos plastikiniuose maišuose arba buvo jau apsivilkę. Kiti atrodė kaip draudimo agentai arba provincijos mokyklų mokytojos.

Haris patraukė prie bufeto, ir apvalaina šypsanti mergina, vilkinti Gelbėjimo armijos megztinį su gobtuvu, pasiūlė jam nemokamos filtruotos kavos ir šviesios duonos su ruduoju sūriu.

– Ačiū, ne šiandien. Ar yra Martina?

– Šiandien ji darbuojasi gatvės klinikoje, – mergina pirštu parodė į lubas: antrame aukšte buvo įsikūręs visą parą veikiantis Gelbėjimo armijos procedūrų kabinetas. – Bet jau turėtų būti bai..

– Hari!

Jis atsisuko.

Martina Ekhof buvo tokia pat nedidukė kaip ir anksčiau. Šypsančiame katiniškame veidelyje dėmesį traukė neproporcingai plati burna, nosis tebuvo kauburėlis. Lėliukės atrodė tarsi įsiliejusios į rudos rainelės pakraštį, įgavusios kriaušės formą. Kadais ji paaiškino Hariui, kad tai įgimta ir vadinama rainelės koloboma.

Martina pasistiebė ant pirštų galų ir ilgam jį apkabino. O kai pagaliau kiek atšlijo, vis tiek nenorėjo paleisti ir, suėmusi abi Hario rankas, pakėlusi akis žvelgė į jį. Haris pastebėjo, kaip pamačius jo randą šypsančiu merginos veidu nuslenka šešėlis.

– Tu taip... sulysai.

Haris nusijuokė.

– Ačiū. Bet tai ne aš sulysau, o...

– Tikrai! – šūktelėjo Martina. – Tai aš sustorėjau. Bet visi sustorėja, Hari. Tik ne tu. Beje, turiu pasiteisinimą, kodėl esu stora...

Ji patapšnojo sau per pilvą, aptrauktą juodu vilnoniu megztiniu.

– Mhm. Ar Rikardas pasistengė?

Ji nusijuokė ir energingai palinksėjo. Jos veidas degė raudoniu, nuo jos kaip nuo plazminio ekrano sklido karštis.

Jie nuėjo prie vienintelio tuščio staliuko. Haris atsisėdo ir stebėjo juodą pilvo pusrutulį, Martinai bandant įsitaisyti ant kėdės. Sužlugusių gyvenimų ir beviltiškos apatijos apsupty tai atrodė absurdiška.

– Gustas, – prabilo jis. – Žinai apie šią bylą?

Ji giliai atsiduso.

– Žinoma. Jis čia sukiojosi. Visi jį pažinojo. Užeidavo ne itin dažnai, bet kartais apsilankydavo. Čia dirbančios merginos buvo jį įsimylėjusios, visos iki vienos. Jis buvo toks gražus!

– O kaip dėl Olego, kuris, kaip įtariama, jį nužudė?

– Jis irgi retkarčiais čia pasėdėdavo. Kartu su mergina, – ji suraukė kaktą. – Įtariama? Ar kilo abejonių?

– Tą ir bandau išsiaiškinti. Sakai, mergina?

– Maloni, bet labai išblyškusi, smulkutė. Inguna? Irjama? – Martina pasisuko link bufeto ir šūktelėjo: – Ei! Kuo vardu Gusto globėjų dukra? – ir, niekam nespėjus atsakyti, prisiminė pati: – Irena!

– Kaštoninių plaukų, strazdanota? – pasitikslino Haris.

– Ji buvo tokia išbalusi, kad jei ne rusvoki plaukai, jos būtų nė nesimatę. Turiu galvoje, kad pačioje pabaigoje mergina atrodė tiesiog peršviečiama.

– Pačioje pabaigoje?

– Taip, mes kaip tik apie tai kalbėjome, ji jau seniai pas mus nebeateina. Daugelio lankytojų klausinėjau, gal išvažiavo į kitą miestą, bet, regis, niekas nežino, kas jai nutiko.

– Ar pameni, kas dėjosi tuo metu, kai buvo įvykdyta žmogžudystė?

– Nieko ypatingo, jei neminėsime būtent to vakaro. Išgirdau policijos sirenas ir supratau, kad tai bus susiję su mūsų apylinkių jaunuoliais, nes vienam tavo kolegai paskambino ir po sekundės jis strimgalviais išlėkė lauk.

– Maniau, kad laikantis nerašytos taisyklės slaptiesiems agentams neleidžiama dirbti valgykloje.

– Nemanau, kad jis dirbo, Hari. Jis sėdėjo prie stalo vienui vienas ir apsimetė, kad skaito laikraštį *Klassekampen*. Gali nuskambėti pagyrūniškai, bet manau, kad jis sėdėdavo čia dėl manęs, – Martina koketiškai priglaudė delną sau prie krūtinės.

– Tai reiškia, kad tu trauki vienišus policininkus.

Ji nusijuokė.

– Tai aš parodžiau tau dėmesį, pameni?

– Tokia krikščioniškai išauklėta mergina kaip tu?

– Tiesą sakant, dėl to jo spoksojimo darydavosi kiek nepatogu, bet kai ėmė matytis nėštumas, liovėsi stebeilijęs. Taigi, tą vakarą uždarė paskui save duris ir pranyko kažkur netoli Hausmano gatvės. Nusikaltimo vieta juk yra vos už kelių šimtų metrų nuo čia. Netrukus pradėjo sklandyti gandai, kad Gustas nušautas. Ir kad suėmė Olegą.

– Ką žinai apie Gustą, išskyrus tai, kad jis traukė moteris ir augo globėjų šeimoje?

– Jį vadino Vagišiumi. Pardavinėjo fioliną.

– Kam dirbo?

– Abu su Olegu platino baikerių gaujos „Los Lobos“ iš Alnabru kvaišalus. Bet manau, kad vėliau perėjo pas Dubajų. Visi, kurie gaudavo tokį pasiūlymą, jį priimdavo. Jie turėjo gryniausią heroiną, o kai pasirodė fiolinas, jo buvo galima gauti tik iš Dubajaus platintojų. Manau, kad vis dar taip ir yra.

– Ką žinai apie Dubajų? Kas jis toks?

Ji papurtė galvą.

– Net nežinau, ar tai žmogus, ar gaujos pavadinimas.

– Pardavėjai lengvai pastebimi gatvėse, o už to stovintys vyrai – nematomi? Ar tikrai niekas nieko nežino?

– Tikrai žino. Bet niekas nenori prasižioti.

Kažkas pašaukė Martiną vardu.

– Pabūk čia, – tarė Martina ir sunkiai pakilo nuo kėdės. – Tuoj grįšiu.

– Nieko tokio, man reikia eiti, – atsiliepė Haris.

– O kur?

Akimirką įsivyravo tyla, ir abu suprato, kad atsakymo į šį klausimą Haris neturi.

*

Tordas Šulcas sėdėjo virtuvėje prie stalo palei langą. Blausiai švietė saulė, ir dienos šviesoje vis dar būtum įmatęs visus, ateinančius keliu tarp namų. Bet į kelią jis nežiūrėjo. Vėl atsikando sumuštinio su servelatu.

Virš namų stogų skraidė lėktuvai. Leidosi ir kilo. Leidosi ir kilo.

Tordas Šulcas klausėsi skirtingų variklių garsų. Tarsi ieškotų jiems vietos chronologijos lentelėje. Senesni, *teisingai* ūžiantys varikliai, triukšmingi ir kaistantys, žadino gerus

prisiminimus, prasmingus prisiminimus, virto to meto garso takeliu, kai dar šį tą reiškė tokie dalykai kaip darbas, punktualumas, šeima, moters meilė, kolegų pripažinimas. Naujos kartos varikliai buvo didesnės traukos ir greitesni, naudojo mažiau degalų, tad buvo efektyvesni, mažiau reikėjo rūpintis smulkmenomis. Taip pat ir svarbiomis smulkmenomis. Šulcas užmetė akį į didžiulį laikrodį, vėl pastatytą ant šaldytuvo. Jis tiksėjo skubiai ir karštligiškai, kaip įbauginta širdelė. Septynios. Liko laukti dvylika valandų. Tuojau sutems. Jis girdėjo „Boeing 747". Klasiškas modelis. Pats geriausias. Garsas vis kilo ir kilo, virto riaumojimu, nuo kurio ėmė drebėti langų stiklai, o stiklinė ant stalo tarkštelėjo į pustuštį butelį. Tordas Šulcas užsimerkė. Šis garsas – kaip tikėjimas ateitimi, kaip galia, pagrįstas išdidumas. Kaip nenugalimas vyras, pasiekęs geriausius savo metus.

Garsui nutilus ir vėl įsivyravus tylai Šulcas pastebėjo, kad ji tapo kitokia. Tarsi būtų pakitęs oro tankis.

Tarsi namuose būtų atsiradę žmonių.

Jis visu kūnu pasisuko į svetainę. Pro duris matė treniruoklio suoliuką ir dalį stiklinio stalelio. Pažvelgė į grindų parketą, į šešėlius, krintančius iš tos kambario dalies, kurios negalėjo matyti. Sulaikė kvėpavimą ir klausėsi. Nieko. Tik ant šaldytuvo tiksintis laikrodis. Tada vėl atsikando sumuštinio, gurkštelėjo iš stiklinės ir atsirėmė į kėdės atkaltę. Atskrenda didelis lėktuvas. Tordas Šulcas girdėjo garsą už nugaros. Lėktuvo riaumojimas užgožė vis dar einantį laiką. Ir Tordui toptelėjo, kad jis turbūt skrenda tarp namo ir saulės, kadangi ant jo ir stalo nutįso šešėlis.

*

Haris žingsniavo Urtės gatve, paskui – Platu gatve iki Grionlandsleireto. Kojos pačios nešė link policijos biuro. Stabtelėjo

prie Botseno parko. Nužvelgė kalėjimo pastatą, storas pilkas akmenines sienas.

„O kur?“ – paklausė ji.

Ar jis tikrai abejoja, kas nužudė Gustą Hanseną?

Kasdien prieš vidurnaktį iš Oslo tiesiai į Bankoką skrenda SAS lėktuvas. Iš ten penkis kartus per parą skraidinama į Honkongą. Jis galėtų nueiti tiesiai į viešbutį „Leon“. Susikrautų lagaminą ir išsiregistruotų lygiai per penkias minutes. Oro uosto traukiniu nuvyktų iki Gardermoeno. Prie SAS langelio įsigytų bilietą. Pietautų ir vartytų laikraščius atpalaiduojančioje beasmenėje kelioninėje oro uosto aplinkoje.

Haris apsigręžė. Pamatė, kad nebėra vakar prisegto raudono plakato, skelbiančio apie koncertą.

Jis patraukė Oslo gatve, pro Atminimo parką ir Senamiesčio kapines, kur iš šešėlių patvory jį pasiekė balsas.

– Gal atsirastų atliekama dušimtinė? – nuskambėjo švediškai.

Haris sulėtino žingsnį ir išvydo elgetą. Maskatavo ilgas ir apdriskęs apsiaustas, o žibintų šviesoje nuo milžiniškų ausų seniui ant veido krito šešėliai.

– Kiek suprantu, prašai paskolos? – atsiliepė Haris ir išsitraukė piniginę.

– Renku aukas, – atsakė Katas ir ištiesė ranką. – Jų nebeatgausi. Savo piniginę palikau viešbutyje „Leon“.

Seniui iš burnos neatsidavė degtine ar alumi, tik tabaku ir kažkuo, kas priminė Hariui, kaip vaikystėje pas senelį žaisdamas slėpynių įlįsdavo į drabužių spintą miegamajame ir įtraukdavo salsvo priplėkusių drapanų kvapo, – šios kabėjo ten metų metais ir turbūt buvo tokios pat senos kaip ir namas.

Haris rado tik vieną penkių šimtų kronų banknotą ir ištiesė jį Katui.

– Štai.

Katas nužvelgė banknotą. Perbraukė jį ranka.

– Šį bei tą girdėjau, – tarė jis. – Kalbama, kad tu iš policijos.

– O?

– Ir kad tu geri. Kuo nuodijiesi?

– „Jim Beam“.

– A, Džimas. Mano Džonio* draugelis. Ir tu pažįsti tą berniuką, Olegą.

– Žinai jį?

– Kalėjimas baisiau už mirtį, Hari. Mirtis paprasta, ji išvaduoja sielą. O kalėjimas sielą sugraužia, kol tavyje nebelieka žmogaus. Kol tampi vaiduokliu.

– Iš ko sužinojai apie Olegą?

– Mano bendruomenė didelė ir parapijiečių turiu begalę, Hari. Aš tik klausausi. Kalbama, kad ieškai to žmogaus. Dubajaus.

Haris pažvelgė į laikrodį. Tokiu metų laiku lėktuvuose paprastai būna laisvų vietų. Iš Bankoko galėtų nuvykti ir į Šanchajų. Džan In parašė žinutę ir pranešė, kad šią savaitę bus viena. Kad jie galėtų kartu nuvažiuoti į užmiestį.

– Tikiuosi, kad jo nerasi, Hari.

– Aš nesakiau, kad ieš...

– Tie, kurie tai daro, miršta.

– Katai, šį vakarą aš...

– Ar esi girdėjęs apie vabalą?

– Ne, bet...

– Šešios vabzdžio kojos, susmingančios tau į veidą.

– Turiu eiti, Katai.

– Pats mačiau, – Katas prispaudė smakrą prie pastoriaus apykaklės. – Geteborge, prie uosto, po Elvsborgo tiltu. Policininkas ieškojo narkotikų gaujos pėdsakų. Jie suvarė jam į veidą plytą, prikaltą vinių.

Haris suprato, apie ką kalbama. Žuk. Vabalas.

Rusiškas metodas, taikomas informatoriams. Pirmiausia vieną informatoriaus ausį prikala prie grindų šalia gegnės.

* „Jim Beam“, „Johnnie Walker“ – viskio rūšys.

Paskui į plytą iki pusės sukala šešias vinis ir apriša ją virve, o jos galą permeta per gegnę. Tada informatoriui liepia sukąsti virvės galą. Esmė – ir simbolika – ta, kad informatorius lieka gyvas tol, kol neprasižioja. Haris matė, ką padarė Tapėjaus triados* vabalas su vienu vargšeliu, kurį rado skersgatvyje Tianšujuje. Jie sukalė vinis plačiomis galvutėmis, bet sulįsdamos jos nepaliko didelių angų. Kai atvyko greitoji ir medikai nukėlė plytą, kartu nuplėšė ir veidą.

Katas įsikišo penkių šimtų kronų banknotą į kelnių kišenę, o kitą ranką uždėjo Hariui ant peties.

– Suprantu, kad nori apsaugoti sūnų. Bet pagalvok: jeigu tai jis nužudė aną berniuką? Juk anas irgi turėjo tėvą, Hari. Kai tėvai kovoja už savo vaikus, tai vadinama pasiaukojimu, bet iš tiesų jie nori apsaugoti save, savo klonus. Ir tam nereikia jokios moralinės drąsos, tai tik genų egoizmas. Kai vaikystėje tėvas mums skaitydavo Bibliją, aš maniau, kad Abraomas buvo bailys, kadangi, Dievui paliepus, sutiko paaukoti savo sūnų. Ūgtelėjęs supratau, kad tik savęs išsižadėjęs tėvas sutinka paaukoti vaiką, jei tai pasitarnaus aukštesniam tikslui. Nes tokio esama.

Haris nusviedė nuorūką ant šaligatvio.

– Tu klysti. Olegas nėra mano sūnus.

– Ne? Tai kodėl tu čia?

– Esu policininkas.

Katas nusijuokė.

– Šeštasis Dievo įsakymas, Hari. Nekalbėk netiesos.

– O kartais ne aštuntas? – Haris užmynė ant rūkstančios cigaretės. – Ir, kiek pamenu, įsakymas draudžia meluoti apie savo artimą, vadinasi, šiek tiek pameluoti apie save galima. Bet tu turbūt nebaigei visų teologijos mokslų?

* Triada – bendras pavadinimas kinų kriminalinių organizacijų, dažniausiai veikiančių pačioje Kinijoje ar Honkonge ir kraštuose, kuriuose gyvena didelė kinų populiacija.

Katas patraukė pečiais.

– Nei aš, nei Jėzus neturime jokios oficialios kvalifikacijos. Mes esame žodžio meistrai. Bet, kaip ir visi šamanai, šarlatanai ir aiškiaregiai, mes kartais suteikiame paguodos ir sužadiname netikrų vilčių.

– Tu net nesi krikščionis?

– Pasakykime taip: tikėjimas man niekada nieko gero neatnešė, tik sukeldavo abejonių. Ir tai tapo mano Testamentu.

– Abejonė.

– Taigi, – gelsvi Kato dantys sužvilgo tamsoje. – Aš klausiu: ar tikrai taip jau akivaizdu, kad Dievo nėra? Kad jis neturi plano?

Haris tyliai nusijuokė.

– Mes ne tokie jau skirtingi, Hari. Aš segiu netikrą pastoriaus apykaklę, tu – netikrą šerifo žvaigždę. O ar tvirtas tavo tikėjimas? Ar neabejoji, kad reikia ginti tuos, kurie atrado savo kelią, ir nubausti išklydusius iš jo nusidėjėlius?

Haris iškratė iš pakelio cigaretę.

– Deja, šioje byloje nebėra kuo abejoti. Vykstu namo.

– Jei taip, linkiu geros kelionės. Man reikia laikyti mišias.

Pasignalizavo automobilis, ir Haris akimoju atsisuko. Prieš išnykdami už posūkio jį apakino priekiniai žibintai. Stabdžių šviesos žaižaravo tamsoje: automobilis sustojo prie policijos biuro garažo. Kai Haris vėl apsigręžė, Kato nebebuvo. Atrodė, kad senasis pastorius pranyko tamsoje. Haris girdėjo tik žingsnius prie kapinių.

*

Kol Haris susikrovė daiktus ir išsiregistravo iš „Leon“, praėjo lygiai penkios minutės.

– Svečiams, mokantiems grynaisiais, darome nedidelę nuolaidą, – tarė vaikinas prie langelio.

Ne viskas nauja.

Haris naršė piniginę. Honkongo doleriai, juaniai, Amerikos doleriai, eurai. Suskambo mobilusis. Haris pakėlė jį prie ausies, banknotus išskleidė vėduokle ir atkišo vaikinui.

– Klausau.

– Čia aš. Ką veiki?

Velnias. Ketino palaukti ir paskambinti jai iš oro uosto. Padaryti viską paprastai ir kuo brutaliau. Nuplėšti vienu truktelėjimu.

– Tuoj išsiregistruosiu iš viešbučio. Gal galiu paskambinti po kelių minučių?

– Tik norėjau pasakyti, kad Olegas susisiekė su savo advokatu. Ee... Su Hansu Kristijanu.

– Priimame tik Norvegijos kronas, – pranešė registratorius.

– Hari, Olegas sako, kad nori su tavimi susitikti.

– Velnias!

– Ką? Hari, ar klausaisi?

– Ar priimate „Visa" kortelę?

– Jums bus pigiau nueiti iki bankomato ir pasiimti grynųjų.

– Nori su manimi susitikti?

– Jis taip sako. Kuo greičiau.

– Tai neįmanoma, Rakele.

– Kodėl ne?

– Kadangi...

– Bankomatas stovi už šimto metrų, Muitinės gatvėje.

– Kadangi?

– Tiesiog sumokėsiu kortele, *OK*?

– Hari?

– Visų pirma, jo neleidžiama lankyti, ir antrą kartą man nepavyks prasmukti.

– O visų antra?

– Visų antra, Rakele, aš nematau reikalo. Aš perskaičiau dokumentus. Aš...

– Ką – tu?

– Manau, kad jis nušovė Gustą Hanseną, Rakele.

– „Visa“ neimame. Gal turite kokią kitą? „MasterCard“? „American Express“?

– Ne! Rakele?

– Tada galiu paimti dolerius ir eurus. Valiutų kursas ne pats geriausias, bet geriau už kortelę.

– Rakele? Rakele? Velnias!

– Ar kas negerai, Hūle?

– Ji padėjo ragelį. Ar tiek pakaks?

12 skyrius

Stovėjau Skiperio gatvėje ir stebeilijau į kliokiantį lietų. Žiema taip ir neprasidėjo, tik vis dažniau lijo. Bet paklausa nesumažėjo. Olegas, Irena ir aš per dieną parduodavome daugiau nei aš per visą savaitę, dirbdamas Odinui ir Tutu. Per dieną užkaldavau maždaug šešis tūkstančius. Miesto centre suskaičiavau visus, vilkinčius „Arsenal“ marškinėlius. Apytikriais skaičiavimais, senis turbūt gauna du milijonus kronų pelno per savaitę.

Kiekvieną vakarą, prieš atsiskaitydami su Andrejumi, draugе su Olegu suskaičiuodavome pinigus ir prekės likučius. Nėkart netrūko nė kronos. Nebūtų apsimokėję.

Olegu galėjau pasitikėti visu šimtu procentų. Manau, jam neužteko vaizduotės pagalvoti apie vogimą, o jei ir užteko, jis nė nenutuokė, kaip tai daroma. O gal jo mintys ir širdis buvo pernelyg užimtos Irena. Buvo tiesiog juokinga matyti, kaip berniokas rėžia apie ją sparną. Ir kaip mergina suka akis šalin. Nes ji matė tik vieną.

Mane.

Tai manęs nei džiugino, nei trikdė, tiesiog niekada nebuvo kitaip.

Aš puikiai ją pažinojau, gerai mokėjau priversti jos mažą tyrą širdelę daužytis, saldžias lūpytes – nusijuokti, o akis – jei

norėjau – paplūsti ašaromis. Galėjau paleisti ją į laisvę, atidaryti duris ir pasakyti sudie. Bet aš vagišius, o vagys neatiduoda nieko, ką mano galintys kada nors paversti grynaisiais. Irena priklausė man, o du milijonai per savaitę priklausė seniui.

Nuostabu, kaip šeši tūkstančiai per dieną skraidina ant sparnų, kai kristalinį metamfetaminą dediesi kaip ledo kubelius į gėrimą, o skudurus perki ne „Cubus" parduotuvėse. Todėl vis dar gyvenau repeticijų patalpose, kartu su Irena, kuri miegojo ant čiužinio už būgnų. Bet ji su viskuo susidorojo puikiai, nesilietė prie nieko, išskyrus cigaretes, valgė tik vegetarišką šlamštą ir atsidarė sušiktą banko sąskaitą. Olegas gyveno pas mamą, todėl maudėsi piniguose. Jis nebevartojo, pradėjo mokytis ir net treniruotis „Valle Hovin" stadione.

Stovėdamas Skiperio gatvėje galvojau ir mintyse skaičiavau. Pamačiau per liūtį artėjantį siluetą. Akiniai – aprasoję, ploni plaukai – prilipę prie viršugalvio. Žmogelis dėvėjo bjaurią bet kokiam orui tinkamą striukę, kokias atgrasios nutukusios panelės Kalėdų proga dovanoja sau ir savo draugui. Taigi: arba šio vyrioko panelė tikrai atgrasi, arba jis iš viso tokios neturi. Mačiau iš eisenos. Jis šlubavo. Tikriausiai galima pasakyti ir gražiau, bet tokius aš vadinu šlubiais. Tačiau aš vartoju ir tokius žodžius kaip „psichas" ir „negras".

Šlubis sustojo priešais mane.

Manęs jau nebestebino jokie heroino pirkėjai, bet šis tikrai atrodė kažkoks keistas.

– Kiek...

– 350 už 25 mg.

– ...mokat už gramą heroino?

– Mokam? Mes parduodam, asile.

– Žinau. Tiesiog šiek tiek tyrinėju.

Pažvelgiau į jį. Žurnalistas? Socialinis darbuotojas? O gal politikas? Kai dirbau Odinui ir Tutu, kartą prisistatė panašus tipas. Pareiškė, kad dirba miesto savivaldybės tarybai ir kažkokiam komitetui, kuris vadinasi RUNO, tada velniškai manda-

giai paklausė, gal sutikčiau atvykti į komiteto susirinkimą tema „Narkotikai ir jaunimas". Jie norintys išgirsti „balsą iš gatvės". Aš nuvykau linksmumo dėlei ir pasiklausiau, kaip jie pliurpia apie ECAD ir grandiozinį tarptautinį planą – Europa be narkotikų. Gavau limonado, bandelių ir prisijuokiau iki ašarų. O susirinkimo pirmininkė, pagyvenusi ponia, buvo dar tinkama vartoti, MILF**, vulgariai geltonais plaukais, vyriškų bruožų, dideliais papais ir įsakmiu balsu. Akimirką pasvarsčiau, ar tik nebus operavusi ko nors daugiau nei krūtis. Po susirinkimo ji priėjo prie manęs, prisistatė kaip Socialinių reikalų skyriaus sekretorė ir pareiškė, kad apie šiuos dalykus mielai pasikalbėtų daugiau, gal susitiktume pas ją namuose kokią dieną, kai turėsiu „galimybę". Pasirodo, ji buvo MILF be M. Gyveno sodyboje viena. Atidarė duris, mūvėdama siauras jojiko kelnes, ir pareikalavo, kad tai įvyktų tvarte. Nesukau galvos, ar jai tikrai nupjovė penį. Gydytojai gražiai viską sutvarkė ir įstatė melžimo aparatą, kuris siurbė kaip pasiutęs. Bet kažkaip keista dulkinti tvirtų žiaumojančių ir šiek tiek susidomėjusių arklių apstotą moterį, ūkaujančią kaip garvežys. Vėliau išsirinkau iš šiknos šiaudus ir paklausiau, ar neturi man paskolinti tūkstantuko. Tol, kol pradėjau uždirbti šešis tūkstančius per dieną, mes vis susitikdavome, ir tarp dulkinimųsi ji rasdavo laiko papasakoti, kad sekretorė ne tik rašo miesto tarybos laiškus, bet užsiima ir praktiniais dalykais. Šiuo metu ji plušanti kaip vergė, užtat jos dėka rutuliojasi įvykiai. Ir kai protingi žmonės tai supras, ateisianti ir jos eilė tapti tarybos nare. Iš to, ką ji man porino apie Rotušę, supratau, kad visi politikai – tiek menki, tiek galingi – nori tų pačių dviejų dalykų: valdžios ir sekso. Tokia eilės tvarka. Kai, šnabždėdamas į ausį „savivaldybė", sukišdavau jai du pirštus, priversdavau ją myžčioti iki pat kiaulidės. Nejuokauju.*

* *European cities against drugs* – Europos miestai prieš narkotikus. (Angl.)

** *Mother I'd like to fuck* – Mamytė, su kuria norėčiau pasidulkinti. (Angl.)

Ir prieš mane dabar išdygusio vyro veide įžvelgiau tokį patį intensyvų nesveiką geismą.

– Atsiknisk.

– Kas tavo bosas? Noriu su juo šnektelėti.

Take me to your leader?* *Šlubis arba pakvaišęs, arba tiesiog bukas.*

– Dink.

Šlubis nepajudėjo iš vietos, tiesiog stovėjo ten, keistai atkišęs klubą, ir iš striukės kišenės kažką išsitraukė. Plastikinį maišioką su baltais milteliais. Ko gero, bus apie pusę gramo.

– Čia mėginukas. Nunešk savo bosui. Kaina – aštuoni šimtai kronų už gramą. Atsargiai dozuokit, šitą padalyk į dešimt. Poryt vėl ateisiu, tuo pačiu laiku.

Jis padavė man maišioką, apsisuko ir nušlubčiojo gatve tolyn.

Šiaip jau maišioką būčiau išmetęs į pirmą šiukšliadėžę. Negalėjau to šlamšto pardavinėti pats, turėjau saugoti gerą vardą. Bet pakvaišėlio žvilgsnyje kažkas buvo. Tarsi jis kažką žinotų. Taigi, pasibaigus dienai ir atsiskaičius su Andrejumi, Olegą su Irena nusivedžiau į „heroino parką". Ten pasiteiravome, ar kas nors pageidautų tapti bandomaisiais triušiais. Kartą abu su Tutu irgi taip darėme. Mieste pasirodžius naujai prekei, paprastai važiuodavom ten, kur renkasi beviltiški narkomanai, pasiruošę bandyti bet ką, už ką nereikia mokėti, spjaunantys į tai, kad galbūt atsisveikins su gyvybe, nes ir taip žino, kad mirtis visada už kampo.

Prisistatė keturi tipeliai, bet pareiškė, kad nori aštuntadalio gryno heroino. Kai atkirtau, kad dėl to nesutarsim, pasiliko tik trys. Padalijau dozes.

– Per mažai! – sušuko vienas narkomanas, tardamas žodžius kaip insultą patyręs ligonis.

Atrėžiau, kad užsičiauptų, jei nori gardėsio.

* Vesk mane pas savo vadą. (Angl.) Posakis, dažnai vartojamas filmukuose apie ateivius ir įvairių atlikėjų dainų pavadinimuose.

Irena, Olegas ir aš sėdėjome ir stebėjome, kaip jie tarp kraujosruvų ieško kraujagyslių, o paskui stulbinančiai tiksliai susileidžia.

– O, velnias! – sudejavo vienas.

– Uffff!.. – sustugo kitas.

Paskui viskas nurimo. Stojo tyla. Tarsi į kosmosą būtų pasiųsta raketa ir su ja būtų nutrūkęs ryšys. Bet aš jau žinojau. Prieš jiems atsijungiant supratau tai iš ekstazės jų akyse: Houston, we have no problem.* *Kai jie vėl grįžo į Žemę, buvo jau tamsu. Kelionė truko ilgiau nei penkias valandas, dvigubai ilgiau nei po įprasto heroino. Bandytojų nuomonės sutapo: niekada nebuvo jutę tokio stipraus poveikio. Jie norėjo daugiau, visko, kas liko maišioke, dabar pat, būk geras, ėmė krapinėti link mūsų kaip tie prisikėlę negyvėliai filme „Trileris". Mes garsiai nusikvatojom ir pasipustėm padus.*

Kai po pusvalandžio visi sėdėjom repeticijų kambary, man reikėjo kiek pagalvoti. Paprastai užkietėjęs narkomanas vienu kartu susileidžia ketvirtadalį gramo gatvėj įsigyto heroino. O nuo ketvirtadalio gramo šitų *miltelių labiausiai užsigrūdinę narkomanai išskrido kaip nekaltos mergelės. Šlubis įbruko man gryną produktą. Bet kas tai? Medžiaga atrodė ir kvepėjo kaip heroinas, buvo tokios pačios konsistencijos, bet penkios valandos apkvaitimo nuo tokio mažo kiekio? Šiaip ar taip, suvokiau, kad užčiuopiau aukso gyslą. Nusipirkus už aštuonis šimtus kronų, galima pridėti priemaišų, patrigubinti kiekį ir parduoti už du tūkstančius keturis šimtus. Penkiasdešimt gramų per dieną. Trylika tūkstančių tiesiai į kišenę. Man. Ir Olegui, ir Irenai.*

Pateikiau jiems verslo pasiūlymą. Paminėjau skaičius.

Jie susižvalgė. Neatrodė tokie sužavėti, kaip tikėjausi.

– Bet Dubajus... – prabilo Olegas.

* Hiustonai, nėra problemos. (Angl.) Perfrazuoti veikėjo žodžiai iš Gonzalo Lópezo filmo „Apollo 13".

Pamelavau ir patikinau, kad jokių sunkumų nekils, kol iš senio nevogsim. Pirmiausia nueisim ir pasakysim, kad reikalą užraukiam, kad sutikome Jėzų, ar ką nors panašaus. Tada palauksim ir po truputį pradėsim.

Jie vėl susižvalgė. Ir staiga supratau, kad čia slypi dar kažkas. Tai, apie ką lig šiol nesusiprotėjau.

– Tiesiog... – Olegas įbedė žvilgsnį į sieną. – Irena ir aš, mes...

– Ką – jūs?

Olegas ėmė rangytis kaip persmeigtas kirminas ir galiausiai, tikėdamasis pagalbos, įsistebeilijo į Ireną.

– Mes su Olegu nutarėm gyventi kartu, – išlemeno ji. – Taupome butui priemiestyje, Bioleryje. Galvojame padirbėti iki vasaros, o paskui...

– O paskui?

– Tada ketinam baigti mokyklą, – pasakė Olegas. – O vėliau – turbūt studijuoti.

– Teisę, – pridūrė Irena. – Olego juk tokie geri pažymiai, – ji nusijuokė. Kaip visada, kai manydavo pasakiusi kokią paikystę. Bet amžinai išblyškę skruostai švytėjo, buvo užlieti šilumos ir nuraudę iš džiaugsmo.

Slapukai sugebėjo susikukuoti man už nugaros? Kaip galėjau nepastebėti?

– Teisę, – pakartojau ir atidariau maišioką, kuriame turėjau maždaug gramą. – Ar tai skirta ne tiems, kurie nori tapti žandarais?

Nė vienas neatsakė.

Paėmiau šaukštą, su kuriuo valgydavau dribsnius, ir patryniau jį į kelnes ties šlaunimi.

– Ką darai? – paklausė Olegas.

– Reikia atšvęsti, – atsakiau ir subėriau miltelius į šaukštą. – Be to, prieš siūlydami seniui, produktą privalom išbandyti patys.

– Tai viskas gerai? – pratrūko Irena su palengvėjimu balse. – Viską darysime kaip ir anksčiau?

– Žinoma, brangioji, – prikišau žiebtuvėlį prie šaukšto. – Čia tau, Irena.

– Man? Bet aš nemanau...

– Dėl manęs, sese, – pakėliau į ją akis ir nusišypsojau. Nušvitau ta šypsena, kuriai ji negalėjo atsispirti. Ir ji žinojo, kad aš tai žinau. – Labai nuobodu apkvaisti vienam, supranti. Netgi nyku.

Ištirpę milteliai kunkuliavo šaukšte. Neturėjau vatos, tad ketinau nukošti per cigaretės filtrą. Bet skystis atrodė toks švarus. Baltas ir vientisos konsistencijos. Todėl tiesiog leidau kelias sekundes pravėsti ir sutraukiau į švirkštą.

– Gustai... – prabilo Olegas.

– Turime būti atsargūs, kad neperdozuotume, nes čia užtenka trims. Tu irgi kviečiamas, mano drauge. O gal nori tik stebėti?

Man nereikėjo pakelti akių. Pernelyg gerai jį pažinojau. Tyros širdies, apakintas meilės ir kupinas drąsos, kad net sugebėjo stryktelėti į Oslo fiordą nuo penkiolikos metrų stiebo.

– Gerai, – tarė jis ir ėmė raitotis marškinių rankovę. – Aš irgi kartu.

Šita drąsa panardins jį iki pat dugno. Paskandins kaip žiurkę.

*

Pabudau nuo daužymo į duris. Apniko jausmas, kad galvoje atsivėrė šachta, nesiryžau praplėšti akių. Saulės spinduliai skverbėsi pro durų ir langinių plyšius. Irena gulėjo ant savo čiužinio, o tarp dviejų stiprintuvų kyšojo Olego „Pum Speed Cat" sportbatis. Girdėjau, kaip beldžiantysis paleidžia į darbą kojas.

Atsikėliau ir nušlitiniavau prie durų, mėgindamas prisiminti kokius nors susitarimus dėl repeticijų ar instrumentų pervežimo. Šiek tiek pravėriau duris ir nesąmoningai prirėmiau koja. Tai nepadėjo. Nuo stumtelėjimo griuvau aukštielninkas tiesiai

ant būgnų. Šūdas, koks triukšmas. Patraukęs lėkštes ir būgnelį su stygomis, išvydau savo mielojo įbrolio marmūzę. Steino.

Brangiausiojo.

Jis kiek ūgtelėjo, bet trumpai kaip desantininko kirpti plaukai ir tamsios, nuožmios, neapykantos sklidinos akys nepasikeitė. Mačiau, kaip jo burna prasižioja ir dėlioja žodžius, bet mano ausyse skambėjo tik lėkščių žvangesys. Jam artinantis akimoju užsidengiau rankomis veidą, bet jis praėjo pro mane, peržengė būgnininko kėdę ir puolė prie čiužinio. Kai sugriebė Ireną už rankos ir pastatė ant kojų, mergina riktelėjo.

Tvirtai ją sugriebęs, į jos kuprinę sugrūdo kelis daiktus. Kai stumtelėjo Ireną prie durų, ši jau nebesipriešino.

– Steinai... – pradėjau.

Tas sustojo tarpduryje ir pažvelgė į mane, nutaisęs klausiamą veido išraišką, bet neturėjau ką pridurti.

– Jau pakankamai sužlugdei mūsų šeimą, – drebė jis.

Kai paspyrė ir paskui save užtrenkė duris, atrodė kaip sušiktas Briusas Li. Suvirpėjo oras.

Olegas iškišo galvą iš už stiprintuvo ir kažką pasakė, bet aš vėl buvau apkurtęs.

*

Stovėjau nugara į židinį ir jaučiau, kaip stuburą kutena šiluma. Kambaryje šviesą skleidė tik liepsnos ir sušikta senovinė stalinė lempa. Senis sėdėjo odiniame krėsle ir stebėjo šlubį, kurį limuzinu atsivežėme iš Skiperio gatvės. Jis vis dar vilkėjo savo bet kokiam orui tinkamą striukę. Stovėdamas už nugaros Andrejus nurišo jam nuo akių raištį.

– Taigi, – prašneko senis, – tu tieki prekę, apie kurią teko tiek girdėti.

– Taip, – atsakė šlubis, užsidėjo akinius ir apsidairė po kambarį.

– Iš kur ji?

– Aš čia tam, kad parduočiau, o ne teikčiau apie ją informaciją.

Senis didžiuoju pirštu ir nykščiu persibraukė smakrą.

– Tada ji manęs nedomina. Šioje srityje perėmus vogtas prekes visada atsiranda lavonų. O lavonai visada sukelia nemalonumų ir kenkia verslui.

– Tai nėra vogta prekė.

– Drįsčiau pasakyti, kad žinau pagrindinius tiekėjus, o šis produktas dar nematytas. Kartoju: nepirksime, kol neįsitikinsime, kad tai negrįš mums bumerangu.

– Leidausi atvežamas čionai užrištomis akimis, nes suprantu, kad norite privatumo. Tikiuosi, atsilyginsite tuo pačiu.

Nuo šilumos šlubio akiniai aprasojo, bet jis jų nenusiėmė. Andrejus ir Piotras jį apieškojo, o aš tyrinėjau žvilgsnį, kūno kalbą, balsą, rankas. Įžvelgiau tik vienatvę. Nebuvo jokios nutukusios atgrasios panelės, tik šitas šlubis ir jo fantastiški kvaišalai.

– Manau, gali būti ir policininkas, – tarė senis.

– Su šita? – atkirto šlubis ir parodė į savo pėdą.

– Jeigu įveži prekę, kodėl nesu apie tave girdėjęs?

– Nes esu naujokas. Neturiu kriminalinių įrašų ir apie mane negirdėjo niekas nei iš policijos, nei iš jūsiškių. Turiu garbingą profesiją ir iki šiol gyvenau normalų gyvenimą, – jis kiek nedrąsiai nutaisė grimasą, kuri, kiek supratau, turėjo reikšti šypseną. – Tokį normalų, kad kai kam gal pasirodytų nenormalus.

– Hmm, – senis vis braukė sau per smakrą. Tada pačiupo mane už rankos ir prisitraukė prie krėslo, kad stovėčiau ten ir stebėčiau šlubį. – Žinai, ką manau, Gustai? Galvoju, kad prekę gamina jis pats. O tu kaip manai?

Kiek pasvarsčiau.

– Gali būti, – pritariau.

– Gustai, juk tu žinai, kad nereikia būti chemijos Einšteinu. Internete pilna receptų, kaip opijų paversti morfinu, o paskui –

heroinu. Sakykime, tu gauni dešimt kilogramų neapdoroto opijaus. Tada nusiperki kokių nors virimo aparatų, šaldytuvą, truputį metanolio, ventiliatorių ir – abrakadabra – gauni aštuonis su puse kilogramo gatvės heroino kristalų. Atskiedi juos ir gauni kilogramą ir du šimtus gramų gatvės heroino.

Bet kokiam orui tinkamą striukę vilkintis vyras kostelėjo.

– Tam reikia šiek tiek daugiau.

– Klausimas tas, – kalbėjo senis, – iš kur gauni opijaus?

Vyras papurtė galvą.

– Aha, – numykė senis ir paglostė man ranką. – Ne opiatas. Opioidas.

Šlubis tylėjo.

– Ar girdėjai, ką jis pasakė, Gustai? – senis nukreipė pirštą į luošą pėdą. – Jis gamina grynai sintetinius narkotikus. Jam nereikia gamtos ar Afganistano pagalbos. Jis remiasi paprasčiausia chemija ir pagamina tai virtuvėje. Visiškas padėties valdymas ir jokios rizikingos kontrabandos. Ir veikia tikrai ne prasčiau už heroiną. Gustai, tarp mūsų stovi gudročius. Toks verslininkas nusipelno pagarbos.

– Pagarba, – burbtelėjau.

– Kiek tau pavyktų pagaminti?

– Gal du kilogramus per savaitę. Tai priklauso nuo daugelio dalykų.

– Paimsiu viską, – tarė senis.

– Viską? – pasitikslino šlubis be entuziazmo ar nuostabos.

– Viską, ką pagaminsi. Ar galiu pateikti verslo pasiūlymą, pone...

– Ibsenai.

– Ibsenai?

– Jei jūs nieko prieš.

– Žinoma, kad nieko. Jis juk buvo didis menininkas. Taip pat norėčiau pasiūlyti partnerystę, pone Ibsenai. Vertikalią integraciją. Užimsime monopolistines pozicijas ir nustatysime kainą. Didesnis pelnas mums abiem. Ką pasakysite?

Ibsenas papurtė galvą.

Senis pakreipė galvą ir nežymiai šyptelėjo belūpe burna.

– Kodėl ne, pone Ibsenai?

Mačiau, kaip nedidukas vyriokas išsitiesia, tarsi būtų ūgtelėjęs savo kiek per didelėje bet kokiam orui tinkamoje nuobodžiausio žmogaus pasaulyje striukėje.

– Jei atiduosiu monopolį jums, pone...

Senis surėmė pirštų galiukus.

– Vadinkite mane kaip norite, pone Ibsenai.

– Nenoriu tapti priklausomas nuo vienintelio pirkėjo, pone Dubajau. Tai pernelyg rizikinga. Ir tai reiškia, kad galėtumėt numušti kainas. Antra vertus, nenoriu per daug pirkėjų, nes kyla pavojus, kad mane suseks policija. Atėjau pas jus, nes girdėjau, kad esat nematomas. Bet noriu dar vieno pirkėjo. Jau susisiekiau su „Los Lobos". Tikiuosi, suprantate.

Senis sukrizeno pukšintį kateriuką primenančiu juoku.

– Klausykis ir mokykis, Gustai. Jis išmano ne tik farmaciją, bet ir verslą. Gerai, pone Ibsenai. Taip ir sutarkime.

– Kaina...

– Mokėsiu tiek, kiek paprašėt. Netrukus suprasit, kad tai ne ta sritis, kurioje daug laiko gaištama deryboms, pone Ibsenai. Gyvenimas yra per trumpas, o mirtis per arti. Sakykime, kad pirmas pristatymas – kitą antradienį?

Mums einant link durų senis apsimetė, kad turi į mane pasiremti. Nagais brūkštelėjo man per ranką.

– Ar pagalvojot apie eksportą, Ibsenai? Žinot, norint išvežti narkotikus iš Norvegijos nėra jokių suvaržymų.

Ibsenas neatsakė. Bet štai, aš pamačiau. Ko šis tipas iš tiesų trokšta. Stypsodamas su savo luoša pėda ir išsišovusiu klubo sąnariu. Įžvelgiau tai po plonyčiais plaukais ir blankiai blizgančia kakta. Nuo akinių stiklų nudžiūvo aprasojimas, ir jo akys blykstelėjo taip, kaip Skiperio gatvėje. Kompensacijos, tėti. Jis troško kompensacijos. Už visa tai, ko negavo: pagarbos, meilės, susižavėjimo, pripažinimo, už visus tuos dalykus, kurių,

kaip sakoma, negali nusipirkti. Bet žinoma, kad gali. Tačiau tik tada, jei atsilygini pinigais, o ne sušikta užuojauta. Ar ne taip, tėti? Gyvenimas tau skolingas, ir jei išmokų negauni tiesiai į rankas, pačiam tenka išmušinėti sušiktas skolas. Ir jei už tai mes degsime pragare, danguje atsiras daugiau vietos. Argi ne, tėti?

*

Haris sėdėjo prie įlaipinimo vartų ir žvelgė į tolį. Stebėjo ant nusileidimo tako tupiančius ir vėl kylančius lėktuvus.

Po aštuoniolikos valandų jis būtų Šanchajuje.

Jam patiko Šanchajus. Patiko maistas, patiko eiti Bundo keliu palei Huangpu upę iki „Peace Hotell" viešbučio ar užsukti į barą „Old Jazz Bar" ir klausytis, kaip nusenę džiazo atlikėjai knerkia savo populiarius kūrinius. Patiko mintis, kad jie taip ir sėdi ten nuo pat 1949-ųjų revoliucijos. Patiko ji. Tai, ką jie turėjo ar ko neturėjo, bet nekreipė į tai dėmesio.

Nekreipti dėmesio. Tai – nuostabi savybė, tokia, kuri nebuvo jam įgimta, bet kurios mokėsi pastaruosius trejus metus. Nedaužyti galvos į sieną, kai nėra būtina.

O ar tvirtas tavo tikėjimas? Ar neabejoji?

Po aštuoniolikos valandų jis būtų Šanchajuje.

Po aštuoniolikos valandų jis galėtų būti Šanchajuje.

Velnias.

Ji atsiliepė po antro signalo.

– Ko nori?

– Tik vėl nemesk ragelio, *OK*?

– Klausau.

– Sakyk, ar tvirtai laikai tą Nilsą Kristijaną?

– Hansą Kristijaną.

– Ar vyrukas pakankamai įsimylėjęs, kad įkalbėtum jį leistis į labai abejotiną avantiūrą?

Visą naktį pliaupė, ir stovėdamas priešais Oslo kalėjimą Haris stebėjo naują lapų sluoksnį, kuris tarsi šlapias gelsvas brezentas nuklojo parką. Iš oro uosto nuvykęs tiesiai pas Rakelę taip dorai ir neišsimiegojo. Atvažiavo Hansas Kristijanas, pernelyg neprieštaravo ir vėl išvažiavo. Paskui Haris su Rakele išgėrė arbatos ir kalbėjosi apie Olegą. Ir apie tai, kaip viskas buvo anksčiau. Apie tai, kas buvo. Bet ne apie tai, kaip būtų galėję būti. Paryčiais Rakelė pasakė, kad Haris gali nakvoti Olego kambaryje. Prieš eidamas į lovą Haris pasinaudojo Olego kompiuteriu: ieškojo ir rado straipsnių apie policijos pareigūną, kurį aptiko negyvą po Elvsborgo tiltu Geteborge. Jie tik pavirtino tai, ką pasakojo Katas. Haris taip pat rado sensacijų besivaikančio laikraščio *Göteborgstidningen* straipsnį, skleidžiantį paskalas, kad negyvėlis buvo degintojas, vadinasi, žmogus, kuris nusikaltėlių pavedimu naikina įkalčius. Vos prieš dvi valandas Rakelė atnešė puodelį kavos ir šnabždėdama pažadino Harį. Ji visada taip darydavo, pradėdavo dieną kuždėdama tiek jam, tiek Olegui, kad palengvintų perėjimą iš sapnų į tikrovę.

Dabar Haris dėbtelėjo į stebėjimo kamerą, išgirdo tylų zirzimą ir stumtelėjo duris. Greitai įėjo vidun. Lagaminėlį laikė matomai atkišęs, padėjo tapatybės kortelę prie langelio priešais kalėjimo pareigūnę ir atsuko gerąjį skruostą.

– Hansas Kristijanas Simonsenas... – sumurmėjo moteris, nepakeldama akių ir žvilgsniu tyrinėdama sąrašą. – Štai. Pas Olegą Faukę.

– Teisingai, – atsiliepė Haris.

Kitas pareigūnas nusivedė Harį koridoriais ir per atvirą galeriją pastato viduryje. Pliauškė, kokio šilto rudens tikimasi, ir kaskart atrakindamas duris žvangindavo didžiuliu raktų ryšuliu. Jiedviem praėjus bendrąsias patalpas, Haris pastebėjo teniso stalą ir dvi raketes, atverstą knygą ant stalo, mažą

virtuvėlę, kurioje gulėjo sumuštinių aptepai, traški duona ir virtuvinis peilis. Bet aplink nesimatė nė gyvos dvasios.

Jie sustojo prie baltų durų, ir pareigūnas jas atrakino.

– Maniau, kad tokiu paros metu kamerų durys būna atidarytos, – tarstelėjo Haris.

– Kitos – taip, bet šis kalinys kali zonoje 171, – atsakė pareigūnas. – Tik vienos valandos pasivaikščiojimas per dieną.

– O kur visi kiti?

– Dievai žino. Gal per televizorių vėl rodo „Hustler Channel" kanalą*.

Pareigūno įleistas vidun Haris liko stovėti prie durų ir laukė, kol žingsniai už durų nutols. Kamera buvo kaip ir visos kitos. Dešimt kvadratinių metrų. Lova, spinta, rašomasis stalas su kėde, knygų lentyna, televizorius. Olegas sėdėjo prie stalo ir apstulbęs spoksojo į Harį.

– Norėjai su manimi susitikti, – prabilo Haris.

– Maniau, kad mane lankyti uždrausta, – atsiliepė Olegas.

– Tai ne apsilankymas, o konsultacija su advokatu.

– Advokatu?

Haris linktelėjo. Ir pamatė, kad Olego akys nušvinta. Protingas vaikinas.

– Kaip...

– Už tą žmogžudystę, kuria esi įtariamas, griežtasis režimas neskiriamas. Nebuvo labai sunku, – Haris atidarė lagaminėlį, išėmė baltą žaidimų pultą „Gameboy" ir ištiesė Olegui. – Prašau, čia tau.

Olego pirštai nuslydo ekranu.

– Kur jį gavai?

Hariui pasidingojo, kad rimtame veide ima rastis šypsena.

– Pasenęs modelis su elementais. Pirkau Honkonge. Per kitą susitikimą ketinau sudoroti tave žaidžiant „Tetris".

* Kanalas, transliuojantis pornografiją.

– Nė už ką! – nusijuokė Olegas. – Nei žaidžiant, nei plaukiant po vandeniu.

– Tada, Frognerio baseine? Mhm. Turi omeny, kad nuplaukiau vienu metru toliau už tave?

– Buvai vienu metru *atsilikęs*. Mama gali paliudyti.

Haris sėdėjo ramiai, tarsi bijodamas viską sugadinti. Mėgavosi džiaugsmu, užplūdusiu matant džiaugsmą pašnekovo veide.

– Olegai, apie ką norėjai su manimi pasikalbėti?

Vaikino veidas vėl apsiniaukė. Jis čiupinėjo žaidimų pultą, vartė ir sukiojo, tarsi ieškodamas įjungimo mygtuko.

– Turi tiek laiko, kiek tau reikia, bet kartais tiesiog lengviausia pradėti nuo pradžių.

Vaikinas kilstelėjo galvą ir pažvelgė į Harį.

– Ar galiu tavimi pasitikėti? Kas bebūtų?

Haris žiojosi kažką sakyti, bet susilaikė. Tiesiog linktelėjo.

– Turi man kai ko gauti...

Haris pasijuto taip, tarsi kažkas į širdį būtų įsmeigęs peilį ir pasukiojęs. Jau žinojo, kas bus toliau.

– Čia jie turi tik heros ir spydo, bet man reikia fiolino. Ar gali man padėti, Hari?

– Ar dėl to prašei, kad ateičiau?

– Esi vienintelis, kuriam pavyko apeiti draudimą mane lankyti, – Olegas įbedė į Harį tamsų rimtą žvilgsnį. Tik nežymus plono vienos akies voko trūkčiojimas išdavė neviltį.

– Olegai, juk žinai, kad negaliu to padaryti.

– Žinoma, kad gali! – tarp kameros sienų balsas skambėjo šaižiai, metališkai.

– O kaip tie, kurių prekę platinai? Ar negalėtų pristatyti jie?

– Kokią prekę?

– Velnias, nemeluok man! – Haris plojo delnu per lagaminėlį. – Tavo spintelėje „Valle Hovin“ rūbinėje radau „Arsenal“ marškinėlius.

– Tu įsilaužei į...

– Radau ir šitą, – Haris numetė šeimos nuotrauką ant stalo priešais Olegą. – Ta mergina nuotraukoje. Ar žinai, kur ji?

– Kas?

– Irena Hansen. Ji buvo tavo mergina.

– Kaip...

– „Švyturyje“ jus matė kartu. Radau gėlėmis dvelkiantį megztinį ir du švirkštus. Dalytis slėptuve yra intymiau nei dalytis šeimynine lova, ar ne? Juolab kad tavo mama pasakojo, jog kai rado tave mieste, atrodei laimingas kaip idiotas. Mano diagnozė: ką tik įsimylėjęs.

Olego kakle šokčiojo Adomo obuolys.

– Na? – paklausė Haris.

– Nežinau, kur ji! Ji tiesiog pradingo. Gal vėl atvažiavo brolis ir ją išsivežė. Gal uždaryta kokioje priklausomybės ligų klinikoje. Gal sėdo į lėktuvą ir paspruko nuo viso šito mėšlo.

– O gal viskas ne taip jau puiku? – svarstė Haris. – Kada matei ją paskutinį kartą?

– Nepamenu.

– Pabandyk prisiminti.

Olegas užsimerkė.

– Prieš šimtą dvidešimt dvi dienas. Daug anksčiau už įvykį su Gustu. Kaip tai susiję?

– Tai susiję, Olegai. Žmogžudystė yra baltasis banginis. Žmogaus dingimas yra baltasis banginis. Jei matei baltąjį banginį du kartus, tai tas pats banginis. Ką gali man papasakoti apie Dubajų?

– Tai didžiausias Jungtinių Arabų Emyratų miestas, bet ne sos...

– Kodėl juos dangstai, Olegai? Ko negali pasakoti?

Olegas surado „Gameboy“ įjungimo mygtuką, paslankiojo jį pirmyn atgal. Paskui nuėmė baterijų lizdo dangtelį, nuo šiukšlių dėžės prie stalo nukėlė metalinį dangtį ir išmetė elementus, tada ištiesė žaidimą Hariui.

– Negyvas.

Haris nužvelgė „Gameboy“ ir įsidėjo pultą kišenėn.

– Jei negali gauti fiolino, susileisiu sušikto vietinio skiedalo. Girdėjai apie fetanilį ir heroiną?

– Olegai, fetanilis – geriausias būdas perdozuoti.

– Taigi. Paskui galėsi papasakoti mamai, kad tai *tavo* kaltė.

Haris neatsiliepė. Beviltiškas Olego bandymas manipuliuoti jo nesupykdė, tik sukėlė norą apkabinti berniuką ir tvirtai priglausti. Kad suvoktų, kokia kova verda Olego kūne ir sąmonėje, Hariui net nereikėjo išvysti ašarų akyse, jis tiesiog fiziškai jautė kankinantį jaunuolio alkį. O tokiu atveju nebelieka nieko: jokios moralės ar meilės, jokios atodairos, tik be paliovos graužianti mintis apie apsvaigimą, apie apkvaitimą, apie ramybę. Vieną kartą Haris vos per plauką nesusigundė susileisti heroino dozės, bet, netikėtai prašviesėjus protui, atsisakė. Galbūt suvokė, kad heroinas padarys tai, ko iki šiol nepadarė alkoholis: narkotikas pasiglemš jo gyvenimą. Gal prisiminė merginą, papasakojusią, kaip tapo priklausoma nuo pirmos adatos, nes niekas, ko ji tikėjosi ar galėjo įsivaizduoti, neprilygo patirtai ekstazei. Arba draugelį iš Opsalo, atsigulusį į priklausomybės ligų kliniką, kad atprastų, mat jis vylėsi, jog vėl susileidęs pajus pirmojo apkvaitimo saldumą. Ir dar jis papasakojo, kaip po pirmųjų savo trijų mėnesių sūnelio skiepų ant vaikelio šlaunies pamatė adatos žymę ir pratrūko raudoti, nes pajuto tokį troškimą apkvaisti, jog norėjo viską mesti ir žygiuoti tiesiai į Platą.

– Susitarkim, – pasiūlė Haris niūriu balsu. – Gausiu tau, ko prašai, jei papasakosi man viską, ką žinai.

– Puiku! – šūktelėjo Olegas.

Haris stebėjo, kaip išsiplečia vaikino lėliukės. Jam teko skaityti, kad dideliais kiekiais heroiną vartojančių narkomanų smegenyse tam tikros dalys suaktyvėja dar prieš įsmeigiant adatą, kad jie fiziškai apkvaista jau tirpindami miltelius ir ieškodami venos. Haris žinojo, kad dabar veikia kaip tik tos smegenų dalys, kad nėra jokio kito atsakymo, išskyrus „puiku!“, nesvarbu, ar tai tiesa, ar melas.

– Bet aš nenoriu pirkti gatvėje, – pareiškė Haris. – Ar turi fiolino slėptuvėje?

Atrodė, kad Olegas sudvejojo.

– Juk radai mano slėptuvę.

Haris vėl pagalvojo, kad netiesa, jog heroino vartotojui nėra nieko švento. Tokia yra slėptuvė.

– Nagi, Olegai. Kvaišalus juk saugai ne toje vietoje, kuri prieinama ir kitam vartotojui. Kur tavo kita slėptuvė, atsarginė?

– Turiu tik vieną.

– Nieko iš tavęs nepavogsiu.

– Sakau, kad turiu tik vieną slėptuvę!

Haris girdėjo, kad jis meluoja, bet ne tai buvo svarbiausia, – galbūt jis tiesiog nelaiko ten fiolino.

– Rytoj ateisiu vėl, – pažadėjo Haris, atsistojo, patrankė į duris ir laukė. Bet niekas neatėjo. Galiausiai jis paspaudė durų rankeną. Tikrai ne griežtojo režimo kalėjimas.

Haris nužingsniavo tuo pačiu keliu, kaip ir atėjęs. Koridoriai buvo tušti, bendrasis kambarys irgi atrodė apleistas, ir Haris iškart pastebėjo, kad sumuštinių aptepai ir duona vis dar guli kur gulėję, bet peilis paimtas. Jis pasiekė duris iš kamerų zonos į galeriją pastato viduryje; savo nuostabai, šias irgi rado neužrakintas.

Užrakintos buvo tik durys prie registratūros. Jis užsiminė apie tai kalėjimo pareigūnei už stiklinės pertvaros, o ši pakėlė vieną antakį ir nužvelgė priešais save įtaisytus ekranus.

– Vis tiek niekas nenusigautų toliau nei iki čia.

– Tikiuosi, man tai negalioja.

– Ką?

– Nieko.

Nukulniavus beveik šimtą metrų parku link Grionlandsleireto gatvės, Hariui kai kas smilktelėjo. Tuščios patalpos, atrakintos durys, virtuvinis peilis. Jis sustojo kaip įbestas. Širdis ėmė pašėlusiai tvaksėti taip staiga, kad jam pristigo oro.

Haris girdėjo, kaip čiulba paukštis. Užuodė žolės kvapą. Tada apsisuko ir bėgte pasileido atgal į kalėjimą. Jautė, kaip iš baimės džiūsta burna – nuo adrenalino, kurį į kraują pumpuoja širdis.

14 skyrius

Fiolinas užgriuvo Oslą kaip sušiktas asteroidas. Olegas paaiškino man skirtumą tarp meteorito ir meteoroido ir apie visą tą šūdą, kuris bet kada gali vožtelėti mums per galvas. Tai irgi buvo asteroidas, toks siaubūnas, kuris gali sulyginti Žemę su... Šūdas, tėti, nesijuok, juk žinai, ką turiu omeny. Mes stovėjom ir nuo ryto lig vakaro pardavinėjom po aštuntadalį, po ketvirtadalį, po gramą ir po penkis gramus. Miesto centre viskas apvirto aukštyn kojom. Tada mes pakėlėme kainą. O eilės nusidriekė dar ilgesnės. Tada mes vėl pakėlėme kainą. O eilės nėmaž nesutrumpėjo. Mes vėl pakėlėme kainą. Ir tada užvirė pragaras.

Kosovo albanų gauja apiplėšė mūsų grupelę prie biržos. Du broliai estai darbavosi be žvalgo, ir prisistatė Kosovo albanai su beisbolo lazdomis ir kastetais. Pagrobė pinigus, kvaišalus ir sutraiškė vyriokams klubakaulius. Už dviejų dienų, vakarop, dešimt minučių prieš Piotrui su Andrejumi surenkant dienos pelną, Princo gatvėje smogė vietnamiečių šutvė. Užpakaliniame kieme jie užpuolė žmogų su kvaišalais, net nepastebėjus pinigų rinkėjui ar žvalgui. Kilo klausimas: kas toliau?

Atsakymą gavom po dviejų dienų.

Kol dar nebuvo pasirodę farai, anksti į darbą skubantys Oslo gyventojai suspėjo pamatyti nuo Sanerio tilto kyburiuojantį siauraakį. Jis buvo aprengtas kaip pamišėlis: su tramdomaisiais marškiniais, iš burnos kyšojo kamštis. Ties kulkšnimis apsukta virvė buvo kaip tik tokio ilgio, kad jis neįstengtų išlaikyti galvos virš vandens. Bent jau tada, kai nusilps pilvo raumenys.

Tą vakarą iš Andrejaus gavome ginklą. Rusišką. Andrejus pasikliovė tik rusiškais gaminiais. Rūkė juodas rusiškas cigaretes, kalbėjo rusišku mobiliuoju telefonu (nejuokauju, tėti, „Gresso" – prabangus gaminys iš afrikinio juodmedžio, bet, aišku, atsparus vandeniui, išjungtas nesiunčia signalų, kad farams nepavyktų susekti), taip pat buvo prisiekęs rusiškų ginklų gerbėjas. Andrejus paaiškino, kad šita patranka vadinasi „Odessa" ir yra pigesnė Stečkino pistoleto versija, tarsi kuris nors iš mūsų žinotų, kas tai per velnias. Visgi įdomiausia tai, kad tas sušiktas ginklas galėjo tratinti salvėmis. Jo dėtuvėje užteko vietos dvidešimčiai Makarovo kalibro šovinių, 9 × 18 mm, tokių, kokius naudojo Andrejus su Piotru ir dar keli platintojai. Gavome dėžutę šovinių, jis parodė mums, kaip juos sudėti, kaip tą keistą gremėzdišką pistoletą užtaisyti ir iššauti. Pasakė, kad turime laikyti ginklą tvirtai ir taikytis kiek žemiau taško, į kurį norime pataikyti. Ir kad taikytis reikia ne į makaulę, o į bet kurią vietą virš juosmens. Jei gaiduką pastatysime į padėtį C, šaudys serijomis ir menkutis nuleistuko spustelėjimas paleis tris keturis šūvius. Bet jis patikino, kad devyniais atvejais iš dešimties pakanka ginklą tiesiog parodyti. Jam išėjus Olegas pastebėjo, kad pistoletas primena kažkokio „Foo Fighters" disko viršelį, ir pareiškė, kad jis, po velnių, tikrai į nieką nešaus, kad reikia šveisti tą griozdą į konteinerį. Tad pasakiau, kad daikčiuką priglausiu aš.

Laikraščiai pašėlo. Rėkavo apie gaujų karus, blood in the streets*, kaip kokiam sušiktam Los Andžele. Politikai iš partijų, nepatekusių į miesto savivaldybės tarybą, spygavo apie ydingą kovos su nusikalstamumu politiką, ydingą kovos su narkomanija politiką, ydingą miesto tarybos pirmininką, ydingą miesto tarybą. Ydingas miestas, pareiškė netikėlis iš Centro partijos ir tikino, kad Oslą reikia ištrinti iš pasaulio žemėlapio, kad jis tik daro gėdą protėvių žemei. Labiausiai kliuvo policijos viršiniams.*

* Kraujas gatvėse. Angliškas Sergio Sollimos filmo „Revolveris" pavadinimas.

ninkui, bet, kaip žinome, mėšlas teka žemyn, todėl kai vidury dienos prie Platos vienas somalietis iš arti nušovė du tipus iš priešiškos genties ir niekas nebuvo sulaikytas, atsistatydinimo raštą įteikė Orgkrimo viršininkas. Socialinių reikalų skyriaus vadovė, miesto taryboje kuruojanti ir policijos darbą, pareiškė, kad už nusikaltimus, narkotikus ir policijos darbą atsakomybė visų pirma tenka valstybei, bet ji prisiimanti pareigą užtikrinti Oslo gyventojų saugumą gatvėse. Tokį ji kūrė įvaizdį. O jai už nugaros stovėjo sekretorė. Mano sena pažįstama. MILF be M. Ji atrodė rimta ir dalykiška. Bet aš mačiau tik kalę su iki kelių nusmauktomis jojiko kelnėmis.

Vieną vakarą Andrejus prisistatė anksčiau ir pareiškė, kad šiandien pakaks ir man teks eiti su juo iki Blinderno.

Kai privažiavome senio sklypą, mano galvoje ėmė suktis velniškai nemalonios mintys. Bet štai, laimė, Andrejus pasuko link kaimyninio sklypo, prie kito namo, kuris, kaip minėjo senis, irgi priklauso jam. Andrejus įėjo vidun su manimi. Namas nebuvo toks tuščias, kaip atrodė iš išorės. Už apsilaupiusių sienų ir suskilusių langų rėmų stovėjo baldai ir buvo šilta. Senis sėdėjo kambaryje su knygų lentynomis per visą sieną, o iš didelių ant grindų stovinčių kolonėlių sruvo kažkokia klasikinė muzika. Atsisėdau ant vienintelės kėdės kambaryje, o Andrejus pasišalino ir uždarė paskui save duris.

– Gustai, norėjau tavęs kai ko paprašyti, – prabilo senis ir uždėjo ranką man ant kelio.

Aš žvilgtelėjau į uždarytas duris.

– Prasidėjo karas, – tarė jis ir atsistojo. Priėjo prie lentynos ir ištraukė storą knygą dėmėtu rudu viršeliu. – Šis tekstas parašytas šeši šimtaisiais metais prieš Kristų. Kiniškai nesuprantu, todėl turiu tik šiek tiek senesnį nei dviejų šimtų metų prancūzišką vertimą, darytą jėzuito Žano Žozefo Mari Amio. Pirkau šitą knygą aukcione, pasiūliau šimtą devyniolika tūkstančių kronų. Čia aprašyta, kaip apgauti priešininką kare, ir, gvildenant šią temą, daugiausia cituojama iš šio veikalo. Tiek Stalinas, tiek

Hitleris ar Briusas Li naudojosi juo kaip Biblija. Bet žinai ką? – jis įkišo knygą atgal į lentyną ir išsitraukė kitą. – Man labiau patinka šita, – metė man knygą.

Tai buvo mažo formato leidinys blankiu mėlynu viršeliu, regis, gana naujas. Perskaičiau pavadinimą: Šachmatai pradedantiesiems.

– Šešiasdešimt kronų per didįjį išpardavimą, – tarė senis. – Mes padarysime rokiruotę.

– Rokiruotę?

– Ėjimas į šoną, kai šalia karaliaus atsiduria apsaugantis bokštas. Mes sudarysime sąjungą.

– Su bokštu?

– Pagalvok apie rotušės bokštą.

Aš pagalvojau.

– Miesto taryba, – paaiškino senis. – Socialinių reikalų skyriuje dirba sekretorė vardu Izabelė Skiojen, kuri realiai lemia su narkotikais susijusią miesto politiką. Suderinau su savo patikėtiniu: ji puikiai tinka. Protinga, efektyviai dirbanti ir itin ambicinga. Dėl to, kad nenusiyrė toliau, anot mano šaltinio, kaltas jos gyvenimo būdas, labai jau tinkantis skandalingoms antraštėms. Ji šėlioja vakarėliuose, sako tai, ką galvoja, ir meilužius keičia kaip kojines.

– Skamba siaubingai, – atsiliepiau.

Prieš kalbėdamas toliau senis įspėjamai mane nužvelgė.

– Jos tėvas vadovavo centro jėgoms, bet kai panoro dalyvauti didžiojoje politikoje, buvo nušalintas. Mano šaltinis teigia, kad Izabelė perėmė tėvo svajonę, o kadangi geriausias galimybes turi Darbo partija, ji išstojo iš negausios Valstiečių partijos, kuriai priklausė jos tėvas. Trumpai tariant, viskas, kas susiję su Izabele Skiojen, yra lankstu ir pritaikoma prie jos ambicijų. Be to, gyvena viena šeimos ūkyje ir yra įklimpusi į skolas.

– Tai ką mums daryti? – paklausiau, lyg pats būčiau vienas iš tų, kurie vadovauja fiolino prekybai.

Senis šyptelėjo, tarsi sužavėtas mano klausimo.

– Mes jai pagrasinsime ir pakviesime derėtis, tada pasiūlysime sudaryti sąjungą. Ir tu, Gustai, būsi atsakingas už grasinimus. Dėl to ir esi čia.

– Aš? Grasinsiu politikei?

– Tikrai taip. Politikei, su kuria turėjai lytinių santykių, Gustai. Miesto tarybos darbuotojai, kuri, pasinaudodama tarnybine padėtimi, seksualiai išnaudojo rimtų socialinių problemų turintį paauglį.

Pirmiausia negalėjau patikėti savo ausimis. Tačiau senis iš švarko kišenės išsitraukė nuotrauką ir padėjo ant stalo. Atrodė, kad fotografuota pro murzinus automobilio langus. Buvo matyti, kaip Muitinės gatvėje vaikinukas lipa į automobilį „Land Rover". Matėsi automobilio numeriai. Vaikinukas buvau aš. Automobilis priklausė Izabelei Skiojen.

Man nugara perbėgo šiurpulys.

– Iš kur ži...

– Brangusis Gustai, juk sakiau, kad nenuleidžiu nuo tavęs akių. Štai ką noriu, kad padarytum: surink privatų Izabelės Skiojen numerį, kurį, neabejoju, esi iš jos gavęs, ir pranešk, kokią istorijos versiją esame paruošę spaudai. Ir paprašyk kuo slaptesnio mūsų trijų susitikimo, – jis nužingsniavo prie lango ir pažvelgė į pilkšvą aplinką. – Pamatysi, jos darbotvarkėje tikrai atsiras laisva valandėlė.

15 skyrius

Per pastaruosius trejus metus Haris bėgiojo daugiau nei per visą savo gyvenimą. Visgi per trisdešimt sekundžių, kurių jam prireikė įveikti šimtui metrų iki kalėjimo durų, jo širdis sukūrė daugybę scenarijų, turinčių vieną bendrą dalyką: jis pavėlavo.

Haris paspaudė skambutį ir laukdamas, kol durys automatiškai atsidarys, tramdė troškimą jas daužyti. Pagaliau pasigirdo

zirzimas, durys atsivėrė, ir jis užbėgo laiptais aukštyn iki registratūros.

– Ką nors pamiršot? – paklausė pareigūnė.

– Taip, – patvirtino Haris ir palaukė, kol jam atrakins duris. – Įjunkit aliarmą! – sušuko įpuolęs vidun, numetė lagaminėlį su dokumentais ir nubėgo tolyn. – Olego Faukės kamera!

Jo žingsniai aidėjo tuščiame vestibiulyje, koridoriuose ir įtartinai ištuštėjusiame bendrajame kambaryje. Haris nesijautė priduseęs, bet jo alsavimas priminė riaumojimą.

Pribėgus paskutinį koridorių, ausis pasiekė Olego riksmas.

Kameros durys buvo praviros, o per sekundes, kurių prireikė iki jų nusigauti, Hario atmintin įsibrovė košmaras – sniego lavina, jausmas, kad kojos įaugo į žemę.

Tada jis įsiveržė vidun ir įvertino padėtį.

Stalas apvirtęs, aplinkui mėtosi knygos ir popieriai. Prie tolimiausios sienos atsirėmęs į spintą stovi Olegas. Juodi marškinėliai su užrašu „Slayer" permirkę krauju. Atstatęs prieš save jis laiko metalinį šiukšliadėžės dangtį. Burna pražiota, Olegas neužsičiaupdamas rėkia. Haris matė prieš Olegą stovinčio vyro nugarą, aptemptą „Gym Tech" marškinėliais, platų suprakaitavusį buliaus sprandą, kiek aukščiau – blizgančią plikę, o dar aukščiau – pakeltą ranką su virtuviniu peiliu. Peiliui atsitrenkus į šiukšliadėžės dangtį, pasigirdo metališkas žvangtelėjimas. Vyras turbūt pastebėjo kameroje pasikeitus šviesą, todėl žaibiškai atsisuko. Panarino galvą ir, žemai laikydamas peilį, mostelėjo juo link Hario.

– Lauk! – sušvokštė.

Haris nesileido suklaidinamas ir sutelkė žvilgsnį ne į peilį, o į užpuoliko kojas. Pastebėjo, kaip vyrui už nugaros Olegas suglemba ir šlepteli ant žemės. Palyginti su kovos menais užsiimančiu žmogumi, Hario puolimo technikos repertuaras buvo itin siauras. Težinojo du būdus. Ir dvi taisykles. Pirma: nėra jokių taisyklių. Antra: pulk pirmas. Ir kai Haris ėmėsi veikti, jo nesąmoningi judesiai išdavė, kad jis žino, moka ir visada

naudoja du puolimo būdus. Jis žengė tiesiai prie peilio, tad norėdamas užsimoti priešininkas turėjo pasitraukti į šoną. Kai jis taip ir padarė, Haris kilstelėjo pėdą ir priekin atkišo dešinį klubą. Prieš vyrui užsimojant, pakėlė koją ir suktelėjo klubą dešinėn. Peiliui artėjant Hario koja jau leidosi žemyn. Buvęs policininkas spyrė į kelio sąnarį, tiesiai virš girnelės. O kadangi žmogaus anatomijai būdinga, kad nuo smūgio tokiu kampu audiniai rimtai pažeidžiami, pirmiausia subliūško keturgalvis raumuo, paskui trūko kelio sąnario raištis, o tada – kai suknežinta kelio girnelė smuktelėjo ir atsidūrė ties blauzdikauliu – ir girnelės sausgyslė.

Vyras rėkdamas pargriuvo. Bandė apsikabinti kelį, ir peilis dzingtelėjo ant grindų. O sąnarį aptikus visai kitoje vietoje jam išvirto akys.

Haris nuspyrė peilį ir pakėlė koją, kad užbaigtų puolimą taip, kaip buvo išmokęs: užminti ant šlaunies raumenų, sukelti tokį smarkų vidinį kraujavimą, kad priešininkas negalėtų atsistoti. Bet pamatė, kad darbas jau atliktas, ir vėl nuleido koją.

Koridoriuje sukaukšėjo skubūs žingsniai ir sužvangėjo raktai.

– Čionai! – suriko Haris ir pro aimanuojantį vyrą puolė prie Olego.

Prie durų pasigirdo šniokštavimas.

– Išneškit tą tipą ir kvieskite gydytoją! – kad perrėktų netylančias aimanas, Hariui prireikė šaukti.

– Po velnių, kas čia...

– Velniop, tiesiog kvieskite gydytoją! – Haris nudraskė „Slayer" marškinėlius ir pirštais braukė per kraują, kol aptiko žaizdą. – Pirmiausia tegu skuba čionai. Šitam tiesiog išklero kelis.

Kruvinomis rankomis suėmęs Olego veidą, Haris girdėjo, kaip išvelkamas rėkiantis užpuolikas.

– Olegai? Ar girdi?

Vaikinas užvertė akis, o žodis, nusprūdęs jam nuo lūpų, buvo toks tylus, kad Haris jo neišgirdo. Tik pajuto, kaip jam suspaudžia krūtinę.

– Olegai, viskas gerai. Jis nepažeidė nieko, kas būtų tikrai pavojinga.

– Hari...

– Tuoj ateis Kalėdos, jie suleis tau morfino.

– Tylėk, Hari.

Haris prikando liežuvį. Olegas atsimerkė. Akys karštligiškai blizgėjo iš nevilties. Jo balsas buvo prikimęs, bet skambėjo aiškiai:

– Hari, turėjai leisti jam užbaigti darbą.

– Ką čia paistai?

– Turi leisti man tai padaryti.

– Ką padaryti?

Jokio atsakymo.

– Ką padaryti, Olegai?

Olegas uždėjo ranką Hariui ant pakaušio, prisitraukė jį artyn ir sušvokštė:

– Tai toks dalykas, kurio tu negali sustabdyti, Hari. Tai jau atsitiko, leisk įvykiams tekėti savo vaga. Jei pastosi kelią, bus tik daugiau aukų.

– Kas bus nužudytas?

– Tai per daug galinga, Hari. Tai praris tave, praris mus visus.

– Kas bus nužudytas? Ką tu bandai apsaugot, Olegai? Ireną?

Olegas vėl užsimerkė. Lūpos sukrutėjo. Paskui nurimo visai. Ir Hariui toptelėjo, kad vaikinukas atrodo kaip vienuolikmetis, miegantis po ilgos dienos. Tada Olegas pratarė:

– Tave, Hari. Jie nužudys tave.

*

Hariui išėjus iš kalėjimo pastato, jau laukė greitosios pagalbos automobiliai. Jis galvojo, kaip viskas buvo anksčiau. Koks kitados buvo miestas. Ir jo gyvenimas. Kai vakar vakare sėdėjo prie

Olego kompiuterio, taip pat paieškojo „Sardines“ ir „Russian Amcar Club“. Nerado jokių užuominų, kad jie būtų atnaujinę veiklą. Apskritai, tikėtis prisikėlimo būtų šiek tiek per daug. Gal gyvenimas išmoko ir ne kažin ko, bet vieno tai tikrai: jokie keliai neveda atgal. Haris prisidegė cigaretę ir, prieš įtraukdamas pirmojo dūmo, kai smegenys jau mėgaudamosi laukė nikotino, netrukus pateksiančio į kraują, vėl išgirdo šnabždesį. Žinojo, kad girdės jį visą likusį vakarą ir visą naktį. Tą beveik negirdimą žodį, kuris kameroje pirmiausia nusprūdo Olegui nuo lūpų:

„Tėti.“

16 skyrius

Žiurkė lyžtelėjo metalą. Skonis priminė druską. Įsijungus ir suburzgus šaldytuvui, graužikas krūptelėjo. Vis dar skambėjo bažnyčios varpas. Liko dar vienas neišbandytas kelias iki gūžtos.

Nedrįso, kadangi žmogus, užstojantis įėjimą, tebebuvo gyvas. Bet dėl nesiliaujančio jauniklių cypsėjimo žiurkė pasiryžo viskam. Todėl įsidrąsino ir pasileido aukštyn švarko rankove. Drabužis šiek tiek atsidavė dūmais. Ne cigarečių ar laužo, bet kažko kito. Priminė dujas, įsigėrusias į medžiagą. Tarsi po skalbimo audinyje būtų likusios kelios kvapo molekulės. Žiurkė nusigavo iki alkūnės, bet ten pasidarė per ankšta. Ji sustojo ir įsiklausė. Tolumoje kaukė policijos automobilių sirenos.

*

Štai visos nereikšmingos akimirkos ir visi sprendimai, tėti. Manei, jie visai nesvarbūs, tarsi here today, gone tomorrow*. *Bet jie susikaupia. Ir, tau dar nepastebėjus, ištvinsta į upę, kuri tave nusineša. Nuplukdo ten, kur tau ir skirta. O man buvo skirta patekti čionai. Sušiktą liepos mėnesį. Ne, aš neturėjau patekti čionai! Aš taikiausi į visai kitą vietą, tėti.*

* Buvę nebuvę. (Angl.) Taip pat – grupės „Ramones“ daina.

Kai pasukome link gyvenamojo namo, lauke pamatėme stovinčią Izabelę Skiojen: išsižergusią, mūvinčią siauras jojiko kelnes.

– Andrejau, tu lauksi čia, – paliepė senis. – Piotrai, patikrink aplinką.

Išlipę iš limuzino patekome į karvidės tvaiką ir musių spiečių, o tolumoje skimbčiojo karvių varpeliai. Izabelė Skiojen dalykiškai paspaudė seniui ranką, paprašė mus užeiti vidun ir, nekreipdama į mane dėmesio, pakvietė jį puodelio kavos, pabrėždama žodį „puodelio".

Koridoriuje kabėjo grynakraujų žirgų nuotraukos, daugybė apdovanojimų už kažkokias lenktynes ir velniai žino ką. Senis praėjo pro nuotraukas ir pasiteiravo, ar čia tik ne angliškos kilmės grynakraujis, pagyrė ilgas kojas ir įspūdingą krūtinę, ir man pasidarė įdomu, ar jis tauškia apie žirgus, ar apie ją.

Visgi tai buvo veiksminga: Izabelės žvilgsnis pasidarė draugiškesnis, atsakymai – kiek išsamesni.

– Susėskime svetainėje ir šnektelėkime, – pasiūlė jis.

– Manau, pasišnekėsime virtuvėje, – atsiliepė ji šaltai.

Mes susėdome, stalo vidury Skiojen pastatė kavinuką.

– Gustai, įpilk, – paragino senis ir dirstelėjo pro langą. – Ponia Skiojen, jūs turite neblogą sodybą.

– Ponių čia nėra.

– Kai buvau jaunas, visas moteris, gebančias rūpintis ūkiu, vadino poniomis. Nesvarbu, ar jos buvo našlės, išsiskyrusios ar netekėjusios. Tai – pagarbos ženklas.

Plačiai išsišiepęs jis atsisuko į moterį. Šioji atrėmė senio žvilgsnį. Ir kelias sekundes tvyrojo tokia tyla, kad net girdėjai, kaip bandydama ištrūkti laisvėn į lango stiklą trankosi kvaiša musė.

– Ačiū, – pratarė ji.

– Puiku. Kol kas pamirškime tas nuotraukas, ponia Skiojen.

Ji sustingo ant savo kėdės. Kai kalbėjausi su Izabele telefonu, ji bandė viską nuleisti juokais, bet pasakiau, kad turime

mudviejų nuotraukų, kurias galime nusiųsti žiniasklaidai. Ji atšovė, kad yra vieniša seksualiai aktyvi moteris, pasirinkusi jaunesnį vaikiną. Na ir kas? Visų pirma, ji tėra nereikšminga miesto tarybos sekretorė, o visų antra – čia Norvegija. Veidmainystė būdinga Amerikos prezidento rinkimų kampanijoms. Tada glaustais sakiniais ir tirštom spalvom jai pagrasinau. Ji man sumokėjusi, ir aš galįs tai įrodyti. Ji buvo klientė, o prostitucija ir narkotikai – tai temos, kurias ji gvildena spaudoje Socialinių reikalų skyriaus vardu, ar ne?

Po dešimties minučių susitarėme dėl šio susitikimo laiko ir vietos.

– Spauda jau ir taip pakankamai rašo apie politikų asmeninį gyvenimą, – postringavo senis. – Geriau pakalbėkime apie verslo pasiūlymą, ponia Skiojen. Kitaip nei šantažas, geras pasiūlymas turėtų duoti naudos abiem pusėms. Sutinkate?

Ji suraukė kaktą. Senis džiugiai išsiviepė.

– Žinoma, sakydamas „verslo pasiūlymas", turiu galvoje ne pinigus. Nors šis ūkis, be abejo, pats savęs neišlaiko. Bet tai būtų korupcija. Siūlau grynai politinį susitarimą. Žinoma, slaptą, bet tai irgi toks dalykas, kuris Rotušėje – kasdienybė. Ir tai pasitarnauja gyventojų naudai, ar aš neteisus?

Skiojen nepatikliai linktelėjo.

– Susitarimas turi likti tarp mūsų, ponia Skiojen. Visų pirma tai bus naudinga miestui, tačiau jei turite politinių ambicijų, įžvelgiu naudą ir jums. Jei tokių turite, kelias iki vadovaujančio posto Rotušėje gerokai sutrumpės. Ką jau kalbėti apie valstybinę politiką.

Kavos puodelis sustojo pusiaukelėje tarp stalo ir moters burnos.

– Man nė į galvą nešovė prašyti jūsų daryti ką nors neetiško, ponia Skiojen. Noriu tiesiog parodyti jums, kur slypi bendri mūsų interesai, o tada paliksiu jums atlikti tai, ką manau esant teisinga.

– Atlikti tai, ką jūs manote esant teisinga?

– Savivaldybė pateko į keblią padėtį. Dar prieš išryškėjant nepalankioms pastarųjų mėnesių tendencijoms valdančiųjų tikslas buvo išbraukti Oslą iš daugiausia heroino suvartojančių Europos miestų sąrašo. Jūs norėjote sumažinti narkotikų apyvartą, priklausomybę tarp jaunų žmonių ir – nė kiek ne mažiau – mirtinų perdozavimų skaičių. Kaip tik dabar niekas neatrodo labiau nepasiekiama, ar ne, ponia Skiojen?

Ji neatsakė.

– Šiuo atveju reikia didvyrio arba didvyrės, kuri susemtų visą šiukšlyną nuo paties dugno.

Ji lėtai linktelėjo.

– Didvyrei reiktų sutvarkyti gaujas ir narkotikų kartelius.

Izabelė šniurkštelėjo.

– Dėkui, bet tai padaryti buvo bandyta visuose Europos miestuose. Naujos gaujos dygsta kaip piktžolės. Ten, kur yra paklausa, visada vėl atsiras pasiūla.

– Tikrai taip, – patvirtino jis. – Kaip piktžolės. Matau, kad tą lauką apsodinote braškėmis, ponia Skiojen. Ar naudojate antsėlį?

– Taip, dobilus.

– Aš galiu jums pasiūlyti antsėlį, – pradėjo senis. – Dobilus, apvilktus „Arsenal" marškinėliais.

Izabelė pažvelgė į senį. Mačiau, kaip jos godžios smegenys darbuojasi didžiausiomis apsukomis. Senis atrodė patenkintas.

– Antsėlis, mano brangusis Gustai, – tarė jis ir gurkštelėjo iš kavos puodelio, – yra vienos rūšies piktžolės, kurias pasėji, kad jos neleistų išplisti kitoms piktžolėms. Trumpai tariant, antsėlis yra mažesnė blogybė už kitas. Supranti?

– Manau, kad taip, – atsiliepiau. – Ten, kur vis tiek augs piktžolės, protinga užveisti tokią piktžolę, kuri nepažeis braškių šaknų.

– Tikrai taip. Ir šioje mažoje analogijoje – miesto tarybos vizija yra klestinčios Oslo braškės, o visos gaujos, platinančios gyvybei pavojingą heroiną ir sukeliančios anarchiją Oslo gatvėse, yra piktžolės. O mes su fiolinu esame antsėlis.

– Vadinasi... – pradėjo Izabelė.

– Vadinasi, pirmiausia turite susidoroti su visomis piktžolėmis, kurios yra ne dobilai. O tada privalot palikti dobilus ramybėje.

– O kuo gi dobilai geresni už kitus? – paklausė ji.

– Mes į nieką nešaudom. Veikiame tyliai. Platiname medžiagą, kurios beveik niekada neperdozuojama. Jei braškių lauke turėsime monopolį, kainas galime užkelti taip aukštai, kad sumažės esamų vartotojų ir mažiau jaunuolių bus užverbuota. Žinoma, jei nenukentės mūsų pelnas. Nedaug vartotojų, nedaug platintojų: narkomanai nebesigrūs parkuose ir centrinėse gatvėse. Trumpai tariant, Oslas bus vienas malonumas turistų, politikų ir rinkėjų akims.

– Aš nesu Socialinių reikalų skyrius.

– Dar ne, ponia Skiojen. Bet vėlgi, ravėti piktžoles – ne tarybos narių darbas. Tam jie turi sekretorius. Tai sekretoriai priima paprastus kasdienius sprendimus, galiausiai nulemiančius, kas bus daroma. Be abejo, jums reikia dirbti pagal miesto tarybos nustatytas taisykles, betgi jūs kasdien bendraujate su policija, aptariate pareigūnų veiksmus ir, pavyzdžiui, tai, ko jie ketina imtis Kvadratūroje. Žinoma, jums teks kiek aiškiau apibrėžti savo vaidmenį, bet tam išties turite talentą. Trumputis interviu apie su narkotikais susijusią politiką vienur, pasisakymas apie dar vieną perdozavimo atvejį kitur. Kad tada, kai aplankys sėkmė, visi žinotų, kam reikia dėkoti už... – senis nutaisė varano šypsnį, – didžiausias metų braškes.

Visi sėdėjome labai tyliai. Aptikusi indelį su cukrumi, musė jau nebesistengė ištrūkti laukan.

– Šio pokalbio, žinoma, niekada nebuvo, – pabrėžė Izabelė.

– Žinoma, kad ne.

– Mes net nebuvom susitikę.

– Labai gaila, bet tikrai ne, ponia Skiojen.

– O kaip, anot jūsų, reikėtų... ravėti piktžoles?

– Žinoma, galime šiuo tuo patalkinti. Šioje srityje seniai gyvuoja tradicija šnipinėti, norint atsikratyti konkurentų, ir mes suteiksime jums reikalingą informaciją. Žinoma, Socialinių reikalų skyrių ir patarėją teisėtvarkos klausimais užversite pasiūlymais, bet jums reikia patikėtinio ir policijoje. Galbūt tokio, kuriam irgi praverstų būti šios sėkmingos istorijos dalimi. Tokio, kuris... kaip čia geriau pavadinti?

– Yra ambicingas ir pragmatiškas, jei tai duoda naudos miestui, – Izabelė Skiojen kilstelėjo puodelį, tarsi siūlydama tostą. – Eime, prisėsime svetainėje.

*

Sergejus gulėjo ant suoliuko, o tatuiruočių meistras žiūrinėjo paveikslėlius.

Kai sutartu laiku jis prisistatė į studiją, menininkas dailino stambų drakoną vaikinui ant nugaros. Tas gulėjo sukandęs dantis, o moteris, akivaizdžiai jo motina, bėrė paguodos žodžius ir be paliovos klausinėjo meistro, ar tatuiruotė tikrai turi būti tokia didelė; paskui, procesui pasibaigus, sumokėjo ir išeidama sūnelio teiravosi, ar jis nesidžiaugia, kad jo tatuiruotė yra dar kietesnė už Prebeno ir Kristoferio.

– Šita labiau tiktų ant nugaros, – tarė tatuiruočių meistras ir bakstelėjo į vieną paveikslėlį.

– *Tupoj*, – tyliai burbtelėjo Sergejus. – Idiotas.

– Ką?

– Viskas turi būti taip, kaip paveikslėlyje. Kiek dar turėsiu kartoti?

– Taip, taip. Bet negalėsiu visko pabaigti šiandien.

– Bet reikia padaryti viską. Sumokėsiu dvigubai.

– Tai skubu?

Sergejus linktelėjo. Andrejus kasdien jam skambino, pranešinėjo naujienas. Bet kai paskambino šiandien, Sergejus pasijuto nepasiruošęs. Mat Andrejus kai ką pasakė.

Reikės padaryti tai, ką reikia.

Nutrūkus ryšiui Sergejų pirmiausia pervėrė mintis, kad kelio atgal nebėra.

Staiga jis sustingo.

Kelio atgal? O kas nori atgal?

Gal jis taip pagalvojo, nes Andrejus jį perspėjo. Papasakojo, kaip policininkui pavyko nuginkluoti kalinį, kuriam jie sumokėjo, kad nužudytų Olegą Faukę. Aišku, tas kalinys – tiesiog norvegas, niekada nežudęs peiliu, bet tai vis tiek reiškė, kad nebus taip lengva kaip anąsyk. Nebus taip paprasta kaip nušauti tą vaikėzą, kvaišalų platintoją. Tąsyk užteko paspausti nuleistuką. Prie šio policininko teks prisėlinti, palaukti, kol jis pateks ten, kur numatyta, užklupti, kai jis mažiausiai tikėsis.

– Nenoriu gadinti nuotaikos, bet jūsų tatuiruotės nėra kokybiškos. Linijos neryškios, spalva išblukusi. Gal vertėtų atnaujinti?

Sergejus neatsakė. Ką tas mulkis išmano apie kokybišką darbą? Linijos buvo neryškios, kadangi tatuiruotojas kalėjime vietoj adatos naudojosi nusmailinta gitaros styga, pritvirtinta prie skutimosi mašinėlės, o rašalą pagamino iš lydyto bato pado, sumaišęs su šlapimu.

– Piešinį, – paliepė Sergejus ir bedė pirštu. – Dabar pat!

– Ar tikrai norite pistoleto? Spręsti jums, bet iš patirties galiu pasakyti, kad žmones gąsdina su prievarta susiję simboliai. Tiesiog įspėju.

Mulkis tikrai nieko nenutuokia apie Rusijos nusikaltėlių tatuiruotes. Nežino, kad katinas reiškia, jog esi teistas už vagystę, o bažnyčia su dviem bokštais – kad esi teistas du kartus. Nežino, kad nudegimo žymė jam ant krūtinės liko po to, kai norėdamas pašalinti tatuiruotę tiesiai ant odos užsipylė magnio miltelių. Ten buvo moters lytinių organų atvaizdas, kurį, antrą kartą kalint zonoje, jam įtaisė Gruzijos gaujos „Juodasis grūdas“ nariai, nusprendę, kad po lošimo kortom jis liko skolingas.

Šis tatuiruočių meistras nežino ir to, kad Makarovo pistoleto, rusų milicijos tarnybinio ginklo, piešinys simbolizuoja, kad jis, Sergejus Ivanovas, nudėjo policininką.

Jis ničnieko nenutuokia, ir taip geriausia, visi bus patenkinti, jei jis ir toliau darys drugelių, kiniškų simbolių ir spalvingų drakonų tatuiruotes Norvegijos piniguočių atžaloms, manančioms, kad dešimtys tatuiruočių įkūnija vienokį ar kitokį pareiškimą.

– Pradėsime? – pasiteiravo tatuiruočių meistras.

Sergejus akimirką padelsė. Tas mulkis teisus. Tai skubu. Sergejus ir pats svarstė, iš kur tokia skuba, kodėl negali palaukti, kol policininkas bus negyvas. Ir rado rūpimą atsakymą. Jei jį sučiups iškart po nužudymo ir pasodins į Norvegijos kalėjimą, kur nėra tokių tatuiruotojų kaip Rusijoje, jis, velniai griebtų, bent jau turės tatuiruotę.

Bet Sergejus žinojo, kad yra ir kitas atsakymas.

Gal jis tatuiruojasi prieš žmogžudystę, nes giliai širdyje bijo? Taip labai, kad net nėra tikras, ar sugebės atlikti užduotį... Tad jam tatuiruotės reikia jau dabar. Vien tam, kad už savęs sudegintų visus tiltus, sugriautų visas galimybes atsitraukti, kad *privalėtų* įvykdyti žmogžudystę. Nereikia nė sakyti, kad nė vienas Sibiro urka negali gyventi su ant odos išraižytu melagingu pareiškimu. Juk jis džiaugiasi, pats žino, kad džiūgauja, tai kas čia per mintys, iš kur jos?

Jis žinojo, iš kur.

Kvaišalų platintojas. Berniukas su „Arsenal“ marškinėliais.

Vaikėzas ėmė lankytis jo sapnuose.

– Pradėkime, – paragino Sergejus.

– Gydytojas mano, kad Olegas atsigaus po kelių dienų, – pranešė Rakelė. Ji rymojo prie šaldytuvo su puodeliu arbatos rankoje.

– Tada reikia jį perkelti ten, kur niekas negalės jo pasiekti, – atsiliepė Haris.

Jis stovėjo prie virtuvės lango ir žvelgė į miestą, kur popietinio piko metu pagrindinėmis gatvėmis kaip jonvabaliai ropojo automobiliai.

– Policija turi tokių vietų liudytojams saugoti, – priminė ji.

Rakelės neapėmė isterija – žinią apie Olego užpuolimą peiliu ji priėmė su tam tikru nuolankumu. Tarsi būtų savotiškai laukusi, kad taip nutiks. Tačiau jos veide Haris išvydo ir pasipiktinimą. Kovotojos išraišką.

– Jam teks ir toliau kalėti, bet su valstybės skirtu advokatu pakalbėsiu apie jo perkėlimą, – tarė Hansas Kristijanas Simonsenas. Vos tik Rakelei paskambinus jis prisistatė čionai ir dabar sėdėjo prieš ją su prakaito ratilais marškinių pažastyse.

– Pažiūrėk, gal įmanoma veikti ne oficialiai, – pasiūlė Haris.

– Ką turi omeny? – paklausė advokatas.

– Durys buvo paliktos nerakintos, tad čia tikriausiai įsipainiojęs bent vienas kalėjimo darbuotojas. Kol nenutuokiame, kas čia prikišo nagus, privalome turėti omeny, kad tai gali būti bet kas.

– Ar dabar nesielgi kaip paranoikas?

– Paranoja gelbsti gyvybes, – pabrėžė Haris. – Ar gali tai sutvarkyti, Simonsenai?

– Pasistengsiu. O ar saugu ten, kur jis pervežtas dabar?

– Guli Ulevolio ligoninėje. Pasirūpinau, kad prie jo budėtų du policininkai, kuriais pasitikiu. Dar vienas dalykas: ligoninėje guli ir Olego užpuolikas, bet vėliau jam bus pritaikyti specialūs apribojimai.

– Jokių laiškų ar apsilankymų? – paklausė Simonsenas.

– Aha. Ar gali sužinoti, kaip jis pasiaiškins policijai ar savo advokatui?

– Čia jau sunkiau, – Simonsenas pasikasė galvą.

– Iš jo turbūt neišpeš nė žodžio, bet vis tiek pamėgink, – tarė Haris ir užsisagstė švarką.

– Kur leki? – paklausė Rakelė ir uždėjo jam ant rankos savąją.

– Prie šaltinio, – atsakė Haris.

*

Šalies sostinėje, kur darbo valandos tokios trumpos kaip niekur kitur, aštuntą valandą vakaro eismas jau buvo seniausiai nurimęs. Vaikėzas, stovintis ant laiptelių Muitinės gatvės gale, vilkėjo marškinėlius su numeriu 23. Aršavinas. Megztinio gobtuvas – užmaukšlintas ant galvos. „Air Jordan" sportiniai bateliai – per dideli. „Gordain" džinsai – išlyginti ir tokie standūs, kad galėtų stovėti vieni, be žmogaus. Gaujos apranga: viskas tiksliai nukopijuota nuo naujausio Riko Roso vaizdo klipo, ir Haris buvo įsitikinęs, kad nusmaukus tuos džinsus pasirodytų ir derantys apatiniai. Jokių peilio ar kulkos paliktų randų, bet mažiausiai viena smurtą šlovinanti tatuiruotė.

Haris prisiartino.

– Fiolino, ketvirtį.

Neištraukdamas rankų iš megztinio kišenių platintojas dėbtelėjo į Harį ir linktelėjo.

– Nagi? – nekantravo Haris.

– Tau reikės palaukti, *boraz*.

Vaikėzas atsakė su pakistanietišku akcentu, kurį, kaip Haris numanė, pamiršdavo, kimšdamas mamos gamintus mėsos kukuliukus savo grynai norvegiškuose namuose.

– Neturiu laiko laukti, kol subursi grupę.

– Ramiakas, jau greit.

– Sumokėsiu šimtu daugiau.

Vaikėzas nužvelgė Harį. Ir Haris nujautė, ką šis galvoja: į keistą kostiumą įlindęs bjaurus verslininkas vartoja saikingai, siaubingai bijo, kad atsitiktinai pastebės bendradarbiai ar šeima. Žioplys, kuris prašyte prašosi apmulkinamas.

– Šeši šimtai, – pareiškė vaikėzas.

Haris atsiduso ir linktelėjo.

– *Idra*, – pasigirdo raginimas.

Haris nusprendė, kad tai paliepimas sekti iš paskos.

Jie pasuko už kampo ir pro atvirus vartus įėjo į užpakalinį kiemą. Narkotikus turėjo juodaodis, greičiausiai iš šiaurinės Afrikos: stovėjo ir laukė atsirėmęs į medinių padėklų stirtą. Jo galva judėjo aukštyn žemyn pagal muziką, sklindančią iš aipodo. Viena ausinė kabėjo nuleista prie šono.

– Ketvirtį, – pareiškė Rikas Rosas su „Arsenal" marškinėliais.

Narkotikų pardavėjas kažką ištraukė iš giliausios kišenės ir padavė Hariui prekę delnu žemyn, kad jos nesimatytų. Haris pažvelgė į gautą maišiuką. Milteliai balti, su mažomis tamsiomis kruopelytėmis.

– Noriu kai ko paklausti, – prabilo Haris ir susigrūdo maišiuką į kišenę.

Tuodu sustingo, ir Haris pastebėjo, kaip narkotikų pardavėjas kyšteli ranką sau už nugaros. Ko gero, už kelnių juosmens užkištas mažo kalibro pistoletas.

– Gal kuris iš jūsų matėt šitą merginą? – Haris ištiesė Hansenų šeimos nuotrauką.

Prekeiviai dėbtelėjo ir papurtė galvas.

– Turiu penkis tūkstančius kronų tam, kas užves mane ant kelio, papasakos paskalų. Bet ką.

Tuodu susižvalgė. Haris laukė. Paskui jie gūžtelėjo pečiais ir vėl sužiuro į Harį. Galbūt leidosi paklausiami, kadangi jau anksčiau buvo su tuo susidūrę: tėvas tarp narkomanų ieško savo dukters. Visgi jiems pritrūko cinizmo arba vaizduotės, kad sukurptų istoriją ir išpeštų pinigų.

– *OK*, – tarstelėjo Haris. – Bet perduokit linkėjimus Dubajui ir praneškit, kad turiu informacijos, kuri galėtų jį sudominti. Apie Olegą. Pasakykit, kad gali ateiti į viešbutį „Leon" ir pasiteirauti Hario.

Kitą akimirką jis pasirodė. Haris buvo teisus, ginklas panėšėjo į „Beretta Cheetah". Devinto kalibro. Trumpa riesta rankena, nieko gero nežadantis.

– Tu iš mentūros?

Imigrantų žargonas. Jie užuodė policininką.

– Ne, – atsakė Haris ir mėgino užgniaužti šleikštulį, visada sukylantį, žvelgiant į ginklo vamzdį.

– Neskiesk. Nesileidi fiolino. Esi užsislaptinęs mentas.

Juodaodis su narkotikais skubiai linktelėjo Rikui Rosui, šis priėjo prie Hario ir atraitojo jam rankovę. Haris stengėsi atplėšti akis nuo žiojinčio vamzdžio. Pasigirdo tylus švilptelėjimas.

– Žiū, visgi ponulis badosi, – pranešė Rikas Rosas.

Haris naudojosi paprasta virš žiebtuvėlio liepsnos įkaitinta siuvimo adata. Įsmeigė giliai ir pasukiojo keliose vietose, paskui patrynė muilu su amoniu, kad žaizdelės įgautų ryškią raudoną spalvą. Galiausiai iš abiejų pusių pradūrė kraujagyslę ties alkūnės linkiu, kad atsirastų kraujosruvų ir įspūdingų mėlynių.

– Vis tiek manau, kad jis meluoja, – tarė juodaodis su kvaišalais, perkėlė svorį ant kitos kojos ir abiem rankom suėmė ginklą.

– Kodėl? Žiūrėk, kišenėje turi švirkštą ir folijos.

– Jis nebijo.

– Ką čia paistai? Pažiūrėk į jį!

– Per mažai bijo. Ei, mente, smeik švirkštą, dabar.

– Gal tau važiuoja stogas, Ragi?

– Užsičiaupk!

– Ramiakas, ko šėlsti?

– Nemanau, kad Ragiui patiko, kad šauki jį vardu, – įsikišo Haris.

– Tu irgi užsičiaupk! Durkis! Ir imk iš savo maišiuko.

Haris niekada nebuvo tirpinęs ir leidęsis, bent jau būdamas blaivus, tačiau kitados vartojo opijų ir žinojo, ką reikia daryti: kaitinti masę, kol ši pavirs skysčiu, tada sutraukti į švirkštą. Kas čia sudėtingo? Jis pritūpė, subėrė miltelius į foliją; kai jų šiek tiek nubiro žemėn, lyžtelėjo pirštą, palietė miltelius, įtrynė juos į dantenas, bandė atrodyti susijaudinęs. Skonis buvo kartokas, kaip ir kitų miltelių, kurių teko ragauti dirbant policijoje. Bet jautėsi ir kitoks skonis. Amonio. Ne, ne amonio. Kažkoks veik nejaučiamas prieskonis. Štai, jis atgamino: kvapas primena pernokusią papają. Haris spustelėjo žiebtuvėlį, vildamasis, kad tuodu pateisins nerangumą ir atsižvelgs į aplinkybę, jog pirkėjas darbuojasi su kakton nutaikytu pistoletu.

Po dviejų minučių švirkštas buvo pritrauktas ir paruoštas.

Rikas Rosas nutaisė kieto gangsterio povyzą. Pasiraitojo rankoves iki alkūnių, atsistojo plačiai iššergęs kojas, sukryžiavęs rankas, atlošęs galvą.

– Šauk! – paragino jis. Sutrūkčiojo ir prisidengė delnu. – Ne tu, Ragi!

Haris nužvelgė abu platintojus. Ant Riko Roso dilbių žymių nėra, o Ragis atrodo pernelyg budrus. Haris dusyk pritraukė kairį kumštį prie kairio peties, pliaukštelėjo per dilbį ir įsmeigė švirkštą rekomenduojamu trisdešimties laipsnių kampu. Tikėjosi, kad tiems, kurie patys nesibado, atrodo įgudęs.

– Aaah, – sudejavo Haris.

Pakankamai profesionaliai, kad tuodu neabejotų, jog adata tikrai įsmigo į kraujagyslę.

Jis užvertė akis, sulenkė kelius.

Pakankamai profesionaliai, kad abu patikėtų suvaidintu orgazmu.

– Nepamirškite pasakyti Dubajui, – sušnabždėjo.

Tada nusvirduliavo iki gatvės ir nulingavo link Karališkųjų rūmų.

Tik Karalienės gatvėje šiek tiek atsitiesė.

Princo gatvėje pasireiškė uždelstas poveikis. Sukeltas narkotikų dalelių, kurios pateko į kraują ir rangytais kapiliarų tinklais nusigavo iki smegenų. Tarsi tolimas aidas to, ką patiri įsmeigęs adatą tiesiai į veną. Bet Haris pajuto, kaip akys prisipildo ašarų. Tarsi būtų sutikęs mylimąją, kurios jau nesitikėjo pamatyti. Jo ausys prisipildė ne dieviškos muzikos, o dieviškos šviesos. Ir jis iškart suprato, kodėl ši medžiaga pavadinta fiolinu*.

*

Dešimtą valandą vakaro Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyriaus patalpos skendėjo tamsoje, o koridoriai niūksojo tušti. Bet Trulso Berntseno kabinete melsvas kompiuterio ekranas apšvietė kojas ant stalo susikėlusį policininką. Jis pastatė tūkstantį penkis šimtus kronų už „Man City", o dabar atrodė, kad komanda pralaimės. Bet štai – laisvas smūgis. Aštuoniolika metrų ir Tevezas.

Jis išgirdo, kaip prasiveria durys, ir jo dešinės rankos smilius nesąmoningai spustelėjo „išeiti". Bet per vėlai.

– Tikiuosi, kad už elektrą mokama ne mano biudžeto pinigais.

Mikaelis Belmanas atsisėdo ant vienintelės kėdės. Trulsas pastebėjo, kad kildamas karjeros laiptais Belmanas atsikratė tarimo, susiformavusio jiems augant Manglerude. Tik kalbėdamas su Trulsu kartais prisimindavo savo šaknis.

– Ar skaitei laikraščius?

Trulsas linktelėjo. Kadangi daugiau nebuvo ko skaityti, jis permesdavo akimis viską, taip pat sporto ir nusikaltimų apžvalgas. Rasdavo ir nemažai miesto tarybos sekretorės Izabe-

* *Fiolin* – smuikas. (Norv.)

lės Skiojen nuotraukų. Ją pradėjo fotografuoti premjerose ir visuomeniniuose renginiuose. Nuo tada, kai vasarą laikraštis *VG* išspausdino jos nuotrauką ir interviu pavadinimu „Gatvių švarintoja“, ji buvo liaupsinama kaip strategė, kurios dėka iš Oslo gatvių ėmė trauktis kvaišalų platintojai ir narkomanai ir kuri veikiausiai taps parlamento nare. Šiaip ar taip, miesto taryba gerokai pažengė į priekį. Trulsui atrodė, kad Izabelės Skiojen iškirptė pagilėja kaskart, sulaukus opozicijos pritarimo, o šypsena nuotraukose darosi tokia pat plati kaip ir jos sėdynė.

– Turėjau itin neoficialų pokalbį su aukščiausia policijos vadovybe, – pranešė Belmanas. – Teisingumo ministrui jie žada siūlyti mano kandidatūrą į policijos viršininko postą.

– Po velnių! – suriko Trulsas. Tevezas pasiuntė kamuolį tiesiai į skersinį.

Belmanas atsistojo.

– Beje, pamaniau, kad tave tai sudomins. Savaitgalį su Ūla ketiname pasikviesti svečių.

Kaip ir kaskart, išgirdęs Ūlos vardą, Trulsas pajuto dūrį tiesiai į širdį.

– Žinai, naujas namas, naujas darbas. O tu padėjai statyti terasą.

„Padėjau? – pamanė Trulsas. – Juk tai aš nudirbau patį šūdiniausią darbą.“

– Tad jei nesi labai užsiėmęs, – pabrėžė Belmanas ir linktelėjo į ekraną, – esi kviečiamas.

Trulsas padėkojo ir sutiko ateiti. Kaip ir vaikystėje, sutiko būti prielipa. Tapo nuolatiniu savaime suprantamos Mikaelio Belmano ir Ūlos laimės liudininku. Sutiko praleisti dar vieną vakarą, slėpdamas, kas jis toks ir ką jaučia.

– Dar vienas dalykas, – pridūrė Belmanas. – Ar pameni vyrą, kurio pavardę liepiau ištrinti iš lankytojų sąrašo registratūroje?

Trulsas linktelėjo nė nemirktelėjęs. Belmanas jam paskambino ir paaiškino, kad prisistatė kažkoks Tordas Šulcas ir

suteikė informacijos apie narkotikų kontrabandą ir policijos gretose veikiantį degintoją. Jis baiminasi dėl to žmogaus saugumo ir nori ištrinti jo vardą, nes degintojas gali dirbti biure ir prieiti prie lankytojų sąrašo.

– Be paliovos bandau su juo susisiekti, bet niekas nekelia ragelio. Šiek tiek nerimauju. Ar esi tikras, kad „Securitas" darbuotojas įvykdė nurodymą ir apie lankytoją niekas nesužinojo?

– Esu visiškai tikras, policijos viršininke, – patikino Trulsas. „Man City" vėl pasiruošė gynybai ir nusivarė kamuolį tolyn. – Gal dar ką nors girdėjai iš to įkyraus Oslo oro uosto inspektoriaus?

– Ne, – atsiliepė Belmanas. – Manau, sužinojęs, kad rasta medžiaga yra bulvių miltai, jis apsiramino. Kodėl klausi?

– Šiaip sau, policijos viršininke. Kai parsirasi namo, perduok linkėjimų drakonui.

– Gal sugalvok kitą pravardę.

Trulsas paraukė pečiais.

– Pats ją taip vadini.

– Turiu galvoje policijos viršininką. Dar dvi savaites apie tai nebus paskelbta oficialiai.

*

Skrydžių vadovas atsiduso. Skrydžių kontrolierius ką tik pranešė, kad reisas į Bergeną atidedamas, mat orlaivio kapitonas nei pasirodė, nei paskambino, tad jiems tenka skubiai ieškotis kito piloto.

– Šulcui dabar sunkus metas, – tarė vadovas.

– Jis nekelia telefono ragelio, – pasakė kontrolierius.

– To ir bijojau. Nutinka, kad laisvalaikiu kiek paskraido vienas.

– Taip, teko girdėti. Bet tai – ne laisvalaikis. Mums vos neprireikė atšaukti skrydžio.

– Kaip minėjau, kai kas jam vis pakiša koją. Pakalbėsiu su juo.

– Georgai, mums visiems pasitaiko, kad kas nors pakiša koją. Turbūt supranti, kad turėsiu parašyti išsamią ataskaitą.

Skrydžių vadovas padelsė. Bet nusileido.

– Žinoma.

Baigus pokalbį jo atmintyje iškilo vaizdinys. Popietė, vakarėlis sode, vasara. „Campari", „Budweiser" ir milžiniški kepsniai tiesiai iš Teksaso, atskraidinti apmokomo lakūno. Niekas nematė, kaip jis su Elze įsmuko į miegamąjį. Ji dejavo švelniai, labai tyliai, kad viską užgožtų žaidžiančių vaikų šūksniai, skrendantys lėktuvai ir nerūpestingas juokas už pravirų langų. Kylantys ir besileidžiantys lėktuvai. Skambus Tordo kvatojimas, papasakojus dar vieną klasikinę lakūnų istoriją. Ir tylios Tordo žmonos dejonės.

18 skyrius

– Pirkai fiolino?

Beatė Len nepatikliai žvelgė į kabineto kampe sėdintį Harį. Jis patraukė kėdę į šešėlį, toliau nuo ryškios saulės šviesos, ir suėmęs abiem rankom laikė jos pasiūlytą puodelį su kava. Veidą tarsi plastikinė folija dengė prakaito sluoksnis, švarkas kabėjo ant kėdės atlošo.

– Tu ne...

– ...nekvailiok, – Haris siurbtelėjo deginančios kavos. – Alkoholikams negalima tuo užsiimti.

– Gerai, nes kitaip pasakyčiau, kad labai jau prastai įsidūrei, – pareiškė ji ir parodė pirštu.

Haris dėbtelėjo į savo ranką.

Be kostiumo, iš drabužių turėjo trejus apatinius, vieną porą kojinių ir dvejus trumparankovius marškinėlius. Manė,

kad jei ko prireiks, nusipirks Osle, bet pristigo laiko. O šiandien ryte nubudo kamuojamas kažko panašaus į pagirias, tad vos ne iš įpročio nusivėmė į klozetą. Įsmeigta į ranką adata paliko dėmę, savo forma ir spalvomis primenančią JAV Reigano perrinkimo metais.

– Norėčiau, kad man tai ištirtum, – paprašė Haris.

– O kam?

– Dėl įvykio vietos nuotraukų: ten matyti pas Olegą rastas maišiukas.

– Ir?

– Jie turi velniškai gerą fotoaparatą. Galima įžiūrėti, kad tie milteliai visiškai balti. O šiuose yra rudų dalelių. Noriu žinoti, kas tai.

Beatė iš stalčiaus pasiėmė didinamąjį stiklą ir palinko prie miltelių, Hario paskleistų ant žurnalo *Forensic Magazine* viršelio.

– Tu teisus, – patvirtino ji. – Pavyzdžiai, kuriuos tada gavome, buvo visiškai balti. Bet pastaraisiais mėnesiais praktiškai nieko nebuvo konfiskuota, taigi darosi įdomu. Ypač dėl to, kad neseniai paskambino vienas Oslo oro uosto policijos padalinio inspektorius ir papasakojo kažką panašaus.

– Apie ką?

– Vieno lakūno rankiniame bagaže buvo aptiktas maišiukas su milteliais. Inspektorius domėjosi, kaip mes nustatėme, kad tai gryni bulvių miltai, medžiagoje jis savo akimis matęs rudų grūdelių.

– Vadinasi, lakūnas kontrabanda atgabeno fiolino?

– Tikriausiai žinai, kad pasienyje nėkart nebuvo konfiskuota fiolino. Todėl inspektorius jo nėra matęs. Baltas heroinas yra retenybė, dažniausiai įveža rudą, tad inspektorius pamanė, kad bus sumaišytos dvi siuntos. Beje, lakūnas ne parskrido, o ruošėsi skristi į užsienį.

– Į *užsienį*?

– Taip.

– Kur?

– Į Bankoką.

– Jis skraidino bulvių miltus į Bankoką?

– Turbūt buvo skirti kokiems nors norvegams, norintiems prie žuvų kukuliukų pasigaminti padažo.

Ji nusišypsojo ir nuraudo dėl savo bandymo pašmaikštauti.

– Mhm. Kiek nukrypsiu nuo temos. Ką tik skaičiau apie slaptąjį policijos agentą, kurį rado nužudytą prie uosto Geteborge. Sklandė gandai, kad jis galėjo būti degintojas. Ar sklido tokių kalbų apie Osle nužudytą policininką?

Beatė užtikrintai papurtė galvą.

– Ne. Kaip tik atvirkščiai. Jis visiems buvo žinomas kaip pernelyg uolus nusikaltėlių persekiotojas. Prieš pat nužudymą kalbėjo, kad jau užkibo didžioji žuvis, kad pats ją ištrauks.

– Pats?

– Daugiau pasakoti jis nenorėjo, sakė, kad niekuo nepasitiki. Tik savimi. Gal skamba kiek pažįstamai, Hari?

Jis nutaisė šypseną, atsistojo ir apsivilko švarką.

– Kur lėksi?

– Aplankysiu seną bičiulį.

– Nemaniau, kad tokių turi.

– Tik toks pasakymas. Susisiekiau su KRIPOS'o viršininku.

– Heimenu?

– Taip. Paklausiau, gal galėtų duoti man numerius asmenų, su kuriais prieš nužudymą mobiliuoju kalbėjosi Gustas. Jis atsakė, jog, visų pirma, byla tokia aiški, kad tokio sąrašo jie net nesudarė. Visų antra, net jei tokį turėtų, tikrai nieku gyvu neduotų kažkokiam... na... – Haris užsimerkė ir skaičiavo pirštais, – iš darbo atleistam farui, alkoholikui ir išdavikui kaip aš.

– Kaip ir sakiau, nemanau, kad turi senų draugų.

– Todėl dabar teks išbandyti laimę kitur.

– *OK*. Šiaip ar taip, šiandien ištirsiu miltelius.

Tarpdury Haris stabtelėjo.

– Minėjai, kad neseniai fiolinas pasiekė Geteborgą ir Kopenhagą. Nori pasakyti, kad pasirodė ten vėliau nei Osle?

– Taip.

– Ar paprastai nebūna atvirkščiai? Juk nauji narkotikai pirmiausia patenka į Kopenhagą, o paskui keliauja į šiaurę?

– Gal tu ir teisus. Kodėl klausi?

– Nesu visiškai tikras. Koks, sakei, to lakūno vardas?

– Nesakiau. Šulcas. Tordas. Dar kas nors?

– Taip. Ar nemanai, kad slaptasis policijos agentas elgėsi teisingai?

– Teisingai?

– Kad laikė liežuvį už dantų ir niekuo nepasitikėjo. Gal suprato, kad kažkur sėdi degintojas.

*

Haris apsidairė erdvioje gerai vėdinamoje telekomunikacijų įmonės „Telenor" pagrindinės būstinės registratūros salėje Fornebu. Už dešimties metrų du žmonės laukė, kol juos aptarnaus. Haris matė, kaip išduodami įėjimo lipdukai, kaip prie užtvaro lankytojus pasitinka darbuotojai. „Telenor" akivaizdžiai sugriežtino taisykles, ir jo planas patekti į Klauso Torkildseno kabinetą tiesiog iš gatvės nebeatrodė itin vykęs.

Haris įvertino padėtį.

Torkildsenas tikrai neapsidžiaugs jo apsilankymu. Dėl paprasčiausios priežasties – kitados jis buvo teistas už lytinių organų demonstravimą, tačiau jam pavyko nuslėpti tai nuo darbdavių. Metų metais Haris naudojosi tuo, reikalaudamas atskleisti informaciją. Kartais ir tokią, prie kurios prieidama telekomunikacijų įmonė nusižengtų įstatymams. Tačiau netekus privilegijų, kurias suteikia visagalė policijos pareigūno tapatybės kortelė, Torkildsenas jo turbūt nė neįsileis.

Darbuotojai į liftus patekdavo perėję per vienus iš ketverių sukamųjų vartelių, o dešinėje pusėje nuo jų buvo atverti platūs vartai ir pro juos vidun plūdo didelė lankytojų grupė. Haris staigiai apsisprendė. Plačiais žingsniais nuskubėjo prie jų ir įsimaišė į žmonių būrį, lėtai judantį pro vartus laikančius

„Telenor“ darbuotojus. Haris atsisuko į greta stovintį kiniškų bruožų vyriškį.

– *Nin hao.**

– *Excuse me?***

Haris pažvelgė į kortelę su lankytojo vardu. Jukis Nakazava.

– *Oh, Japanese.****

Haris nusijuokė ir keliskart paplekšnojo nedidukam vyrui per petį, tarsi šis būtų senas bičiulis. Atsakydamas Jukis Nakazava nedrąsiai šyptelėjo.

– *Nice day*****, – tarstelėjo Haris, vis dar laikydamas ranką vyrui ant peties.

– *Yes*, – atsiliepė Jukis. – *Which company are you?******

– „Telia Sonera“, – atsakė Haris.

– *Very, very good.*******

Eidamas pro „Telenor“ darbuotojus Haris akies krašteliu stebėjo, kaip vienas iš jų žengia link jų. Nujautė, ką pasakys. Nuojauta neapgavo:

– *Sorry, sir, I can't let you in without a tag.********

Jukis Nakazava nustebęs pažvelgė į darbuotoją.

*

Torkildsenui buvo paskirta nauja darbo vieta. Įveikęs kilometrą atvirų kabinetų erdvės, stikliniame narve Haris atpažino stambų kūną.

* Labas. (Kin.)

** Atsiprašau? (Angl.)

*** A, japonas. (Angl.)

**** Puiki diena. (Angl.)

***** Taip. Iš kokios jūs kompanijos? (Angl.)

****** Puiku, puiku. (Angl.)

******* Atleiskite, pone, negaliu įleisti jūsų be vardo kortelės. (Angl.)

Jis nedelsdamas žengė vidun.

Vyras sėdėjo nugara į jį, prie ausies prispaudęs telefono ragelį. Haris matė, kaip ant stiklo tykšta seilių purslai.

– Po galais, dabar reikia įjungti ir paleisti SW2 serverį!

Haris kostelėjo.

Kėdė pasisuko. Per tuos metus Klausas Torkildsenas spėjo dar labiau nutukti. Stulbinančiai elegantiškas pagal užsakymą siūtas kostiumas sėkmingai slėpė sudribusį kūną, bet niekas negalėjo paslėpti baimės, užliejusios keistą Torkildseno veidą. Veidas atrodė keistas, nes nors buvo itin stambus, akys, nosis ir burna grūdosi mažytėje salelėje, apsuptoje riebalų vandenyno. Torkildseno žvilgsnis įsmigo į vardo kortelę ant Hario švarko.

– Jukis... Nakazava?

– Klausai!

Haris plačiai išsišiepė ir išskėtė rankas, tarsi ketindamas apsikabinti.

– Ką, po velnių, čia veiki? – sušnabždėjo Klausas Torkildsenas.

Haris nuleido rankas.

– Ir aš džiaugiuosi tave matydamas.

Jis prisėdo ant rašomojo stalo krašto. Taip, kaip visada. Kai įsiveržda vo ir nugalėdavo. Paprasta ir veiksminga vadovavimo technika. Torkildsenas paskubomis nurijo seiles, ir Haris pastebėjo, kaip vyrui ant kaktos prasimuša stambūs blizgantys prakaito lašai.

– Mobiliojo tinklas Trondheime, – suniurnėjo Torkildsenas ir linktelėjo į telefoną. – Serverį turėjo sutvarkyti jau praeitą savaitę. Po šimts, niekuo negalima pasitikėti. Mane spaudžia laikas. Ko nori?

– Gusto Hanseno įeinančių ir išeinančių skambučių išklotinės nuo gegužės mėnesio.

Haris pačiupo raštelį ir užrašė vardą ant geltono lipuko.

– Dabar vadovauju operacijoms.

– Na, bet vis tiek gali gauti man numerius.

– Ar turi orderį?

– Jei turėčiau, būčiau ne ėjęs pas tave, o susisiekęs su tarnautoju, atsakingu už policijos informavimą.

– Tai kodėl policijos teisininkas nedavė orderio?

Senasis Torkildsenas niekada nebūtų sau leidęs šito paklausti. Pasidarė kietesnis. Labiau pasitiki savimi. Ar dėl aukštesnių pareigų? Ar yra kas nors kito? Haris pažvelgė į ant stalo stovinčių rėmelių nugarėlę. Kažkokia asmeninė nuotrauka, primenanti, kad tavo gyvenime kažkas yra. Tad jei ten ne šuo, turbūt moteris. Gal net su vaiku. Kas būtų pagalvojęs? Buvęs ekshibicionistas susirado moteriškaitę.

– Nebedirbu policijoje, – tarė Haris.

Torkildseno lūpos išsitempė į šypseną.

– Bet vis tiek nori informacijos apie pokalbius?

– Man daug nereikia, tik šito mobiliojo telefono.

– Kodėl turėčiau tai daryti? Jei paaiškėtų, kad privačiam asmeniui suteikiau tokią informaciją, mane atleistų. Ir tikrai lengva patikrinti, ar naudojausi sistema.

Haris neatsakė. Torkildsenas karčiai nusijuokė.

– Žinoma. Vėl imsi mane šantažuoti. Jei nesuteiksiu tau informacijos ir nenusižengsiu taisyklėms, pasirūpinsi, kad mano bendradarbiai sužinotų apie teistumą.

– Ne, – atsiliepė Haris. – Neskleisiu paskalų. Tik prašau paslaugos, Klausai. Tai asmeniška. Neteisingai apkaltintam mano buvusios merginos sūnui gresia kalėjimas iki gyvos galvos.

Haris matė, kaip dvigubas Torkildseno pagurklis sutrūkčioja ir sukelia mėsingą bangą, nusiritančią kaklu žemyn ir galiausiai pranykstančią bendroje masėje. Haris niekada anksčiau nesikreipė į Klausą Torkildseną vardu. Šis pažvelgė į Harį. Sumirksėjo. Susitelkė. Prakaito lašai ant kaktos blizgėjo, ir Haris galėjo matyti, kaip skaičiuotuvas smegenyse prideda, atima ir galiausiai gauna rezultatą. Torkildsenas pakėlė rankas ir atsilošė nuo svorio girgždančioje kėdėje.

– Atleisk, Hari. Mielai tau padėčiau. Bet dabar lyg tyčia negaliu sau leisti rodyti tokios užuojautos. Tikiuosi, supranti.

– Žinoma, – Haris pasitrynė sprandą. – Tai visiškai suprantama.

– Ačiū, – su akivaizdžiu palengvėjimu tarė Torkildsenas ir sutelkęs visas pastangas ėmė keltis nuo kėdės, kad išleistų Harį iš stiklinio narvo ir savo gyvenimo.

– Taigi, – prabilo Haris. – Jei neduosi man numerių, apie ekshibicionizmą sužinos ne tik tavo bendradarbiai, bet ir žmona. Ar jau turi vaikų? Vieną? Du?

Torkildsenas vėl sudribo kėdėje. Nepatikliai pažvelgė į Harį. Senasis virpantis Klausas Torkildsenas.

– Tu... tu sakei, kad tu ne...

Haris patraukė pečiais.

– Atleisk. Bet dabar lyg tyčia negaliu sau leisti rodyti tokios užuojautos.

*

Dešimt po devynių restoranas „Schrøder" buvo puspilnis.

– Nenorėjau, kad ateitum pas mane į darbą, – prisipažino Beatė. – Skambino Heimenas, pranešė, kad teiravaisi telefonų numerių. Sužinojo, kad buvai pas mane. Įspėjo, kad nekiščiau nagų prie Gusto bylos.

– Na, – atsiliepė Haris. – Gerai, kad galėjai ateiti čionai.

Jis pagavo Ninos žvilgsnį – kitoje salės pusėje ji nešiojo puslitrinius bokalus. Pakėlė du pirštus. Haris lankėsi čia prieš trejus metus, bet padavėja vis dar suprato buvusio nuolatinio lankytojo ženklų kalbą: alaus bičiuliui, kavos alkoholikui.

– Ar tavo draugas padėjo gauti sąrašą?

– Net labai.

– Tai ką sužinojai?

– Kad galiausiai Gustui stigo pinigų. Jo numerį ne kartą blokavo. Jis daug neskambindavo, bet trumpai pasikalbėdavo su

Olegu. Gan dažnai susisiekdavo su įsesere Irena, bet pokalbiai staiga nutrūko savaitę prieš jo mirtį. Šiaip daugiausia skambinta į „PizzaXpress“. Netrukus eisiu pas Rakelę ir per „Google“ patikrinsiu kitus abonentus. Ką pasakysi apie analizę?

– Tavo pirkta medžiaga beveik sutampa su mūsų anksčiau tirtais fiolino pavyzdžiais. Bet yra šioks toks cheminės sudėties skirtumas. Ir dar – rudos kruopelytės.

– Taip?

– Tai nėra kokia nors veiklioji medžiaga. Tiesiog tablečių apvalkalas. Žinai, kad būtų lengviau ar skaniau nuryti.

– Ar galima išsiaiškinti gamintoją?

– Teoriškai taip. Bet aš patikrinau ir sužinojau, kad vaistų gamintojai paprastai gamina ir apvalkalus, o tai reiškia, kad kalbama apie tūkstančius gamintojų visame pasaulyje.

– Vadinasi, mūsų tai niekur neveda?

– Vien apvalkalai – ne, – patikslino Beatė. – Bet kai kurių apvalkalų vidinėje pusėje buvo likę veikliosios medžiagos dalelių. Metadono.

Nina atnešė alaus ir kavos. Hariui padėkojus, nuėjo.

– Maniau, kad metadonas yra skystas ir pilstomas į buteliukus.

– Į buteliukus pilsto metadoną, skirtą narkomanų reabilitacijai. Tad aš paskambinau į šv. Olafo ligoninę. Jie tiria opioidus ir opiatus. Man pasakė, kad metadono tabletės skirtos skausmui malšinti.

– O fiolinas?

– Jie pripažino, kad jo gamyboje gali būti naudojamas modifikuotas metadonas.

– Tai reiškia tik tiek, kad fiolino gamyba pradedama ne tuščioje vietoje, bet kokia mums iš to nauda?

Beatė apėmė rankomis alaus bokalą.

– Tokia, kad metadono gamintojų labai mažai. Ir vienas jų yra Osle.

– „Nycomed“?

– Radiumo ligoninė. Jie turi savo tyrimų skyrių, kuriame sukūrė metadono tabletes nuo nepakeliamų skausmų.

– Vėžio.

Beatė linktelėjo. Viena ranka pakėlė bokalą prie lūpų, kita padėjo kažką ant stalo priešais Harį.

– Iš Radiumo ligoninės?

Beatė vėl linktelėjo.

Haris pakėlė tabletę. Ši buvo apvali, maža, ant rudo apvalkalo buvo įspausta raidelė R.

– Beate, žinai, ką manau?

– Ne.

– Manau, kad Norvegijoje atsirado nauja eksporto prekė.

*

– Sakai, kad Norvegijoje kažkas gamina ir eksportuoja fioliną? – perklausė Rakelė. Ji stovėjo sukryžiavusi rankas, atsirėmusi į Olego kambario durų staktą.

– Bent jau keli dalykėliai rodo, kad taip, – atsiliepė Haris ir įvedė dar vieną vardą iš Torkildseno duoto sąrašo. – Visų pirma, bangelės nuvilnijo iš Oslo. Kol fiolinas nepasirodė Osle, Interpolas nebuvo jo nei matęs, nei apie jį girdėjęs. Tik dabar šie kvaišalai pasiekė Švedijos ir Danijos gatves. Visų antra, medžiagoje yra susmulkintų metadono tablečių, kurios, galiu prisiekti, pagamintos Norvegijoje, – Haris spustelėjo ant paieškos laukelio. – Trečia, Gardermoeno oro uoste buvo sulaikytas lakūnas, gabenantis kažką panašaus į fioliną, tačiau vėliau ta medžiaga buvo sukeista su bulvių miltais.

– Sukeista?

– Tai reiškia, kad sistemoje turime degintoją. Esmė ta, kad lakūnas gabeno iš šalies, vyko į Bankoką.

Haris pajuto kvepalų aromatą ir suvokė, kad moteris pasitraukė nuo durų ir atsistojo šalia jo. Tamsų kambarį apšvietė tik mirgantis kompiuterio ekranas.

– Patraukli. Kas čia tokia? – Rakelės balsas suskambo prie pat ausies.

– Izabelė Skiojen. Iš miesto tarybos. Viena iš tų, kuriems skambino Gustas. Arba, jei tiksliau, tai ji skambino Gustui.

– Kraujo donoro marškinėliai jai kiek mažoki, ar ne?

– Turbūt raginti tapti kraujo donoru yra politiko pareiga.

– Argi įsidarbinusi sekretore taryboje tampi politike?

– Šiaip ar taip, moteris sako, kad jos grupė yra AB rezus minus, o tokiu atveju tai tampa pilietine pareiga.

– Taip, grupė reta. Ar dėl to taip ilgai žiūri į tą nuotrauką?

Haris šyptelėjo.

– Apie ją daug prirašyta. Žirgų veisėja, „Gatvių švarintoja".

– Tai jos nuopelnas, kad visas gaujas sukišo už grotų.

– Akivaizdu, kad ne visas. Man įdomu, apie ką ji galėjo kalbėtis su Gustu.

– Na, ji vadovauja Socialinių reikalų skyriaus kovai su narkotikais, tai gal naudojosi juo rinkdama bendrą informaciją.

– Pusę dviejų nakties?

– Oho!

– Gal geriau paklausiu jos pačios.

– Taip, esu tikra, kad labai to trokšti.

Haris atsisuko. Jos veidas buvo taip arti, kad jis net negalėjo padoriai į ją įsižiūrėti.

– Ar aš girdžiu tai, ką manau, brangioji?

Ji tyliai nusijuokė.

– Visai ne. Ji atrodo pigiai.

Haris lėtai įkvėpė. Ji nepajudėjo.

– O kas verčia tave manyti, kad aš neatrodau pigiai? – paklausė jis.

– O kodėl tu šnabždi? – Rakelės lūpos krutėjo taip arti Hario burnos, kad jai tariant žodžius jis galėjo jausti oro virpčiojimą.

Dvi ilgas sekundes kambaryje girdėjosi tik kompiuterio vėsintuvo ūžimas. Staiga ji išsitiesė. Pažvelgė į Harį nutolusiu

žvilgsniu ir priglaudė delnus sau prie skruostų, tarsi juos vėsindama. Tada nusisuko ir išėjo.

Haris atlošė galvą, užsimerkė ir tyliai nusikeikė. Girdėjo, kaip Rakelė brazdinasi virtuvėje. Keletą kartų giliai įkvėpė. Nutarė, kad to, kas ką tik nutiko, niekada nebuvo. Stengėsi surikiuoti mintis. Vėl ėmėsi tyrimo.

Per „Google" ieškojo kitų vardų. Įvedus vienus pasirodydavo dešimties metų senumo slidininkų varžybos ar pranešimas apie šeimos sambūrį, įvedus kitus nebūdavo nė to. Tai buvo nebeegzistuojantys žmonės, pasitraukę iš beveik viską nutvieskiančių šiuolaikinės visuomenės prožektorių šviesų, nulindę į šešėlių nuklotą kampą, kur laukė dozės arba išvis tuštuma.

Haris sėdėjo ir tyrinėjo ant sienos kabantį plakatą, kuriame buvo pavaizduotas galvą spalvingomis plunksnomis apsikaišęs vaikinas. Apačioje – užrašas „Jonsi". Haris miglotai prisiminė, kad tai kažkaip susiję su Islandijos grupe „Sigur Rós". Lengvi garsai ir nesiliaujantis falcetas. Gerokai skiriasi nuo „Megadeath" ar „Slayer". Bet juk Olego skonis galėjo pasikeisti. Arba buvo pakeistas. Haris sunėrė rankas ant pakaušio.

Irena Hansen.

Hariui toptelėjo, kad telefonų sąraše jį kažkas nustebino. Gustas ir Irena beveik kasdien kalbėdavosi telefonu, paskui ūmai liovėsi. Po to jis net nemėgino jai prisiskambinti. Tarsi būtų susikivirčiję. O gal Gustas žinojo, kad Irenos neįmanoma pasiekti telefonu. Bet tada, kelios valandos prieš šūvį, Gustas paskambino jai namo į laidinį telefoną. Ir kažkas pakėlė ragelį. Pokalbis truko vieną minutę ir dvylika sekundžių. Kodėl jam pasirodė, kad tai keista? Haris bandė sugrįžti prie tos minties ištakų. Bet pasidavė. Surinko telefono numerį. Niekas neatsiliepė. Tada paskambino į Irenos mobilųjį. Balsas pranešė, kad vartotojo numeris laikinai užblokuotas. Neapmokėtos sąskaitos.

Pinigai.

Viskas prasideda nuo pinigų ir jais baigiasi. Su narkotikais taip jau yra. Haris pamėgino prisiminti Beatės minėtą vardą.

Lakūno, kurį sulaikė su narkotikais rankiniame bagaže. Policininko atmintis vis dar veikė. Telefono numerius nurodančiame tinklalapyje jis įvedė „TORDAS ŠULCAS“.

Pasirodė skaičiai.

Ieškodamas rašiklio Haris atidarė Olego rašomojo stalo stalčių. Pakėlė žurnalą *Masterful Magazine*, ir žvilgsnis užkliuvo už laikraščio iškarpos plastikiniame aplanke. Jis iškart atpažino savo paties veidą prieš kelerius metus. Išėmė aplanką, pervertė kitas iškarpas. Visur buvo rašoma apie Hario tirtas bylas: kai kur buvo minimas vardas, kitur – išspausdintos ir nuotraukos. Ten gulėjo ir senas interviu psichologijos žurnalui, kuriame jis – kiek prisiminė – ne be susierzinimo atsakinėjo į klausimus apie serijinius žudikus. Haris uždarė stalčių. Apsidairė. Jautė poreikį ką nors suknežinti. Tada išjungė kompiuterį, susikrovė į lagaminėlį daiktus, nuėjo tiesiai į prieškambarį ir apsivilko lininį švarką. Pasirodė Rakelė. Jam nuo atlapo nupūtė nematomą dulkelę.

– Taip keista, – tarė ji. – Tavęs nemačiau taip ilgai, kaip tik buvau tave bepamirštanti, o tu ir vėl čia.

– Taip, – atsiliepė jis. – Ar tai gerai?

Ji šyptelėjo.

– Nežinau. Ir gerai, ir blogai. Supranti?

Haris linktelėjo ir prisitraukė ją prie savęs.

– Tu – blogiausias man kada nors nutikęs dalykas, – tarė ji. – Ir geriausias. Net ir dabar, vien būdamas čia, gali priversti mane užmiršti visa kita. Ne, nesu tikra, ar tai gerai.

– Žinau.

– Kas čia? – paklausė ji ir parodė į lagaminą.

– Vėl apsistosiu „Leon“.

– Bet...

– Pasikalbėsime rytoj. Labanakt, Rakele.

Haris pabučiavo ją į kaktą, atidarė duris ir žengė į šiltą rudens vakarą.

Vaikinas viešbučio „Leon“ registratūroje pasakė, kad naujos registracijos anketos pildyti nereikia, ir pasiūlė Hariui tą patį 301-ąjį kambarį. Haris sutiko su sąlyga, jei jie sutaisys sulūžusį užuolaidų karnizą.

– Vėl sulaužytas? – paklausė vaikinas. – Tai padarė ankstesnis gyventojas. Taip jau nutiko, kad vargšeliui prasidėjo agresijos priepuolis, – jis ištiesė raktą. – Kaip ir jūs, vyrukas buvo policininkas.

– Gyventojas?

– Taip, jis buvo vienas nuolatinių. Slaptasis agentas. Kaip sakoma, *under cover**.

– Mhm. Jei net tau buvo žinoma, kad jis – slaptasis agentas, tai panašiau į *over cover***.

Vaikinas šyptelėjo.

– Tuojau nueisiu ir pažiūrėsiu, ar sandėliuke turiu užuolaidų karnizą, – ir pradingo.

– Vyrukas su berete elgėsi visai kaip tu, – pasigirdo žemas švedo balsas. Haris atsisuko.

Katas sėdėjo ant kėdės patalpoje, kurią kilniadvasiškai būtų galima pavadinti vestibiuliu. Jo veidas atrodė perkreiptas, galva lėtai lingavo.

– Labai panašus į tave, Hari. Labai aistringas. Labai kantrus. Labai užsispyręs. Deja. Ne toks aukštas kaip tu, bet pilkų akių. Tokios pat policininkams būdingos išvaizdos. Ir toks pat vienišas. Ir mirė jis ten, kur mirsi ir tu. Tau reikėjo išvykti, Hari. Reikėjo sėsti į lėktuvą.

Savo ilgais pirštais jis parodė kažką nesuprantamo. Jo išraiška buvo tokia graudi, kad akimirką Haris pamanė, jog se-

* Po priedanga. (Angl.)

** Virš priedangos. (Angl.)

nis tuoj pravirks. Hariui pasisukus į registratorių, senis pakilo ant kojų.

– Ar jis sako tiesą?

– Kas ką sako? – paklausė vaikinas.

– Jis, – tarė Haris, – sukdamasis parodyti į Katą. Bet šis buvo dingęs. Turbūt nėrė į tamsą prie laiptų.

– Ar slaptasis agentas mirė čia, mano kambaryje?

Prieš atsakydamas vaikinas spoksojo į Harį.

– Ne, jis dingo be žinios. Jį išplovė į krantą prie Operos teatro. Bijau, kad neturiu karnizo, bet gal tiks ši nailono juostelė? Galite perverti ją per užuolaidas ir pririšti prie karnizo laikiklių.

Haris lėtai linktelėjo.

*

Naktį, laikrodžio rodyklei pasiekus antrą, Haris vis dar nemiegojo ir rūkė paskutinę cigaretę. Ant grindų gulėjo užuolaidos ir plona nailono juostelė. Pro langą jis matė moterį, bute kitapus kiemo be partnerio šokančią begarsį valsą. Haris klausėsi miesto garsų ir stebėjo link lubų besiraitančius dūmus. Tyrinėjo vingiuojančius jų kelius, iš pirmo žvilgsnio atsitiktines figūras ir bandė įžvelgti struktūrą.

19 skyrius

Praėjus dviem mėnesiams po senio ir Izabelės susitikimo, prasidėjo švarinimas.

Pirmiausia supakavo vietnamiečius. Laikraštyje rašė, kad farai vienu metu apsupo devynias vietas, rado penkias heroino slėptuves ir suėmė trisdešimt šešis siauraakius. Po dviejų savaičių

atėjo Kosovo albanų eilė. Farai pasitelkė elitinį „Deltos" būrį ir apgulė butą prie Helsfyro stotelės, nors vadeiva čigonas buvo įsitikinęs, kad apie šį būstą niekas nenutuokia. Paskui susėmė šiaurės afrikiečius ir lietuvius. Vyras, vadovaujantis Orgkrimui, gražuolis ilgomis blakstienomis, laikraščiui atskleidė, kad jie gavo anoniminių pranešimų. Per paskesnes savaites buvo supakuoti ir uždaryti visi: nuo juodų kaip anglis somaliečių iki baltų kaip pienas norvegų. Bet mūsų, vilkinčių „Arsenal" marškinėlius, nė vieno nepalietė. Iškart pastebėjome, kad nebereikia trintis su kitais, driekiasi eilės. Senis apmokė kelis gatvės platintojus, bet laikėsi sutarties: Oslo centre prekyba heroinu nebe taip krito į akį. Mes sumažinom heroino importą ir daug daugiau uždirbdavom iš fiolino. Šis buvo brangus, ir kai kas bandė persimesti prie morfino, bet greit vėl sugrįždavo pas mus.

Mes parduodavom greičiau, nei Ibsenas pagamindavo.

Antradienį prekė baigėsi pusę pirmos, o kadangi mobiliaisiais naudotis buvo uždrausta (senis manė, kad Oslas – tai sušikta Baltimorė), nudrožiau iki geležinkelio stoties ir iš telefono automato paskambinau į rusišką „Gresso". Andrejus pasakė, kad yra užsiėmęs, bet pažiūrės, ką gali padaryti. Olegas, Irena ir aš atsipūtę sėdėjom Skiperio gatvėj ir vaikėm šalin klientus. Po valandos pastebėjau, kad link mūsų šlubčioja žmogysta. Prisistatė pats Ibsenas. Buvo įniršęs. Rėkė ir keikėsi. Kol pamatė Ireną. Audra kaipmat nurimo – iš balso sprendžiau, kad nori taikytis. Nuėjo su mumis iki užpakalinio kiemo ir padavė plastikinį maišiuką su šimtu pakelių.

– Dvidešimt tūkstančių, – pareiškė jis, ištiesęs leteną, mat šiame versle atsiskaitoma tik grynaisiais.

Pasivedžiau jį į šoną ir pasakiau, kad vėl pritrūkę galime ateiti iki jo.

– Nenoriu lankytojų, – nukirto šlubis.

– Galbūt sumokėsiu daugiau nei du šimtus už pakelį, – paviliojau.

Jis įtariai mane nužvelgė.

– Ruošiatės pradėti savarankiškai? Ką sako jūsų šefas?

– Tai liks tarp mudviejų, – paaiškinau. – Kalbam apie mailių. Dešimt dvidešimt maišiokų draugams ir pažįstamiems.

Jis garsiai nusikvatojo.

– Atsivesiu merginą, – pažadėjau. – Beje, ji vardu Irena.

Jis nebesijuokė. Pažiūrėjo į mane. Vėl pamėgino išsiviepti, bet nesugebėjo. Jo akyse viskas buvo parašyta didelėmis raidėmis. Vienatvė. Godumas. Neapykanta. Ir geismas. Sušiktas geismas.

– Penktadienį, – tarė jis. – Dvidešimtą valandą. Ar ji geria džiną?

Aš linktelėjau. Nuo šiol gers.

Jis davė man adresą.

Po poros dienų senis pasikvietė mane pietų. Man toptelėjo, kad Ibsenas mus įskundė, atminty iškilo jo veido išraiška. Piotras nešiojo patiekalus, mes sėdėjome prie ilgo stalo šaltoje svetainėje, o senis pasakojo, kad nutraukė heroino įvežimą sausuma iš Amsterdamo ir dabar gauna tik iš Bankoko, per kelis lakūnus. Jis paminėjo man skaičius, patikrino, ar suprantu, ir skubiai pakartojo klausimą, ar nevartoju fiolino. Sėdėjo prieblandoje, nenuleisdamas nuo manęs akių, bet vėlai vakare pasikvietė Piotrą ir liepė parvežti mane namo. Automobilyje man knietėjo Piotro paklausti, ar jis nemano, kad senis impotentas.

Ibsenas gyveno viengungiškame bute Ekeberge. Didelis plazminis televizorius, nedidukas šaldytuvas, tuščios sienos. Šliūkštelėjo mums pigaus džino su išsivadėjusiu toniku, be citrinos griežinėlio, bet su trim ledo gabaliukais. Irena elgėsi, kaip sutarta. Šypsojosi, buvo miela, kalbėti leido man. Ibsenas akimis rijo merginą ir sėdėjo kvailai išsiviepęs, bet prieš nutįstant seilėms spėdavo užsičiaupti. Leido sušiktus klasikinės muzikos įrašus. Gavau savo maišiokus, sutarėm, kad ateisiu po dviejų savaičių. Su Irena.

Tada pasirodė pirmoji ataskaita: sumažėjo mirtinų perdozavimų skaičius. Tačiau jie neparašė, kad pradėjusieji vartoti fioliną jau po kelių savaičių stovi eilėje su savo suglamžytais banknotais, akivaizdžiai purtomi drebulio, nuo abstinencijos

išsprogusiomis akimis. O kai sužino apie vėl pakilusias kainas, apsipila ašaromis.

Per trečią apsilankymą Ibsenas pasivėdėjo mane į šalį ir pareiškė norįs, kad kitą kartą Irena ateitų viena. Pasakiau: puiku, bet pageidaučiau penkiasdešimties pakelių, šimtas kronų už vieną. Jis linktelėjo.

Ireną teko įkalbinėti, ir pirmą kartą nepakako įprastų triukų, teko griežtai su ja šnektelėti. Paaiškinau, kad tai mano šansas. Mūsų galimybė. Paklausiau, ar ji norinti, kad visą gyvenimą voliočiausi ant čiužinio repeticijų patalpose. Ir galiausiai ji pro ašaras sumurmėjo, kad šito nenorinti. Bet kad nėra nusiteikusi... O aš pasakiau, kad jai ir neteks, reikės tik kiek maloniau elgtis su tuo vargšu vienišu vyriškiu. Jam nelabai nuskilo su ta koja... Ji linktelėjo ir liepė pažadėti, kad neprasitarsiu Olegui. Jai išėjus, taip subjuro nuotaika, kad susileidau dozę fiolino, o iš to, kas liko maišioke, susisukau cigaretę. Pabudau nuo purtymo. Irena stovėjo prie mano čiužinio ir taip raudojo, kad ašaros tekėjo jai per skruostus, kapsėjo man ant veido, graužė akis. Ibsenas lindęs, bet jai pavykę pasprukti.

– Ar gavai maišiokus? – paklausiau.

Be abejo, tas klausimas nuskambėjo ne laiku. Ji visai palūžo. Tada kažką išlemenau, kad pataisyčiau padėtį. Ir, jai stebint mane drėgnomis mėlynomis akimis, pritraukiau švirkštą, baltoje plonytėje odoje suradau mėlyną veną ir įbedžiau adatą. Spausdamas stūmoklį, kūnu jutau, kaip jai prasideda spazmai. Irenos burna prasivėrė nuo nebylaus orgazmo. Paskui ekstazė užtraukė jai akis tankia užuolaida.

Gal Ibsenas ir nusenęs paršas, bet chemiją išmano.

Bet žinojau ir tai, kad praradau Ireną. Supratau iš jos žvilgsnio, kai paklausiau apie maišiokus. Jau niekada nebebus kaip anksčiau. Tą vakarą mačiau, kaip Irena ištirpsta kvaitulyje. Kartu su mano galimybe tapti milijonieriumi.

Užtat senis ir toliau uždirbo milijonus. Ir vis tiek norėjo daugiau, greičiau. Tarsi jam reikėtų kažką suspėti, apmokėti

skolą, kurios grąžinimo terminas tuojau sueis. Nemačiau, kad būtų leidęs pinigus: gyveno tame pačiame sename name, nekeitė nušiurusio limuzino, nesamdė daugiau žmonių, jam dirbo tik Andrejus ir Piotras. „Los Lobos" buvo vienintelis mūsų konkurentas, jie irgi išplėtojo gatvės prekybą. Pasamdė dar nesusemtus vietnamiečius ir marokiečius ir pardavinėjo fioliną ne tik miesto centre, bet ir Kongsvingeryje, Trumsėje, Trondheime ir – sklandė tokie gandai – Helsinkyje. Odinas su „Los Lobos" gal ir uždirbo daugiau nei senis, bet juodu dalijosi rinką, kovos dėl teritorijos nekurstė, abu smarkiai turtėjo. Bet kuris smegenų turintis verslininkas būtų buvęs patenkintas padėtimi – sušiktu status quo.

Bet ryškiai mėlyną dangų aptemdė debesys.

Visų pirma – tas užsislaptinęs faras su idiotiška kepure. Žinojome, kad policijai nurodyta „Arsenal" marškinėlių neliesti, bet vyras su berete vis tiek šniukštinėjo aplinkui. Antra – Lilestriome ir Dramene „Los Lobos" pradėjo pardavinėti fioliną už žemesnę kainą ir kai kurie vartotojai traukiniu nuvažiuodavo iki ten.

Vieną dieną senis mane pasikvietė ir liepė perduoti žinią policininkui. Šis buvo vardu Trulsas Berntsenas. Ir padaryti tai reikėjo diskretiškai. Paklausiau, kodėl nesiunčia Andrejaus ar Piotro, o jis atsakė, kad nenori jokių ryšių, galinčių atvesti policiją iki jo. Tokia esanti viena iš taisyklių. Bet nors nemažai žinojau apie senio darbelius, jis pasikliovė manimi kaip Piotru ar Andrejumi. Taip, jis pasitikėjo manimi daugeliu atžvilgių. Narkotikų Baronas pasitiki Vagišiumi, pamaniau.

Man perdavė žinią: senis rengia susitikimą su Odinu, kad aptartų reikalus Lilestriome ir Dramene. Ketvirtadienį, septintą vakare, visi turėtų susitikti „McDonald's" restorane Majuštujoje, Bažnyčios gatvėje. Jie išsinuomojo visą pirmą aukštą uždaram vaikų vakarėliui. Galėjau įsivaizduoti: balionai, ilgi siauri kaspinai, popierinės skrybėlės ir šūdžius klounas. Kurio veidas sustingsta, pamačius gimtadienio vakarėlio svečius: raumeningus

baikerius galvažudžių akimis, su gelžgaliais ant krumplių, kazokus ir Odiną su seniu, varstančius kits kitą žvilgsniais virš skrudintų bulvyčių.

Trulsas Berntsenas gyveno vienas blokiniame name Manglerude, bet kai ankstyvą sekmadienio rytą paskambinau jam į duris, namie nieko nebuvo. Kaimynas, turbūt išgirdęs čirškiant Berntseno skambutį, iškišo galvą iš verandos ir pasakė, kad policininkas pas Mikaelį, stato terasą. Keliaudamas gautu adresu galvojau, kad Manglerudas – siaubinga vieta. Matyti, kad visi pažįstami.

Buvau lankęsis Hiojenhalio rajone. Tai – Manglerudo Beverli Hilsas. Milžiniški, toli vienas nuo kito stovintys namai, iš kurių veriasi vaizdas į Kvernerio slėnį, centrą ir Holmenkoleną. Stypsojau ant kelio ir spoksojau į statomo namo griaučius. Priešais stovėjo būrys vyrų nuogomis krūtinėmis, visi laikė rankose po alaus skardinę, kvatojo ir rodė į statinį, kuris neabejotinai turėjo pavirsti terasa. Iškart vieną jų pažinau. Gražuolį ilgomis blakstienomis. Naująjį Orgkrimo viršininką. Pastebėję mane vyrai staiga nuščiuvo. Ir aš žinojau kodėl. Jie – policininkai, visi aliai vieno užuodė nusikaltėlį. Keista padėtis. Aš nepasiteiravau senio, bet man dingtelėjo, kad Trulsas Berntsenas ir yra tas sąjungininkas policijoje, kurį poniutei buvo liepta susirasti.

– Klausau jūsų? – kreipėsi ilgablakstienis.

Jis buvo puikios fizinės formos. Pilvo raumenys priminė grindinio akmenis. Vis dar galėjau atsitraukti ir aplankyti Berntseną kiek įdienojus. Tad nelabai suprantu, kodėl nutariau pasielgti kitaip.

– Turiu žinutę Trulsui Berntsenui, – pareiškiau garsiai ir aiškiai.

Visi pasisuko į vieną vyrą, o šis padėjo alų ir atlingavo kiek sulenktomis kojomis. Sustojo per tokį atstumą, kad kiti mūsų negirdėtų. Faro plaukai buvo šviesūs, išsišovęs žandikaulis kyšojo kaip praviras stalčius. Neapykantos kupinas žvilgsnis žaibavo siaurose kiauliškose akyse. Jei jis būtų naminis gyvūnas, vien estetiniais sumetimais tektų jį užmigdyti.

– Nežinau, kas esi, – sušvokštė jis, – bet numanau. Nenoriu tokių sušiktų apsilankymų. Supratai?

– Supratau.

– Klok. Staigiai.

Pasakiau apie susitikimo vietą ir laiką. Kad Odinas įspėjo, jog ateis su visa gauja.

– Kitaip gi neišdrįstų, – kriuktelėjo Berntsenas.

– Sužinojom, kad neseniai jis gavo didelį krovinį, – tariau. Vyrai terasoje ir toliau siurbčiojo alų, bet mačiau, kad Orgkrimo viršininkas vis žvilgčioja į mus. Kalbėjau tyliai ir stengiausi paminėti kiekvieną smulkmeną. – Viskas saugoma klube Alnabru, bet po poros dienų iškeliaus.

– Ko gero, kalbame apie kelis suėmimus ir nediduką reidą, – vėl kriuktelėjo Berntsenas, ir tik tada supratau, kad tai turėtų būti juokas.

– Viskas, – baigiau ir pasisukau eiti.

Nuėjęs vos kelis žingsnius išgirdau, kaip kažkas mane šaukia. Nereikėjo atsisukti, kad suprasčiau kas. Perskaičiau tai jo žvilgsnyje. Juk tokia mano specializacija. Jam prisivijus, stabtelėjau.

– Kas tu toks? – paklausė jis.

– Gustas, – nusibraukiau nuo akių plaukus, kad jis galėtų geriau įsižiūrėti. – O tu?

Akimirką jis žvelgė į mane su nuostaba, tarsi tai būtų sudėtingas klausimas. Tada atsakė su šypsena:

– Mikaelis.

– Labas, Mikaeli. Kur treniruojiesi?

Jis kostelėjo.

– Ką čia veiki?

– Kaip ir sakiau. Perdaviau žinutę Trulsui. Ar galiu gurkštelti tavo alaus?

Atrodė, kad keistos baltos dėmės jam ant veido staiga sužaižaravo. Jam vėl prabilus balsas kunkuliavo pykčiu:

– Jei padarei, ko atėjęs, siūlau keliauti.

Atrėmiau jo žvilgsnį. Kupiną įsiūčio. Mikaelis Belmanas buvo toks neapsakomai gražus, kad man kilo noras uždėti ranką jam ant krūtinės. Pirštų galiukais prisiliesti tos saulėje įšilusios prakaituotos odos. Palytėti raumenis, kurie nevalingai įsitemptų, nustebus, kiek daug, po velnių, sau leidžiu. Pačiupinėti spenelius, kurie, suspaudus tarp nykščio ir smiliaus, sukietėtų. Norėjau pajusti saldų skausmą, kai jis man smogtų, gelbėdamas savo gerą vardą ir orumą. Mikaelis Belmanas. Jaučiau geismą. Sušiktą geismą.

– Iki, – atsisveikinau.

Tą vakarą man dingtelėjo mintis. Kaip padaryti tai, ko tu, kertu lažybų, niekada nedrįsai. Jei būtum išdrįsęs, niekada nebūtum manęs išsižadėjęs, ar ne? Kaip man pasiekti pilnatvę. Kaip tapti žmogumi. Kaip tapti milijonieriumi.

20 skyrius

Spinduliai taip smarkiai plieskė į fiordą, kad Hariui teko primerkti moteriškų akinių nuo saulės pridengtas akis.

Bjorvikos rajone Oslui ne tik patempė veidą, bet ir įtaisė silikoninę krūtinę: naują miesto dalį, išsikišusią į fiordą ten, kur anksčiau buvo plokščia ir nuobodu. Silikoninis stebuklas vadinosi Tjuvholmenu ir atrodė prabangiai. Brangūs butai ir brangus į fiordą atsiveriantis vaizdas, brangios prieplaukėlės kateriams laikyti, nedidukės prašmatnios vienetinių madingų drabužių krautuvėlės ir galerijos, išklotos parketu iš dar negirdėtų džiunglių, labiau krintančiu į akis nei menas ant sienų. Į fiordą toliausiai išsikišęs spenelis vadinosi „Jūros žurnalas“ – ne leidinių apie katerius kioskas, o išskirtinis restoranas, kuriame kainos siekė tokias aukštumas, kad Oslas galėtų aplenkti brangiausią miestą pasaulyje – Tokiją.

Hariui įėjus, jį pasveikino malonus padavėjas.

– Ieškau Izabelės Skiojen, – tarė Haris ir apžvelgė valgomąją salę. Patalpa buvo sausakimša.

– Ar žinote, kieno vardu užakytas staliukas? – paklausė padavėjas su šypsena, bylojančia, kad visi staliukai rezervuojami iš anksto.

Moteris, Socialinių reikalų skyriuje atsiliepusi į Hario telefono skambutį, iš pradžių teikėsi pasakyti tik tiek, kad Izabelė Skiojen pietauja mieste. Bet Haris paaiškino, kad jis kaip tik dėl to ir skambinąs, mat sėdįs restoranėlyje „Continental" ir jos laukiąs. O pasibaisėjusi asistentė išpyškino, kad sekretorė pietauja „Jūros žurnale".

– Ne, – atsakė padavėjui Haris. – Ar jūs nieko prieš, jei nueisiu ir pasidairysiu?

Padavėjas delsė. Tyrinėjo kostiumą.

– Nesirūpinkit, – tarė Haris, – aš ją matau.

Nelaukdamas galutinio nuosprendžio jis žengė pro padavėją.

Haris atpažino veidą ir laikyseną iš nuotraukų internete. Ji alkūnėmis rėmėsi į barą ir žvelgė į salę. Matyt, kažko laukė, bet atrodė taip, lyg staipytųsi scenoje. Nužvelgęs prie staliukų sėdinčius vyrus Haris suprato, kad turbūt ji daro abu dalykus vienu metu. Jos stambų, kiek vyrišką veidą per pusę dalijo kirvį primenanti nosis. Visgi Izabelė Skiojen buvo tradicinio grožio, kurį kitos moterys pavadintų „neprasta išvaizda". Akys buvo gausiai padažytos, o dėl šaltas mėlynas raineles juosiančio juosvo apvado žvilgsnis priminė medžiojantį vilką. Užtat plaukai sudarė beveik komišką kontrastą: šviesios lėlės garbanos, sruogomis krintančios abipus vyriško veido. Bet labiausiai dėmesį traukė Izabelės Skiojen kūnas.

Ji buvo aukšta ir atletiška, plačių pečių ir klubų. Aptemptos juodos kelnės išryškino stambias ir raumeningas šlaunis. Haris spėliojo, ar krūtys pirktos, ar prilaikomos itin geros liemenėlės, ar tiesiog įspūdingos. Iš „Google" jis sužinojo, kad moteris veisia žirgus fermoje Riugėje, kad yra dukart išsiskyrusi (antras

vyras buvo finansininkas, kuris triskart praturtėjo ir keturiskart viską prarado), kad dalyvavo šalies šaudymo varžybose, yra kraujo donorė, turėjo nemalonumų, kai vienam politikui raštiškai pasiūlė atsistatydinti, neva jis – „tikras netikėlis“, ir kad labiau nei noriai pozuoja fotografams filmų ir spektaklių premjerose. Trumpai tariant, spalvinga asmenybė.

Haris pasistengė pakliūti į moters akiplotį, o pasiekęs salės vidurį vis dar jautė jos tyrinėjantį žvilgsnį. Izabelė Skiojen spoksojo, tarsi manytų turinti tokią teisę. Haris priėjo prie jos, puikiai žinodamas, kad dabar jam į nugarą sminga mažiausiai dešimt porų akių.

– Jūs – Izabelė Skiojen, – prabilo Haris.

Ji pažvelgė taip, lyg ruoštųsi atkirsti trumpai ir šiurkščiai, bet apsigalvojo ir pakreipė galvą:

– Taip jau yra su tais prabangiais Oslo restoranais, ar ne? Kiekvienas yra kažkas. Taigi... – tęsdama raidę i, ji nužvelgė Harį nuo galvos iki kojų, – o kas tu?

– Haris Hūlė.

– Atrodai šiek tiek pažįstamas. Gal tave rodė per televizorių?

– Prieš daug metų. Kol dar nebuvo šito, – jis bakstelėjo į randą sau ant veido.

– A, taip, esi policininkas, suėmęs serijinį žudiką, ar ne?

Iš šios padėties vedė du keliai. Haris pasirinko siaurąjį.

– Buvau.

– O ką veiki dabar? – paklausė ji be susidomėjimo ir jam per petį dirstelėjo į laukujes duris. Suspaudė raudonai nuteptas lūpas ir kelis kartus išplėtė akis. Apšilimas. Turbūt laukia svarbūs pietūs.

– Drabužiai ir avalynė, – atsakė Haris.

– Matau. Puikus kostiumas.

– Puikūs ilgaauliai. „Rick Owens“?

Moteris nužvelgė jį, tarsi dabar būtų išties pastebėjusi. Žiojosi atsakyti, bet kažkas šmėkštelėjo Hariui už nugaros.

– Pasirodė bičiulis, su kuriuo pietausiu. Gal dar kada pasimatysime, Hari.

– Tikėjausi, kad šiek tiek šnektelėsime.

Ji nusijuokė ir pasilenkė į priekį.

– Man patinka sumanymas, Hari. Bet dabar dvylika valandų, esu blaivi kaip agurkėlis ir jau turiu su kuo pietauti. Geros dienos, – ir nužingsniavo, kaukšėdama kulniukais.

– Ar Gustas Hansenas buvo tavo meilužis? – tyliai paklausė Haris, kai Izabelė Skiojen pasitraukė per tris metrus nuo jo.

Moteris sustingo, lyg jo balsas būtų užgožęs kulniukų kaukšėjimą, šurmulį bei fone skambantį sentimentalų Dianos Krol dainavimą ir smogęs tiesiai į ausų būgnelius. Atsigręžė.

– Vieną vakarą skambinai jam keturis kartus, paskutinį kartą – naktį, be dvidešimt šešių dvi.

Haris prisėdo ant baro kėdės. Izabelė Skiojen pargrįžo tris metrus. Sustojo prie jo. Haris pagalvojo apie Raudonkepuraitę ir vilką. Ir Raudonkepuraitė buvo ne ji.

– Ko nori, Hariuk? – paklausė moteris.

– Noriu išgirsti viską, ką žinai apie Gustą Hanseną.

Nosies-kirvio šnervės sujudėjo, o didinga krūtinė pakilo. Haris pamatė, kad moters oda nusėta stambiomis juosvomis poromis, primenančiomis animacinio filmuko taškelius.

– Kadangi šiame mieste esu viena iš nedaugelio, kurie bando išgelbėti narkomanams gyvybę, prisimenu ir Gustą Hanseną. Mes jo netekome, ir tai labai liūdna. Šie skambučiai susiję su tuo, kad buvau įtraukusi jį į kontaktinių asmenų sąrašą savo mobiliajame, mat kvietėme jį dalyvauti susitikime su RUNO komitetu. Jo vardas sąraše atsidūrė greta vieno mano bičiulio, ir rinkdama numerius kartais sumaišau mygtukus. Taip jau nutinka.

– Kada paskutinį kartą buvai su juo susitikusi?

– Paklausyk, Hari Hūle, – sušnypštė ji, pabrėždama „Hūle“, ir pasilenkė dar arčiau prie jo veido. – Jei suprantu teisingai,

esi ne policininkas, o vyras, prekiaujantis drabužiais ir batais. Nematau jokio reikalo su tavimi kalbėtis.

– Tiesiog, – Haris loštelėjo ir atsirėmė į barą, – degu noru su kuo nors pasikalbėti. Jei ne su tavimi, tai su žurnalistais. O jiems taip patinka plepėti apie į skandalus įsivėlusias įžymybes.

– Įžymybes? – paklausė ji ir nutaisė akinančią šypseną, kuri buvo skirta ne Hariui, o kostiumuotam vyrui, stovinčiam prie padavėjo ir mojančiam jai. – Tesu miesto tarybos sekretorė, Hari, viena kita nuotrauka laikraštyje nepaverčia manęs įžymybe. Pamatysi, netrukus užmirš ir tave.

– Manau, kad spaudos atstovai žiūri į tave kaip į kylančią žvaigždę.

– Ar tikrai? Galbūt, bet net ir pigiausiems bulvariniams laikraštėliams reikia ko nors konkretaus, o tu neturi nieko. Paskambinti ne tuo numeriu...

– Taip jau nutinka. Bet nenutinka taip... – Haris giliai įkvėpė: moteris juk teisi, jis nieko prieš ją neturi, ir todėl jam nėra ko klaidžioti vingiuotais takeliais, – kad tiriant tą pačią žmogžudystės bylą AB rezus minus kraujas aptinkamas dviejose vietose. Tokį kraują turi vienas žmogus iš dviejų šimtų. Todėl kai Teismo medicinos tarnybos ataskaitoje teigiama, kad po Gusto nagais rastas AB rezus minus grupės kraujas, o laikraščiai rašo, kad tokia yra tavo kraujo grupė, pagyvenęs detektyvas nevalingai prideda du prie dviejų. Man tereikia užsakyti DNR tyrimą, tada šimtu procentų įsitikinsime, į ką prieš pat mirtį Gustas suleido nagus. Skamba kaip intriguojanti laikraščio antraštė, ar ne, Skiojen?

Miesto tarybos sekretorė be paliovos klapsėjo akimis, tarsi tai būtų padėję ką nors pasakyti.

– Kažin, ar tik mūsų princas nepriklauso Darbo partijai? – paklausė Haris prisimerkdamas. – Koks ten jo vardas?

– Galime šnektelėti, – sutiko Izabelė Skiojen. – Bet turi prisiekti, kad laikysi liežuvį už dantų.

– Kada ir kur?

– Duok savo telefono numerį, po darbo paskambinsiu.

Lauke taip pat isteriškai tviskėjo fiordas. Haris užsidėjo akinius nuo saulės ir, švęsdamas pavykusį triuką, prisidegė cigaretę. Prisėdo ant prieplaukos krašto, mėgavosi kiekvienu dūmu, stengėsi nekreipti dėmesio į neatlyžtančią graužatį ir sutelkė dėmesį į beprasmiškai brangius žaisliukus, kuriuos krantinėje prišvartavo turtingiausia darbininkų klasė pasaulyje. Tada sutrypė nuorūką, nusispjovė į fiordą ir pasiruošė kitam numatytam vizitui.

*

Administratorei Radiumo ligoninėje Haris patvirtino, kad yra susitaręs, ir gavo iš jos anketą. Buvęs policininkas įrašė savo vardą ir telefono numerį, bet ties „organizacija" paliko tuščią langelį.

– Asmeninis vizitas?

Haris papurtė galvą. Žinojo, kad toks gerų administratorių profesinis įprotis: visus nužvelgti, domėtis tiek lankytojais, tiek bendradarbiais. Jei jis, kaip tyrėjas, norėdavo šį tą sužinoti apie visus įstaigos darbuotojus, droždavo tiesiai pas administratorę.

Ji nurodė Hariui kabinetą koridoriaus gale ir mostelėjo ranka. Eidamas koridoriumi jis vis dirstelėdavo į uždarytas kabinetų duris ir stiklines erdvių patalpų sienas, už kurių darbavosi žmonės baltais chalatais, stovėjo stiklinėmis kolbomis apkrauti stalai ir didelėmis spynomis užrakintos geležinės spintos, kuriose, Hario spėjimu, slypėjo kiekvieno narkomano išsvajotas rojus.

Galiausiai Haris sustojo prie uždarų durų ir prieš pasibelsdamas dėl viso pikto perskaitė vardą lentelėje: Stigas Nybakas. Vos pabarbenus pasigirdo šūktelėjimas:

– Prašom!

Nybakas stovėjo prie rašomojo stalo su telefono rageliu prie ausies, bet mostelėjo Hariui užeiti. Po trijų „taip“, dviejų „ne“, vieno „po šimts“ ir nuoširdaus juoko jis padėjo ragelį ir įsmeigė į Harį guvias akis, o šis, kaip įpratęs, sudribo ant kėdės ir ištiesė kojas.

– Haris Hūlė! Jūs manęs turbūt neatsimenate, užtat aš pamenu jus.

– Esu suėmęs galybę žmonių, – atsiliepė Haris.

Vėl pasigirdo nuoširdus juokas.

– Kartu lankėm Opsalo mokyklą, mokiausi dviem klasėm žemiau.

– Jaunesni atsimena vyresnius.

– Kaip ir teisingai. Bet, jei atvirai, prisimenu tave ne iš mokyklos. Tave rodė per televizorių, ir kažkas man pasakė, kad mokeisi Opsale, draugavai su Treskumi.

– Mhm.

Haris nužvelgė savo batų nosis, tarsi rodydamas, kad visai nenori gilintis į asmeninius reikalus.

– Tai ėmeisi žmogžudysčių tyrimo? Kokią tiriat dabar?

– Tiriu, – prabilo Haris, stengdamasis kuo mažiau nutolti nuo tiesos, – narkomano nužudymą. Ar užmetėt akį į mano atsiųstą medžiagą?

– Taip, – Nybakas pakėlė telefono ragelį, surinko numerį ir laukdamas atsakymo įnirtingai kasėsi pakaušį. – Martinai, ar gali užeiti? Taip, dėl to tyrimo.

Nybakui padėjus ragelį, tris sekundes tvyrojo tyla. Nybakas šyptelėjo. Haris žinojo, kad pašnekovo smegenys karštligiškai darbuojasi ir ieško temos tylai nutraukti. Haris jam nepadėjo. Nybakas kostelėjo.

– Jūs gyvenote geltoname name prie žvyrkelio, o aš užaugau raudoname name ant kalvos. Nybakų šeimyna.

– Taip, tikrai, – pamelavo Haris ir dar kartą įsitikino, kad apie savo vaikystę pamena labai mažai.

– Ar namas vis dar priklauso jums?

Haris sukryžiavo kojas. Kol nepasirodė Martinas, anksti skelbti rungtynių pabaigą.

– Mano tėvas mirė prieš trejus metus. Kiek užvilkinome pardavimą, bet...

– Dėl vaiduoklių.

– Prašau?

– Prieš parduodant svarbu leisti išsilakstyti vaiduokliams. Mano motina mirė prieš metus, bet namas vis dar tuščias. Tu vedęs? Turi vaikų?

Haris papurtė galvą. Ir permetė kamuolį į kitą aikštės pusę.

– Bet pats, kaip matau, vedęs.

– Argi?

– Žiedas, – Haris galva parodė į pašnekovo ranką. – Kadais turėjau tokį patį.

Nybakas kilstelėjo ranką su žiedu ir nusišypsojo.

– Kadais? Vadinasi, išsiskyręs?

Haris mintyse nusikeikė. Kokių velnių žmonėms reikia plepėti? Išsiskyręs? Aišku, kad išsiskyręs. Atskirtas nuo mylimo žmogaus. Haris užsikosėjo.

– Na, štai, – tarė Nybakas.

Haris atsisuko. Nuo durų į jį šnairavo mėlyną laboratorijos chalatą vilkintis kuprius. Ilgi juodi kirpčiukai draikėsi ant blyškaus, balto kaip sniegas veido. Akys slėpėsi giliose akiduobėse. Haris nė negirdėjo, kaip kuprius atėjo.

– Čia Martinas Pranis, vienas geriausių mūsų mokslininkų, – pristatė Nybakas.

Čia Paryžiaus katedros kuprius, smilktelėjo Hariui.

– Na, Martinai, – paragino Nybakas.

– Tai, ką vadinat fiolinu, yra ne heroinas, o į levorfanolį panaši medžiaga.

Haris užsirašė pavadinimą.

– O kas tai per daiktas?

– Kaip bomba veikiantis opioidas, – įsiterpė Nybakas. – Puikiai malšina skausmą. Šešis aštuonis kartus stipresnis už morfiną. Triskart stipresnis už heroiną.

– Tikrai?

– Taip, – patvirtino Nybakas. – Ir veikia dvigubai ilgiau už morfiną. Nuo aštuonių iki keturiolikos valandų. Vos trys miligramai levorfanolio sukelia bendrąją nejautrą. Injekcijai pakanka pusės tokio kiekio.

– Mhm. Regis, tai pavojinga.

– Ne taip pavojinga, kaip galima pamanyti. Tinkamos grynų opioidų, tokių kaip heroinas, dozės sveikatai tiesioginės žalos nedaro. Tačiau priklausomybė sugriauna gyvenimą.

– Šit kaip? Šiame mieste heroino vartotojai krinta kaip musės.

– Taip, bet iš esmės dėl dviejų priežasčių. Visų pirma, heroinas maišomas su kitomis medžiagomis, kurios paverčia jį nuodu. Pavyzdžiui, sumaišius heroiną ir kokainą...

– Spydbolas*, – įsikišo Haris. – Džonas Belušis.

– Tegul ilsisi ramybėje. Kita dažna mirčių priežastis ta, kad heroinas sutrikdo kvėpavimą. Jei susileisi per didelę dozę, tiesiog nustosi kvėpuoti. Bet po kiek laiko, kai organizmas pripranta prie medžiagos, dozių reikia vis didesnių ir didesnių. O štai levorfanolis įdomus tuo, kad kvėpavimo beveik nesutrikdo. Ar ne taip, Martinai?

Nepakeldamas akių kuprius linktelėjo.

– Mhm, – numykė Haris, stebėdamas Pranį. – Stipresnis už heroiną, ilgiau veikia, mažesnė perdozavimo tikimybė. Skamba kaip narkomano svajonė.

– Priklausomybė, – sumurmėjo kuprius. – Ir kaina.

– Atsiprašau?

– Matome, kas vyksta su pacientais, – atsiduso Nybakas. – Jiems išsivysto priklausomybė, štai taip, – jis spragtelėjo pirštais. – Bet vėžininkams priklausomybė nebaisi. Mes parenkame skausmą malšinančius preparatus ir didiname dozes pagal schemą. Siekiame užbėgti skausmui už akių, o ne malšinti jau

* *Speedball* – kokaino ir heroino / morfino mišinys. (Angl.)

prasidėjusį. O levorfanolio gamyba ir įvežimas kainuoja brangiai. Galbūt dėl šios priežasties gatvėse jo nėra.

– Tai ne levorfanolis.

Haris ir Nybakas atsisuko į Martiną Pranį.

– Jis modifikuotas, – Pranis kilstelėjo galvą. Ir Hariui pasirodė, kad mato, kaip švyti pašnekovo akys, tarsi ką tik būtų užžiebta šviesa.

– Ką? – paklausė Nybakas.

– Prireiks laiko nustatyti, bet atrodo, kad viena chloro molekulė buvo pakeista fluoro molekule. Gali būti, kad gamyba nebuvo labai brangi.

– Vaje! – nepatikliai šūktelėjo Nybakas. – Ar kalbame apie Dreserį?

– Galbūt, – tarė Pranis su vos pastebima šypsena.

– Dievulėli! – pratrūko Nybakas ir susijaudinęs abiem rankomis pasikasė pakaušį. – Tokiu atveju mes kalbame apie genijų. Arba apie kažkokį laimės kūdikį.

– Vyručiai, bijau, kad nelabai su jumis suspėju, – įsikišo Haris.

– O, atsiprašau, – sukruto Nybakas. – Heinrichas Dreseris. 1897-aisiais jis išrado aspiriną. Paskui pabandė vaistą modifikuoti. Daug padaryti nereikia: molekulė ten, molekulė šen, ir štai, labukas, preparatas veikia visai kitus žmogaus kūno receptorius. Po vienuolikos dienų Dreseris išrado naują vaistą. Iki 1913-ųjų jį pardavinėjo kaip priemonę nuo kosulio.

– Ir tas vaistas buvo?..

– Pavadinimas turėtų asocijuotis su herojumi.

– Heroinas? – pasitikslino Haris.

– Teisingai.

– O kaip dėl dangalo? – paklausė Haris ir atsigręžė į Pranį.

– Tai vadinama apvalkalu, – nepatenkintas pataisė kuprius. – O kas dėl jo?

Jis pasisuko į Harį, bet įsistebeilijo kažkur į sieną. Kaip gyvūnas, ieškantis būdo pasprukti, pamanė Haris. Arba žvėris,

sukantis žvilgsnį, kai viršesnis gaujos narys žiūri jam tiesiai į akis. Arba tiesiog žmogus, kurį slegia kiek didesni nei vidutiniai socialiniai suvaržymai. Bet Hario dėmesį patraukė dar kažkas – jo stovėsena ir sulinkusi povyza.

– Na, – nutęsė Haris. – Teismo medicinos ekspertai nustatė, kad fioline matomos rudos dalelės yra susmulkintas tablečių dangalas. Ir kad tai tas pats... apvalkalas, kuriuo padengiate čia, Radiumo ligoninėje, gaminamas metadono tabletes.

– Ir? – skubiai paklausė Pranis.

– Ar gali būti, kad fioliną gamina Norvegijoje? Žmogus, prieinantis prie jūsų metadono tablečių?

Stigas Nybakas ir Pranis dėbtelėjo vienas į kitą.

– Dabar mes tiekiame tabletes ir kitoms ligoninėms, tad prie jų prieina daug žmonių, – pareiškė Nybakas. – Bet fiolinui pagaminti reikia aukštosios chemijos, – jis išpūtė orą per burną. – Ką pasakysi, Prani? Ar tarp Norvegijos mokslininkų turime protų, galinčių išrasti tokią medžiagą?

Pranis papurtė galvą.

– O jei nusišypsotų sėkmė? – paklausė Haris.

Pranis patraukė pečiais.

– Be abejo, gali būti, kad sėkmė nusišypsojo ir Bramsui, kai šis kūrė *Ein deutsches Requiem**.

Kambaryje įsivyravo tyla. Net ir Nybakas neapsimetė, kad turi ką pridurti.

– Na, – tarė Haris ir atsistojo.

– Tikiuosi, kad šiek tiek padėjome, – tarė Nybakas ir per stalą ištiesė Hariui ranką. – Perduok linkėjimus Treskui. Ar jis vis dar budi naktimis „Halfslundo energijoje“ ir stebi miesto saugiklius?

– Kažkas panašaus.

– Ar jis nemėgsta dienos šviesos?

– Erzelio.

Nybakas sutrikęs nusišypsojo.

* Vokiškasis *requiem*. (Vok.)

Išeidamas Haris dukart stabtelėjo. Vieną kartą tam, kad pažvelgtų į tuščią laboratoriją, kur po darbo dienos jau buvo užgesintos šviesos. Kitą – prie durų, ant kurių kabėjo lentelė su Martino Pranio vardu. Pro durų apačią skverbėsi šviesa. Jis atsargiai palenkė durų rankeną. Užrakinta.

Įsėdęs į nuomotą automobilį Haris pirmiausia patikrino mobiliųjį. Rado neatsakytą Beatės Len skambutį, bet iš Izabelės Skiojen nebuvo jokios žinutės. Jau prie Ulevolio stadiono jis susivokė, kokį netinkamą laiką pasirinko išvykti iš miesto. Trumpiausiai pasaulyje dirbanti tauta skubėjo namo. Iki Karihaugeno rajono teko važiuoti penkiasdešimt minučių.

*

Sergejus sėdėjo automobilyje ir barbeno į vairą. Jo darbo vieta lyg ir turėjo padėti išvengti sangrūdų, bet po vakarinės pamainos važiuodamas iš miesto jis vis tiek amžinai užstrigdavo spūstyje. Automobiliai kaip vėstanti lava pamažu slinko link Karihaugeno. Per „Google“ jis paieškojo medžiagos apie policininką. Susipažino su senomis bylomis. Žmogžudystėmis. Australijoje jis sučiupo serijinį žudiką. Sergejus tai įsidėmėjo, nes tą patį vakarą per „Animal Planet“ žiūrėjo laidą apie Australiją. Buvo kalbama apie Šiaurės Teritorijos krokodilų sumanumą, mat šie sugeba perprasti savo aukų įpročius. Kai žmogus išsiruošia į gamtą ir nakvoja palapinėje krūmynuose, nubudęs ryte žvaliai žingsniuoja keliuku palei upės atšaką atsinešti vandens. Žingsniuodamas keliuku nepaiso krokodilų, nors mato, kad šie tįso vandenyje ir jį stebi. Jei vėl nakvoja toje pačioje vietoje, tas pats pasikartoja kitą rytą. Jei nakvoja ir trečią naktį, vėl žingsniuoja keliuku, bet jokio krokodilo nebepastebi. O šis puola iš krūmų ir nusitempia auką į vandenį.

Internete paskelbtose nuotraukose policininkas atrodė sutrikęs. Tarsi nemėgtų fotografuotis. Arba būti stebimas.

Suskambo telefonas. Andrejus iškart prabilo apie reikalus:

– Jis apsistojo viešbutyje „Leon“.

Andrejaus Pietų Sibiro dialektas buvo kapotas, *staccatto*, bet iš jo lūpų liejosi švelniai. Jis dukart pakartojo adresą, lėtai ir aiškiai, o Sergejus įsiminė.

– Puiku, – tarė Sergejus ir mėgino pasirodyti guvus. – O kuriam kambary jis gyvena? Jei ne koridoriaus gale, aš lauksiu ten, tolimiausiam kampe. Kai išeis iš kambario ir pasuks prie laiptų arba lifto, galėsiu sekti jam iš paskos.

– Ne, Sergejau.

– Ne?

– Ne viešbutyje. Viešbutyje jis mūsų lauks.

Sergejus krūptelėjo.

– Lauks?

Jis persirikiavo į kitą eismo juostą ir toliau važiavo paskui nuomojamą automobilį, o Andrejus pasakojo, kad policininkas susisiekė su dviem jų platintojais ir pakvietė atamaną į „Leon“. Kad visa tai kvepia žabangomis. Kad atamanas griežtai liepė Sergejui atlikti darbą kur nors kitur.

– Kur? – paklausė Sergejus.

– Lauk jo gatvelėje prie viešbučio, – pasiūlė Andrejus.

– Bet kur tai *padaryti*?

– Pasirink pats, – pasiūlė Andrejus. – Bet man labiausiai patinka pulti iš pasalų.

– Iš pasalų?

– Visada iš pasalų, Sergejau. Ir dar vienas dalykas...

– Koks?

– Jis artėja prie dalykų, kurių niekas neturėtų pasiekti. Vadinasi, spaudžia laikas.

– Ką... ee, tai reiškia?

– Atamanas sako, kad gali duoti laiko tiek, kiek tau reikia. Bet nė sekundės daugiau. Per vieną parą yra geriau nei per dvi. Supranti?

– Suprantu, – atsakė Sergejus ir vylėsi, kad Andrejus negirdėjo, kaip jis nurijo.

Baigęs pokalbį, Sergejus vis dar stovėjo spūstyje. Niekada gyvenime nesijautė toks vienišas.

*

Popietės sangrūdos užkimšo kelius. Eilės nejudėjo nei prie Bergerio, nei prie Skedsmoko sankryžų. Valandą prasėdėjęs automobilyje ir išmaigęs visus radijo mygtukus Haris protestuodamas pasirinko NRK radijo stoties kanalą „Visada klasika“. Po dvidešimties minučių pamatė atšaką į Oslo oro uostą. Per pastarąją parą jis dešimtis kartų rinko Tordo Šulco telefono numerį, bet atsakymo taip ir nesulaukė. Orlaivio kapitono kolega, su kuriuo Haris susisiekė paskambinęs į oro linijų bendrovę, pasakė, kad nenutuokia, kur Tordas galėtų būti, mat kai neskraido, paprastai sėdi namie. Ir patvirtino, kad namų adresas, kurį Haris rado internete, teisingas.

Kai Haris perskaitė užrašą lentelėje ir įsitikino, kad atvažiavo ten, kur jam reikia, jau leidosi sutemos. Automobilis lėtai riedėjo tarp vienodų, batų dėžes primenančių pastatų, išsirikiavusių abipus naujo asfaltuoto kelio. Kaimyniniai namai buvo apšviesti, tad Haris įžiūrėjo numerius ant sienų ir rado Tordo Šulco namą. Jis skendėjo aklinoje tamsoje.

Haris pastatė automobilį. Pakėlė akis. Iš juodo dangaus išniro sidabriškas siluetas – tarsi plėšrus paukštis be garso sklendžiantis lėktuvas. Šviesos nutvieskė namų stogus, ir lėktuvas pranyko jam už nugaros, paskui save kaip nuometą nusitempdamas garso bangą.

Haris užlipo laipteliais prie laukujų durų, priglaudė veidą prie stiklo ir paspaudė durų skambutį. Laukė. Paspaudė dar kartą. Palaukė minutę.

Tada išdaužė stiklą. Sugraibė automatinę spyną ir atrakino duris.

Peržengė per stiklo šukes koridoriuje ir pasuko į svetainę.

Pirmiausia jį nusmelkė mintis, kad labai tamsu, kad netgi svetainėje, kur išjungta šviesa, neturėtų būti taip aklinai tamsu. Susiprotėjo, kad užtrauktos užuolaidos. Storos, neperšviečiamos, kokios naudojamos kareivinėse Finmarke, kad medžiaga naktį nepraleistų saulės šviesos.

Paskui apniko jausmas, kad jis ne vienas. O kadangi Haris iš patirties žinojo, jog tokį jausmą visada sukelia labai specifinės juslės, pasistengė į jas įsigilinti. Ir slopino savo labai natūralią reakciją: padažnėjusį pulsą ir poreikį drožti ten, iš kur atėjęs. Jis klausėsi, bet girdėjo tik kažkur, galbūt gretimame kambaryje, tiksintį laikrodį. Haris įkvėpė. Aitrus užsistovėjęs kvapas, bet ir dar kažkas. Kažkas vos jaučiamo, bet pažįstamo. Jis užsimerkė. Dažniausiai pajusdavo juos prieš įsiveržiant. Su metais išmoko mąstyti taip, kad įstengtų jų neprisileisti. Bet šįkart jie apipuolė prieš užremiant duris. Vaiduokliai. Nusikaltimo vietos kvapas.

Haris atsimerkė ir buvo apakintas. Pro stoglangius tvykstelėjo šviesa ir užliejo svetainės grindis. Tada pasigirdo lėktuvo ūžesys, ir po akimirkos kambarys vėl paniro į tamsą. Bet jis pamatė. Ir daugiau nebegalėjo nekreipti dėmesio į padažnėjusį pulsą ir troškimą nešdintis lauk.

Tai buvo vabalas. *Žuk*. Kyburiavo ore tiesiai jam prieš akis.

21 skyrius

Veidas buvo sudarkytas.

Haris uždegė svetainėje šviesą ir nužvelgė negyvą vyriškį.

Kairė ausis buvo prismeigta prie parketo, veide žiojėjo šeši tamsūs kruvini krateriai. Hariui neprireikė dairytis žmogžu-

dystės įrankio, šis kabėjo galvos aukštyje tiesiai priešais jį. Plyta, aprišta per siją permestos virvės galu. Iš jos kyšojo šešios kruvinos vinys.

Haris pritūpė ir pakėlė lavono ranką. Nors patalpoje buvo šilta, kūnas atrodė šaltas. Tikrai prasidėjo *rigor mortis**. Taip pat ir *livor mortis***: dėl žemės traukos jėgos širdies nebevarinėjamas kraujas susitelkė žemiausiuose kūno taškuose ir apatinėms rankų dalims suteikė rausvą spalvą. Haris spėjo, kad vyriškis mirė mažiausiai prieš dvylika valandų. Balti, neseniai išlyginti marškiniai pasikėlė, tad matėsi šiek tiek pilvo odos. Ji dar neįgavo žalsvos spalvos, rodančios, kad jį pradėjo graužti bakterijos. Paprastai ši puota prasideda po keturiasdešimt aštuonių valandų ir plinta nuo pilvo.

Vyriškis mūvėjo juodas kostiumo kelnes ir avėjo nublizgintus batus, prie marškinių buvo priderinęs kaklaraištį, kuris dabar kabėjo kiek atlaisvintas. Tarsi būtų atėjęs tiesiai iš laidotuvių ar darbo, kur reikalinga tokia apranga, pamanė Haris.

Jis pakėlė ragelį ir pasvarstė, ar skambinti į Operatyvaus valdymo skyrių, ar tiesiai į Smurtinius nusikaltimus. Dairydamasis aplinkui surinko Smurtinių nusikaltimų skyriaus numerį. Nematė jokių įsilaužimo ar grumtynių svetainėje požymių. Vieninteliai įrodymai – plyta ir kūnas, ir Haris žinojo, kad atvykusi ekspertų komanda nieko neras. Nei pirštų, nei batų atspaudų, nei medžiagų, iš kurių galima nustatyti DNR. Tad mandagūs tyrėjai nieko nesumos, kaimynai tvirtins nieko nematę, netoliese veikiančios degalinės stebėjimo kameros nebus užfiksavusios jokio įsidėmėtino veido, Šulco telefone nebus rasta jokių įtartinų įeinamųjų ar išeinamųjų skambučių. Nieko. Laukdamas, kol kas nors pakels ragelį, Haris nužingsniavo į virtuvę. Kaip nuo seno įpratęs, žengė atsargiai ir stengėsi nieko neliesti. Žvilgsnis užkliuvo už virtuvinio stalo ir lėkštės,

* Lavono sustingimas. (Lot.)

** Lavondėmė. (Lot.)

kurioje guli prakąstas sumuštinis su dešra. Ant kėdės atkaltės kabo švarkas, derantis prie kelnių, kurias mūvi negyvėlis. Haris apieškojo kišenes ir rado keturis šimtus kronų, lipduką, traukinio bilietą ir oro linijų bendrovės išduotą tapatybės kortelę. Tordas Šulcas. Profesionalios šypsenos nutviekstas veidas priminė Hariui tai, ką matė svetainėje.

– Operatyvaus valdymo skyrius.

– Radau lavoną. Adresas...

Haris spoksojo į lipduką.

– Taip?

Kai ką prisiminė.

– Alio?

Haris pakėlė lapelį. Viršuje didelėm raidėm buvo parašyta OSLO POLICIJA. Apačioje – TORDAS ŠULCAS. Ir data. Prieš tris dienas lankytasi policijoje, ko gero, netgi policijos biure. O dabar – jis nebegyvas.

– Alio?

Haris padėjo ragelį.

Atsisėdo.

Pamąstė.

Kratai sugaišo pusantros valandos. Tada nušluostė visus paviršius, kur galėjo palikti pirštų atspaudų, nusiėmė maišiuką, kurį buvo užsimovęs ant galvos, kad nepribarstytų plaukų. Pagal įprastą tvarką visi žmogžudystės vietos tyrėjai ir visi į ją patenkantys policininkai užregistruoja savo pirštų atspaudus ir DNR. Jei Haris paliks pėdsakų, policija per penkias minutes sužinos, kad jis čia lankėsi. Baigęs darbą Haris turėjo tris maišelius su kokainu ir keturis butelius tikriausiai kontrabanda įvežto alkoholio. Daugiau, kaip ir įtarė, neaptiko nieko.

Jis išėjo laukan, sėdo į automobilį ir nuvažiavo.

Oslo policija.

Velnias, velnias.

*

Pasiekęs centrą ir pastatęs automobilį Haris liko sėdėti ir spoksojo pro priekinį stiklą. Tada surinko Beatės numerį.

– Labas, Hari.

– Du dalykai. Noriu paprašyti paslaugos. Ir anonimiškai pranešti apie negyvą su byla susijusį žmogų.

– Ką tik sužinojau.

– Tai jau žinot? – nustebo Haris. – Metodas vadinasi *žuk*. Vabalas rusiškai.

– Apie ką kalbi?

– Apie plytą.

– Kokią plytą?

Haris įkvėpė.

– O *tu* apie ką kalbi?

– Gojką Tošicą.

– Kas jis toks?

– Vyras, užpuolęs Olegą.

– Ir?

– Rado negyvą kameroj.

Haris žvelgė tiesiai į artėjančias priekines šviesas.

– Kaip?..

– Dabar atliekamas tyrimas. Atrodo, kad pasikorė.

– Pašalintas. Jie pribaigė ir lakūną.

– Ką?

– Tordas Šulcas tįso savo svetainėje, netoli Gardermoeno oro uosto.

Po dviejų sekundžių Beatė atsakė:

– Pranešiu Operatyvaus valdymo skyriui.

– *OK*.

– Koks antras dalykas?

– Ką?

– Sakei, kad nori prašyti paslaugos.

– O, taip, – Haris išsitraukė iš kišenės lapelį su lankytojo vardu. – Ar gali patikrinti lankytojų sąrašą policijos biure? Pažiūrėk, pas ką prieš tris dienas lankėsi Tordas Šulcas.

Vėl stojo tyla.

– Beate?

– Hari, ar esi tikras, kad tai toks dalykas, į kurį norėčiau veltis?

– Esu tikras, kad tai toks dalykas, į kurį veltis tu nenori.

– Velniai tave griebtų.

Haris padėjo ragelį.

*

Haris paliko nuomotą automobilį daugiaaukščiame garaže Kvadratūroje ir patraukė link viešbučio „Leon“. Priėjo užeigą, ir iš jos plūstanti muzika priminė jam pirmąjį vakarą parskridus, kaip tada masino grupės „Nirvana“ kūrinys „Come as You Are“. Jis nesąmoningai įžengė pro atviras duris, bet patekęs vidun susivokė tik tada, kai pasisukiojęs rangytais užeigos koridoriais atsidūrė priešais barą.

Ant kėdžių prie baro murksojo trys susikūprinę svečiai. Atrodė taip, lyg nejudėdami sėdėtų čia nuo laidotuvių iki pat ketvirtinių. Ir kvapelis buvo kaip per laidotuves. Barmenas pervėrė Harį „užsisakyk arba nešdinkis po velnių“ žvilgsniu ir toliau suko nuo kamščiatraukio kamštį. Skersai storą kaklą buvo išsitatuiravęs tris gotiškas raides. EAT.

– Ko norėsit? – šūktelėjo barmenas, beveik perrėkdamas Kurtą Kobainą, raginantį Harį būti kaip draugas, kaip draugas. Kaip senas priešas.

Haris lyžtelėjo lūpas, bet per sekundę jos dar labiau išdžiūvo. Matė, kaip barmeno rankos nusuka kamštį. Nuo paties paprasčiausio kamščiatraukio su keliais sriegiais. Tokiam reikia įgudusios ir stiprios rankos, užtat pakanka poros suktelėjimų

ir metalas įsisuka pakankamai giliai, todėl viskas vyksta greitai. Kamštis buvo persmeigtas kiaurai. Vadinasi, čia ne vyninė. Tai ką dar jie pilsto? Veidrodyje barmenui už nugaros Haris pamatė iškreiptą savo atvaizdą. Pakeistus bruožus. Beje, ten atsispindėjo ne vien jo veidas, bet ir visų kitų. Visų vaiduoklių. Prie jų ką tik prisidėjo Tordas Šulcas. Haris naršė žvilgsniu po veidrodines lentynas su buteliais ir – pagaliau – kaip šiluminė raketa surado taikinį. Seną priešą. „Jim Beam".

Kurtas Kobainas šūkavo, kad neturi pistoleto.

Haris kostelėjo. Tik vieną.

Tau reikėtų būti tuo, kuo esi, ir, ne, aš neturiu pistoleto.

Jis užsisakė.

– Ką? – šūktelėjo barmenas ir prisilenkė arčiau.

– „Jim Beam".

Nėra pistoleto.

– Kokio džino?

Haris nurijo. Kobainas pakartojo žodį *memoria**. Haris girdėjo dainą gal dešimt kartų, bet visada manė, kad Kobainas dainuoja *more***.

Memoria. In memoriam. Kur jis tai matė? Ant antkapio?

Veidrodyje Haris pastebėjo judesį. Tą akimirką kišenėje suvibravo telefonas.

– Kokio džino? – pakartojo barmenas ir padėjo kamščiatraukį ant baro.

Haris išsiėmė telefoną. Pažvelgė į ekraną. R. Paspaudė pokalbio mygtuką.

– Labas, Rakele.

– Hari?

Dar vienas judesys jam už nugaros.

– Girdžiu tik triukšmą, Hari. Kur esi?

Haris atsistojo ir sparčiai nužingsniavo prie durų. Lauke įkvėpė išmetamųjų dujų prisotinto, bet visgi grynesnio oro.

* Atmintis. (Lot.)

** Daugiau. (Angl.)

– Stoviu ir galvoju, sukti į dešinę ar į kairę, – atsakė Haris. – O tu?

– Eisiu miegoti. Ar tu blaivus?

– Ką?

– Girdėjai. Ir aš tave girdžiu. Žinau, kai esi sudirgęs. Pasirodė, kad sėdėjai bare.

Haris išsitraukė „Camel" cigarečių pakelį. Pajuto, kad dreba pirštai.

– Smagu, kad paskambinai, Rakele.

– Hari?

Jis prisidegė cigaretę.

– Taip?

– Hansas Kristijanas sutvarkė taip, kad Olegą perkeltų į kalėjimą rytinėse žemėse, ir niekas nežinos kur.

– Neblogai.

– Jis puikus vyras, Hari.

– Be abejo.

– Hari?

– Klausau.

– Jei mes galėtume pakišti įkalčių. Jei prisiimčiau kaltę už žmogžudystę. Ar man padėtum?

Haris įkvėpė.

– Ne.

– Kodėl?

Hariui už nugaros atsidarė durys. Bet jis neišgirdo tolstančių žingsnių.

– Paskambinsiu tau iš viešbučio. *OK?*

– *OK.*

Haris baigė pokalbį ir neatsisukdamas žengė į gatvę.

*

Sergejus stebėjo per gatvę bėgantį vyrą.

Matė, kaip šis dingsta viešbutyje „Leon".

Jis stovėjo taip arti. Taip arti. Pirmiausia – ten, užeigoje. Paskui – čia, gatvėje.

Sergejus vis dar laikė ranką striukės kišenėje ir gniaužė peilio kriauną iš elnio rago. Iššokusi geležtė supjaustė kišenės pamušalą. Du kartus jis beveik pasiryžo žengti pirmyn, kaire ranka sučiupti jį už plaukų, smeigti ir įrėžti pusmėnulio formos lanką. Policininkas buvo aukštesnis, nei jis įsivaizdavo, bet tai neturėtų sukelti sunkumų.

Niekas neturėtų jų sukelti. Mat po kiek laiko, aprimus pulsui, jis pajuto grįžtant ramybę. Ramybę, kurią buvo praradęs, kurią buvo užgožęs išgąstis. Jis vėl pajuto, kad džiūgauja, nekantrauja atlikti šią svarbią užduotį – įsilieti į jau papasakotą istoriją.

Kadangi tokia ir bus pasala, apie kurią kalbėjo Andrejus. Sergejus juk matė policininko žvilgsnį, kai šis akimis rijo butelių turinį. Kai jo paties tėvas grįžo iš kalėjimo, visus vėrė tokiu pačiu žvilgsniu. Sergejus taps krokodilu upėje. Žinančiu, kad žmogus tuo pačiu taku eis vandens. Reikia tik laukti.

*

Haris gulėjo ant lovos kambaryje numeris 301, pūtė į lubas dūmus ir per telefoną klausėsi jos balso.

– Žinau, kad esi iškrėtęs blogesnių dalykėlių už įkalčių klastojimą, – tikino ji. – Tai kodėl gi ne? Kodėl nepadaryti to dėl mylimo žmogaus?

– Tu geri baltąjį vyną, – tarė Haris.

– Iš kur žinai, kad ne raudonąjį?

– Girdžiu.

– Tai paaiškink, kodėl atsisakai man padėti.

– Privalau tai padaryti?

– Taip, Hari.

Haris užgesino cigaretę į tuščią puodelį ant naktinio staliuko.

– Aš, įstatymų laužytojas ir iš darbo išėjęs policininkas, manau, kad įstatymai visgi šį tą reiškia. Ar labai idiotiškai skamba?

– Tęsk.

– Įstatymai – tai tvora, kurią surentėme ant bedugnės krašto. Kaskart, kai kas nors sulaužo įstatymą, nugriūva šiek tiek tvoros. Tada mums reikia ją sutaisyti. Nusikaltėlis privalo kalėti.

– Ne, kalėti privalo *kas nors*. Reikia ką nors nubausti, kad visuomenei parodytum, jog žmogžudystė nepriimtina. Tą tvorą sutvirtinti gali bet koks atpirkimo ožys.

– Iš įstatymų išskaptuoji tai, kas tau naudinga. Esi teisininkė, pati geriau žinai.

– Esu motina. Teisininke tik dirbu. O tu, Hari? Ar esi policininkas? Ar pavirtai juo? Robotu, skruzdėlyno vergu, nesugebančiu mąstyti savo galva? Nejau tu toks?

– Mhm.

– Ar turi man kokių atsakymų?

– Na... Kaip manai, ko parsiradau į Oslą?

Tyla.

– Hari?

– Taip.

– Atsiprašau.

– Neverk.

– Žinau. Atleisk.

– Neatsiprašinėk.

– Labanakt, Hari. Aš...

– Labanakt.

*

Haris nubudo. Kažką išgirdo. Triukšmą, nustelbusį jo žingsnių garsą bėgant koridoriumi, į kurį veržiasi sniego lavina. Jis pažvelgė į laikrodį. 01.34 val. Nukritęs karnizas stovėjo atremtas

į lango rėmą ir priminė tulpės siluetą. Haris atsikėlė, nuėjo prie lango ir pažvelgė žemyn. Ten gulėjo ir vis dar tirtėjo ant šono apvirtęs šiukšlių konteineris. Jis priglaudė kaktą prie šalto stiklo.

22 skyrius

Anksti ryte grūsdamiesi ir tyliai šnabždėdami link Grionlandsleireto gatvės slinko automobiliai, o Trulsas artėjo prie policijos biuro. Prieš pasiekdamas duris pastebėjo prie liepos kamieno pritvirtintą raudoną plakatą. Tada apsisuko ir ramiai patraukė atgalios. Pro lėtai judančias automobilių eiles nužingsniavo link gatvelės, vedančios į kapines.

Netrukus jis žengė į kapines, kurios, kaip visada tokiu paros metu, dūlavo apleistos. Bent jau gyvųjų. Sustojo prie A. K. Rudui skirto antkapio. Ant akmens nesimatė jokių užrašų, taigi šiandien ras atlygį.

Jis pritūpė ir ėmė rausti žemę prie pat akmens. Sugraibė ir ištraukė rudą voką. Atsispyrė pagundai jį atplėšti ir suskaičiuoti pinigus čia ir dabar, tiesiog įsikišo į striukės kišenę. Jau ketino stotis, bet pagautas jausmo, kad yra stebimas, liko tupėti dar kelias akimirkas, tarsi galvodamas apie A. K. Rudą, gyvenimo trapumą ir panašų šlamštą.

– Nė iš vietos, Berntsenai.

Ant jo užslinko šešėlis. Kartu ir šaltis, tarsi saulę būtų aptemdęs debesis. Trulsas Berntsenas jautė, kad patenka į laisvojo kritimo būseną ir skrandis prisiploja prie krūtinės. Tai štai koks būna viešas demaskavimas.

– Šįkart turim tau kitokią užduotį.

Trulsas vėl pajuto pagrindą po kojomis. Balsas. Nežymus akcentas. Tai jis. Trulsas pašnairavo. Pamatė žmogystą, stūksančią nuleista galva prie paminklo, tarsi būtų panirusi į maldą.

– Privalai išsiaiškinti, kur jie paslėpė Olegą Faukę. Žiūrėk tiesiai prieš save!

Trulsas spoksojo į paminklą priešais.

– Bandžiau, – pasiaiškino jis. – Bet pervežimas niekur neregistruotas. Bent jau ten, kur galiu patikrinti. O tie, su kuriais kalbėjausi, apie tokį žmogų nė negirdėjo, todėl įtariu, kad jam suteikė kitą vardą.

– Turi kalbėti su tais, kurie žino. Pabendrauk su ginančiu advokatu. Simonsenu.

– Kodėl ne su mama? Ji gi turėtų...

– Jokių bobų! – žodžiai priminė botago kirtį. Jei kapinėse buvo žmonių, jie tikrai nugirdo pokalbį. Tada žmogysta kiek aprimo: – Bandyk advokatą. O jei nepavyks...

Stojus trumpai tylai Berntsenas girdėjo, kaip ošia medžių viršūnės. Kaltas vėjas, tai dėl gūsių sukaustė toks šaltis.

– ...tada susisiek su vaikigaliu vardu Krisas Redis, – vėl pasigirdo balsas. – Gatvėje jį vadina Adidu. Jis platina...

– Spydą. Adidas reiškia amfe...

– Užsičiaupk, Berntsenai. Tik klausyk.

Trulsas užsičiaupė. Ir klausėsi. Taip užsičiaupdavo kaskart, liepus kažkam, turinčiam tokį balsą. Paklusdavo, kai jam liepdavo kapstytis po mėšlą. Liepdavo jam...

Balsas padiktavo adresą.

– Girdėjai paskalas, kad Adidas šlaistosi aplink ir giriasi, kad nušovė Gustą Hanseną. Pakviesk jį į apklausą. Ir Adidas nieko neslėpdamas prisipažins. Dėl detalių susitarkit patys. Įsitikink, kad jis būtų šimtu procentų patikimas. Bet pirmiausia bandyk kalbėti su Simonsenu. Aišku?

– Taip, bet kodėl Adidui...

– Ne tavo rūpestis kodėl, Berntsenai. Tavo vienintelis klausimas turėtų būti „kiek“.

Trulsas Berntsenas nurijo. Rijo ir rijo. Kapstė mėšlą. Rijo mėšlą.

– Kiek?

– Štai taip. Šešiasdešimt tūkstančių.

– Šimtas tūkstančių.

Jokio atsako.

– Alio?

Bet girdėjosi tik rytiniai automobilių spūsties šnabždesiai.

Berntsenas tūnojo tyliai. Pašnairavo. Šalia nieko nepamatė. Pajuto, kaip vėl ima šildyti saulė. O šešiasdešimt tūkstančių ne taip jau blogai. Tikrai.

*

Be dešimt dvylika Hariui pasukus prie Skiojen sodybos pagrindinio pastato, pažeme vis dar sluoksniavosi rūkas. Izabelė Skiojen išsišiepusi stovėjo ant laiptų ir nediduku bizūnėliu čaižė sau per jojiko kelnėmis aptemptą šlaunį. Hariui išlipus iš automobilio, po jos ilgaauliais batais sugurgždėjo akmenėliai.

– Labas rytas, Hari. Ar ką nors išmanai apie žirgus?

Haris užtrenkė automobilio dureles.

– Statydamas už juos praradau daug pinigų. Ar tai ką nors sako?

– Tai dar ir loši?

– Dar?

– Aš irgi atlikau šiokį tokį tyrimą. Tavo ydos nusveria tavo laimėjimus. Bent jau tavo kolegos laikosi tokios nuomonės. Ar pinigus pralošei Honkonge?

– „Laimingojo slėnio“ hipodrome. Tai nutiko tik kartą.

Ji pasuko link žemo raudonai dažyto medinio pastato, ir Hariui teko pasiskubinti, kad suspėtų kartu.

– Ar kada teko jodinėti, Hari?

– Ondalsnese mano senelis turėjo tvirtą arklį.

– Tai esi patyręs jojikas.

– Irgi vienkartinė patirtis. Senelis pasakė, kad arkliai – ne žaidimams. Įspėjo, kad jodinėti savo malonumui – nepagarba darbiniam gyvuliui.

Moteris sustojo prie medinio stovo su dviem siaurais odiniais balnais.

– Nė vienas mano žirgas nematė ir nematys vežimo ar plūgo. Kol pabalnosiu, siūlau nueiti iki prieškambario tame pastate, – ji parodė į gyvenamąjį namą. – Spintoje rasi mano buvusiam vyrui priklausiusių drabužių. Juk reikia patausoti tavo kostiumą, ar ne?

Koridoriaus spintoje Haris aptiko megztinį ir džinsus, kurie, tiesą sakant, buvo tinkamo ilgio. Bet buvusio vyro kojos buvo gerokai mažesnės: Haris savųjų neįkišo nė į vienus batus. Pagaliau toliausiame spintos kampe aptiko mėlynus nunešiotus Norvegijos armijos sportinius batelius.

Jam vėl išėjus į kiemą, ten laukė Izabelė Skiojen ir du pabalnoti žirgai. Haris pravėrė nuomoto automobilio dureles keleivio pusėje, prisėdo, kojas paliko kyšoti lauke, išėmė iš sportbačių vidpadžius, numetė juos ant automobilio kilimėlio, persiavė, iš dėtuvės išsitraukė akinius nuo saulės.

– Pasiruošęs.

– Čia Medūza, – prabilo Izabelė ir patapšnojo per kaštoninį snukį. – Oldenburgo veislės, puikiai tinka dresuoti. Dešimties metų, kaimenės vedlė. O čia – Balderis, penkerių metų. Kastruotas, todėl seka paskui Medūzą.

Ji įdavė Hariui smulkaus kastruoto žirgo pavadžius ir stryktelėjo ant kumelės.

Haris pasekė moters pavyzdžiu: įkišo kairę koją į kairę balnakilpę ir užšoko ant balno. Nesulaukęs komandos žirgas pasileido paskui Medūzą.

Haris pamelavo, teigdamas, kad yra jojęs tik kartą, bet dabartinė patirtis labai skyrėsi nuo jodinėjimo ant rambaus senelio kuino. Jam teko balansuoti balne, o priglaudęs kelius prie lieso žirgo šonų jausdavo jo šonkaulius ir judančius raumenis. Kai laukų takeliuose Medūza šiek tiek paspartindavo žingsnį, o Balderis risnodavo jai įkandin, menkiausias greičio padidinimas sukeldavo Hariui įspūdį, kad sėdi apžergęs „For-

mulei-1“ skirtą padarą. Gale lauko jie nujojo taku, vingiuojančiu per mišką ir vedančiu į kalną. Takas šakojosi juosdamas medį, ir Haris mėgino pasukti Balderį kairėn, bet šis nepaisė komandos ir sekė paskui Medūzą dešiniau medžio.

– Maniau, kad kaimenei vadovauja eržilai, – prabilo Haris.

– Dažniausiai taip, – per petį patvirtino Izabelė. – Bet viską lemia charakteris. Stipri, ambicinga ir gudri kumelė gali nurungti visus. Jei tik nori.

– O ar tu šito nori?

Izabelė Skiojen nusikvatojo.

– Žinoma. Jei nori ką nors gauti, privalai to norėti. Politikoje reikia įgyti galios, politikas privalo būti pasiruošęs varžytis.

– O tau patinka varžytis?

Jis matė, kaip moteris patraukia pečiais.

– Varžytis sveika. Tai reiškia, kad laimės stipriausieji ir šauniausieji, o kaimenei taip geriausia.

– Ir ji gali poruotis su kuo panorėjusi?

Moteris neatsakė. Haris ją nužvelgė. Nugara lanksti, klubai švelniai siūbuoja į šonus, standūs sėdmenys masažuoja žirgą. Jie pasiekė proskyną. Švietė saulė, pažeme spietėsi rūko taškeliai.

– Leiskim jiems pailsėti, – pasiūlė Izabelė ir nušoko nuo žirgo.

Jiems pririšus žirgus prie medžių, Izabelė atsigulė ant žolės ir mostelėjo Hariui. Šis prisėdo šalia ir užsidėjo akinius nuo saulės.

– Sakyk, ar šie akiniai vyriški? – paklausė ji erzindama.

– Jie apsaugo nuo saulės, – atsiliepė Haris ir išsitraukė cigarečių pakelį.

– Man tai patinka!

– Kas?

– Kai vyrai neabejoja savo vyriškumu.

Jis nužvelgė moterį. Šioji gulėjo pasirėmusi ant alkūnių, prasisegusi palaidinę. Haris tikėjosi, kad akinių stiklai pakankamai tamsūs. Ji nusišypsojo.

– Tai ką gali papasakoti apie Gustą? – paklausė Haris.

– Man patinka nuoširdūs vyrai, – tarė ji. Ir nusišypsojo dar plačiau.

Mėgaudamasis paskutiniu rudens pasiskraidymu pro šalį prazvimbė rusvas laumžirgis. Hariui nepatiko tai, ką matė jos akyse. Ką išvydo vos atvykęs. Atviras pasitenkinimas. Tikrai jokio kankinančio rūpesčio, nors jis turėtų graužti kiekvieną, kuriam gresia karjerą žlugdantis skandalas.

– Man nepatinka tai, kas netikra, – kalbėjo ji. – Pavyzdžiui, blefas.

Jos padažytos mėlynos akys pergalingai švytėjo.

– Matai, paskambinau pažįstamam iš policijos. Ir jis man ne tik papasakojo apie legendinį žmogžudysčių tyrėją Harį Hūlę, bet ir patikino, kad Gusto Hanseno byloje nebuvo atlikti jokie kraujo tyrimai. Pasirodo, mėginiai buvo sugadinti. Mano grupės kraujo nėra po jokiais nagais. Tu blefavai, Hari.

Haris prisidegė cigaretę. Jokio kraujo antplūdžio skruostuose ar ausyse. Jam pasidarė įdomu, ar yra per senas nurausti.

– Mhm. Jei tavo ryšys su Gustu – nekalti interviu, kodėl taip išsigandai, kad siųsiu kraują ištirti DNR?

Ji tyliai susijuokė.

– Kas sako, kad išsigandau? Gal tiesiog norėjau, kad atvyktum čionai? Pasigrožėtum gamta ir panašiai.

Haris įsitikino, kad nėra per senas nurausti, atsigulė ir išpūtė dūmus į pernelyg mėlyną dangų. Užsimerkė ir ėmė ieškoti svarių priežasčių neišdulkinti Izabelės Skiojen. Tokių buvo ne viena.

– Ar tai blogai? – paklausė ji. – Tiesiog sakau: esu subrendusi vieniša moteris, turinti natūralių poreikių. Tai nereiškia, kad esu nerimta. Niekada nesusidėčiau su kuo nors, ko nelaikau sau lygiu, pavyzdžiui, su Gustu. – Haris girdėjo, kaip jos balsas priartėja. – O suaugęs subrendęs vyras... – moteris uždėjo įkaitusią ranką jam ant pilvo.

– Ar su Gustu gulėjai čia, kur dabar tįsome mes? – tyliai paklausė Haris.

– Ką?

Jis pasirėmė ant alkūnių ir galva parodė į mėlynus sportbačius.

– Tavo spinta pilna brangių keturiasdešimt antro dydžio batų. Šitie laivai – vieninteliai keturiasdešimt penkto dydžio.

– Na ir kas? Negaliu garantuoti, kad pas mane nesilankė vyrai, kurių koja keturiasdešimt penkto dydžio.

Jos ranka judėjo pirmyn atgal.

– Kurį laiką tokius batus gamino armijai, o pakeitus modelį likučiai buvo atiduoti labdaringoms organizacijoms ir šios išdalijo juos skurstantiesiems. Policijoje juos vadiname narkomanų batais, nes Gelbėjimo armija dalija juos „Švyturyje“. Klausimas: kodėl atsitiktinis lankytojas ima ir palieka savo batus? Natūralus paaiškinimas: jis staiga įsigyja kitus.

Izabelės Skiojen ranka sustingo. Haris dėstė toliau:

– Kolega parodė man nuotraukas iš nusikaltimo vietos. Kai Gustas mirė, mūvėjo pigias kelnes, bet avėjo itin brangius batus. Jei neklystu, „Alberto Fasciani“. Dosni dovana. Kiek už juos sumokėjai? Penkis tūkstančius?

– Nė nenutuokiu, ką paistai, – ji atitraukė ranką.

Haris priekaištingai nužvelgė savo sustandėjusį penį, įsirėmusį į skolintų kelnių medžiagą. Sukryžiavo kojas.

– Vidpadžius palikau automobilyje. Ar žinojai, kad kojų prakaitas puikiai tinka nustatyti DNR? Tikrai aptiksime ir mikroskopinių odos dalelių. Be to, Osle nėra labai daug parduotuvių, prekiaujančių „Alberto Fasciani“ batais. Viena, dvi? Kad ir kaip ten būtų, bus nesunku patikrinti pagal tavo kreditinę kortelę.

Izabelė Skiojen atsisėdo. Įsmeigė žvilgsnį tiesiai prieš save.

– Ar matai sodybas? – paklausė ji. – Argi jos ne puikios? Man patinka kultūrinis landšaftas. O miško nekenčiu. Išskyrus sodintą. Nekenčiu netvarkos.

Haris tyrinėjo moters profilį. Kirvį primenanti nosis tiesiogine žodžio prasme atrodė pavojinga.

– Papasakok man apie Gustą Hanseną.

Ji patraukė pečiais.

– O kam? Juk aišku, kad viską perpratai pats.

– Gali rinktis, iš ko nori sulaukti klausimų. Iš manęs ar iš *VG*?

Ji susijuokė.

– Gustas buvo gražus ir jaunas. Toks žirgas, į kurį malonu paganyti akis, tačiau jo genai kelia abejonių. Anot globėjo, biologinis tėvas – nusikaltėlis, motina – narkomanė. Tokio žirgo nekergi, bet mėgaujiesi jojimu, jeigu... – Izabelė Skiojen įkvėpė. – Jis atvyko čionai ir mudu mėgavomės seksu. Kartais duodavau jam pinigų. Jaunuolis susitikinėjo ir su kitom, taigi nebuvo nieko ypatingo.

– Ar pavyduliavai?

– Pavyduliavau? – Izabelė papurtė galvą. – Dėl sekso niekada nepavyduliauju. Aš irgi susitikinėjau su kitais. O po kiek laiko – su vienu neeiliniu vyru. Taigi ryšius su Gustu nutraukiau. O gal jis nutraukė su manimi. Ko gero, jam nebereikėjo tų kišenpinigių, kuriuos gaudavo iš manęs. Bet galiausiai jis vėl susisiekė su manimi. Pasidarė įkyrus. Manau, kad pristigo pinigų. Ir kilo bėdų dėl narkotikų.

– Koks jis buvo?

– Ką turi galvoje – koks? Egoistiškas, nepatikimas, žavingas. Savimi pasitikintis velnio vaikis.

– Ir ko jis norėjo?

– Ar aš panaši į psichologę, Hari?

– Ne.

– Į žmones nesigilinu.

– Tikrai?

Izabelė Skiojen linktelėjo. Pažvelgė į tolį. Drėgnos akys blizgėjo.

– Gustas buvo vienišas, – tarė ji.

– Iš kur žinai?

– Žinau, kas yra vienatvė. *OK?* Be to, jis buvo kupinas paniekos sau.

– Pasitikėjimas savimi ir panieka sau?

– Tai – ne priešpriešos. Žinai, ką galėtum pasiekti, bet nesitiki, kad kas nors galėtų tave pamilti.

– Ir kas tai lemia?

– Klausyk, juk sakiau, kad nesu psichologė.

– Supratau.

Haris laukė.

Ji kostelėjo.

– Tėvai jo išsižadėjo. Kaip manai, ką tai reiškia berniukui? Po visais faktais ir kietais šarvais slypėjo žmogus, nemanantis, kad yra ko nors vertas. Kaip ir tie, kurie jo išsižadėjo. Argi tai – ne paprasta logika, gerbiamasis beveik policininke.

Haris pažvelgė į ją. Linktelėjo. Pastebėjo, kad žvilgsniu veriama moteris jaučiasi nejaukiai. Bet Haris neuždavė klausimo, kuris aiškiai sukosi jam ant liežuvio galo. Kokia jos pačios istorija? Ar labai daug vienatvės ir saviniekos slypi už jos pačios fasado?

– Ar teko matytis su Olegu?

– Tuo, kurį sulaikė už žmogžudystę? Niekada. Bet Gustas keliskart minėjo kažkokį Olegą, sakė, kad yra geriausias jo draugas. Manau, kad jis buvo vienintelis Gusto draugas.

– O Irena?

– Minėjo ir ją. Mergina buvo jam kaip sesuo.

– Sesuo ir buvo.

– Bet svetimo kraujo. Tai ne tas pats.

– Ne?

– Žmonės yra naivūs, mano, kad gebame mylėti išsižadėdami. Bet svarbu tik pratęsti genus, kurie kuo labiau prilygtų saviesiems. Augindama žirgus matau tai kiekvieną dieną, patikėk. O, taip, žmonės gyvena kaip žirgai, mes esam bandos gyvūnai. Tėvas nori apsaugoti savo biologinį sūnų, brolis – savo biologinę seserį. Kilus konfliktui mes nevalingai stosim ton pusėn, kuri artimiausia mums. Tarkim, esi džiunglėse, pasukęs takeliu pamatai, kad kitas baltasis, apsivilkęs kaip ir tu, kovoja

su pusnuogiu juodaodžiu, išsipaišiusiu karo spalvomis. Abu ginkluoti peiliais ir kaunasi žūtbūtinai. Tu laikai pistoletą. Kokia bus pirma nesąmoninga tavo mintis? Nušauti baltąjį, kad išgelbėtum juočkį? Ne!

– Mhm. Ir ką tai įrodo?

– Tai įrodo, kad mūsų ištikimybė yra nulemta biologiškai. Tarsi ratilai, plintantys nuo centro, kuriame įsitaisę mes ir mūsų genai.

– Tai nušautum vieną iš jų, kad apsaugotum savo genus?

– Nedvejodama.

– O gal nužudytum abu, kad būtum tikra, jog pasirinkai teisingai?

Ji atsisuko.

– Ką turi galvoje?

– Ką veikei tą vakarą, kai buvo nužudytas Gustas?

– Ką? – moteris primerkė vieną akį prieš saulę ir nužvelgė jį plačiai išsišiepusi. – Įtari, kad nužudžiau Gustą, Hari? Ir kad persekioju tą... Olegą?

– Atsakyk.

– Pamenu, kur buvau, nes laikraštyje perskaičiusi apie žmogžudystę apie tai pagalvojau. Sėdėjau susirinkime su tyrėjais iš policijos, Kovos su narkotikais skyriaus. Jie turėtų būti patikimi liudytojai. Ar nori išgirsti vardus?

Haris papurtė galvą.

– Dar kas nors?

– Na... Dėl to Dubajaus. Ką žinai apie jį?

– Taip, Dubajus. Žinau ne daugiau už kitus. Apie jį sklinda kalbos, bet policija – aklavietėje. Tipiška. Padugnėms vadovaujantys profesionalai visada išsisuka.

Haris stebėjo, ar keičiasi lėliukių dydis ir skruostų spalva. Jei Izabelė Skiojen melavo, darė tai puikiai.

– Klausiu, kadangi iššlavei iš gatvių visus platintojus, išskyrus Dubajų ir keletą smulkių gaujų.

– Ne aš, Hari. Esu tik savivaldybės sekretorė, vykdanti Socialinių reikalų skyriaus nurodymus ir veikianti pagal miesto

tarybos politiką. O tuo, ką vadini šlavimu, iš esmės pasirūpino policija.

– Mhm. Norvegija – mažytė pasakų šalis. Bet pastaruosius metus praleidau tikrame pasaulyje, Skiojen. O šį valdo dviejų tipų žmonės. Tie, kurie nori valdžios, ir tie, kurie nori pinigų. Pirmieji nori paminklo, antrieji siekia malonumų. Ir valiuta, kurią jie naudoja deryboms ir savo tikslams pasiekti, vadinasi korupcija.

– Šiandien turiu daug nuveikti, Hūle. Kur link suki?

– Link ten, kur kitiems nusigauti pristigo drąsos arba vaizduotės. Kai ilgai gyveni mieste, į esamą padėtį dažnai žiūri kaip į mozaiką, kurios detales puikiai pažįsti. Bet tas, kuris į miestą sugrįžta ir detalių nepažįsta, mato tiesiog vaizdą. O vaizdas toks, kad aplinkybės Osle labai palankios dviem šalims. Platintojams, kuriems atiteko visa rinka, ir politikams, kuriems atiteko garbė už iššluotas gatves.

– Ar teigi, kad esu korumpuota?

– Ar esi?

Jis matė, kaip moters akys užsiplieskia įsiūčiu. Tikrai nesuvaidintu. Jam kilo klausimas, ar tai buvo teisiojo, ar įkliuvusiojo įsiūtis. Staiga ji nusikvatojo. Skambus, stebėtinai mergaitiškas juokas.

– Patinki man, Hari, – ji atsistojo. – Pažįstu vyrus. Ištikus krizei jie ištyžta. Bet atrodo, kad esi išimtis.

– Na, – atsiliepė Haris. – Tada žinai, koks aš.

– Metas grįžti į tikrovę, mielasis.

Haris atsigręžė ir stebėjo, kaip galinga Izabelės Skiojen sėdynė nulinguoja prie žirgų.

Jis nusekė iš paskos. Užsiropštė ant Balderio. Sukišo kojas į balnakilpes. Pakėlė akis ir susitiko su Izabelės žvilgsniu. Dailių griežtų formų veide šmėstelėjo iššūkį metanti šypsenėlė. Ji suglaudė lūpas tarsi bučiniui. Išleido nepadorų čiulptelėjimo garsą ir kulnais bakstelėjo Medūzai į šonus. Stambiam žirgui pasileidus pirmyn, jos nugara ėmė švelniai siūbuoti.

Balderis sureagavo staiga, tačiau Haris spėjo įsitverti. Izabelė paragino vėl, ir iš po Medūzos kanopų pažiro drėgni žemių grumstai. Tada kumelė pasileido šuoliais. Haris pamatė, kaip joms dingstant už posūkio Izabelės surišti plaukai pasistoja piestu. Jis kiek labiau pritraukė pavadžius, bet, kaip išmokė senelis, jų neįtempė. Takelis buvo siauras, šakos čaižė, bet Haris susilenkė balne ir kojas pritraukė arčiau žirgo šonų. Jis žinojo, kad nepajėgs sustabdyti žirgo, tad stengėsi pėdas išlaikyti balnakilpėse, o galvą – palenktą. Akipločio pakraščiuose kaip raudonos ir geltonos linijos pro šalį skriejo medžiai. Jis nesąmoningai kiek pakilo nuo balno ir perkėlė kūno svorį į kelius ir balnakilpes. Po juo krutėjo ir judėjo raumenys. Harį apėmė jausmas, kad sėdi ant smauglio boa. Ir štai jie suderino ritmą, lydimą griausmingo kanopų dunksėjimo. Baimė grūmėsi su jausmu, prilygstančiu apsėdimui. Dabar jojo tiesiu takelio ruožu, ir priešaky už penkiasdešimties metrų Haris pamatė Medūzą su Izabele. Akimirką atrodė, kad vaizdas sustingo, tarsi žirgas su jojike nebe šuoliuotų, o sklęstų oru. Paskui Medūza vėl pasileido šuoliais. Praėjus dar vienai sekundei Haris suprato, kas dedasi.

Kaip ir tai, kad praėjo labai brangi sekundė.

Policijos mokykloje Haris skaitė tyrimų ataskaitas, rodančias, kad kritinėse situacijose žmogaus smegenys per trumpą laiką mėgina apdirbti milžiniškus kiekius informacijos. Kai kurie policininkai nepajėgia nieko imtis, kitus užplūsta jausmas, kad laikas sulėtėja, kad prieš akis prabėga visas gyvenimas. Spėjama išanalizuoti padėtį ir įsiminti neįtikėtinai daug. Pavyzdžiui, kad jie, pasiekę kone septyniasdešimties kilometrų per valandą greitį, jau įveikė dvidešimt metrų, o iki bedugnės, kurią peršoko Medūza, liko trisdešimt metrų ir pusantros sekundės.

Kad neįmanoma pamatyti, kokio pločio yra tarpeklis.

Kad Medūza – dresuota suaugusi išjodinėta kumelė, valdoma patyrusios jojikės, o Balderis – jaunesnis, smulkesnis, ant nugaros nešantis beveik devyniasdešimties kilogramų naujoką.

Kad Balderis – kaimenės gyvūnas, o Izabelė Skiojen, be abejo, tai žino.

Kad sustoti jau vis tiek per vėlu.

Haris paleido pavadžius ir kulnais smogė Balderiui į šonus. Įsisąmonino paskutines greičio akimirkas. Staiga viskas nutilo. Griausmingas dunksėjimas liovėsi. Jie sklendė. Giliai apačioje Haris pamatė medžio viršūnę ir upelį. Tada jėga bloškė jį pirmyn, jis trenkėsi galva į žirgo kaklą. Jie krito.

23 skyrius

Ar tu irgi buvai vagišius, tėti? Mat aš visą laiką žinojau, kaip tapti milijonieriumi. Mano šūkis – vogti tik tada, kai apsimoka, todėl buvau kantrus ir laukiau. Tą ir tedariau. Laukiau labai ilgai, o kai atsirado galimybė, pajutau, kad, velniai griebtų, jos nusipelniau.

Planas buvo paprastas ir genialus. Kol baikerių gauja „McDonald's" restorane lauks senio, mes su Olegu iš saugyklos Alnabru išnešime dalį heroino. Visų pirma, klube nieko nebus, mat visi Odino smogikai sėdės kartu su juo. Visų antra, Odinas niekada nesužinos, jog buvo apiplėštas, kadangi restorane bus susemtas. Atsidūręs kaltinamųjų suole turės mums su Olegu padėkoti, kad per reidą buvo aptikta mažiau kilogramų. Vienintelė problema – farai ir senis. Jei farai supras, kad kažkas užbėgo jiems už akių ir apšvarino slėptuvę, ir senis apie tai sužinos, mus užvers. Problema išsisprendė taip, kaip senis ir mokė: rokiruote, strategine sąjunga. Nuvažiavau tiesiai prie blokinio namo Manglerude ir šįkart Trulsą Berntseną radau namie.

Kol aiškinau, tas tipas priešiškai į mane spoksojo, bet man buvo nė motais. Nes jo žvilgsnyje kai ką pamačiau. Godumą. Dar vienas kompensacijos ieškotojas, manantis, kad už pinigus galima nusipirkti vaistų nuo depresijos, vienatvės ir kartėlio.

Kad egzistuoja ne tik abstraktus teisingumas, bet ir tai, kas skirta vartotojams. Išdėsčiau, kad mums prireiks jo profesinės patirties ir pagalbos: teks paslėpti visus pėdsakus, kurių ieškos policija, ir sudeginti tuos, kuriuos galbūt aptiks. Jei reikės, turės sukelti įtarimą dėl ko nors kito. Mačiau, kaip žybtelėjo akys, kai pasakiau, kad iš dvidešimties kilogramų partijos paimsime penkis. Po du man su juo ir vienas Olegui. Aiškiai susiskaičiavo pats: vienas kablelis du dauginame iš dviejų – du kablelis keturi atiteks jam.

– Ir tas Olegas yra vienintelis, su kuriuo tareisi? – paklausė jis.

– Prisiekiu.

– Ar turi kokių ginklų?

– Abu dalijamės „Odessa".

– Kuo?

– „Hennes&Mauritz" Stečkino pistoleto versija.

– OK. *Mažai tikėtina, kad tyrėjams kils kokių nors abejonių dėl kilogramų skaičiaus, jei nesimatys įsilaužimo žymių, bet turbūt nerimauji, kad Odinas žino, kiek ten jų turėtų būti? Bijai, kad tave susiras?*

– Ne, – atkirtau. – Man nusišvilpt ant Odino. Baiminuosi dėl savo boso. Nenutuokiu iš kur, bet jis žino apie kiekvieną tos siuntos gramą.

– Aš pasiimsiu pusę, – pareiškė jis. – O tu su Borisu galėsi pasidalyti tai, kas liks.

– Olegu.

– Tiesiog džiaukis, kad mano prasta atmintis. Tikiuosi, kad ir tavo tokia. Man prireiktų pusdienio, kad tave susirasčiau, o tada per sekundę tave sunaikinčiau, – policininkas su malonumu pabrėžė raidę n.

Olegas sugalvojo, kaip nuslėpti apiplėšimą. Labai paprastai. Tad stebėjausi, kodėl man pačiam nešovė į galvą.

– Vietoj to, ką nušvilpsim, padėsime bulvių miltų. Policija praneš, kiek kilogramų konfiskavo, o ne koks buvo produkto grynumas.

Kaip sakiau, planas buvo ir paprastas, ir puikus.

Tą vakarą, kai Odinas turėjo dalyvauti gimtadienio vakarėlyje „McDonald's" restorane ir derinti fiolino kainą Dramene ir Lilestriome, Berntsenas, Olegas ir aš sutemus stovėjome Alnabru palei baikerių klubą juosiančią tvorą. Berntsenas viską parengė, ir mes užsismaukėme ant galvų nailonines kojines, mūvėjome pirštines, vilkėjome juodas striukes. Į kuprines buvom susikrovę ginklus, atsuktuvą, laužtuvą ir plastikinius maišiokus su šešiais kilogramais miltų. Mes su Olegu žinojom, kur „Los Lobos" įtaisė stebėjimo kameras, todėl drąsiai perlipome per tvorą ir nubėgome prie sienos kairėje. Galėjom triukšmauti kiek širdis geidžia, nes viską užgožė magistralės E6 ūžesys, tad Berntsenas įrėmė grąžtą į medinę sieną ir jį įjungė, Olegas stebėjo aplinką, o aš niūniavau dainą „Been Caught Stealing", kuri skambėjo Steino GTA žaidimo garso takelyje, pasak jo, atliekama grupės „Jane's Addiction"**. Prisiminiau ją dėl kieto pavadinimo, tiesą sakant, jis buvo kietesnis už pačią dainą. Mudu su Olegu žinojom, jog visas klubas yra viena didelė patalpa. Bet visus langus dengė medinės langinės, todėl nusprendėme prasigręžti skylę ir pažiūrėti. Įsitikinti, kad viduje tikrai nieko nėra. Berntsenas užsispyrė, negalėjo patikėti, kad Odinas bus palikęs nesaugomus dvidešimt kilogramų heroino, už kuriuos gatvėje susižertų dvidešimt penkis milijonus. Mes Odiną pažinojom kiek geriau, bet nusileidom.* Safety first.***

– Na štai, – burbtelėjo Berntsenas, suėmęs grąžtą, bet šis užsikirto ir išsijungė.

Prikišau akį prie skylės. Nė velnio nepamačiau. Arba kažkas buvo išjungęs visas šviesas, arba mes nepragręžėm kiaurai. Pasisukau į Berntseną, šluostantį grąžtą.

* Buvau sučiuptas vagiant. (Angl.)

** Džeinės priklausomybė. (Angl.)

*** Pirmiausia – saugumas. (Angl.)

– Kokia čia, po velnių, izoliacija? – paklausė jis, pakėlęs pirštą. Masė priminė kiaušinio trynį ir sušiktus plaukus.

Jis paėjo kelis žingsnius į šoną ir išgręžė naują skylę. Pažvelgiau. Ir štai – pasirodė senas pažįstamas klubas. Su įprastom odinėm kėdėm, tuo pačiu baru ir Karen Makdugal plakatu „Playmate of the Year", *kabančiu virš pagal užsakymą pagaminto motociklo. Niekada nesupratau, nuo ko jiems stovi labiausiai – nuo moterų ar nuo motociklų.*

– Viskas švaru, – patikinau.

Užpakalinės durys buvo nusagstytos spynomis ir lankstais.

– Rodos, sakei, kad kabo tik viena spyna, – drėbė Berntsenas.

– Taip ir buvo, – atsiliepiau, – jam aiškiai vystosi paranoja.

Ketinome nusukti spyną, o išeidami vėl prisukti, kad nesimatytų įsilaužimo pėdsakų. Tai vis dar atrodė įmanoma, tačiau spaudė laikas. Ėmėmės darbo.

Po dvidešimties minučių Olegas dirstelėjo į laikrodį ir įspėjo, kad turime pasiskubinti. Nežinojome, kada tiksliai prasidės reidas, aišku buvo tik tai, kad viskas įvyks po suėmimų, o šie turėtų prasidėti po septynių. Supratęs, kad senis nepasirodys, Odinas nebenorės sėdėti ir knapsoti.

Kad atidarytume tą šūdą, mums prireikė pusės valandos. Triskart daugiau, nei tikėjomės. Išsitraukėm ginklus, užsismaukėm ant veidų kojines ir įėjom. Berntsenas pirmas. Mums vos žengus pro duris, Berntsenas priklaupė ant vieno kelio ir kaip koks sušiktas specialiųjų pajėgų karys prieš save atstatė abiem rankomis laikomą ginklą.

Prie vakarinės sienos sėdėjo vyras. Kaip sarginį šunį Odinas paliko Tutu. Ant kelių jis laikė nupjautavamzdį šautuvą. Bet sarginio šuns akys buvo užmerktos, nasrai atvipę, galva atremta į sieną. Sklandė gandai, kad Tutu net knarkdamas mikčioja, bet dabar jis miegojo saldžiai kaip kūdikis.

* Metų mergina. (Angl.)

Berntsenas atsistojo ir atstatęs ginklą nutykino prie Tutu. Mes su Olegu ant pirštų galų nusekėm pavymui.

– Yra tik viena skylė, – šnipštelėjo man Olegas.

– Ką? – sušnabždėjau.

Bet tada supratau.

Pamačiau antrą grąžto paliktą skylę. Ir susivokiau, kur pragręžta pirmoji.

– O, šūdas, – sušnabždėjau, nors supratau, kad nėra reikalo slopinti balso.

Berntsenas priėjo prie Tutu. Stumtelėjo. Baikeris nusirito nuo kėdės ir šleptelėjo ant žemės. Liko tįsoti veidu žemyn ant betoninių grindų, o pakaušyje pamatėm apskritą skylutę.

– Visgi pragręžiau sieną, OK, *– įvertino Berntsenas. Pabaksnojo pirštu į skylę sienoje.*

– Šūdas, – suvapėjau Olegui. – Kokia tikimybė, kad taip nutiks, ką?

Bet jis neatsakė. Spoksojo į kūną, tarsi neapsispręsdamas – vemti ar verkti.

– Gustai, – sušvokštė jis, – ką mes padarėm?

Nežinau, kas man užėjo, bet prapliupau juoku. Nepajėgiau susilaikyti. Pernelyg aikštingai į šonus įsisprendęs faras, kurio apatinis žandikaulis primena ekskavatoriaus kaušą, neviltis ištįsusioje Olego fizionomijoje po nailonine kojine ir Tutu atvipusia burna. O jis, pasirodo, visgi turėjo smegenis. Žvengiau taip, kad net rėkiau.

– Susiimk, nes ir tau skylę įtaisysiu, – įspėjo Berntsenas, trindamas rankas.

– Ačiū, – atsisakiau ir surimtėjau. – Nagi, ieškom kvaišalų.

– Pirmiausia turime sugalvoti, ką daryti su šituo pragręžtu, – sulaikė Berntsenas.

– Jau per vėlu, – tariau. – Dabar jie vis tiek sužinos, kad čia įsilaužta.

– Nesužinos, jei nutempsim Tutu į mašiną ir vėl prisuksim spynas, – spigiu ašaringu balsu suinkštė Olegas. – Jei supras,

kad trūksta kvaišalų, pamanys, kad juos nušvilpė Tutu, o tada išnešė muilą.

Berntsenas žvilgtelėjo į Olegą ir kinktelėjo.

– Turi galvotą partnerį, Dustai. Pirmyn.

– Pirmiausia – kvaišalai.

– Pirmiausia – pragręžtas, – laikėsi savo Berntsenas.

– Kvaišalai, – pakartojau.

– Pragręžtas.

– Ei tu, nelaimingas pelikane, šįvakar ruošiuosi tapti milijonieriumi.

Berntsenas pakėlė ranką.

– Pragręžtas.

– Užsičiaupkit! – pratrūko Olegas.

Mes sužiurom į jį.

– Paprasčiausia logika. Jei atvykus policijai Tutu negulės bagažinėje, neteksim ir laisvės, ir kvaišalų. Jei bagažinėje gulės tik Tutu, o ne kvaišalai, prarasime tik pinigus.

Berntsenas pasisuko į mane.

– Regis, Borisas sutinka su manimi, Dustai. Du prieš vieną.

– Gerai, – nusileidau. – Jūs tempkit kūną, o aš ieškosiu miltelių.

– Klysti, – tarė Berntsenas. – Mes tempiam kūną, o tu šluostai mėšlą paskui mus, – jis mostelėjo į kriauklę prie sienos.

Prisipyliau kibirą vandens, o Berntsenas su Olegu čiupo Tutu už kojų ir palikdami siaurą kraujo ruožą nutempė jį prie durų. Virš manęs provokuojamai žvelgiant Karenai Makdugal, gramdžiau nuo sienos kraują su smegenimis, paskui iššveičiau grindis. Baigęs ketinau ieškoti kvaišalų, bet pro praviras duris nuo magistralės E6 mane pasiekė garsas. Vyliausi, kad jis nutils, mašinoms pasukus kita kryptimi, kad įspūdis, jog jis pamažu artėja, – tik mano vaizduotės vaisius. Policijos sirenos.

Patikrinau barą, salę ir šikinyką. Paprasta daržinė: jokio antro aukšto ar rūsio, ne tiek jau daug vietų paslėpti dvidešimties kilogramų kroviniui. Tada mano akys užkliuvo už įrankių dėžės. Už spynos. Anksčiau jos čia nebuvo.

Olegas kažką sušuko prie durų.

– Duok man laužtuvą! – surikau.

– Reikia nešdintis. Jie jau čia pat!

– Laužtuvą!

– Greičiau, Gustai!

Žinojau, kad milteliai ten. Dvidešimt penki milijonai tiesiai man prieš nosį, šlykščioj medinėj dėžėj. Ėmiau daužyti spyną.

– Šausiu, Gustai!

Atsisukau į Olegą. Jis buvo nukreipęs į mane sušiktą rusišką pistoletą. Nemaniau, kad iš tokio atstumo pataikytų, mus skyrė daugiau nei dešimt metrų, bet užteko to, kad išdrįso nukreipti į mane ginklą.

– Jei įkliūsi tu, sučiups ir mus! – rėkė jis, springdamas ašaromis.

– Liaukis!

Vėl smogiau per spyną. Sirenos vis garsėjo ir garsėjo. Bet su sirenomis amžinai taip: vis atrodo, kad jos arčiau, nei yra iš tikrųjų.

Išgirdau, kaip virš manęs sutraškėjo siena, lyg būtų perlieta botagu. Atsisukau į duris, ir man sustingo kraujas. Berntsenas. Jis stovėjo ten su rūkstančiu ginklu rankoje.

– Kitąkart pataikysiu, – tarė jis ramiai.

Paskutinį kartą trenkiau per dėžę. Tada dėjau į kojas.

Vos perlipę per tvorą ir nusitraukę kojines pakėlėme akis į policijos automobilių priekines šviesas. Ramiai žingsniavome tiesiai į jas.

Automobiliai padidino greitį ir pasuko prie klubo.

Mes nuėjom iki kalvos, kur Berntsenas buvo palikęs savo automobilį. Sulipom vidun. Pravažiavus klubą, atsisukau ir dėbtelėjau į Olegą, sėdintį ant užpakalinės sėdynės. Ašarų ir prigludusios kojinės sudirgintam veide šmėkščiojo mėlynos švieselės. Berniokas atrodė visiškai tuščias, tiesiog spoksojo į tamsą, tarsi būtų pasiruošęs mirti.

Niekas neprasižiojo, kol Berntsenas neprivažiavo autobusų stotelės Sinsene.

– Susimovei, Dustai, – pareiškė jis.

– Iš kur galėjau žinoti apie spynas!? – atkirtau.

– Tai vadinama pasiruošimu, – atsiliepė Berntsenas. – Apsišniukštinėjimu ir panašiai. Kažkur girdėta? Mes aptikom atviras duris ir atsuktą spyną.

Supratau, kad sakydamas „mes" galvoje turi policiją. Keistas tipas.

– Aš paėmiau spyną ir lankstą, – šniurkštelėjo Olegas. – Atrodys, kad pasigirdus sirenoms Tutu spruko ir net nespėjo užrakinti. O atsuktuvo žymės gali būti paliktos po kokio nors įsilaužimo kad ir pernai.

Per užpakalinio vaizdo veidrodėlį Berntsenas dirstelėjo į Olegą.

– Mokykis iš savo draugelio, Dustai. Nors gal geriau nereikia. Osle ir taip pakanka gudrių ilgapirščių.

– Gerai, – pritariau. – Bet tikrai nelabai gudru stovėti neleistinoje vietoje su lavonu bagažinėje.

– Sutinku, – atsakė Berntsenas. – Nešdinkitės.

– Lavonas...

– Pragręžtu pasirūpinsiu aš.

– O kaip...

– Ne jūsų reikalas! Lauk!

Mes išlipom ir stebėjom, kaip nurūksta Berntseno „Saab".

– Nuo dabar reikia šio tipo vengti, – įspėjau.

– Kodėl?

– Jis nužudė žmogų, Olegai. Jam reikia sunaikinti visus fizinius įkalčius. Pirmiausia jis turi rasti vietą kūnui paslėpti. Bet paskui...

– Jam reikės pašalinti liudytojus.

Linktelėjau. Jaučiausi velniškai prislėgtas. Tada pamėginau pasakyti ką nors gero.

– Tutu turbūt laukia didelė slėptuvė, ar ne?

– Už tuos pinigus ruošiausi su Irena persikelti į Bergeną.

Pažvelgiau į jį.

– Įstojau į Teisės fakultetą Bergene. Irena gyvena Trondheime kartu su Steinu. Pamaniau, kad nuvažiuosiu ten ir ją perkalbėsiu.

Spėjom į autobusą, vežantį link centro. Nebegalėjau tverti bereikšmio Olego žvilgsnio. Reikėjo jį kažkuo užpildyti.

– Eikš, – paraginau.

Kol repeticijų kambaryje ruošiau švirkštą, mačiau, kaip nekantriai jis žvilgčioja į mane, tarsi norėtų tai padaryti pats, tarsi laikytų mane nerangiu. Kai pasiraitojo rankovę, supratau kodėl. Bernioko dilbis buvo nusėtas adatos dūrių.

– Tik tol, kol parsiras Irena, – patikino jis.

– Ar turi savo podėlį? – paklausiau.

Jis papurtė galvą.

– Išplėšė.

Tą naktį išmokiau Olegą, kur ir kaip įsirengti tinkamą slėptuvę.

*

Trulsui Berntsenui ilgiau nei valandą pralaukus daugiaaukščiame garaže, prie vienintelės tuščios, kaip rodė ženklas, advokatų firmai „Bachas ir Simonsenas“ rezervuotos stovėjimo vietos pagaliau privažiavo automobilis. Berntsenas nusprendė, kad tai tinkama vieta: kol laukė, čia pravažiavo tik du automobiliai, nesimatė ir stebėjimo kamerų. Trulsas patikrino automobilio registracijos numerius: tokie patys, kokius aptiko AUTOSYS duomenų bazėje. Hansas Kristijanas Simonsenas vėlai išsiropštė iš lovos. O gal jis nemiegojo, gal leido laiką su kokia nors poniute. Iš automobilio išlipusio vyro kaktą dengė šviesūs berniokiški kirpčiukai. Berntseno vaikystėje tokiais puikavosi neišmanėliai iš vakarų Oslo.

Trulsas Berntsenas užsidėjo akinius nuo saulės, įkišo ranką į apsiausto kišenę ir suėmė pistoleto rankeną – pusiau automatinio austriško „Steyr“. Įprastinio policijos revolverio

nepasiėmė, kad advokatas neįžvelgtų nereikalingų sąsajų. Skubiai žingsniavo, kad užkirstų Simonsenui kelią, jam dar stovint tarp automobilių. Grasinimas veiksmingiausias, kai būna trumpas ir agresyvus. Jei auka, persigandusi dėl savo gyvybės, nespėja suregzti jokios išganingos minties, iš jos išgausi viską, ko tik nori.

Jį apėmė jausmas, tarsi kraujyje cirkuliuotų gazuoto gėrimo burbuliukai: ausis, paslėpsnius ir gerklę užpildė šnypštimas ir dunksėjimas. Įsivaizdavo, kas nutiks. Ginklą prie Simonseno fizionomijos prikiš taip arti, kad jis teprisimins vamzdį. „Kur Olegas Faukė? Atsakyk tuoj pat ir tiksliai, kitaip iškart nudėsiu." Atsakymas. Tada: „Jei ką nors įspėsi arba praneši apie šį pokalbį, sugrįšim tavęs pribaigti. Aišku?" – „Taip." Arba nebylus linktelėjimas. Gal nevalingas apsišlapinimas. Mintis sukėlė Trulsui šypseną. Jis paspartino žingsnį. Dunksėjimas pasiekė skrandį.

– Simonsenai!

Advokatas pakėlė akis. Ir jo veidas nušvito.

– O, sveikas, Berntsenai! Trulsas Berntsenas, ar ne?

Trulso dešinė ranka sustingo apsiausto kišenėje. O veido išraiška veikiausiai buvo it musę kandus, kadangi Simonsenas nuoširdžiai nusikvatojo.

– Puikiai prisimenu veidus, Berntsenai. Tu ir tavo bosas Mikaelis Belmanas tyrėte bylą dėl lėšų švaistymo Heiderio muziejuje. Aš buvau gynėjas. Deja, jūs laimėjot.

Simonsenas vėl nusijuokė. Draugiškas vakarų Oslo juokas. Taip juokiasi žmonės, užaugę ten, kur visi vieni kitiems geranoriški, ten, kur yra pakankamai turtuolių, kad tai būtų įmanoma. Trulsas nekentė visų pasaulio simonsenų.

– Ar galiu kuo padėti, Berntsenai?

– Aš... – Trulsas Berntsenas ieškojo žodžių. Bet tai nebuvo jo stiprioji pusė: sugalvoti, ką daryti, susidūrus akis į akį su... su kuo? Su žmonėmis, kurie, žinoma, mąsto greičiau už jį? Tąsyk Alnabru ėjosi neblogai, mat susidūrė su dviem vaikėzais,

kuriems galėjo nurodinėti. Bet Simonsenas vilkėjo kostiumą, buvo išsilavinęs, kalbėjo taip, tarsi būtų viršesnis ir... velnias!

– Tiesiog norėjau pasilabinti.

– Pasilabinti? – klausiamu tonu su nuostaba pakartojo Simonsenas.

– Labas, – pasisveikino Berntsenas ir išspaudė šypseną. – Gaila dėl tos bylos. Įveiksi mus kitą kartą.

Tada Berntsenas skubiai nužingsniavo link išėjimo. Nugara jautė Simonseno žvilgsnį. Kapstyti mėšlą, ryti mėšlą. Kad juos kur velniai.

Bandyk advokatą. O jei nepavyks, tada susisiek su vaikigaliu vardu Krisas Redis. Gatvėje jį vadina Adidu.

Spydo platintojas. Trulsas vylėsi, kad sulaikant atsiras proga pasmurtauti.

*

Haris plaukė į šviesą, į paviršių. Šviesa vis ryškėjo ir ryškėjo. Tada jis išniro. Atsimerkė. Ir įsmeigė akis tiesiai į dangų. Gulėjo ant nugaros. Akiplotyje kažkas ryškėjo. Žirgo galva. Dar viena.

Jis prisidengė akis. Kažkas sėdėjo ant žirgo, bet Harį akino šviesa.

Iš toli jį pasiekė garsas.

– Regis, sakei, kad anksčiau jodinėjai, Hari.

Haris dejuodamas pakilo. Atkūrė, kas ką tik nutiko. Balderis peršoko per gilų tarpeklį ir nusileido ant priekinių kojų, o Harį smūgis nulakdino į priekį: jis trenkėsi į žirgo kaklą, išsinėrė iš balnakilpių ir įsitvėręs pavadžių nuslydo žemyn žirgo šonu. Miglotai prisiminė, kad tempėsi ir Balderį, bet galiausiai atsiplėšė, kad neužgriūtų pusę tonos sveriantis gyvulys.

Ko gero, smarkiai susitrenkė nugarą, bet šiaip jautėsi lyg ir sveikas.

– Senelio kuinas nešokinėjo per kanjonus, – atsiliepė Haris.

– Kanjonus? – Izabelė Skiojen nusijuokė ir ištiesė Hariui Balderio pavadžius. – Tai tik siaurutis penkių metrų plyšys. Aš be žirgo galiu nušokti toliau. Hari, nemaniau, kad esi bailys. Kas pirmas pasieks sodybą?

– Balderi, – pašnekino Haris, tapšnodamas žirgui per snukį ir stebėdamas, kaip Izabelė su Medūza leidžiasi pakalnėn į atvirą lauką ir dingsta jam iš akių, – ar girdėjai apie tokį dalyką kaip žinginė?

*

Magistralėje E6 Haris stabtelėjo prie degalinės ir nusipirko kavos. Įsėdo į automobilį ir žvilgtelėjo į veidrodėlį.

Izabelė davė jam pleistro nubrozdinimams ant kaktos, pakvietė nueiti su ja į „Don Žuano" premjerą Operoje („...neįmanoma rasti partnerio, kuris, kai apsiaunu aukštakulnius, siektų aukščiau nei man iki smakro, o tai prastai atrodo laikraščiuose") ir stipriai jį apkabino.

Haris išsitraukė telefoną ir radęs praleistą skambutį atskambino.

– Kur buvai dingęs? – paklausė Beatė.

– Šiek tiek žemės ūkio darbų, – atsakė Haris.

– Nusikaltimo vietoje prie Gardermoeno nelabai ką aptikom. Mano žmonės viską iššukavo. *Nada.** Nustatėm tik tiek, kad vinys – įprastos, plieninės, tik su kiek didesnėm šešių milimetrų aliumininėm galvutėm, o plyta turbūt paimta iš devynioliktame amžiuje statyto Oslo pastato.

– O?

– Plytoje aptikome kiaulių kraujo ir arklių ašutų. Kitados Osle buvo įprasta maišyti šias medžiagas į molį, tad jų aptik-

* Nieko. (Isp.)

tume daugelyje centro pastatų. Plyta gali būti paimta iš bet kurio.

– Mhm.

– Kitaip sakant, šie pėdsakai irgi niekur neveda.

– Irgi?

– Taip. Dėl to vizito, kurį minėjai. Turbūt jis lankėsi kur nors kitur, o ne policijos biure, nes ten joks Tordas Šulcas neužregistruotas. Ant lapelio parašyta „Oslo policija“, o tokie lapeliai dalijami visuose policijos skyriuose.

– *OK*. Ačiū.

Haris rausėsi kišenėse, kol rado, ko ieškojęs. Tordo Šulco lankytojo lapelis. Ir jo paties, kurį gavo pačią pirmą dieną, kai aplankė Hageną Smurtinių nusikaltimų skyriuje. Sugretino lapelius, padėjęs ant prietaisų skydelio. Tyrinėjo. Padarė išvadas ir sugrūdo popieriukus atgal į kišenę. Pasuko uždegimo raktelį, įkvėpė oro, įvertino, kad vis dar trenkia arkliu, ir nutarė aplankyti seną varžovą Hiojenhalyje.

24 skyrius

Penktą pradėjo lyti, o kai šeštą valandą Hiojenhalyje Haris paspaudė didelės vilos durų skambutį, buvo tamsu kaip Kūčių vakarą. Visi ženklai rodė, kad pastatas ką tik išdygo, prie garažo vis dar stūksojo statybinių medžiagų rietuvės, o po laiptais Haris pastebėjo dažų skardines ir izoliacinės medžiagos pakuotes.

Už raštuoto stiklo jis išvydo judančią figūrą ir pajuto, kaip sprandas nueina pagaugais.

Tada atsidarė durys. Staigiai ir nuožmiai, tarsi artėtų vyriškis, kurio niekas nebaugina. Visgi pamatęs Harį žmogus sustingo.

– Labas vakaras, Belmanai, – prabilo Haris.

– Haris Hūlė. Tik pamanyk.

– Pamanyk ką?

Belmanas susijuokė.

– Tik pamanyk, kaip keista matyti tave stovintį prie mano durų. Kaip sužinojai, kur gyvenu?

– Juk tu visiems kaip ant delno. Ar žinai, kad bet kokioje kitoje šalyje Kovos su organizuotu nusikalstamumu skyriaus viršininkui būtų paskirtas prie vartų budintis apsaugininkas? Sutrukdžiau?

– Visai ne, – atsakė Belmanas ir pasikasė smakrą. – Tiesiog svarstau, ar kviesti tave vidun, ar apsieisime be to.

– Na, – atsiliepė Haris, – lauke šlapia. O aš nusiteikęs taikiai.

– Tu nežinai, ką šis žodis reiškia, – atkirto Belmanas ir atvėrė duris. – Nusivalyk kojas.

Mikaelis Belmanas nusivedė Harį koridoriumi į svetainę – pro kartoninių dėžių bokštą ir dar neapstatytą virtuvę. Haris įvertino, kad namas įrengtas labai kokybiškai. Ne prašmatniai, kaip teko matyti kai kuriose vilose vakarinėje dalyje, bet solidžiai, sukuriant daug erdvės šeimai. Vėrėsi įstabus vaizdas į Kvernerio slėnį, Oslo geležinkelio stotį ir centrą. Haris atkreipė į tai dėmesį.

– Sklypas kainavo beveik daugiau negu namas, – pasakojo Belmanas. – Atleisk už netvarką, neseniai įsikraustėm. Kitą savaitę rengsime įkurtuvių vakarėlį.

– Ir pamiršai pakviesti mane? – nusistebėjo Haris ir nusitraukė permirkusį švarką.

Belmanas šyptelėjo.

– Galiu pakviesti tave išgerti dabar. Ką...

– Aš negeriu, – Haris irgi nusišypsojo.

– O, velnias, – susizgribo Belmanas, neparodydamas jokių susierzinimo požymių. – Kaip greit pasimiršta. Pasidairyk, gal rasi kokią kėdę, o aš einu ieškoti kavinuko ir dviejų puodelių.

Po dešimties minučių jie sėdėjo prieš langus ir žvelgė į terasą ir panoramą. Haris iškart prabilo apie reikalus. Mikaelis

Belmanas klausėsi nepertraukdamas, nors jo akyse Haris matė nepasitikėjimą. Hariui nutilus, Belmanas apibendrino:

– Taigi tu manai, kad lakūnas Tordas Šulcas mėgino iš šalies kontrabanda išvežti fiolino? Jis buvo sučiuptas, bet išėjo į laisvę, kai policininko tapatybės kortelę turintis degintojas sukeitė fioliną su bulvių miltais. Paskui Šulcui jo namuose buvo įvykdyta mirties bausmė, greičiausiai todėl, kad jo darbdavys sužinojo apie apsilankymą policijoje ir persigando, kad lakūnas papasakos, ką žino.

– Mhm.

– O išvadą, kad jis lankėsi policijos biure, tu padarei dėl lapelio, ant kurio buvo užrašas „Oslo policija"?

– Palyginau jį su savo lapeliu, kurį gavau, kai lankiausi pas Hageną. Raidės I labai blankios. Tikrai toks pats atspaudas.

– Neklausiu tavęs, kaip prisikasei iki Šulco lankytojo lapelio, bet kaip gali būti toks tikras, kad tai nebuvo paprastas apsilankymas? Gal jis norėjo ką nors paaiškinti apie tuos bulvių miltus, įsitikinti, kad juo tikime.

– Jo vardas ištrintas iš lankytojų sąrašo. Buvo svarbu išlaikyti apsilankymą paslaptyje.

Mikaelis Belmanas atsiduso.

– To visada ir norėjau, Hari. Turėjome veikti išvien, o ne vienas prieš kitą. KRIPOS'e tau būtų patikę.

– Ką turi galvoje?

– Prieš pasakodamas noriu paprašyti tavęs paslaugos. Pažadėk, kad niekam neprasitarsi apie tai, ką dabar išgirsi.

– *OK.*

– Šis reikalas jau įstūmė mane į keblią padėtį. Tordas Šulcas lankėsi pas mane. Kaip tik ir norėjo atskleisti, ką žino. Pasakė, ką jau seniai įtariau: mūsų gretose veikia degintojas. Ko gero, dirbantis policijos biure ir prieinantis prie Orgkrimo bylų. Liepiau jam sėdėti namie, kol pasitarsiu su vadovybe. Privalėjau veikti atsargiai, kad neišbaidyčiau degintojo. Tačiau atsargumas dažnai pristabdo reikalus. Paderinau su

pensijon besiruošiančiu policijos viršininku, bet jis paliko spręsti man.

– Kodėl?

– Kaip sakiau, jis išeina į pensiją. Jam nereikia tokios atsisveikinimo dovanėlės – mėšlinos bylos, į kurią įpainiotas korumpuotas policijos pareigūnas.

– Tai nutarė viską tempti tol, kol pasitrauks iš pareigų?

Belmanas nudūrė akis į kavos puodelį.

– Hari, gali būti, kad kitu policijos viršininku tapsiu aš.

– Tu?

– Jis turbūt nusprendė, kad iškart galėsiu pradėti nuo mėšlinos bylos. Reikalas tas, kad niekaip nenuspaudžiau nuleistuko. Sukau galvą. Galėjom priversti Šulcą tuojau pat atskleisti degintoją. Bet tada būtų išsilakstę ir išsislapstę visi kiti. Pamaniau: o kas, jei prie Šulco pritvirtintume slaptą mikrofoną, palieptume mus nuvesti iki kitų ir pirmiausia sučiuptume juos? Kas žino, gal net būtume prisikasę iki stambiausios Oslo žuvies.

– Dubajaus.

Belmanas linktelėjo.

– Bėda tokia: kaip sužinoti, kuo biure galiu pasitikėti, o kuo ne. Ką tik subūriau nedidelę grupę, visus gerai patikrinau. O tada išgirdau apie anoniminį pranešimą...

– Tordas Šulcas rastas negyvas, – užbėgo už akių Haris.

Belmanas griežtai į jį dėbtelėjo.

– O dabar, – pareiškė Haris, – atsirado nauja bėda: visa tai gali pakišti tau koją kelyje į policijos viršininko kėdę.

– Gali būti ir taip, – sutiko Belmanas. – Bet didžiausią nerimą man kelia ne tai. Gaila, kad iš to, ką Tordas Šulcas spėjo papasakoti, nėra jokios naudos. Kaip ir anksčiau, mes įstrigę aklavietėje. Tas vadinamasis pareigūnas, kuris lankė Tordą Šulcą kameroje ir sukeitė kvaišalus...

– Taip?

– Jis prisistatė kaip policininkas. Oslo oro uosto inspektorius atsimena, kad jis buvo vardu Tomas ar panašiai. Biure turime penkis Tomus. Beje, nė vienas nedirba mūsų skyriuje. Nusiunčiau visų Tomų nuotraukas, bet Gardermoene nė vieno neatpažino. Tad kiek mums žinoma, degintojas net nedirba policijoje.

– Mhm. Gal tai žmogus, turintis padirbtą policininko tapatybės kortelę. Arba, labiau tikėtina, yra buvęs policininkas, kaip ir aš.

– Kodėl?

Haris patraukė pečiais.

– Policininką apmauti gali tik policininkas.

Atsidarė lauko durys.

– Brangioji! – šūktelėjo Belmanas. – Mes čia.

Prasivėrė svetainės durys ir pasirodė mielas, saulėje įdegęs ketvirtą dešimtį įpusėjusios moters veidas. Jos šviesūs plaukai buvo surišti į uodegą, ir Haris pagalvojo apie Taigerio Vudso buvusią žmoną.

– Vaikus palikau pas mamą. Ar ateini, meškiuk?

Belmanas kostelėjo.

– Turime svečių.

Ji pakreipė galvą.

– Matau, meškiuk.

Belmanas pažiūrėjo į Harį nutaisęs nuolankią „ką padarysi“ veido išraišką.

– Ei, – prabilo ji ir erzindama nužvelgė Harį. – Mes su tėčiu atvešime naują krovinį. Gal norėtum...

– Skaudanti nugara ir staiga sukilęs namų ilgesys, – sumurmėjo Haris, išmaukė kavos puodelį ir pašoko ant kojų.

– Dar vienas dalykas, – pridūrė Haris, jiems su Belmanu stovint prieangyje. – Dėl to apsilankymo Radiumo ligoninėje, kurį minėjau.

– Taip?

– Ten sutikau tokį tipą, mokslininką. Martiną Pranį. Tiesiog šeštasis pojūtis, bet gal gali man jį patikrinti?

– Tau?

– Atleisk, senas įprotis. Policijai. Šaliai. Žmonijai.

– Šeštasis pojūtis?

– Iš esmės tai viskas, kas šioje byloje veda mane pirmyn. Jei galėtum man pranešti apie tai, ką atrasit...

– Pagalvosiu.

– Ačiū, Mikaeli, – Haris juto, kaip keista tarti Belmano vardą. Pasvarstė, ar yra kada nors taręs jį anksčiau.

Mikaelis atidarė duris į lietų, ir tarp vyrų siūbtelėjo šaltas oro gūsis.

– Apgailestauju dėl vaikinuko, – pasakė Belmanas.

– Kurio?

– Dėl abiejų.

– Mhm.

– Žinai ką? Esu matęs Gustą Hanseną. Jis buvo čia atėjęs.

– Čia?

– Taip. Pritrenkiamai gražus vaikis. Toks kaip... – Belmanas ieškojo žodžio. Pasidavė. – Ar vaikystėje irgi buvai įsimylėjęs Elvį? *Man crush**, kaip sako amerikiečiai.

– Na, – Haris išsitraukė cigarečių pakelį. – Ne.

Haris galėjo kirsti lažybų, kad baltos pigmentinės dėmės Mikaelio Belmano veide užsiplieskė raudoniu.

– Tiesiog jo veidas buvo ypatingas. Ir žavesys.

– Ko jam čia prireikė?

– Pasikalbėti su policininku. Čia vyko talka ir darbavosi būrys pareigūnų. Žinai, kai tegauni policininko algą, privalai kiek įmanoma pasidaryti pats.

– Su kuo jis kalbėjosi?

– Ką? – Belmanas įsispoksojo į Harį. Tiksliau, pasisuko į Harį, bet akis įsmeigė į tolį, tarsi žvilgsnis būtų už kažko užkliuvęs. – Nepamenu. Tie, kurie badosi, visada pasiruošę ką

* Vyrų dievukas. (Angl.)

nors išduoti, kad tik išpeštų tūkstantuką dozei. Gero vakaro, Hari.

*

Hariui žingsniuojant per Kvadratūrą, nusileido tamsa. Kiek tolėliau gatvėje priešais juodaodę prostitutę sustojo automobilinis namelis. Prasivėrė durys ir iššoko trys jaunuoliai, nedaug vyresni nei dvidešimties. Vienas filmavo, o kiti patraukė prie moters. Ji papurtė galvą. Turbūt nenorėjo dalyvauti barškinimosi filmuke, kuris bus dedamas į „YouPorn". Ten, iš kur moteris atvyko, irgi įvestas internetas. Šeima, giminės. Gal visi mano, kad jiems siunčiamas atlygis už padavėjos darbą. O gal taip ir nemano, tik neklausinėja. Hariui prisiartinus vienas jaunuolis nusispjovė ant asfalto priešais moterį ir šaižiu apgirtusiu balsu tėškė:

– *Cheap nigger ass.**

Haris susidūrė su pavargusiu juodaodės žvilgsniu. Abu linktelėjo, tarsi kažką atpažinę. Kiti du jaunuoliai pastebėjo Harį ir išpūtė krūtines. Stambūs įmitę vaikinai. Pūpsančiais skruostais, sporto klubuose ištreniruotais raumenimis, gal kokius metus lankę kikboksą ar karatė.

– Labas vakaras, geros valios žmonės, – nusišypsojo Haris, nelėtindamas žingsnio.

Praėjęs išgirdo, kaip užsitrenkia automobilinio namelio durys ir užriaumoja variklis.

Pro duris liejosi ta pati melodija kaip visada. „Come as You Are." Kvietimas.

Haris sulėtino žingsnį. Minutėlei.

Paskui vėl paspartino, praėjo pro šalį, nesidairydamas nei kairėn, nei dešinėn.

* Pigi kvaiša negrė. (Angl.)

Rytą Harį pažadino mobilusis. Jis atsisėdo lovoje, apakintas pro neužtrauktą langą krintančios šviesos, prisimerkė, ištiesė ranką į švarką, kabantį ant kėdės atlošo, ir kuitėsi po kišenes, kol sugraibė telefoną.

– Kalbėk.

– Čia Rakelė, – iš susijaudinimo moteris buvo pridususi. – Jie paleido Olegą. Jis laisvas, Hari!

25 skyrius

Nutviekstas ryto šviesos Haris stovėjo viešbučio kambaryje be užuolaidų. Prisidengęs tik mobiliuoju telefonu. Bute kitapus kiemo sėdėjo galvą pakreipusi mieguista moteris, lėtai kramtė duonos riekę ir spoksojo į jį.

– Hansas Kristijanas sulaukė žinių prieš penkiolika minučių, atėjęs į darbą, – čiauškėjo Rakelė. – Olegą paleido vakar, gerokai po pietų. Dėl Gusto nužudymo kaltę prisiėmė kitas. Argi ne nuostabu, Hari?

Taip, pagalvojo Haris. Tai „nuostabu". Beveik neįtikėtina.

– Kas prisiėmė kaltę?

– Kažkoks Krisas Redis. Pravarde Adidas. Jis sukiojasi su narkotikais. Nušovė Gustą, nes šis buvo skolingas už amfetaminą.

– Kur Olegas dabar?

– Nežinom. Naujiena mus ką tik pasiekė.

– Galvok, Rakele! Kur jis galėtų būti? – Hario balsas nuskambėjo griežčiau, nei jis tikėjosi.

– Kas... kas negerai?

– Prisipažinimas. Kažkas negerai su prisipažinimu, Rakele.

– Kodėl?

– Argi nesupranti? Prisipažinimas suklastotas!

– Ne, ne. Hansas Kristijanas sako, kad jis išsamus ir labai įtikimas. Tai dėl to jie iškart paleido Olegą.

– Adidas sako, kad nušovė Gustą, nes tas buvo skolingas jam pinigų. Taigi šaltakraujiškas ciniškas žudikas. Tačiau paskui pajunta sąžinės graužatį ir tiesiog prisipažįsta?

– Bet pamatęs, kad bus nuteistas nekaltas žmogus...

– Pamiršk! Prisiekusiam narkomanui galvoje tik viena – kvaišalai. Ten tiesiog nebelieka vietos sąžinės graužačiai, patikėk. Tas Adidas toks beviltiškas, kad už padorų atlygį labai noriai sutiks prisipažinti nužudęs, o vėliau, kai pagrindinis įtariamasis bus paleistas, prisipažinimą atsiims. Nejau neperpranti plano? Kai katinas suprato, kad pas paukštelį į narvelį neįlįs...

– Liaukis! – suriko Rakelė ir pratrūko raudoti.

Bet Haris nesiliovė:

– Paukštelį reikia išvilioti iš narvelio.

Jis girdėjo, kaip moteris verkia. Žinojo, kad bus tiesiog garsiai išsakęs mintis, kurios kilo ir jai pačiai, bet buvo užgniaužtos.

– Ar negali manęs nuraminti, Hari?

Jis neatsiliepė.

– Daugiau nenoriu bijoti, – šnabždėjo ji.

Haris įkvėpė.

– Rakele, kartą mums jau pavyko, pavyks ir vėl.

Jis padėjo ragelį. Ir vėl sau pripažino: jis virto tobulu melagiu.

Lange priešais moteris tingiai pamojavo jam trimis pirštais.

Haris persibraukė ranka veidą.

Dabar viskas priklausys nuo to, kas pirmas ras Olegą – jis ar jie?

Reikia galvoti.

Olegą paleido vakar popiet kažkur rytinėse žemėse. Narkomanas, kuriam reikia fiolino. Jei neturi atsargų kokioje nors

slėptuvėje, tiesiausiu keliu vyks į Oslą, į Platą. Į Hausmano gatvę nepateks, nusikaltimo vieta vis dar užplombuota. Tai kur jis miegotų? Be pinigų, be draugų. Urtės gatvėje? Ne, Olegas susiprastų, kad ten visiems kris į akis, kad paskalos pasklis žaibiškai.

Olegas gali slėptis tik vienoje vietoje.

Haris pažvelgė į laikrodį. Tereikia nusigauti ten, kol paukštelis dar neišskrido.

*

Kaip ir tada, kai Haris pastarąjį kartą lankėsi „Valle Hovin" stadione, čia nesimatė nė gyvos dvasios. Pasukęs link rūbinių jis iškart pastebėjo, kad išdaužtas vienas pusrūsio langas. Pažvelgė vidun. Pamatė pažirusias stiklo šukes. Tada nuskubėjo prie lauko durų ir atrakino raktu, kurį vis dar turėjo. Nuėjo iki rūbinės, įžengė vidun.

Staiga pasijuto tarsi partrenktas krovininio traukinio.

Jis gaudė orą ir kepurnėjosi ant grindų, su kažkuo grumdamasis. Su kažkuo dvokiančiu, drėgnu ir beatodairišku. Haris išsisuko, bandė ištrūkti iš gniaužtų. Sutramdė instinktyvią reakciją smogti, tiesiog sučiupo vyruko ranką ir užlaužė. Atsiklaupė ant kelių, užpuoliko veidą prispaudė prie grindų.

– Au! Velnias! Paleisk!

– Čia aš!

Haris paleido, padėjo Olegui atsistoti, pasodino jį ant persirengimo kambario suoliuko.

Vaikinas atrodė prastai. Išblyškęs. Sulysęs. Išverstomis akimis. Nuo jo nenusakomai trenkė dantisto kabinetu ir išmatomis. Bet Olegas buvo blaivus.

– Maniau... – sumikčiojo Olegas.

– Manei, kad tai jie?

Olegas užsidengė rankomis veidą.

– Eikš, – paragino Haris. – Nešdinamės iš čia.

Jie susėdo aukštai tribūnoje. Sėdėjo balkšvoje priešpiečio šviesoje, mirguliuojančioje ant suskeldėjusio betono. Haris galvojo apie visus tuos kartus, kai sėdėjo čia ir stebėjo čiuožiantį Olegą, girdėjo, kaip prieš susmigdami į ledą rauda plieniniai pačiūžų ašmenys, matė prožektorių atspindžius ant žalsvo kaip jūra, o po kiek laiko – balto kaip pienas paviršiaus.

Jie sėdėjo greta, tarsi tribūna būtų sausakimša.

Kurį laiką Haris klausėsi Olego kvėpavimo, tada pradėjo:

– Kas jie, Olegai? Turi manimi pasitikėti. Jei tave surasti sugebėjau aš, sugebės ir jie.

– O kaip tu mane radai?

– Šis procesas vadinamas dedukcija.

– Žinau, kas tai. Atmesti tai, kas neįmanoma, ir peržvelgti tai, kas lieka.

– Kada čia atsidūrei?

Olegas truktelėjo pečiais.

– Kažkada vakar vakare. Devintą.

– Kodėl išleistas nepaskambinai mamai? Žinai, kad tau gresia pavojus.

– Mama būtų mane kur nors išvežusi, paslėpusi. Arba tas Nilsas Kristijanas.

– Hansas Kristijanas. Tu žinai, kad jie tave suras.

Olegas nudelbė akis į savo rankas.

– Maniau, kad atvyksi į Oslą susiveikti dozės, – tarė Haris. – Bet tu blaivus.

– Toks jau daugiau nei savaitė.

– Kodėl?

Olegas neatsakė.

– Ar dėl jos? Dėl Irenos?

Olegas nudūrė akis į betoną, tarsi ten matytų savo atvaizdą. Tarsi girdėtų šaižų geležčių cypimą atsispiriant. Lėtai linktelėjo.

– Aš vienintelis bandau ją surasti. Jai likau tik aš.

Haris tylėjo.

– Dėl tos papuošalų skrynelės, kurią pavogiau iš mamos...

– Taip?

– Viską pardaviau dėl narkotikų. Išskyrus tą žiedą, kurį jai nupirkai.

– Kodėl jo nepardavei?

Olegas šyptelėjo.

– Visų pirma jis ne kažin kiek vertas.

– Ką? – Haris apsimetė sukrėstas. – Ar mane apmovė?

Olegas nusijuokė.

– Auksinis žiedas su pajuodusiu įskilimu? Tai žalvaris. Maišytas su trupučiu švino, kad būtų sunkesnis.

– Tai kodėl jo tiesiog nepalikai?

– Mama žiedo nebemūvėjo. Norėjau jį padovanoti Irenai.

– Varis, švinas ir aukso spalvos dažai.

Olegas patraukė pečiais.

– Apėmė geras jausmas. Pamenu, kaip mama laiminga nušvito, kai užmovei tą žiedą jai ant piršto.

– Ką dar atsimeni?

– Sekmadienį. Vestkantorgės turgų. Dangaus pakrašty spindėjo saulė, o mes braidėm po čežančius rudens lapus. Jūs su mama šypsojotės ir iš kažko juokėtės. Norėjau paimti tave už rankos. Bet jau nebebuvau mažas berniukas. Paėmei žiedą nuo prekystalio, ant kurio buvo išdėlioti išsikrausčius palikti daiktai.

– Pameni visa tai?

– Taip. Ir pamaniau: jei tik Irena apsidžiaugtų nors pusę tiek, kiek mama.

– Apsidžiaugė?

Olegas pažvelgė į Harį. Sumirksėjo.

– Nepamenu. Kai jį gavo, abu kaifavom.

Haris nurijo.

– Jis ją sučiupo, – prabilo Olegas.

– Kas?

– Dubajus. Jis sučiupo Ireną. Laiko ją įkaite, kad neišduočiau.

Haris spoksojo į galvą panarinusį Olegą.

– Dėl to nieko ir nesakiau.

– Tu tai žinai? Ar jie pagrasė, kad jei prasižiosi, nuskriaus Ireną?

– Jiems nebūtina to daryti. Žino, kad nesu kvailas. Be to, reikia užčiaupti ir Ireną. Jie sučiupo ją, Hari.

Haris pasimuistė. Pagalvojo, kad abu lygiai taip sėdėdavo prieš svarbias varžybas. Panarinę galvas, nebylūs, vienodai susikaupę. Olegas nenorėjo patarimų. O Haris jų ir neturėjo. Bet Olegui patikdavo tiesiog taip drauge pasėdėti.

Haris kostelėjo. Tai – ne Olego varžybos.

– Jei bandysime gelbėti Ireną, privalai man padėti surasti Dubajų, – tarė jis.

Olegas pažiūrėjo į Harį. Pakišo delnus po šlaunimis ir sutrepsėjo kojomis. Įprotis. Tada linktelėjo.

– Pradėk nuo žmogžudystės, – paragino Haris. – Neskubėk.

Olegas kelioms sekundėms užsimerkė. Atsimerkė.

– Buvau apkvaitęs. Hausmano gatvėje prie upės netoli mūsų namų buvau ką tik susileidęs fiolino. Taip saugiau. Kartą, smeigiant adatą bute, kiti neištvėrė ir mane užpuolė. Žinai, bandė atimti.

Haris linktelėjo.

– Užlipęs laiptais pirmiausia pamačiau, kad išlaužtos priešais mūsų butą įsikūrusio biuro durys. Vėl. Daugiau apie tai nesusimąsčiau. Nuėjau į svetainę ir ten radau Gustą. Ir vyrą su pošalmiu. Atstačiusį į Gustą pistoletą. Ir nežinau, ar tai man pakuždėjo narkotikai, ar kažin kas kito, bet supratau, kad čia – ne apiplėšimas. Pajutau, kad Gustą nužudys. Reagavau instinktyviai. Čiupau pistoleto rankeną. Bet nespėjau. Vyras šovė. Nukritau ant žemės, o kai pakėliau akis, gulėjau šalia Gusto su prie kaktos prikištu vamzdžiu. Vyras nepratarė nė žodžio, ir aš buvau tikras, kad mirsiu, – Olegas nutilo, įkvėpė oro. – Bet atrodė, kad tas tipas niekaip negali apsispręsti. Tada pirštu persibraukė per gerklę: parodė, kas laukia, jei nelaikysiu liežuvio už dantų.

Haris linktelėjo. Užčiaupk srėbtuvę arba mirsi.

– Jis pakartojo judesį, o aš linktelėjau. Tada vyras išėjo. Gustas kraujavo kaip persmeigta kiaulė, ir aš suvokiau, kad mums reikia skubios pagalbos. Bet nesiryžau pajudėti iš vietos, buvau tikras, kad vyras su ginklu tyko už durų, kadangi negirdėjau žingsnių ant laiptų. O jei mane pamatytų, galbūt apsigalvotų ir visgi pribaigtų, – Olegas tebetrepsėjo. – Mėginau užčiuopti pulsą, mėginau kalbėtis su Gustu, pasakiau, kad iškviesiu pagalbą. Bet jis neatsiliepė. Paskui nebeužčiuopiau pulso. Ir tada neištvėriau. Sprukau, – Olegas išsitiesė, tarsi jam būtų paskaudę nugarą. Sunėrė rankas ant pakaušio. Kai vėl prabilo, balsas džeržgė: – Apkvaitau. Nepajėgiau blaiviai mąstyti. Nuėjau iki upės. Sumaniau paplaukioti. Maniau, jei nusišypsos laimė, paskęsiu. Išgirdau sirenas. Jos priartėjo... O aš tegalėjau galvoti apie tai, kaip jis pirštu persibraukė per gerklę. Kad turiu laikyti liežuvį už dantų. Juk žinau, kokie tie žmonės. Girdėjau juos apie tai kalbant. Žinau, kaip jie veikia.

– Ir kaipgi jie veikia?

– Pirmiausia smeigia tau ten, kur labiausiai skauda. Iš pradžių baiminausi dėl mamos.

– Bet Ireną sučiupti paprasčiau, – tarė Haris. – Juk niekas nepasiges gatvės merginos.

Olegas pažvelgė į Harį. Nurijo.

– Tai tu manimi tiki?

Haris patraukė pečiais.

– Tau lengva mane apmauti. Žinai, taip jau būna, kai esi... kai esi... na, pats žinai.

Olego akyse žibėjo ašaros.

– Bet... bet tai visai neįtikėtina. Visi įrodymai...

– Viskas sustoja į savo vietas, – tarė Haris. – Nuodegų pateko tau ant rankos tada, kai stūmei įsibrovėlį. Gusto kraujas – tada, kai tikrinai pulsą. Ant jo palikai ir pirštų atspaudų. Priežastis, dėl kurios niekas nematė išeinant nieko kito, tik

tave, yra ta, kad žudikas įsmuko į biurą, išlindo pro langą ir gaisrininkų kopėčiomis nusileido upės pusėje. Todėl ir negirdėjai žingsnių ant laiptų.

Olegas įsmeigė mąslų žvilgsnį Hariui į krūtinę.

– Bet kodėl nužudė Gustą? Ir kas?

– Nežinau. Bet manau, kad žudiką pažįsti.

– Aš?

– Taip. Todėl, užuot kalbėjęs, jis rodė ženklais. O pošalmį užsimaukšlino, nes bijojo, kad jį atpažins aplinkiniai. Galbūt jį pažįsta daugelis namo gyventojų.

– Bet kodėl jis manęs nepribaigė?

– Šito nežinau.

– Nesuprantu. Vėliau jie bandė mane nužudyti kalėjime. Nors nepratariau nė žodžio.

– Gal žudikas nebuvo gavęs smulkių nurodymų, ką daryti su galimais liudytojais. Susvyravo. Viena vertus, jei buvai jį ne kartą matęs anksčiau, galėjai atpažinti iš povyzos, laikysenos, eisenos. Kita vertus, buvai toks apkvaitęs, kad per daug neįsidėmėjai.

– Kvaišalai išsaugojo gyvybę? – paklausė Olegas ir nedrąsiai šyptelėjo.

– Taip. Visgi kai bosas gavo ataskaitą, tokiam parankinio sprendimui nepritarė. Bet buvo jau per vėlu. Tad norėdami įsitikinti, kad nešnekėsi, jie pagrobė Ireną.

– Jie žino, kad laikysiu liežuvį už dantų tol, kol nepaleis Irenos. Tai kam mane žudyti?

– Pasirodžiau aš, – svarstė Haris.

– Tu?

– Taip. Nuo tos akimirkos, kai nusileido lėktuvas, jie žino, kad esu Osle. Suvokia, kad galiu išpešti iš tavęs informaciją. Ir kad nepakanka sučiupti Irenos. Tada Dubajus davė nurodymą tave užčiaupti.

Olegas lėtai linktelėjo.

– Papasakok man apie Dubajų, – paragino Haris.

– Niekada nesu jo matęs. Bet manau, kad lankiausi name, kur jis gyvena.

– O kur jis yra?

– Nežinau. Jo parankiniai pasiėmė mus su Gustu ir nuvežė prie namo, bet man užrišo akis.

– Žinai, kad ten gyvena Dubajus?

– Tiek supratau iš Gusto kalbų. O patalpos kvepėjo kaip gyvenamieji kambariai. Iš garso sprendžiau, kad tai namas su baldais, kilimais ir užuolaidomis. Jeigu...

– Supratau. Pasakok.

– Mus nuvedė į rūsį ir tik tada man nuėmė raištį. Ten ant grindų tįsojo negyvas žmogus. Vyrai pareiškė, kad taip jie elgiasi su tais, kurie bando juos apmulkinti. Paliepė gerai įsižiūrėti. Ir tada papasakoti, kas nutiko Alnabru. Kodėl, atvykus policijai, durys nebuvo užrakintos. Ir kodėl pradingo Tutu.

– Alnabru?

– Apie tai papasakosiu vėliau.

– *OK*. Dėl to vyro. Kaip jis buvo nužudytas?

– Ką turi omeny?

– Ar ant kūno matėsi durtinių žaizdų? Ar šautinių?

– Neminėjau? Nesupratau, nuo ko policininkas mirė. Kol Piotras neužmynė jam ant pilvo. Tada per lūpų kampučius pasruvo vanduo.

Haris apsilaižė lūpas.

– Ar žinai, kas nužudytasis?

– Taip. Slaptasis agentas, kuris sukiodavosi ten, kur ir mes. Vadinom jį Berete. Dėl kepurės, kurią užsimaukšlindavo.

– Mhm.

– Hari?

– Ką?

Olegas be paliovos trepsėjo ant betono.

– Apie Dubajų žinau nedaug. Net Gustas kalbėjo apie jį nenoriai. Bet aišku viena: jei pradėsi jo paieškas, mirsi.

26 skyrius

Žiurkė nekantriai šmirinėjo po grindis. Žmogaus širdis plakė, bet vis silpniau. Ji vėl sustojo prie bato. Suleido dantis į odą. Minkštą, bet storą ir solidžią. Vėl perbėgo kūnu. Drabužiai dvokė labiau nei batai: prakaitu, maistu ir krauju. Jis – nes žiurkė užuodė, kad čia patinas, – gulėjo nekeisdamas padėties, nė nekrustelėdamas, vis dar užstodamas įėjimą. Ji pasisukiojo ties žmogaus pilvu. Žinojo, kad šitas kelias trumpiausias. Silpni širdies tvinksniai. Netrukus ji galės pradėti.

*

Nebūtina liautis gyventi, tėti. Bet reikia mirti tam, kad sustabdytum visą šūdą. Nemanai, kad turėtų būti geresnis būdas? Neskausmingas prasiveržimas į šviesą, o ne ši prakeikta ledinė kaustanti tamsa. Kas nors tikrai privalėjo į Makarovo kulkas įmaišyti žiupsnelį opiato, padaryti tai, ką aš padariau Rufui, tam nusususiam šunėkui. Nupirkti man bilietą į vieną pusę iki Euforijos. Po velnių, geros kelionės! Bet visus dalykus, kurie sušiktam pasauly yra geri, jau išpardavė, parduoda tik su receptu arba aukštesnėmis kainomis. Jei nori pajusti jų skonį, tenka parduoti sielą. Gyvenimas – tai restoranas, kuriame nepajėgi susimokėti. Mirtis – sąskaita už maistą, prie kurio nespėjai nė

prisiliesti. Tad iš valgiaraščio užsisakai brangiausią patiekalą. Juk susimokėti vis tiek teks, ar ne? O gal net suspėsi ką nors įsimesti į burną?

OK, *tėti, nustosiu aimanuoti, dar neskubėk, dar neišgirdai visos istorijos. Laukia gera pabaiga. Kur mes sustojom? Praėjus kelioms dienoms po įsilaužimo Alnabru, atsibeldė Andrejus su Piotru ir mus išsivežė. Olegui ant akių užrišo šaliką, tada nuvežė mus prie senio namo ir nusivedė į rūsį. Ten dar nebuvau buvęs. Mus vedė ilgu siauru žemu koridorium, teko palenkti galvą. Pečiais rėmėmės į sienas šonuose. Po kiek laiko supratau, kad tai ne rūsys, o požeminis tunelis. Gal atsarginis išėjimas? Tik Beretei iš to nebuvo jokios naudos. Vargšas panėšėjo į prigėrusią žiurkę. Na, jis ir buvo prigėrusi žiurkė.*

Paskui Olegui ant akių vėl užrišo šaliką ir nuvedė jį prie mašinos, o man reikėjo užeiti pas senį. Jis sėdėjo ant kėdės tiesiai prieš mane, stalo tarp mūsų nebuvo.

– Ar tai jūsų darbelis? – paklausė.

Žvelgiau tiesiai jam į akis.

– Jei klausi, ar buvom Alnabru, atsakymas yra neigiamas.

Jis tylomis mane tyrinėjo.

– Tu toks, kaip aš, – galiausiai pareiškė senis. – Neįmanoma perprasti, kada meluoji.

Nekirsčiau lažybų, bet pasirodė, kad šmėstelėjo šypsenėlė.

– Taigi, Gustai, supratai, kas guli ten, apačioje?

– Slaptas faras. Beretė.

– Teisingai. O kodėl?

– Nežinau.

– Pabandyk.

Kertu lažybų, kad kitados senis buvo labai netikęs mokytojas. Bet atsakiau puikiai:

– Ką nors nušvilpė?

Senis papurtė galvą.

– Jis išsiaiškino, kad čia gyvenu. Žinojo, kad neturi pagrindo prašyti kratos orderio. Po „Los Lobos“ suėmimo ir konfiskacijos

Alnabru susivokė, kad jokio kratos orderio niekada negaus. Kad ir kokią aiškią bylą turėtų, – senis nusiviepė. – Įspėjome jį ir tikėjomės, kad tai jį sulaikys.

– A?

– Tokie slapukai kaip jis pasikliauna netikra tapatybe. Mano, kad neįmanoma išsiaiškinti, kas jie tokie. Kur jų šeimos. Bet viską galima rasti policijos archyvuose. Jei tik gauni reikiamus slaptažodžius. O juos, pavyzdžiui, žino įgaliotas Orgkrimo pareigūnas. Na, o kaipgi mes jį įspėjom?

Atsakiau nepagalvojęs:

– Nugalabijot jo vaikus?

Senio veidu nuslinko šešėlis.

– Mes ne pabaisos, Gustai.

– Sorry.

– Be to, jis vaikų neturėjo, – variklio pukšėjimą primenantis juokas. – Bet turėjo seserį. O gal tik įseserę.

Linktelėjau. Buvo neįmanoma perprasti, ar jis meluoja.

– Įspėjom, kad poniutę išprievartausim. Tada pribaigsim. Bet jį nuvertinau. Užuot susimąstęs, kad privalo apsaugoti ir kitus giminaičius, jis griebėsi puolimo. Labai vienišo beviltiško puolimo. Naktį jam pavyko įsigauti į šitą namą. Nebuvom tam pasiruošę. Turbūt labai mylėjo tą seserį. Jis buvo ginkluotas. Nulipau į rūsį, o jis sekė iš paskos. Tada numirė, – senis pakreipė galvą. – O nuo ko?

– Jam iš burnos bėgo vanduo. Priburbuliavo?

– Teisingai. O kur?

– Ar atvilkot jį čionai iš kokio vandens telkinio?

– Jis įsigavo čionai ir prigėrė. Taigi?

– Neži...

– Galvok! – žodis nuskambėjo kaip bizūno kirtis. – Jei nori išgyventi, privalai mokėti galvoti, įvertinti tai, ką matai. Toks yra tikrasis gyvenimas.

– Gerai, gerai, – mėginau galvoti. – Tas rūsys yra ne rūsys, o tunelis.

Senis sukryžiavo rankas.

– Ir?

– Jis ilgesnis už šį pastatą. Be jokios abejonės, gali išvesti kur nors po atviru dangumi.

– Bet?

– Bet pasakojot, kad jums priklauso ir kaimyninis namas, tai turbūt išėjimas bus ten.

Senis patenkintas nusišypsojo.

– Spėk, kiek tam tuneliui metų.

– Daug. Sienos apaugusios žaliom samanom.

– Dumbliais. Po partizanų organizuotų keturių nesėkmingų namo užpuolimų gestapo šefas iškasė tunelį. Jam pavyko išlaikyti tai paslapty. Kai popiet Reinhardas grįždavo namo, įeidavo pro šio namo pagrindines duris, kad visi matytų. Uždegdavo šviesą, tada tuneliu pasiekdavo savo tikruosius namus kaimynystėje, o čionai atsiųsdavo vokiečių leitenantą, kuris, visų manymu, gyveno ten. Tas leitenantas sukiodavosi čia, ir dar kuo arčiau langų, apsivilkęs tokią pačią uniformą kaip gestapo šefas.

– Kaip sitting duck*.

– Teisingai.

– Kodėl man tai pasakojat?

– Nes noriu, kad žinotum, koks yra tikrasis gyvenimas, Gustai. Dauguma žmonių šioje šalyje nė nenutuokia, kokia išgyvenimo kaina tikrame pasaulyje. Bet tau viską pasakoju dar ir tam, kad prisimintum, kaip tavimi pasitikėjau.

Jis pažvelgė į mane taip, tarsi tai būtų ypač svarbu. Apsimečiau, kad man viskas aišku. Norėjau namo. Turbūt jis tai permatė.

– Ačiū už susitikimą, Gustai. Andrejus parveš jus namo.

Automobiliui važiuojant pro universitetą, supratau, kad jo teritorijoje vyksta kažkoks renginys. Nuo scenos po atviru dangumi mus pasiekė su įkarščiu brazdinamų gitarų garsai. Blin-

* Lengva auka, jaukas. (Angl.)

derno keliu link mūsų ėjo žmonės. Laimingais, viltingais veidais, tarsi jiems būtų kažkas pažadėta. Ateitis ar dar koks nors šūdas.

– Kas tai? – paklausė Olegas, kuriam vis dar buvo užrištos akys.

– Taip skamba netikras gyvenimas, – atsakiau.

*

– Ir net nenutuoki, kaip jis prigėrė? – paklausė Haris.

– Ne, – prisipažino Olegas. Vaikino kojų judesiai pagreitėjo, visas kūnas virpėjo.

– *OK*. Taigi, tau užrišo akis. Vis tiek pasakok viską, ką prisimeni apie kelionę ten ir atgal. Visus garsus. Pavyzdžiui, gal išlipęs iš automobilio girdėjai tramvajų arba traukinį?

– Ne. Kai atvykom, lijo. Tiek ir tegirdėjau.

– Smarkiai lijo ar krapnojo?

– Krapnojo. Kai išlipom iš automobilio, trumpai pajutau lašus ir išgirdau kapsėjimą.

– *OK*. Kai nesmarkus lietus girdimas taip aiškiai, jis krinta ant lapuočių?

– Galbūt.

– Kas buvo po kojomis, kai ėjai prie durų? Asfaltas? Plokštės? Žolė?

– Žvirgždas. Taip manau. Taip, girdėjau gurgždėjimą. Todėl žinojau, kur žingsniuoja Piotras. Jis sunkiausias, todėl po juo gurgždėjo labiausiai.

– Puiku. Iki durų užlipot laipteliais?

– Taip.

– Keliais?

Olegas sudejavo.

– *OK*, – nuramino Haris. – Ar tau stovint prie durų vis dar lijo?

– Taip, žinoma.

– Turiu omeny, ar lijo tau ant galvos?

– Taip.

– Vadinasi, virš prieangio nebuvo stogelio?

– Ar ketini tikrinti visus Oslo namus be stogelių?

– Na... Skirtingi Oslo rajonai statyti skirtingu metu, o kiekvienam rajonui būdinga šis tas bendro.

– O kokiu metu statyta toli nuo tramvajaus bėgių esanti medinė vila su sodu, žvirgždu barstytu keliuku, su laiptukais, vedančiais iki durų be stogelio?

– Kalbi kaip policijos viršininkas, – Haris tikėjosi šypsenos ar juoko, tačiau nesulaukė. – Gal jums išvažiavus tavo dėmesį patraukė aplinkos garsai?

– Pavyzdžiui?

– Pavyzdžiui, pypsintis pėsčiųjų perėjos šviesoforas prie tramvajaus bėgių.

– Ne, nieko panašaus. Bet girdėjau muziką.

– Įrašą ar atliekamą gyvai?

– Manau, kad gyvai. Aiškiai skambėjo cimbolai. Galėjai girdėti, kaip vėjas vis išsklaido gitarų skambesį.

– Panašu į gyvą atlikimą. Puiki atmintis.

– Pamenu tik todėl, kad skambėjo viena iš tavo dainų.

– *Mano* dainų?

– Vienas iš tavo įrašų. Pamenu, kadangi Gustas pasakė, jog tai netikras gyvenimas. O aš pagalvojau, kad tai nesąmoninga minčių seka, kad jis išgirdo dainos eilutę.

– Kokią eilutę?

– Kažkas apie sapną, nepamenu. Bet tu amžinai leisdavai tą įrašą.

– Nagi, Olegai, tai svarbu.

Olegas pažvelgė į Harį. Liovėsi trypęs kojomis. Užsimerkė ir nedrąsiai suniūniavo.

– *It is just dreamy Gonzales...** – jis vėl atsimerkė. Veidą buvo išmušęs raudonis. – Kažkas panašaus.

* Tai tik sapnuojantis Gonzalesas. (Angl.)

Haris paniūniavo. Ir papurtė galvą.

– Atleisk, – tarė Olegas. – Nesu tikras. Tai truko tik kelias akimirkas.

– Viskas gerai, – atsiliepė Haris ir patapšnojo vaikinui per petį. – Geriau papasakok, kas nutiko Alnabru.

Olegui vėl ėmė tirtėti kojos. Jis dukart įkvėpė, giliai įtraukė oro, tarsi ruošdamasis pritūpti prie starto linijos, o tada pradėjo pasakoti.

Haris sėdėjo ir ilgai trynėsi sprandą.

– Tai jūs mirtinai pergręžėt žmogų?

– Ne mes. Policininkas.

– Bet jo vardo tu nežinai? Nei kur jis dirba?

– Ne. Ir Gustas, ir aš elgėmės labai atsargiai. Gustas sakė, bus geriausia, jei nežinosiu.

– Ir nė neįtari, kur jis padėjo lavoną?

– Ne. Ar įduosi mane policijai?

– Ne, – Haris išsitraukė cigarečių pakelį ir išsikratė cigaretę.

– Galiu vieną? – paklausė Olegas.

– Atleisk, vaikine. Kenkia sveikatai.

– Bet...

– Su viena sąlyga. Kad leisi Hansui Kristijanui tave paslėpti, o man – surasti Ireną.

Olegas spoksojo į blokinius gyvenamuosius namus ant kalvos už stadiono. Ant balkonų kraštų vis dar stovėjo vazonai su gėlėmis. Haris tyrinėjo vaikino profilį. Stebėjo ploname kakle aukštyn žemyn šokčiojantį Adomo obuolį.

– Sutarta, – sutiko jis.

– Gerai, – Haris ištiesė cigaretę ir abiem pridegė.

– Dabar suprantu, kam reikalingas metalinis pirštas. Rūkyti.

– Aha, – tarė Haris, rinkdamas Rakelės numerį ir laikydamas cigaretę tarp titano protezo ir smiliaus.

Hansui Kristijanui skambinti neprireikė, kadangi jis buvo kartu su Rakele. Patikino, kad atvyks nedelsdamas.

Olegas susitraukė, tarsi staiga būtų užėjęs šaltis.

– Kur jis mane paslėps?

– Nežinau ir žinoti nenoriu.

– Kodėl ne?

– Visai neturiu kiaušų. Vos kas nors pagrasina prisvilinti padus, kaipmat viską išklojų.

Olegas nusikvatojo. Trumpai, bet tai buvo juokas.

– Netikiu. Leistumeisi nužudomas. Ir vis tiek nepravertum burnos.

Haris pažvelgė į vaikiną. Galėtų visą dieną skaldyti jam abejotinus pokštus, kad tik pamatytų šmėstelint šypsenėlę.

– Tu visada gerai apie mane galvojai, Olegai. Per gerai. O aš visada norėjau, kad manytum, jog esu geresnis nei iš tikrųjų.

Haris nužvelgė savo rankas.

– Ar ne visų berniukų didvyris – jų tėvas?

– Galbūt. Nenorėjau, kad žiūrėtum į mane kaip į sprunkantį nevykėlį. Bet nutiko taip, kaip nutiko. Noriu pasakyti: net jei ir nesugebėjau būti šalia, kai tau manęs reikėjo, tai dar nereiškia, kad man nerūpėjai. Nesugebam nugyventi gyvenimo taip, kaip norim. Esam suvaržyti... aplinkybių. To, kas esame.

Olegas kilstelėjo smakrą.

– Mėšlo ir šlamšto.

– To irgi.

Jie užsitraukė vienu metu. Nužvelgė link plataus mėlyno dangaus šuorais kylančius ir išsisklaidančius dūmus. Haris žinojo, kad nikotinas nenuslopins Olego alkio, tačiau bent kelioms minutėms prablaškys. O kaip tik tai ir svarbiausia – tos kelios paskesnės minutės.

– Ei!

– Ką?

– Kodėl nesugrįžai?

Prieš atsakydamas Haris dar kartą patraukė cigaretės dūmo.

– Nes tavo mama manė, kad jums netinku. Ir teisingai.

Haris rūkė, įsmeigęs akis tiesiai priešais save. Žinojo, Olegas nenori, kad dabar į jį žiūrėtų. Verkiantys aštuoniolikmečiai nemėgsta būti stebimi. Haris neuždėjo rankos jam ant peties, nepratarė nė žodžio. Tiesiog sėdėjo greta. Nesitraukė. Drauge galvojo apie artėjančias varžybas.

Išgirdę atvažiuojant automobilį jie nulipo nuo tribūnų ir nuėjo į stovėjimo aikštelę. Haris pamatė, kaip Rakelei šokant iš automobilio Hansas Kristijanas švelniai suima ją už rankos.

Olegas atsisuko į Harį, išpūtė krūtinę, nykštį sukabino su Hario nykščiu, tada abu susidaužė dešiniuoju petimi. Bet Haris nepaleido vaikino taip lengvai ir prisitraukė jį prie savęs. Sušnabždėjo į ausį:

– Laimėk!

*

Irenos Hansen adresas buvo tas pats kaip ir jos tėvų. Sublokuotas namas Grefseno rajone. Prieš jį – užžėlęs obelų sodelis: be obuolių, bet su sūpynėmis.

Atidarė vyrukas, Hario nuomone, kokių dvidešimt dvejų metų. Veidas buvo pažįstamas, ir kelias dešimtąsias sekundės dalis buvusio policininko smegenys naršė po savo duomenų bazę, kol surado du atitikmenis.

– Esu Haris Hūlė. O tu turbūt Steinas Hansenas.

– Taip?

Jo veide atsispindėjo nekaltumas ir budrumas, o tai būdinga jauniems vyrams, patyrusiems ir šilto, ir šalto, bet akistatoje su pasauliu vis dar svyruojantiems tarp visiško atlapaširdiškumo ir perdėto atsargumo.

– Atpažįstu tave iš nuotraukos. Esu Olego Faukės draugas.

Pilkose Steino Hanseno akyse Haris ieškojo reakcijos, bet nepamatė.

– Gal girdėjai, kad jis paleistas, o kaltę dėl tavo brolio nužudymo prisiėmė kitas?

Steinas Hansenas papurtė galvą. Vyruko veidas vis dar neatspindėjo jokių jausmų.

– Esu buvęs policininkas. Bandau rasti tavo seserį Ireną.

– Kodėl?

– Kad įsitikinčiau, jog jai viskas gerai. Pažadėjau Olegui tai padaryti.

– Puiku. Ir jis vėl galės pripumpuoti ją narkotikų?

Haris perkėlė svorį ant kitos kojos.

– Dabar Olegas švarus. Kaip žinai, tai reikalauja nemažai pastangų. Bet jis liovėsi, kad galėtų surasti Ireną. Jis myli Ireną, Steinai. Bet ieškau jos dėl mūsų visų, ne vien dėl Olego. Esu laikomas gan sumaniu žmonių ieškotoju.

Steinas Hansenas žvelgė į Harį. Kiek padvejojo. Tada atlapojo duris.

Haris nusekė iš paskos į svetainę. Ši buvo tvarkinga, gražiai apstatyta, atrodė visiškai negyvenama.

– Tavo tėvai...

– Šiuo metu jie čia negyvena. O ir aš apsistoju čia tik tada, kai parvykstu iš Trondheimo.

Raidę r jis tarė ypatingai, vibruojamai, – anksčiau tai buvo pietinių žemių šeimų, įstengiančių samdyti auklę, simbolis. Dėl tokios vibruojančios r tavo kalbėseną lengva įsidėmėti, pagalvojo Haris, pats nežinodamas kodėl.

Ant pianino, kuris, rodos, niekada nebuvo naudotas, stovėjo nuotrauka. Fotografuota prieš kokius šešerius septynerius metus. Irena ir Gustas jaunesni: tarsi žvelgtum į mažas jų versijas. Į akis krito ryškūs drabužiai ir šukuosenos, dėl kurių, kaip Haris nujautė, dabar jiems šiek tiek nesmagu. Steinas stypsojo toliausiai, nutaisęs rimtą veido išraišką. Motina stovėjo sukryžiavusi rankas ir globėjiškai, beveik sarkastiškai šypsojosi. Tėvo šypsena bylojo, kad mintis padaryti šią šeimos nuotrauką šovė jam: jis vienintelis rodė šiokį tokį užsidegimą.

– Ar čia šeima?

– Buvo. Tėvai išsiskyrė. Tėvas persikėlė į Daniją. Tiksliau, paspruko. Mama guli ligoninėje. O visi kiti... na, apie visus kitus turbūt žinai.

Haris linktelėjo. Vienas nužudytas. Kita dingusi be žinios. Didelės netektys.

Nelaukdamas pakvietimo Haris dribo į vieną gilų krėslą.

– Ar gali papasakoti ką nors, kas padėtų rasti Ireną?

– Nė nenutuokiu.

Haris šyptelėjo.

– Pamėgink.

– Irena atsikraustė pas mane į Trondheimą. Mat ten kažkas nutiko, bet ji atsisakė apie tai pasakoti. Vis dėlto esu tikras, kad į tą kažką ją įvėlė Gustas. Irena dievino Gustą, dėl jo darė ką įmanydama, įsivaizdavo, kad jam rūpi, ir vien dėl to, kad tas retkarčiais patapšnodavo jai per skruostą. Bet po kelių mėnesių ji sulaukė telefono skambučio. Man pranešė, kad privalo grįžti į Oslą, bet neprasitarė kodėl. Tai įvyko prieš keturis mėnesius, ir nuo to laiko jos nei mačiau, nei girdėjau. Kai dvi savaites nepavyko su ja susisiekti, nuėjau į policiją ir pranešiau apie jos dingimą. Jie užregistravo duomenis ir šį tą patikrino, o daugiau taip nieko ir neįvyko. Niekam nerūpi narkomanė be nuolatinės gyvenamosios vietos.

– Turi kokią teoriją? – paklausė Haris.

– Ne. Bet ji prapuolė ne savo noru. Ji ne tokia, kad papustytų padus kaip... kaip kai kurie.

Haris žinojo, ką vyrukas turi omeny, strėlė pataikė tiesiai į taikinį.

Steinas Hansenas pasikasė šašą ant dilbio.

– Ką jūs visi joje matot? Nuosavą dukrą? Ar tas, kurių dar viliatės turėti?

Haris nustebęs pažvelgė į jį.

– Jūs visi? Ką turi omeny?

– Jus, seniokus, varvinančius dėl jos seilę. Tiesiog todėl, kad ji atrodo kaip keturiolikmetė Lolita?

Haris prisiminė nuotrauką rūbinės spintelėje. Steinas Hansenas teisus. Ir Harį nusmelkė mintis, kad jis, galimas daiktas, suklydo: gal Ireną ištiko kas nors, kas su šia byla visai nesusiję.

– Studijuoji Trondheimo mokslo ir technologijos universitete?

– Taip.

– Kokį dalyką?

– Informacines technologijas.

– Mhm. Olegas irgi norėjo studijuoti. Ar jį pažįsti?

Steinas papurtė galvą.

– Niekada su juo nekalbėjai?

– Buvome susitikę gal porą kartų. Galima sakyti, labai trumpai.

Haris dėbtelėjo į Steino dilbį. Profesinė liga. Bet, be to vieno šašo, daugiau jokių žymių nesimatė. Žinoma, kad ne. Jis atsispyrė, buvo vienas iš tų, kuriems pavyko. Haris atsistojo.

– Šiaip ar taip, apgailestauju dėl to, kas nutiko tavo broliui.

– Įbroliui.

– Mhm. Ar galiu gauti tavo telefono numerį? Jei kas paaiškėtų.

– O kas galėtų paaiškėti?

Jie persimetė žvilgsniais. Atsakymas liko tvyroti tarp jų, nebuvo reikalo nieko aiškinti, ištarti to, kas per sunku. Šašas įtrūko, ir ranka žemyn iki delno nutekėjo kraujo srovelė.

– Žinau vieną dalyką, kuris tau galėtų padėti, – tarstelėjo Steinas Hansenas, Hariui jau stovint ant laiptų. – Šis tas apie vietas, kuriose ketini jos ieškoti. Urtės gatvė. Vargetų valgykla „Susitikimas“. Parkai. Jaunimo viešbučiai. Narkomanų landynės. Kekšių trasos. Pamiršk jas. Ten aš jau lankiausi.

Haris linktelėjo. Užsidėjo moteriškus akinius.

– Neišjunk telefono. *OK?*

*

Haris nuvažiavo papietauti į kavinę „Lorry“, bet lipdamas laipteliais užsimanė alaus ir tarpduryje apsigręžė. Patraukė į naują vietelę tiesiai prieš Literatūros namus. Akimis skubiai permetęs lankytojus išėjo ir galiausiai atsidūrė „Pla“, kur užsisakė tailandietišką *tapas* variantą.

– Ką gersite? „Singha“?

– Ne.

– „Tiger“?

– Ar turit tik alaus?

Padavėjas suprato užuominą ir prisistatė su vandeniu.

Haris suvalgė karališkąsias krevetes ir vištieną, bet tailandietiškos dešros nepanoro. Tada paskambino Rakelei ir paprašė peržiūrėti jo muzikinius diskus, kuriuos bėgant metams vis atsinešdavo į Holmenkoleną ir ten palikdavo. Vienų norėdavo pasiklausyti pats, o kiti turėjo juos išlaisvinti. Elvis Kostelas, Mailsas Deivisas, „Led Zeppelin“, Kauntas Beisis, „The Jaywalker“, „Muddy Waters“. Taip ir nepavyko nieko išlaisvinti. Rakelė paskyrė jiems kampelį lentynoje, kurį be jokios juntamos ironijos vadino „Hario muzika“.

– Noriu, kad perskaitytum visų kūrinių pavadinimus, – tarė jis.

– Juokauji?

– Paaiškinsiu vėliau.

– *OK*. Pirmasis – „Aztec Camera“.

– Ar tu?..

– Taip. Sudėliojau įrašus pagal abėcėlę.

Ji kiek sumišo.

– Taip daro vyrukai.

– Taip daro Haris. O šie diskai tavo. Ar jau galiu skaityti?

Po dvidešimties minučių jie priėjo prie raidės W ir „Wilco“, o Hariui vis dar nekilo jokių asociacijų. Rakelė giliai atsiduso, bet skaitė toliau:

– „When you wake up felling old“.
– Mhm. Ne.
– „Summerteeth“.
– „In a Future Age“.
– Palauk!
Rakelė laukė.
Haris ėmė kvatoti.
– Ar buvo juokinga? – pasidomėjo Rakelė.
– Priedainis „Summerteeth“. Skamba taip... – Haris uždainavo: – *It's just a dream he keeps having.**
– Skamba nekaip, Hari.
– Puikiai! Turiu omeny, originalas skamba gerai. Netgi taip, kad Olegui šį takelį grojau daug kartų. Bet jis išgirdo žodžius *it's just a dreamy Gonzales*, – Haris vėl nusikvatojo. Ir užniūniavo: – *It's just a dreamy Gonz...*
– Hari, būk geras...
– *OK*. Bet dabar nueik į Olego kambarį ir man kai ko paieškok internete.
– Ko?
– Per „Google“ paieškok „Wilco“ ir jų puslapio. Pažiūrėk, ar šįmet jie koncertavo Osle. Jei taip, tai kur.
Rakelė vėl prabilo po šešių minučių:
– Tik vieną kartą.
Ji pasakė kur.
– Ačiū, – padėkojo Haris.
– Tavo balsas vėl pasidarė toks.
– Koks?
– Nekantrus. Kaip vaikėzo.

*

Ketvirtą vakaro virš Oslo lyg grėsminga armada užslinko pilki kaip plienas debesys. Haris pasuko iš Skiojeno link Frognerio

* Tiesiog jam vis sapnuojasi sapnas.(Angl.)

parko ir pastatė automobilį Thorvaldo Erikseno kelyje. Tris kartus paskambinęs Belmano mobiliojo numeriu ir nesulaukęs atsakymo, jis susisiekė su policijos biuru ir sužinojo, kad Belmanas išėjo iš darbo anksčiau, mat Oslo teniso klube treniruoja savo berniuką.

Haris nužvelgė debesis. Tada žengė vidun ir įvertino OTK įrangą.

Puikus klubo pastatas, skalūno ir kietos dirbtinės dangos teniso aikštelės, netgi tribūnos. Visgi naudojamos tik dvi iš dvylikos aikštelių. Norvegijoje žaidžiamas futbolas ir slidinėjama. O atvirai prisipažinęs, kad esi tenisininkas, sulauksi prislopintų šnabždesių ir įtarių žvilgsnių.

Haris rado Belmaną skalūnu grįstoje aikštelėje. Jis stovėjo netoli tvoros, ėmė kamuoliukus iš krepšio ir atsargiai mėtė juos berniukui, kuris veikiausiai mokėsi kairiojo įstrižo smūgio; sunku pasakyti, kadangi kamuoliukai lakstė į visas puses.

Haris pro vartus įžengė į aikštelę ir atsistojo Belmanui už nugaros.

– Atrodo, jam sunkiai sekasi, – tarė Haris, traukdamas cigarečių pakelį.

– Hari! – atsiliepė Belmanas, nesustodamas ir neatplėšdamas akių nuo berniuko. – Išmoks.

– Matau šiokį tokį panašumą. Ar jis?..

– Mano sūnus. Filipas. Dešimties.

– Laikas bėga. Gabus?

– Daug paveldėjo iš tėvo, neprarandu vilties. Tereikia gerai jį paraginti.

– Nemaniau, kad tai vis dar legalu.

– Savo vaikams norime geriausio, bet gali būti ir taip, kad darome jiems meškos paslaugą, Hari. Judinam kojas, Filipai!

– Ar ką nors sužinojai apie Martiną Pranį?

– Pranį?

– Keistą kuprių iš Radiumo ligoninės.

– O, taip, šeštasis pojūtis. Ir taip, ir ne. Noriu pasakyti: taip, patikrinau. Bet ne, nieko apie jį neradome. Visai nieko.

– Mhm. Ketinau paklausti kitko.

– Visada pasiruošęs! Ko?

– Noriu paprašyti teismo leidimo atkasti Gusto Hanseno palaikus, kad pažiūrėtume, ar jam po nagais yra likę kraujo naujam tyrimui.

Kad įsitikintų, ar Haris kalba rimtai, Belmanas atplėšė žvilgsnį nuo sūnaus.

– Hari, gavome labai įtikinamą prisipažinimą. Manau, galiu drąsiai tvirtinti, kad prašymas bus atmestas.

– Gustui po nagais buvo rasta kraujo. Kraujo mėginys pradingo prieš tyrimą.

– Taip nutinka.

– Itin retai.

– O kieno, tavo manymu, ten kraujas?

– Nežinau.

– Net neįtari?

– Ne. Bet jei pirmieji mėginiai buvo sunaikinti, vadinasi, jie kažkam kėlė grėsmę.

– Pavyzdžiui, tam spydo pardavėjui, kuris prisipažino? Adidui?

– Tikrasis vardas yra Krisas Redis.

– Ar, paleidus Olegą Faukę, neužbaigei reikalo su šia byla?

– Ar atlikdamas kairįjį smūgį vaikis neturėtų laikyti raketės abiem rankomis?

– Ar nusimanai apie tenisą?

– Šiek tiek pažiūriu televizorių.

– Viena ranka atliekami kairieji smūgiai lavina charakterį.

– Net nežinau, ar kraujas susijęs su žmogžudyste. Gal kas nors tiesiog bijo, kad bus susietas su Gustu.

– Pavyzdžiui?

– Gal Dubajus. Be to, nemanau, kad Adidas nužudė Gustą.

– O? Kodėl ne?

– Užkietėjęs platintojas staiga nei iš šio, nei iš to ima ir prisipažįsta?

– Suprantu, ką turi galvoje, – tarė Belmanas. – Bet tai – prisipažinimas. Ir visai neblogas.

– Tai tik narkomano nužudymas, – kalbėjo Haris ir palenkė galvą, kad išvengtų pro šalį skriejančio kamuoliuko. – O jūs užversti dar neišaiškintomis bylomis.

Belmanas atsiduso.

– Hari, viskas taip, kaip visada. Mūsų ištekliai pernelyg riboti, kad teiktume pirmenybę jau išaiškintoms byloms.

– Išaiškintoms? O ką gi jūs išsiaiškinot?

– Kaip vadovas, privalau išmokti gudriai išsisukti.

– *OK*. Tad leisk tau suteikti informacijos, kuri padės išsiaiškinti du dalykus. O tu padėsi man rasti vieną namą.

Belmanas liovėsi mušinėjęs kamuoliukus.

– Informacijos?

– Apie žmogžudystę Alnabru. Baikeris, vadinamas Tutu. Vienas šaltinis man papasakojo, kad jam į galvą buvo suvarytas grąžtas.

– Ar tas šaltinis pasiruošęs liudyti?

– Galbūt.

– Koks antras dalykas?

– Šis tas apie slaptąjį agentą, išplautą į krantą prie Operos teatro. Tas pats šaltinis pasakojo matęs jį negyvą ant Dubajaus rūsio grindų.

Belmanas primerkė vieną akį. Pigmentinės dėmės užsiliepsnojo, ir Haris pagalvojo apie tigrą.

– Tėti!

– Filipai, eik į persirengimo kambarį ir prisipilk butelį vandens.

– Durys užrakintos, tėti!

– O koks kodas?

– Metai, kuriais gimė karalius, bet aš neprisimenu.

– Prisimink ir atsigerk, Filipai.

Nusvarinęs rankas berniukas išpėdino pro vartus.

– Ko nori, Hari?

– Man reikalinga žmonių grupė, kuri vieno kilometro spinduliu iššukuotų teritoriją apie Frederiko aikštę prie universiteto. Noriu gauti sąrašą vilų, atitinkančių šitą aprašymą, – jis ištiesė Belmanui popieriaus lapą.

– O kas nutiko Frederiko aikštėje?

– Vyko koncertas.

Kai Belmanas suprato, kad daugiau nieko neišpeš, nuleido akis į lapą ir garsiai perskaitė:

– „Lapuočių apsupta sena medinė vila su ilgu žvirgždo keliuku, be stogelio virš durų.“ Taip galima apibūdinti pusę netoli universiteto stovinčių namų. Ko ieškai?

– Žiurkių lindynės. Erelio lizdo.

– O kas bus, jeigu rasi?

– Jei norėtum ko nors imtis, pareigūnams būtų reikalingas kratos orderis, tačiau toks paprastas pilietis kaip aš gali kokį rudens vakarą ir pasiklysti. Tada jam tektų ieškotis prieglobsčio artimiausioje viloje.

– *OK*, pažiūrėsiu, kokią grupę pavyks suburti. Bet pirma paaiškink, kodėl taip užsidegei sučiupti tą Dubajų.

Haris patraukė pečiais.

– Gal profesinė liga? Paruošk sąrašą ir atsiųsk elektroniniu paštu, kuris nurodytas lapo apačioje. Tada matysim, kuo galėsiu padėti tau.

Hariui išeinant, Filipas tuščiomis rankomis pėdino atgal. Žingsniuodamas link automobilio Haris išgirdo, kaip į raketės kraštą atsitrenkusį kamuoliuką nulydi tylus keiksnojimas.

Sėdant į automobilį debesų armada ėmė griaudėti kaip iš patrankų ir staiga užslinko vakarinė tamsa. Haris įjungė variklį ir paskambino Hansui Kristijanui Simonsenui.

– Čia Haris. Kokia dabar skiriama bausmė už kapo išniekinimą?

– Amm. Sakyčiau, nuo ketverių iki šešerių metų.

– Ar sutiktum surizikuoti?

Trumputė pauzė.

– Kokiu tikslu?

– Kad sučiuptume Gusto žudiką. Ir galbūt tą, kuris kėsinasi į Olegą.

Ilga pauzė. Tada:

– Jei esi tikras, kad žinai, ką darai, tada sutinku.

– O jei nesu?

Trumputė pauzė.

– Tada sutinku.

– *OK*, sužinok, kur palaidotas Gustas, pasiimk porą kastuvų, žibintuvėlį, žirklutes ir du atsuktuvus. Rytoj naktį imsimės darbo.

Hariui važiuojant Solio aikšte prapliupo lietus. Sruvo namų stogais, gatvėmis, čaižė jauną vyrą, stovintį Kvadratūroje priešais atidarytas duris į užeigą, kurioje visiems leidžiama būti tokiems, kokie yra.

*

Registratorius niūriai nužvelgė įeinantį Harį.

– Gal norite pasiskolinti skėtį?

– Ne, nebent prakiuro jūsų viešbučio stogas, – atšovė Haris, persibraukė delnu per styrančius plaukus ir nuo jų čiurkšlėmis pasipylė vanduo. – Ar man yra kokių žinių?

Registratorius nusijuokė, tarsi tai būtų pokštas.

Lipant į trečią aukštą Hariui pasidingojo, kad apačioje girdi žingsnius. Jis stabtelėjo. Įsiklausė. Tyla. Arba išgirdo savo paties žingsnių aidą, arba pavymui sliūkinęs žmogus irgi sustojo.

Haris lėtai ėjo toliau. Koridoriuje paspartino žingsnį, įkišo raktą į spyną ir atrakino. Apžvelgė tamsų kambarį ir apšviestą moters butą kitapus kiemo. Nieko nėra. Nei čia, nei ten.

Jis spustelėjo jungiklį.

Plykstelėjus šviesai Haris pamatė savo atvaizdą veidrodyje. Ir už nugaros stypsantį žmogų. Tą akimirką pajuto, kaip sunki ranka sugriebia jį už peties.

Tik vaiduoklis gali būti toks greitas ir tylus, pamanė Haris ir pasimuistė, nors žinojo, kad jau per vėlu.

27 skyrius

– Mačiau juos. Vieną kartą. Tai priminė šermenis.

Katas vis dar laikė purviną ranką Hariui ant peties.

Haris girdėjo savo paties šniokštavimą ir jautė, kaip plaučiai remiasi į šonkaulius.

– Apie ką tu kalbi?

– Šnekėjau su tuo, kuris prekiavo ta velniava. Jo vardas buvo Biskenas. Vaikis segėjo odinį šuns antkaklį. Atėjo pas mane, nes bijojo. Policija sučiupo jį su heroinu, ir jis prasitarė Beretei, kur gyvena Dubajus. Beretė pažadėjo jam apsaugą ir amnestiją, jei liudys teisme. Bet kitą vakarą Beretę išplovė į krantą prie Operos, ir apie tą įjudviejų susitarimą niekas nieko negirdėjo. Man ten stovint, jie atvažiavo juodu automobiliu. Juodi kostiumai, juodos pirštinės. Jis senas. Plataus veido. Atrodė kaip baltasis aborigenas.

– Apie ką tu?

– Jis – nematomas. Kaip vaiduoklis. Mačiau jį, bet jo ten... nebuvo. O kai jį pamatė Biskenas, liko stovėti kaip įbestas. Kai jie tą vaikį sugriebė, šis nė nebandė sprukti ar priešintis. Jiems išvažiavus atrodė, kad viską tik sapnavau.

– Kodėl nepasakojai man šito anksčiau?

– Nes esu bailys. Ar turi cizą?

Haris padavė jam cigarečių pakelį, ir Katas sudribo ant kėdės.

– Tu vaikaisi vaiduoklio, o aš nenorėjau veltis.

– Tai kodėl veliesi?

Katas gūžtelėjo pečiais ir ištiesė ranką. Haris padavė žiebtuvėlį.

– Aš merdėjantis senis. Neturiu ko prarasti.

– Tu merdėji?

Katas prisidegė cigaretę.

– Gal ir nieko ūmaus, bet visi mes merdėjam, Hari. Tiesiog noriu tau padėti.

– Bet?

– Nežinau. Kokių turi planų?

– Tikrai galiu tavimi pasitikėti?

– Ne, po velnių, pasitikėti manimi negali. Bet esu šamanas. Aš irgi moku tapti nematomas. Galiu ateiti ir išeiti nepastebėtas.

Haris pasitrynė smakrą.

– Kodėl?

– Jau sakiau.

– Girdėjau. Bet klausiu vėl.

Katas dėbtelėjo į Harį. Visų pirma – priekaištingai. O kai tai nepadėjo, suirzęs sunkiai nurijo.

– Gal kadais irgi turėjau sūnų. Nepadariau dėl jo to, ką privalėjau padaryti. Gal tai bus nauja galimybė. Ar tiki naujomis galimybėmis, Hari?

Haris įsižiūrėjo į senį. Gilios veido raukšlės tamsoje atrodė tamsesnės – kaip slėniai, kaip rėžiai. Haris ištiesė ranką, o Katas nenoriai išsitraukė iš kišenės cigarečių pakelį ir jam grąžino.

– Vertinu tai, Katai. Jei man tavęs reikės, pranešiu. Bet dabar man rūpi susieti Dubajų su Gusto nužudymu. Tada pėdsakai nuves tiesiai prie degintojo policijoje ir prie slaptojo agento žudikų, pribaigusių jį Dubajaus name.

Katas lėtai papurtė galvą.

– Tavo širdis drąsi ir tyra, Hari. Turbūt pateksi į dangų.

Haris įsikišo tarp lūpų cigaretę.

– Tai visgi laukia *happy ending**.

– O tai reikia atšvęsti. Ar galiu pasiūlyti tau išgerti, Hari Hūle?

– Kas stato?

– Žinoma, kad aš. Jei tik tu pakratysi kišenę. Tada galėsi pasilabinti su savo Džimu, o aš – su savo Džoniu.

– Eik šalin.

– Nagi. Džimas geba padėti bėdoje.

– Labos nakties. Gerai išsimiegok.

– Labos nakties. O tu kietai nemiegok, nebent...

– Labanakt.

*

Tai visąlaik tūnojo viduje, bet Hariui pavykdavo susivaldyti. Iki tol, kol Katas pakvietė išgerti. To užteko, dabar jau nepavyks nugalėti troškulio. Viskas prasidėjo nuo tos fiolino dozės, ji vėl viską užkūrė, vėl išleido šunis. Ir dabar jie unkštė ir draskė nagais, lojo kimiais balsais, dantimis tąsė jam žarnas. Haris užsimerkęs gulėjo, klausėsi lietaus ir vylėsi, kad apims miegas ir jį nusineš.

Taip neatsitiko.

Mobiliojo adresų knygoje jis turėjo numerį, pažymėtą dviem raidėm. AA. Anoniminiai alkoholikai. Trygvė, AA draugijos narys ir rėmėjas, keliskart, kai padėtis buvo itin kritiška, labai padėjo. Treji metai. Kam pradėti dabar, kai viskas pastatyta ant kortos ir jam labiau nei bet kada reikia išlikti blaiviam? Beprotybė. Iš lauko jį pasiekė riksmas. Paskui – juokas.

Dešimt po vienuolikos Haris atsikėlė ir išėjo lauk. Kai skubėdamas prie pravertų durų ėjo per gatvę, beveik nejautė ant galvos tekšinčio lietaus. Šįkart neišgirdo žingsnių sau už nugaros, nes viską užgožė Kurto Kobaino balsas. Muzika masino

* Laiminga pabaiga. (Angl.)

tarsi glėbys, ir jis žengė vidun, atsisėdo ant kėdės prie baro ir iškėlęs pirštą pakvietė barmeną:

– Vis... kio. „Jim... Beam“.

Barmenas liovėsi valęs baro stalviršį, šluostę padėjo prie kamščiatraukio ir nuo veidrodinės lentynos nukėlė butelį. Įpylė. Pastatė ant baro stiklinę. Haris ją apglėbė ir įsižiūrėjo į gelsvai rusvą skystį. Ir tą akimirką visa kita nustojo egzistuoti.

Ir „Nirvana“, ir Olegas, ir Rakelė, ir Gustas. Ir Tordo Šulco veidas. Ir žmogysta, kuri įeidama kelias akimirkas prislopino gatvės triukšmą. Ir tai, kad atėjūnas tykina jam už nugaros. Ir spyruoklės girgžtelėjimas, iššokant geležtei. Ir sunkus Sergejaus Ivanovo šnopavimas, kai jis, suglaudęs kojas ir žemai nuleidęs rankas, sustojo per metrą nuo Hario.

*

Sergejus spoksojo vyrui į nugarą. Abi jo rankos padėtos ant baro. Geriau ir būti negali. Išmušė lemtingoji valanda. Širdis daužėsi. Pašėlusiai pumpavo kunkuliuojantį kraują. Lygiai taip, kaip tada, kai pirmą kartą iš lakūno kabinos paėmė heroino pakelius. Visa baimė išgaravo. Nes dabar jis patyrė tą jausmą. Kad gyvena. Jis gyvas ir ruošiasi nužudyti priešais sėdintį vyrą. *Atims* žmogui gyvastį ir pavers ją dalimi savęs. Vien nuo minties jis išaugo, tarsi jau būtų sudorojęs žmogaus širdį. Dabar. Judesys. Sergejus įkvėpė, žengė pirmyn ir ištiesė kairę ranką Hariui virš galvos. Tarsi laimindamas. Tarsi krikštydamas.

28 skyrius

Sergejus Ivanovas nepajėgė sugriebti vyro plaukų. Tiesiog negalėjo įsitverti. Prakeiktas lietus permerkė trumpus šerius ir

šie slyste praslydo Sergejui pro pirštus. Jis negalėjo atlošti galvos. Vėl ištiesė kairę ranką, stvėrė už kaktos ir atlošė galvą, tuo tarpu peilis švystelėjo vyrui prie gerklės. Šio kūnas sutrūkčiojo. Sergejus trūktelėjo peilį į save, pajuto, kaip ašmenys įsirėžia, prapjauna odą. Štai! Prie nykščio čiurkšteli kraujo srovė. Ne tokia stipri, kaip tikėjosi, bet po trijų širdies tvinksnių viskas bus baigta. Jis pakėlė akis į veidrodį pasižiūrėti į fontaną. Pamatė iššieptus dantis, o žemiau jų – žiojinčią žaizdą, iš kurios ant marškinių kliokia kraujas. Ir vyro akis. Jo žvilgsnis – šaltas ir kupinas įsiūčio – bylojo, kad darbas dar neatliktas.

*

Ant galvos pajutęs ranką Haris instinktyviai suvokė, kad tai ne koks girtas baro lankytojas ar senas pažįstamas, o jie. Ranka nuslydo, ir per tą dešimtadalį sekundės Haris spėjo dirstelėti į veidrodį ir pamatyti blykstelint plieną. Puikiai suprato, į kur taikosi ginklas. Tada užpuoliko ranka sugriebė jį už kaktos ir atlošė galvą. Buvo per vėlu įkišti ranką tarp peilio ir kaklo, tad Haris atsispyrė nuo pakojos po baru, staigiai kilstelėjo liemenį, o smakrą palenkė prie krūtinės. Pajuto skausmą, peiliui smingant į audinius. Peilis kiaurai perrėžė smakrą ir pasiekė jautrų antkaulį.

Tada Haris susidūrė su užpuoliko žvilgsniu veidrodyje. Šis prisitraukė Hario galvą prie pat savęs, ir jie atrodė kaip prieš objektyvą pozuojantys draugai. Haris juto, kaip peilis sminga tarp smakro ir krūtinės, ieško vienos iš kaklo arterijų. Ir suprato, kad po kelių sekundžių ją pasieks.

*

Sergejus prispaudė Hariui prie kaktos delną ir trūktelėjo iš visų jėgų. Hario galva kiek loštelėjo. Veidrodyje atsispindėjo,

kaip geležtė, pagaliau pasiekusi tarpelį tarp smakro ir krūtinės, lenda į jį. Plienas susmigo į gerklę, ir Sergejus suktelėjo dešinėn, arčiau *carotis*, miego arterijos. *Blyn!* Vyrui pavyko pakelti dešinę ranką ir įkišti pirštą tarp geležtės ir kaklo. Tačiau Sergejus žinojo, kad aštrūs kaip skustuvas ašmenys perpjaus kiaurai. Tereikia paspausti. Jis spaudė. Be perstojo.

*

Haris jautė spaudimą, bet suvokė, kad peilis kiaurai neperrėš. Pats didžiausias stiprumo ir masės santykis iš visų metalų. Per titaną, *made in Hong Kong* ar kur kitur, nepraeis niekas. Tačiau užpuolikas tuojau susipras, kodėl geležtė nesminga.

Laisvąja ranka Haris grabaliojo baro stalviršį priešais save, apvertė stiklinę, bet vis dėlto kažką užčiuopė.

Tai buvo T formos kamščiatraukis su keliais sriegiais. Haris suėmė rankeną taip, kad smaigalys kyšotų tarp smiliaus ir didžiojo piršto. Persigando išgirdęs, kaip ašmenys nuslysta palei protezą. Pakėlė akis ir įstengė žvilgtelėti į veidrodį. Pasirinko, kur taikysis. Ištiesė ranką į šoną ir smogė sau už galvos. Bet prakirto tik nepavojingą paviršinę žaizdą, ji nesustabdys užpuoliko. Šis dūrė kairiau. Haris susikaupė. Tokiam kamščiatraukiui reikia tvirtos įgudusios rankos. Bet kad įrankis sulįstų giliai į kamštį, užtenka poros suktelėjimų. Haris pasuko dusyk. Jautė, kaip geležis skverbiasi per audinius. Veržiasi vidun. Pajuto silpną pasipriešinimą. Stemplė. Tada trūktelėjo.

Lyg būtų ištraukęs kamštį iš raudonojo vyno statinės.

*

Sergejus Ivanovas buvo sąmoningas ir veidrodyje viską matė: kaip po pirmojo širdies tvinksnio dešinėn ištrykšta kraujo

čiurkšlė. Jo smegenys registravo, analizavo, darė išvadas: vyras, kuriam mėgino perrėžti gerklę, kamščiatraukiu pataikė jam į miego arteriją, ištraukė kraujagyslę iš kaklo ir dabar iš jo pliūpsniais teka gyvastis. Sergejus suspėjo suregzti tris mintis, o po antrojo širdies tvinksnio jį apleido sąmonė.

Kad jis nuvylė dėdę.

Kad niekada nebepamatys mylimo Sibiro.

Kad bus palaidotas su melaginga tatuiruote.

Po trečiojo širdies tvinksnio jis nugriuvo. O kai Kurtas Kobainas liovėsi plyšavęs *memoria memoria* ir daina nutilo, Sergejus Ivanovas buvo nebegyvas.

*

Haris pakilo nuo kėdės. Veidrodyje pamatė skersai smakrą žiojintį rėžį. Bet grėsmę kėlė ne tai. Pavojingi buvo gilūs pjūviai kakle, pro kuriuos sunkėsi kraujas, jau spėjęs nuspalvinti visą apykaklę.

Kiti trys užeigos lankytojai parodė padus. Haris pažvelgė į vyrą, tįsantį ant grindų.

Iš skylės kakle kraujas vis dar tekėjo, bet jau nepulsavo. Vadinasi, širdis liovėsi plakusi ir jam nebereikia sukti galvos, kaip užpuoliką atgaivinti. Be to, Haris žinojo, kad net jei gyvybė ir rusentų, šis tipas niekada neišduotų to, kas jį atsiuntė. Mat iš po marškinių apykaklės kyšojo tatuiruotė. Simboliai Hariui buvo nepažįstami, bet jis suprato, kad tai rusų kalba. Gal parašyta „Juodasis grūdas“? Piešiniai labai skyrėsi nuo tipiškų vakarietiškų barmeno tatuiruočių – šis, prisišliejęs prie veidrodinių lentynų, spoksojo iš siaubo išsiplėtusiomis lėliukėmis, rodos, uždengiančiomis visą akių baltymą. Grupės „Nirvana“ melodija nuščiuvo ir stojo visiška tyla. Haris pažvelgė į apvirtusią viskio stiklinę priešais save.

– Atleisk už netvarką, – atsiprašė.

Tada nuo baro paėmė šluostę, pirmiausia patrynė paviršių ten, kur buvo pasidėjęs rankas, tada nuvalė stiklinę, paskui – kamščiatraukio rankenėlę ir galiausiai padėjo įrankį į vietą. Patikrino, ar jo kraujo neliko ant stalviršio ir grindų. Pasilenkė prie negyvėlio ir nušluostė jo kruviną ranką ir peilį – ilgas dramblio kaulo spalvos kriaunas ir plonytę geležtę. Ginklas (kadangi tai buvo ginklas ir netiko niekam daugiau) buvo sunkesnis už visus jo kada nors laikytus peilius. Ašmenys aštrūs kaip japoniško peilio, skirto ruošti sušiui. Haris dvejojo. Tada sukišo geležtę į rankeną, tyliai klaktelėjo užraktas. Įsimetė peilį į kišenę.

– Ar tiks doleriai? – paklausė Haris ir suėmęs su šluoste ištraukė iš piniginės dvidešimtinę. – Sakoma, kad tai teisėta mokėjimo priemonė JAV.

Barmenas tyliai inkštelėjo, tarsi norėtų kažką pasakyti, bet būtų pamiršęs kalbėti.

Haris buvo beišeinąs, bet sustojo. Apsisuko ir pažiūrėjo į butelį ant veidrodinės lentynos. Apsilaižė lūpas. Sekundę stovėjo sustingęs. Tada, kūnu ūžtelėjus virpuliui, išėjo.

*

Pliaupiant lietui Haris perėjo gatvę. Jie žino, kur jis apsistojo. Gal prisegė jam uodegą, o gal pakišo vyrukas iš registratūros? O gal degintojas rado jo vardą svečių iš užsienio sąrašuose, kuriuos viešbučiai nuolat sudarinėja ir teikia tiesiai Interpolui. Jis galėtų nusigauti iki savo kambario nepastebėtas, jei eitų pro užpakalines duris.

Vartai į kiemą buvo užrakinti. Haris nusikeikė.

Jam įėjus registratūroje buvo tuščia.

Ant laiptų ir šviesiai mėlyno linoleumo koridoriuje Haris paliko pėdsakus – raudonus taškus, tarsi būtų naudojęs Morzės kodą.

Kambaryje nuo naktinio staliuko jis paėmė siuvimo reikmenų rinkinį, nusinešė į vonią, nusirengė ir pasilenkė virš praustuvo, o šį akimoju nudažė kraujas. Sudrėkino rankšluostį, nusišluostė smakrą ir kaklą, bet pjūviai kakle tuoj pat vėl paplūdo krauju. Šaltoje balkšvoje šviesoje Hariui pavyko įverti siūlą ir adata persmeigti baltą kaklo odą: pirmiausia žaizdos apačioje, tada viršuje. Dygsniavo, sustodavo tik nušluostyti kraujo, tada imdavosi vėl. Bebaigiant nutrūko siūlas. Jis nusikeikė, ištraukė gijas ir įvėręs dvigubą siūlą pradėjo iš naujo. Paskui susisiuvo žaizdą ant smakro, tai sekėsi lengviau. Nusiplovė kraują ir išsitraukė iš lagamino švarius marškinėlius. Atsisėdo ant lovos. Svaigo galva. Bet laikas spaudė, jie jau tikrai netoli, jam reikia veikti dabar, kol jie neužjuto, kad jis gyvas. Jis surinko Hanso Kristijano Simonseno numerį, ir po ketvirto signalo pasigirdo mieguistas balsas:

– Hansas Kristijanas.

– Haris. Kur palaidotas Gustas?

– Vakarinėse kapinėse.

– Ar paruošei viską, ko reikia?

– Taip.

– Kasime šiąnakt. Susitinkam po valandos ant takelio rytinėje pusėje.

– Dabar?

– Taip. Atsinešk pleistro.

– Pleistro?

– Tiesiog kerėpla kirpėjas. Šešiasdešimt minučių nuo dabar. *OK?*

Trumpa pauzė. Atodūsis. Tada:

– *OK.*

Prieš nutraukiant ryšį Hariui pasirodė, kad išgirdo dar vieną mieguistą balsą. Bet apsivilkęs įtikino save, kad apsiriko.

Haris stovėjo po vienišu takelio žibintu. Po dvidešimties minučių skubiai atžingsniavo juodą sportinį kostiumą vilkintis Hansas Kristijanas.

– Pastačiau automobilį Monolito kelyje, – tarė jis priduses. – Ar atkasant negyvėlius įprasta vilkėti lininį kostiumą?

Haris pakėlė galvą, ir Hansas Kristijanas išpūtė akis.

– O Dieve, kaip tu atrodai? Tas kirpėjas...

– Nerekomenduotinas, – pareiškė Haris. – Eime, pasitraukim, kur tamsiau.

Neapšviestame ruože Haris sustojo.

– Pleistras?

– Prašau.

Hansas Kristijanas žvalgėsi į vilas ant kalvos jiems už nugaros, o Haris atsargiai klijavo pleistrą ant siūlių.

– Atsipalaiduok, mūsų niekas nemato, – patikino Haris, pasiėmė kastuvą ir nužingsniavo. Hansas Kristijanas atskubėjo pavymui, išsitraukė žibintuvėlį ir įjungė.

– O dabar mato, – perspėjo Haris.

Hansas Kristijanas žibintuvėlį išjungė.

Jie nužingsniavo pro karo aukų memorialą, paskui – pro britų jūreivių kapus, o tada patraukė toliau akmenėliais barstytais takeliais. Haris nusprendė, kad netiesa, jog mirtis visus sulygina: vakariniame Osle antkapiai buvo didesni ir šviesesni nei rytiniame. Vos pastačius koją akmenukai gurgždėjo, o vyrams vis spartinant žingsnį gurgždėjimas galiausiai susiliejo į vientisą garsą.

Jie sustojo prie čigono kapo.

– Antras kairėje, – sušnabždėjo Hansas Kristijanas ir blankioje mėnulio šviesoje sukiojo žemėlapį, kurį turėjo išsispausdinęs.

Haris spoksojo į tamsą jiems už nugaros.

– Kas yra? – šnipštelėjo Hansas Kristijanas.

– Pasirodė, kad girdžiu žingsnius. Mums sustojus jie nutilo, – Haris pakėlė galvą, tarsi uostinėdamas orą. – Aidas, – nuramino. – Eime.

Po dviejų minučių jie sustojo prie kuklaus juodo antkapio. Prieš įjungdamas žibintuvėlį Haris prikišo jį prie pat akmens. Iškaltos raidės buvo nudažytos aukso spalva.

Gustas Hansenas
1992.03.04 – 2011.07.12
Ilsėkis ramybėje

– *Bingo*, – sušnabždėjo Haris be jokių jausmų.

– Kaip mes... – pradėjo Hansas Kristijanas, bet klausimą pertraukė dunkstelėjimas: Haris bedė kastuvą į purią žemę. Advokatas stvėrė savo kastuvą ir įsmeigė.

Pusę keturių mėnulis pasislėpė po debesų užklotu, o Hario kastuvas atsitrenkė į kažką kieto.

Po penkiolikos minučių subolavo karstas.

Tada vyrai pasičiupo po atsuktuvą ir suklupę pradėjo atsukinėti šešis dangčio varžtus.

– Nenukelsim, kol abu ant jo sėdim, – įvertino Haris. – Vienam iš mūsų reikia ropštis viršun, o kitas atidarys. Yra savanorių?

Hansas Kristijanas jau buvo beveik viršuje.

Haris pastatė vieną koją šalia karsto, kita įsirėmė į žemių sieną šone ir pakišo pirštus po dangčiu. Kilstelėjo ir pagal seną įprotį pradėjo alsuoti per burną. Dar prieš pažvelgdamas žemyn pajuto iš karsto tvoskiančią šilumą. Žinojo, kad kūnui yrant išsiskiria energija. Bet nugara nuėjo pagaugais nuo keisto garso – tai knibždėjo musių lervos. Haris keliu stumtelėjo karsto dangtį.

– Pašviesk čia, – paliepė jis.

Balti blizgūs lervų kūnai rangėsi mirusiojo akiduobėse, burnoje ir aplink ją. Akių vokai buvo įdubę, kadangi pir-

miausia sunaikinami akių obuoliai. Pasklido iš kojų verčianti smarvė.

Haris atsiribojo nuo vemiančio Kristijano Hanseno žiaukčiojimo ir ėmė analizuoti. Veidas patamsėjęs, neįmanoma nustatyti, ar mirusysis tikrai Gustas Hansenas, bet plaukų spalva ir veido forma rodo, kad taip.

Tačiau Hario dėmesį prikaustė ir kvapą užgniaužė visai kitas dalykas.

Gustas kraujavo.

Ant baltų lavono įkapių plito raudonos rožės – skleidėsi jų žiedai.

Tik po dviejų sekundžių Haris susivokė, jog kraujas srovena iš jo paties. Griebėsi už kaklo. Pajuto, kaip pirštai aplimpa krauju. Trūko siūlas.

– Mesk čion savo marškinėlius, – paliepė jis.

– Ką?

– Man reikia tvarsčių.

Haris išgirdo, kaip skubiai čiūžteli užtrauktukas, ir po poros akimirkų pro šviesos pluoštą į kapą atskriejo marškinėliai. Haris sučiupo drabužį, pasižiūrėjo į užrašą. „Nemokama teisinė pagalba.“ Dieve, kvaišelis idealistas. Jis apsimuturiavo marškinėliais kaklą, nenutuokdamas, ar tai padės, bet dabar daugiau nieko negalėjo padaryti. Pasilenkė prie Gusto, abiem rankomis suėmė įkapių marškinius ir juos praplėšė. Kūnas buvo patamsėjęs, kiek išpurtęs, šautinėse žaizdose ant krūtinės rangėsi lervos.

Haris nustatė, kad žaizdos atitinka aprašytąsias ataskaitoje.

– Atmesk žirklutes.

– Žirklutes?

– Nagams.

– Prakeikimas, – sukosėjo Hansas Kristijanas. – Pamiršau. Gal rasčiau ką nors automobilyje. Ar man...

– Nereikia, – sulaikė Haris ir iš švarko kišenės išsiėmė ilgą peilį. Patraukė apsauginę svirtelę ir paspaudė geležtę

išstumiantį mygtuką. Geležtė iššoko su tokia baisia jėga, kad net sutirtėjo rankena. Haris jautė, kaip tobulai subalansuotas ginklas.

– Kažką girdžiu, – sukruto Hansas Kristijanas.

– Tai „Slipknot" daina. „Pulse of the Maggots".*

Haris tyliai niūniavo.

– Ne, po velnių! Kažkas ateina.

– Padėk žibintuvėlį taip, kad gaučiau šviesos, ir spruk, – paliepė Haris, pakėlė Gusto rankas ir ėmė tyrinėti dešinės rankos nagus.

– Bet tu...

– Spruk, – pakartojo Haris. – Greičiau!

Pasiklausė, kaip nutyla bėgančio Hanso Kristijano žingsnių aidas. Gusto didžiojo piršto nagas nukirptas trumpiau. Jis tyrinėjo smilių ir bevardį pirštą. Ramiai pratarė:

– Aš iš laidojimo namų. Atliekam šiokius tokius baigiamuosius darbus, – tada pažvelgė į jaunutį uniformuotą sargą, stovintį prie duobės krašto ir spoksantį žemyn. – Jo šeimai nepatiko manikiūras.

– Lipk viršun! – įsakmiai paliepė sargas su vos girdimu drebuliu balse.

– Kodėl? – paklausė Haris, išsitraukė iš švarko kišenės plastikinį maišelį, pakišo po bevardžiu pirštu ir ėmė kruopščiai pjauti. Ašmenys perėjo kiaurai nagą, tarsi tai būtų sviestas. Tikrai nuostabus gaminys. – Deja, tavo pareigų aprašyme teigiama, kad negali sulaikyti įsibrovėlių, – iš po trumpai nukirpto nago Haris geležtės smaigaliu išgramdė kraujo likučius. – Jei taip padarysi, tave atleis iš darbo, nepateksi į Policijos mokyklą, tau neleis nešiotis didelių pistoletų ir ko nors nušauti ginantis, – Haris ėmėsi smiliaus. – Berniuk, daryk taip, kaip parašyta instrukcijose, paskambink kokiam nors dėdei į policiją. Jei tau pavyks, jie pasirodys už pusės valandos. Bet,

* Lervų pulsas. (Angl.)

galvojant tikroviškai, turbūt teks laukti ryto ir darbo valandų. Štai!

Haris užspaudė maišiukus, susibruko juos į kišenę, užkėlė karsto dangtį ir išsikabarojo iš duobės. Nuo kostiumo nusibraukė žemes. Pasilenkė žibintuvėlio ir kastuvo. Pamatė, kaip tvyksteli prie bažnyčios sukančio automobilio priekiniai žibintai.

– Tiesą sakant, jie pažadėjo atvykti tuojau pat, – tarė jaunasis sargas ir atsitraukė per saugų atstumą. – Matai, pasakiau jiems, kad atkastas to nušauto vaikino kapas. Kas tu toks?

Hariui išjungus žibintuvėlį, stojo aklina tamsa.

– Esu tas, kurį turėtum palaikyti.

Tada pasileido tekinas.

Bėgo rytų kryptimi, tolyn nuo bažnyčios, ton pačion pusėn, iš kurios buvo atėjęs.

Jis nepaleido iš akių šviesos taškelio, kuris, kaip numanė, buvo gatvės žibintas Frognerio parke. Jei tik patektų į tą parką – jausdamasis taip, kaip dabar, – galėtų pasprukti nuo bet ko. Haris vylėsi, kad pareigūnai neatsives šunų. Jis nekenčia šunų. Geriausia laikytis akmenukais barstytų takelių, kad neužkliūtum už paminklų ar gėlių puokščių, bet dėl gurgždėjimo sunkiau išgirsti persekiotojus. Pasiekęs karių kapus Haris perbėgo ant žolytės. Už nugaros nieko negirdėjo. Bet tada pamatė. Medžių viršūnėse virpėjo šviesos pluoštas. Kažkas jį persekioja, pasišviesdamas žibintuvėliu.

Haris pribėgo keliuką ir pasuko link parko. Mėgino nekreipti dėmesio į skaudantį kaklą, risnoti atsipalaidavęs ir lengvai, susitelkti į techniką ir kvėpavimą. Patikino save, kad atsiplėšė. Bėgo link Monolito, žinojo, jog ten jį pastebės kalvon kylančio tako žibintų šviesoje ir palaikys skubančiu link pagrindinių parko vartų rytų pusėje.

Jis pasiekė kalvos viršūnę ir paniro į tamsą, tada pasuko į pietryčius, Madserudo alėjos pusėn. Adrenalinas slopino nuovargį, bet dabar Haris pajuto, kaip stingsta raumenys. Ūmai

akyse aptemo, ir jis pamanė, kad praras sąmonę. Kai atsipeikėjo, staiga apėmė šleikštulys ir ėmė pasiutusiai suktis galva. Jis pažvelgė žemyn. Iš švarko rankovės kapsėjo kraujas, varvėjo jam nuo pirštų kaip šviežia senelio braškių uogienė nuo duonos riekės. Jam nepavyks įveikti viso kelio.

Jis atsisuko. Kalvos viršūnėje po žibintų šviesomis pamatė žmogystą. Drūtas vyras, bet bėga lengvai. Aptemptais juodais drabužiais. Ne policijos uniforma. Gal iš „Deltos" būrio? Vidury nakties gavo netikėtą pranešimą, kad kažkas rausiasi kapinėse?

Haris žengtelėjo į šoną. Taip jausdamasis jis neturi nė mažiausios galimybės nuo ko nors pabėgti. Reikia rasti vietą pasislėpti.

Jis apžvelgė Madserudo alėjos namus. Nulipo nuo šaligatvio, peršoko žolės ruoželį, ištiesė rankas, kad nepargriūtų, pabėgėjo asfaltuotu keliu, peršoko žemą medinę tvorelę, nužirgliojo tarp obelų, pasiekė užpakalinį kiemą. Tada išsitiesė ant drėgnos žolės. Giliai įkvėpė, pajuto, kaip skrandis susisuka į mazgą, pasiruošė vemti. Susitelkęs į kvėpavimą klausėsi.

Nieko.

Bet juk tik laiko klausimas, kada jį pavys. Ir jam reikia ko nors kaklui perrišti. Haris atsistojo ir nuėjo iki terasos. Pažvelgė pro terasos durų stiklą: tamsoje skendinti svetainė.

Jis išdaužė stiklą ir įkišo ranką vidun. Gera senoji naivioji Norvegija. Durų spynoje kyšojo raktas. Haris įslinko į tamsą.

Sulaikė kvėpavimą. Miegamieji kambariai, žinoma, įrengti antrame aukšte.

Jis įjungė stalinę lempą.

Pliušu aptrauktos kėdės. Spintoje įtaisytas televizorius. Enciklopedija. Šeimos nuotraukomis nustatytas stalas. Mezginys. Taigi, šeimininkai pagyvenę. O vyresni žmonės miega kietai. Nors gal ir ne...

Haris susirado virtuvę, uždegė šviesą. Ėmė naršyti stalčius. Stalo įrankiai, staltiesės. Mėgino prisiminti, kur ieškodavo

tokių dalykų vaikystėje. Atidarė apatinį stalčių. Štai. Lipni ir izoliacinė juostos. Čiupo izoliacinę. Kol rado vonią, teko praverti dvejas duris. Nusimetė švarką ir marškinėlius, palenkė galvą virš kriauklės ir nukreipė į kaklą rankinį dušą. Žvelgė į baltą emalį, akimirksniu nusidažantį raudonai. Tada marškinėliais nusišluostė kaklą; stengdamasis vienos rankos pirštais suglausti žaizdos kraštus, kita ranka kelis kartus apsuko aplink kaklą sidabro spalvos izoliacinę juostą. Mėgino pajusti, ar pakankamai suveržė. Jo smegenims visgi reikia šiek tiek kraujo. Apsivilko marškinėlius. Dar vienas svaigulio priepuolis. Haris atsisėdo ant vonios krašto.

Pastebėjo judesį. Pakėlė galvą.

Išsiplėtusiomis iš baimės akimis pro tarpdurį į jį stebeilijo blyškaus veido pagyvenusi moteris. Ant naktinių marškinių ji vilkėjo dygsniuotą chalatą. Šis keistai žvilgėjo ir moteriai sujudėjus skleidė elektrišką traškesį. Haris spėjo, kad drabužis pasiūtas iš kokios nors sintetinės medžiagos, kuri nebegaminama ir uždrausta, gal sukelianti vėžį, turinti asbesto priemaišų...

– Aš policininkas, – prisistatė Haris. Kostelėjo. – Buvęs policininkas. Šiuo metu turiu sunkumų.

Ji nieko nesakė, tiesiog stovėjo.

– Žinoma, aš sumokėsiu už išdaužtą stiklą, – Haris pakėlė nuo grindų švarką ir išsitraukė piniginę. Padėjo keletą banknotų ant spintelės prie kriauklės. – Honkongo doleriai. Ši valiuta geresnė, nei manoma.

Jis išspaudė šypseną ir pastebėjo raukšlėtais skruostais tekančias ašaras.

– Bet mieloji, – prabilo Haris, vis labiau panikuodamas ir jausdamas, kad nebevaldo padėties. – Nebijokit. Jums tikrai nieko blogo nepadarysiu. Tuojau pat išeinu. *OK?*

Jis įkišo ranką į švarko rankovę ir žengė link namų šeimininkės. Neatplėšdama nuo jo akių ji mažais skubriais žingsniukais pasitraukė į šalį. Haris iškėlė delnus ir pasuko prie terasos durų.

– Ačiū, – padėkojo. – Ir atsiprašau.

Tada stumtelėjo duris ir išėjo į terasą.

Siena sudrebėjo taip, lyg būtų šauta iš stambaus kalibro ginklo. Pasigirdęs šūvio ir sprogstančio parako garsas tai patvirtino. Antram šūviui sutrupinus netoliese stovinčios sodo kėdės atlošą, Haris suklupo ant kelių.

Labai stambaus kalibro.

Jis paršliaužė atgal į svetainę.

– Gulkit! – suriko jis, dūžtant svetainės langui. Stiklai pažiro ant parketo, televizoriaus ir šeimos nuotraukomis nustatyto stalo.

Haris pasilenkė ir puolė iš svetainės, perbėgo koridoriumi, pasiekė duris į gatvę. Atrakintos. Pamatė po gatvės žibintu stovintį juodą limuziną. Pro praviras automobilio dureles buvo iškištas ginklas, o iš jo žiočių plykstelėjo ugnis. Haris pajuto deginantį skausmą skruoste, pasigirdo ausį rėžiantis šaižus džeržgesys. Jis pasisuko ir pamatė, kad peršautas durų skambutis. Sienoje styrojo didelės baltos medžio atplaišos.

Jis susirietė. Atsigulė ant žemės.

Stambesnis kalibras nei policijos ginklų. Haris pagalvojo apie drūtą žmogystą, bėgančią kalvos viršūnėje. Tai nebuvo policininkas.

– Kažkas nutiko jūsų skruostui!.. – šūktelėjo moteris. Namų šeimininkei teko šaukti, norint perrėkti be paliovos džeržgiantį durų skambutį.

Moteris stovėjo Hariui už nugaros, koridoriaus gale. Haris apsičiupinėjo. Įstrigęs medžio gabalas. Išsitraukė atplaišą. Spėjo pamintyti, kad, laimė, sužeidimas yra toje pačioje pusėje kaip ir randas, tad jo rinkos vertė dramatiškai nenukris. Vėl driokstelėjo. Šįkart išbyrėjo virtuvės langas. Jis tuoj pristigs Honkongo dolerių.

Pro džeržgimą pasigirdo tolumoje kaukiančios sirenos. Haris pakėlė galvą. Per koridorių ir svetainę pamatė, kad aplinkiniuose namuose įsižiebia šviesos. Gatvė nutvieksta kaip

Kalėdų eglutė. Kad ir kur pasuktų, bus kaip apšviestas medžiojamas šernas. Alternatyva – būti suimtam arba nušautam. Ne, nėra jokios alternatyvos. Jie irgi išgirdo sirenas, žino, kad laikas senka. O jis neatsišaudė, tad užpuolikai jau suprato, kad bus neginkluotas. Ims persekioti. Reikia nešdintis. Haris išsitraukė telefoną. Velnias, kodėl jis nesiteikė išsaugoti jo numerio, pavadinti T. Juk adresų sąrašas tikrai nėra labai ilgas.

– Koks informacijos telefonu numeris?

– Informacijos... numeris?

– Taip...

– Ką gi, – šeimininkė mąsliai priglaudė pirštą prie lūpų, palygino raudoną asbesto chalatą ir prisėdo ant kėdės. – Vienas yra 1880. Bet manau, kad maloniau aptarnauja numeriu 1881. Jie taip neskuba ir nekelia įtampos. Jiems pakanka laiko su tavimi šnektelėti, jei tau...

– Informacija 1880, – pasigirdo nosinis balsas Hariui prie ausies.

– Asbjornas Trešovas, – tarė Haris. – Su raide š.

– Randame vieną Asbjorną Bertoldą Trešovą Opsale, Osle. Ir vieną Asbjorną...

– Tai jis! Ar galit sujungti su jo mobiliuoju?

Po trijų sekundžių amžinybės pasigirdo puikiai pažįstamas niurzgus balsas:

– Man nieko nereikia.

– Treskau?

Ilga pauzė be atsako. Haris įsivaizdavo riebų sutrikusį vaikystės draugo veidą.

– Hari? Seniai nebendravom.

– Tik šešerius ar septynerius metus. Ar tu darbe?

– Taip.

Balso tonas ir nutęsta a bylojo apie įtarumą. Treskui niekas šiaip sau neskambina.

– Man reikia nedidukės paslaugos.

– Neabejoju. O kaip dėl tos šimtinės, kurią pasiskolinai? Sakei...

– Man reikia, kad išjungtum elektrą aplink Frognerio parką ir Madserudo alėjoje.

– Ką?

– Vykdom policijos operaciją, turim vyrą, kuris pyškina iš šautuvo. Reikia viską užtamsinti. Vis dar prižiūri elektros pastotę?

Dar viena pauzė.

– Kol kas taip, bet ar tu vis dar faras?

– Aišku. Klausyk, spaudžia laikas.

– Man nusišvilpt. Neturiu įgaliojimo. Turi pakalbėti su Henmu, ir jis...

– Jis miega, o mes neturime laiko! – suriko Haris.

Tą akimirką driokstelėjo dar vienas šūvis ir pataikė į spintelę virtuvėje. Indai sutarškėjo, nukrito, ant grindų pažiro šukės.

– Kas čia, po galais? – nustebo Treskus.

– O kaip tau atrodo? Gali rinktis: atsakomybė už keturiasdešimt sekundžių be elektros arba krūva lavonų.

Porą sekundžių spengė tyla. Tada pasigirdo lėtai tariami žodžiai:

– Tik pamanyk, Hari. Dabar sėdžiu čia ir sprendžiu. Niekad nebūtum tuo patikėjęs, ar ne?

Haris įkvėpė. Pamatė, kaip terasoje šmėsteli šešėlis.

– Ne, Treskau, nebūčiau patikėjęs. Ar gali...

– Jūs su Eisteinu niekada nemanėt, kad iš manęs kažkas išeis. Ar ne?

– Nemanėm. Žinai, dėl to mes kaip reikiant suklydom.

– Jei pasakysi „praš...“

– Išjunk tą prakeiktą elektrą! – suriaumojo Haris. Ir pastebėjo, kad ryšys nutrūko. Pašoko, čiupo šeimininkę glėbin ir tempte nutempė į vonios kambarį.

– Būkite čia! – sušnabždėjo, užtrenkė paskui save duris ir nubėgo prie atlapų lauko durų. Skubėjo į šviesą. Pasiryžo atremti kulkų krušą.

Ir tada viskas užtemo.

Taip užtemo, kad išsitiesęs ant grindinio ir nusiridenęs pirmyn Haris pagalvojo, jog yra negyvas. Tada suvokė, kad Asbjornas „Treskus" Trešovas paspaudė mygtuką ar bakstelėjo klavišą, ar ką jie ten išdarinėja su ta elektros pastote. Ir kad jam duota keturiasdešimt sekundžių.

Haris be nuovokos skuodė aklinoje tamsoje. Suklupo, užkliuvęs už medinės tvorelės, vėl atsikėlė, po kojomis pajuto asfaltą, bėgo toliau. Girdėjo artėjančius šūkčiojimus ir sirenas. Bet taip pat ir užvedamo didelio automobilio riaumojimą. Laikėsi dešinės, matė pakankamai, kad neišklystų iš kelio. Atsidūrė Frognerio parko pietinėje dalyje, – o gal vis dėlto pasiseks? Dūmė pro užtemusias vilas, medžius, mišką. Visa apylinkė tebeskendėjo tamsoje. Variklio ūžimas vis artėjo. Haris pasuko kairėn, link automobilių aikštelės prie teniso aikštyno. Vos nepargriuvo ant duobėto asfalto, bet atgavo pusiausvyrą ir lėkė pirmyn. Vienintelis dalykas, pakankamai šviesus, kad galėtum susigaudyti tamsoje, buvo baltos linijos teniso aikštyne už tinklinės tvoros. Haris įžiūrėjo Oslo teniso klubo pastato kontūrus. Strimgalviais pasileido link mūro priešais drabužinės duris ir, siena slenkant priekinėms automobilio žibintų šviesoms, pasišokėjęs skubiai metėsi pirmyn. Nukrito ant betono ir nusirito į šoną. Nusileido gan švelniai, bet vis tiek susisuko galva.

Jis gulėjo tyliai kaip pelė po šluota ir laukė.

Nieko negirdėjo.

Spoksojo į tamsą.

Tada, be jokio įspėjimo, Harį apakino šviesos.

Po stogu tiesiai virš jo blykstelėjo lempa. Atsirado elektra.

Dvi minutes Haris gulėjo ir klausėsi sirenų. Palei klubą pirmyn ir atgal važinėjančių automobilių. Paieškos komandų. Visa apylinkė jau tikrai apsupta. Netrukus pasirodys tarnybiniai šunys.

Jam nepavyks pasprukti, tad reikia įsigauti į pastatą.

Jis atsikėlė ir apžvelgė mūro pakraštį.

Akys užkliuvo už rausvą švieselę skleidžiančios dėžutės ir mygtukų prie durų.

Karaliaus gimimo metai. Velniai žino.

Jam prieš akis iškilo nuotrauka iš paskalų žurnaliūkščio, ir jis pabandė 1941. Pyptelėjus trūktelėjo durų rankeną. Užrakinta. Pala, ar tik karalius nebuvo kūdikis, kai 1940-aisiais karališkoji šeima išdūmė į Londoną? 1939. Gal kiek vyresnis. 1938. Patraukė durų rankeną. Velnias. 1937? Žybtelėjo žalia šviesel ė. Durys atsidarė.

Haris įsmuko vidun ir išgirdo, kaip už nugaros užsiveria ir užsitrenkia durys.

Garsai pradingo. Saugu.

Jis įjungė šviesą.

Persirengimo kambarys. Siauri suoliukai. Geležinės spintelės.

Tik dabar Haris pajuto, koks yra išsekęs. Galės likti čia, kol prašvis. Kol atšauks paiešką. Jis apžvelgė persirengimo kambarį. Praustuvas ir veidrodis. Kelios dušo kabinos. Vienas tualetas. Pravėrė sunkias medines duris patalpos gale.

Suomiška pirtis.

Haris įėjo vidun ir leido durims užsidaryti. Kvepėjo mediena. Jis išsitiesė ant plataus suolo priešais atvėsusią krosnelę.

30 skyrius

Jie buvo trise. Bėgo koridoriumi ir laikėsi už rankų, o Haris šaukė, kad artėjant lavinai reikia laikytis stipriai ir neišsiskirti. Tada už nugaros išgirdo sniego griūtį: pirmiausia – dundesį, paskui – riaumojimą. Ir štai juos užplūdo balta tamsa, juoda nebūtis. Jis laikė kiek išgalėdamas, bet vis tiek pajuto, kaip jų rankos išslysta.

Haris krūptelėjo ir nubudo. Pažvelgė į laikrodį: miegojo tris valandas. Iškvėpė lėtai, su giliu atodūsiu, tarsi būtų ilgai laikęs orą plaučiuose. Atrodė, kad kūnas smarkiai sumuštas ir nusėtas mėlynėm. Skaudėjo kaklą. Galva plyšo. Pylė prakaitas. Taip gausiai, kad švarką išmargino tamsios dėmės. Nereikėjo apsidairyti, kad suprastum priežastį. Šildytuvas. Kažkas įjungė saunos krosnelę.

Jis atsistojo ir nusvyravo į persirengimo kambarį. Ant suoliuko gulėjo drabužiai, lauke bilsnojo rakečių mušinėjamas kamuoliukas. Haris pastebėjo, kad jungiklis už durų nuspaustas. Juk po teniso jiems reikia karštos pirties.

Jis nuėjo prie praustuvo. Pažvelgė į veidrodį. Paraudusios akys, rausvas pabrinkęs veidas. Juokingas kaklo tvarstis iš sidabro spalvos izoliacinės juostos, į minkštą odą įsirėžusiais kraštais. Jis šliūkštelėjo vandens ant veido ir išėjo į ryto saulę.

Trys vyrai, tipiški pensininkai – iki rudumo įdegę, liesomis kojomis, – liovėsi žaidę ir sužiuro į jį. Vienas pasitaisė akinius.

– Mums trūksta vieno vyro žaisti poromis. Jaunuoli, gal norėtum...

Haris žvelgė tiesiai prieš save ir stengėsi kalbėti ramiai.

– Atsiprašau, vyručiai. Tenisininko alkūnė.

Žingsniuodamas Skiojeno kryptimi jautė į nugarą įbestus žaidėjų žvilgsnius. Kažkur netoliese turėtų stoti autobusas.

*

Trulsas Berntsenas pasibeldė į skyriaus viršininko duris.

– Prašom!

Belmanas stovėjo, prie ausies prispaudęs telefono ragelį. Atrodė ramus, bet Trulsas pernelyg gerai pažinojo Mikaelį. Ranka, nuolat siekianti išpuoselėtų plaukų, nežymi greitakalbė, kaktoje išryškėjusios raukšlės.

Belmanas padėjo ragelį.

– Įtemptas rytas? – pasidomėjo Trulsas ir ištiesė Belmanui kavos.

Skyriaus viršininkas nustebęs dėbtelėjo į puodelį, bet jį paėmė.

– Policijos viršininkas, – tarė Belmanas ir linktelėjo į telefoną. – Laikraščiai neduoda ramybės dėl tos pagyvenusios ponios iš Madserudo alėjos. Namas buvo suvarpytas kaip rėtis, ir jis reikalauja išsiaiškinti, kas ten nutiko.

– Ką atsakei?

– Kad gavęs Vakarinių kapinių sargo pranešimą, jog išniekintas Gusto Hanseno kapas, Operatyvaus valdymo skyrius nusiuntė ten patrulius. Kad atvykus patruliams kapų niekintojai jau buvo pasprukę, bet tada pradėjo tratinti Madserudo alėjoje. Kažkas šaudė į tipą, įsigavusį namo vidun. Namo šeimininkė sukrėsta: ji tvirtina, kad vidun įsigavo dviejų su puse metro ūgio jaunas mandagus vyrukas su randu, besitęsiančiu skersai veidą.

– Manai, kad šaudymas susijęs su kapo išniekinimu?

Belmanas linktelėjo.

– Ant svetainės grindų voliojosi molio grumsteliai, tikrai patekę ten iš kapinių. Tad policijos viršininkas teiraujasi, ar tai susiję su narkotikais, ar tai dar vienas gaujų išpuolis. Žodžiu, klausia, ar kontroliuoju padėtį.

Belmanas nuėjo prie lango ir persibraukė siaurą nosį.

– Ar dėl to mane kvietei? – paklausė Trulsas ir atsargiai siurbtelėjo kavos.

– Ne, – atsiliepė Belmanas, atsukęs Trulsui nugarą. – Mane domina tas vakaras, kai gavom anoniminį pranešimą, kad visa „Los Lobos“ gauja susirinks „McDonald's“ restorane. Tu nedalyvavai tame reide, ar ne?

– Ne, – atsakė Trulsas ir užsikosėjo. – Negalėjau. Tą vakarą sirguliavau.

– Vargino ta liga, kuri užpuolė ir dabar? – neatsisukdamas klustelėjo Belmanas.

– Ką?

– Kai kurie policininkai stebėjosi, kad jiems atvykus baikerių klubo durys buvo neužrakintos. Ir jiems parūpo, kaip tam Tutu, kuris, pasak Odino, turėjo ten sargauti, pavyko pasprukti. Juk niekas nežinojo, kad mes atvyksime. Ar ne?

– Kiek man žinoma, – atsakė Trulsas, – pranešė tik mums.

Belmanas žvelgė pro langą ir susidėjęs už nugaros rankas suposi nuo pirštų ant kulnų. Pirmyn. Atgal. Pirmyn. Atgal.

Trulsas nusišluostė viršutinę lūpą. Tikėjosi, kad nesimato prakaito.

– Dar kas nors?

Supimasis. Pirmyn atgal. Primena berniuką, besistengiantį pamatyti tai, kas kitapus, bet stokojantį ūgio.

– Viskas, Trulsai. Ir... ačiū už kavą.

Grįžęs į savo kabinetą Trulsas priėjo prie lango. Pamatė, į ką, be jokios abejonės, žiūrėjo Belmanas. Ant medžio kabėjo raudonas plakatas.

*

Laikrodis rodė dvyliktą valandą, o ant šaligatvio priešais restoraną „Schrøder“, kaip įprasta, stovėjo pora vienišų sielų ir laukė, kol Nina atidarys.

– O varge, – tarė ji, pamačiusi Harį.

– Nurimk, alaus neprašysiu, tik pusryčių, – atsiliepė Haris. – Ir paslaugos.

– Turiu omeny kaklą, – paaiškino Nina ir palaikė jam pravertas duris. – Jis visas mėlynas. O kas gi čia...

– Izoliacinė juosta, – atsakė Haris.

Nina linktelėjo ir nulėkė paraginti virėjo. Restorane „Schrøder“ galiojo tokia tvarka: parodęs klientui deramą dėmesį, užsiimi savo reikalais.

Haris įsitaisė prie nuolatinio staliuko šalia lango ir paskambino Beatei Len.

Įsijungė atsakiklis. Haris sulaukė pyptelėjimo.

– Čia Haris. Neseniai sutikau vieną pagyvenusią ponią ir turbūt paliikau jai neišdildomą įspūdį, tad nemanau, kad greitu laiku artinsiuosi prie policijos skyrių ar panašiai. Todėl geriau paliksiu du maišelius su krauju restorane „Schrøder“. Ateik pati ir pasiteirauk Ninos. Noriu paprašyti ir kitos paslaugos. Belmanas pradėjo ruošti Blinderno kelio adresų sąrašą. Noriu, kad kuo diskretiškiau pabandytum gauti sąrašus iš kiekvienos tyrėjų grupės, kol jie dar neišsiųsti Orgkrimui.

Haris paspaudė pokalbio baigimo mygtuką. Tada paskambino Rakelei. Ir vėl atsakiklis.

– Labas, čia Haris. Man reikia švarių drabužių, o po... po ano karto tavo spintoje kai kas liko. Kiek pakelsiu kartelę ir užsiregistruosiu viešbutyje „Plaza“. Tad jei grįžusi namo galėtum ką nors įdėti į taksi ir atsiųsti čionai, būtų... – jis pajuto, kad nesąmoningai ieško žodžio, kuris sukeltų jai šypseną. Tokio kaip „kieta“ arba „jėga“, arba „žiauriai faina“, bet galiausiai pasirinko: – ...gerai.

Nina atnešė kavos ir kiaušinienės. Tuo metu Haris rinko Hanso Kristijano numerį. Padavėja smerkiamai jį nužvelgė. Restorane „Schrøder“ visi laikėsi nerašytos taisyklės: nežaisti stalo žaidimų, nesinaudoti kompiuteriais ir mobiliaisiais telefonais. Tai – vieta gerti, pageidautina, alų, užkandžiauti, šnekučiuotis arba tylėti ir, blogiausiu atveju, skaityti laikraštį. Jei skaitytum knygą, tikriausiai atrodytų keistai.

Haris ženklais parodė, kad tai truks tik kelias sekundes, ir Nina geranoriškai linktelėjo.

Hanso Kristijano balse girdėjosi tiek palengvėjimas, tiek išgąstis.

– Hari? Dieve mano! Viskas gerai?

– Skalėje nuo vieno iki dešimties...

– Taip?

– Ar girdėjai apie šaudymą Madserudo alėjoje?

– O, velnias! Ar ten buvai tu?

– Hansai Kristijanai, ar turi ginklą?

Hariui pasirodė, kad girdi, kaip pašnekovas nuryja.

– Ar man jo reikia, Hari?

– Ne tau. Man.

– Hari...

– Tik savigynai. Jei prireiks.

Pauzė.

– Turiu tik seną tėvo paliktą graižtvinį šautuvą. Briedžių medžioklei.

– Puiku. Ar gali jį paimti, suvynioti ir per penkiasdešimt tris minutes pristatyti į restoraną „Schrøder"?

– Galiu pabandyti. Ką... ką darysi?

– Aš... – prabilo Haris ir pamatė įspėjantį prie baro stovinčios Ninos žvilgsnį, – valgysiu pusryčius.

*

Žingsniuodamas link Senamiesčio kapinių vartų, pro kuriuos paprastai įeidavo, Trulsas Berntsenas pamatė stovintį juodą limuziną. Jam priėjus arčiau, durelės keleivio pusėje atsidarė ir išlipo vyras. Vilkėjo juodą kostiumą ir tikriausiai buvo aukštesnis nei dviejų metrų. Tvirti žandikauliai, priploti kirpčiukai, kažkas nenusakomo ir būdingo Azijai, ką Trulsas visada siejo su samiais, suomiais ir rusais. Švarkas tikrai siūtas pagal užsakymą, tačiau per pečius vis tiek atrodo ankštokas.

Vyras žengė į šoną ir mostelėjo Trulsui sėsti į jo vietą.

Trulsas sulėtino žingsnį. Jei tai Dubajaus vyrai, vadinasi, nelauktai sulaužyta taisyklė dėl tiesioginio kontakto. Jis apsidairė. Nieko nematyti.

Jis delsė.

Jeigu jie nutarė atsikratyti degintojo, tai puiki proga.

Trulsas pažvelgė į milžiną. Iš jo veido išraiškos nieko neperprato ir nepajėgė įvertinti, gerai tai ar blogai, kad tasai net nesiteikė užsidėti akinių nuo saulės.

Žinoma, jis gali apsisukti ir pasipustyti padus. Bet kas toliau?

– Q5, – sau po nosimi tyliai sumurmėjo Trulsas. Tada įsėdo į automobilį.

Už jo iškart užsitrenkė durelės. Pasidarė keistai tamsu, turbūt dėl užtamsintų stiklų. O kondicionierius, matyt, veikė puikiai, nes atrodė, kad viduje tvyro minusinė temperatūra. Vairuotojo vietoje sėdėjo vyras vilko veidu. Irgi juodu kostiumu. Priplotais kirpčiukais. Tikrai rusas.

– Gerai, kad atėjai, – pasigirdo balsas Trulsui už nugaros.

Atsisukti nereikėjo. Akcentas. Tai jis. Dubajus. Vyras, apie kurį niekas nieko nežino. Niekas *kitas* nežino. Bet kas Trulsui iš to, kad žino vardą, atpažįsta veidą. Juk nekąsi rankos, kuri tave maitina.

– Noriu, kad už mus susisiektum su vienu žmogumi.

– Susisiekčiau?

– Sučiuptum. Ir pristatytum mums. Kitkuo rūpintis tau nereikės.

– Sakiau, kad nežinau Olego Faukės buvimo vietos.

– Kalbam ne apie Olegą Faukę. Apie Harį Hūlę.

Trulsas Berntsenas netikėjo savo ausimis.

– Harį Hūlę?

– Nepažįsti?

– Po šimts, pažįstu. Dirbo Smurtinių nusikaltimų skyriuje. Jam visai nuvažiavęs stogas. Prasigėręs. Išaiškino keletą bylų. Ar jis mieste?

– Gyvena viešbuty „Leon“. Kambarys numeris 301. Prigriebk jį ten, šiąnakt lygiai vidurnaktį.

– Ir kaip man jį prigriebti?

– Suimk. Užvožk. Pasakyk, kad trokšti parodyti savo katerį. Daryk ką nori, tik pristatyk jį prie mažosios prieplaukos Kongene. Visa kita sutvarkysim. Penkiasdešimt tūkstančių.

Visa kita. Jie kalba apie susidorojimą su Hūle. Apie žmogžudystę. *Policininko.*

Trulsas jau žiojosi pasakyti „ne“. Bet žmogus ant užpakalinės sėdynės užbėgo jam už akių.

– Eurų.

Trulsui Berntsenui atvipo žandikaulis, o neištartas „ne“ užstrigo kažkur tarp smegenų ir balso stygų. Jis tik pakartojo žodžius, kuriuos tarėsi girdėjęs, bet negalėjo patikėti.

– Penkiasdešimt tūkstančių *eurų*?

– Taigi?

Trulsas žvilgtelėjo į laikrodį. Jam liko kiek daugiau nei vienuolika valandų. Kostelėjo.

– Iš kur žinot, kad vidurnaktį jis bus savo kambaryje?

– Nes jis žino, kad mes ateisim.

– Ką? – pasitikslino Trulsas. – Turit galvoj, *nežino*, kad mes ateisim?

Jam už nugaros pratrūko juokas. Garsas priminė medinės valties variklio pukšėjimą. Pušku pušku dunkt.

31 skyrius

Ketvirtą valandą Haris stovėjo viešbučio „Radisson Plaza“ devynioliktame aukšte po dušu. Tikėjosi, kad izoliacinė juosta nuo vandens neištiš. Karštis bent trumpam nuslopina skausmą. Jam paskyrė kambarį numeris 1937, ir imant raktą jo smegenyse kažkas šmėstelėjo. Karaliaus gimimo metai, Kestleris, sinchroniškumas ir visa kita. Haris tuo netikėjo. Jis tikėjo žmogaus proto gebėjimu įžvelgti elgsenos modelį. Netgi ten, kur tokių modelių nėra. Todėl jis visada buvo abejojantis detektyvas. Abejojo ir tyrė. Tyrė ir abejojo. Atrasdavo elgsenos modelius, bet abejodavo kalte. Ir atvirkščiai.

Haris išgirdo skambant telefoną. Garsiai, bet maloniai ir neįkyriai. Gero viešbučio garsas. Jis užsuko vandenį ir priėjo prie lovos. Pakėlė ragelį.

– Pas jus atėjo ponia, – pranešė registratorė. – Rakelė Fauskė. Atsiprašau, Faukė. Norėtų jums kai ką perduoti.

– Duokit jai lifto raktą, lai keliasi viršun, – tarė Haris.

Jis žiūrėjo į spintoje kabantį kostiumą. Šis atrodė kaip ištvėręs du pasaulinius karus. Haris pravėrė kambario duris ir apie klubus apsivyniojo poros kvadratinių metrų rankšluostį. Atsisėdo ant lovos ir klausėsi. Vis dar galėjo juos atpažinti. Energingi skubūs žingsniukai, tarsi ji visada segėtų siaurą sijoną. Jis trumpam užsimerkė, o kai atmerkė akis, moteris jau stovėjo priešais jį.

– Labas, nuogaliau, – nusišypsojo ji, numetė ant žemės krepšius, o pati išsitiesė ant lovos šalia jo. – Kas čia? – ji perbraukė pirštais per izoliacinę juostą.

– Šiokia tokia pleistro improvizacija, – atsakė jis. – Nereikėjo važiuoti pačiai.

– Tiek supratau, – tarė ji. – Bet neradau jokių tavo drabužių. Matyt, pradingo kraustantis į Amsterdamą.

Buvo išmesti, pagalvojo Haris. Ir teisingai.

– Bet pakalbėjau su Hansu Kristijanu, jis turi pilną spintą nenešiojamų drabužių. Stilius ne visai tavo, bet judviejų dydžiai ne taip jau ir skiriasi.

Rakelė atidarė krepšius, ir Haris pakraupęs stebėjo, kaip ji išima „Lacoste" marškinėlius, ketverius išlygintus apatinius, glamžytus „Armani" džinsus, megztinį V formos iškirpte, „Timberland" striukę, dvejus marškinėlius su žolės riedulininko atvaizdu ir netgi porą rudų minkštos odos batų.

Ji pradėjo kabinti drabužius į spintą, o jis atsistojo ir perėmė iš jos darbą. Rakelė stebėjo jį iš šono, šypsodamasi už ausies užsikišo plaukų sruogą.

– Nenori pirkti naujų drabužių, kol tas kostiumas tiesiogine žodžio prasme nenukris nuo tavęs, ar ne?

– Na, – tarė Haris ir paslinko pakabus. Drabužiai buvo svetimi, bet jų kvapas – švelnus ir gerai pažįstamas. – Turiu

prisipažinti, kad svarsčiau apie naujus marškinėlius ir galbūt porą apatinių.

– Neturi švarių apatinių?

Haris pažvelgė į ją.

– Apibrėžk sąvoką „švarių“.

– Hari! – Rakelė juokdamasi kumštelėjo jam į petį.

Jis nusišypsojo. Ji neatitraukė rankos.

– Tu šiltas, – įvertino ji. – Tarsi karščiuotum. Ar esi tikras, kad į tą vietą, kuri yra po vadinamuoju pleistru, nepateko infekcija?

Haris šypsodamasis papurtė galvą. Žinojo, kad žaizdoje plinta uždegimas. Jautė tvinkčiojantį buką skausmą. Bet turėdamas daugiametę darbo Smurtinių nusikaltimų skyriuje patirtį žinojo ir dar kai ką. Kad „Nirvanos“ užeigoje policija apklausė barmeną ir lankytojus, išsiaiškino, kad vyrą su peiliu nužudęs asmuo išėjo iš užeigos su giliomis žaizdomis kakle ir ant smakro. Kad jie senų seniausiai įspėjo visus miesto budinčius gydytojus ir stebi traumatologijos punktus. O tai ne pats geriausias laikas atsidurti areštinėje.

Rakelė paglostė jam petį, jos ranka pakilo kaklu ir vėl nusileido. Perbraukė krūtinę. O jis pagalvojo, kad tikrai jaučia jos širdį, kad ji – kaip tas „Pioneer“ televizorius, kurį liovėsi gaminę, nes jis buvo per geras. Ir matėsi, kad jis geras, nes ekrane juoda spalva buvo išties labai juoda.

Jam pavyko praverti langą tik per plyšį, mat viešbutyje niekas nenori savižudžių. Net devynioliktame aukšte girdėjosi popietės eismo triukšmas, kartais – automobilio signalas ir iš kažkur kitur, gal iš kitos erdvės, atsklindančios vėluojančios vasarinės melodijos.

– Ar esi tikra, kad to nori? – paklausė jis, net nepabandęs kostelėti ir nuslėpti, jog balsas prikimo. Juodu stovėjo: ji – padėjusi ranką jam ant peties, nenuleisdama žvilgsnio nuo jo akių, tarsi susitelkusi tango partnerė.

Ji linktelėjo.

Tokia kosminė intensyvi juoduma, kuri tave įtraukia.

Jis nė nepastebėjo, kaip Rakelė pakėlė kojį ir stumtelėjo duris. Išgirdo tik tada, kai šios užsidarė. Itin švelniai, toks jau tas prašmatnaus viešbučio garsas – kaip bučinio.

Mylėdamasis Haris galvojo tik apie juodumą ir kvapą. Juodumą plaukų, antakių, akių. Ir kvepalus, kurių pavadinimo jis niekada nesiteiravo, kurių aromatas tiesiog priklausė jai. Įsigėręs į jos drabužius, jos spintą, kitados persmelkęs jo paties drabužius, kai šie kabėjo prie pat jos daiktų. O dabar tas aromatas sklido iš spintos viešbučio kambaryje. Nes jo, to kito, drabužiai irgi kaba jos spintoje. Iš ten juos ir atnešė. Ne iš jo namų. Gal tai buvo net ne jo, to kito, mintis, gal ji nesiklaususi paėmė juos iš savo spintos ir atvežė čionai. Bet Haris nieko nesakė. Žinojo, kad ją tik skolinasi. Turi ją tik dabar, ir tai viskas. Arba visai nieko. Tad prikando liežuvį. Mylėjosi su ja taip, kaip visada, – aistringai ir lėtai. Nesileido paveikiamas jos nekantros ir godumo, bet skverbėsi vidun lėtai ir giliai, tad ji vis keiksnojo jį ir aikčiojo. Taip elgėsi ne todėl, kad manė, jog moteris šito trokšta, bet todėl, kad šito troško jis. Nes ją tik skolinosi. Jam priklausė tik šios kelios valandos.

O kai ji, pasiekusi ekstazę, stebeilijo į jį su ta paradoksaliai iškreipta veido išraiška, sugrįžo visos jų drauge praleistos naktys, ir jam labiausiai norėjosi verkti.

Paskui jie pasidalijo cigarete.

– Kodėl nenori man pasakyti, kad jūs kartu? – paklausė Haris, įtraukė dūmo ir ištiesė jai cigaretę.

– Nes mes nesam kartu. Tiesiog... toks laikotarpis, – ji papurtė galvą. – Nežinau. Nebežinau nieko. Man reikia laikytis atokiai nuo visų ir nuo visko.

– Jis – geras vyrukas.

– Taigi. Man reikia gero vyruko, bet kodėl jo nenoriu? Kodėl esame tokie beviltiškai neracionalūs, kai išties žinome, kas mums geriausia?

– Žmonės – iškrypusi ir traumuota rūšis, – tarė Haris. – Tai nepagydoma, galima tik palengvinti kančias.

Rakelė prisišliejo prie jo.

– Tuo man ir patinki – nepalaužiamu optimizmu.

– Manau, kad spinduliuoti kaip saulei yra mano pareiga, mieloji.

– Hari?

– Mhm.

– Ar yra kelias atgal? Mums?

Haris užsimerkė. Klausėsi širdies dūžių. Savo ir jos.

– Ne atgal, – jis atsisuko į Rakelę. – Bet jei manai, kad dar turi šiek tiek vietos ateičiai...

– Kalbi rimtai?

– Tai tik lovos pašnekesiai, ar ne?

– Kvailiukas, – ji pabučiavo Harį į kaktą, ištiesė jam cigaretę ir atsistojo. Apsirengė.

– Gali gyventi pas mane, antrame aukšte. Juk žinai, – priminė ji.

Jis papurtė galvą.

– Dabar geriausia šitaip, – atsiliepė.

– Prisimink, kad tave myliu, – tarė ji. – Niekada šito neužmiršk. Pažadi?

Jis linktelėjo. Užsimerkė. Durys ir vėl švelniai užsitrenkė. Jis atsimerkė. Pažvelgė į laikrodį.

Dabar geriausia šitaip.

Ką daugiau jis turėjo pasakyti? Vykti su ja į Holmenkoleną, atvesti paskui save galvažudžius, įpainioti ją į šį susidorojimą? Lygiai taip, kaip su Sniego Seniu? Mat dabar jis viską perprato: jie nuo pat pirmos dienos stebėjo kiekvieną jo žingsnį, nereikėjo siųsti žinutės Dubajui per platintojus. Galvažudžiai susiras jį pirmi. Tada sučiups Olegą.

Tad vienintelis pranašumas tas, kad jis gali pasirinkti vietą. Žmogžudystės vietą. Jis ir pasirinko. Ne čia, ne „Plazoje“.

Vietos pakeitimas tiesiog suteiks jam šiek tiek laiko: porą valandų pamiegos, susikaups. Viskas įvyks viešbutyje „Leon".

Haris pasvarstė, gal susisiekti su Hagenu. Arba Belmanu. Išdėstyti jiems apie padėtį. Bet jiems neliktų nieko kito, kaip tik jį suimti. Juk tik laiko klausimas, kada policija susies visų trijų liudytojų parodymus: barmeno iš Kvadratūros, Vakarinių kapinių sargo ir senyvos ponios iš Madserudo alėjos. Metro devyniasdešimt trijų vyras lininiu kostiumu, su randu vienoje veido pusėje, pleistru apklijuotu kaklu ir smakru. Jie tuojau pradės Hario Hūlės paieškas. Taigi spaudžia laikas.

Jis dejuodamas atsistojo, atidarė drabužių spintą.

Apsimovė išlygintus apatinius, apsivilko marškinėlius su žolės riedulininko atvaizdu. Pagalvojo apie „Armani" džinsus. Purtydamas galvą tyliai nusikeikė ir vietoje jų apsimovė lininės kelnes.

Tada nuo skrybėlių lentynos pasiėmė teniso krepšį. Hansas Kristijanas paaiškino, kad graižtvinis šautuvas tilpo tik į jį.

Haris persimetė krepšį per petį ir išėjo iš kambario. Paskui jį užsidarė durys. Pasigirdo minkštas pakštelėjimas.

32 skyrius

Nežinau, ar įmanoma nupasakoti, kada įvyko permaina. Kada tiksliai viską užvaldė fiolinas ir ėmė lemti daugiau, nei mes patys. Viskas ėmė ristis žemyn: reikaliukas, kurį bandžiau prasukti su Ibsenu, gudrus ėjimas Alnabru. Olegas bastėsi rusiškos depresijos perkreiptu veidu ir kartojo, kad gyvenimas be Irenos beprasmis. Po trijų savaičių mes susileisdavome daugiau nei uždirbdavom, prekiavom apkvaitę ir žinojom, kad viskas eina velniop. Jau tada nebuvo nieko svarbesnio už švirkštą. Skamba kaip sušikta klišė, tai ir yra klišė, tikrai taip. Tokia velniškai bjauri ir nesuvokiama. Manau, galiu drąsiai pareikšti, kad nie-

kada nemylėjau jokio žmogaus. Turiu omeny tikrą meilę. Bet beviltiškai įsimylėjau fioliną. Mat, Olegui naudojant fioliną kaip vaistą nuo širdgėlos, aš jį vartojau pagal paskirtį. Kad tapčiau laimingas. Ir turiu galvoje kaip tik tai: sušiktai laimingas. Fiolinas pasidarė geriau už maistą, seksą, miegą, taip, geriau už orą.

Todėl visai nesutrikau, kai vieną vakarą, sutvarkius reikalus, Andrejus pasivedė mane į šalį ir pranešė, kad senis sunerimęs.

– Man viskas gerai, – atkirtau.

Išgirdau paaiškinimą, kad jei nesuimsiu savęs į rankas ir nuo dabar kiekvieną sušiktą dieną neateisiu į darbą blaivus, senis prievarta uždarysiąs mane į priklausomybės ligų kliniką.

Aš nusijuokiau. Pasakiau nežinojęs, jog šiame darbe mums priklauso tokios socialinės garantijos kaip sveikatos apsauga ir panašiai. Ar Olegas ir aš galime tikėtis dantų gydymo ir pensijos?

– Olegas – ne.

Iš jo žvilgsnio supratau, ką tai reiškia.

Po velnių, dar nesiruošiau prablaivėti. Olegas irgi ne. Todėl nusispjovėm į viską, kitą vakarą nuskriejom į aukštybes, pardavėm pusę prekių, kas liko, pasiėmėm sau, pavogėm automobilį ir išmovėm į Kristijansandą. Šūdžius Sinatra plyšojo visa gerkle. „I got plenty of nothing", ir tai buvo tiesa. Mes neturėjom net sušiktų teisių. Galiausiai pradėjom plėšti dainą. Olegas sakė bandąs perrėkti Sinatrą ir mane. Mes juokėmės ir gėrėm drungną alų, kaip senais laikais. Apsigyvenom viešbuty „Ernst Hotel", kuris nebuvo toks nusmurgęs kaip atrodė, bet kai registratūroje paklausėme, kur renkasi kvaišalų platintojai, kaip atsakymo sulaukėme tik buko žvilgsnio. Olegas man pasakojo apie mieste surengtą festivalį, kurį sužlugdė kažkoks idiotas: mat jis taip norėjo būti guru, kad užsakė grupę, tokią kietą, jog neužteko pinigų už ją sumokėti. Visgi miesto krikščionys tvirtina, kad pusė gyventojų tarp aštuoniolikos ir dvidešimt penkerių metų*

* Turiu begalę nieko. (Angl.)

dėl to festivalio tapo nuolatiniais kvaišalų pirkėjais. Bet mes neaptikome jokių kvaišalų pirkėjų, tik bastėmės vakaro tamsoje po pėsčiųjų gatvę ir sutikome vieną – tik vieną – apgirtusį vyrą ir keturiolika choro „Ten Sing" narių, kurie klausinėjo, ar nenorėtume susitikti su Jėzumi.

– Jei jis turi fiolino, – atsakiau.

Bet Jėzus tikrai jo neturi, todėl grįžom į viešbutį ir lābai nakčiai susileidome dozę. Nežinau kodėl, bet toje provincijoje kiek užtrukome. Nieko neveikėm, tik svaiginomės ir dainavom Sinatrą. Vieną naktį pabudau, kadangi prie manęs stovėjo Olegas. Rankose laikė sušiktą šunėką. Sakė, kad jį pažadino stabdžių garsas už lango, o pažvelgęs žemyn gatvėje pamatė gulintį kiemsargį šunį. Pažiūrėjau. Vaizdelis buvo nekoks. Su Olegu nutarėme, kad lūžo nugara. Šunėkas buvo nušašęs, nusėtas įsisenėjusiom žaizdom. Vargšeliui daug kliuvo, nežinia, ar nuo šeimininko, ar nuo kitų šunų. Bet tas kiemsargis buvo gražus. Rudos romios akys, žvelgiančios į mane su viltimi, kad galiu sutvarkyti tai, kas negerai. Todėl pamėginau. Daviau jam maisto ir vandens, glosčiau galvą ir su juo kalbėjausi. Olegas sakė, kad turime nuvežti jį pas veterinarą, bet aš žinojau, ką ten su juo padarys, todėl laikėme jį kambaryje, pakabinome lentelę DON'T DISTURB*, leidom jam gulėti ant lovos. Pasikeisdami budėjom ir tikrinom, ar jis kvėpuoja. Šuo tiesiog gulėjo, darėsi vis šiltesnis ir šiltesnis, o jo pulsas vis silpo. Trečią dieną daviau jam vardą. Rufas. Kodėl gi ne? Smagu nugaištant turėti vardą.*

– Šuo kankinasi, – tarė Olegas. – Veterinaras suleis jam vaistų ir užmigdys. Visai neskaudės.

– Į Rufą niekas nešvirkš jokių pigių kvaišalų gyvūnams, – tariau, pliaukštelėjęs per švirkštą.

– Išprotėjai? – paklausė Olegas. – To fiolino vertė – du tūkstančiai kronų.

Galbūt. Vis dėlto iš šio pasaulio Rufas iškeliavo verslo klase.

* Netrukdyti. (Angl.)

Man atrodo, kad važiuojant namo plaukė debesys. Šiaip ar taip, nesigirdėjo Sinatros ir jokių dainų.

Atsidūręs Osle Olegas klaikiai baiminosi to, kas mūsų laukia. Keista, bet aš jaučiausi visai ramiai. Tarsi būčiau žinojęs, kad senis mūsų nelies. Mes – tik du beviltiški narkomanai, besiritantys žemyn. Be pinigų, be darbo, neilgai trukus – ir be fiolino. Olegas išsiaiškino, kad žodis junkie* *yra šimto metų senumo, mat pirmieji heroino vartotojai vogė iš Filadelfijos uosto metalą ir pardavinėjo, kad nusipirktų dozę. Ir mes su Olegu ėmėmės būtent to. Pradėjome landyti po statybvietes prie Bjorvikos uosto ir vogti viską, kas pakliūdavo po ranka. Varis ir įrankiai buvo aukso vertės. Varį parduodavom metalo laužo supirkėjui Kalbakeno apylinkėse, o įrankius – porai meistrų iš Lietuvos.*

Bet po kiek laiko, kai šia idėja susiviliojo ir kiti, tvoros pasidarė aukštesnės, naktinių sargų – daugiau, akiratyje ėmė maltis farai, pirkėjai išsilakstė. Tad taip ir sėdėjome – kiaurą parą kamuojami alkio. Supratau, kad turiu ką nors sugalvoti, man reikėjo Endlösung**. *Tai ir sugalvojau.*

Žinoma, Olegui nieko nesakiau.

Kalbą ruošiau visą dieną. Tada jai paskambinau.

Irena buvo ką tik grįžusi namo iš sporto klubo. Atrodė, kad kone nudžiugo, išgirdusi mano balsą. Kalbėjau be sustojimo visą valandą. Kai nutilau, ji pravirko.

Kitą vakarą, Oslo geležinkelio stotin įriedant traukiniui iš Trondheimo, aš jau stovėjau perone.

Kai ji mane apkabino, plūdo ašaromis.

Tokia jauna. Tokia rūpestinga. Tokia neįkainojama.

Kaip jau sakiau, nieko niekada nemylėjau, žinau. Bet buvau arti to, nes ir pats beveik apsiverkiau.

* Narkomanas. (Angl.)

** Galutinis sprendimas. (Vok.)

Pro pravertą kambario numeris 301 langą Haris girdėjo, kaip kažkur tamsoje bažnyčios laikrodis išmuša vienuoliktą. Kaklo ir smakro skausmai neleido apsnūsti. Jis atsikėlė iš lovos, prisėdo ant kėdės, atrėmė ją į sieną prie lango, laukė tiesiai prieš duris, ant kelių laikydamas graižtvinį šautuvą.

Ateidamas jis stabtelėjo registratūroje ir paprašė galingos elektros lemputės, nes jo kambaryje neva perdegusi. Ir kirvuko, nes norįs sukalti kelias iš slenksčio kyšančias vinis. Paskui pakeitė silpną lemputę koridoriuje, o kambario slenkstį atlupo ir nuėmė.

Iš ten, kur dabar sėdi, puikiai matys ateinančiųjų šešėlius.

Haris be perstojo rūkė. Patikrino šautuvą. Surūkė viską, kas buvo likę pakelyje. Tamsoje už lango bažnyčios laikrodis išmušė dvyliktą.

Suvibravo telefonas. Skambino Beatė. Pranešė, kad iš penkių sąrašų, kuriuos patruliai sudarė Blinderne, nukopijavo keturis.

– Penktas patrulių automobilis savo sąrašą jau buvo perdavęs Orgkrimui, – paaiškino ji.

– Ačiū, – padėkojo Haris. – Ar Nina iš „Schrøder" atidavė tau maišelius?

– Taip. Teismo medicinos ekspertus įspėjau, kad jiems pirmenybė. Dabar tiria kraują.

Pauzė.

– Ir? – pasiteiravo Haris.

– Kas – ir?

– Pažįstu tą balso toną, Beate. Yra dar kažkas.

– Hari, DNR analizės neatliksi per kelias valandas, tai...

– ...gali užtrukti kelias dienas, kol gausi galutinį rezultatą, – užbaigė Haris.

– Taip. Tad kol kas išvados negalutinės.

– Labai negalutinės? – Haris išgirdo žingsnius koridoriuje.

– Na, egzistuoja penkių procentų tikimybė, kad jos neteisingos.

– Jau gavai išankstinį DNR profilį ir registre radai atitikmenį, ar ne?

– Dabar atliekame tik dalines analizes, kad matytume, kas tikrai *nėra* atitikmuo.

– Ir kokie rezultatai?

– Nenoriu nieko sakyti, kol ne...

– Nagi.

– Ne. Bet galiu pasakyti, kad tai ne Gusto kraujas.

– Ir?

– Ir ne Olego. Ar jau gerai?

– Labai gerai, – atsakė Haris ir pajuto, kad sulaiko kvėpavimą. – Bet...

Šešėlis po durimis.

– Hari?

Jis baigė pokalbį. Šautuvą nutaikė į duris. Laukė. Trys trumpi bilstelėjimai. Jis laukė. Klausėsi. Šešėlis nesitraukė. Haris palei sieną prisėlino prie durų, pasislinko iš galimos ugnies linijos. Žvilgtelėjo pro durų akutę.

Pamatė vyro nugarą. Striukė guli kaip nulieta ir yra tokia trumpa, kad nedengia kelnių juosmens. Iš užpakalinės kišenės karo juodos medžiagos gabalas. Gal kepurė. Bet vyras be diržo. Rankos – priglaustos prie šonų. Jei turi ginklą, šis turbūt yra pistoleto dėkle – arba ant krūtinės, arba prie šlaunies. Nei viena, nei kita nėra labai įprasta.

Vyras atsisuko į duris ir dukart pabeldė, šįkart smarkiau. Sulaikęs kvėpavimą Haris tyrinėjo ištįsusius veido bruožus. Iškraipytas vaizdas, bet vis tiek matosi kažkas, ko su niekuo nesupainiosi. Atsikišęs apatinis žandikaulis. Vyras kasosi pasmakrę kortele, kabančia ant kaklo. Kartais policininkai pasikabina tapatybės kortelę, vykdami ko nors sulaikyti. Velnias! Policija susisuko greičiau nei Dubajus.

Haris delsė. Jei vyras turi sulaikymo orderį, tai turi ir kratos, – parodė tą mėlyną popiergalį registratūroje ir gavo atsarginį raktą. Haris pasvarstė. Nutykino atgal, užkišo šautuvą už spintos. Grįžo ir atidarė duris. Paklausė:

– Ko nori ir kas esi?

Apžvelgė abi koridoriaus puses.

Vyras spoksojo į Harį.

– Po velnių, Hūle. Na ir atrodai. Ar galiu užeiti?

Tada kilstelėjo tapatybės kortelę. Haris perskaitė.

– Trulsas Berntsenas. Tu dirbai Belmanui, ar ne?

– Vis dar dirbu. Jis perduoda linkėjimus.

Haris pasitraukė į šoną ir leido Berntsenui užeiti vidun.

– Jauku, – įvertino Berntsenas ir apsidairė.

– Sėskis, – pakvietė Haris, mostelėjo ranka į lovą, o pats įsitaisė ant kėdės prie lango.

– Kramtukės? – paklausė Berntsenas ir ištiesė pakelį.

– Nuo jos man genda dantys. Ko nori?

– Kaip visada, esi labai draugiškas, – Berntsenas išsiviepė, susuko kramtomosios gumos juostelę, įsimetė ją į atsikišusio žandikaulio stalčių ir prisėdo.

Hario smegenys registravo balso toną, laikyseną, akių judesius, kvapą. Lankytojas buvo atsipalaidavęs, bet vis tiek grėsmingas. Atviri delnai, jokių staigių judesių, bet akys fiksuoja informaciją, analizuoja padėtį, kažkam ruošiasi. Haris jau gailėjosi, kad iš rankų paleido šautuvą. Tai, kad neturi leidimo, dabar būtų mažiausia bėda.

– Reikalas tas, kad po vakarykščio kapo išniekinimo Vakarinėse kapinėse ant Gusto Hanseno marškinių radome kraujo. DNR analizė rodo, kad tas kraujas tavo.

Haris žiūrėjo, kaip Berntsenas rūpestingai lygina sidabrinį popieriuką nuo kramtomosios gumos. Dabar Haris prisiminė. Jie vadino tą žmogėną Byviu. Belmano pastumdėliu. Kvailu ir gudriu. Pavojingu. Forestu Gampu, kuris virto blogiuku.

– Nelabai suprantu, apie ką kalbi, – atsiliepė Haris.

– Taip, tikrai, – Berntsenas atsiduso. – Gal įvyko klaida registre? O dabar renkis, nuvešiu tave į biurą, kur paimsim naują kraujo mėginį.

– Ieškau merginos, – prabilo Haris. – Irenos Hansen.

– Ar ji ilsisi Vakarinėse kapinėse?

– Vasarą mergina dingo be žinios. Ji yra Gusto Hanseno įseserė.

– Man tai nauja. Vis tiek turi vykti su manim...

– Šita mergaičiukė viduryje, – iš švarko kišenės Haris išsitraukė nuotrauką ir ištiesė ją Berntsenui. – Man reikia šiek tiek laiko. Nedaug. Paskui suprasite, kodėl viską padariau būtent taip. Pažadu, kad po keturiasdešimt aštuonių valandų prisistatysiu pats.

– Keturiasdešimt aštuonios valandos, – pakartojo Berntsenas, tyrinėdamas nuotrauką. – Puikus filmas. Noltė ir tas juodaodis. Makmerfis?

– Merfis.

– Aha. Jis jau nebeprajuokina. Argi ne keista? Kažką turėjai, o vieną dieną ėmei ir praradai. Hūle, kaip manai, koks tai jausmas?

Haris stebėjo Trulsą Berntseną. Nebebuvo tikras dėl tos minties apie Forestą Gampą. Berntsenas laikė nuotrauką prieš šviesą. Įdėmiai apžiūrėjo.

– Ar ją atpažįsti?

– Ne, – atsakė Berntsenas, ištiesė nuotrauką ir pasimuistė: sėdėti ant išlindusio skarmalo jam aiškiai buvo nepatogu. Greitai susikišo jį į striukės kišenę. – Nuvažiuosim į biurą, ten ir pagalvosim apie tas tavo keturiasdešimt aštuonias valandas.

Jo balsas skambėjo nerūpestingai. Pernelyg. O Harį jau pervėrė mintis: Teismo medicinos tarnyboje Beatė suteikė DNR analizei pirmenybę, o galutinių rezultatų vis dar nėra. Kaip gali būti, kad Berntsenas jau atliko į Gusto įkapes įsigėrusio kraujo analizę? Dar vienas dalykas. Berntsenas susikišo

tą skarmalą nepakankamai greitai. Tai ne kepurė, o pošalmis. Toks, kokiu naudotasi susidorojant su Gustu.

Šią mintį atsivijo kita. Degintojas.

Tai visgi pirma pasirodė ne policija, o Dubajaus parankinis?

Haris pagalvojo apie šautuvą už drabužių spintos. Bet dabar sprukti jau per vėlu, jis girdėjo koridoriumi ateinant daugiau žingsnių. Du žmones. Vienas jų – toks galingas, kad po juo braška grindys. Prie durų žingsniai nutilo. Pro plyšį ant grindų krito dviejų žmonių pražergtų kojų šešėliai. Žinoma, Haris galėtų tikėtis, kad prisistatė Berntseno kolegos iš policijos, kad jis išties yra sulaikomas. Bet girdėjosi, kaip aimanuoja grindys. Tai – stambus vyras, maždaug tokio sudėjimo kaip tas, kuris vijosi Harį Frognerio parke.

– Eime, – paragino Berntsenas ir atsistojo priešais Harį. Tarsi atsitiktinai pasikasė krūtinę po striukės atlapu. – Šiek tiek pasivažinėsim, tik tu ir aš.

– Mūsų padaugėjo, – tarė Haris. – Matau, atėjai su pastiprinimu.

Jis kinktelėjo galva į šešėlius po durimis. Tarp keturių šešėlių įsiterpė penktas. Tiesus, pailgas. Trulsas sekė jo žvilgsnį. Ir Haris tai matė. Didžiulę nuostabą jo veide. Nuostabą, kokios tokie tipai kaip Trulsas Berntsenas nepajėgia suvaidinti. Prisistatė ne Berntseno žmonės.

– Pasitrauk nuo durų, – sušnabždėjo Haris.

Trulsas liovėsi čiaumojęs kramtomąją gumą ir dėbtelėjo į jį.

*

Trulsui Berntsenui patiko nešiotis savo pistoletą „Steyr“ ant peties kabinamame dėkle, kurį patraukdavo taip, kad ginklas gluste priglustų prie krūtinės. Dėl to, stovint į ką nors atsisukus veidu, būdavo sunkiau pamatyti pistoletą. Be to, jis žinojo, kad Hūlė yra patyręs žmogžudysčių tyrėjas, lankęs FTB kursus

Čikagoje ir taip toliau, tad nutuokė, jog iškart pastebės, jei drabužiai bus išsipūtę įprastose vietose. Ne, Trulsas nemanė, kad teks pasinaudoti savuoju „Steyr“, bet ėmėsi atsargumo priemonių. Jei Hūlė ims priešintis, išsives jį iš čia, tyliai įrėmęs pistoletą jam į nugarą, užsimaukšlins pošalmį, kad kokie nors liudytojai nepapasakotų, su kuo matė Hūlę paskutinį kartą, prieš šiam pranykstant nuo žemės paviršiaus. Automobilis „Saab“ stovi užpakalinėje gatvelėje. Dėl viso pikto Trulsas iškūlė žibinto lempą, kad niekas neįžiūrėtų registracijos numerių. Penkiasdešimt tūkstančių eurų. Jam reikia kantrybės, dėti akmenį prie akmens. Įsigyti namą dar aukštėliau Hiojenhalyje, kad iš viršaus galėtų žvelgti į juos. Žvelgti į *ją*.

Haris Hūlė pasirodė esąs mažesnis nei tas milžinas, įstrigęs atmintyje. Ir dar bjauresnis. Išblyškęs, šlykštus, purvinas ir išsekęs. Susitaikęs su likimu, nedėmesingas. Darbas bus lengvesnis, nei jis įsivaizdavo. Todėl kai Haris pašnabždom liepė trauktis nuo durų, Berntsenas suirzo. Nejau dabar, kai viskas atrodo taip puikiai, Hūlė griebsis kokių paikų triukų? Bet tuomet jis suvokė, kad būtent tokiu balso tonu jie ir kalba. Į kritišką padėtį patekę policininkai. Jokių sutirštintų spalvų ar dramos, tik neutrali, šalta ir aiški kalba, paliekanti labai mažai galimybių nesusipratimams ir suteikianti kuo daugiau šansų išlikti gyvam.

Todėl Truslas Berntsenas žengė – kone nesąmoningai – vieną žingsnį į šoną.

Tą pačią akimirką kambarin subiro viršutinė durų dalis. Skubiai pasitraukęs Trulsas Berntsenas instinktyviai padarė išvadą: kad per tokį mažą atstumą apimtum tokį didelį plotą, reikia nusukti vamzdį. Jo ranka jau palindo po striuke. Be striukės, dėklui esant įprastoje vietoje, jis sugriebtų ginklą greičiau, nes kyšotų rankena. Vilkint striukę, ginklą paimti lengviau, kai šis prigludęs prie krūtinės netoli užtrauktuko.

Traukdamas pistoletą Trulsas Berntsenas aukštielninkas metėsi ant lovos, o kai nukrito, ranką su ginklu jau buvo ištiesęs

priešais save. Tuo metu su trenksmu subyrėjo durų likučiai. Jis išgirdo, kaip jam už nugaros dūžta stiklas. Tada viską užgožė dar vienas šūvis.

Garsas apkurtino, o kambaryje turbūt įsisiautėjo sniego pūga.

Sniego pusnyje tarpdury stūksojo dviejų vyrų siluetai. Aukštesnysis iškėlė pistoletą. Galva beveik siekė staktą, jis tikriausiai aukštesnis nei dviejų metrų. Trulsas iššovė. Tada – vėl. Ir vėl. Jautė malonią atatranką ir dar malonesnį žinojimą, kas šįkart vyksta iš tikrųjų, velniop viską, kas laukia paskui. Milžinas sutrūkčiojo, atrodė, kad kresteli kirpčiukus, tada žengtelėjo atatupstas ir dingo iš akių. Trulsas nuleido pistoletą ir įsižiūrėjo. Antrasis vyras stovėjo nejudėdamas. Aplink jį skrajojo baltos plunksnos. Trulsas jį stebėjo. Bet nešovė. Geriau įsižiūrėjo. Vilko veidas. Toks, kokį Trulsas visada siejo su samiais, suomiais ir rusais.

Ir tada vyras lėtai iškėlė pistoletą, atstatė jį priešais save. Pirštą pridėjo prie nuleistuko.

– *Easy**, Berntsenai, – įspėjo jis.

Trulsas Berntsenas giliai tęsiamai sustugo.

*

Haris griuvo.

Palenkė galvą, susigūžė. Virš galvos švilpiant pirmajai kulkai, pasisuko į šoną. Prisislinko prie lango. Pajuto, kaip langas tarsi išsigaubia, tada prisimena, kad yra stiklinis, ir pažyra.

Paskui Haris krito.

Laikas staiga sustojo, tarsi jis nirtų į vandenį. Rankos ir kojos vangiai maskatavo kaip irklai, nevalingai bandydamos sustabdyti kūno sukimąsi, prasidėjusį atbuliniu kūlvirsčiu.

* Ramiai. (Angl.)

Smegenų sinapsėse žaibavo pusiau suregztos mintys. Kad jis nusileis ant galvos ir kaklo.

Kad, laimė, jis nepakabino užuolaidų.

Lange prieš pat akis sušmėžavo nuoga moteris.

Tada jis šlumštelėjo į kažką minkšto. Tuščias kartono dėžes, senus laikraščius, naudotas sauskelnes, pieno pakelius, vakarykščią duoną iš viešbučio virtuvės, drėgnus kavos filtrus.

Gulėjo ant nugaros atvirame konteineryje, užpiltas stiklo krušos. Virš jo pro kambario langą kaip fotoaparato blykstės šmėsčiojo šviesos. Šaunamųjų ginklų ugnis. Bet tvyrojo keista tyla, tarsi šūvius rodytų be garso veikiantis televizorius. Haris jautė, kad trūko izoliacinė juosta. Tekėjo kraujas. Ir vieną pašėlusią akimirką jis pasvarstė, ar nelikus taip gulėti. Užmerkti akis, miegoti, nutolti. Tarsi stebėdamas save iš šalies, atsikėlė, peršoko per kraštą, pasileido į kiemo galą. Girdėdamas pratisą įsiutusį riaumojimą už lango, atidarė vartus, išpuolė į gatvę. Slystelėjo ant kanalizacijos grotelių, bet išsilaikė ant kojų. Pamatė gatvėje dirbančią juodaodę aptemptais džinsais; moteris nesąmoningai jam nusišypsojo ir papūtė lūpas, bet apsigalvojo ir nusisuko į kitą pusę.

Haris ėmė bėgti.

Nusprendė, kad šį kartą tiesiog bėgs.

Kol nebebus kur.

Kol viskas pasibaigs, kol jį sučiups.

Jis tikėjosi, kad ilgai laukti neteks.

Tuo tarpu darys tai, ką medžiojamos aukos ir užprogramuotos daryti: spruks, bandys ištrūkti, mėgins išgyventi dar kelias valandas, kelias minutes, kelias sekundes.

Priešindamasi dunksėjo širdis, ir kirtęs gatvę priešais naktinį autobusą, risnodamas link geležinkelio stoties, Haris pratrūko kvatoti.

Haris apsidairė po uždarą patalpą. Jis ką tik nubudo. Ant sienos tiesiai virš jo kabėjo žmogaus kūno, nuo kurio nudirta oda, atvaizdas. Šalia – kruopščiai išdrožta statulėlė, vaizduojanti nukryžiuotą vyrą, kuris tuojau mirtinai nukraujuos. Ir eilė lentynų su vaistais.

Jis pasivertė ant minkštasuolio. Mėgino atgaminti, kas nutiko anądien. Bandė susikurti vaizdą. Matė daug elementų, bet vis dar nepajėgė jų sujungti. O išsiblaškiusios dalelės vis dar buvo tik prielaidos.

Prielaida numeris vienas. Trulsas Berntsenas yra degintojas. Kaip pareigūnas, dirbantis Orgkrime, puikiai tinka tarnauti Dubajui.

Prielaida numeris du. DNR registre Beatė rado atitikmenį – Trulsą Berntseną. Dėl to ir nenorėjo nieko sakyti, kol šimtu procentų neįsitikino. Kraujo mėginys iš Gusto panagių atvedė prie vieno iš saviškių. Jei taip, nužudymo dieną Gustas įdrėskė Trulsui Berntsenui.

Bet štai prasideda painioji dalis. Jei Berntsenas tikrai dirba Dubajui ir jam buvo pavesta susidoroti su Hariu, kodėl išdygo tie *Blues Brothers** tipeliai ir mėgino jiems abiem nunešti galvas? Ir jei tuodu darbavosi kaip Dubajaus pasiuntiniai, kodėl degintojas ir jie atsidūrė skirtingose barikadų pusėse? O gal vis dėlto jie priklauso skirtingoms komandoms? Gal tai tik nepavykusi operacija? Gal ji nebuvo suderinta, nes Trulsas Berntsenas veikė savo nuožiūra, kad sukliudytų Hariui pristatyti įrodymus iš Gusto kapo ir jį išduoti? Sužvangėjo raktai, ir atsidarė durys.

– Labas rytas, – sučiauškėjo Martina. – Kaip jautiesi?

* „The Blues Brothers“ – amerikiečių bliuzo ir soulo grupė. Jų įvaizdis – juodi kostiumai, akiniai nuo saulės ir juodos skrybėlės.

– Geriau, – sumelavo Haris ir žvilgtelėjo į laikrodį. Šešios ryto. Jis nusimetė vilnonę antklodę ir nuleido kojas ant grindų.

– Mūsų ligoninė nepritaikyta nakvoti, – pripažino Martina. – Gulėk, o aš perrišiu kaklą.

– Ačiū, kad naktį mane priglaudei, – padėkojo Haris. – Bet, kaip sakiau, dabar mane slėpti nėra saugu. Tad manau, kad man laikas eiti.

– Gulkis!

Haris pažvelgė į moterį. Atsiduso ir pakluso. Užsimerkė ir klausėsi, kaip Martina atidaro ir uždaro stalčius, kaip į stiklą trinkteli žirklės, kaip į „Švyturio" valgyklą pusryčiauti renkasi pirmieji lankytojai.

Kol Martina nuėmė tvarstį, Haris viena ranka surinko Beatės numerį ir išgirdo trumpą pranešimą, liepiantį kalbėti glaustai, pypt.

– Žinau, kad kraujas yra buvusio žmogžudysčių tyrėjo iš KRIPOS'o, – prašneko Haris. – Net jei Teismo medicinos tarnyba šiandien tai patvirtins, luktelk ir niekam nieko nesakyk. Vien to neužtenka, kad gautum sulaikymo orderį, ir jei mes dar labiau jį suerzinsim, jis sudegins visą bylą ir sės į lėktuvą. Todėl turime jį sulaikyti dėl ko nors kito, tada patys galėsim ramiai dirbti. Įsilaužimas ir žmogžudystė baikerių klube Alnabru. Jei neklystu, jis yra tas pats žmogus, su kuriuo Olegas bandė apiplėšti klubą. Olegas liudys. Dėl to noriu, kad Trulso Berntseno, dabar dirbančio Orgkrime, nuotrauką nusiųstum Hansui Kristijanui Simonsenui į advokatų kontorą ir paprašytum, kad duotų Olegui atpažinti.

Haris baigė pokalbį, įkvėpė. Pajuto, kad tai vėl užklumpa, taip staiga ir taip smarkiai, kad net žioptelėjo. Jis nusisuko, jautė, kaip skrandžio turinys kėsinasi sukilti viršun.

– Ar skauda? – paklausė Martina, spirituotu vatos gabalėliu braukdama per kaklą ir smakrą. Haris papurtė galvą ir linktelėjo į atsuktą spirito buteliuką.

– Supratau, – tarė Martina ir užsuko kamštelį.

Haris kvailai šyptelėjo ir pajuto, kaip muša prakaitas.

– Ar niekada nepalengvėja? – tyliai paklausė Martina.

– Kas? – kimiai pasitikslino Haris.

Ji neatsakė.

Hario akys lakstė tarp minkštasuolių, stengėsi atrasti ką nors, kas prablaškytų. Žvilgsnis užkliuvo už auksinio žiedo, kurį, prieš pradėdama valyti žaizdą, Martina nusimovė ir pasidėjo ant minkštasuolio. Jie su Rikardu susituokę jau kelerius metus, ant žiedo matėsi įlinkimų ir įbrėžimų, jis tikrai ne naujas, matiniu paviršiumi, kaip Torkildseno iš „Telenor". Harį staiga nukrėtė šiurpas ir panižo galvą. Turbūt sudirgo nuo prakaito.

– Tikras auksas? – paklausė jis.

Martina pradėjo vynioti naują tvarstį.

– Hari, tai sutuoktuvių žiedas.

– Ir?

– Žinoma, kad auksinis. Kad ir koks nuskurdęs ar šykštus bebūtum, juk neperki neauksinio sutuoktuvių žiedo.

Haris linktelėjo.

Niežėjo be paliovos, jis jautė, kaip ant sprando pasišiaušia plaukeliai.

– O aš nupirkau, – tarė jis.

Ji nusijuokė.

– Tad visame pasaulyje esi toks vienintelis, Hari.

Haris spoksojo į žiedą. Ji tai ištarė.

– Po velnių, tikrai esu vienintelis... – tarė jis tyliai. Plaukeliai ant sprando niekada neapgauna.

– Ei, palauk! Aš dar nebaigiau.

– Bus gerai, – jau atsistojęs pareiškė Haris.

– Šiaip ar taip, tau reikia naujų švarių drabužių. Trenki šiukšlėm, prakaitu ir krauju.

– Prieš didelius mūšius mongolai paprastai išsitepliodavo gyvulių išmatomis, – pranešė Haris, sagstydamasis marški-

nius. – Jei nori duoti man ką nors, ko man tikrai reikia, kavos puodelis būtų ne pro...

Ji taikiai pažvelgė į jį. Tada purtydama galvą išėjo pro duris ir nulipo laiptais žemyn.

Haris skubiai išsitraukė mobilųjį telefoną.

– Klausau? – Klauso Torkildseno balsas skambėjo kaip zombio. Fone aidintis vaiko riksmas paaiškino kodėl.

– Čia Haris Hū. Jei dėl manęs tai padarysi, visiems laikams paliksiu tave ramybėje, Torkildsenai. Patikrink kai kurias bazines stotis. Noriu žinoti visas vietas, į kurias liepos dvyliktąją buvo patekęs Trulso Berntseno, gyvenančio kažkur Manglerudo alėjoje, mobilusis telefonas.

– Mes negalime nustatyti to metrų tikslumu ar pažymėti...

– ...judėjimo minutė minutėn. Visa tai žinau. Tiesiog pasistenk, kiek gali.

Pauzė.

– Ar tai viskas?

– Ne, yra dar vienas vardas, – Haris užsimerkė ir naršė atmintyje. Prieš jį iškilo raidės lentelėje ant durų Radiumo ligoninėje. Jis sumurmėjo žodžius sau panosėje. Tada garsiai pasakė vardą į telefono mikrofoną.

– Pasižymėjau. Ką reiškia visiems laikams?

– Visiems laikams.

– Gerai, – tarė Torkildsenas. – Dar vienas dalykas.

– Taip?

– Vakar policija teiravosi tavo numerio. Toks neužregistruotas.

– Turiu neregistruotą kinišką numerį. O ką?

– Pasirodo, jie norėjo atsekti telefono buvimo vietą. Kas vyksta?

– Ar tikrai nori žinoti, Torkildsenai?

– Ne, – atsakė šis po dar vienos pauzės. – Kai ką nors turėsiu, paskambinsiu.

Haris baigė pokalbį ir susimąstė. Jis – ieškomas. Nors jo vardu numeris ir neregistruotas, jie mokės pridėti du prie dviejų, patikrins Rakelės įeinamuosius ir išeinamuosius skambučius ir aptiks kinišką numerį. Telefonas išduoda jo buvimo vietą, teks jo atsikratyti.

Kai Martina grįžo su puodeliu garuojančios kavos, Haris dusyk gurkštelėjo ir tiesiai šviesiai paklausė, ar negalėtų kelioms dienoms pasiskolinti jos mobiliuko.

Martina pažvelgė į jį tiesiu tyru žvilgsniu ir sutiko. Jei tik jis viską gerai apsvarstęs.

Haris linktelėjo, gavo nediduką raudoną telefoną, pabučiavo ją į skruostą ir, paėmęs kavos puodelį, nuėjo į valgyklą. Penki staliukai jau buvo užimti, o salėn rinkosi vis daugiau rytinių pamėklių. Haris atsisėdo prie tuščio staliuko ir persirašė svarbiausius numerius iš savo kiniško telefono. Išsiuntė žinutes apie savo naują laikiną numerį.

Narkomanai tokie pat neperprantami kaip ir kiti žmonės, bet vienoje srityje yra visiškai nuspėjami, tad kai Haris ant vieno tuščio staliuko paliko savo kinišką telefoną ir nuėjo į tualetą, aparatui tikrai buvo lemta dingti kaip į vandenį. Grįžęs telefono neberado. Telefono laukė kelionė, į kurią, gavę leidimą naudotis miesto bazinėmis stotimis, galės įsitraukti ir policininkai.

O Haris nužygiavo Tiojeno gatve link Grionlando.

Prieš jį kalva aukštyn kilo policijos automobilis. Haris tučtuojau palenkė galvą, čiupo Martinos telefoną ir apsimetė kalbąs. Kad ranka prisidengtų veidą.

Automobilis pravažiavo. Ateinančias valandas jis privalo slapstytis.

Bet svarbiausia, kad jis kai ką žino. Jam aišku, nuo ko reikėtų pradėti.

*

Trulsas Berntsenas gulėjo po dviem sluoksniais eglišakių ir šalo iki kaulų smegenų.

Visą naktį jam prieš akis bėgo tie patys vaizdai. Ir vėl, ir vėl. Vilko Veidas. Vilko Veido išraiška, kai jiems vienas į kitą nutaikius pistoletus tasai atsargiai traukėsi atatupstas, kartojo *easy*, tarsi melstų paliaubų. Vilko Veidas. Limuzino vairuotojas prie Senamiesčio kapinių. Dubajaus žmogus. Kai vyras pasilenkė, kad prisitrauktų Trulso pašautą milžiną sėbrą, jam teko nuleisti pistoletą, ir Trulsas suprato, kad gelbėdamas bendrą Vilko Veidas rizikuoja gyvybe. Jis turbūt buvo karys, policininkas arba vadovaujasi kokia kita liguista garbingumo samprata. Kaip tik tuo metu milžinas sudejavo, – buvo gyvas. Trulsas pajuto ir palengvėjimą, ir nusivylimą. Bet Vilko Veidui netrukdė. Leido pastatyti milžiną ant kojų, girdėjo, kaip jiems svirduliuojant koridoriumi link užpakalinių durų sužeistojo batuose žliugsi kraujas. Galvažudžiams pasišalinus, Trulsas užsimovė pošalmį ir išlėkė, išbėgo per registratūrą, sėdo į „Saab", atvažiavo tiesiai čionai, – pasirodyti namie neišdrįso. O čia – saugi vieta. Slapta. Čia niekas jo nesuras. Šią vietą žino tik jis vienas ir atkanka čionai, norėdamas pamatyti *ją*.

Ta vieta buvo Manglerude, ir aplink visada būdavo gausu vaikštinėtojų. Bet jie žingsniuodavo takeliais ir niekada nepriartėdavo prie jo uolos, kurią, beje, supo tankūs krūmokšniai.

Mikaelio ir Ūlos Belmanų namas stovėjo ant kalno keteros tiesiai priešais uolą, ir Trulsas puikiai matė svetainės langą, pro kurį begalę vakarų stebėjo ją sėdinčią. Tiesiog įsitaisiusią ant sofos: dailus veidas, grakštus kūnas, kuris bėgant metams beveik nepasikeitė, ji – vis dar Ūla, gražiausia Manglerudo mergina. Kartais ten sėdėdavo ir Mikaelis. Jis matydavo, kaip juodu bučiuojasi, glamonėjasi, bet, prieš nutinkant kai kam daugiau, jie pranykdavo miegamajame. Jis nežinojo, ar norėtų pamatyti daugiau. Nes jam labiausiai patiko matyti ją vieną.

Ant sofos, su knyga, pasėdusią kojas. Retkarčiais ji užmesdavo akį į svetainės langą, tarsi numanydama, kad ją kažkas stebi. Ir tada jis pajusdavo, kaip susijaudina nuo minties, kad galbūt moteris žino. Jog jis kažkur čia.

Bet dabar svetainės langas juodavo. Jie išsikraustė. *Ji* išsikraustė. O saugių naujojo namo stebėjimo punktų nėra. Jis jau patikrino. Be to, taip klostantis reikalams išvis neaišku, ar jis tokiomis vietomis pasinaudotų. Ar išvis kuo nors pasinaudotų. Jis – paženklintas vyras.

Galvažudžiai nusiuntė jį į „Leon", liepė vidurnaktį susitikti su Hūle, o tada užpuolė.

Jie bando susidoroti. Bando sudeginti degintoją. Bet kodėl? Nes jis per daug žino? Bet jis juk degintojas, o degintojai žino per daug. Taip jau yra. Ir kaip jis iškart nesuprato? Velnias! Nesvarbu. Jam reikia tiesiog pasistengti išlikti gyvam.

Jam buvo taip šalta ir kankino toks nuovargis, kad gėlė visus kaulus, bet jis nedrįso važiuoti namo, kol neprašvis ir jis neįsitikins, jog pavojaus nebėra. Vos tik įžengs pro savo buto duris, turės tiek artilerijos, kad galės atlaikyti apsiaustį. Žinoma, vos pasitaikius progai reikėjo abu juos nudėti, bet jei jie bandys vėl, velniai griebtų, pamatys, kad pričiupti Trulsą Berntseną ne taip jau lengva.

Trulsas atsistojo. Nuo drabužių nusibraukė eglių spyglius, nusipurtė, rankomis padaužė krūtinę. Tada vėl įsispoksojo į namą. Brėško. Jis pagalvojo apie kitas ūlas. Pavyzdžiui, ta smulkutė tamsiaplaukė iš „Švyturio". Martina. Jis išties patikėjo, kad gali ją užkariauti. Ji dirba apsupta pavojingų žmonių, o jis – tas, kuris gali ją apsaugoti. Bet panelė į jį nė nepažvelgė, o jam, kaip visada, pritrūko drąsos, kad prieitų prie jos ir ištvertų atstūmimą. Buvo geriau laukti ir tikėtis, tempti gumą, kankintis, įžvelgti raginimą ten, kur ne tokie beviltiški vyrai mato tik paprastą draugiškumą. Ir štai vieną dieną jis nugirdo, kaip kažkas kažką jai pasako, ir jam toptelėjo, kad panelė nėščia. Prakeikta kekšė. Tokia, kaip ir ta panelytė, ku-

rią Gustas naudojo kaip pagalbininkę. Kekšė, kekšė. Jis nekenčia moterų. Ir vyrų, mokančių priversti tas moteris juos pamilti.

Jis šokinėjo ir rankomis daužė sau per šonus, bet žinojo, kad niekada nebesušils.

*

Haris sugrįžo į Kvadratūrą. Susirado staliuką „Pašto" kavinėje. Ją atidarydavo pirma visų, keturiomis valandomis anksčiau nei „Schrøder", ir kol užsisakė šiokius tokius pusryčius, teko pastovėti eilėje kartu su alaus ištroškusiais lankytojais.

Pirmiausia jis paskambino Rakelei. Paprašė patikrinti Olego elektroninį paštą.

– Taip, – tarė ji. – Nuo Belmano tau. Panašu į sąrašą su adresais.

– *OK*, – atsiliepė Haris. – Persiųsk jį Beatei Len, – jis padiktavo elektroninio pašto adresą.

Tada parašė žinutę Beatei, pranešė, kad jai siunčiamas sąrašas, paskui suvalgė pusryčius. Nuėjo iki „Sturturveto užeigos", kur spėjo išgerti dar vieną karštos kavos puodelį. Tuomet paskambino Beatė.

– Na, palyginau iš patrulių automobilių gautų sąrašų kopijas su tavo atsiųstaisiais. Kas čia per sąrašai?

– Tai adresai, kuriuos gavo Belmanas ir atsiuntė man. Noriu pamatyti, ar jis gavo tikslią ataskaitą, ar pataisytą.

– Supratau. Visi adresai, kuriuos turėjau, yra tame sąraše, kurį gavot jūs su Belmanu.

– Mhm, – suniurnėjo Haris. – Ar vieno automobilio patruliai nepateikė sąrašo?

– Apie ką kalbi, Hari?

– Apie tai, kad bandau paskatinti degintoją mums padėti.

– Padėti kaip?

– Parodyti mums namą, kuriame gyvena Dubajus.

Pauzė.

– Pažiūrėsiu, gal pavyks gauti tą sąrašą, – pažadėjo Beatė.

– Ačiū. Iki.

– Palauk.

– Ką?

– Ar tau neįdomu sužinoti Gusto panagėse rasto kraujo DNR tyrimo galutinių rezultatų?

35 skyrius

Buvo vasara, aš karaliavau Osle. Mainais už Ireną gavau pusę kilogramo fiolino ir pusę to kiekio pardaviau gatvėje. Tai turėjo būti pradinis kapitalas kažkam stambiam. Naujai lygai, kuri nušluotų nuo kelio senį. Bet pirmiausia reikėjo atšvęsti startą. Už mažą dalelę uždarbio nusipirkau kostiumą, kuris derėjo prie batų, gautų iš Izabelės Skiojen. Atrodžiau kaip milijonierius, ir niekas nė antakio nekilstelėjo, kai nuėjau į sušiktą „Grand" ir užsisakiau apartamentus. Gyvenome ten. Mes siautėjom kiaurą parą. Tie „mes" nuolat keitėsi, bet buvo vasara, Oslas ūžė, merginos, vaikinai, visai kaip senais laikais, tik dozės šiek tiek didesnės. Išdygo netgi Olegas ir valandėlei atskleidė savo senąjį aš. Pasirodė, kad turiu daugiau draugų nei galiu prisiminti, o kvaišalai garavo greičiau, nei tikėjausi. Mus išspyrė iš „Grand", tada užsiregistravom viešbuty „Christiania". Paskui „Radisson" ir „Holbergs plass".

Aišku, tai negalėjo tęstis amžinai, bet kas, po velnių, tęsiasi amžinai?

Vieną ar du kartus, išeidamas iš viešbučio, kitoje gatvės pusėje pastebėjau juodą limuziną, bet tokių automobilių juk yra daug. Vis dėlto šitas nepajudėjo iš vietos.

Ir tada neišvengiamai atėjo diena, kai išseko pinigai, tad man reikėjo parduoti dar daugiau kvaišalų. Buvau pasidaręs slėptuvę šluotų kambarėlyje apatiniame aukšte, virš lengvų pakabinamųjų lubų, už elektros laidų gniutulo. Bet arba apkvaitęs nesuvaldžiau liežuvio, arba kas nors mane ten pamatė, kadangi slėptuvę apšvarino. Tad nebeturėjau jokių atsargų.

Teko pradėti viską nuo pradžių. Pasikeitė tik tai, kad nebeliko „mūsų". Atėjo laikas išsiregistruoti. Ir susiveikti pirmąją dienos dozę, kurios jau teko dairytis gatvėje. Bet kai reikėjo susimokėti už kambarį, kuriame gyvenom ilgiau nei dvi savaites, pristigau penkiolikos tūkstančių.

Padariau vienintelį protingą dalyką.

Patepiau slides.

Moviau per vestibiulį, tiesiai į gatvę, parku, link jūros. Manęs niekas nepersekiojo.

Tada nukiūtinau į Kvadratūrą pirkti dozės. „Arsenal" žaidėjų nesimatė, tik trynėsi apkvaitę plevėsos, intensyviai medžiojantys pirkėjus. Pakalbėjau su vienu, kuris norėjo įbrukti man amfetamino. Jis pasakė, kad fiolino jau senokai nematyti, miltelių tiesiog nebetiekia. Bet sklando gandai, kad kai kurie gudragalviai narkomanai pardavinėja savo fiolino likučius po penkis tūkstančius kronų už ketvirtį gramo ir taip visai savaitei apsirūpina heroinu.

Aš, po velnių, penkių tūkstančių neturėjau, tad supratau, kad įklimpau į bėdą. Trys galimybės. Išsiparduoti, mulkinti, vogti.

Pirmiausia – išsipardavimas. Bet kas gi man liko? Man, pardavusiam net savo seserį. Sugalvojau. „Odessa". Ginklas gulėjo repeticijų patalpose, o Kvadratūroje šikniai pakistaniečiai garantuotai paklos penkis gabalus už tokią patranką, kuri tratina salvėm. Tada pasileidau į šiaurę, nuskuodžiau pro Operos teatrą ir geležinkelio stotį. Bet ten turbūt buvo įsilaužta, nes ant durų kabėjo nauja spyna, buvo dingę stiprintuvai, likę tik būgnai. Dairiausi, kur „Odessa", bet jie, ko gero, nukniso ir ginklą. Prakeikti vagys.

Toliau – mulkinimas. Susistabdžiau taksi, liepiau važiuoti į vakarus, iki Blinderno. Vos įsėdau, vairuotojas ėmė įkyriai reikalauti pinigų, matyt, vaizdelis jam buvo pažįstamas. Paprašiau sustoti prie traukinio bėgių, ten, kur baigiasi gatvė, iššokau lauk ir pasprukau pėsčiųjų tiltu. Bėgau per visą Frognerio parką, skuodžiau, nors manęs niekas nesivijo. Lėkiau, nes spaudė laikas. Tik nežinojau kodėl.

Atidariau vartus, žvirgždo keliuku nubėgau prie garažo. Pažiūrėjau pro grotų plyšį. Limuzinas stovėjo viduje. Pabeldžiau į vilos duris.

Atidarė Andrejus. Pareiškė, kad senio nėra namie. Parodžiau į kaimyninį namą už vandens talpyklos ir pasakiau, kad jis turbūt ten, juk limuzinas stovi garaže. Andrejus pakartojo, kad atamano nėra namie. Pasakiau, kad man reikia pinigų. Jis atkirto, kad man padėti negali, kad daugiau čia nesirodyčiau. Pasakiau, kad man reikia fiolino, tik šį vienintelį kartą. Jis paaiškino, kad šiuo metu fiolino nėra, nes Ibsenui trūksta kažkokios sudedamosios dalies, tad man teks kelias savaites palaukti. Aš pasakiau, kad iki tol jau būsiu pakratęs kojas, kad man reikia fiolino arba pinigų.

Andrejus norėjo uždaryti duris, bet spėjau įsprausti koją.

Pasakiau, kad jei negausiu, ko noriu, pranešiu, kur jis gyvena.

Andrejus pažiūrėjo į mane.

– Are you trying to get yourself killed? – *paklausė jis su tuo juokingu akcentu.* – Do you remember Bisken?*

Ištiesiau ranką. Pasakiau, kad farai gerai sumokės už informaciją, kur gyvena Dubajus su savo žiurkėmis. Dar pridės už tai, kad iškločiau apie Biskeną. Bet dosniausiai suplos, jei papasakosiu apie negyvą slaptą farą ant Dubajaus rūsio grindų.

Andrejus lėtai papurtė galvą.

* Atsibodo gyventi? Atsimeni Biskeną? (Angl.)

Tada kazokų velniui drėbiau: „Pašol k čiortu“, kas, manau, rusiškai reiškia „eik po velnių“, ir išsinešdinau.

Iki pat vartų jaučiau į nugarą įsmeigtą jo žvilgsnį.

Tikrai nenutuokiau, kodėl senis leido man su Olegu nusiplauti po to, kai nusimuilinom su kvaišalais, tačiau gerai žinojau, kad dabar taip lengvai neišsisuksiu. Bet man buvo į tai nusispjaut, netekęs vilties girdėjau tik viena – alkanų kraujagyslių klyksmą.

Pakilau takeliu už Vakarų Akerio bažnyčios. Stovėjau ir spoksojau, kaip ateina ir nueina keletas pagyvenusių ponių. Našlės, lankančios savo vyro ir būsimą savo pačios kapą, nešinos grynųjų prikimštomis rankinėmis. Bet, po velnių, aš nesugebėjau. Aš, Vagišius, stovėjau kaip įbestas ir prakaitavau kaip paršas, išsigandęs trapių aštuoniasdešimtmečių bobulių. Nors verk.

Buvo šeštadienis, ir aš apibėgau draugus, ieškodamas tokių, kurie sutiktų paskolinti pinigų. Ilgai neužtrukau. Tokių neatsirado.

Tada pagalvojau apie tą, kuris tikrai turėtų bent jau paskolinti. Jei tik suvokia, kas jam būtų naudinga.

Įsigrūdau į autobusą, vėl nuvažiavau į savąją rytinę miesto dalį, išlipau Manglerude.

Šįsyk Trulsas Berntsenas sėdėjo namie. Blokinis namas, šeštas aukštas. Pasitiko mane tarpdury ir išklausė panašų ultimatumą kaip ir Blinderno kelyje. Jei neišvers kišenių ir nepaklos penkių gabalų, pranešiu, kad jis nugalabijo Tutu ir paslėpė lavoną.

Tačiau Berntsenas atrodė visai ramus. Pakvietė užeiti vidun. Sakė, kad tikrai kaip nors susitarsime.

Bet jo akyse įžvelgiau kažką labai negero.

Tad likau stovėti laiptinėje ir atrėžiau, kad nėra dėl ko tartis. Arba išverčia kišenes, arba už atlygį viską išklosiu. Jis atsakė, kad policija už informaciją nemoka. Bet sutiko duoti penkis tūkstančius, mus neva sieja bendra istorija, esame beveik draugeliai. Pasakė, kad namie tiek grynųjų neturi, teks nuvažiuoti iki bankomato. Automobilis stovi apačioje, garaže.

Svarsčiau. Skambėjo pavojaus varpai, bet, po velnių, nebegalėjau ištverti alkio, jis išstūmė visas protingas mintis. Todėl, net ir žinodamas, kad kažkas negerai, linktelėjau.

*

– Tai jau turi DNR tyrimo rezultatus? – paklausė Haris ir nužvelgė lankytojus „Pašto" kavinėje. Jokių įtartinų personų. Arba, tiksliau, krūva įtartinų personų, bet nė vienos, kurią įtartum esant policininku.

– Taip, – atsiliepė Beatė.

Haris kitaip suėmė telefoną.

– Manau, kad jau žinau, kam įdrėskė Gustas.

– O? – labai nustebo Beatė.

– Aha. Vyras DNR registre gali būti arba sulaikytas įtariamasis, arba policininkas, galintis užteršti nusikaltimo vietą. Šiuo atveju – tai policininkas. Vardu Trulsas Berntsenas, Orgkrimo pareigūnas.

– Iš kur žinai, kad tai jis?

– Na... Galima sakyti, kad tai atskleidė įvykių visuma.

– Puiku, – atsakė Beatė. – Neabejoju, kad gali solidžiai argumentuoti.

– Dėkui, – atsiliepė Haris.

– Ir vis dėlto tu apsirinki, – pranešė Beatė.

– Pakartok?

– Kraujas po Gusto nagais nėra Berntseno.

*

Stypsodamas priešais raktų nuskubėjusio Trulso Berntseno duris, pažvelgiau žemyn. Į savo batus. Velniškai gražūs. Pagalvojau apie Izabelę Skiojen.

Ji ne tokia pavojinga kaip Berntsenas. Ir pametusi dėl manęs galvą. O gal ne?

Ne juokais pametusi galvą.

Tad nelaukdamas Berntseno per septynias pakopas pasileidau laiptais žemyn, o kiekviename aukšte paspausdavau lifto mygtuką.

Įšokau į metro traukinį, vežantį iki geležinkelio stoties. Pirmiausia man toptelėjo, kad turėčiau jai paskambinti, bet apsigalvojau. Telefonu ji visada gali manęs atsikratyti, tad verčiau visu nuostabumu išdygsiu jai tiesiai prieš akis. Be to, šeštadienį jos arklininkui išeiginė. Vadinasi, ji namie, – mat kuinai ir kiaulės nelabai moka pasiimti maisto iš šaldytuvo. Geležinkelio stoty sėdau į traukinį į Estfoldą, į nuolatinius bilietus turintiems keleiviams skirtą vagoną, nes kelionė iki Riugės savivaldybės kainuoja šimtą keturiasdešimt keturias kronas, o jų vis dar neturėjau. Iš stoties nudūmiau iki sodybos. Netrumpas kelias. Ypač tada, kai užklumpa lietus. O jis užklupo.

Pasiekęs sodybą pamačiau, kad jos automobilis stovi prie namo – keturiais ratais varomas žvėris, kokių pilna Oslo centrinėse gatvėse. Pasibeldžiau į gyvenamąjį namą, kuris, anot jos, taip vadinasi dėl to, kad jame nelaikomi gyvuliai. Bet niekas nepasirodė. Šūktelėjau, aidas pasiklydo tarp namo sienų, bet niekas neatsiliepė. Gal moterytė jodinėja. Puiku, juk žinau, kur ji laiko grynuosius, o čia, kaime, durų niekas nerakina. Taigi paspaudžiau rankeną – pasirodo, durys neužrakintos, tikrai.

Kai ketinau lipti į antrą aukštą, į miegamąjį, ji staiga išdygo laiptų viršuje. Stambi, prasižergusi, su naktiniu chalatu.

– Ką čia veiki, Gustai?

– Norėjau tave pamatyti, – tariau ir išspaudžiau šypseną. Tada išsišiepiau iki ausų.

– Tau reikia apsilankyti pas dantų gydytoją, – tarė ji šaltai.

Supratau, ką ji turi omeny: ant dantų atsirado keli rudi taškeliai. Atrodė kiek papuvę, bet ten nebuvo nieko, ko nesutvarkytų metalinis šepetys.

– Ką čia veiki? – pakartojo ji. – Pinigų?

Tas mus su Izabele ir siejo, mes buvom vienodi, mums nereikėjo apsimetinėti.

– Penkių gabalų, – išpyškinau.

– Nieko nebus, Gustai, tie laikai praėjo. Ar pamėtėti tave iki stotelės?

– Ei? Nagi, Izabele. Pasidulkinam?

– Ššš!

Prireikė dar sekundės, kad įvertinčiau padėtį. Koks aš lėtas, turbūt kaltas sušiktas alkis. Vidury dienos ji stovi ten su chalatu, kruopščiai pasidažiusi.

– Ko nors lauki? – paklausiau.

Ji neatsakė.

– Naujo berniuko, kad padulkintų?

– Taip jau būna, kai dingsti iš akiračio, Gustai.

– Bet aš labai moku sugrįžti, – patikinau ir šokau taip staigiai, kad, man sugriebus jos riešą ir trūktelėjus žemyn į save, Izabelė neteko pusiausvyros.

– Tu šlapias, – tarė ji ir ėmė priešintis, bet nė kiek ne daugiau nei tada, kai tikrai labai norėdavo.

– Lyja, – pasakiau ir krimstelėjau jai į ausies lezgelį. – O kaip pasiaiškinsi tu? – ranką jau suspėjau pakišti po chalatu.

– Na ir dvoki! Paleisk!

Ranka perbraukiau per šviežiai nuskustą putę, pasiekiau plyšį. Ji buvo sudrėkusi. Tiesiog varvėjo. Iškart galėjau sukišti du pirštus. Per šlapia. Pajutau kažką lipnaus. Patraukiau ranką. Kilstelėjau. Pirštai buvo aplipę kažkuo baltu ir gličiu. Nustebęs stebeilijau. Mačiau, kaip ji pergalingai išsiviepia, pasilenkia prie manęs ir sušnabžda:

– Kaip ir sakiau. Kai dingsti iš akiračio...

Netekau savitvardos, pakėliau ranką smogti, bet Izabelė sučiupo ją ir mane sulaikė. Stipri kalė, ta Skiojen.

– Dabar keliauk, Gustai.

Pajutau kažką akyse. Jei nežinočiau, kaip yra, būčiau pamanęs, kad tai ašaros.

– Penki tūkstančiai, – kimiai sušnabždėjau.

– Ne, – atkirto ji. – Tada ateisi vėl. O šito man nereikia.

– Prakeikta kale! – surikau. – Pamiršai kelis velniškai svarbius dalykėlius. Krėsk kišenes, kitaip nueisiu į laikraščio redakciją su visa tavo istorija. Ir galvoj turiu ne mūsų dulkinimąsi, o tai, kad visas šis reikaliukas „apvalykime Oslą" yra tavo ir senio darbelis. Šūdžiai pusiau socialistai, kvaišalų uždirbti pinigai ir politika sugulė į vieną lovą. Kaip manai, kiek VG už tai sumokės?

Išgirdau, kaip atsidaro miegamojo durys.

– Tavim dėta, dabar pasipustyčiau padus, – patarė Izabelė.

Girdėjau, kaip tamsoje už jos girgžda parketo lentos.

Norėjau bėgti, tikrai norėjau. Bet vis tiek likau stovėti kaip įbestas.

Garsas artėjo.

Įsivaizdavau, kad ant jo veido tamsoje švyti dryžiai. Dulkintojėlis berniukas. Tigriukas.

Jis kostelėjo.

Tada žengė į šviesą.

Jis buvo toks gražus, kad net būdamas toks palieges kaip dabar pajutau troškimą uždėti ranką jam ant krūtinės. Pirštų galiukais prisiliesti tos saulėje įšilusios prakaituotos odos. Palytėti raumenis, kurie nevalingai įsitemptų, nustebus, kiek daug, po velnių, sau leidžiu.

*

– Kieno, sakei? – perklausė Haris.

Beatė kostelėjo ir pakartojo:

– Mikaelio Belmano.

– Belmano?

– Taip.

– Gustas mirė su Mikaelio Belmano krauju po nagais?

– Regis, taip.

Haris atlošė galvą. Tai viską keičia. O gal ne? Tai nebūtinai susiję su nužudymu. Bet tai su kažkuo siejasi. Kažkuo, apie ką Belmanas nenori garsiai kalbėti.

*

– Nešdinkis, – paliepė Belmanas, nekeldamas balso, mat to jam ir nereikėjo.

– Jūs, ar ne? – paklausiau ir pasitraukiau nuo Izabelės. – Maniau, kad ji pasamdė Trulsą Berntseną. Protingai padarei, kad palypėjai aukščiau, Izabele. Kaip viskas surikiuota? Ar Berntsenas dalyvauja tik kaip tavo vergas, Mikaeli?

Jo vardą veikiau išglamonėjau nei ištariau. Juk tądien jo sklype mes vienas kitam taip ir prisistatėm – Gustas ir Mikaelis. Kaip du berniokai, kada nors kartu žaisiantys draugai. Pamačiau, kaip jo žvilgsnyje toks kreipinys kažką įplieskia. Kaip pašoka liepsnos. Belmanas stovėjo visiškai nuogas, gal dėl to maniau, kad nepuls. Bet jis buvo kaip žaibas. Man dar nespėjus paleisti Izabelės, puolė ir sugniaužė man galvą.

– Paleisk!

Jis užsitempė mane laiptais į viršų. Mano nosis buvo suspausta tarp jo krūtinės ir pažasties, užuodžiau Izabelės ir jo kvapus. Ir man dingtelėjo: jei jis nori išmesti mane lauk, kodėl tempiasi viršun? Nepajėgiau išsivaduoti, tad suleidau nagus jam į krūtinę ir drykstelėjau. Pajutau, kaip vienu nagu užkabinu spenelį. Jis nusikeikė ir paleido. Ištrūkau iš gniaužtų ir šokau žemyn. Nusileidau laiptų viduryje, bet sugebėjau išsilaikyti ant kojų. Moviau koridoriumi, pagriebiau jos raktelius ir išbėgau laukan. Žinoma, automobilis irgi buvo neužrakintas. Man įmetus pavarą, ratai įsirausė į akmenukus. Veidrodėlyje mačiau, kaip Mikaelis Belmanas išlekia pro duris. Jo rankoje kažkas tvykstelėjo. Tada padangos sukibo, aš trenkiausi į sėdynės atlošą, ir automobilis išriedėjo iš kiemo į kelią.

*

– Į Orgkrimą Trulsą Berntseną atsivedė Belmanas, – tarė Haris. – Ar gali būti, kad Berntsenas kaip degintojas darbavosi Belmano nurodymu?

– Hari, ar suvoki, į ką čia mes veliamės?

– Taip, – patvirtino Haris. – Ir nuo dabar, Beate, tu nustosi veltis į šiuos reikalus.

– Eik šikt! – telefono membrana sutraškėjo. Haris neprisiminė, kad kada būtų girdėjęs Beatę keikiantis. – Tai – mano bendradarbiai, Hari. Negaliu leisti, kad per tokius padugnes kaip Berntsenas mes būtumėm maišomi su purvais.

– *OK*, – sutiko Haris. – Tik nepulkime daryti išvadų. Galime įrodyti tik tai, kad Belmanas matėsi su Gustu. Prieš Trulsą Berntseną vis dar neturime nieko konkretaus.

– Tai ką nori daryti?

– Pradėsiu nuo kito galo. Jei viskas yra taip, kaip tikiuosi, žaisime domino, kol visi kauliukai suguls į vieną eilutę. Bėda ta, kad kuo ilgiau reikia išlikti laisvėje ir įgyvendinti planą.

– Vadinasi, planą turi?

– Žinoma, kad turiu.

– Gerą planą?

– Taip nesakiau.

– Bet turi?

– Tikrų tikriausiai.

– Meluoji, ar ne?

– Ne tik apie tai.

*

Važiavau link Oslo magistrale E18, ir tik tada man toptelėjo, kiek košės prisiviriau.

Belmanas bandė užsitempti mane viršun. Į miegamąjį. Ten turėjo pistoletą ir jį nutvėręs mane vijosi. Tas šiknius buvo

pasiruošęs mane nudėti, kad tik užčiauptų. Matyt, iki ausų įklimpęs į šūdą. Tai ko gi dabar griebsis? Aišku, mane pričiups. Už automobilio vagystę, kvaišalų platinimą, neapmokėtą sąskaitą viešbutyje, yra iš ko rinktis. Įkiš mane už grotų ir nudobs greičiau, nei spėsiu prasižioti. Be abejo, kai tik būsiu uždarytas ir užverstas, jie padarys taip, kad atrodytų kaip savižudybė arba kokio kito kalinio darbas. Dabar kvailiausias dalykas – važinėtis automobiliu, kurio tikriausiai jau ieško. Todėl nuspaudžiau pedalą. Vieta, kurion skubėjau, buvo rytinėje dalyje, tad nereikėjo važiuoti per visą miestą. Pakilau į kalvą, pasukau į ramų gyvenamąjį rajoną. Sustojau kiek tolėliau ir patraukiau pėsčiomis.

Vėl nušvito saulė, ir laukan išgužėję žmonės stumdė vaikų vežimėlius, ant rankenų pakabinę tinklelius su vienkartinėmis kepsninėmis. Visi šypsojosi saulei, tarsi ji būtų laimės šaltinis.

Švystelėjau automobilio raktelius į kažkokį sodą ir nuėjau iki daugiabučio.

Prie durų radau jo pavardę ir paspaudžiau skambutį.

– Čia aš, – pasakiau, kai galų gale jis atsiliepė.

– Esu truputį užsiėmęs, – sutraškėjo iš telefonspynės.

– O aš esu narkomanas, – atšoviau. Norėjau papokštauti, bet pajutau, kaip stipriai suveikė žodžiai. Olegas manė, kad labai šmaikštu juokais klientų paklausti, ar jie kartais neserga narkomanija, ar nenorėtų šiek tiek fiolino.

– Ko nori? – pasigirdo balsas.

– Fiolino.

Pasišaipymas iš klientų dabar tiko man pačiam.

Pauzė.

– Neturiu. Visai nieko. Kad pagaminčiau daugiau, trūksta bazės.

– Bazės?

– Levorfanolio laisvosios bazės. Gal tau ir formulę pasakyti?

Žinojau, kad tai tiesa. Bet juk turi būti kokių nors likučių. Privalo. Galvojau. Negaliu vykti į repeticijų patalpas, ten ma-

nęs tikrai tyko... Olegas. Gerasis senasis draugelis Olegas turėtų mane įsileist.

– Turi dvi valandas, Ibsenai. Jei per tą laiką nepristatysi keturių ketvirčių į Hausmano gatvę, eisiu tiesiai pas farus ir viską išklosiu. Daugiau neturiu ko prarasti. Supranti? Hausmano gatvė, numeris 92. Eik tiesiai vidun, trečias aukštas.

Mėginau įsivaizduoti jo veidą. Persigandęs, išprakaitavęs. Sušiktas apgailėtinas iškrypėlis.

– Gerai, – atsiliepė jis.

Štai taip. Tiesiog reikia išaiškinti jiems visą padėties rimtumą.

*

Haris išgėrė kavą ir pažvelgė į gatvę. Metas iš čia nešdintis.

Einant Jungo aikšte link kebabinių Turgaus gatvėje, suskambo telefonas.

Klausas Torkildsenas.

– Puikios žinios, – pareiškė jis.

– Taip?

– Minėtu laiku Trulso Berntseno telefoną užfiksavo keturios bazinės stotys Oslo centre, vadinasi, jo telefonas turėjo būti netoli Hausmano gatvės ir namo numeris 92.

– Apie kokį atstumą kalbam?

– Hmm. Maždaug šešiakampė teritorija, kurios skersmuo – aštuoni šimtai metrų.

– *OK*, – tarė Haris, apmąstydamas informaciją. – O kaip dėl to kito vyruko?

– Jo vardu nieko konkretaus neradau, bet jis turėjo firmos telefoną, registruotą Radiumo ligoninėje.

– Ir?

– Ir, kaip sakiau, geros žinios. Ir šis telefonas minėtu laiku buvo toje pačioje teritorijoje.

– Mhm, – Haris žengė pro duris, praėjo pro tris užimtus staliukus ir sustojo prie vitrinos, kurioje puikavosi nenatūralių spalvų kebabai. – Ar turi jo adresą?

Klausas Torkildsenas padiktavo adresą, o Haris užsirašė ant servetėlės.

– Ar tuo adresu registruotas dar koks nors telefonas?

– Ką turi galvoj?

– Įdomu, ar turi žmoną arba sugyventinę.

Haris girdėjo, kaip Klausas Torkildsenas spaudo klaviatūrą. Paskui pasigirdo atsakymas:

– Ne, tuo adresu daugiau nieko nėra.

– Ačiū.

– Tai mes laikysimės susitarimo? Daugiau niekada nesišnekėsim?

– Taip. Teliko paskutinis dalykėlis. Noriu, kad patikrintum Mikaelį Belmaną. Su kuo jis kalbėjosi pastaraisiais mėnesiais. Ir kur buvo žmogžudystės metu.

Garsus juokas.

– Orgkrimo viršininką? Pamiršk! Galiu nuslėpti arba pasiaiškinti, kodėl ieškojau kokio vargano pareigūno, bet už tai, ko prašai, tą pačią dieną išlėkčiau iš darbo.

Dar garsesnis kvatojimas, tarsi mintis būtų išties juokinga.

– Tikiuosi, kad laikysiesi susitarimo, Hūle.

Ryšys nutrūko.

*

Taksi atvykus ant servetėlės pakeverzotu adresu, prie namo stovėjo ir laukė vyriškis.

Haris išlipo ir priėjo prie jo.

– Ūkvedys Ūlė Kvernbergas?

Vyras linktelėjo.

– Inspektorius Hūlė. Tai aš skambinau, – jis pamatė, kaip ūkvedys dėbso į laukiantį taksi. – Kai trūksta tarnybinių automobilių, naudojamės taksi paslaugomis.

Kvernbergas žvelgė į atkištą tapatybės kortelę.

– Nepastebėjau jokio įsilaužimo.

– Bet apie jį buvo pranešta, tad gal dėl viso pikto patikrinkime. Juk turite visraktį, ar ne?

Kvernbergas kilstelėjo raktų ryšulį.

Jis atrakino pagrindines duris, o Haris apžiūrėjo skambučius.

– Liudytojas minėjo matęs, kaip kažkas balkonais užsikabaroja į trečią aukštą ir įsilaužia.

– O kas skambino? – lipdamas viršun pasiteiravo ūkvedys.

– Kvernbergai, negaliu to atskleisti.

– Jums ant kelnių yra dėmė.

– Kebabų padažas. Drabužiai greitai išsitepa. Ar galite atrakinti šias duris?

– Farmacininko?

– Tikrai?

– Dirba Radiumo ligoninėje. Ar, prieš mums žengiant vidun, nederėtų paskambinti jam į ligoninę?

– Jei jūs nieko prieš, mieliau patikrinčiau, gal viduje yra įsilaužėlis, ir jį suimčiau.

Ūkvedys atsiprašydamas sumurmėjo ir skubiai atrakino duris.

Hūlė žengė į butą.

Buvo matyti, kad čia gyvena viengungis. Bet tvarkingas. Klasikinės muzikos įrašai stovėjo sudėti pagal abėcėlę atskiroje muzikiniams diskams skirtoje lentynoje. Moksliniai straipsniai apie chemiją ir farmaciją rikiavosi aukštose ir visgi dailiose spintose. Knygų lentynoje stovėjo įrėminta dviejų suaugusiųjų ir berniuko nuotrauka. Haris atpažino berniuką. Šis stypsojo kiek pasviręs į vieną pusę, nutaisęs rūškaną veidą. Neturėtų būti vyresnis nei dvylikos trylikos metų. Ūkvedys laukė prie durų ir įdėmiai stebėjo, tad Haris apsimetė, kad tikrina balkono duris. Tada patraukė per kambarius. Atidarinėjo spintas ir stalčius. Bet neaptiko nieko kompromituojančio.

Kai kuriems kolegoms tai pasirodytų įtartina.

Bet Hariui yra tekę tai matyti. Kai kurie žmonės neturi paslapčių. Ne dažnai, bet vis dėlto pasitaiko. Haris išgirdo, kaip miegamojo tarpdury jam už nugaros ūkvedys perkelia svorį ant kitos kojos.

– Nematau jokių įsilaužimo pėdsakų, neatrodo, kad kas nors būtų paimta, – praeidamas pro ūkvedį tarė Haris ir pasuko link durų. – Kartais pasitaiko pranešimų apie netikrą pavojų.

– Suprantu, – atsiliepė ūkvedys ir užrakino duris. – O ką būtumėt daręs, jei čia būtumėt aptikęs vagį? Sodinęs jį į taksi?

– Tada būčiau skambinęs patruliuojančiam automobiliui, – šyptelėjo Haris ir nudūrė akis į batų stovą prie durų. – Sakykit, ar neatrodo, kad šių batų dydžiai *labai* skiriasi?

Kvernbergas pasitrynė sprandą ir tiriamai nužvelgė Harį.

– Gal ir taip. Jis vargsta su luoša pėda. Gal galiu darsyk pažvelgti į jūsų tapatybės kortelę?

Haris padavė dokumentą.

– Galiojimo data...

– Laukia taksi, – pertraukė Haris, pačiupo kortelę ir bėgte pasileido laiptais žemyn. – Ačiū už pagalbą, Kvernbergai.

*

Nuėjau iki Hausmano gatvės, o ten, po galais, vis dar neatsirado nė vieno, kuris būtų sutaisęs spynas, tad iškart patekau į butą. Olego ten nebuvo. Nieko nebuvo. Jie buvo išėję vargo vargti. Susiveikti, susiveikti. Kartu gyvena penki narkomanai, tai jų skylė taip ir atrodo. Bet velniop, nieko negalėjau rasti, mėtėsi tik tušti buteliai, panaudoti švirkštai, kruvini vatos gumuliukai ir tušti cigarečių pakeliai. Šūdas, koks nusiaubtas plotas. Taip sėdėdamas ir keikdamas purviną čiužinį pamačiau žiurkę. Kai žmonės kalba apie žiurkes, visada vaizduoja jas labai dideles. Bet žiurkės nėra didelės. Jos visai mažytės. Tiesiog jų uodegos

gali būti labai ilgos. OK, *jei jos jaučia grėsmę, atsistoja ant dviejų kojų ir gali atrodyti didesnės nei yra. Bet vis dėlto jos yra apgailėtini padarai, kurie vargsta dėl to paties, kaip ir mes. Kad susiveiktų.*

Girdėjau, kaip muša bažnyčios laikrodis. Patikinau save, kad Ibsenas pasirodys.

Privalo pasirodyti. Šūdas, kaip man negera. Matydavau, kaip jie stovi ir laukia, kol pradėsime dirbti, o tada taip nudžiunga, kad net graudu. Tirta, kaulija kaip paskutiniai kvailiai, iš anksto ištiesę banknotus. O dabar tokiu pavirtau ir pats. Žiauriai laukiau, kol ant laiptų išgirsiu Ibseno šlubčiojimą. Kol pamatysiu tą idiotišką jo marmūzę.

Sužaidžiau savo kortomis kaip idiotas. Tenorėjau vienos dozės, o pasiekiau tik tiek, kad man ant kulnų ėmė minti visa šutvė. Senis ir jo kazokai. Trulsas Berntsenas su grąžtu ir bepročio akimis. Karalienė Izabelė ir jos dulkintojas viršininkas.

Žiurkė šniukštinėjo palei grindjuostę. Iš nevilties patikrinau po visais kilimais ir čiužiniais. Po vienu čiužiniu aptikau nuotrauką ir gabaliuką plieninės vielos, išlankstytos į raidę L, kurios gale suformuota Y. Suglamžytoje išblukusioje nuotraukoje atpažinau Irenos atvaizdą, tad supratau, kad čiužinys – Olego. Tik nesupratau, kas čia per plieninė viela. Bet pamažu susivokiau. Ir pajutau, kaip sudrėksta delnai, o širdis pasileidžia šuoliais. Pagaliau juk ne kas kitas, o aš pamokiau Olegą įsirengti slėptuvę.

36 skyrius

Apsuptas turistų Hansas Kristijanas Simonsenas kilo Operos šlaitu iš balto itališko marmuro. Pastatas atrodė kaip ledkalnis, plūduriuojantis fiordo vandenyje. Užlipęs ant stogo advokatas pastebėjo ant sienos krašto sėdintį Harį. Šis sėdėjo vienui

vienas, kadangi visi turistai gužėjo į kitą pusę pasigrožėti į fiordą atsiveriančiu vaizdu. O Haris buvo atsigręžęs į senus bjaurius miesto rajonus.

Hansas Kristijanas įsitaisė šalia Hario.

– HK, – kreipėsi Haris, nepakeldamas akių nuo skaitomo lankstinuko, – ar žinai, kad šis akmuo vadinasi baltuoju *carrara* marmuru ir kad kiekvienam norvegui ši Opera kainavo daugiau nei du tūkstančius kronų?

– Taip.

– Ar girdėjai apie „Don Žuaną"?

– Mocartas. Du veiksmai. Jaunas arogantiškas paleistuvis, manantis, kad yra Dievo dovana visoms moterims ir vyrams, visus apgauna ir priverčia užvirti neapykanta jam. Vyrutis mano, kad yra nemirtingas, bet galiausiai pasirodo paslaptinga statula ir atima jam gyvybę. Juos abu praryja žemė.

– Mhm. Po poros dienų – premjera. Čia parašyta, kad operos pabaigoje choras traukia, jog taip miršta nusidėjėlis, o nusidėjėlio mirtis visada atspindi jo gyvenimą. Ar manai, kad tai tiesa, HK?

– Žinau, kad tai netiesa. Mirtis, deja, nė kiek ne teisingesnė už gyvenimą.

– Mhm. Ar žinai, kad šioje vietoje į krantą išplovė negyvą policininką?

– Taip.

– Ar yra kas nors, ko nežinai?

– Kas nušovė Gustą Hanseną.

– O, tai ta paslaptinga statula, – pareiškė Haris ir padėjo į šoną lankstinuką. – Nori sužinoti, kas tai padarė?

– O tu ne?

– Nebūtinai. Svarbu tik viena: įrodyti, kas to *nepadarė*. Kad tai – ne Olegas.

– Sutinku, – pritarė Hansas Kristijanas ir tiriamai nužvelgė Harį. – Bet toks tavo pasakymas visai nedera prie to, ką girdėjau apie uolųjį Harį Hūlę.

– Matyt, žmonės visgi keičiasi, – šyptelėjo Haris. – Ar pasiteiravai savo bičiulio policijos teisininko apie paiešką?

– Jie dar neperdavė tavo vardo žiniasklaidai, bet pranešė jį visiems oro uostams ir visiems pasieniečiams. Kitaip sakant, tavo paso vertė ne per didžiausia.

– Štai ir nuplaukė kelionė į Maljorką.

– Žinai, kad esi ieškomas, ir vis tiek siūlai susitikti ten, kur susirenka daugiausia turistų?

– Puikiai patikrinta smulkios žuvelės logika, Hansai Kristijanai, būryje visada saugiau.

– Man pasirodė, kad manei, jog saugiau vienumoje.

Haris išsitraukė cigarečių pakelį, krestelėjo ir ištiesė advokatui.

– Ar tau šitaip nupasakojo Rakelė?

Hansas Kristijanas linktelėjo ir paėmė cigaretę.

– Jūs jau seniai kartu? – paklausė Haris ir nutaisė grimasą.

– Kurį laiką. Skauda?

– Kaklą. Gal bus įsimetusi infekcija, – Haris pridegė Hansui Kristijanui cigaretę. – Tu ją myli, ar ne?

Advokatui įtraukus dūmo, Hariui dingtelėjo, kad vyras turbūt nerūkė nuo studentiškų vakarėlių laikų.

– Taip. Myliu.

Haris linktelėjo.

– Bet visada buvai tu, – atviravo Hansas Kristijanas ir čiulptelėjo cigaretę. – Tarp šešėlių, spintoje, po lova.

– Panašu į vaiduoklį, – įvertino Haris.

– Taip, tikrai, – sutiko Hansas Kristijanas. – Bandžiau jį išprašyti, bet man nepavyko.

– Tu neprivalai surūkyti visos cigaretės, Hansai Kristijanai.

– Ačiū, – advokatas nusviedė cigaretę. – Kaip galėčiau pagelbėti šįkart?

– Įsilaužti, – atsakė Haris.

*

Leidžiantis sutemoms, jie pajudėjo iš vietos.

Hansas Kristijanas atvažiavo į Griunerliokos gatvę ir pasiėmė Harį iš baro „Bar Boca".

– Puikus automobilis, – įvertino Haris. – Tinkamas šeimai.

– Turėjau šunį, briedžių medžioklį, – paaiškino Hansas Kristijanas. – Medžioklė. Trobelė. Na, žinai.

Haris linktelėjo.

– Geras gyvenimas.

– Tą šunį persmeigė briedis. Guodžiau save, kad medžiokliui tai puikus būdas numirti. Tarsi atliekant pareigą.

Haris linktelėjo. Automobilis pakilo iki Ryjeno rajono ir pasuko vingiuotais keliukais, vedančiais į sklypus rytinėje miesto dalyje, iš kur veriasi puikiausias vaizdas.

– Čia, dešinėje, – sustabdė Haris ir parodė į tamsią vilą. – Pastatyk automobilį kiek aukščiau, kad priekiniai žibintai šviestų tiesiai į langus.

– Ar man...

– Ne, – atsakė Haris. – Lauk čia. Telefoną laikyk įjungtą. Jei kas pasirodys, skambink.

Haris pasiėmė laužtuvą ir pasileido akmenukų takeliu prie namo. Ruduo, geliantis rudens oras, obuolių kvapas. Haris prisiminė praeitį. Juodu su Eisteinu tykina į kiemą, o Treskus stovi sargyboje už tvoros. O tada iš tamsos išnyra šlubčiojanti žmogysta su indėniška plunksnų karūna ir kvykia kaip paršas.

Jis paspaudė durų skambutį.

Laukė.

Niekas nesirodė.

Harį vis tiek apniko jausmas, kad namuose kažkas yra. Jis įspraudė laužtuvą į durų plyšį prie spynos ir ėmė pamažu spausti. Durys buvo senos, minkštos, įdrėkusios medienos, su senovine spyna. Stumdamas duris nuo savęs, Haris kita ranka kyštelėjo savo tapatybės kortelę į įžambų plyšį palei automati-

nės spynos liežuvėlį. Spustelėjo. Liežuvėlis atšoko. Haris įsmuko vidun ir uždarė duris. Stovėjo tamsoje sulaikęs kvėpavimą. Staiga ant veido pajuto plonytę giją, turbūt voratinklį. Atsidavė drėgme ir negyvenamomis patalpomis. Bet trenkė ir dar kažkuo. Dvokė. Liga, ligonine. Vystyklais ir vaistais.

Haris įjungė žibintuvėlį. Išvydo tuščią drabužių ir skrybėlių pakabą. Patraukė tolyn.

Svetainė atrodė kaip nutepta pudra, tarsi iš sienų ir baldų būtų išsiurbtos spalvos. Šviesos kūgis keliavo kambariu. Spinduliams atsispindėjus kažkieno akyse, Hariui apmirė širdis. Tada sutvaksėjo vėl. Pelėdos iškamša. Tokia pat pilka kaip ir visas kambarys.

Haris vaikščiojo po kambarius ir nutarė, kad čia viskas taip pat kaip ir bute su balkonu. Nieko neįprasto.

Tiesą sakant, taip galvojo tik tol, kol pateko į virtuvę, kur ant stalo aptiko du pasus ir lėktuvo bilietus.

Nors nuotrauka buvo mažiausiai dešimties metų senumo, Haris atpažino vyrą, sutiktą Radiumo ligoninėje. Jos pasas buvo naujutėlis. Mergina nuotraukoje atrodė beveik neatpažįstamai. Išbalusi, plaukai sulipę. Bilietai į Bankoką, išvykimas – po dešimties dienų.

Haris toliau vaikščiojo po pirmą aukštą. Nuėjo prie vieninteliu durų, kurių nebuvo pravėręs. Spynoje kyšojo raktas. Jis atidarė. Tas pats kvapas, kurį užuodė stovėdamas koridoriuje, toptelėjo Hariui. Jis spustelėjo jungiklį prie durų, ir lemputė nušvietė laiptus, vedančius į rūsį. Jausmas, kad kažkas yra namuose. Arba „o, taip, šeštasis pojūtis“, kaip šiek tiek ironiškai pareiškė Belmanas, kai Haris paklausė, ar jis patikrino Martino Pranio duomenis. Pojūtis, kuris, kaip suprato Haris, šįkart suklaidino.

Haris norėjo nusileisti žemyn, bet kažkas jį sulaikė. Rūsys. Toks pats, kokį turėjo vaikystėje. Kai mama paprašydavo nulipti į tamsą parnešti bulvių (rūsyje stovėjo du maišai), Haris kurnėdavo žemyn, stengdamasis negalvoti. Bandydavo įsivaizduoti,

kad bėga, nes labai šalta. Kad reikia skubiai virti pietus. Kad jam *patinka* bėgti. Kad tai neturi nieko bendro su gelsvu žmogėnu, laukiančiu kažkur ten apačioje, tuo šypsančiu nuogaliumi ilgu liežuviu, kurį vis kaišioja iš burnos. Bet jį sulaikė ne tai. Kažkas kito. Sapnas. Sniego lavina rūsio koridoriuje.

Haris nuvijo tokią mintį ir pastatė kojį ant pirmo laiptelio. Šis įspėjamai sugirgždėjo. Jis prisivertė lipti lėtai. Rankoje vis dar laikė laužtuvą. Nusileidęs patraukė koridoriumi tarp kamarėlių. Elektros lemputė metė nuo lubų skurdžią šviesą, sukuriančią dar daugiau šešėlių. Haris pastebėjo, kad ant visų kamarėlių durų kabo spynos. Kas rakina patalpas nuosavame rūsyje?

Jis užkišo aštrųjį laužtuvo galą po viena iš spynų. Įtraukė oro, baiminosi garso. Staiga palenkus laužtuvą į save, trumpai pokštelėjo. Jis sulaikė kvėpavimą, klausėsi. Atrodė, kad ir pats namas užgniaužia kvapą. Nė garso.

Tada atsargiai pravėrė duris. Nosin plūstelėjo tvaikas. Pirštai užčiuopė jungiklį, ir po akimirkos Harį užliejo šviesa.

Patalpa buvo daug didesnė, nei galėjai pamanyti. Ir pasirodė pažįstama. Radiumo ligoninės laboratorija. Stiklo kolbos ant stalų ir stovas reagentams maišyti. Haris priėjo prie stovo. Pakėlė didelio plastikinio indo dangtį. Baltuose milteliuose rudavo smulkios dalelės. Jis palaižė smiliaus galiuką, kyštelėjo į miltelius ir pasitrynė dantenas. Kartu. Fiolinas.

Haris krūptelėjo. Garsas. Jis vėl sulaikė kvėpavimą. Štai ir vėl. Kažkas šniurkščiojo.

Jis skubiai užgesino šviesą, susigūžė tamsoje, pasiruošęs atstatė laužtuvą.

Dar vienas šniurkštelėjimas.

Haris kelias sekundes palaukė. Tada greitais žingsniais kuo tyliau išėjo iš laboratorijos ir pasuko kairiau, link ten, iš kur sklido garsas. Iki koridoriaus galo teliko vienas kambarys. Jis perėmė laužtuvą į kairę ranką. Nutykino prie durų su langeliu, kurį dengė tinklelis. Kadaise tokios pačios durys buvo ir jų namuose.

Skirtumas tas, kad šios buvo šarvuotos.

Haris pasiruošė žibintuvėlį, atsistojo prie sienos šalia durų, suskaičiavo nuo trijų iki nulio, įjungė žibintuvėlį ir nukreipė tiesiai į langelį.

Laukė.

Kai per tris sekundes niekas nešovė ir nesmogė šviesos kryptimi, jis prikišo galvą prie tinklo ir pažvelgė vidun. Šviesa virpėjo ant mūrinės sienos, atsispindėjo nuo grandinių, nuslydo čiužiniu ir pagaliau aptiko tai, ko ieškojusi. Veidą.

Užmerktomis akimis. Mergina sėdėjo visiškai ramiai. Tarsi būtų prie to pripratusi. Kad į ją spigintų šviesa.

– Irena? – atsargiai paklausė Haris.

Tą akimirką jo kišenėje suvibravo mobilusis telefonas.

37 skyrius

Pažvelgiau į laikrodį. Išieškojau visą butą, bet Olego slėptuvės neaptikau. O Ibsenas turėjo prisistatyti čionai prieš dvylika minučių. Tegul tik pabando nepasirodyti, iškrypėlis! Už jėgos panaudojimą ir išprievartavimą gresia iki gyvos galvos. Tądien, kai Irena išlipo Oslo geležinkelio stotyje, nusivedžiau ją į repeticijų patalpas, priskiedęs, kad ten laukia Olegas. Bet, po šimts, jo ten nė kvapo nebuvo. Jos tykojo Ibsenas. Šunsnukis laikė ją, kol įsmeigiau adatą. Galvojau apie Rufą. Kad taip bus geriausia. Tada mergaičiukė visai nurimo, beliko nutempti ją į Ibseno automobilį. Mano puskilogramį jis atvežė bagažinėje. Ar gailėjausi? Taip, gailėjausi, kad nepareikalavau viso kilogramo! Po velnių, aišku, kad gailėjausi. Juk nesame bejausmiai. Bet kai toptelėjo: „Velnias, blogai padariau", pabandžiau save įtikinti, kad Ibsenas tikrai gerai su ja elgsis. Turbūt ją myli. Savaip. Bet vis tiek jau per vėlu, belieka susiveikti vaistų, kad pasveikčiau.

Man tai buvo naujiena – negauti to, ko reikalauja organizmas. Juk visada gaudavau, ko panorėjęs, tik dabar tai suvokiau. Ir jei nuo šiol viskas bus šitaip, verčiau jau iškart pakratyti kojas. Mirčiau jaunas ir gražus, dar neišbyrėjusiais dantimis. Ibsenas nepasirodys. Jau supratau. Stovėjau prie virtuvės lango ir žvelgiau į gatvę, bet to šūdžiaus šlubio nesimatė. Nei jo, nei Olego.

Išbandžiau viską. Liko tik vienas dalykas.

Šį variantą atidėliojau kiek išgalėdamas. Bijojau. Taip, aš bijojau. Bet neabejojau, kad jis mieste. Kad trinasi aplinkui nuo tos dienos, kai sužinojo, kad prapuolė sesutė. Steinas. Mano netikras brolis.

Žiūrėjau žemyn į gatvę.

Ne. Verčiau pakratysiu kojas nei jam skambinsiu.

Sekundės bėgo. Ibsenas nesirodė.

Po velnių! Geriau numirti nei šitaip sirgti.

Užsimerkiau, bet man iš akiduobių ropojo vabalai, veržėsi iš po akių vokų, knibždėjo ant viso veido.

Tiek skambinti, tiek būti tokiu ligoniu pasirodė geriau už mirtį.

Beliko finalas.

Skambinti jam ar taip sirgti?

Šūdas, šūdas!

*

Ėmus vibruoti telefonui Haris išjungė žibintuvėlį. Pažvelgė į numerį. Hansas Kristijanas.

– Kažkas ateina, – pasigirdo šnabždesys Hariui prie ausies. Iš susijaudinimo balsas buvo prikimęs. – Jis pasistatė automobilį prie vartų ir dabar eina link namo.

– *OK*, – atsiliepė Haris. – Ramiai. Jei pamatysi, kad kas nors darosi, atsiųsk žinutę. Ir dink, jei...

– Dingti? – atrodė, kad Hansas Kristijanas smarkiai nerimauja.

– Tik tada, jei suprasi, kad viskas ritasi velniop, *OK?*

– Kodėl turėčiau...

Haris nutraukė ryšį, įjungė žibintuvėlį ir nukreipė šviesą į tinklelį.

– Irena?

Mergina išpūtusi akis mirksėjo prieš šviesą.

– Paklausyk. Aš vardu Haris, esu policininkas, atvykau tavęs pasiimti. Bet kažkas ateina, o man reikia kai ką patikrinti. Jei jis ateis čionai, elkis kaip niekur nieko, *OK?* Netrukus tave iš čia ištrauksiu, Irena. Pažadu.

– Ar turi... – sumurmėjo ji, bet Haris neišgirdo likusių žodžių.

– Ką sakai?

– Ar turi... fiolino?

Haris stipriai sukando dantis.

– Šiek tiek pakentėk, – sušnabždėjo jis.

Haris užbėgo iki laiptų viršaus ir išjungė šviesą. Paliko duris praviras ir pažvelgė pro plyšį. Lauko durys matėsi puikiai. Jis girdėjo šlubčiojimą ant žvirgždo. Žmogus ėjo vilkdamas kojas. Šleiva pėda. Tada atsidarė durys.

Užsidegė šviesa.

Ir pasirodė jis. Stambus ir linksmas.

Stigas Nybakas.

Radiumo ligoninės skyriaus vadovas. Jis prisimena Harį iš mokyklos laikų. Pažįsta Treskų. Mūvi vestuvinį žiedą su juodu įbrėžimu. Ir turi viengungišką butą, kuriame neaptiksi nieko neįprasto. Bet taip pat ir tėvų paliktą namą, kurio nepardavė.

Nybakas pasikabino švarką ant pakabo ir atkišęs ranką patraukė link Hario. Ūmai sustojo. Pamojavo. Jam kaktoje įsirėžė gili raukšlė. Jis stovėjo ir klausėsi. Staiga Haris suprato kodėl. Tai, ką įėjęs pajuto ant veido ir palaikė voratinkliu, tikriausiai buvo kažkas kito. Kokia nors neįžiūrima gija, kurią Nybakas ištempė koridoriuje, kad nustatytų, ar nesilankė neprašytų svečių.

Nybakas stebėtinai vikriai ir grakščiai pasuko atgal prie spintos koridoriuje. Kyštelėjo ranką vidun. Kažką patraukė ir šmėstelėjo matinis metalas. Šautuvas.

Velnias, velnias. Haris nekentė šautuvų.

Nybakas išsitraukė pradarytą šovinių dėžutę. Išėmė du didelius šovinius, suspaudė juos tarp didžiojo ir rodomojo pirštų per reikiamą atstumą, kad galėtų įdėti abu vienu judesiu.

Hario galvoje be paliovos skriejo mintys, bet nebuvo nė vienos geros. Tad jis pasirinko blogą. Išsitraukė telefoną ir ėmė spaudinėti.

S-i-g-n-a-l-ą-i-r-p-u-l-k

Velnias! Blogai!

Nybakui užtaisius ginklą, pasigirdo metališkas trakštelėjimas.

Kur tas trinantis mygtukas? Štai. Lauk u, įterpti a ir au.

...p-a-l-a-u-k-š-v-i-t-ų

Velniškai maži mygtukai! Nagi!

Girdėjosi, kaip vamzdis atsistoja į vietą.

...į-l-a-n-ą

Blogai! Haris girdėjo, kaip Nybakas šlubčioja link jo. Per mažai laiko, belieka tikėtis, kad Hanso Kristijano vaizduotė pakankamai laki.

...š-v-i-e-s-o-s!

Jis paspaudė mygtuką „siųsti".

Iš tamsos Haris stebėjo, kaip Nybakas prisideda ginklą prie peties. Ir jam toptelėjo, kad vadovo pareigas užimantis farmacininkas pamatė praviras rūsio duris.

Tą akimirką užkaukė automobilio signalas. Garsiai ir atkakliai. Nybakas krūptelėjo. Žvilgtelėjo į svetainę, nes jos langai išeina į gatvę, kurioje stovi Hanso Kristijano automobilis. Sudvejojo. Tada apsisuko ir nušlubavo tenai.

Vėl pasigirdo pypimas, ir šįkart jis nenutilo.

Haris atidarė duris ir puolė paskui Nybaką. Jam nereikėjo sėlinti, žinojo, kad signalo garsas nustelbia žingsnius. Atsidūręs prie svetainės durų išvydo užuolaidas praskleidžiančio Nybako nugarą. Kambarį nutvieskė Hanso Kristijano šeimyninio automobilio per kilometrą šviečiantys „Xenon" žibintai.

Hariui užteko keturių plačių žingsnių, o Stigas Nybakas nei girdėjo, nei matė jį artėjant. Farmacininkas prisidengė delnu veidą nuo šviesos, o Haris ištiesė rankas jam virš pečių, čiupo už šautuvo, patraukė jį į save, prispausdamas vamzdį Nybakui prie mėsingo kaklo, tada trūktelėjo atgalios, išmušdamas iš pusiausvyros. Nybakui beviltiškai muistantis ir gaudant orą, Haris keliais trinktelėjo jam į pakinklius, ir abu suklupo.

Hansas Kristijanas turbūt suprato, kad signalas atliko savo darbą, tad liovėsi pypsenęs, bet Haris tebespaudė. Tol, kol Nybako judesiai sulėtėjo, nusilpo, vyras tarsi suglebo.

Haris suprato, kad Nybakas netrukus praras sąmonę, kad negaudamos deguonies po kelių sekundžių bus pažeistos smegenys, o dar po kelių akimirkų Stigas Nybakas, grobikas ir fiolino kūrėjas, numirs.

Tas jausmas Hariui buvo pažįstamas. Jis suskaičiavo iki trijų ir vieną ranką patraukė nuo ginklo. Nybakas be garso sukniubo ant grindų.

Haris prisėdo ant kėdės ir atgavo kvapą. Po kiek laiko, kraujyje nuslūgus adrenalinui, vėl ėmė skaudėti kaklą ir smakrą. Darėsi vis blogiau ir blogiau. Haris mėgino nekreipti į tai dėmesio, o Hansui Kristijanui nusiuntė žinutę: „OK."

Nybakas pradėjo tyliai dejuoti ir susirietė kaip embrionas.

Haris jį apieškojo. Viską, ką rado kišenėse, sukrovė svetainėje ant stalo. Piniginė, raktų ryšulys, mobilusis telefonas ir piliulių buteliukas su gydytojo ir Nybako vardais. „Zestril". Haris prisiminė, kad senelis vartojo šiuos vaistus, saugodamasis širdies smūgio. Haris įsidėjo piliules į kišenę, šautuvo vamzdį prikišo Nybakui prie išbalusios kaktos ir paliepė stotis.

Nybakas pakėlė akis į Harį. Žiojosi kažką sakyti, bet apsigalvojo. Vos ne vos pakilo ir ėmė svirduliuoti.

– Kur eisim? – paklausė jis, Hariui pastūmus jį priešais save link koridoriaus.

– Į požeminį butą, – atsakė Haris.

Jiems leidžiantis į rūsį, Stigas Nybakas vis dar svyrinėjo, ir Haris viena ranka laikė jį už peties, o kita spaudė į nugarą įremtą ginklą. Jie sustojo prie durų, už kurių Haris aptiko Ireną.

– Iš kur sužinojai, kad tai aš?

– Žiedas, – atsiliepė Haris. – Atrakink.

Padavė Nybakui raktų ryšulį. Šis įkišo raktą į spyną ir pasuko. Įėjęs spustelėjo elektros jungiklį.

Irena atsistojo. Stovėjo tolimiausiame kampe virpėdama, pakėlusi vieną petį, tarsi bijodama, kad ją primuš. Jos kulkšnį juosė metalinis žiedas, nuo kurio iki pat sijos tęsėsi grandinė.

Haris atkreipė dėmesį, kad ši buvo pakankamai ilga ir mergina galėjo judėti po patalpą. Netgi įsijungti šviesą.

Ir kad ji mieliau rinkosi tamsą.

– Išvaduok ją, – paliepė Haris. – Ir prisirakink pats.

Nybakas užsikosėjo. Ištiesė rankas.

– Paklausyk, Hari...

Haris smogė. Prarado savitvardą ir tvojo. Girdėjo, kaip po metalu žlegteli mėsa, matė raudoną rėžį, kurį Nybakui ant nosies paliko šautuvas.

– Dar kartą ištark mano vardą, – sušvokštė Haris, košdamas žodžius, – ir buože sugrūsiu tavo galvą į sieną.

Virpančiomis rankomis Nybakas atrakino spyną, o sustingusi Irena abejingai spoksojo priešais save, tarsi šie įvykiai neturėtų su ja nieko bendro.

– Irena! – šūktelėjo Haris. – Irena!

Ji tarsi pakirdo ir nužvelgė jį.

– Išeik, – paliepė Haris.

Ji užsimerkė. Regis, tai reikalavo daug pastangų. Perprasti artikuliuojamus garsus, suteikti prasmę žodžiams. Imtis veiksmų. Ji išėjo į koridorių kaip lunatikė, sukaustytais vangiais žingsniais.

Nybakas atsisėdo ant čiužinio ir pasiraitojo kelnes. Pamėgino metaliniu žiedu apjuosti savo balkšvą storą koją.

– Aš...

– Apie riešą, – paliepė Haris.

Nybakas pakluso, o Haris, trūktelėjęs grandinę, patikrino, ar žiedas kaip reikiant prigludęs.

– Nusimauk žiedą ir atiduok man.

– Kodėl? Tai tik pigus šlamš...

– Nes jis ne tavo.

Nybakas nusimovė žiedą ir ištiesė jį Hariui.

– Nieko nežinau, – patikino jis.

– Apie ką? – paklausė Haris.

– Apie tai, apie ką turbūt manęs klausinėsi. Apie Dubajų. Su juo buvau susitikęs dusyk, ir abu kartus man ant akių buvo užrištas raištis. Todėl nežinau, kur buvau. Dukart per savaitę ateidavo pora ruselių ir pasiimdavo prekę, bet niekada negirdėjau jokių vardų. Paklausyk, jei nori pinigų, aš turiu...

– Tai viskas dėl jų?

– Kas?

– Visa tai. Dėl pinigų?

Nybakas dusyk suklapsėjo akimis. Patraukė pečiais. Haris laukė. Ir tada Nybako veide šmėstelėjo pavargusi šypsena.

– O tu kaip manai, Hari?

Jis krestelėjo galvą, rodydamas į pėdą.

Haris neatsakė. Nebuvo būtina išgirsti. Nežinojo, ar norėtų. Jis galėtų pabandyti suprasti. Bet nėmaž netroško. Du vaikinai užauga Opsale, iš esmės vienodomis sąlygomis, bet kažkoks, rodos, nereikšmingas apsigimimas dramatiškai pakeičia vieno iš jų gyvenimą. Kelių pėdos kauliukų padėtis yra kitokia, pėda pakrypusi į vidinę pusę, keliais dydžiais mažesnė už kitą. *Pes equinovarus.* Arkliška pėda. Mat žingsniavimas šleiva pėda primena arklio trepsėjimą. Dėl šio apsigimimo tavo startinės pozicijos kiek prastesnės, ir jas tau pavyksta arba nepavyksta kompensuoti. Jas reikia kompensuoti patrauklumu, populiarumu, reikia tapti klasės lyderiu, kietuoliu, turinčiu kietų draugų, ir užkariauti mergaitę prie lango koridoriuje, kurios šypsena, nors ir skirta kitam, širdį verčia daužytis. Stigas Nybakas nepastebimai judėjo per gyvenimą su arkliška pėda.

Taip nepastebimai, kad Haris jo nė neprisiminė. Viskas sekėsi gana neblogai. Vaikinas baigė mokslus, sunkiai dirbo, užėmė vadovo pareigas, ėmė pirmauti. Susilaukė pripažinimo visuomenėje. Bet trūko svarbiausio. Mergaitės prie lango. Ji vis dar šypsojosi kitam.

Turtas. Jam reikėjo praturtėti.

Juk pinigai pridengia kaip makiažas. Atneša viską, net ir tai, ko, sakoma, nenusipirksi. Pagarbą, susižavėjimą, meilę. Tereikia apsidairyti: grožis nuolat teka už pinigų. Tad dabar išmušė jo, šleivapėdžio Stigo Nybako, valanda.

Jis išrado fioliną, ir pasaulis turėjo pulti jam po kojų. Tai kodėl ji jo nenorėjo? Kodėl suko nosį su prastai slepiama panieka, nors žinojo – tikrai suvokė, – kad jis virto turtuoliu ir turtėja sulig kiekviena diena. Ar dėl to, kad turi kitą, kuris užvaldė jos mintis? Kuris jai ant piršto užmovė juokingą padirbinį? Tai neteisinga, jis dirbo sunkiai ir nenuilsdamas, idant atitiktų kriterijus, kad būtų mylimas, ir dabar mergina privalėjo pamilti jį. Todėl ją ir pagrobė. Nusitempė nuo lango. Prirakino čia, kad daugiau niekada nepaspruktų. O kad sutvirtintų prievartinę santuoką, atėmė iš jos žiedą ir užsimovė ant piršto.

Tą pigų žiedą, kurį Irena gavo iš Olego, kuris, savo ruožtu, pavogė jį iš mamos, kuri, savo ruožtu, gavo jį iš Hario, kuris, savo ruožtu, nupirko papuošalą sendaikčių turguje, kuris... Kaip kokioje pasakoje: paimi žiedą ir leidi jam klajoti nuo vieno prie kito. Haris perbraukė pirštu per juosvą įbrėžimą gelsvame žiedo paviršiuje. Jis matė, bet vis tiek buvo aklas.

Matė, kai susipažinęs su Stigu Nybaku pasakė: „Kadais turėjau tokį patį."

O aklas liko todėl, kad nepagalvojo, kuo tie žiedai panašūs.

Patamsėjęs vario įbrėžimas.

Tik išvydęs Martinos žiedą ir išgirdęs sakant, kad jis vienintelis pasaulyje nupirko bevertį sutuoktuvių žiedą, jis susiejo Olegą su Stigu Nybaku.

Haris neabejojo, nors Stigo Nybako bute ir neaptiko nieko įtartino. Priešingai – visi kompromituojantys dalykai buvo

pašalinti, tad Hariui išsyk toptelėjo, jog savo juodus darbelius Nybakas slepia kitoje vietoje. Tėvų name, kuris stūkso apleistas ir neparduotas. Raudonas pastatas ant kalvos, netoli Hūlių šeimos namo.

– Ar tu nužudei Gustą? – paklausė Haris.

Stigas Nybakas papurtė galvą. Jis atrodė mieguistas, apsunkusiais akių vokais.

– Turi alibi? – paklausė Haris.

– Ne. Ne, neturiu.

– Pasakok.

– Buvau ten.

– Kur?

– Hausmano gatvėje. Ketinau pas jį užeiti. Gustas pagrasino mane išduoti. Bet kai pasiekiau Hausmano gatvę, ten stovėjo policijos automobiliai. Gustą kažkas jau buvo nužudęs.

– Jau? Irgi ketinai padaryti tą patį?

– Ne tą patį. Neturiu pistoleto.

– O ką turi?

Nybakas patraukė pečiais.

– Išsilavinimą chemijos srityje. Gustą kamavo abstinencija. Jis norėjo, kad atneščiau fiolino.

Haris pažvelgė į pavargusią Nybako šypseną ir linktelėjo.

– Taigi, kad ir kokios baltos medžiagos būtum atnešęs, Gustas būtų iškart ją susišvirkštęs.

Nybakui kilstelėjus ranką ir parodžius į duris, sužvangėjo grandinės.

– Irena. Ar galiu pasakyti jai porą žodžių, prieš...

Haris dėbtelėjo į Stigą Nybaką. Pamatė kažką pažįstamo. Sužalotą žmogų, pribaigtą vyrą. Ėmusį maištauti prieš likimo jam padalytas kortas. Ir pralaimėjusį.

– Paklausiu jos, – atsiliepė Haris.

Jis išėjo į koridorių. Irenos nebebuvo.

Rado ją svetainėje. Mergina sėdėjo ant kėdės, parietusi kojas. Iš drabužių spintos koridoriuje Haris atnešė apsiaustą ir apgobė jai pečius. Kalbėjosi su ja tyliai ir ramiai. Ji atsakinėjo

tyliu balseliu, tarsi baimintųsi nuo plikų svetainės sienų pokšinčio aido.

Ji papasakojo, kad Gustas su Nybaku, jų vadinamu Ibsenu, ją pagrobė. Užmokestį sudarė pusė kilogramo fiolino. Ji laikoma uždaryta keturis mėnesius.

Haris leido jai išsikalbėti. Laukdavo, kol suprasdavo, kad viskas išsakyta, ir tik tada užduodavo kitą klausimą.

Apie Gusto nužudymą ji žinanti tik iš Ibseno pasakojimo. Nežinanti, nei kas per vienas yra Dubajus, nei kur jis gyvena. Gustas laikė liežuvį už dantų, o Irena ir neklausinėjo. Apie Dubajų girdėjo tik visuotinius gandus, kad mieste jis pasirodo kaip koks vaiduoklis, kad niekas nežino, kas jis toks ar kaip atrodo, kad jis – nesugaunamas kaip vėjas.

Haris linktelėjo. Pastaruoju metu tokį apibūdinimą girdi kiek per dažnai.

– Hansas Kristijanas nuveš tave į policiją, jis – advokatas, padės tau pranešti apie pagrobimą. Paskui nuveš tave pas Olego mamą, galėsi ten gyventi kiek panorėjusi.

Irena papurtė galvą.

– Paskambinsiu Steinui, savo broliui, galiu gyventi pas jį. Bet... ar *privalau* apie tai pranešti?

Haris pažvelgė į merginą. Ji – tokia jauna. Tokia smulkutė. Kaip paukštelis. Neįmanoma perprasti, kiek suniokota.

– Gali palaukti iki rytdienos, – pasiūlė Haris.

Jis stebėjo, kaip Irenos akys paplūsta ašaromis. Ir pirmiausia jam šovė mintis –pagaliau. Norėjo uždėti ranką jai ant peties, bet laiku apsigalvojo. Turbūt nepažįstamo pagyvenusio vyro ranka nėra tai, ko jai reikia. Bet po akimirkos ašaros išdžiūvo.

– Ar yra... ar yra kokia kita galimybė? – paklausė ji.

– Pavyzdžiui? – pasitikslino Haris.

– Kad man daugiau nereikėtų jo matyti, – ji įsmeigė žvilgsnį jam į akis. – Niekada, – sušnabždėjo tyliu plonyčiu balseliu.

Tuomet jis pajuto. Jos ranką ant savosios.

– Labai prašau.

Haris paplekšnojo Irenai per ranką, padėjo ją merginai ant kelių ir atsistojo.

– Eime, išlydėsiu tave.

*

Automobiliui dingus iš akių, Haris sugrįžo ir nusileido į rūsį. Virvės nerado, bet po laiptais kabėjo vandens žarna. Atnešė ją prie Nybako ir numetė priešais jį. Žvilgtelėjo į siją. Pakankamai aukštai.

Išsitraukė buteliuką zestrilio, kurį aptiko Nybako kišenėje, išbėrė turinį sau į delną. Šešios piliulės.

– Sergi širdies liga? – paklausė Haris.

Nybakas linktelėjo.

– Kelias piliules turi išgerti per dieną?

– Dvi.

Haris įspraudė piliules Nybakui į delną, o tuščią buteliuką įsimetė į kišenę.

– Grįšiu po dviejų dienų. Nežinau, ką tau reiškia geras vardas, žinoma, gėda būtų daug didesnė, jei gyvi būtų tavo tėvai, bet turbūt girdėjai, kaip kaliniai elgiasi su prievartautojais. Jei atėjęs tavęs neberasiu, būsi pamirštas, tavęs daugiau niekada niekas neminės. Jei rasiu, nuvešim į policiją. Supratai?

Hariui išeinant Stigo Nybako riksmai lydėjo jį iki pat durų. Riksmai žmogaus, kuris lieka vienui vienas su savo kalte, savo vaiduokliais, savo vienatve, savo sprendimais. Be abejo, tame yra kažkas pažįstamo. Haris įnirtingai užtrenkė paskui save duris.

*

Vetlando kelyje Haris susistabdė taksi ir paprašė nuvežti į Urtės gatvę.

Kaklą vis labiau skaudėjo, jis vis labiau tvinkčiojo, tarsi būtų įgavęs nuosavą pulsą, tapęs užspeistu, uždegimo apimtu, iš bakterijų sulipdytu gyviu, bandančiu išsiveržti į laisvę. Haris pasiteiravo vairuotojo, ar automobilyje turi vaistų nuo skausmo, bet šis tik papurtė galvą.

Jiems pasukus į Bjorviką, Haris išvydo padangėje virš Operos teatro sproginėjančius fejerverkus. Kažkas šventė. Jam toptelėjo, kad ir pats turėtų atšvęsti. Jam pavyko. Jis surado Ireną. O Olegas – laisvėje. Jis nuveikė tai, dėl ko čionai ir atvyko. Tai kodėl jam nesinori švęsti?

– Kokia proga? – pasidomėjo Haris.

– A, vyksta kažkokios operos premjera, – atsakė vairuotojas. – Kiek anksčiau nuvežiau ten keletą išsipusčiusių žiūrovų.

– „Don Žuanas“, – toptelėjo Hariui. – Mane irgi kvietė.

– Kodėl nėjot? Turėtų būti neblogas pastatymas.

– Tragedijos mane taip *nuliūdina*.

Suskambo telefonas. Skambino Klausas Torkildsenas.

– Maniau, mudu daugiau niekada nesišnekėsim, – priminė Haris.

– Aš irgi, – pritarė Torkildsenas. – Bet aš... na, aš vis tiek patikrinau.

– Tai nebe taip ir svarbu, – tarė Haris. – Mano požiūriu, ši byla užbaigta.

– Gerai, bet galbūt norėsi sužinoti, kad prieš žmogžudystę ir po jos Belmanas – ar bent jau jo telefonas – buvo Estfoldo apskrityje, jis niekaip nebūtų suspėjęs nuvykti iki nusikaltimo vietos arba sugrįžti iš jos.

– *OK*, Klausai. Ačiū.

– *OK*. Niekada daugiau?

– Niekada. Dabar aš pradingsiu.

Haris paspaudė pokalbio baigimo mygtuką. Priglaudė pakaušį prie atramos galvai ir užsimerkė.

Dabar jis panirs į laimę.

Vidinėje vokų pusėje blykčiojo fejerverkai.

38 skyrius

„Vyksiu su tavimi."

Viskas.

Ji vėl priklauso jam.

Didelėje Gardermoeno oro uosto salėje Haris pajudėjo pirmyn eilėje prie registracijos. Staiga jam gimė planas, planas visam gyvenimui. Vienaip ar kitaip – planas. Ir jis pajuto svaigulį, kuriam apibūdinti nerado geresnio žodžio nei *laimė*.

Monitoriuje virš registracijos langelio švietė užrašas „Thai Air, Business Class".

Viskas įvyko taip greitai.

Iš Nybako namų jis nuvažiavo tiesiai pas Martiną į „Švyturį" grąžinti mobiliojo telefono, bet išgirdo, kad gali jį pasilikti, kol nusipirks naują. Leidosi įkalbamas paimti mažai dėvėtą apsiaustą, kad atrodytų šiek tiek padoriau. Taip pat išgerti tris paracetamolio tabletes nuo skausmo. Bet nesutiko parodyti Martinai žaizdos. Ji būtų pareikalavusi leisti perrišti, o tam nebuvo laiko. Haris paskambino į oro linijų bendrovę „Thai Air" ir užsisakė bilietą.

Ir tada tai nutiko.

Jis paskambino Rakelei, papasakojo, kad Irena surasta ir, Olegui išėjus į laisvę, jo užduotis atlikta. Kol nesuėmė jo paties, jam reikia nešdintis iš Norvegijos.

Ir tada ji pasakė.

Haris užsimerkė ir vėl išgirdo Rakelės žodžius.

„Vyksiu su tavimi, Hari.“ Vyksiu su tavimi. Vyksiu su tavimi.

Ir: „Kada?“

Kada?

Labiausiai jis norėjo atsakyti, kad dabar. Susikrauk krepšį ir atvyk dabar!

Bet jam pavyko išlaikyti blaivų protą.

– Paklausyk, Rakele, esu ieškomas, ir policininkai turbūt stebi tave, tikėdamiesi, kad atvesi juos iki manęs. *OK?* Išskrisiu vienas. Vakare. O rytoj vakare tu atskrisi paskui mane „Thai Air“ reisu. Aš lauksiu Bankoke, iš ten kartu vyksim į Honkongą.

– Jei tave suims, Hansas Kristijanas galės tave apginti. Bausmė juk nebus...

– Problema – ne bausmės trukmė, – pertraukė Haris. – Kol esu Osle, Dubajus pasieks mane visur. Ar esi tikra, kad Olegas saugioje vietoje?

– Taip. Bet aš noriu, kad jis vyktų su mumis, Hari. Negaliu išvykti...

– Žinoma, kad jis vyks su mumis.

– Kalbi rimtai?

Haris išgirdo palengvėjimą moters balse.

– Mes būsim kartu, o Honkonge Dubajus mūsų nepalies. Olegas šiek tiek luktels, tada Hermanas Kluitas duos man porą vyrukų, jie atvyks į Oslą ir jį palydės.

– Pasakysiu Hansui Kristijanui. Brangusis, rytojui užsisakysiu lėktuvo bilietą.

– Lauksiu Bankoke.

Trumputė pauzė.

– Bet tu ieškomas, Hari. Kaip pateksi į lėktuvą, ne...

– Prašom.

Prašom. Haris pakėlė akis ir pažvelgė į kitapus langelio jam šypsančią moterį.

Jis žengė prie langelio ir padavė jai bilietą bei pasą. Matė, kaip ji suveda pase įrašytą vardą.

– Nerandu jūsų, pone Nybakai...

Haris pamėgino nutaisyti romią šypseną.

– Išties buvau registruotas skristi į Bankoką po dešimties dienų, bet prieš pusantros valandos paskambinau ir mane perregistravo šiam vakarui.

Moteris dar šiek tiek paspaudinėjo klaviatūros mygtukus. Haris skaičiavo sekundes. Įkvėpė. Iškvėpė. Įkvėpė.

– Štai, tikrai. Nauji užsakymai ne iškart pasirodo. Bet čia parašyta, kad keliausite su Irena Hansen.

– Ji skris, kaip ir buvo suplanuota, – atsakė Haris.

– Supratau. Ar registruosite bagažą?

– Ne.

Vėl spaudinėjami klavišai.

Staiga ji suraukė kaktą. Vėl atvertė pasą. Haris sustingo. Ji įdėjo į pasą įlaipinimo kortelę ir ištiesė Hariui.

– Verčiau paskubėkite, Nybakai, matau, kad įlaipinimas jau prasidėjo. Geros kelionės.

– Ačiū, – padėkojo Haris kiek nuoširdžiau nei pats tikėjosi ir nuskubėjo prie patikros punkto.

Tik perėjęs per rentgeno aparatus ir imdamas raktus bei Martinos telefoną jis pamatė, kad gauta žinutė. Norėjo išsaugoti ją kartu su Martinos pranešimais, bet pastebėjo, kad siuntėjo vardas labai trumpas. B. Beatė.

Haris skubėjo prie vartų numeris 54, Bankokas, paskutinė galimybė.

Skaitydamas.

GAVAU PASKUTINĮ SĄRAŠĄ. JAME YRA ADRESAS, KURIO NĖRA SĄRAŠE, GAUTAME IŠ BELMANO. BLINDERNO KELIAS 74.

Haris įsikišo telefoną į kišenę. Prie pasų kontrolės posto eilės nebuvo. Jis atvertė pasą, ir pareigūnas patikrino dokumentą bei įlaipinimo kortelę. Pažvelgė į Harį.

– Nuotrauka senesnė už randą, – tarstelėjo Haris.

– Pasidarykite naują nuotrauką, Nybakai, – atsakė pareigūnas ir atidavė dokumentą. Linktelėjo už Hario laukiančiam žmogui, ragindamas prieiti.

Haris laisvas. Išgelbėtas. Jam prieš akis – naujas gyvenimas.

Prie langelio šalia vartų eilėje mindžikavo dar penki vėluojantys keleiviai.

Haris žvilgtelėjo į įlaipinimo kortelę. *Business Class*. Niekada nebūtų skridęs kaip nors kitaip, tik ekonomine klase, netgi dirbdamas Hermanui Kluitui. Stigas Nybakas viską padarė puikiai. Dubajus viską padarė puikiai. *Darė* gerai. Daro gerai. Dabar, šį vakarą, šią akimirką, jie stovi ten, drebėdami, perkreiptais veidais, peralkę, laukia, kol pasirodys tipas su „Arsenal" marškinėliais ir mestels: „Eikšenkit".

Du eilėje.

Blinderno kelias 74.

Vyksiu su tavimi. Haris užsimerkė ir vėl klausėsi Rakelės balso. O tada pasigirdo: *Ar esi policininkas? Ar pavirtai juo? Robotu, skruzdėlyno vergu, nesugebančiu mąstyti savo galva? Nejau tu toks?*

Nejau jis toks?

Atėjo jo eilė. Moteris už langelio griežtai pažvelgė į jį.

Ne, jis – ne vergas.

Jis ištiesė moteriai įlaipinimo kortelę.

Nužingsniavo pirmyn. Perėjo į lėktuvą vedančiu tuneliu. Pro stiklą matė besileidžiančio lėktuvo šviesas. Skrendančio virš Tordo Šulco namų.

Blinderno kelias 74.

Mikaelio Belmano kraujas po Gusto nagais.

Velnias, velnias!

Haris įlipo į lėktuvą, susirado savo vietą, nusmego giliai į odinę sėdynę. Dievulėli, kaip minkšta. Jis spustelėjo mygtuką ir atlenkė atkaltę žemyn, žemyn, dar žemiau, kol galiausiai atsidūrė gulimoje padėtyje. Vėl užsimerkė, norėjo miego. Miegoti. Tol, kol vieną dieną nubus ir pavirs kuo nors kitu

visai kitoje vietoje. Haris ieškojo jos balso. Tačiau vietoj jo suskambo kitas.

„Aš segiu netikrą pastoriaus apykaklę, tu – netikrą šerifo žvaigždę. O ar tvirtas tavo tikėjimas? Ar neabejoji?“

Belmano kraujas. „...buvo Estfoldo apskrityje, jis niekaip nebūtų suspėjęs...“

Viskas sutampa.

Haris pajuto, kad kažkas liečia jo ranką, ir atsimerkė.

Jam šypsojosi pailgaveidė tajė stiuardesė.

– *I'm sorry, sir, but you must raise your seat into the upright position before take-off.**

Statmenai.

Haris įkvėpė ir iškišo kojas ant tako. Išsitraukė mobilųjį telefoną. Peržvelgė naujausią skambinusiųjų sąrašą.

– *Sir, you have to turn off...***

Haris pakėlė ranką ir pasirinko funkciją „skambinti“.

– Ar nesutarėme daugiau niekada nesišnekėti? – pasigirdo Klauso Torkildseno balsas.

– Kur tiksliai Estfolde?

– Atsiprašau?

– Belmanas. Kokioje Estfoldo vietoje buvo Belmanas Gusto nužudymo metu?

– Riugėje. Prie Moso miesto.

Haris įsikišo telefoną į kišenę ir atsistojo.

– *Sir, the seat belt sign...****

– *Sorry*, – prabilo Haris, – *this is not my flight.*****

– *I'm sure it is, we have checked passenger numbers and...*******

Haris pasuko link lėktuvo galo. Sau už nugaros girdėjo skubius stiuardesės žingsnius.

* Atsiprašau, pone, prieš pakylant turite atlenkti kėdės atlošą statmenai. (Angl.)

** Pone, privalote išjungti... (Angl.)

*** Pone, saugos diržų ženklas... (Angl.)

**** Atsiprašau, tai ne mano lėktuvas. (Angl.)

***** Esu tikra, kad jūsų, mes patikrinome keleivių numerius ir... (Angl.)

– *Sir, we have already shut...**

– *Then open it.***

Priėjo vyriausiasis stiuardas.

– *Sir, I'm afraid, the rules don't allow us to open...****

– *I'm out of pills*, – pranešė Haris ir ėmė raustis švarko kišenėje. Surado tuščią zostrilio buteliuką su paskyrimo lipuku ir prikišo jį stiuardui prie veido. – *I'm mister Nybak, see? Do you want a heart attack on board when we are over... let's say Afghanistan?*****

*

Laikrodis rodė šiek tiek po vienuoliktos. Iš oro uosto į Oslą lėkė pustuštis traukinys. Užsigalvojęs Haris spoksojo į žinių tekstą ekrane, kabančiame palubėje vagono priekyje. Jis turėjo planų. Ketino susikurti naują gyvenimą. O dabar teturi dvidešimt minučių naujam planui sukurpti. Idiotiška. Galėtų sėdėti sau lėktuve į Bankoką. Bet čia šuo ir pakastas, jis negalėjo likti sėdėti tame lėktuve į Bankoką. Jis tiesiog neįstengė, tai buvo jo kliauda, tam tikras neįgalumas, luošumas – jis niekada nesugebėjo tiesiog nusispjauti, pamiršti, pasprukti. Galėdavo prisigerti, bet vėl išblaivėdavo. Sugebėjo išvykti į Honkongą, bet parsirado. Be jokios abejonės, jis yra labai sužalotas žmogus. O iš Martinos gautų piliulių poveikis jau ėmė slūgti, jam reikia daugiau vaistų, nes nuo skausmo darosi silpna.

Spoksant į skelbiamus metų ketvirčio ir sporto rezultatus Hariui staiga šovė mintis: o gal dabar jis kaip tik tai ir daro? Sprunka. Neša muilą.

* Pone, mes jau uždarėme... (Angl.)

** Tai atidarykit. (Angl.)

*** Pone, bijau, kad taisyklės neleidžia mums... (Angl.)

**** Nebeturiu tablečių. Esu ponas Nybakas, matote? Ar norite, kad lėktuve patirčiau širdies smūgį? Tarkime, skrendant virš... Afganistano? (Angl.)

Ne, šįkart viskas kitaip. Jam pavyko pakeisti bilieto datą. Persiregistruoti rytojaus vakarui, į tą patį reisą, kuriuo skris ir Rakelė. Jis netgi rezervavo vietą šalia savęs verslo klasėje ir apmokėjo kainų skirtumą. Pasvarstė, ar pranešti jai, ką ketina daryti, bet žinojo, ką ji pagalvos. Kad jis nepasikeitė. Kad jį vis dar gena ta pati beprotybė. Kad niekada nebus kitaip, niekada gyvenime. Bet, jiems sėdint drauge, jaučiant kilimą, lengvumą, negrįžtamumą, ji pagaliau sužinos, kad praeitis lieka už nugaros, po jais, kad jų kelionė prasideda.

Jis užsimerkė ir dukart sumurmėjo skrydžio numerį.

*

Haris išlipo iš oro uosto traukinio, perėjo pėsčiųjų tiltu, patraukė iki Operos ir itališku marmuru nužingsniavo prie pagrindinių durų. Pro stiklą stebėjo besišnekučiuojančius pasipuošusius svečius, ištaigingoje virvėmis aptvertoje fojė skanaujančius užkandžius ir gėrimus.

Prie durų stovėjo kostiumuotas vyrukas su ausine, rankas sunėręs ties paslėpsniais, tarsi tikėdamasis tiesioginio smūgio. Plačiapetis, bet ne raumenų kalnas. Įgudusiu žvilgsniu jau seniausiai pastebėjo Harį ir dairėsi *aplinkui* ieškodamas to, kas galėtų būti svarbu. Tai galėjo reikšti tik tai, kad žmogus dirba PST, Norvegijos valstybės saugumo tarnyboje, ir kad čionai atvyko policijos viršininkas arba kas nors iš valdžios atstovų. Hariui artėjant, vyras žengė du žingsnius link jo.

– Atleiskite, uždara premjeros šventė... – pradėjo jis, bet pamatęs Hario tapatybės kortelę prikando liežuvį.

– Neturiu nieko bendro su tavo viršininku, kolega, – patikino Haris. – Tiesiog privalau su kai kuo šnektelėti. Tarnybiniai reikalai.

Vyrukas linktelėjo, sušneko į mikrofoną ant švarko atlapo ir Harį praleido.

Fojė atrodė kaip didelis iglu, prisigrūdęs žmonių, kurių veidus net ir po ilgos tremties Haris vis dar atpažino. Spaudos pamaivos, kalbančios galvos iš televizoriaus ekrano, šou verslo atstovai, politikai ir daugiau ar mažiau gerbiami kultūrinio pasaulio autoritetai. Haris suprato, ką Izabelė Skiojen turėjo galvoje, sakydama, kad sunku rasti partnerį, šalia kurio ji gerai atrodytų avėdama aukštakulnius. Moteris, kaip bokštas stūksanti virš susirinkusiųjų, iškart krito į akis.

Haris perlipo virvę ir, aplink liejantis baltajam vynui, be paliovos atsiprašinėdamas prasibrovė pro susirinkusiuosius.

Izabelė šnekučiavosi su vyru, puse galvos žemesniu už ją, bet pataikūniškas susižavėjimas jos veide Hariui sakyte sakė, kad tasai vyras visa galva aukštesnis už ją galios ir padėties požiūriu. Kai iki moters liko vos trys metrai, priešais Harį staiga išdygo dar vienas vyrukas.

– Esu policininkas, kuris ką tik viską suderino su jūsų kolega prie durų, – prisistatė Haris. – Pasikalbėsiu su *ja*.

– Labai prašom, – tarė apsaugininkas, ir jo žodžiuose Haris įžvelgė šiokią tokią potekstę.

Tada žengė likusius metrus.

– Sveika, Izabele, – pasilabino jis ir pamatė nuostabą jos veide. – Tikiuosi, netrukdau... karjerai?

– Inspektorius Haris Hūlė! – atsiliepė ji ir spigiai nusikvatojo, tarsi išgirdusi asmeninį juokelį.

Jos pašnekovas skubiai ištiesė ranką ir pasakė – šiek tiek persistengdamas – savo vardą. Ilgametė karjera viršutiniame rotušės aukšte turbūt išmokė jį, kad atlygis už bendravimą su žmonėmis ateina rinkimų dieną.

– Ar jums patiko premjera, inspektoriau?

– Ir taip, ir ne, – atsakė Haris. – Labiausiai nudžiugau, sulaukęs pabaigos, ir patraukiau namo, bet tada supratau, kad dar nesutvarkiau keleto reikaliukų.

– Kokių?

– Na... Kadangi Don Žuanas yra vagis ir mergišius, visiškai teisinga, kad paskutiniame veiksme susilaukia bausmės. Ma-

nau, kad supratau, kas ta statula, kuri ateina pas Don Žuaną ir nusitempia jį į pragarą. Bet man įdomu, kas statulai pranešė, kad Don Žuaną galima rasti toje vietoje būtent tą valandą. Ar galėtum man atsakyti... – Haris pasisuko, – Izabele?

Izabelė išspaudė šypseną.

– Jei išvystei kokią konspiracijos teoriją, būtų įdomu išgirsti. Bet gal kitą kartą, dabar aš kalbu su...

– Bet man taip reikia persimesti su ja keliais žodeliais, – užsispyrė Haris ir pasisuko į Izabelės pašnekovą. – Žinoma, jums leidus.

Haris matė, kad Izabelė ruošiasi prieštarauti, bet jos pašnekovas užbėgo už akių.

– Žinoma, – nusišypsojo jis, linktelėjo ir pasisuko į pagyvenusių svečių porą, laukiančią audiencijos.

Haris pačiupo Izabelę už rankos ir nusitempė link iškabų su tualeto ženklais.

– Tu dvoki, – sušnypštė ji, o Haris uždėjo rankas jai ant pečių ir prispaudė prie sienos šalia įėjimo į vyrų tualetą.

– Švarkas buvo patekęs į šiukšlių konteinerį, – paaiškino Haris ir pastebėjo, kad kai kurie svečiai jau žvilgčioja į jį. – Klausyk, galime tai padaryti civilizuotai arba brutaliai. Kokie ryšiai sieja tave su Mikaeliu Belmanu?

– Ką? Eik po velnių, Hūle!

Haris paspyrė tualeto duris ir įsitempė ją vidun.

Prie praustuvo stovintis vyriškis vakariniu kostiumu išpūtęs akis žiūrėjo į juos veidrodyje, o Haris stumtelėjo Izabelę Skiojen prie kabinos durų ir prispaudė dilbį jai prie gerklės.

– Tą vakarą, kai buvo nužudytas Gustas, Belmanas leido laiką pas tave, – švokštė Haris. – Gustui po nagais rasta Belmano kraujo. Dubajaus degintojas yra artimiausias Belmano bendradarbis ir patikėtinis, vaikystės draugas. Jei nenori šnekėti dabar, vėliau paskambinsiu savo pažįstamam iš *Aftenposten*, ir rytoj visa tai pasirodys laikraščiuose. O tada viskas, ką turiu, jau gulės ant prokuroro stalo. Tai kaip darom?

– Atsiprašau, – prasižiojo kostiumuotas svečias. Jis priėjo mažumėlę arčiau, bet vis dar mandagiai laikėsi deramo atstumo. – Ar reikia pagalbos?

– Nešdinkis po velnių!

Priblokštas ne tiek žodžių, kiek nuostabos, kad juos ištarė Izabelė Skiojen, vyras išsliūkino lauk.

– Mes dulkinomės, – pralemeno prismaugta Izabelė.

Haris paleido moterį ir jai iškvėpus užuodė, kad tarybos sekretorė gėrusi šampano.

– Dulkinaisi su Belmanu?

– Žinau, kad jis vedęs. Pasidulkinom ir tiek, – prisipažino ji, trindamasi kaklą. – Nelauktai prisistatė Gustas ir, kai Belmanas bandė jį išprašyti, jam įdrėskė. Jei nori spaudai papasakoti apie dulkinimąsi, labai prašom. Kaip suprantu, pats niekada nedulkinai ištekėjusios moters. Ir nepagalvojai, kaip tokie straipsniai paveiktų Belmano žmoną ir vaikus.

– O kaip susipažinai su Belmanu? Ar nori pasakyti, kad šis trikampis tarp Gusto ir judviejų yra grynas atsitiktinumas?

– Kaip manai, Hari, kur susitinka visuomenės grietinėlė? Apsidairyk. Pažiūrėk, kas dalyvauja šioje šventėje. Visi žino, kad Belmanas – būsimasis Oslo policijos viršininkas.

– Kaip ir tai, kad rotušės pastate atsisėsi į vieną iš miesto tarybos kėdžių?

– Susitikome kažkokiame atidaryme, premjeroje, iškilmingoje parodoje, neprisimenu. Tiesiog taip jau būna. Gali paskambinti Mikaeliui ir paklausti, kaip tai nutiko. Bet gal ne šįvakar, jis leidžia laisvalaikį su šeima. Tiesiog... taip jau yra.

Tiesiog taip jau yra. Haris spoksojo į sekretorę.

– O kaip dėl Trulso Berntseno?

– Ko tokio?

– Jis veikia kaip jūsų degintojas, ar ne? Kas atsiuntė jį į „Leon“ susidoroti su manim? Tu? Ar Dubajus?

– Ką čia, dėl Dievo meilės, paistai?

Haris praregėjo. Ji tikrai nenutuokia, kas per vienas yra Trulsas Berntsenas.

Izabelė Skiojen nusikvatojo.

– Hari, liaukis, atrodai, kaip iš dangaus nukritęs.

Dabar jis galėtų sėdėti lėktuve. Skristi į naują gyvenimą.

Jis pasuko link durų.

– Palauk, Hari.

Jis atsigręžė. Moteris stovėjo atsirėmusi į tualeto kabinos duris, pasikėlusi suknelę. Taip aukštai, kad matėsi prisegamas kojines laikantys dirželiai. Jai ant kaktos užkrito šviesių plaukų sruoga.

– Jei jau visas tualetas priklauso tik mums...

Haris atrėmė jos žvilgsnį. Šis buvo apsiblausęs. Ne nuo alkoholio ir ne nuo geismo. Tai buvo kažkas kito. Ar ji verkė? Kieta, vieniša, paniekos kupina Izabelė Skiojen? Na ir kas? Ji tėra dar vienas nuožmus žmogus, pasiryžęs sugriauti kitų gyvenimus, kad gautų tai, ką kiti vadina prigimtine teise, – būtų mylima.

Hariui išėjus durys varstėsi į abi puses, trynėsi į guminę juostelę, vis greičiau ir greičiau, tarsi dažnėjantys paskutiniai plojimai.

Pėsčiųjų tiltu Haris nupėdino atgal iki geležinkelio stoties, nusileido laipteliais iki Platos. Kitame aikštės gale buvo visą parą dirbanti vaistinė, bet prie jos visada driekdavosi labai ilga eilė. Jis žinojo, kad nereceptinės piliulės nenumalšins skausmo. Tad nužingsniavo link heroino vartotojų pamėgto parko. Prapliupo lietus, ir Princo gatvėje ant šlapių tramvajaus bėgių blankiai atsispindėjo žibintų šviesos. Žingsniuodamas jis galvojo apie bylą. Lengviausias kelias – Opsale pasiimti Nybako ginklą. Be to, šratinis šautuvas suteiktų daugiau galimybių manevruoti. Kad susigrąžintų kambaryje numeris 301 už spintos užkištą šautuvą, jam reikėtų slapčia įsigauti į „Leon“, o jis net nežino, ar slaptavietė neaptikta. Bet juk graižtvinis ginklas tikrai pribaigtų galutinai.

Ant „Leon“ kiemo vartų kabėjo sugadinta spyna. Sulaužyta neseniai. Haris pamanė, kad tą vakarą, kai čia lankėsi tuodu kostiumuočiai, jie taip ir įsigavo vidun.

Jis pasuko link pastato, ir tikrai – užpakalinių durų spyną irgi aptiko sugadintą.

Haris ėmė kopti siaurais avariniais laiptais. Trečio aukšto koridoriuje nesimatė nė gyvos dvasios. Jis pabarbeno į 310-o kambario duris, norėdamas pasiteirauti Kato, ar čia lankėsi policija. Ar kas nors kitas. Ir ką čia veikė. Ko klausinėjo. Gal jis ką papasakojo? Haris prikišo ausį prie durų. Tyla.

Durų į jo paties kambarį niekas nė nebandė taisyti, tad rakto tikrai neprireikė. Jis įkišo ranką vidun ir atrakino. Atkreipė dėmesį į kraują, įsigėrusį į cementą toje vietoje, kur buvo nuluptas slenkstis.

Išdaužto lango irgi niekas neįstiklino.

Jis nedegė šviesos, tiesiog įėjo vidun, užkišo ranką už spintos ir nustatė, kad ginklo jie neaptiko. Kaip ir šovinių dėžutės: ši vis dar gulėjo naktinio stalelio stalčiuje šalia Biblijos. Haris suprato, kad policija čia nesilankė, kad viešbučio „Leon" registratorius, svečiai ir kaimynai nematė jokios priežasties šauktis teisėsaugos dėl tokio menkniekio kaip kažkoks susišaudymas. Bent jau tol, kol nėra lavonų. Jis atidarė spintą. Netgi jo drabužiai ir kanvos lagaminėlis tebeguli savo vietose, tarsi nieko nebūtų nutikę.

Bute kitapus kiemo Haris pastebėjo moterį.

Ji sėdėjo ant kėdės prieš veidrodį, atsukusi į Harį apnuogintą nugarą. Rodos, šukavosi plaukus. Vilkėjo keistą senamadišką suknelę. Ne seną, tik senamadišką, tarsi ką tik pasiūtą kito laikotarpio kostiumą. Pats nesuprasdamas kodėl, Haris riktelėjo pro išdaužtą langą. Trumpai. Moteris nesureagavo.

Vėl stovėdamas gatvėje Haris suvokė, kad nepajėgs. Kankino jausmas, kad kaklas dega, o nuo karščio iš porų veržėsi drėgmė. Permerkus prakaitui, pratrūko drebulys.

Bare grojo kitokia muzika. Pro atviras duris sklido Van Morisono „And It Stoned Me"*.

* Ir aš apkvaitau. (Angl.)

Nuo skausmo.

Haris išėjo į gatvę, išgirdo veriantį liūdną skambtelėjimą, ir kitą akimirką viską užstojo melsva siena. Keturias sekundes jis tiesiog stypsojo gatvėje nejudėdamas. Tada tramvajus pravažiavo, ir vėl pasirodė praviros baro durys.

Pakėlęs akis nuo laikraščio ir pažvelgęs į Harį, barmenas krūptelėjo.

– „Jim Beam“, – užsisakė Haris.

Barmenas nė nekrustelėjo, tik dusyk sumirksėjo. Laikraštis nulėkė ant grindų.

Haris išsitraukė iš piniginės eurų ir padėjo ant baro.

– Duok man visą butelį.

Barmenui atvipo žandikaulis. EAT tatuiruotę virš T raidės puošė riebalų sluoksnis.

– Štai, – tarė Haris. – Tuoj pranyksiu.

Barmenas žvilgtelėjo į banknotus. Vėl pakėlė akis į Harį. Neatitraukdamas žvilgsnio, nukėlė „Jim Beam“ butelį.

Pamatęs, kad butelis pustuštis, Haris atsiduso. Įsikišo pirkinį švarko kišenėn, apsidairė, bandė prisiminti kokius įsimintinus žodžius, sakomus atsisveikinant, nerado, linktelėjo ir išėjo.

*

Haris sustojo prie Princo ir Karalienės gatvių kampo. Pirmiausia pasinaudojo informacijos telefonu paslauga ir pasitikslino, kokia kryptimi važiuoti. Tada atsuko butelį. Nuo viskio kvapo skrandis susisuko į mazgą. Bet jis žinojo, kad be narkozės nesugebės nuveikti to, ką ketina. Paskutiniąkart ragavo prieš trejus metus. Gal nebus labai blogai. Jis prikišo gurklį prie lūpų. Atlošė galvą ir maktelėjo. Treji metai blaivybės. Nuodai suveikė kaip napalmo bomba. Nepasidarė geriau, buvo blogiau nei bet kada.

Haris pasilenkė, ištiesė ranką ir atsirėmė į namo sieną, pražergė kojas, kad nesubjaurotų kelnių ar batų.

Jam už nugaros sukaukšėjo aukštakulniai.

– *Hey, mister. Me beautiful?**

– *Sure***, – suspėjo atsakyti Haris, prieš prisipildant gerklei. Geltona srovė tėškėsi į asfaltą su stebėtina jėga, o Haris išgirdo, kaip aukštakulniai nutolsta kastanječių ritmu. Jis nusišluostė burną ir pamėgino iš naujo. Atlošė galvą. Viskis ir tulžis nutekėjo žemyn. Sukilo vėl.

Trečias kartas nemelavo. Kol kas.

Ketvirtas garantavo.

Po penkto užplūdo dangiška palaima.

Haris susistabdė taksi ir pasakė vairuotojui adresą.

*

Trulsas Berntsenas skubiai žingsniavo tamsoje. Perėjo automobilių aikštelę prie blokinio pastato. Saugiuose jaukiuose namuose degė šviesos, visi čiupo užkandžius ir kavinukus, o gal net ir alaus bokalus ir sėdosi prie televizoriaus, nes pasibaigus žinioms buvo galima pasižiūrėti ką nors malonesnio. Trulsas paskambino į policijos biurą ir pranešė, kad serga. Niekas nepasidomėjo, kas nutiko, tik pasiteiravo, ar sirgs visas tris dienas, už kurias pasiaiškinimą galima parašyti pačiam. Trulsas paklausė, kaip, po velnių, kas nors gali žinoti, kad sirgs lygiai tris dienas. Kas per nelemtų išsisukinėtojų šalis, kas per nelemti dviveidžiai politikai, teigiantys, kad jei tik pajėgia, žmonės *išties* nori dirbti. Norvegai balsuoja už Darbo partiją, nes ji išsisukinėjimą pavertė žmogaus teise. Kas gi, po velnių, nebalsuotų už tokią partiją, kuri suteikia tau tris dienas, už ku-

* Sveiki, pone. Ar aš graži? (Angl.)

** Žinoma. (Angl.)

rias pasiaiškinimą parašai pats, duoda tau *carte blanche** sėdėti namie ir smaukytis arba išvykti paslidinėti, arba atsigaivelėti po išgertuvių. Be abejo, Darbo partija žino, kokia tai pagunda, bet vis tiek vaidina atsakingą, didžiuojasi savo šūkiu „Reiškiame pasitikėjimą tauta“ ir teisę apsimesti sergančiam prilygina kažkokiai socialinei reformai. Velniai griebtų, garbingiau elgėsi Pažangos partija, kuri pirko balsus mažindama mokesčius ir net nesiteikė šito kaip nors pridengti.

Trulsas visą dieną sėdėjo ir galvojo. Apžiūrėjo ir užtaisė visus ginklus, viską patikrino, trūktelėjo užrakintas duris, stebėjo visus automobilius, įsukančius į stovėjimo aikštelę. Stebėjo pro „Märklin“ taikiklį, mat po vieno bylos tyrimo tasai žmogžudystėms puikiai tinkantis stambaus kalibro snaiperinis šautuvas pateko jam tiesiai į rankas. Policijos biuro sandėlininkas turbūt vis dar tikisi, kad ginklas tebeguli savo vietoje. Trulsas žinojo, kad anksčiau ar vėliau turės išeiti nusipirkti maisto, bet laukė, kol sutems ir apmažės žmonių. Prieš pat vienuoliktą, t. y. prieš pat prekybos centro „Rimi“ uždarymą, jis pasiėmė „Steyr“, išsliūkino iš namų ir bėgte pasileido į parduotuvę. Pripuolęs prie lentynų viena akimi apžiūrinėjo prekes, o kita stebėjo kelis netoliese stoviniuojančius pirkėjus. Trulsas visai savaitei prisipirko mėsos kukuliukų „Fjordland“ – mažų permatomų maišelių su pjaustytomis bulvėmis, mėsa, troškintais žirniais ir padažu. Tereikia kelioms minutėms viską sumesti į puodą su verdančiu vandeniu, tada prakirpti maišelius ir šliūkštelėti lėkštėn. Po šimts, jei užsimerktum, primintų tikrą maistą.

Pasiekęs daugiabučio duris ir kišdamas raktą į spyną, sau už nugaros Trulsas Berntsenas išgirdo iš tamsos artėjančius žingsnius. Persigandęs atsisuko. Striukės kišenėje sugriebęs pistoleto rankeną, susivokė žvelgiąs į sutrikusį Vigdisės A. veidą.

* Balta kortelė. (Pranc.) Neribota laisvė atlikti kokį veiksmą.

– A... ar tave išgąsdinau? – sumikčiojo moteriškė.

– Ne, – atsakė Trulsas Berntsenas ir įėjo vidun, nepalaikydamas jai atvirų durų. Visgi išgirdo, kad prieš durims užsitrenkiant ji spėjo pro jas įsprausti savo riebų kūną.

Berntsenas paspaudė lifto mygtuką. Išgąsdino? Tai jau tikrai, jis velniškai persigandęs. Jam ant kulnų lipa Sibiro kazokai, ar gali būti kas nors, ko *neišsigąstų*?

Vigdisė A. šnopavo jam pavymui. Nutukusi kaip ir visos kitos. Nepasakysi, kad jis pats būtų labai lieknas, bet kodėl gi niekas neišrėžia į akis, kad norvegės taip išstorėjo, jog ne tik gaus galą nuo vienos iš velniškos gausybės ligų, bet ir sustabdys rasės reprodukciją, sumažins šalies gyventojų skaičių. Nes galiausiai niekas nepajėgs kepurnėtis tokioje riebalų masėje.

Liftas atvažiavo, jis įlipo, ir lynai sudejavo iš skausmo.

Jam teko skaityti, kad vyrai priauga tikrai ne mažiau svorio, bet tas ne taip akivaizdu. Taip neišdidėja pasturgaliai, jie tiesiog atrodo stambesni ir stipresni. Kaip ir jis pats. Po šimts, dabar jis atrodo *geriau* nei „prieš dešimt kilogramų“. Joms atsiranda tirtančios liulančios padribos, į kurias jam norėtųsi spirti, tiesiog pamatyti, kaip koja prasmenga minkštime. Visi žino, kad riebalai tapo naujuoju vėžiu, bet vis tiek šūkauja apie lieknėjimo isteriją ir liaupsina „tikrąjį“ moters kūną. Tarsi nesimankštinti ir persivalgyti būtų koks sveiko proto nulemtas idealas. Neva, kad ir kas būtų, būk patenkintas savo kūnu. Verčiau tegu šimtai miršta nuo širdies ir kraujagyslių ligų nei vienas nuo neurotinio noro suliesėti. O dabar net Martina taip atrodo. Taip, ji nėščia, jis žino, bet vis tiek negali atsikratyti minties, kad ji virto viena *jų*.

– Regis, jums šalta, – nusišypsojo Vigdisė A.

Trulsas nežinojo, ką reiškia A., tačiau toks užrašas kabėjo prie jos durų skambučio – Vigdisė A. Jam kilo noras smogti moteriškei. Trumpas šoninis smūgis dešine iš visų jėgų, net nereikia baimintis, kad į jos išsipūtusius skruostus susižalos krumplius.

Trulsas žinojo, kodėl pagavo toks įniršis. Viskas dėl to prakeikto telefono.

Kai pagrindinėje „Telenor“ būstinėje pagaliau sutiko susekti Hūlės mobilųjį, pavyko nustatyti, kad aparatas yra centre, tiksliau – prie geležinkelio stoties. Osle nėra kitos vietos, kur visą parą plūstų tokia galybė žmonių. Tad dešimt policininkų naršė po minią, ieškodami Hūlės. Darbavosi valandų valandas. *Nada*. Tada dar visai žaliam policininkui kilo banali mintis: sutikrinti laikrodžius ir išsiskirstyti po teritoriją, o tada vienas jų kas penkiolika minučių skambins Hūlės numeriu. Ir jei kaip tik tą akimirką kuris nors išgirs skambant telefoną arba pamatys ką nors traukiant telefoną, jie staiga puls. Juk jis kažkur čia. Pasakyta – padaryta. Ir jie surado tą telefoną. Narkomano kišenėje: šis sėdėjo ir snaudė ant laiptų priešais geležinkelio stotį. Jis papasakojo, kad aparatą „gavo“ iš vieno tipo „Švyturio“ valgykloje.

Liftas sustojo.

– Gero vakaro, – burbtelėjo Trulsas ir nuėjo.

Girdėjo, kaip už nugaros užsiveria durys ir liftas vėl pajuda.

Dabar – mėsos kukuliukai ir DVD. Gal pirmasis „Greitų ir įsiutusių“ sezonas. Prastas serialas, be abejo, bet scenos jame – lengvo pobūdžio. O gal „Transformeriai“, Megan Foks ir ilga gera masturbacija.

Jis girdėjo, kaip kaimynė kvėpuoja. Moteriškė išlipo iš lifto kartu su juo. Kokia putytė. Trulsas Berntsenas šiąnakt pasidulkins. Jis nusišypsojo ir atsisuko. Bet galva į kažką atsitrenkė. Į kažką kieto. Ir šalto. Trulsas Berntsenas užvertė akis. Ginklo vamzdis.

– Taip, ačiū, – pasigirdo puikiai pažįstamas balsas, – mielai užeisiu vidun.

*

Trulsas Berntsenas sėdėjo krėsle ir spoksojo į nuosavo pistoleto vamzdį.

Jis jį surado. Arba atvirkščiai.

– Daugiau nebegalime taip susitikinėti, – pareiškė Haris Hūlė. Cigaretę nustūmė į patį lūpų kamputį, kad į akis nepatektų dūmai.

Trulsas neatsiliepė.

– Žinai, kodėl mieliau naudosiuosi tavo pistoletu? – kalbėjo Hūlė ir patapšnojo per medžioklinį šautuvą, kurį laikė pasidėjęs ant kelių.

Trulsas tebetylėjo.

– Mat noriu, kad kulkos, kurias tavyje aptiks, atvestų juos prie *tavo* ginklo.

Trulsas patraukė pečiais.

Haris Hūlė palinko į priekį. Ir tada Trulsas užuodė alkoholio kvapą. Velnias, vyrukas prisisiurbęs. Girdėjo istoriją, ką šis žmogėnas išdarinėja blaivus, o dabar jis – girtas.

– Esi degintojas, Trulsai Berntsenai. Ir čia yra įrodymas, – jis iškėlė tapatybės kortelę, rastą piniginėje, kurią atėmė kartu su pistoletu. – Tomas Lunderis? Ar tai ne tas pats vyras, kuris iš Gardermoeno oro uosto paėmė narkotikus?

– Ko nori? – paklausė Trulsas, užsimerkė ir atsilošė krėsle. Mėsos kukuliukai ir DVD.

– Noriu žinoti, kas sieja tave, Dubajų, Izabelę Skiojen ir Mikaelį Belmaną.

Trulsas krūptelėjo. Mikaelį? Kaip su tuo susijęs Mikaelis? O Izabelė Skiojen ar tik nebus ta politikė?

– Nė neįtariu...

Jis matė, kaip Haris atlenkia pistoleto gaiduką.

– Atsargiai, Hūle, nuleistukas jautresnis, nei manai.

Gaidukas kilo toliau.

– Palauk! Palauk, po velnių! – Trulsas Berntsenas makalavo liežuviu po burną, bandydamas ją sudrėkinti. – Nieko nežinau apie Belmaną arba Skiojen, bet apie Dubajų...

– Paskubėk.

– Galiu tau apie jį papasakoti...

– Ką gi?

Trulsas Berntsenas įkvėpė oro ir sulaikė kvėpavimą. Tada dejuodamas iškvėpė:

– Viską.

39 skyrius

Į Berntseną spoksojo trys akys. Dvi – šviesiai mėlynomis alkoholio išblukintomis rainelėmis. Trečia – juoda ir apskrita – jo nuosavo „Steyr" vamzdis. Vyras su pistoletu krėsle labiau gulėjo nei sėdėjo, ištiesęs kojas ant kilimo. Kimiu balsu sugergždė:

– Klok, Berntsenai. Pasakok apie Dubajų.

Trulsas dusyk kostelėjo. Prakeikta išsausėjusi gerklė.

– Vieną vakarą, kai buvau čia, į duris kažkas paskambino. Atsiliepiau per telefonspynę, ir nepažįstamas balsas išdėstė, kad nori su manimi šnektelėti. Iš pradžių neketinau nieko įsileisti, bet tada jis paminėjo vardą ir... na...

Trulsas Berntsenas nykščiu ir didžiuoju pirštu braukė sau per žandikaulį.

Pašnekovas laukė.

– Buvo tokia nenusisekusi byla, aš nė nenumaniau, kad kas nors apie ją žino.

– Kokia?

– Vienas sulaikytasis. Reikėjo šiek tiek pamokyti jį gerų manierų. Nemaniau, kad kas nors suuos, jog tai aš... jį pamokiau.

– Ar sužeidimai buvo rimti?

– Tėvai norėjo duoti į teismą, bet vaikinas nesugebėjo manęs atpažinti įtariamųjų eilėje. Pasirodo, pažeidžiau regos nervą. Nėra to blogo, kas neišeitų į gera, ar ne? – Trulsas prapliupo nervingai krizenti, bet staiga vėl užsičiaupė. – Tada prie mano durų išdygo visa tai žinantis vyras. Ir pasakė, kad sugebu išsisukti nuo radaro, kad jis pasiruošęs už mane daug sumokėti. Norvegiškai kalbėjo, tiesą pasakius, gan padoriai. Tačiau su nežymiu akcentu. Įleidau jį vidun.

– Susitikai su Dubajumi?

– Tik tą vienintelį kartą. Paskui esu jį tik matęs. Taigi, jis atėjo vienas. Gražus vyras elegantišku, bet senamadišku kostiumu. Su liemene. Su skrybėle ir pirštinėmis. Jis pasakė, ką turėčiau padaryti. Ir kiek mokėtų. Jis – atsargus veikėjas. Pasakė, kad po šio susitikimo tiesioginių kontaktų nebeturėsime: jokių skambučių, jokių elektroninių laiškų, nieko, ką būtų galima susekti. Ir, taip sakant, tai man tiko.

– Tai kaip suderindavot deginimo darbelius?

– Užduotis rasdavau parašytas ant antkapio, jis man paaiškino, kur tas kapas.

– Kur?

– Senamiesčio kapinėse. Ten rasdavau ir pinigus.

– Pasakok apie Dubajų. Kas jis toks?

Trulsas Berntsenas tylomis spoksojo priešais save. Mėgino įvertinti padėtį. Pasekmes.

– Ko lauki, Berntsenai? Sakei, kad išklosi apie Dubajų.

– Ar žinai, kuo rizikuočiau, jeigu...

– Kai pastarąjį kartą tave mačiau, du Dubajaus vyrukai bandė įvaryti tau kulką. Tad, net ir nepaisant į tave nutaikyto pistoleto, tavo popieriai vis tiek nekokie, Berntsenai. Pirmyn. Kas jis toks?

Haris spoksojo tiesiai į jį. Berntsenas jautė, kad *kiaurai* jį. O gaidukas vėl sujudėjo ir padėjo apsispręsti.

– Gerai, gerai, – paskubėjo Berntsenas ir iškėlė rankas. – Tas vyras vardu ne Dubajus. Jis taip vadinamas dėl to, kad jo

pardavėjai vilki futbolo marškinėlius, reklamuojančius oro linijų bendrovę, skraidinančią į ten. Į Arabiją.

– Turi dešimt sekundžių papasakoti ką nors, ko nesupratau pats.

– Palauk, palauk, tuojau! Jis vardu Rudolfas Asajevas. Jis rusas, jo tėvai buvo intelektualai, disidentai ir politiniai pabėgėliai, bent jau taip jis tvirtino teisme. Jis gyveno daugelyje šalių ir kalba, rodos, septyniomis kalbomis. Į Norvegiją atvyko aštuntajame dešimtmetyje ir, galima sakyti, tapo vienu iš hašišo įvežimo pradininkų. Darbavosi tyliai ir ramiai, bet 1980-aisiais jį įdavė vienas jo žmogus. Anuomet už hašišo įvežimą ir pardavimą buvo baudžiama kaip už valstybės išdavimą. Tad jis sėdėjo ilgai. Atkalėjęs persikėlė į Švediją ir ėmėsi platinti heroiną.

– Bausmė maždaug tokia pati kaip už hašišą, bet pelnas didesnis.

– Tikrai taip. Geteborge subūrė grupę, bet, nužudžius slaptąjį agentą, jam teko dingti iš šalies. Maždaug prieš dvejus metus jis pasirodė Osle.

– Ir jis visa tai papasakojo?

– Ne, ne, viską išsiaiškinau pats.

– Tikrai? O kaip? Maniau, tas vyras kaip vaiduoklis, apie jį niekas nieko nežino.

Trulsas Berntsenas nužvelgė savo rankas. Vėl pakėlė akis į Hūlę. Vos nešyptelėjo. Mat jam jau seniai knietėjo kam nors apie tai papasakoti. Bet nebuvo kam. Kaip jis apmovė patį Dubajų. Trulsas skubiai apsilaižė lūpas.

– Kai sėdėjo krėsle, ten, kur dabar sėdi tu, rankas buvo pasidėjęs ant ranktūrių.

– Ir?

– Marškinių rankogalis kiek pasikėlė, ir tarp pirštinės ir švarko pasimatė tarpelis. Jis turėjo kelis baltus randus. Žinai, tokie atsiranda pašalinus tatuiruotę. Ir kai pamačiau juos jam ant riešo, pamaniau...

– Kalėjimas. Jis sėdėjo su pirštinėmis, kad nepaliktų pirštų atspaudų, kuriuos vėliau galėtum patikrinti registre.

Trulsas linktelėjo. Hūlė greitai susigaudė. Reikia pripažinti.

– Taigi. Bet kai sutikau su sąlygomis, jis šiek tiek atsipalaidavo. Ir kai ištiesiau ranką sutarčiai patvirtinti, nusimovė vieną pirštinę. Vėliau nuo savo rankos paėmiau porą visai neblogų atspaudų. Kompiuteris rado atitikmenį.

– Rudolfas Asajevas. Dubajus. Kaip jam pavyko taip ilgai nuslėpti tapatybę?

Trulsas Berntsenas patraukė pečiais.

– Orgkrime mes nuolat tai matome. Sugautą stambią žuvį nuo nesugautos skiria vienas dalykas. Mažutė organizacija. Nedaug grandžių. Nedaug patikėtinių. Narkotikų karalius, manantis, kad bus saugiau apsistačius gauja, visada įkliūva. Visada atsiranda vienas kitas neištikimas pavaldinys, kuris nori perimti valdžią arba paleidžia liežuvį, tikėdamasis mažesnės bausmės.

– Lyg ir minėjai, kad matei jį dar vieną kartą?

Trulsas Berntsenas linktelėjo.

– „Švyturio" valgykloje. Manau, kad tai buvo jis. Pastebėjęs mane, apsisuko tarpdury ir išsinešdino.

– Tai gandai, kad jis pasirodo mieste kaip vaiduoklis, teisingi?

– Nežinau.

– Ką veikei toje valgykloje?

– Aš?

– Policininkams neleidžiama dirbti viduje.

– Pažinojau ten dirbančią merginą.

– Mhm. Martiną?

– Ar ją pažįsti?

– Vis sėdėdavai ten ir rydavai ją akimis?

Trulsas pajuto, kaip į veidą suplūsta kraujas.

– Aš...

– Nusiramink, Berntsenai. Man jau viskas aišku.

– K-ką?

– Tu esi tas persekiotojas, kurį Martina palaikė slaptuoju agentu. Kai nušovė Gustą, tu sėdėjai „Švytury“, ar ne?

– Persekiotojas?

– Pamiršk tai ir atsakyk.

– Po velnių, tu gi nemanei, kad aš... Kam man atsikratyti Gusto Hanseno?

– Tai galėjo būti Asajevo pavedimas, – svarstė Hūlė. – Bet turėjai ir asmeninių priežasčių. Gustas matė, kaip Alnabru nužudei žmogų. Grąžtu.

Trulsas Berntsenas pasvėrė Hūlės žodžius. Kaip policininkas, nuolat gyvenantis melo raizgalynėje, kiekvieną dieną, kiekvieną akimirką bandantis atskirti blefą nuo tiesos.

– Tavo įvykdyta žmogžudystė buvo motyvas atsikratyti ir Olego Faukės kaip galimo liudytojo. Tas kalinys, bandęs nudurti Olegą...

– Dirbo ne man! Privalai manimi patikėti, Hūle, neturiu su tuo nieko bendro. Aš tik deginau įrodymus, nieko nežudžiau. Tai, kas nutiko Alnabru, buvo grynų gryniausias nelaimingas atsitikimas.

Hūlė pakreipė galvą.

– O kai pasirodei viešbutyje „Leon“, irgi neketinai su manimi susidoroti?

Trulsas nurijo. Tas Hūlė gali jį *nužudyti*, po velnių, tikrai gali. Įvaryti kulką jam į smilkinį, nuvalyti pirštų atspaudus ir įsprausti pistoletą jam į ranką. Jokių įsilaužimo žymių. Vigdisė A. papasakotų, kad matė Trulsą grįžtantį namo vieną, kad jis atrodė sustiręs. Vienišas. Kad dėl ligos atsiprašė iš darbo. Kad buvo kamuojamas liūdesio.

– Kas tuodu tipai? Rudolfo vyrai?

Trulsas linktelėjo.

– Jie paspruko, bet vienam įvariau kulką.

– Kas nutiko?

Trulsas trūktelėjo pečiais.

– Per daug žinau, – jis pabandė nusijuokti, bet pasigirdo tik sausas kosulys.

Vyrai sėdėjo ir tylomis žvelgė vienas į kitą.

– Ką darysi? – paklausė Trulsas.

– Sučiupsiu jį, – atsakė Hūlė.

Sučiupti. Jau seniai Trulsui Berntsenui neteko girdėti vartojant šio žodžio.

– Tai sakai, kad jo aplinkoje žmonių nedaug?

– Daugiausia trys arba keturi, – atsakė Trulsas. – Gal tik du.

– Mhm. Kokių dar turi ginklų? Be šitų, – Hūlė linktelėjo į svetainės stalą, ant kurio gulėjo du užtaisyti ir paruošti MP-5 automatai. – Ketinu tave prirakinti ir apieškoti butą, tad gali man tiesiog pasakyti.

Trulsas Berntsenas pamąstė. Tada linktelėjo miegamojo pusėn.

*

Hūlė papurtė galvą, kai, Trulsui atidarius miegamojo spintą ir įjungus melsvą šviesele, pasimatė spintos turinys. Šeši pistoletai, du dideli peiliai, juoda policininko lazda, kastetas, dujokaukė, masyvus trumpas dujinis pistoletas su cilindru viduryje, užtaisomas stambiais ašarinių dujų šoviniais. Daugumą šio inventoriaus Trulsas pasiėmė iš policijos sandėlio, kur tiesiog susitaikoma su šiokiais tokiais nuostoliais.

– Išsikraustei iš proto, Berntsenai.

– Kodėl?

Hūlė parodė pirštu. Ant galinės sienos Trulsas prikalė vinių pakabinti ginklams, o jų kontūrus apibrėžė. Kiekvienas turėjo savo vietą.

– Neperšaunama liemenė ant drabužių *pakabo*? Bijai, kad susiglamžys?

Trulsas Berntsenas neatsiliepė.

– *OK*, – tarė Hūlė ir nukabino liemenę. – Duok man pneumatinį dujinį, dujokaukę ir MP-5 šovinių. Ir krepšį.

Trulsui kraunant ginklus, Hūlė nenuleido nuo jo akių. Jiems sugrįžus į svetainę, Haris pasiėmė MP-5.

Tada abu sustojo tarpdury.

– Žinau, ką galvoji, – tarstelėjo Haris. – Bet, prieš puldamas skambinti ar kitaip bandydamas mane sustabdyti, turėtum išgirsti, kad viską, ką žinau apie tave ir šią bylą, perdaviau savo advokatui. Jam nurodyta, kaip elgtis, jei man kas nors nutiktų. Supratai?

Melas, pamanė Trulsas ir linktelėjo.

Hūlė susijuokė.

– Manai, kad meluoju, bet negali būti *visiškai* tikras, ar ne?

Trulsas pajuto, kad nekenčia Hūlės. Kad užvaldo neapykanta tam maloningam abejingam juokui.

– Hūle, kas bus, jei tu išgyvensi?

– Tada tavo problemos baigsis. Aš dingsiu, išskrisiu į kitą Žemės rutulio pusę. Ir niekada nebegrįšiu. Paskutinis dalykas... – virš neperšaunamos liemenės Hūlė susisagstė ilgoką švarką. – Ar tai tu išbraukei adresą Blinderno kelias numeris 74 iš sąrašo, kurį gavom mudu su Belmanu?

Trulsas Berntsenas nesąmoningai panūdo pasakyti „ne“. Bet kažkas – gal nuojauta, gal ne iki galo suregzta mintis – jį sulaikė. Tiesa ta, kad jam taip ir nepavyko sužinoti, kur gyvena Rudolfas Asajevas.

– Taip, – patvirtino Trulsas Berntsenas, o jo smegenys dorojo informaciją. Mėgino suvokti, ką tai reiškia.

Sąrašo, kurį gavom mudu su Belmanu. Bandė daryti išvadas. Bet jis nepakankamai greitai mąstė, tai niekada nebuvo jo stiprioji pusė, jam reikėjo kiek daugiau laiko.

– Taip, – pakartojo Trulsas, tikėdamasis, kad nuslėpė nuostabą. – Žinoma, kad tą adresą išbraukiau aš.

– Palieku čia šitą graižtvinį, – tarė Haris, atidarė dėtuvę ir išėmė šovinius. – Jei negrįšiu, pristatyk ginklą į advokatų kontorą „Bachas ir Simonsenas“.

Hūlė trinktelėjo durimis, ir Trulsas liko klausytis jo plačių žingsnių laiptinėje. Laukė, kol įsitikino, kad nebeišgirs jo lipant viršun. Tada ėmėsi veiksmų.

Hūlė nepastebėjo „Märklin", atremto į sieną už užuolaidos prie balkono durų. Trulsas čiupo juodą sunkų žudymo įrankį, atplėšė balkono duris. Atrėmė vamzdį į turėklus. Buvo šalta, lynojo, bet svarbiausia, kad beveik nepūtė vėjas.

Jis matė, kaip Hūlė žirglioja iš blokinio pastato, kaip plaikstosi švarkas, jam bėgant prie taksi šalia automobilių aikštelės. Trulsas stebėjo jį per naktinio matymo taikiklį. Vokiška optika ir ginklų menas. Vaizdas buvo grūdėtas, bet sufokusuotas. Iš čia jis be vargo galėtų patiesti Hūlę, kulka pervertų jį nuo galvos iki kojų arba dar geriau – išeitų lauk pro jo dauginimosi organus, pagaliau juk ginklas sukurtas dramblių medžioklei. Bet jei palauks, kol Hūlė pasirodys po kokiu nors automobilių aikštelės žibintu, nusitaikyti bus dar lengviau. Ir tai – velniškai patogu, tokį vėlyvą metą aikštelėje mažai žmonių ir Trulsui nereikės toli tempti lavono iki automobilio.

Advokatui duoti nurodymai? Nė velnio. Bet, žinoma, jis pagalvos, ar nereikėtų pašalinti ir to advokato. Atsargumo dėlei. Hansas Kristijanas Simonsenas.

Hūlė artėjo. Sprandas. Arba galva. Neperšaunama liemenė siekia iki pat viršaus. Sunki kaip velnias. Trulsas atlenkė gaiduką. Plonytis vos girdimas balselis įspėjo, kad neverta šito daryti. Tai – žmogžudystė. Iki šiol Trulsas Berntsenas dar nieko nežudė. Tordo Šulco atsikratė ne jis, tai atliko prakeikti Rudolfo Asajevo parankiniai. O Gustas? Kas, po velnių, nugnybo Gustą? Tikrai ne jis. Mikaelis Belmanas? Izabelė Skiojen?

Tylus balselis nuslopo, o kryželis optiniame taikiklyje kaip priklijuotas laikėsi prie Hario pakaušio. Bum bam! Jis jau įsivaizdavo kraujo čiurkšlę. Labiau spustelėjo svirtelę. Po dviejų sekundžių Hūlę nutvieskė šviesa. Gaila, kad jis negali visko nufilmuoti. Įrašyti į DVD. Tai nurungtų net Megan Foks. Tiek su „Fjordland" mėsos kukuliukais, tiek be jų.

Trulsas Berntsenas kvėpavo giliai ir ramiai. Pulsas padažnėjo, bet savitvarda išliko.

Haris Hūlė – nutviekstas šviesos. Puikiai matomas per optinį taikiklį.

Tikrai gaila, kad negali nufil...

Trulsas Berntsenas uždelsė.

Greitas mąstymas niekada nebuvo jo stiprioji pusė.

Tai nereiškia, kad jis kvailas, tiesiog kartais procesas sulėtėja.

Jiems augant, kaip tik tai ir skyrė jį nuo Mikaelio. Tai Mikaelis visada galvojo ir kalbėjo. Svarbiausia, kad ir Trulsui tai pasisekdavo. Paskiausiai. Kaip dabar. Kaip ir su tuo adresu sąraše. Ir su tuo balseliu, įspėjančiu nežudyti Hario Hūlės. Dar ne dabar. Mikaelis pasakytų, kad tai paprasčiausia matematika. Hūlė medžioja Rudolfą Asajevą ir Trulsą. Laimė, būtent tokia eilės tvarka. Tad jei Hūlė nutrėkš Asajevą, pašalins bent jau vieną Trulso problemą. O jei Asajevas nutrėkš Hūlę, įvyks tas pats. Tik iš kitos pusės.

Haris Hūlė vis dar stovėjo apšviestas.

Trulso pirštas tolygiai spaudė. KRIPOS'e jiems šaudant graižtviniu šautuvu, jis užėmė antrą vietą, o pistoletu – pirmą.

Trulsas iškvėpė. Kūnas visiškai atsipalaidavo, reikia vengti nevalingo trūktelėjimo. Jis vėl įkvėpė.

Ir nuleido ginklą.

*

Priešais Harį driekėsi apšviestas Blinderno kelias. Kaip amerikietiški kalneliai per kalvotą vietovę su senomis vilomis, dideliais sodais, universiteto pastatais ir vejomis.

Jis palaukė, kol pranyks taksi automobilio šviesos, tada ėmė žingsniuoti.

Laikrodis rodė be penkių pirmą, nesimatė nė gyvos dvasios. Atvažiavęs Haris sustabdė taksi prie namo numeris 68.

Priėjęs prie Blinderno kelio 74-o numerio jis atsidūrė prie trijų metrų aukščio tvoros maždaug už penkiasdešimties metrų nuo gatvės. Greta namo stovėjo cilindriškas mūras, kokių keturių metrų aukščio ir skersmens, priminė vandens bokštą. Norvegijoje tokio bokšto Haris dar nebuvo matęs, bet pastebėjo, kad toks stovi ir prie gretimo namo. Tikrai. Iki įspūdingos medinės vilos laiptelių vedė žvirgždo takelis. Virš tamsaus solidaus medžio durų kabėjo vienintelė įjungta lempa.

Pirmame aukšte švietė du langai, antrame – vienas.

Haris atsistojo ąžuolo pavėsyje kitapus kelio. Nusiėmė kuprinę ir atsegė. Pasiruošė dujinį pistoletą, o dujokaukę užsimovė ant viršugalvio, kad reikiamu momentu tik užsitrauktų ant veido.

Tikėtina, kad lietus leis jam prieiti pakankamai arti. Jis patikrino, ar užtaisytas trumputis MP-5 automatas, ar patraukta apsauginė svirtis.

Laikas.

Bet skausmą malšinančio poveikio beveik nebesijaučia.

Haris išsitraukė „Jim Beam" butelį, nusuko kamštelį. Ant dugno buvo likęs beveik neįžiūrimas šlakelis. Jis vėl pažvelgė į vilą. Dėbtelėjo į butelį. Jei viskas pavyks, jam prireiks gurkšnelio. Jis užsuko butelį ir įsikišo į vidinę kišenę drauge su papildoma MP-5 dėtuve. Pasistengė taisyklingai kvėpuoti, kad smegenys ir raumenys gautų pakankamai deguonies. Pažvelgė į laikrodį. Viena minutė po pirmos. Lėktuvas pakils po dvidešimt trijų valandų. Jo ir Rakelės lėktuvas.

Jis dar du kartus giliai įkvėpė. Prie vartų turbūt įtaisyta signalizacija, bet Haris buvo per daug apsikrovęs, kad paskubomis ropštųsi per tvorą, ir jam visai nesinorėjo kyboti ten kaip gyvam taikiniui, kaip kad nutiko Madserudo alėjoje.

Du su puse, mintyse skaičiavo Haris. Trys.

Tada nuėjo prie vartų, nuspaudė rankeną, atidarė. Viena ranka pačiupo dujinį pistoletą, kita – automatą MP-5 ir pasileido bėgte. Ne žvirgždo takeliu, o pievele. Puolė prie svetainės lango. Dirbdamas policininku jis dalyvavo žaibiškuose suėmimuose ir žinojo, kokį neįtikėtiną pranašumą suteikia nuostabos faktorius. Ne vien galimybę iššauti pirmam. Nuo sukrečiančių šviesos ir garso efektų priešininkas gali visiškai suakmenėti. Bet jis taip pat žinojo, kiek trunka toji nuostabos akimirka. Dėl to pradėjo skaičiuoti mintyse. Penkiolika sekundžių. Laiko veikiausiai turi maždaug tiek. Jei nespės jų patiesti, jie susiburs, persigrupuos ir smogs atgal. Jie pažįsta namą, o jis net neregėjęs plano. Keturiolika, trylika.

Nuo tos akimirkos, kai į svetainės langą paleido du šovinius su dujomis, šie sprogo ir pavirto baltais tumulais, laikas tarsi sustingo, virto trūkinėjančiu kadru: Haris jautė, kad kūnas juda, daro tai, ką privalo, bet smegenys fiksavo tik nuotrupas.

Dvylika.

Jis užsismaukė dujokaukę, sviedė dujinį pistoletą į svetainę, su MP-5 nudaužė stambiausius dužgalius, kyšančius iš lango rėmo, kuprinę padėjo ant palangės, įsikibo rankomis lango rėmo, aukštai pakėlė koją ir persirito į baltą link jo plūstantį rūką. Neperšaunama liemenė varžė judesius, bet patekęs vidun jis jautėsi taip, tarsi skrietų debesimis. Dėl dujokaukės susiaurėjęs regos laukas sustiprino įspūdį, kad viskas vyksta filme. Haris išgirdo šūvius ir metėsi ant grindų.

Aštuoni.

Dar daugiau šūvių. Į šipulius suvarpyto parketo traškėjimas. Jie nesuakmenėjo. Haris laukė. Tada išgirdo. Kosulį. Kai ašarinės dujos graužia akis, nosį, gleivinę ir plaučius, nepajėgi susilaikyti.

Penki.

Haris pakėlė MP-5 ir šovė į pilkšvą masę ten, iš kur sklido garsai. Išgirdo skubius netvirtus žingsnius. Bėgimą laiptais.

Trys.

Haris pašoko ant kojų ir pasileido tekinas.

Du.

Viršuje, antrame aukšte, dūmų nebuvo. Jei bėgusieji paspruko, Hario padėtis dramatiškai suprastėjo.

Vienas, nulis.

Haris įžvelgė laiptų kontūrus ir turėklus su grotelėmis. Jis įgrūdo MP-5 vamzdį tarp virbų, prakišo ir kilstelėjo. Paspaudė nuleistuką. Ginklas tirtėjo rankoje, bet Haris laikė tvirtai. Ištuštino dėtuvę. Prisitraukė automatą prie savęs, išėmė dėtuvę, kitą ranką įkišo į kišenę, siekdamas dar vienos. Rado tik tuščią butelį. Turbūt pametė atsarginę dėtuvę krisdamas ant grindų! Kitos liko kuprinėje ant palangės.

Išgirdęs žingsnius ant laiptų Haris suprato, kad jam galas. Kažkas lipo žemyn. Jie artėjo lėtai, tarsi delsdami. Tada greičiau. Paskui pasileido bėgte. Haris stebėjo, kaip iš miglos išnyra figūra. Svirduliuojantis vaiduoklis baltais marškiniais ir juodu kostiumu. Jis atsitrenkė į turėklus, įlaužė juos maždaug ties viduriu ir be gyvybės ženklų nusirito ant apatinio laiptelio. Haris pamatė apspurusias skyles švarko nugaroje, kur susmigo kulkos. Tada priėjo prie kūno, sučiupo žmogystą už kirpčiukų ir pakėlė galvą. Jautė, kad tuojau uždus, ir vargais negalais užgniaužė norą nusiplėšti dujokaukę.

Viena kulka išeidama nuplėšė pusę nosies. Bet Haris vis tiek jį atpažino. Mažaūgis, matytas tarpdury viešbutyje „Leon“. Vyras, šaudęs į jį iš automobilio Madserudo alėjoje.

Haris klausėsi. Buvo visiškai tylu ir vis dar plūstant baltam rūkui girdėjosi tik ašarinių dujų šnypštimas. Jis grįžo prie lango, susirado krepšį, įsidėjo naują dėtuvę, dar vieną įsikišo į švarko kišenę. Tik dabar pajuto, kaip po liemene žliaugia prakaitas.

Kur milžinas? O kur Dubajus? Haris vėl įsiklausė. Dujų šnypštimas. Ar tik neišgirdo žingsnių tiesiai virš savęs?

Per miglą jis įžiūrėjo dar vieną svetainę ir pravirą virtuvę. Tik viena uždara patalpa. Jis atsistojo šalia durų, atidarė, įkišo dujinį pistoletą ir du kartus iššovė. Vėl uždarė duris ir laukė. Suskaičiavo iki dešimt. Atidarė ir žengė vidun.

Tuščia. Per miglą įžvelgė knygų lentynas, odinį krėslą ir didelį židinį. Virš židinio kabėjo juodą gestapo uniformą vilkinčio vyro portretas. Ar tai sena nacių vila? Haris žinojo, kad norvegų nacių viršininkas Karlas Martinsenas gyveno konfiskuotoje viloje Blinderno kelyje, kol baigė gyvenimą suvarpytas kulkų prie Gamtos mokslų ir matematikos fakulteto.

Haris pasuko atgal, perėjo virtuvę, atidarė duris į tam laikotarpiui būdingą tarnaitės kambarėlį už virtuvės ir rado, ko ieškojęs. Užpakalinius laiptus.

Paprastai tokie laiptai tarnauja kaip avariniai, bet šie nevedė prie jokio išėjimo, tik gilyn į rūsį. O ten, kur anksčiau būta užpakalinių durų, vėl plytėjo mūras.

Haris patikrino, ar dėtuvėje dar likęs vienas dujinis šovinys, ir plačiais begarsiais žingsniais pasileido laiptais į viršų. Koridoriuje iššovė paskutinį šovinį, suskaičiavo iki dešimt ir patraukė tolyn. Jam pastūmus duris, kaklą perrėžė skausmas, bet jis vis tiek įstengė susikaupti. Visi kambariai buvo tušti, o pirmoji patalpa pasirodė esanti užrakinta. Regis, du miegamieji naudojami. Bet viename kambaryje lova buvo be paklodės, o čiužinys – tamsus, tarsi persisunkęs krauju. Ant naktinio stalelio kitame kambaryje gulėjo didelė stora Biblija. Haris nužvelgė knygą. Kirilica. Rusijos stačiatikiai. Šalia gulėjo paruoštas *žuk*. Raudona plyta su šešiomis vinimis. Lygiai tokio paties storio kaip ir Biblija.

Haris grįžo prie užrakintų durų. Nuo prakaito stiklas dujokaukės viduje aprasojo. Jis atsirėmė nugara į sieną priešais, pakėlė koją ir spyrė. Po ketvirto spyrio medis trūko. Haris pritūpė ir paleido seriją į kambarį, tada palaukė, kol vidun pateks dujos iš koridoriaus. Žengė pro duris. Surado elektros jungiklį.

Kambarys buvo didesnis nei kiti. Prie ilgosios sienos stovėjo nepaklota lova su baldakimu. Ant naktinio stalelio blykčiojo žiedas mėlyno akmens akimi.

Haris pakišo ranką po antklode. Vis dar šilta.

Apsidairė. Čia miegojęs žmogus galėjo išeiti pro duris ir užrakinti paskui save. Jei tik vidinėje pusėje nekyšotų raktas. Haris patikrino langą – užvertas ir uždarytas. Pažvelgė į didžiulę spintą prie trumposios sienos. Atidarė.

Iš pirmo žvilgsnio spinta atrodė kaip paprastas baldas. Haris stumtelėjo galinę sieną. Ši pasislinko.

Kelias pasprukti. Vokiškas kruopštumas.

Haris patraukė marškinius ir švarkus į šoną, kyštelėjo galvą už stumdomosios plokštės, atstojančios spintos nugarą. Tvokstelėjo šalto oro gūsis. Šachta. Haris grabinėjo aklai. Į sieną buvo įmūryta geležinė pakopa. Atrodė, kad giliau yra ir daugiau laiptelių, turbūt vedančių į rūsį. Šmėkštelėjo vaizdinys – sapno nuotrupa. Haris jį nuvijo, nusitraukė dujokaukę ir atbulomis įsispraudė už stumdomosios plokštės. Kai pastatė koją ant pakopos ir ėmė lipti žemyn, spintos dugnas atsidūrė akių lygyje ir Haris kažką pastebėjo. Standžią U formos medvilnės skiautelę. Haris čiupo medžiagą, įsikišo kišenėn ir toliau leidosi į tamsą. Skaičiavo laiptelius. Po dvidešimt antro laiptelio koja atsirėmė į kažką kieto. Tačiau statant kitą koją pagrindas staiga suminkštėjo ir suliumpsėjo. Haris prarado pusiausvyrą, bet nukrito minkštai.

Įtartinai minkštai.

Jis liko gulėti, klausėsi nė nekrustelėdamas. Tada iš kelnių kišenės išsitraukė žiebtuvėlį. Uždegė dviem sekundėms. Atleido. Pamatė, kas jam rūpėjo.

Jis gulėjo ant žmogaus.

Neįprastai stambaus ir neįprastai nuogo žmogaus. Oda šalta kaip marmuras, melsva kaip visų dienos senumo lavonų.

Haris nusirito nuo palaikų ir cementinėmis grindimis nuėjo prie pastebėtų bunkerio durų. Čiupinėjo betoninę sieną,

kol užčiuopė elektros jungiklį. Užžiebęs žiebtuvėlį tampi taikiniu, įjungus šviesą taikiniais tampa visi. Kaire ranka spausdamas jungiklį, jis tvirtai suėmė užtaisytą MP-5.

Plykstelėjo šviesos juosta. Nusidriekė žemu siauru koridoriumi.

Haris nustatė, kad, be jo, čia nieko daugiau nėra. Nužvelgė lavoną. Šis gulėjo ant kilimo, juosmenį juosė kraujuoti tvarsčiai. Nuo negyvėlio krūtinės į Harį spoksojo Mergelė Marija. Hario žiniomis, tai reiškė, kad tokios tatuiruotės turėtojas nuo pat vaikystės užsiima nusikalstama veikla. Kadangi ant kūno nesimatė jokių kitų sužeidimų, Haris sumetė, kad jį pribaigė žaizda po tvarsčiais, turbūt padaryta Trulso Berntseno „Steyr".

Haris patikrino bunkerio duris. Užrakintos. Koridoriaus gale trumpąją sieną dengė prie mūro pritvirtinta metalinė plokštė. Kitaip sakant, Rudolfui Asajevui tebuvo vienas kelias pabėgti – tunelis. Ir Haris žinojo, kodėl pirmiausia patikrino visus kitus sprukti tinkamus kelius. Sapnas.

Jis spoksojo į siaurą koridorių.

Uždarų patalpų baimė yra neproduktyvi, tai – netikri pavojaus signalai, kuriuos reikia nugalėti. Jis patikrino, ar MP-5 automate yra dėtuvė. Po velnių. Vaiduokliai egzistuoja tik tada, kai jiems leidi.

Haris pradėjo žingsniuoti.

Tunelis buvo dar siauresnis, nei jis manė. Tad skubiai pasilenkė, bet galva ir pečiai vis tiek lietėsi prie apsamanojusių sienų ir lubų. Jis mėgino duoti smegenims darbo, kad nuslopintų uždarų patalpų baimę. Mąstė, kad šiuo keliu turbūt naudojosi vokiečiai, kad dėl to užpakalinės durys ir užmūrytos. Iš įpročio mėgino šiek tiek susivokti, kokia linkme eina: jei neapsirinka, artėja prie kaimynų namo, prie kurio stovi toks pats vandens bokštas. Tunelis buvo iškastas skrupulingai tiksliai, kai kur ant grindų netgi žiojėjo nutekamieji latakai. Tik keista, kad greitkelius tiesiantys vokiečiai išrausė tokį siaurą tunelį. Kai mintyse ištarė žodį „siauras", uždarų patalpų baimė

užgniaužė kvapą. Haris įsigilinęs skaičiavo žingsnius, bandė įsivaizduoti, kurioje vietoje jis iškiltų žemės paviršiuje. Išorė, laukas, laisvė, kvėpuoti. Skaičiuok, skaičiuok, po velnių! Kai suskaičiavo šimtą dešimt, ant žemės po kojomis subolavo baltas brūkšnys. Jis matė, kaip priekyje užgęsta šviesa, atsigręžęs nusprendė, kad brūkšnys žymi kelio vidurį. Haris įvertino, kad eidamas tokiais mažais žingsneliais bus įveikęs apie šešiasdešimt septyniasdešimt metrų. Tuojau pasieks tikslą. Jis mėgino paspartinti žingsnį, šliurino kaip koks senis. Išgirdo trakštelėjimą ir pažvelgė žemyn. Garsas sklido iš vieno nutekamojo latako. Aštrios briaunos pasisuko; atsivertė ir susiglaudė plačios plokštumos, – visai taip, kaip uždarant ventiliatorius automobilyje. Ir tą pačią akimirką jis išgirdo kitą garsą. Prislopintą dundesį sau už nugaros. Vėl atsigręžė.

Matė, kaip ant metalo spindi šviesa. Metalinė plokštė koridoriaus gale judėjo. Slydo pažeme. Tai ir kėlė garsą. Haris sustojo ir suspaudė paruoštą automatą. Neįžiūrėjo, kas už plokštės, buvo per daug tamsu. Bet tuomet kažkas sutvisko tarsi gražią rudens dieną Oslo fiorde atsispindinti saulė. Akimirką stojo visiška tyla. Hario širdis pasileido šuoliais. Negyvas policininkas gulėjo prigėręs tunelio viduryje. Vandens bokštai. Žemas siauras tunelis. Samanos ant lubų – visai ne samanos, o dumbliai. Tada jis pamatė artėjančią sieną. Žalsvai juodą, su baltais pakraščiais. Pasisuko bėgti. Ir pamatė tokią pačią sieną, artėjančią iš priekio.

41 skyrius

Tai prilygo stovėjimui tarp dviejų priešpriešinių traukinių. Pirmiausia smogė vandens siena priešais jį. Nubloškė atgalios, ir jis pajuto, kaip kakta trenkiasi į grindis, tada vėl pakeliamas ir nunešamas tolyn. Beviltiškai kapanojosi, pirštais ir keliais

braukė per sieną, bandė už ko nors užsikabinti, bet pagautas tokios jėgos neturėjo jokių galimybių. Ūmai viskas baigėsi, lygiai taip pat staiga, kaip ir prasidėjo. Vandenyje susidūrus srautams Haris pajuto dvi priešpriešines bangas. Paskui – kažką sau prie nugaros. Dvi baltos žalsvai blizgančios rankos apglėbė jį iš užpakalio, balti pirštai priartėjo jam prie veido. Haris atsispyrė, apsisuko ir tamsiame vandenyje išvydo lavoną su tvarsčiais, plūduriuojantį tarsi besvoris nuogas astronautas. Pravira burna, lėtai besiplaikstančiais plaukais ir barzda. Haris kojomis įsispyrė į žemę, o galvą įrėmė į lubas. Vanduo siekė iki pat viršaus. Jis palenkė galvą, įžiūrėjo MP-5 automatą ir baltą brūkšnį ant grindų, grybštelėjo vandenį ir ėmė plaukti. Buvo pametęs kryptį, tačiau kai priplaukė lavonas, susigaudė, kurion pusėn sukti, idant sugrįžtų ten, iš kur atėjo. Plaukė įstrižas, kad galėtų kuo plačiau užsimoti ir atsistumti, ir stengėsi neįsileisti jokios kitos minties. Nors liemenė smarkiai tempė žemyn, jam pavyko nenugrimzti. Tačiau kita mintis vis tiek įsibrovė. Jis pasvarstė, ar nepaaukojus kelių sekundžių ir nenusivilkus švarko, plevėsuojančio aplink jį ir didinančio pasipriešinimą. Mėgino sumąstyti, ko griebtis, kaip nuplaukti atgal iki šachtos, neskaičiuoti sekundžių ar metrų. Bet jau pajuto spaudimą galvoje, tarsi kaukolė ruoštųsi sprogti. Ir tada vėl atsėlino mintis. Vasara, penkiasdešimties metrų ilgio lauko baseinas. Ankstus rytas, beveik nėra žmonių, saulė, Rakelė geltonu bikiniu. Olegas ir Haris ruošiasi rungtyniauti, katras toliau nuplauks po vandeniu. Po čiuožimo sezono Olego fizinis pasiruošimas buvo geras, bet Haris pasižymėjo geresne plaukimo technika. Jiems apšylant, Rakelė pritariamai šūkavo ir žaviai kvatojo. Abu norėjo pasipuikuoti, ji virto Frognerio baseino karaliene, o jie – tarnais, laukiančiais jos malonės ir žvilgsnio. Tada pradėjo. Ir nuplaukė lygiai tiek pat. Po keturiasdešimties metrų abu iškilo į paviršių, gaudydami orą ir įsitikinę savo pergale. Keturiasdešimt metrų. Dar liko dešimt metrų iki kito baseino krašto. Atsispyrus nuo baseino sienos, judant priekin

plačiais mostais. Šiek tiek daugiau nei pusė atstumo iki šachtos. Jis neturi jokių vilčių. Jis mirs čia. Mirs dabar, tuojau pat. Atrodė, kad akių obuoliai iššoks iš galvos. Lėktuvas išskrenda vidurnaktį. Geltonas bikinis. Dešimt metrų iki krašto. Jis įstengė dar kartą užsimoti ranka. Gal pajėgs dar kartelį. Bet paskui... paskui jis numirs.

*

Laikrodis rodė pusę keturių nakties. Trulsas Berntsenas važinėjo ratais Oslo gatvėmis, o nesmarkus lietus barbeno ir plekšeno į priekinį stiklą. Važinėjo jau porą valandų. Ne dėl to, kad kažko ieškojo, tiesiog tai jį ramino. Apimdavo ramybė tiek rezgant mintis, tiek viską išmetus iš galvos.

Iš sąrašo, paruošto Hariui Hūlei, kažkas buvo išbraukęs adresą, ir tai padarė ne Trulsas. Gal vis dėlto viskas ne taip jau aišku, kaip jis manė.

Jis vėl permąstė, kas nutiko žmogžudystės vakarą.

Gustas paskambino prie jo durų kamuojamas tokios abstinencijos, kad visas drebėjo, grasino viską išplepėti, jei Trulsas neduos pinigų fiolinui. Dėl kažkokių priežasčių fiolino jau keletą savaičių beveik nebuvo, „adatų parke" siautėjo panika ir už ketvirtį tekdavo pakloti mažiausiai tris tūkstančius. Trulsas patikino, kad jie drauge nuvažiuos iki bankomato, jam tik reikia pasiimti raktelius. Pasičiupo pistoletą „Steyr", puikiai žinojo, ką reikia daryti. Gustas ir vėl grasins, šiuo atžvilgiu narkomanai itin nuspėjami. Bet, jam sugrįžus prie durų, vaikino nebuvo nė padujų. Turbūt užjuto kraują. Trulsas pagalvojo, kad taip ir geriausia, be atlygio Gustas neprasižios. Pagaliau plevėsa ir pats dalyvavo toje vagystėje. Buvo šeštadienis, pagal tvarkaraštį Trulsą galėjo bet kada iškviesti, tad jis nuvažiavo iki „Švyturio", kiek paskaitė, paspoksojo į Martiną Ekhof, išgėrė kavos. Staiga išgirdo sirenas, o po kelių sekundžių

sučirškė jo mobilusis. Su juo susisiekė Operatyvaus valdymo skyrius. Jiems paskambinę ir pranešę apie šūvius adresu Hausmano gatvė numeris 92. O Smurtinių nusikaltimų skyriuje niekas nebudi. Trulsas nubėgo iki tos vietos, ji buvo vos už kelių šimtų metrų nuo „Švyturio“. Pasitelkė visus policininko įgūdžius, nenuleido akių nuo žmonių gatvėje, puikiai žinojo, kad pastebėti dalykai gali būti labai svarbūs. Vienas sutiktasis, jaunas vyras vilnone kepure, stovėjo atsirėmęs į sieną. Iki tos akimirkos, kol priėjo Trulsas. Vyruko žvilgsnis buvo įbestas į policijos automobilį, sustojusį prie nusikaltimo vietos. Trulsas atkreipė į jį dėmesį, nes jam nepatiko į firmos „North Face“ striukės kišenes giliai subruktos rankos. Drabužis vyrukui buvo per didelis, per storas vasaros metui, o kišenėse jis galėjo slėpti bet ką. Vyruko veido išraiška buvo rimta, bet į kvaišalų platintoją jis nepanėšėjo. Pareigūnams vedant Olegą nuo upės iki policijos automobilio, vyrukas staiga atsuko nugarą ir nužingsniavo Hausmano gatve tolyn.

Trulsas tikrai galėtų prisiminti dar dešimt netoli nusikaltimo vietos matytų žmonių, tada apnarplioti juos konspiracijos teorijomis.

Prisiminė būtent šį vyruką, kadangi teko jį vėl pamatyti. Šeimos nuotraukoje, kurią Haris Hūlė parodė jam viešbutyje „Leon“.

Hūlė paklausė, ar jis pažįsta Ireną Hansen, o jis atsakė, kad ne, – ir tai buvo tiesa. Bet Trulsas neprasitarė Hūlei, kad nuotraukoje jis atpažino dar vieną žmogų. Ne tik Gustą, bet ir tą kitą. Tą vyruką. Netikrą brolį. Tokia pačia rimta veido išraiška. Tą žmogų matė netoli nusikaltimo vietos.

Trulsas sustojo Princo gatvėje priešais viešbutį „Leon“. Lūkuriavo įsijungęs nešiojamąją radijo stotelę, kol Operatyvaus valdymo skyrius pagaliau sulaukė Trulsui rūpinčio skambučio.

– Pranešu nulis vienas. Patikrinom pranešimą dėl Blinderno kelio numeris 74. Atrodo, kad įvykdytas užpuolimas. Ašarinės dujos ir smarkus susišaudymas. Tikrai automatinis

ginklas. Vienas nušautas vyras. Nusileidom į rūsį, bet ten pilna vandens. Manom, jog reikia iškviesti „Deltos“ būrį, kad patikrintų antrą aukštą.

– Galit nustatyti, ar liko gyvų?

– Atvažiuokit ir patikrinkit patys! Negirdėjot? Dujos ir automatinis ginklas!

– Gerai, gerai. Ko reikės?

– Keturių patruliuojančių automobilių, kad stebėtų apylinkę. „Deltos“ būrio, kriminalinės ekspertizės specialistų ir... gal santechniko?

Trulsas Berntsenas išjungė stotelę. Išgirdo stabdžių cypimą, pamatė sankryžoje tiesiai prieš automobilį į gatvę išbėgantį ilgakojį vyrą. Pasigirdo niršus signalas, bet pėstysis nekreipė dėmesio ir nužirgliojo link „Leon“.

Trulsas Berntsenas prisimerkė.

Ar čia galėtų žingsniuoti jis? Haris Hūlė?

Vyras spūdino susigūžęs, galva atrodė tarsi įsmukusi tarp nuskurusio apsiausto pečių. Tik vyrui pasukus galvą gatvės žibintas nušvietė veidą, ir Trulsas įsitikino, kad apsiriko. Pamatė pažįstamą, bet ne Hūlę.

Trulsas atsilošė sėdynėje. Dabar jau žino. Laimėtojas aiškus. Policijos pareigūnas nužvelgė savo miestą. Ši vieta vėl priklauso jam. Lietus ant stogo murmėjo apie Hario Hūlės mirtį ir plūdo ašarom, o šios sruvo priekiniu stiklu.

*

Dauguma lankytojų dažniausiai išsibarškindavo iki dviejų, ir tuomet viešbutis „Leon“ nuščiūdavo. Įžengus aukštam vyrui, registratorius pakėlė galvą. Nuo pastoriaus apsiausto ir plaukų kapsėjo vanduo. Vidurnaktį pasirodžius Katui, registratorius kurį laiką teiraudavosi, ką dvasininkas veikė tas kelias dienas, kol čia nesilankė. Bet atsakymai, kurių sulaukdavo, visada bū-

davo varginamai ilgi, dėstomi labai gyvai, išsamiai vaizduojant varganą nepažįstamųjų gyvenimą, tad jis liovėsi kamantinėjęs. Bet šiąnakt Katas atrodė išsekęs labiau nei paprastai.

– Daug darbo šiąnakt? – pasidomėjo registratorius ir tikėjosi išgirsti „taip" arba „ne".

– Ai, žinai, – atsakė senis ir prisivertė šyptelėti. – Žmoniškumas. Žmoniškumas. Manęs ką tik vos nepribaigė.

– Ką? – nustebo registratorius ir iškart pasigailėjo. Tikrai laukia ilgas tęsinys.

– Manęs vos nepervažiavo automobilis, – paaiškino Katas, žingsniuodamas prie laiptų.

Registratorius su palengvėjimu atsipūtė ir vėl įniko į savo komiksus.

Aukštaūgis senis įkišo raktą į spyną ir pasuko. Bet, savo nuostabai, duris rado atrakintas.

Įėjo. Spustelėjo elektros jungiklį, bet lemputė palubėje nesušvito. Jis pakėlė akis. Pamatė, kad šviečia lempa ant naktinio stalelio. Ant lovos sėdintis vyras buvo aukštas, gunktelėjęs kaip ir jis pats, dėvėjo ilgą apsiaustą. Nuo drabužio skvernų ant grindų varvėjo vanduo. Abu vyrai negalėjo labiau skirtis, bet senį pirmąkart pervėrė mintis, kad jaučiasi taip, tarsi žvelgtų į veidrodį.

– Ką darai? – paklausė jis.

– Juk matai – įsilaužiau, – atsiliepė įsibrovėlis. – Patikrinti, ar turi ką nors vertingo.

– Ar ką aptikai?

– Vertingo? Ne. Bet radau štai šitą.

Senis sučiupo, ką jam atmetė. Suspaudė tarp pirštų. Lėtai linktelėjo. Čiupinėjo standžią U formos medvilnės skiautelę. Nebe tokią baltą kaip anksčiau.

– Ar radai pas mane? – paklausė senis.

– Taip. Tavo miegamajame. Spintoje. Susisek.

– Kodėl?

– Nes noriu išpažinti nuodėmes. Ir todėl, kad be šio medžiagos gabalo atrodai nuogas.

Katas stebėjo ant lovos sėdintį susikūprinusį žmogų. Vanduo tekėjo išilgai rando, žemyn žandikauliu, smakru. Kapsėjo ant grindų. Vienintelę kėdę jis buvo pastatęs kambario viduryje. Vieta išpažinčiai. Ant stalo gulėjo pradarytas „Camel" pakelis, o šalia žiebtuvėlio – sumirkusi perlūžusi cigaretė.

– Kaip nori, Hari.

Sagstydamasis apsiaustą jis atsisėdo, tada įkišo U formos apykaklę į pastoriaus marškinių prapjovą. Seniui kyštelėjus ranką į švarko kišenę, Haris krūptelėjo.

– Cigaretės, – nuramino senis. – Mums abiem. Rodos, taviškės prigėrė.

– Gerai kalbi ir norvegiškai.

– Šiek tiek geriau nei švediškai. Bet kadangi esi norvegas, man kalbant švediškai negirdi akcento.

Haris išsitraukė vieną juodą cigaretę. Nužvelgė ją.

– Turi galvoje rusišką akcentą?

– „Sobranie Black Russian", – kalbėjo senis. – Vienintelės geros cigaretės, kurių gali gauti Rusijoje. Dabar gaminamos Ukrainoje. Paprastai nušvilpiu jas iš Andrejaus. Beje, dėl Andrejaus. Kaip jo reikalai?

– Prastai, – atsakė Haris ir leido seniui pridegti jam cigaretę.

– Skaudu girdėti. Beje, dėl to „prastai". Turėtum būti negyvas, Hari. Žinau, kad tada, kai atidariau šliuzus, buvai tunelyje.

– Tikrai.

– Šliuzai atsidarė vienu metu, vandens bokštai stovėjo pilni. Tave turėjo nublokšti į vidurį.

– Taip ir buvo.

– Tada nesuprantu. Dauguma patiria sukrėtimą ir nuskęsta ten, pačiame viduryje.

Haris išpūtė dūmus pro lūpų kamputį.

– Taip, kaip rezistentai, kurie ateidavo pričiupti gestapo viršininko?

– Nežinau, ar traukdamiesi naciai išbandė tuos spąstus.

– Bet išbandei tu. Su slaptuoju agentu.

– Jis elgėsi visai kaip tu, Hari. Vyrai, manantys, kad turi pašaukimą, yra pavojingi. Tiek sau, tiek aplinkiniams. Turėjai prigerti, kaip ir jis.

– Bet, kaip matai, vis dar esu čia.

– Vis tiek nesuprantu, kaip tai įmanoma. Ar tvirtini, jog tada, kai buvai nublokštas vandens, tau užteko oro plaučiuose, kad nenusivilkęs drabužių lediniame vandeny siauru tuneliu nuplauktum aštuoniasdešimt metrų?

– Ne.

– Ne? – senis nusišypsojo, atrodė išties susidomėjęs.

– Ne, plaučiuose oro neužteko. Bet jo pakako keturiasdešimčiai metrų.

– O kas buvo paskui?

– Tada mane išgelbėjo.

– Išgelbėjo? Kas?

– Tas, kuris, kaip minėjai, geba padėti bėdoje, – Haris iškėlė tuščią viskio butelį. – „Jim Beam".

– Tave išgelbėjo viskis?

– Viskio butelis.

– *Tuščias* viskio butelis?

– Anaiptol. Pilnas, – Haris nustūmė cigaretę į lūpų kamputį, nusuko kamštelį, iškėlė apverstą butelį virš galvos. – Sklidinas oro.

Senis nepatikliai spoksojo.

– Tu?..

– Kai plaučiuose nebeliko oro, po vandeniu buvo sunkiausia priglausti lūpas prie gurklio, pasukti butelį taip, kad gurklys būtų nukreiptas viršun ir oras imtų kilti, o aš galėčiau išties įkvėpti. Kaip ir pirmą kartą nardant, kūnas priešinosi. Nes organizmas ne iki galo suvokia fiziką ir bijo prisisiurbti vandens ir prigerti. Ar žinojai, kad plaučiuose telpa keturi litrai oro? Taigi butelio oro ir šiek tiek valios visiškai pakako nuplaukti

dar keturiasdešimt metrų, – Haris pastatė butelį, iš lūpų kampučio išsiėmė cigaretę, skeptiškai ją nužvelgė. – Vokiečiams reikėjo išrausti kiek ilgesnį tunelį.

Haris atsisuko į senį. Pamatė, kaip senas raukšlėtas veidas nušvinta. Pasigirdo juokas, primenantis katerio pukšėjimą.

– Žinojau, kad esi kitoks, Hari. Man pranešė, kad išgirdęs apie Olegą ketini parkakti į Oslą. Tad paklausinėjau apie tave. Ir dabar suprantu, kad pasakojimai nėra laužti iš piršto.

– Na, – tarė Haris, neatitraukdamas akių nuo sunertų pastoriaus rankų. Sėdėjo ant paties lovos krašto, abiem kojom įsirėmęs į grindis, tarsi pasiruošęs šuoliui, ant kojų pirštų perkėlęs tiek svorio, kad tarp vieno bato pado ir grindų jaustų ploną nailono juostelę.

– O kaip dėl tavęs? Ar gandai apie tave laužti iš piršto?

– Kokie?

– Ką gi. Pavyzdžiui, tai, kad Geteborge vadovavai organizuotai heroino platintojų grupuotei ir nužudei policininką.

– Regis, nuodėmes išpažinsi ne tu, o aš.

– Pamaniau, prieš mirtį ir susitikimą su Jėzumi būtų neblogai nusimesti nuodėmių naštą.

Vėl pasigirdo katerio pukšėjimas.

– Puiku, Hari! Puiku! Taip, mes turėjome jo atsikratyti. Jis buvo mūsų degintojas, ir pajutau, kad nebegalime juo pasitikėti. Nenorėjau vėl sėsti už grotų. Ten pilna užsistovėjusios drėgmės, graužiančios sielą. Kaip pelėsiai sieną. Kiekvieną dieną ji pasiglemžia dalelę tavęs, Hari. Palinkėčiau to tik didžiausiam priešui, – jis pažvelgė į Harį. – Tam, kurio nekenčiu labiau už viską.

– Tu žinai, ko aš sugrįžau į Oslą. O kodėl sugrįžai tu? Manau, Švedijoje gali rasti tokią pat gerą rinką kaip ir Norvegijoje.

– Dėl to paties, dėl ko ir tu, Hari.

– Aš?

Prieš atsakydamas Rudolfas Asajevas patraukė juodos cigaretės dūmo.

– Pamiršk. Po to nužudymo policija mynė man ant kulnų. Ir visgi keista, kaip toli pabėgi nuo Švedijos, patekęs Norvegijon.

– O kai atvykai, tapai paslaptinguoju Dubajumi. Vyru, kurio niekas neregėjo. Visi manė, kad bastaisi po miestą naktimis. Kaip Kvadratūros vaiduoklis.

– Man teko slapstytis. Ne vien dėl verslo, bet ir todėl, kad Rudolfo Asajevo vardas policijai būtų sukėlęs blogų prisiminimų.

– Septintasis ir aštuntasis dešimtmečiai, – dėstė Haris. – Heroino vartotojai krito kaip musės. Ar bent paminėdavot juos savo maldose, pastoriau?

Senis patraukė pečiais.

– Neteisiami žmonės, gaminantys sportinius automobilius, parašiutus B.A.S.E. šuoliams, pistoletus arba kitus dalykus, kuriuos žmonės nusiperka linksmybėms ir per jas palydi galvą. Aš tiekiu tai, ko pirkėjai nori: kokybišką prekę už kainą, kuri daro mane konkurencingą. Ką klientai veikia su produktu – jų reikalas. Juk žinai, kad yra opiatus vartojančių piliečių, gyvenančių visavertį gyvenimą.

– Taip. Buvau vienas jų. Skirtumas tarp tavęs ir sportinių automobilių gamintojo tas, kad tu pažeidi įstatymą.

– Turėtum atsargiai plakti įstatymą ir moralę į viena, Hari.

– Tai tikiesi, kad tavo Dievas tau atleis?

Senis parėmė delnu smakrą. Haris matė jo nuovargį, bet suprato, kad šis gali būti suvaidintas, tad budriai sekė pašnekovo judesius.

– Girdėjau, kad esi uolus policininkas ir moralės sergėtojas, Hari. Ar žinai, kad Olegas vis kalbėdavo apie tave su Gustu? Olegas mylėjo tave taip, kaip tėvas nori, kad sūnus jį mylėtų. Uolūs moralistai ir meilės ištroškę tėvai kaip mes galime kalnus nuversti. Mūsų silpnybė ta, kad esame nuspėjami. Tereikėjo luktelėti, kol pasirodysi. Oslo oro uoste turime patikėtinį, kuris peržiūri keleivių sąrašus. Dar prieš tau įsėdant į lėktuvą Honkonge, mes jau žinojome, kad keliauji čionai.

– Mhm. Ar tai atliko degintojas? Trulsas Berntsenas?

Atsakydamas senis tik nusišypsojo.

– O kaip dėl Izabelės Skiojen Rotušėje? Ar ir su ja siejo bendri reikalai?

Senis sunkiai atsiduso.

– Žinai, kad visus atsakymus nusinešiu į kapą. Verčiau jau stipsiu kaip šuo, bet ne kaip išdavikas.

– Na, – nusileido Haris. – O kas nutiko paskui?

– Andrejus sekė tave nuo oro uosto iki „Leon“. Kai virstu Katu, gyvenu įvairiuose panašaus lygio viešbučiuose, ir „Leon“ – vieta, kurioje dažnai apsistoju. Tad užsiregistravau viena diena vėliau už tave.

– Kodėl?

– Kad stebėčiau, kuo užsiimi. Norėjau pažiūrėti, ar neartėji prie mūsų.

– Kaip ir tada, kai čia gyveno Beretė?

Senis linktelėjo.

– Supratau, kad gali būti pavojingas, Hari. Bet man patikai. Tad norėjau duoti tau keletą draugiškų patarimų, – jis atsiduso. – Bet tu neklausei. Žinoma, kad ne. Tokie žmonės kaip tu ir aš nepaklūsta, Hari. Todėl mums ir sekasi. Galiausiai dėl to mes ir sužlungam.

– Mhm. Kokių mano veiksmų taip bijojai? Kad įkalbėsiu Olegą tave išduoti?

– To irgi. Olegas niekada manęs nematė, bet nerimavau, kad Gustas bus priplepėjęs. Gustu negalėjau pasitikėti. Ypač nuo tada, kai pats įniko į fioliną.

Senio akyse šmėstelėjo tai, ko Haris nebesiejo su nuovargiu. Skausmas. Tikras, geliantis skausmas.

– O kai supratai, kad Olegas gali imti su manimi kalbėtis, bandei jį pribaigti? Ir kai tau nepavyko, pasisiūlei man į padėjėjus. Kad nuvesčiau prie Olego slėptuvės?

Senis lėtai linktelėjo.

– Nieko asmeniško, Hari. Tiesiog šiame versle galioja tokios taisyklės. Išdavikai šalinami. Bet tu tai žinai, ar ne?

– Taip, žinau. Bet tai nereiškia, jog nežudysiu tavęs dėl to, kad paklusai taisyklėms.

– Vis tą kartoji. Kodėl to dar nepadarei? Nedrįsti? Ar bijai degti pragare, Hari?

Haris užgesino cigaretę į stalviršį.

– Pirmiausia noriu sužinoti porą dalykėlių. Kodėl nužudei Gustą? Ar bijojai, kad jis tave įduos?

Senis persibraukė baltus plaukus ir užsikišo juos už ausų, panašių į drambliuko Dambio.

– Gusto gyslomis tekėjo blogo žmogaus kraujas, kaip ir manosiomis. Jis buvo skundikas iš prigimties. Vaikis būtų mane iškart įdavęs, jam tereikėjo sumanyti, kaip iš to pasipelnyti. Bet tada jį apėmė neviltis. Fiolino abstinencija. Grynų gryniausia chemija. Kūnas stipresnis už sielą. Kai kamuoja abstinencija, visi tampame išdavikais.

– Taip, – sutiko Haris. – Tada visi tampame išdavikais.

– Aš, – senis kostelėjo, – turėjau jį paleisti.

– Paleisti?

– Taip. Paleisti. Leisti jam nuskęsti. Išnykti. Negalėjau perduoti jam verslo, tiek supratau. Jis buvo gan protingas, paveldėjo tai iš tėvo. Jam trūko kietumo. Tai paveldėjo iš motinos. Bandžiau išmokyti jį atsakomybės, bet egzamino jis neišlaikė, – senis vis braukė plaukus ranka, tarsi bandytų nusikratyti kažkuo aplipusiu. – Neišlaikė egzamino. Prastas kraujas. Tada apsisprendžiau, kad į mano vietą ateis kas nors kitas. Pirmiausia pagalvojau apie Andrejų ir Piotrą. Matei juos? Sibiro kazokai iš Omsko. Kazokas reiškia „laisvas vyras“, ar žinojai? Andrejus ir Piotras buvo mano pulkas, mano stanica. Ištikimi savo atamanui iki mirties. Bet Andrejus ir Piotras nenutuokė apie verslą, supranti?

Haris stebėjo, kaip apmąstymuose paniręs senis ėmė gestikuliuoti.

– Negalėjau patikėti jiems verslo. Tad nusprendžiau, kad tuo žmogumi taps Sergejus. Jis buvo jaunas, leidosi ugdomas, visa ateitis – jam prieš akis...

– Sakei, kad ir pats kadaise turėjai sūnų.

– Gal Sergejus skaičiavo ir prasčiau už Gustą, bet jis buvo drausmingas. Ambicingas. Pasiruošęs daryti tai, ką reikia, kad taptų atamanu. Tad perdaviau jam peilį. Liko paskutinis išbandymas. Juk senais laikais atamanu norintis tapti kazokas turėjo vienui vienas keliauti į taigą ir grįžti su gyvu supančiotu vilku. Sergejus rodė didelį norą, bet turėjau įsitikinti, kad jis gali atlikti *čto nužno*.

– Ką tokio?

– Tai, ką reikia.

– Ar tas sūnus buvo Gustas?

Senis taip stipriai braukė plaukus atgal, kad akys virto dviem siaurais plyšeliais.

– Kai Gustui sukako šeši mėnesiai, mane pasodino į kalėjimą. Jo mama ieškojo paguodos kur tik išmanydama. Bent jau kurį laiką. Ji nesugebėjo rūpintis berniuku.

– Heroinas?

– Socialiniai darbuotojai atėmė iš jos vaiką, surado jam globėjus. Visi vienbalsiai nutarė, kad aš, kalinys, visai neegzistuoju. 1991-ųjų žiemą ji perdozavo. Turėjo padaryti tai anksčiau.

– Sakei, kad parsiradai į Oslą dėl tokios pačios priežasties, kaip ir aš? Dėl sūnaus?

– Išgirdau, kad jis paliko globėjų šeimą ir pasuko šunkeliais. Apsvarsčiau galimybę išvykti iš Švedijos, juk konkurencija Osle – ne didesnė už vidutinę. Sužinojau, kur Gustas dykinėja. Pirmiausia stebėjau jį iš tolo. Jis buvo toks gražus. Velniškai gražus. Žinoma, kaip jo mama. Galėjau tiesiog sėdėti ir nenuleisti nuo jo akių. Žiūrėti, žiūrėti ir galvoti, kad tai mano vaikas, tikras sūnus, – senio balsas sudrebėjo.

Haris nudūrė žvilgsnį į nailono juostelę, kurią buvo gavęs vietoj naujo karnizo, koja spaudė ją prie grindų.

– Ir tada įtraukei jį į savo verslą. Patikrinai, ar galėtų užimti tavo vietą.

Senis linktelėjo. Sušnabždėjo:

– Bet niekada apie tai neužsiminiau. Mirė nesužinojęs, kad esu jo tėvas.

– Kodėl staiga prispaudė tokia skuba?

– Skuba?

– Kodėl staiga prireikė perduoti verslą? Pirmiausia – Gustas, paskui – Sergejus.

Senis liūdnai šyptelėjo. Palinko į priekį, jį apšvietė stalinės lempos šviesa.

– Aš sergu.

– Pamaniau, kad gali būti kas nors panašaus. Vėžys?

– Gydytojai pažadėjo man metus. Tai buvo prieš šešis mėnesius. Tas šventas peilis, kurį naudojo Sergejus, gulėjo po mano čiužiniu. Jauti skausmą metalo paliktoje žaizdoje? Ginklas perdavė tau mano kančią, Hari.

Haris lėtai linktelėjo. Tikra tiesa. Ir netiesa.

– Jei tau liko gyventi tik pusmetis, kodėl taip bijai įkliūti, kad net nužudei savo tikrą sūnų? Jo ilgas gyvenimas prieš tavo trumpą?

Senis dusliai atsikrenkštė.

– Urkos ir kazokai yra paprasti pulko vyrai, Hari. Mes prisiekiame kodeksui, o paskui jo laikomės. Ne aklai, bet atmerktomis akimis. Esame išmokyti tramdyti savo jausmus. Dėl to galime valdyti savo gyvenimą. Abraomas sutiko paaukoti savo sūnų, nes...

– ...taip liepė Dievas. Nė nenutuokiu, apie kokį kodeksą kalbi, bet ar jame teigiama, kad už tavo nusikaltimus turėtų kalėti aštuoniolikmetis? Šiuo atveju – Olegas?

– Hari, Hari, ar nesupratai? Aš nežudžiau Gusto.

Haris spoksojo į senį.

– Tu ką tik pasakei, kad toks tavo kodeksas. Jei reikia, nužudyti savo paties sūnų.

– Taip, bet sakiau ir tai, kad mane pagimdė blogi žmonės. Myliu savo sūnų. Niekada nebūčiau galėjęs atimti Gustui gyvybės. Anaiptol. Aš sakau, velnias lai griebia tą Abraomą ir jo Dievą, – senio juokas pavirto kosuliu. Jis prisidėjo rankas prie krūtinės, prisilenkė prie kelių ir pratrūko be paliovos kosėti.

Haris sumirksėjo.

– Tai kas jį nužudė?

Senis išsitiesė. Dešinėje rankoje laikė revolverį. Didelį ir visai nejuokingą daiktą, dar senesnį nei jo savininkas.

– Prieš ateidamas pas mane be ginklo, turėjai kiek geriau pasvarstyti, Hari.

Haris neatsakė. MP-5 gulėjo užtvindyto tunelio dugne, o graižtvinis šautuvas buvo paliktas pas Trulsą Berntseną.

– Tai kas nužudė Gustą? – pakartojo Haris.

– Nužudyti galėjo bet kas.

Hariui pasirodė, kad seniui grabinėjant gaiduką girdi traškesį.

– Juk žudyti ne taip jau sunku, Hari. Sutinki?

– Sutinku, – patvirtino Haris ir kilstelėjo koją. Po bato padu sušvilpė, ir plona nailono juostelė nuzvimbė iki užuolaidų karnizo.

Haris pamatė klausiančias senio akis, įžvelgė, kaip jo smegenys žaibiškai darbuojasi su pusiau apdorotomis informacijos nuotrupomis.

Nedeganti šviesa.

Pačiam kambario vidury pastatyta kėdė.

Haris jo neapieškojo.

Haris nepasijudino iš ten, kur sėdi.

O gal prieblandoje senis visgi pastebėjo Hario primintą nailono juostelę? Patiestą ant grindų, paskui kylančią užuolaidų karnizu ir ištemptą iki šviestuvo laikiklio ant lubų. Kur kabėjo nebe lempa, o vienintelis dalykas, kurį Haris kartu su pastoriaus apykakle atsinešė iš namo Blinderno kelyje. Mintys apie jį sukosi galvoje, kol gulėjo Rudolfo Asajevo lovoje su

baldakimu – šlaputėlis, gaudydamas kvapą, akyse pasirodant ir vėl dingstant juodiems taškeliams, jausdamas, kad bet kurią akimirką gali nuleipti, iš paskutiniųjų mėgindamas išlaikyti sąmonę, likti šiapus tamsos. Tada atsistojo, nuėjo į miegamąjį ir pasiėmė šalia Biblijos gulintį vabalą.

Rudolfas Asajevas dar spėjo pasitraukti į dešinę, ir plytos vinys susmigo jam ne į galvą, o į odą tarp raktikaulio ir peties raumens, kliudydamos nervų rezginį *plexus brachialis*. Todėl kai po dviejų šimtųjų sekundės senis nuspaudė nuleistuką, dvigalvis raumuo jau buvo suparalyžiuotas, o ranka – smuktelėjusi septyniais centimetrais. Tūkstantąją sekundės dalį, kulkai veržiantis pro seno nagano vamzdį, degdamas čirškė parakas. Po trijų tūkstantųjų sekundės kulka susmigo į lovos kraštą Hariui tarp kojų.

Haris atsistojo. Patraukė į šoną apsauginę svirtelę ir spustelėjo mygtuką. Geležtei iššokus, sutirtėjo peilio rankena. Haris ištiesė ranką žemai, sau palei klubą, ir ilga plonytė geležtė susmigo pro pastoriaus marškinius tarp apsiausto atlapų. Medžiaga ir oda nesudarė jokios kliūties: peilis lengvai sulindo vidun iki pat rankenos. Haris paleido ginklą. Kėdei apvirtus ir dejuojančiam rusui atsitrenkus į grindis, jis suprato, kad Rudolfas Asajevas merdi. Sužeistasis nusirito nuo kėdės, bet liko gulėti ant grindų, kur susirietė kaip pritvota, bet vis dar pavojinga vapsva. Haris apžergė senį, pasilenkė ir trūktelėjo peilį. Pažvelgė į tamsiai raudoną kraują. Turbūt iš kepenų. Ieškodama ginklo senio kairė ranka grabaliojo ant grindų palei suparalyžiuotą dešinę pusę. Ir vieną akimirką Haris panorėjo, kad ta ranka revolverį užčiuoptų, suteiktų dingstį, kurios reikėjo tam, kad...

Haris nuspyrė revolverį, išgirdo, kaip metalas trinkteli į sieną.

– Geležim, – sušvokštė senis. – Palaimink mane geležim, berniuk. Degina. Abiejų labui, viską užbaik.

Haris trumpam užsimerkė. Suvokė, kad nebejaučia neapykantos. Kad ji išgaravo. Maloni balta neapykanta, veikusi kaip degalai, variusi jį pirmyn. Staiga jos nebeliko.

– Ne, ačiū, – atsisakė Haris, peržengė senį ir pasitraukė tolyn. Užsisagstė šlapią apsiaustą. – Išeinu, Rudolfai Asajevai. Vaikino registratūroje paprašysiu, kad iškviestų greitąją. Tada paskambinsiu savo buvusiam šefui ir pasakysiu, kur tave rasti.

Senis tyliai nusijuokė, ir lūpų kamputyje prisikaupė rausvų putų.

– Peiliu, Hari. Tai nebus žmogžudystė, aš jau miręs. Tu nepateksi į pragarą, pažadu. Prie vartų jiems pasakysiu, kad nesitemptų tavęs vidun.

– Mane gąsdina ne pragaras, – Haris įsikišo į kišenę šlapią „Camel" pakelį. – Aš esu policininkas. Mūsų darbas – perduoti įtariamuosius teismui.

Seniui kosėjant, kaupėsi putų.

– Nagi, Hari, tavoji šerifo žvaigždė – plastikinė. Viskas, ką teisėjas gali padaryti – tai skirti man kardomąjį kalinimą, slaugą, paguodą ir morfino. O aš nugalabijau tiek daug žmonių. Konkurentai, kuriuos pakabinau nuo tiltų, pavaldiniai, kaip tas lakūnas, kurį pribaigėme plyta. Taip pat policininkai. Beretė. Pasiunčiau Andrejų ir Piotrą, kad tave nudėtų. Tave ir Trulsą Berntseną. O žinai kodėl? Kad atrodytų, jog jūs nudėjote vienas kitą. Kaip įrodymą būtume palikę ginklą. Nagi, Hari.

Haris nuvalė peilį į paklodę.

– Kodėl norėjot nužudyti Berntseną? Juk jis dirbo jums.

Asajevas pasivertė ant šono, ir, rodos, jam pasidarė lengviau kvėpuoti. Porą sekundžių taip pagulėjo, tada atsiliepė:

– Rizika, Hari. Be mano žinios jis apiplėšė heroino sandėlį Alnabru. Nušvilpė ne mano heroiną. Bet kai matai, kad tavo degintojas toks godus, kad nebegali juo pasitikėti, ir žino tiek, kad gali tave paskandinti, rizikos pasidaro per daug. Ir tada tokie verslininkai kaip aš mažina riziką, Hari. Pamatėme puikią galimybę vienu šūviu nušauti du zuikius. Tave ir Berntseną, – senis tyliai nusijuokė. – Taip, kaip bandžiau atsikratyti tavo berniūkščiu Botsene. Girdi? Dabar pajusk neapykantą, Hari. Beveik nužudžiau tavo berniūkštį.

Haris stabtelėjo prie durų.

– Kas nužudė Gustą?

– Žmonija gyvena pagal neapykantos evangeliją. Sek neapykanta, Hari.

– Kas tavo patikėtiniai policijoj ir miesto taryboj?

– Jei pasakysiu, ar pagelbėsi man padėti tašką?

Haris atsisuko. Linktelėjo. Tikėjosi, kad melas nėra akivaizdus.

– Prieik arčiau, – sušvokštė senis.

Haris pasilenkė. Ir staiga senio rankos kaip suragėjusios žnyplės įsikirto jam į atlapus, prisitraukė arčiau savęs. Pustyklę primenantis garsas sugergždė Hariui ausyse:

– Kaip žinai, sumokėjau vienam narkomanui, kad prisipažintų nužudęs Gustą, Hari. Bet manai, kad taip pasielgiau, nes negalėjau pričiupti Olego, kalinčio slaptoje vietoje. Klysti. Mano vyrukas policijoje prieina prie liudytojų apsaugos programos. Galėjau lygiai taip pat lengvai nudurti Olegą ten, kur jis sėdėjo. Bet apsigalvojau, nenorėjau leisti jam pasprukti taip lengvai...

Haris pamėgino išsivaduoti, bet senis laikė sugriebęs.

– Būčiau pakabinęs jį žemyn galva ir užmovęs permatomą plastikinį maišelį, Hari, – gergždė balsas. – Pylęs vandenį per kulnus. Kad tekėtų visu kūnu ir subėgtų į maišelį. Būčiau viską nufilmavęs. Taip, kad girdėtųsi riksmai. O tada būčiau filmuką nusiuntęs tau. Ir jei paliksi mane gyvą, toks ir bus mano planas. Stebėsiesi, kaip greitai jie paleis mane dėl įrodymų stygiaus, Hari. Ir tada aš surasiu jį, Hari. Prisiekiu, kad surasiu, tad tikrink savo pašto dėžutę, lauk, kol pristatys DVD.

Haris reagavo instinktyviai, tiesiog mostelėjo ranka. Pajuto, kaip geležtė sulenda, susminga giliai. Tada pasuko. Girdėjo, kaip senis kvėpčioja. Suko toliau. Užmerkė akis ir jautė, kaip žarnos ir organai sukasi, plyšta, išvirsta. Ir kai pagaliau išgirdo senį rėkiant, tai buvo jo paties riksmas.

Harį pažadino vieną veido pusę nutvieskę saulės spinduliai. O gal kažkas pasigirdo?

Jis lėtai praplėšė vieną akį ir prisimerkė.

Pamatė svetainės langą ir mėlyną dangų. Jokio garso, bent jau tą akimirką.

Tada užuodė rūkalų prisigėrusios sofos kvapą ir pakėlė galvą. Prisiminė, kur nakvojo.

Naktį jis nuėjo iš senio kambario į savąjį, ramiai susikrovė kanvos lagaminėlį, nulipo laiptais į užpakalinį kiemą, sėdo į taksi ir atvažiavo į vienintelę vietą, kur nesitikėjo būti surastas – į Nybako tėvų namą Opsale. Neatrodė, kad čia kas nors būtų lankęsis, ir pirmiausia Haris puolė naršyti po visus stalčius virtuvėje ir vonioje, kol rado dėžutę su vaistais nuo skausmo. Išgėrė keturias tabletes, nuo rankų nusimazgojo senio kraują, nusileido į rūsį pasižiūrėti, ar Nybakas priėmė sprendimą.

Priėmė.

Haris užlipo į viršų, nusirengė, pakabino drabužius vonioje džiūti, rado vilnonį apklotą ir užmigo ant sofos, nespėjęs suregzti nė vienos minties.

Pakirdęs atsistojo ir nuėjo į virtuvę. Įsimetė į burną dvi piliules nuo skausmo ir užsigėrė stikline vandens. Pravėrė šaldytuvą ir užmetė akį. Apstu gurmaniško maisto: akivaizdu, kad Ireną jis maitino gerai. Vėl apėmė vakarykštis šleikštulys, ir Haris suprato, kad neprisivers praryti nė kąsnio. Grįžo į svetainę. Vakar pastebėjo barą. Prieš atsiguldamas apėjo tą vietą ratu, nusukęs akis.

Jis atidarė baro dureles. Tuščia. Su palengvėjimu atsikvėpė. Apsičiupinėjo kišenę. Netikro aukso sutuoktuvių žiedas. Ir tada jis atpažino garsą.

Tą patį, nuo kurio pakirdo.

Haris priėjo prie pravirų rūsio durų. Įsiklausė. Džo Zavinulis? Jis nulipo laiptais ir patraukė prie sandėliuko. Pažvel-

gė pro tinklą. Stigas Nybakas lėtai sukosi ratu tarsi besvoris astronautas kosmose. Haris pamąstė, ar kišenėje vibruojantis mobilusis telefonas galėtų veikti kaip propeleris? Skambučio garsas – keturi, o gal trys tonai iš kūrinio „Palladium“, atlikto drauge su grupe „Weather Report“, – skambėjo kaip signalas iš anapus. Traukiant telefoną Hariui šmėkštelėjo mintis, kad tai Nybakas jam skambina ir nori pasikalbėti.

Jis pažvelgė į numerį ekrane. Atsiliepė. Atpažino administratorės iš Radiumo ligoninės balsą:

– Stigai? Alio! Ar čia jūs? Niekaip jums neprisiskambiname, Stigai, kur jūs esat? Turėjote dalyvauti susirinkime. Ir ne viename. Mes nerimaujame. Martinas buvo nuėjęs pas jus į namus, bet nieko nerado. Stigai?

Haris nutraukė jos monologą ir įsikišo telefoną į kišenę. Prireiks, Martinos duotasis sugedo per pasiplaukiojimą.

Jis atsinešė iš virtuvės kėdę ir įsitaisė verandoje. Sėdėjo rytinės saulės nušviestu veidu. Išsitraukė cigarečių pakelį, burnon įsikišo vieną nelemtą juodą cigaretę, prisidegė. Kol kas pasitenkins šita. Surinko numerį, kurį buvo įsiminęs labai gerai.

– Rakelė.

– Labas, čia aš.

– Hari? Nepažinau numerio.

– Turiu naują telefoną.

– O, labai džiaugiuosi, girdėdama tavo balsą. Ar viskas pavyko?

– Taip, – atsakė Haris, ir jos džiugus balsas privertė jį nusišypsoti. – Viskas pasisekė.

– Ar karšta?

– Labai karšta. Šviečia saulė. Netrukus valgysiu pusryčius.

– Pusryčius? Ar dabar pas tave ne keturios ar kažkas panašaus?

– Laiko juostų pasikeitimas ir ritmo sutrikimas, – paaiškino Haris. – Lėktuve neužmigau. Radau mums puikų viešbutį Sukumvito kelyje.

– Net neįtari, kaip džiaugiuosi, kad tuoj vėl tave pamatysiu, Hari.

– Aš...

– Ne, Hari, palauk. Kalbu rimtai. Visą naktį nesumerkiau akių ir galvojau apie tave. Kad viskas teisinga. Noriu pasakyti, kad mes tai pajusim. Kaip tik tai ir yra teisinga – pajusti. O, tik pagalvok, jei būčiau pasakiusi „ne“, Hari.

– Rakele...

– Myliu tave, Hari. *Myliu tave.* Supranti? Ar girdi, koks šis žodis aiškus, keistas ir nuostabus? Kaip kokia ryškiai raudona suknelė, kurią vilkint įžvelgiama *potekstė.* Myliu tave. Ar šiek tiek perlenkiu lazdą?

Ji nusijuokė. Haris užsimerkė ir mėgavosi pojūčiais, pačiai maloniausiai saulei bučiuojant odą, o pačiam mieliausiam juokui glamonėjant ausis.

– Hari? Ar tu ten?

– Taip.

– Keista, toks garsas, tarsi būtum visai šalia.

– Mhm. Greitai būsiu labai arti, mylimoji.

– Pakartok.

– Ką pakartot?

– Mylimoji.

– Mylimoji.

– Mmm.

Haris pajuto, kad sėdi ant kažko kieto. Ant kažkokio daikto, įdėto į kišenę. Kyštelėjo ranką. Saulėje žiedas tviskėjo kaip auksinis.

– Klausyk, – tarė jis ir perbraukė pirštu per juodą dryžį, – tu niekada nebuvai ištekėjusi, ar ne?

Ji neatsakė.

– Alio? – paragino Haris.

– Alio.

– Kaip manai, kaip tai būtų buvę?

– Hari, nekvailiok.

– Aš nekvailioju. Žinau, kad nenorėtum tekėti už skolų išieškotojo iš Honkongo.

– Gal ir ne. Bet už ko tada tekėti?

– Nežinau. Kaip dėl civilio, buvusio policininko, Policijos mokykloje skaitančio paskaitas apie žmogžudysčių tyrimą?

– Nemanau, kad tokį pažįstu.

– Gal norėtum susipažinti? Jis moka nustebinti. Įvyksta nuostabių dalykų.

– Juk visada tvirtinai, kad žmonės nesikeičia.

– Taigi, dabar, kai esu žmogus, sakantis, kad žmonės *gali* pasikeisti, tik įrodau, kad pasikeisti galima.

– Aštrialiežuvis.

– Sakykime, teoriškai vertinant, esu teisus. Žmonės gali pasikeisti. Ir praeitį įmanoma palikti praeičiai.

– Ir išvaikyti vaiduoklius?

– Tai ką pasakysi?

– Dėl ko?

– Dėl mano teorinio pasiūlymo tuoktis.

– Ar tai – pasipiršimas? Teorinis? Telefonu?

– Dabar jau nuėjai per toli. Aš tiesiog sėdžiu saulėkaitoje ir šnekučiuojuosi su žavinga moterimi.

– O aš dedu ragelį!

Ji baigė pokalbį, o Haris, užsimerkęs ir plačiai išsišiepęs, sudribo ant virtuvinės kėdės. Sušildytas saulės ir nekamuojamas skausmų. Po keturiolikos valandų ją pamatys. Haris įsivaizdavo Rakelės veido išraišką, kai Gardermoeno oro uoste ji prieis prie įlaipinimo vartų ir išvys jį – sėdintį ir laukiantį. Kaip nušvis Rakelės akys, apačioje ištirpus Oslui. Kaip užmigusi ji nusvarins galvą jam ant peties.

Jis taip tįsojo, kol staiga atvėso. Pramerkė vieną akį. Saulę pridengė debesies kraštas, bet tai neatrodė itin grėsminga.

Jis vėl užsimerkė.

Sek neapykanta.

Seniui tai pasakius, Haris pirmiausia pamanė, kad jam reikia sekti savo paties neapykanta ir jį pribaigti. Bet kas, jei

galvoje jis turėjo ką kito. Jis pasakė tai iškart po to, kai Haris paklausė, kas nužudė Gustą. Ar tai ir buvo atsakymas? Ar jis turėjo omeny, kad Hariui reikia sekti neapykanta ir tai atves jį prie žudiko? Tokiu atveju įtariamųjų yra daug. Tačiau kas turi priežastį labiausiai nekęsti Gusto? Išskyrus Ireną, kuri žmogžudystės metu tūnojo užrakinta.

Vėl pasirodė saulė, ir Haris nusprendė, kad per daug prisigalvojo, kad jo darbas atliktas, kad vertėtų atsipalaiduoti, kad netrukus jam prireiks dar vienos tabletės. Tada paskambins Hansui Kristijanui ir praneš, kad pagaliau Olegui nebegresia pavojus.

Hariui tvokstelėjo dar viena mintis. Kad Trulsas Berntsenas, niekšingas Orgkrimo pareigūnas, negali prieiti prie liudytojų apsaugos programos duomenų. Tai turi būti kas nors kitas. Kas nors iš aukščiau.

Palauk, galvojo jis. Po velnių, sustok. Lai viskas eina velniop. Galvok apie lėktuvą. Naktinį skrydį. Žvaigždes virš Rusijos.

Tada jis vėl nulipo į rūsį, pasvarstė, ar nenupjovus Nybako virvės, atsisakė tos minties ir susirado laužtuvą.

*

92-o namo Hausmano gatvėje durys buvo praviros, bet buto durys – iš naujo užplombuotos ir užrakintos. Galbūt dėl to naujo prisipažinimo, pamanė Haris ir įkišo laužtuvą tarp durų krašto ir staktos.

Viduje viskas atrodė neliesta. Ant svetainės grindų kaip pianino klavišai buvo pasklidę priešpiečio saulės spinduliai.

Jis pastatė kanvos lagaminėlį prie sienos ir prisėdo ant čiužinio. Vėl patikrino, ar vidinėje kišenėje turi bilietą. Pažvelgė į laikrodį. Trylika valandų iki lėktuvo.

Jis apsidairė. Užsimerkė. Bandė įsivaizduoti.

Žmogus su pošalmiu.

Kuris nepratarė nė žodžio, nes žinojo, kad atpažins jo balsą.

Tas žmogus apsilankė čia, pas Gustą. Nesikėsino į nieką, išskyrus gyvybę. Jis nekentė.

Kulka – 9 × 18 mm, Makarovo, labai tikėtina, kad žudikas ir šovė Makarovo pistoletu. Arba „Fort-12“. Blogiausiu atveju – „Odessa“, jei Osle tokių yra. Stovėjo čia. Nuspaudė nuleistuką. Išėjo.

Haris klausėsi, tikėjosi, kad kambarys į jį prabils.

Tiksėjo sekundės, virto minutėmis.

Ėmė mušti bažnyčios laikrodis.

Čia nebebuvo ko ieškoti.

Haris atsistojo ir patraukė prie durų.

Tuomet nutilo laikrodžio dūžis, ir Hario ausis pasiekė garsas. Jis palaukė, kol nuslops paskesnis dūžis. Tada vėl išgirdo. Tylutėlis krepštelėjimas. Buvęs policininkas nutykino du žingsnius atgalios, įėjo į svetainę.

Ji stovėjo prie slenksčio, nusisukusi nuo Hario. Žiurkė. Ruda, ilga blizgančia uodega, rausvomis ausytėmis, keista balta dėmele ant kailiuko tiesiai virš uodegos.

Haris liko stovėti kaip įbestas. Žiurkė šioje vietoje? Nieko kito ir negali tikėtis.

Baltos dulkelės.

Tarsi žiurkė būtų voliojusis skalbimo milteliuose. Arba...

Haris apsidairė. Tarp čiužinių stovėjo didžiulė peleninė. Jis žinojo, kad turi tik vieną šansą, tad nusiavė batus, aidint kitam dūžiui įsėlino į svetainę, stvėrė peleninę ir sustingo per pusantro metro nuo žiurkės, o ši vis dar jo nepastebėjo. Apskaičiavo laiką. Vėl mušant laikrodžiui, jis metėsi pirmyn atkišęs peleninę. Žiurkė nespėjo sureaguoti, o jau kiūtojo po stiklu. Haris girdėjo šnypštelėjimą, jautė, kaip pavožtas graužikas blaškosi pirmyn atgal. Jis nutempė peleninę grindimis iki lango, kur riogsojo šūsnis žurnalų, ir užkrovė juos ant peleninės. Pradėjo paieškas.

Bute patikrino visus stalčius ir spinteles, bet neaptiko jokio siūlo ar raištelio.

Tada čiupo svetainės kilimą ir ištraukė vieną giją. Gavo ilgą virvelę, kurios turėtų pakakti. Jos gale užmezgė kilpą. Nuėmė žurnalus ir kilstelėjo peleninę – tiek, kad galėtų pakišti ranką. Pasiruošė neišvengiamam dalykui. Jausdamas, kaip žiurkės dantys susminga į minkštuosius audinius tarp nykščio ir smiliaus, pavertė peleninę ir kita ranka griebė graužiką už nugaros. Žiurkė šnypštė, o Haris nužėrė kelias kruopelytes nuo nugaros šerių. Lyžtelėjo. Kartu. Pernokusi papaja. Fiolinas. Kažkas visai čia pat įsirengė slėptuvę.

Haris užmovė kilpą žiurkei ant uodegos ir suveržė prie pat kūno. Padėjo ją ant grindų ir paleido. Žiurkė šmurkštelėjo šalin, o Hario delnu slydo virvelė. Urvelin.

Haris sekė iš paskos. Į virtuvę. Žiurkė nėrė už riebalais apskretusios viryklės. Haris palenkė senovišką griozdą ir patraukė jį į save. Sienoje žiojėjo kumščio dydžio skylė, ten šnypštimas nutilo.

Virvelė liovėsi vinguriavusi.

Jis įkišo sukandžiotą ranką į angą. Apčiupinėjo urvelio sienas. Tiek kairėje, tiek dešinėje buvo pritvirtinta izoliacinė medžiaga. Tada patikrino virš skylės. Ertmė. Sluoksnis nugraužtas. Viena viryklės koja Haris prispaudė gijos galą, nuėjo į vonios kambarį, nukabino skrepliais ir seilėm aptaškytą veidrodį. Sudaužė jį į praustuvo kampą ir pasiėmė tinkamą šukę. Užsuko į kambarį, nuplėšė tiesiai prie sienos priveržtą stalinę lempą ir sugrįžo į virtuvę. Padėjo šukę ant grindų, jos kraštą įstūmė į skylę. Lempos kištuką įkišo į lizdą prie viryklės ir nukreipė šviesą į angą. Artino lempą prie sienos, kol gavo reikiamą kampą ir pamatė.

Slėptuvė.

Per pusmetrį virš grindų ant kablio kabėjo medžiaginis krepšelis.

Skylė buvo per siaura, kad galėtum įkišti ranką, sulenkti alkūnę ir pasiekti krepšelį. Haris suko galvą. Kokį įrankį naudojo

savininkas, norėdamas pasiekti savo podėlį? Jis peržiūrėjo visus buto stalčius ir spinteles, tada mintyse perkratė visus vaizdus.

Plieninė viela.

Jis nuėjo į kambarį. Viela gulėjo ten, kur matė ją, kai pirmą kartą lankėsi čia su Beate. Kyšojo iš po čiužinio, sulenkta devyniasdešimties laipsnių kampu. Tik savininkas galėjo suprasti, kam ji skirta. Haris nusinešė ją į virtuvę, įkišo angon ir Y formos galu nukabino krepšelį.

Krepšelis buvo sunkus. Tokio svorio, kaip Haris ir tikėjosi. Radinį reikėjo ištraukti pro angą.

Jis kabėjo pakankamai aukštai, kad nepasiektų žiurkės, bet šioms vis tiek pavyko pragraužti dugne skylę. Haris papurtė, ir nubiro kelios krepšelyje esančių miltelių kruopelytės. Tai paaiškina baltą dėmę žiurkei ant nugaros. Haris atrišo krepšelį. Išėmė tris nedidelius maišelius su fiolinu, turbūt supakuotu ketvirčiais. Nerado visų narkomanui reikalingų įrankių, tik šaukštelį sulenktu kotu ir panaudotą švirkštą.

O jis gulėjo krepšelio dugne.

Kad nepaliktų pirštų atspaudų, Haris suėmė jį su pašluoste.

Apsirikti neįmanoma. Gremėzdiškas, keistas, beveik juokingas. „Foo Fighters“. Ten gulėjo „Odessa“. Haris pauostė ginklą. Jei iššovus ginklas neišvalomas ir nesutepamas aliejumi, paraką galima užuosti ne vieną mėnesį. Iš šio šauta ne taip jau seniai. Jis patikrino dėtuvę. Aštuoniolika. Kad būtų pilna, trūko dviejų šovinių. Hariui nekilo abejonių.

Tai – žmogžudystės įrankis.

*

Kai Haris užėjo į žaislų parduotuvę Didžiojoje gatvėje, iki skrydžio dar buvo likę dvylika valandų.

Parduotuvėje rado du rinkinius su pirštų atspaudų paėmimo įranga. Pasirinko brangesnį, su didinamuoju stiklu, šviesos

diodų lempute, teptuku minkštais šereliais, trijų spalvų milteliais, juostele pirštų atspaudams paimti ir katalogu visų šeimos narių pirštų atspaudams dėti.

– Sūnui, – paaiškino Haris mokėdamas.

Mergina prie kasos profesionaliai šyptelėjo.

Jis grįžo į Hausmano gatvę ir ėmėsi darbo. Ieškodamas pasišvietė juokingai maža šviesos diodų lempute, ryškindamas barstė miltelius iš miniatiūrinės dėžutės. Net ir teptukas buvo toks mažutis, kad Haris jautėsi kaip milžinas iš *Guliverio kelionių*.

Atspaudų aptiko ant pistoleto rankenos.

Ir vieną labai gerai matomą pirštо, turbūt nykščio, atspaudą rado ant švirkšto stūmoklio krašto, kur matėsi ir juosvų taškelių. Haris galėjo lažintis, kad tai – parako dalelytės.

Kai visi pirštų atspaudai atsidūrė ant plastiko folijos, Haris juos palygino. Pistoletą ir švirkštą laikė tas pats žmogus. Haris patikrino sienas ir grindis palei čiužinį, rado keletą atspaudų, bet nė vienas neatitiko rastųjų ant pistoleto.

Jis atidarė kanvos lagaminėlį, atsegė vidinę šoninę kišenę, kai ką ištraukė ir padėjo ant virtuvinio stalo. Tada uždegė šviesos diodą.

Pažvelgė į laikrodį. Dar vienuolika valandų. Marios laiko.

*

Laikrodis rodė antrą valandą, ir įeidamas į restoraną „Schrøder“ Hansas Kristijanas Simonsenas atrodė sutrikęs.

Haris sėdėjo tolimiausiame kampe prie lango, prie savo pamėgto staliuko.

Hansas Kristijanas atsisėdo.

– Gera? – paklausė jis ir linktelėjo į kavinuką priešais Harį.

Haris papurtė galvą.

– Ačiū, kad atėjai.

– Ką tu, šeštadienis – laisva diena. O laisvadieniais nėra ką veikti. Kas vyksta?

– Olegas gali grįžti namo.

Advokatas nušvito.

– Ar tai reiškia...

– To, kas Olegui kėlė pavojų, nebėra.

– Nebėra?

– Taip. Ar vaikinukas toli nuo čia?

– Ne. Maždaug dvidešimt minučių nuo miesto ribos. Nitedalio savivaldybėje. Ką turi galvoje – nebėra?

Haris pakėlė kavos puodelį.

– Ar tikrai nori žinoti, Hansai Kristijanai?

Advokatas pažvelgė į Harį.

– Ar tai reiškia, kad išaiškinai ir bylą?

Haris neatsakė.

Hansas Kristijanas pasilenkė į priekį.

– Tu žinai, kas nužudė Gustą, ar ne?

– Mhm.

– Kaip sužinojai?

– Tiesiog sutapo keli pirštų atspaudai.

– Ir kas...

– Nesvarbu. Bet aš išvykstu, tad būtų puiku šiandien atsisveikinti su Olegu.

Hansas Kristijanas nusišypsojo. Skausmingai, bet šypseną visgi išspaudė.

– Turi galvoje, prieš tau ir Rakelei išvykstant?

Haris sukiojo kavos puoduką.

– Tai ji tau papasakojo?

– Drauge pietavome. Pažadėjau kelias dienas prižiūrėti Olegą. Kiek supratau, kažkas atvyks iš Honkongo ir jį pasiims. Kažkas iš tavo žmonių. Bet turbūt ne taip supratau, nes maniau, kad dabar esi Bankoke.

– Šiek tiek pavėlavau. Noriu tavęs kai ko paprašyti.

– Ji pasakė dar kai ką. Prasitarė, kad pasipiršai.

– O?

– Taip. Žinoma, savotiškai.

– Na...

– Ir ji pasakė, kad apie tai pagalvojo.

Haris pakėlė ranką, nebenorėjo išgirsti daugiau.

– Hari, pagalvojusi ji nusprendė, kad ne...

Haris atsikvėpė.

– Gerai.

– Pasakė, kad nebegalvos daugiau apie tai. Ir atsiduos jausmams.

– Hansai Kristijanai...

– Ji sutiko, Hari.

– Paklausyk, Hansai Kristijanai.

– Ar girdėjai? Ji nori ištekėti už tavęs, Hari. *Lucky bastard**, – Hanso Kristijano veidas spinduliavo tarsi iš laimės, bet Haris žinojo, kad taip švyti neviltis. – Ji sakė, kad nori būti su tavimi iki jūsų dienų galo, – jo Adomo obuolys šokčiojo aukštyn žemyn, o balsas svyravo tarp falceto ir verksmo. – Ji sakė, kad nori, jog viskas būtų tiesiog gerai, ir tik su tavimi. Ji nori su tavimi patirti šilto ir šalto. Ir su tavimi išgyventi nuostabių akimirkų.

Haris žinojo, kad pašnekovas cituoja ją žodis žodin. O kodėl gali tai padaryti? Nes kiekvienas žodis išdegintas jo širdyje.

– Ar labai ją myli? – paklausė Haris.

– Aš...

– Ar meilės pakaks, kad visą gyvenimą rūpintumeisi ja ir Olegu?

– Ką...

– Atsakyk.

– Taip, žinoma, bet...

– Prisiek.

– Hari.

– Sakau, prisiek.

* Laimingas niekšelis. (Angl.)

– Aš... aš prisiekiu. Bet juk tai nieko nekeičia.

Haris kreivai šyptelėjo.

– Tu teisus. Niekas nesikeičia. Niekas negali pasikeisti. Niekada ir negalėjo. Upė teka ta pačia prakeikta vaga.

– Tai juk beprasmiška. Aš nesuprantu.

– Suprasi, – patikino Haris. – Ji irgi supras.

– Bet... jūs vienas kitą mylit. Ji pasakė tiesiai šviesiai. Esi jos gyvenimo meilė, Hari.

– O ji – mano. Visada ja buvo. Visada bus.

Hansas Kristijanas žvelgė sumišęs, beveik užjausdamas.

– Ir vis tiek nenori jos turėti?

– Nieko nenoriu labiau nei jos. Bet neaišku, ar ilgai dar būsiu. Ir jei manęs neliks, galios tavo pažadas.

Hansas Kristijanas prunkštelėjo.

– Ar dabar nesielgi kiek teatrališkai, Hari? Aš net nežinau, ar ji manęs nori.

– Įtikink ją, – rodės, kad skausmas kakle nebeleidžia įkvėpti. – Pažadi?

Hansas Kristijanas nebyliai linktelėjo.

– Pamėginsiu.

Haris delsė. Tada ištiesė ranką.

Hansas Kristijanas ją paspaudė.

– Esi šaunus vyrukas, Hansai Kristijanai. Išsaugojau tavo numerį kaip H, – Haris kilstelėjo mobilųjį. – Nors raide H buvo pažymėtas Halvorseno telefonas.

– Kieno?

– Tiesiog gero bendradarbio, kurį vėl tikiuosi pamatyti. Jau turiu eiti.

– Ko imsiesi?

– Susitiksiu su Gusto žudiku.

Haris atsistojo, atsisuko į barą ir linktelėjo Ninai, o ši pamojavo atsakydama.

Kai atsidūrė lauke ir laviruodamas tarp automobilių ėjo per gatvę, pajuto prasidedančią reakciją. Už akių obuolių

įvyko sprogimas, kaklas grasino pratrūkti. O Dovrės gatvėje klioktelėjo tulžis. Sulinkęs ir prisišliejęs prie sienos jis sustojo vidury tylios Dovrės gatvės ir išpylė Ninos kiaušinius, kiauliena ir kavą. Tada išsitiesė ir nuėjo link Hausmano gatvės.

*

Nepaisant visko, galų gale įsipiršo labai paprastas sprendimas.

Skambant šaukimo signalui, sėdėjau ant nešvaraus čiužinio ir klausiausi, kaip plaka mano persigandusi širdis. Vyliausi, kad jis atsilieps, bet kartu tikėjausi, kad ne.

Jau ketinau nutraukti ryšį, kai mano įbrolis vis dėlto atsiliepė – bejausmiu ir aiškiu balsu.

– Steinas.

Kartais pagalvodavau – koks tinkamas vardas. Nepramušamas dangalas ant kieto kaip akmuo vidaus. Nepaveikiamo, atšiauraus, sunkaus. Bet net ir akmenys turi silpną vietą, per kurią trinktelėjus suskyla. Steino atveju tai buvo paprasta.*

Aš kostelėjau.

– Čia Gustas. Žinau, kur yra Irena.

Girdėjau jo lengvą kvėpavimą. Steinas visada lengvai kvėpavo. Galėjo bėgti valandų valandas, jam beveik nereikėjo deguonies. Ar priežasties bėgti.

– Kurgi?

– Taigi, – tariau. – Aš žinau kur, bet šitos žinios kainuoja.

– Kodėl?

– Nes man reikia pinigų.

Pajutau karščio bangą. Ne, veikiau šalčio. Jaučiau jo neapykantą. Girdėjau, kaip jis nuryja.

– Kie...

– Penkių tūkstančių.

– Gerai.

* *Stein* – akmuo. (Norv.)

– Tai yra, dešimt.

– Sakei, penkių.

Šūdas.

– Bet tai skubu, – pareiškiau, nors žinojau, kad jis jau pašokęs ant kojų.

– Gerai. Kur esi?

– Hausmano gatvė numeris 92. Spyna sugadinta. Trečias aukštas.

– Ateinu. Niekur nedink.

Dingti? Susiradau žiebtuvėlį, iš peleninės išsitraukiau kelias nuorūkas ir nuėjęs į virtuvę spengiančioje popiečio tyloje traukiau dūmą. Šūdas, kaip čia karšta. Kažkas sušiugždėjo. Pažvelgiau garso pusėn. Vėl žiurkė: graužikas brazdinosi palei sieną.

Triukšmas sklido iš už viryklės. Kokia puiki slaptavietė.

Surūkiau antrą nuorūką.

Ir staiga stryktelėjau.

Viryklė pasirodė velniškai sunki, bet paskui pamačiau, kad užpakaly yra du ratukai.

Žiurkės urvas už viryklės buvo didesnis, nei įprasta.

Olegai, Olegai, mano brangusis drauge. Tu gudrus, bet šito išmokai iš manęs.

Puoliau ant kelių. Besidarbuodamas su viela jau apkvaitau. Pirštai drebėjo, norėjosi juos nusikąsti. Pajutau, kad užkabinau, bet nusprūdo. Ten turi būti fiolino. Privalo!

Pagaliau užkabinau, ir tai buvo nemaža žuvelė. Ištraukiau. Didelis sunkus krepšiokas. Atrišau. Turi būti, turi būti.

Guminis raištis, šaukštas, švirkštas. Ir trys maži permatomi maišiokai. Viduje – balti milteliai su rudomis kruopelytėmis. Mano širdis uždainavo. Vėl susitikau su savo vieninteliu draugu ir meilužiu, kuriuo visada galėjau pasikliauti.

Du maišiokus įsikišau į kišenę, o trečią atidariau. Dabar, jei būsiu taupus, man užteks visai savaitei. Belieka susileisti šitą ir išsinešdinti, kol nepasirodė Steinas ar kas nors kitas. Kelis grūdelius subėriau į šaukštą ir spragtelėjau žiebtuvėliu.

Paprastai įlašindavau kelis lašus citrinų koncentrato. Tokį nusiperki buteliuke ir lašini į arbatą. Dėl citrinų sulčių masė nesušoka gumuliukais ir pavyksta viską sutraukti į švirkštą. Bet neturėjau nei citrinos, nei kantrybės, dabar man rūpėjo tik viena – kad tas skystis patektų į kraują.

Raiščiu susiveržiau ranką, dantimis suėmiau stūmoklį ir pritraukiau švirkštą. Radau didelę melsvą kraujagyslę. Pakreipiau adatą reikiamu kampu, kad turėčiau kuo didesnį plotą durti ir kuo mažiau drebėčiau. Tirtėte tirtėjau. Prakeiktas drebulys.

Nepataikiau.

Vieną kartą. Kitą. Įkvėpiau. Per daug negalvok, nesidžiauk, nepanikuok.

Aštri adata šokčiojo. Taikiau į mėlyną kraujagyslę.

Vėl pro šalį.

Kovojau su neviltim. Pagalvojau, gal šiek tiek miltukų surūkyti, kad nusiraminčiau. Bet aš norėjau apkvaisti, to smūgio, kai visa dozė patenka tiesiai į kraują, tiesiai į smegenis. Orgazmas, laisvas krytis!

Akis raižė šiluma ir saulės šviesa. Nuėjau į kambarį, atsisėdau šešėlyje prie trumpesnės sienos. Šūdas, dabar nematau tos prakeiktos kraujagyslės! Ramiai. Palaukiau, kol išsiplės lėliukės. Laimė, mano rankos baltavo kaip kino ekranas. Kraujagyslė atrodė kaip upė Grenlandijos žemėlapyje. Greičiau!

Nepataikiau.

Nebeturėjau jėgų, pajutau, kaip plūsta ašaros. Cyptelėjo bato padas.

Buvau taip susitelkęs, kad neišgirdau jo ateinant. O kai pažvelgiau aukštyn, mano akys buvo pritvinkusios ašarų ir formos susiliejo kaip vaizdas atrakcionų parko veidrodyje.

– Labas, Vagišiau.

Jau seniai niekas manęs taip nevadino.

Išmirksėjau ašaras. Ir formos vėl tapo pažįstamos. Taip, vėl viską pamačiau. Net ir pistoletą. Iš repeticijų kambario ginklo nepavogė jokie įsibrovėliai, kaip kad maniau.

Keista, kad manęs tai visai neišgąsdino. Anaiptol. Iškart visiškai nurimau.

Vėl pažvelgiau į kraujagyslę.

– Nedaryk to, – pasigirdo balsas.

Pažiūrėjau į ranką – romią kaip kišenvagio. Tai – mano šansas.

– Aš tave nušausiu.

– Nemanau, – atkirtau. – Nes tada niekada nesužinosi, kur dėjosi Irena.

– Gustai!

– Tik darau tai, ką reikia, – pasakiau ir įsmeigiau. Pataikiau. Pakėliau nykštį, kad paspausčiau stūmoklį. – O tu irgi gali daryti tai, ką reikia.

Vėl ėmė mušti bažnyčios laikrodis.

*

Haris sėdėjo šešėlyje prie trumposios sienos. Ant čiužinio krito gatvės žibinto šviesa. Jis pažvelgė į laikrodį. Devynios. Trys valandos iki skrydžio į Bankoką. Skausmas kakle staiga paūmėjo. Kaip saulės skleidžiama šiluma, prieš jai pranykstant po debesiu. Bet netrukus saulės nebeliks, skausmas išblės. Haris žinojo, kaip viskas baigsis, visa tai – neišvengiama kaip ir jo sugrįžimas į Oslą. Žinojo ir tai, kad žmogiškasis tvarkos ir sąsajų poreikis privertė jį ieškoti tam tikros logikos. Juk mintis, jog viskas tėra šaltas chaosas be prasmės, yra sunkiau pakeliama nei pačios baisiausios tragedijos suvokimas.

Ieškodamas cigarečių jis įkišo ranką į švarko kišenę ir pirštų galiukais pajuto peilio rankeną. Apėmė jausmas, kad privalėjo juo atsikratyti, kad ginklą lydi prakeiksmas. Kaip ir jį patį. Bet niekas nebūtų pasikeitę, prakeiksmas lydi jį seniai. Ir tas prakeiksmas baisesnis už bet kokią geležtę, parodantis, kad Hario meilė – kaip maras, kurį jis sėja aplink save. Kaip, anot Asajevo, peilis perduoda savininko kančią ir ligą tam, į kurį

susminga geležtė, taip ir visiems, kurie leidosi mylimi Hario, teko susimokėti. Jie buvo sunaikinti, atimti iš jo. Visi. Teliko vaiduokliai. O dabar – Olego ir Rakelės eilė.

Haris atidarė cigarečių pakelį ir dirstelėjo vidun.

Ką jis sau manė? Kad staiga išsivaduos nuo prakeiksmo, paspruks su jais į kitą Žemės rutulio pusę ir ilgai bei laimingai gyvens? Jis galvojo apie tai, nenuleido akių nuo laikrodžio ir svarstė, kada vėliausiai reikėtų išvažiuoti iš čia, kad visgi suspėtų į lėktuvą. Jis klausė savo godžios egoistiškos širdies.

*

Haris išsitraukė sulamdytą šeimos nuotrauką ir vėl ją nužvelgė. Irena. Ir brolis, Steinas. Tas, pilkšvų akių. Jį sutikęs savo atminties duomenų bazėje Haris surado du atitikmenis. Pirmąjį – nuotraukoje. Antrąjį – tą vakarą, kai atvyko į Oslą. Steinas vaikštinėjo Kvadratūroje. Tiriantis žvilgsnis, kuriuo jis pervėrė Harį, sukėlė minčių, kad vaikinas iš policijos. Bet ta prielaida buvo klaidinga. Labai toli nuo tiesos.

Tada ant laiptų pasigirdo žingsniai.

Suskambo bažnyčios varpas. Silpnas ir vienišas garsas.

*

Trulsas Berntsenas užlipo laipteliais ir nužvelgė duris. Jautė, kaip daužosi širdis. Jie vėl susitiks. Jis ir džiaugėsi, ir baiminosi. Įkvėpė.

Tada paspaudė skambučio mygtuką.

Pasitaisė kaklaraištį. Su kostiumu jautėsi nekaip. Bet kai Mikaeliui pažadėjo ateiti į įkurtuvių vakarėlį, suprato, kad kitos išeities nėra.

Aplinkui blizgantis žalvaris, susirinkę visi, pradedant iš pareigų besitraukiančiu policijos viršininku, baigiant senu konkurentu – Smurtinių nusikaltimų skyriaus viršininku Gunaru Hagenu. Ateis ir politikai. Žavi poniutė iš miesto tarybos, į kurios nuotraukas jis tiek spoksojo. Izabelė Skiojen. Pasirodys ir kelios televizijos žvaigždės, apie kurių pažintis su Mikaeliu Trulsas neturėjo žalio supratimo.

Prasivėrė durys.

Ūla.

– Kaip gražiai atrodai, Trulsai, – pagyrė ji. Vakarėlio šeimininkės šypsena. Spinduliuojančios akys. Bet Trulsas iškart susivokė, kad atvyko per anksti.

Jis linktelėjo ir neįstengė atsakyti taip, kaip, savaime suprantama, priderėjo: kad ir ji atrodanti puikiai.

Moteris paskubom prie jo glustelėjo, paragino užeiti vidun ir prisipažino, kad dar neišpilstė svečiams sutikti skirto šampano. Tada nusišypsojo, pagrąžė rankas ir su nerimu nužvelgė laiptus, vedančius į antrą aukštą. Turbūt vildamasi, kad pasirodys Mikaelis ir užims Trulsą. Bet Mikaelis veikiausiai persirenginėjo, tyrinėjo savo atvaizdą veidrodyje, tikrino, ar gerai prigludę plaukai.

Ūla per greitai ir kiek karštligiškai čiauškėjo apie žmones iš tų laikų, kai augo Manglerude. Ar Trulsas žinąs, kuo jie dabar užsiima?

Trulsas nežinojo.

– Nebepalaikau su jais ryšio, – prisipažino jis. Nors nujautė, kad moteriai ne paslaptis, jog jis niekada nepalaikė su jais ryšio. Nė su vienu: Gogenu, Džimiu, Andersu, Krokiu. Trulsas turėjo tik vieną draugą – Mikaelį. O šis pasirūpino, kad Trulsas būtų ranka pasiekiamas. Net ir tada, kai pats nusiyrė į priekį tiek socialiniu, tiek karjeros požiūriu.

Nebeliko ką pridurti. Namų šeimininkė išsisėmė. Nuo pat pradžių buvo išsisėmusi. Tada pasidomėjo:

– O kaip moterys, Trulsai? Ar yra kas nors naujo?

– Ir čia nieko naujo, – jis pamėgino kalbėti taip pat žvaliai, kaip ir ji. Ir išties užsigeidė to svečiams sutikti skirto gėrimo.

– Ar tikrai nėra nė vienos, kuri galėtų pavergti tavo širdį?

Ji pakreipė galvą ir juokdamasi pamerkė akį, bet jis matė, kad moteris jau gailisi paklaususi. Gal todėl, kad išvydo raudonį jo veide. O gal dėl to, kad ir pati žinojo atsakymą, nors niekas niekada jai ir nesakė. Taip, viena yra. Tu, Ūla, tu gali pavergti mano širdį. Štai: jis, per tris žingsnius atsilikęs nuo superporos – Ūlos ir Mikaelio, kulniuoja Manglerude, visada šalia, visada pasiruošęs pasitarnauti, nors žvilgsnis, bylojantis: „Man nuobodu, bet neturiu ko daugiau imtis“, to ir neišduoda. O širdis liepsnoja jausmais, ir akies krašteliu jis stebi kiekvieną Ūlos miną ar judesį. Jis negali jos gauti, žino, kad tai neįmanoma. Bet vis tiek trokšta taip, kaip žmogus trokšta skraidyti.

Pagaliau Mikaelis nulipo laiptais. Iš po švarko traukė rankogalius, kad išlįstų marškinių sąsagos.

– Trulsai! – šūktelėjo perdėtai nuoširdžiai, paprastai taip sveikinamasi su nepažįstamaisiais. – Ko toks ištįsęs veidas? Švenčiame įkurtuves!

– Maniau, kad sveikinsime naująjį policijos viršininką, – tarstelėjo Trulsas ir apsidairė. – Šiandien pranešė per žinias.

– Informacijos nutekėjimas, tai dar neoficialu. Bet šiandien aplaistysime tavo terasą, Trulsai! Kaip reikalai su šampanu, mieloji?

– Jau pilu, – atsakė Ūla, nuo vyro peties nubraukė nematomą dulkelę ir pradingo.

– Ar pažįsti Izabelę Skiojen? – pasidomėjo Trulsas.

– Taip, – atsakė Mikaelis vis dar šypsodamas. – Šįvakar ateis. Kodėl klausi?

– Šiaip sau, – Trulsas įkvėpė. Tai nutiks dabar arba niekada. – Norėjau paklausti kito dalyko.

– Taip?

– Prieš kelias dienas buvau nusiųstas į viešbutį „Leon“ suimti vyruko. Turbūt žinai tą vietą?

– Manau, kad žinau, taip.

– Bet tuomet pasirodė du man nepažįstami policininkai ir norėjo suimti mus abu.

– Dubliuotas įsakymas? – nusijuokė Mikaelis. – Pasikalbėk su Finu, tai jis koordinuoja operatyvines operacijas.

Trulsas lėtai papurtė galvą.

– Nemanau, kad tai buvo dubliuotas įsakymas.

– Ne?

– Manau, kad kažkas pasiuntė mane tenai tyčia.

– Ar manai, kad kažkas norėjo iškrėsti tau pokštą?

– Taip, kažkas su manimi papokštavo, – pritarė Trulsas ir tyrinėjo Mikaelio žvilgsnį, bet nepastebėjo jokių ženklų, rodančių, kad Mikaelis supranta, apie ką *iš tikrųjų* kalbama. O gal jis vis dėlto apsirinka? Trulsas nurijo. – Pamaniau, gal čia yra kas nors, apie ką žinai, prie ko irgi prisidėjai?

– Aš? – Mikaelis atlošė galvą ir garsiai nusijuokė. O kai Trulsas dirstelėjo jam į burną, prisiminė, kad mokyklos stomatologas Mikaelio dantyse niekada nerado nė vienos skylutės. Mikaelio neprigriebė netgi Karius ir Baktus*.

– Gaila, kad nedalyvavau! – kvatojo Mikaelis. – Sakyk, ar jie paguldė tave ant grindų ir surakino antrankiais?

Trulsas pažvelgė į Mikaelį. Ką gi, bus apsirikęs. Todėl irgi nusijuokė. Ne tiek dėl to, kad palengvėjo, kiek dėl to, kad įsivaizdavo komišką vaizdelį: jis, du ant jo sėdintys pareigūnai ir Mikaelio juokas, kuris visada masindavo kvatoti kartu. Ne, tiesiog *priversdavo* jį kvatoti kartu. Taip apsupdavo, sušildydavo, paversdavo dalimi dueto, kurį sudarė jis ir Mikaelis Belmanas. Draugai. Mikaelio juokui išsisklaidžius, Trulsas išgirdo savo paties kriuksėjimą primenantį juoką. Mikaelio veidas įgavo mąslią išraišką.

* Thorbjørno Egnerio knygelės vaikams veikėjai – troliai, ėdantys dantis.

– Trulsai, ar tikrai manei, kad čia įsivėlęs aš?

Trulsas nužvelgė jį su šypsena. Galvojo, kaip Dubajus prisikasė būtent prie jo, galvojo apie areštinėje iki aklumo sudaužytą vaikinuką ir kas visa tai galėjo iškloti Dubajui. Galvojo apie kraują, kurį Hausmano gatvėje ekspertai atrado po Gusto nagais. Tą kraują Trulsas sunaikino dar prieš DNR analizę. Tačiau nedidelį kiekį visgi pasiliko ir išsaugojo. Tokie įrodymai vieną gražią dieną gali praversti. Nepaisydamas ryte prapliupusio lietaus, jis nuvažiavo į Teismo medicinos tarnybą su kraujo mėginiu. Prieš atvykdamas čionai, sulaukė atsakymo. Preliminari analizė parodžiusi, jog tai tas pats kraujas ir tų pačių nagų dalelės, kuriuos prieš kelias dienas atsiuntė Beatė Len. Ar pareigūnai tarpusavy nieko nederina? Ar jie manantys, kad Teismo medicinos tarnyba neturi ką veikti? Trulsas atsiprašė ir padėjo ragelį. Ir apmąstė rezultatus: kad kraujas su Gusto nagų dalelėmis yra Mikaelio Belmano.

Mikaelis ir Gustas.

Mikaelis ir Rudolfas Asajevas.

Trulsas pirštais perbraukė kaklaraiščio mazgą. Jį užmegzti išmokė ne tėvas, mat ir pats nemokėjo užsirišti kaklaraiščio. Jiems ruošiantis į išleistuves, tai padarė Mikaelis. Jis parodė Trulsui, kaip užrišti viengubą Vindzoro mazgą, o kai Trulsas paklausė, kodėl Mikaelio mazgas atrodo daug stambesnis, Mikaelis atsakė, kad tai yra dvigubas Vindzoro mazgas, bet vargu ar Trulsui toks tiktų.

Mikaelis įsmeigė į jį akis. Vis dar laukė atsakymo į savo klausimą. Kodėl Trulsas pamanė, kad Mikaelis prikišo nagus prie to pokšto?

Kad nusprendė nudėti jį kartu su Hariu Hūle viešbutyje „Leon“?

Kažkas paskambino į duris, bet Mikaelis nė nekrustelėjo.

Trulsas apsimetė, kad kasosi kaktą, nors iš tiesų pirštų galiukais nusibraukė prakaitą.

– Nieko tokio, – tarė jis ir išgirdo savo nervingą trūkčiojantį juoką. – Tiesiog šovė į galvą. Pamiršk.

*

Po Steino Hanseno kojomis girgždėjo laiptai. Jis pažinojo kiekvieną pakopą ir galėjo numatyti kiekvieną aimanuojantį girgžtelėjimą. Vyrukas sustojo laiptų viršuje. Pabeldė į duris.

– Prašom, – pasigirdo iš kambario.

Steinas Hansenas žengė vidun.

Visų pirma pamatė lagaminą.

– Viskas paruošta išvykti? – paklausė jis.

Kaip atsakymo sulaukė linktelėjimo.

– Ar radai pasą?

– Taip.

– Užsakiau taksi į oro uostą.

– Ateinu.

– *OK*.

Steinas apsidairė. Kaip ir kituose kambariuose. Atsisveikino. Pasakė, kad niekada nebesugrįš. Ir klausėsi vaikystės aidų. Tėčio balso – raginančio, mamos – suteikiančio saugumą, Gusto – kupino entuziazmo. Irenos – laimingo. Vienintelis balsas, kurio negirdėjo, buvo jo paties. Jis išliko nebylus.

– Steinai? – Irena laikė rankoje nuotrauką. Steinas žinojo kokią, prisegė ją virš lovos tą vakarą, kai advokatas Simonsenas atvedė seserį. Ten buvo ji pati ir Gustas su Olegu.

– Ką?

– Ar kada nors norėjai nužudyti Gustą?

Steinas neatsakė. Paskendo mintyse apie tą vakarą.

Prisiminė Gusto skambutį, pareiškimą, kad jis žinąs, kur rasti Ireną. Prisiminė, kaip lėkė į Hausmano gatvę. O atlėkęs išvydo policijos automobilius. Išgirdo kalbant, kad negyvas kažkoks vaikinukas, nušautas. Užplūdo jaudulys. Taip, beveik laimė. O paskui – vėl sukrėtimas. Gedulas. Taip, iš dalies jis gedėjo Gusto. Kartu jam gimė viltis, kad Irenos gyvenimas pagaliau susiklostys. Žinoma, bėgant laikui ši viltis blėso, ir jis suprato, kad Gustui mirus dingo ir galimybė surasti seserį.

Irena buvo išblyškusi. Abstinencija. Bus sunku. Bet jiems pavyks. Padarys tai kartu.

– Ar mes jau?..

– Taip, – tarė ji ir atidarė naktinio staliuko stalčių. Pažvelgė į nuotrauką. Skubiai prispaudė prie atvaizdo lūpas ir padėjo ją į stalčių veidais žemyn.

*

Haris išgirdo, kaip prasiveria durys.

Sėdėjo tamsoje nejudėdamas. Klausėsi žingsnių. Tada – judesių prie čiužinio. Pastebėjo plieninę vielą, blykstelėjusią gatvės žibinto šviesoje. Virtuvėje žingsniai nutilo, užsidegė šviesa. Haris girdėjo, kaip patraukiama viryklė.

Tada atsistojo ir nusekė įkandin.

Stovėjo tarpduryje ir stebėjo, kaip atėjūnas klūpi ant kelių priešais žiurkės urvą ir drebančiomis rankomis atrišinėja krepšelį. Greta pasideda įrankius. Švirkštą, guminį raištį, šaukštelį, žiebtuvėlį, pistoletą. Maišelius su fiolinu.

Hariui perkeliant svorį ant kitos kojos slenkstis sugirgždėjo, bet žmogus jo neišgirdo, taip buvo įnikęs į savo karštligišką veiklą.

Haris žinojo, kas tai per alkis. Kad smegenys susitelkia tik į vieną dalyką. Jis kostelėjo.

Atėjūnas sustingo. Pečiai kiek pakilo, bet jaunuolis neatsisuko. Tiesiog liko sėdėti panarinęs galvą ir spoksojo į savo slaptavietę. Neatsigręžė.

– Taip ir maniau, – prašneko Haris. – Kad pirmiausia ateisi čia. Manei, kad dabar jau esi saugus.

Jaunuolis vis dar nejudėjo.

– Hansas Kristijanas tau pranešė, kad radome tavo merginą, ar ne? Vis tiek pirmiausia tau prireikė atsibelsti čionai.

Jaunuolis atsistojo. Ir Hariui toptelėjo ta pati mintis. Kaip jis išstypo. Beveik suaugęs vyras.

– Ko nori, Hari?

– Esu čia, kad tave suimčiau, Olegai.

Olegas suraukė kaktą.

– Už tai, kad turiu kelis maišiukus su fiolinu?

– Ne už narkotikus, Olegai. Už Gusto nužudymą.

*

– Nedaryk to! – pakartojo jis.

Bet švirkšto adata jau buvo įsmeigta į kraujagyslę, virpančią iš nekantrumo.

– Maniau, kad ateis Steinas arba Ibsenas, – pasakiau. – O ne tu.

Nepastebėjau, kaip artėja jo sušikta koja. Ji kliudė švirkštą, tas nuskriejo oru ir nusileido prie perpildytos kriauklės virtuvėje.

– Po velnių, Olegai! – riktelėjau ir pakėliau į jį akis.

*

Olegas ilgai žvelgė į Harį.

Tai buvo rimtas ramus žvilgsnis. Be didelės nuostabos. Atrodė, kad vaikinas bando įvertinti aplinką, susigaudyti.

O kai pagaliau prakalbo, labiau priminė smalsų, o ne piktą ar sutrikusį.

– Bet tu patikėjai manimi, Hari. Papasakojau tau, kad tai padarė kitas vyras, kažkas su pošalmiu. Ir tu manimi patikėjai.

– Taip, – tarė Haris. – Patikėjau tavimi. Nes labai *norėjau* tavimi patikėti.

– Bet Hari, – Olegas kalbėjo tyliai ir žvelgė į pradarytą maišelį su milteliais. – Jei negali pasitikėti savo geriausiu draugu, tai kuo gali?

– Įrodymais, – tarė Haris ir pajuto, kaip pampsta kaklas.

– Kokiais įrodymais? Mes radome paaiškinimą tiems įrodymams, Hari. Tu ir aš, mes drauge nurašėm tuos įrodymus.

– Kitais įrodymais. Naujais.

– Kokiais naujais?

Haris parodė į grindis priešais Olegą.

– Tas pistoletas – „Odessa“. Jam naudojami to paties kalibro šoviniai, kokiais buvo nušautas Gustas. Makarovo, 9 × 18 mm. Jokiam balistikos ekspertui nekils abejonių, kad tai – žmogžudystės įrankis, Olegai. Ant jo yra tavo pirštų atspaudų. Vien tik tavo. Jei jį laikė kas nors kitas ir paskui nuvalė pirštų atspaudus, tavieji irgi būtų buvę nušluostyti.

Olegas prispaudė pirštą prie pistoleto, tarsi norėdamas patvirtinti, jog kalbama apie šį ginklą.

– Taip pat yra švirkštas, – aiškino Haris. – Ant jo yra daugiau atspaudų, gali būti, kad dviejų žmonių. Bet būtent tu prispaudei nykštį prie stūmoklio. Jį stumi, kai leidiesi dozę. Ir ant to nykščio atspaudo yra parako dalelių, Olegai.

Olegas priglaudė pirštą prie panaudoto švirkšto.

– Kodėl tai – naujas įrodymas prieš mane?

– Nes tu pasakojai, kad į kambarį įėjai apkvaitęs. Bet parako dalelės įrodo, kad susileidai dozę *po to*, kai ant tavęs pateko parako miltelių. Vadinasi, pirma nušovei Gustą, o paskui susivarei adatą. Nusikaltimo akimirką buvai blaivus, Olegai. Tai buvo iš anksto apgalvota žmogžudystė.

Olegas tylomis linktelėjo.

– Ir tu patikrinai mano pirštų atspaudus ant pistoleto ir švirkšto policijos registre. Tai jie jau žino, kad aš...

Haris papurtė galvą.

– Su policija nesusisiekiau. Apie tai žinau tik aš.

Olegas nurijo. Haris pastebėjo nežymų trūkčiojimą vaikino kakle.

– Iš kur žinai, kad tai mano pirštų atspaudai, jei nepatikrinai policijoje?

– Turėjau atspaudų, su kuriais galėjau palyginti.

Haris ištraukė ranką iš kišenės. Ant virtuvės stalo padėjo baltą žaidimų pultą „Gameboy".

Olegas spoksojo į aparatą. Mirksėjo ir mirksėjo, tarsi kas būtų įkritę į akį.

– Kas paskatino mane įtarinėti? – kone pašnabždomis paklausė jis.

– Neapykanta, – atsakė Haris. – Senis. Rudolfas Asajevas. Jis pasakė, kad sekčiau neapykanta.

– Kas jis toks?

– Jį vadinote Dubajumi. Prireikė kiek laiko, kad suprasčiau, jog jis kalba apie savo paties neapykantą. Neapykantą tau. Už tai, kad nužudei jo sūnų.

– Sūnų? – Olegas pakėlė galvą ir bukai pažvelgė į Harį.

– Taip, Gustas buvo jo sūnus.

Olegas vėl panarino galvą, sėdėjo parietęs kojas ir spoksojo į grindis.

– Jei... – jis papurtė galvą. Pradėjo iš naujo: – Jei tai tiesa, kad Dubajus buvo Gusto tėvas ir manęs taip nekentė, kodėl nepasirūpino, kad mane iškart pribaigtų kalėjime?

– Nes norėjo, kad ten sėdėtum. Kalėjimas jam atrodė blogiau už mirtį, kalėjimas sugraužia sielą, mirtis ją tik išvaduoja. Rudolfas Asajevas linkėjo belangės tik tam, ko labiausiai nekentė. Tau, Olegai. Be abejo, jis puikiai žinojo apie viską, kas ten su tavimi dėjosi.

– To nepastebėjau, bet supratau.

– Asajevas suvokė, kad žinai: jei išplepėsi apie jį, tau galas. Tik tada, kai pradėjai su manimi kalbėtis, sukėlei jam pavojų, ir jis ketino pasitenkinti tave nužudęs. Bet jam tai nepavyko.

Olegas užsimerkė. Taip ir liko sėdėti parietęs kojas. Tarsi ruošdamasis svarbiam bėgimui. Tarsi jiems reikėtų drauge patylėti, susitelkti.

Už langų girdėjosi miesto muzika: automobiliai, tolimas katerio signalas, abejinga sirena, – garsai, atspindintys ir aprėpiantys visą žmonių veiklą, tarsi nuolatinis nenutylantis skruzdžių šnarėjimas. Monotoniškas, migdantis, saugantis lyg šilta antklodė.

Nenuleisdamas žvilgsnio nuo Hario Olegas lėtai pasilenkė.

Haris papurtė galvą.

Bet Olegas pačiupo pistoletą. Atsargiai, tarsi baimindamasis, kad šis nesprogtų jo rankose.

43 skyrius

Trulsas susirado nuošalią vietelę terasoje.

Pastovėjo šalia besišnekučiuojančiųjų, pagurkšnojo šampano, paskanavo gardėsių nuo dantų krapštukų, vaidindamas, kad jis irgi vertas čia būti. Pora mandaguolių bandė įtraukti jį į pokalbį. Pasisveikino, paklausė, kuo jis vardu ir kuo užsiima. Trulsas atsakė trumpai, bet jam ir galvon neatėjo paklausti to paties. Tarsi jam nederėtų taip elgtis. Arba baimintųsi pasirodyti nežinąs, kas tie svečiai ir kokie velniškai svarbūs jų nuveikti darbai.

Ūla susikaupusi nešiojo užkandžius, šypsojosi ir šnekučiavosi su tais žmonėmis, lyg jie būtų seni pažįstami, ir Trulsui tik porą kartų pavyko pažvelgti jai į akis. Tada ji šypsodama nutaisydavo grimasą, kuri, kaip jis suprato, reiškė, kad ji mielai su juo paplepėtų, bet šaukia namų šeimininkės pareigos. Pasirodo, daugiau nė vienas iš talkininkų negalėjo ateiti, o nei policijos skyrių viršininkai, nei policijos viršininkas Trulso nepažinojo. Trulsui kone kilo noras prisistatyti, kad jis – tas pareigūnas, kuris iki apakimo sumušė sulaikytąjį.

Bet terasa tikrai pavyko puikiai. Po jais tarsi papuošalas mirguliavo Oslas.

Užėjus aukštam slėgiui, atslinko rudens vėsa. Per žinias pranešė, kad naktį kalnuose temperatūra nukris žemiau nulio. Jis girdėjo tolstančias sirenas. Greitoji pagalba. Ir mažų mažiausiai vienas policijos automobilis. Garsas sklido iš centro. Trulsui labiausiai knietėjo išsliūkinti ir įsijungti nešiojamąją radijo stotelę. Klausytis. Jausti miesto pulsą. Jausti, kad jis vertas čia būti.

Atsidarė terasos durys, ir Trulsas iškart žengė du žingsnius atatupstas, gilyn į šešėlius, kad nereikėtų įsitraukti į kokį nors trikdantį pokalbį.

Įėjo Mikaelis. Ir politikė. Izabelė Skiojen.

Ji buvo aiškiai apsvaigusi. Mikaelis ją prilaikė. Aukšta moteris, aukštesnė už jį. Jie atsistojo prie terasos tvorelės, nugara į Trulsą, priešais sieną be langų, kad svečiai iš svetainės jų nematytų.

Mikaelis stovėjo jai už nugaros, ir Trulsas laukė žiebtuvėlio liepsnelės, bet ši nežybtelėjo. O kai pasigirdo suknelės šiugždesys ir prislopintas priekaištingas Izabelės juokas, jau buvo per vėlu pasirodyti. Trulsas spėjo išvysti baltą moters šlaunį, paskui ji ryžtingai patraukė suknelės kraštą žemyn. Pasisuko į Mikaelį, ir miesto fone jų galvos susiliejo į vieną siluetą. Trulsas klausėsi drėgnų liežuvių žlegsėjimo. Atsigręžė į svetainę. Pažvelgė į šypsančią Ūlą, besisukiojančią tarp svečių su padėklu, nešiojančią naujus užkandžius. Trulsas negalėjo suvokti. Po velnių, tiesiog netilpo į galvą. Nustebti nenustebo, tai ne pirmas kartas, kai Mikaelis susideda su kita moterimi, bet jis nesuprato, kodėl Mikaeliui kyla toks noras. Kaip jam leidžia širdis? Turint tokią moterį kaip Ūla – kai neapsakomai pasisekė, kai laimėjai aukso puodą, kaip gali rizikuoti viskuo dėl kažkokio atsitiktinio pasidulkinimo? Gal kai Dievas ar galai žino kas suteikia vyrui moteris žavinčių savybių – išvaizdą, ambicijų, smailų liežuvį ir iškalbą, tas įsipareigoja išnaudoti

savo galimybes? Taip dvidešimtmečiai mano privalantys žaisti krepšinį. Jis neturėjo žalio supratimo. Tik žinojo, kad Ūla verta kažko geresnio. Tokio, kuris ją mylėtų. Mylėtų taip, kaip visada mylėjo Trulsas. Ir visada mylės. Susižavėjimas Martina tebuvo atsitiktinis nuotykis, nieko rimto, be to, tai nepasikartos. Kartais jam šmėstelėdavo mintis, kad derėtų vienaip ar kitaip Ūlai užsiminti, kad jei kada netektų Mikaelio, jis, Trulsas, bus šalia. Bet jis niekada nesumąstė, kaip reikėtų tai pasakyti. Trulsas pastatė ausis. Mikaelis ir politikė kalbėjosi.

– Tiesiog žinau, kad jo nebėra, – tarė Mikaelis, ir iš ne visai aiškios tarties Trulsas suprato, jog ir šis ne visai blaivus. – Bet surado tuos du.

– Jo kazokus?

– Vis dar manau, kad kalbos, jog tie tipai yra kazokai, tiktai pramanas. Tai va, Gunaras Hagenas iš Smurtinių nusikaltimų skyriaus man paskambino ir paklausė, ar nepagelbėčiau. Naudotasi ašarinėmis dujomis ir automatu, todėl jie mano, kad tai gaujų tarpusavio susidorojimas. Paklausė, ar Orgkrimas turi kokių pasiūlymų. Jie klaidžioja tamsoje.

– Ir ką pasakei?

– Tiesą. Kad nė neįtariu, kas tai galėtų būti. Jei tai gauja, jai pavyko išvengti mūsų radaro.

– Kaip manai, ar senis galėjo pasprukti?

– Ne.

– Ne?

– Manau, kad jo lavonas guli ir kirmija kažkur ten, žemai, – žvaigždėto dangaus fone Trulsas išvydo rodantį pirštą. – Gal rasime jį labai greitai, o gal – niekada.

– Lavonai visada iškyla į paviršių, ar ne?

Ne, pagalvojo Trulsas. Jis stovėjo, abiem kojom tvirtai įsirėmęs į terasą. Ne visada.

– Taigi, – kalbėjo Mikaelis. – Kažkam pavyko, turbūt iškilo koks naujas veikėjas. Greitai paaiškės, kas naujasis Oslo narkotikų karalius.

– O kaip manai, ką tai reikš mums?

– Nieko, mieloji, – Trulsas matė, kaip Mikaelis Belmanas uždeda ranką Izabelei ant kaklo. Pažvelgus į siluetą atrodė, kad ją smaugia. Žengtelėjimas į šoną pusiausvyrai išlaikyti. – Nusigavome ten, kur norėjome, laikas išlipti. Tiesą sakant, geriau baigtis nė negalėjo. Senis mums nebereikalingas, o turint galvoje, kokių įrodymų jis prieš mus prisirinko per visą mūsų... bendradarbiavimą, tai...

– Tai?

– Tai...

– Patrauk ranką, Mikaeli.

Alkoholiu pagardintas juokas, švelnus kaip aksomas.

– Jei tas naujasis karalius nebūtų už mus atlikęs darbo, man, ko gero, būtų tekę šito imtis pačiam.

– Turi omeny, leisti tai padaryti Byviui?

Išgirdęs nekenčiamą pravardę Trulsas krūptelėjo. Pirmą kartą šį žodį pavartojo Mikaelis, kai abu dar ėjo į mokyklą. Ir pravardė jam prilipo, aplinkiniai prunkštė arba trūkčiojamai kvatojosi. Vieną kartą apkvaitęs Mikaelis paguodė, kad turėjo galvoje „anarchišką tikrovės suvokimą“ ir „netradicinę moralę“, kurie būdingi animacinio filmuko veikėjui. Leido suprasti, kad suteikė Trulsui suknistą garbės vardą.

– Na jau ne. Trulsui niekada neprasitariau apie savo vaidmenį.

– Vis dar stebiuosi, kad juo nepasitiki. Argi nesate vaikystės draugai? Argi ne jis išliejo tau šią terasą?

– Jis. Vidury nakties, vienut vienutėlis. Matai, ką turiu omeny? Kalbam apie nenuspėjamą žmogų. Jam bet kas gali šauti į galvą.

– Bet vis tiek patarei seniui, kad paverstų Trulsą degintoju?

– Todėl, kad pažįstu Trulsą nuo vaikystės ir puikiai žinau, jog jis yra parsidavėlis iki kaulų smegenų.

Izabelė Skiojen garsiai nusikvatojo, o Mikaelis ją pritildė.

Trulsas neteko žado. Užgniaužė gerklę, apėmė jausmas, kad skrandyje tūno žvėris. Mažas zujantis padaras, ieškantis

kelio ištrūkti. Kažkas kuteno ir virpino. Bandė keliauti aukštyn. Užspaudė krūtinę.

– Beje, niekada nesakei, kodėl į partnerius pasirinkai mane, – tarstelėjo Mikaelis.

– Savaime suprantama – dėl gero pimpalo.

– Kalbu rimtai. Jei nebūčiau sutikęs bendradarbiauti su tavimi ir seniu, būčiau turėjęs tave suimti.

– Suimti? – suprunkštė ji. – Viskas, ką padariau, pasitarnavo miestui. Legalizuojama marihuana, dalijamas metadonas, finansuojami švirkštai. Be to, paleidome medžiagą, kurios rečiau perdozuojama. Koks skirtumas? Narkotikų politiką lemia pragmatizmas, Mikaeli.

– Atsipalaiduok, aš, be abejo, sutinku. Pavertėme Oslą geresniu miestu. Už tai ir išgerkim.

Ji nekreipė dėmesio į jo pakeltą taurę.

– Tu vis tiek niekada nebūtum manęs suėmęs. Nes tada būčiau visiems, kuriems įdomu, papasakojusi, kad dulkinausi su tavimi tiesiai tavo smulkutei meilutei žmonelei už nugaros, – sukikeno ji. – Tiesiai jai už nugaros. Ar pameni, kaip pirmą kartą sutikau tave toje premjeroje ir pasakiau, kad gali mane išdulkinti? Tavo žmona stovėjo tiesiai už tavęs, bet per tokį atstumą, kad negalėjo mūsų girdėti, o tu nė nemirktelėjai. Tik paprašei, kad palaukčiau penkiolika minučių, kol išsiųsi ją namo.

– Tylėk, tu girta, – sudraudė Mikaelis ir uždėjo ranką jai ant strėnų.

– Tada supratau, kad esi vyras, kuris man prie širdies. O kai senis patarė susirasti patikėtinį, turintį tokių didelių ambicijų kaip ir aš pati, tiksliai žinojau, su kuo reikėtų šnektelėti. Į sveikatą, Mikaeli.

– Beje, mums reikia prisipilti taures, gal turėtume grįžti ir...

– Pamiršk, ką sakiau apie širdį. Nėra vyrų, kurie būtų man prie širdies, tik prie...

Nugriaudėjo gilus juokas. Jos.

– Nagi, eime.

– Haris Hūlė!

– Ša.

– Šitas vyras man prie širdies. Žinoma, kiek kvailokas, bet... mhm. Kaip manai, kur jis dabar?

– Kadangi taip ilgai bergždžiai jo ieškome, kertu lažybų, kad Hūlė išvyko iš šalies. Jis išlaisvino Olegą, niekada nebegrįš.

Izabelė svirduliavo, Mikaelis ją prilaikė.

– Esi velnio vaikas, Mikaeli. Mudu, abu velnio vaikai, esam vienas kito verti.

– Gal ir taip, bet jau turėtume eiti vidun, – paragino Mikaelis ir dirstelėjo į laikrodį.

– Nesijaudink, meiluti. Aš moku gerti. Supranti?

– Suprantu, bet tu eik pirma, kad neatrodytų taip...

– Nepadoriai?

– Kažkas panašaus.

Trulsas išgirdo, kaip į cementą sukaukši jos kulniukai.

Jai išėjus Mikaelis tebestovėjo atsirėmęs į terasos tvorelę.

Trulsas kelias sekundes palaukė. Tada žengė pirmyn.

– Sveikas, Mikaeli.

Vaikystės draugas atsisuko. Žvilgsnis buvo miglotas, veidas kiek pabrinkęs. Kol nušvito, praėjo šiek tiek laiko, ir Trulsas dėl to kaltino išgerto alkoholio kiekį.

– Štai kur tu, Trulsai. Negirdėjau, kaip atėjai. Ar ten verda gyvenimas?

– Po šimts, tikrai taip.

Jie pažvelgė vienas į kitą. Ir Trulsas susimąstė, kur ir kada jie užmiršo, kaip kalbėtis, tiesiog nerūpestingai šnekučiuotis, drauge svajoti. Kadaise buvo galima sakyti viską ir kalbėtis apie viską. Anuomet juodu buvo kaip vienas. Kaip ir tada, karjeros pradžioje, kai aptalžė tipelį, bandžiusį suvilioti Ūlą. Arba tą nelemtą gėjų, kuris dirbo KRIPOS'e ir bandė suvilioti

Mikaelį ir kurį po kelių dienų jie pričiupo katilinėje Briunelseno alėjoje. Vaikinas verkė ir teisinosi, kad tiesiog ne taip supratęs Mikaelį. Jie nesmūgiavo į veidą, kad nebūtų per daug akivaizdu, bet prakeiktas žliumba taip užsiutino Trulsą, kad jis užsimojo policininko lazda kiek smarkiau nei tikėjosi, ir Mikaelis vos jį sutramdė. Šių prisiminimų nepavadinsi gražiais, bet tokia patirtis žmones suartina.

– Taigi, tiesiog stoviu ir grožiuosi terasa, – pagyrė Mikaelis.

– Ačiū.

– Beje, galvon šovė viena mintis. Tąnakt, kai liejai cementą...

– Taip?

– Pasakei, kad tiesiog nerandi ramybės ir negali užmigti. Bet prisiminiau, kad tai ta pati naktis, kai suėmėm Odiną, o vėliau surengėm reidą Alnabru. O vienas gaujos narys dingo, tas...

– Tutu.

– Taip, Tutu. Turėjai dalyvauti suimant. Bet pasakei, kad negali vykti kartu, nes negaluoji. O paskui nei iš šio, nei iš to ėmeisi terasos?

Trulsas šyptelėjo. Pažvelgė į Mikaelį. Pagaliau jam pavyko pagauti jo žvilgsnį, jį atremti.

– *OK*, Mikaeli. Nori išgirsti tiesą?

Prieš atsakydamas Mikaelis lyg ir sudvejojo.

– Mielai.

– Padariau pravaikštą.

Porą sekundžių terasa skendėjo tyloje, girdėjosi tik tolimas miesto gausmas.

– Pravaikštą? – Mikaelis nusijuokė. Skeptiškai, bet geraširdiškai. Trulsui patiko šis juokas. Kaip ir visiems kitiems. Tiek vyrams, tiek moterims. Šis juokas sakyte sakė: esi linksmas ir mielas, esi tikrai sumanus, esi vertas, kad geraširdiškai juokčiausi. – *Tu* padarei pravaikštą? Nors niekada jų nedarai ir mėgsti suėmimus?

– Taip, – patvirtino Trulsas. – Tiesiog negalėjau. Nutariau pasidulkinti.

Vėl stojo tyla.

Ūmai Mikaelis pratrūko kvatoti. Užvertęs galvą gaudė orą. Jokių skylučių dantyse. Vėl pasilenkė į priekį ir trinktelėjo Trulsui per nugarą. Juokas buvo toks linksmas ir nevaržomas, kad po kelių akimirkų Trulsas tiesiog nepajėgė susilaikyti. Ėmė kvatotis drauge.

– Dulkinimasis ir pravaikštos, – žiopčiojo Mikaelis. – Velniai griebtų, Trulsai. Nieko sau vyrukas. Nieko sau!

Trulsas jautė, kaip nuo pagyrų išauga iki įprasto dydžio. Ir vieną akimirką viskas buvo beveik kaip senais laikais. Ne, ne beveik, išties buvo kaip senais laikais.

– Žinai ką? – suniurnėjo Trulsas. – Kartais privalai sutvarkyti reikalus savomis rankomis. Tik tada darbas bus atliktas gerai.

– Tiesa, – sutiko Mikaelis, uždėjo ranką Trulsui ant peties ir abiem kojom patrepsėjo į terasos grindis. – Bet čia, Trulsai, tikrai daug cemento vienam žmogui.

Taip, pamanė Trulsas ir pajuto, kaip krūtinę maloniai kutena juokas. Daug cemento vienam žmogui.

*

– Man reikėjo pasilikti tą „Gameboy“, kai man jį atnešei, – pripažino Olegas.

– Reikėjo, – sutiko Haris ir atsirėmė į virtuvės durų staktą. – Būtum atgaivinęs „Tetris“ žaidimo įgūdžius.

– O tau, prieš padedant atgal šį pistoletą, reikėjo išimti dėtuvę.

– Galbūt, – Haris stengėsi nežiūrėti į ginklą, nukreiptą pusiau į jį, pusiau į grindis.

Olegas dirbtinai nusišypsojo.

– Ko gero, abu pridarėme klaidų. Ar ne?

Haris linktelėjo.

Olegas atsikėlė ir atsistojo prie viryklės.

– Bet aš padariau ne tik klaidų, ar ne?

– Taip. Daug ką padarei teisingai.

– Pavyzdžiui?

Haris patraukė pečiais.

– Kai teigei, kad puolei prie to išgalvoto žudiko pistoleto. Kad jis dėvėjo pošalmį ir nepratarė nė žodžio, o tik rodė ženklus. Leidai man daryti akivaizdžias išvadas. Kad tai paaiškina parako dalelytes ant tavo odos. Ir kad žudikas nekalbėjo, nes bijojo, kad atpažinsi jo balsą, taigi buvo susijęs arba su narkotikų prekyba, arba su policija. Galiu kirsti lažybų, kad mintis apie pošalmį tau šovė po to, kai Alnabru pamatei jį užsimovusį policininką. Savo istorijoje pasiuntei žudiką į biurą kaimynystėje, nes šis stovi apiplėštas ir atviras, tad visi gali ten įeiti, o paskui nusigauti iki upės. Davei užuominų, tad galėjau susikurti įtikimą paaiškinimą, kad *nenužudei* Gusto. Žinojai, kad mano smegenys sudėlios tą istoriją. Juk mūsų smegenys visada noriai leidžia spręsti jausmams. Nuolat ieško guodžiančių atsakymų, reikalingų mūsų širdžiai.

Olegas lėtai linktelėjo.

– Bet dabar jau turi visus kitus atsakymus. Teisingus.

– Išskyrus vieną, – prisipažino Haris. – Kodėl?

Olegas neatsakė. Haris iškėlė dešinę ranką, o kairę lėtai įkišo į kelnių kišenę ir išsitraukė sušmaukštą cigarečių pakelį.

– Kodėl, Olegai?

– O tu kaip manai?

– Kurį laiką maniau, kad viskas dėl Irenos. Pavydas. Arba sužinojai, jog merginą jis kažkam pardavė. Tačiau jis vienintelis žinojo, kur Irena, tad negalėjai žudyti, kol jis tau nepasakė. Vadinasi, kalbama apie kažką kito. Kažką, kas stiprumu mažų mažiausiai turi prilygti meilei moteriai. Nes tu juk nesi žudikas, ar ne?

– *You tell me.**

* Tu man pasakyk. (Angl.)

– Tu vadovavaisi klasikiniu motyvu, dėl kurio geri žmonės griebiasi baisių veiksmų. Taip buvo nutikę ir man. Tyrimas sukosi ratu. Pirmyn ir atgal – toks pats atstumas. Sugrįžau prie to, nuo ko ir pradėjom. Prie įsimylėjimo. Paties blogiausio įsimylėjimo.

– Ką tu apie tai išmanai?

– Aš buvau įsimylėjęs tą pačią moterį. O gal jos seserį. Ji – nuostabiai graži vakare, o ryte – bjauri kaip pabaisa, – Haris prisidegė juodą cigaretę su geltonu filtru ir Rusijos herbo ereliu. – Bet kai ateina vakaras, jau būni tai pamiršęs ir vėl liepsnoji ta pačia meile. Ir su šiuo įsimylėjimu niekas negali rungtis, netgi meilė Irenai. Ar aš klystu?

Haris užtraukė dūmą ir pažvelgė į Olegą.

– Kam tau manęs reikia? – paklausė Olegas. – Pats viską žinai.

– Nes noriu, kad tu tai pasakytum.

– O kam?

– Noriu, kad pats išgirstum, kaip tari tuos žodžius. Kad įsiklausytum, kaip tai liguista ir beprasmiška.

– Apie ką čia šneki? Kad nušauni žmogėną, bandantį nušvilpti tavo kvaišalus? Sukrapštytus iš paskutiniųjų?

– Ar pats girdi, kaip kvailai ir apgailėtinai tai skamba?

– Paklausyk, kas kalba!

– Taip, kalbu aš. Praradau puikiausią moterį savo gyvenime, nes nepajėgiau atsispirti. O tu nužudei geriausią savo draugą, Olegai. Ištark jo vardą.

– O kam?

– Ištark jo vardą.

– Šiaip jau pistoletas *mano* rankose.

– Ištark jo vardą.

Olegas išsiviepė.

– Gustas. Kas iš...

– Dar kartą.

Olegas pakreipė galvą ir nužvelgė Harį.

– Gustas.

– Dar kartą! – šaukė Haris.

– Gustas! – rikte suriko Olegas.

– Dar kar...

– Gustas! – Olegas giliai įkvėpė. – Gustas! Gustas... – jo balsas ėmė virpėti. – Gustas! – Olegas netvėrė savame kailyje. – Gustas. Gus... – sutrukdė gniužulas gerklėje, – ...tas, – užsimerkė ir pro ašaras sušnabždėjo: – Gustas. Gustas Hansenas.

Haris žengė artyn, bet Olegas iškėlė pistoletą.

– Olegai, esi jaunas. Dar gali pasikeisti.

– O kaip tu, Hari? Tu nebegali pasikeisti?

– Labai norėčiau, kad tai būtų įmanoma, Olegai. Labai norėčiau, jog būčiau viską padaręs taip, kad būčiau galėjęs atidžiau jus globoti. Bet man jau per vėlu. Likau toks, koks esu.

– Koks? Girtuoklis? Išdavikas?

– Policininkas.

Olegas nusijuokė.

– Tik tiek? Policininkas? Netgi ne žmogus?

– Labiausiai – policininkas.

– Labiausiai – policininkas, – pakartojo Olegas ir linktelėjo. – Ar tai nėra kvaila ir apgailėtina?

– Kvaila ir apgailėtina, – pritarė Haris, suėmė pusiau surūkytą cigaretę ir nepatenkintas į ją dėbtelėjo, tarsi ji nedarytų reikiamo poveikio. – Nes tai reiškia, kad neturiu pasirinkimo, Olegai.

– Pasirinkimo?

– Turiu pasirūpinti, kad būtum nubaustas, Olegai.

– Tu nebedirbi policijoje, Hari. Stovi čia be ginklo. Be to, niekas nežino, ką išsiaiškinai, kaip ir to, kad esi čia. Pagalvok apie mamą. Pagalvok apie mane! Bent kartą pagalvok apie mus, visus tris, – Olego akyse blizgėjo ašaros, o balse ryškėjo metališkos nevilties gaidelės. – Kodėl dabar negali tiesiog išeiti, ir tada mes viską pamiršim, sakysim, kad viso to niekada nebuvo.

– Jei tik galėčiau taip pasielgti, – atsakė Haris. – Bet tu mane supančiojai. Žinau, kas nutiko, ir privalau tave sustabdyti.

– Tai kodėl leidai man paimti pistoletą?

Haris patraukė pečiais.

– Negaliu tavęs suimti. Turi prisipažinti pats. Tai – tavo ėjimas.

– Prisipažinti? Kodėl turėčiau tai daryti? Mane ką tik paleido!

– Jei tave suimsiu, neteksiu ir tavęs, ir tavo mamos. O be jūsų esu niekas. Be jūsų negaliu gyventi. Ar supranti, Olegai? Esu kaip žiurkė, išmesta laukan ir turinti tik vieną kelią vidun. Ir jis eina per tave.

– Tai paleisk mane! Pamirškim visą šį reikalą ir pradėkim iš naujo.

Haris papurtė galvą.

– Apgalvota žmogžudystė, Olegai. Negaliu. Šiuo metu raktas ir pistoletas yra tavo rankose. Tai tau reikia pagalvoti apie mus, visus tris. Jei nueisim pas Hansą Kristijaną, jis viską sutvarkys, tu prisipažinsi, ir bausmė bus gerokai sumažinta.

– Bet bus pakankamai ilga, kad prarasčiau Ireną.

– Gal taip, o gal ir ne. Gal merginą jau praradai.

– Tu meluoji, amžinai meluoji! – Haris matė, kaip Olegui vis mirksint kapsi ašaros. – Ką darysi, jei nesutiksiu prisipažinti?

– Tada turėsiu suimti tave dabar.

Olegas sudejavo, tarsi būtų vienu metu žioptelėjęs ir nepatikliai nusijuokęs.

– Tu išprotėjai, Hari.

– Toks jau aš esu, Olegai. Darau tai, ką privalau. Ir tu daryk tai, ką privalai.

– *Privalau*? Kalbi kaip apie kokį prakeiksmą.

– Galbūt.

– *Bullshit!**

* Paistalai! (Angl.)

– Tada išsivaduok nuo prakeiksmo, Olegai. Juk tikrai nenori vėl žudyti, ar ne?

– Eik lauk! – rėkė Olegas. Pistoletas jo rankoje drebėjo. – Tučtuojau! Tu nebedirbi policijoje!

– Teisingai, – sutiko Haris. – Bet aš esu, kaip jau sakiau... – jis stipriai suėmė lūpomis juodą cigaretę ir giliai užsitraukė. Užsimerkė ir dvi sekundes tiesiog stovėjo ten, tarytum mėgaudamasis. Tada iškvėpė ir iš burnos išsirangė dūmai: – ...policininkas.

Jis numetė cigaretę ant grindų priešais save. Eidamas prie Olego ant jos užmynė. Kilstelėjo galvą. Olegas ūgiu beveik prilygo jam. Haris žiūrėjo vaikinui į akis, šis laikė iškeltą ginklą. Matė, kad kyla gaidukas. Jau žinojo, kuo visa tai baigsis. Jis pastojo kelią, Olegas irgi neturėjo kito pasirinkimo, jie buvo du nežinomieji lygtyje, neturinčioje sprendimo, du dangaus kūnai, skriejantys į neišvengiamą susidūrimą, „Tetris“ kova, kurią gali laimėti tik vienas. Kurią laimės tik vienas. Jis tikėjosi, kad Olegas susipras atsikratyti ginklo, kad pasirinks tą skrydį į Bankoką, kad nieko nepasakos Rakelei, kad nenubus vidurnaktį rėkdamas, apsuptas vaiduoklių, kad susikurs gyvenimą, kurį verta gyventi. Nes jo paties gyvenimas toks nebuvo. Ir jau nebebus. Jis pasiryžo ir žengė dar vieną žingsnį, jautė kūno svorį, juoda vamzdžio akis didėjo. Rudens diena, Olegas dešimties metų, vėjelis kedena jam plaukus, Rakelė, Haris, oranžiniai lapai, o jie spokso į kišeninį fotoaparatą ir laukia savaiminio spragtelėjimo. Vaizdinis įrodymas, kad jie užkopė iki pat viršaus, kad ten buvo, kad pasiekė laimės viršūnę. Olego smilius, baltas ties krumpliais, paspaudžia nuleistuką. Nėra kelio, kuris nuvestų juos atgal į ten, kur buvo. Niekada nebuvo laiko suspėti į tą lėktuvą. Niekada nebuvo jokio lėktuvo, jokio Honkongo, tik mintis apie gyvenimą, kurio nė vienas iš jų nebūtų pajėgęs gyventi. Haris nejautė baimės. Tik liūdesį. Trumputė serija driokstelėjo kaip vienas šūvis ir sudrebino langų rėmus. Jis pajuto fizinį spaudimą, kai kulkos pataikė jam į krū-

tinės vidurį. Dėl atatrankos ginklo vamzdis šoktelėjo į viršų ir trečioji kulka pataikė į galvą. Jis nukrito. Po juo plytėjo tamsa. Ir Haris į ją nugarmėjo. Kol buvo įsiurbtas ir nugrimzdo į vėsinančią beskausmę nebūtį. Pagaliau, pagalvojo jis. Ir tai buvo paskutinė Hario mintis. Kad pagaliau, pagaliau jis bus laisvas.

*

Žiurkė klausėsi. Kai laikrodis išmušė dešimtą kartą ir nutilo, mažylių cypimas tapo garsesnis, o kurį laiką artėjusios policijos sirenos nutolo. Girdėjosi tik silpni širdies dūžiai. Žiurkė miglotai prisiminė parako kvapą ir jaunesnio žmogaus kūną, gulėjusį ir kraujavusį čia, ant tų pačių virtuvės grindų. Bet tai buvo vasarą, gerokai prieš atsirandant mažyliams. Be to, tas kūnas netįsojo taip, kad užstotų angą į gūžtą.

Žiurkė suprato, kad per vyro pilvą prasigraužti daug sunkiau, nei tikėjosi, tad teks ieškotis kito kelio. Tada grįžo ten, kur ir pradėjo.

Vieną kartą krimstelėjo į odinius batus.

Vėl lyžtelėjo metalą, sūroką strypelį, kyšantį tarp dviejų dešinės rankos pirštų.

Užbėgo aukštyn lininiu kostiumo švarku, trenkiančiu prakaitu, krauju ir maisto produktais, tokia jų gausybe, lyg švarkas būtų voliojęsis sąvartyne.

Ir štai – vėl jos, kelios molekulės neįprastai stipraus dūmų kvapo, kuris iki galo neišgaravo. Ir net tos kelios kvapo molekulės graužė akis ir erzino šnerves.

Ji šmurkštelėjo ranka, paskui petimi iki kruvino tvarsčio aplink kaklą, ten iškart išsiblaškė. Tada vėl suciepsėjo mažyliai, ir ji užbėgo ant krūtinės. Dvi skylės krūtinėje skleidė aštrų kvapą. Siera, parakas. Viena skylė žiojėjo ten, kur širdis. Širdžiai sudunksint žiurkė jautė silpną virpėjimą. Vis dar dunksi. Ji nubėgo iki kaktos, lyžtelėjo kraujo, plona srovele tekančio

iš po šviesių plaukų, ir nutipeno mėsingu veidu – akių vokais, nosies sparneliais, lūpomis. Per smakrą tęsėsi randas. Žiurkės smegenys darbavosi taip, kaip darbuojasi labirinte per eksperimentus – stebėtinai racionaliai ir efektyviai. Smakras. Burnos ertmė. Sprandas tiesiai po pakaušiu. Taigi kelias bus ten, kur nugara. Žiurkės gyvenimas – sudėtingas ir paprastas. Darai tai, ką privalai daryti.

Nutvieksta mėnulio šviesos purvina Akerio srovė atrodė kaip per miestą besiranganti aukso gija. Nedaugelis moterų rinkdavosi ištuštėjusius paupio takus, bet Martina pasielgė kaip tik taip. „Švyturyje“ praleido sunkią dieną ir jautėsi pavargusi. Bet gerąja prasme. Tai buvo ilga ir gera diena. Iš šešėlių prie jos prisliūkino vaikinas, žibinto šviesoje pamatė jos veidą, sumurmėjo „labas“ ir dingo.

Rikardas keletą kartų klausė, ar jai nereikėtų, ypač dabar, kai laukiasi, rinktis kito maršruto, bet ji atsakė, kad tai trumpiausias kelias iki Griunerliokos. Ir kad niekam neleis atimti iš jos miesto. Be to, pažįsta daug tų, kurie susirenka po tiltais, todėl čia jaučiasi saugiau negu hipių pilname bare vakarinėje miesto dalyje. Martina praėjo pro traumatologijos punktą ir Skou aikštę. Atsidūrusi prie klubo „Blå“ kažką išgirdo – skubų smarkų batų dunksėjimą į asfaltą. Į ją bėgo aukštas vaikinas. Lėkė tai apšviestais, tai tamsiais tako ruožais. Martina dirstelėjo į prabėgančiojo veidą, klausėsi, kaip šniokštavimas nutolsta jai už nugaros. Tai buvo vienas pažįstamų veidų, vienas tų, kuriuos matydavo „Švyturyje“. Tačiau tų nelaimėlių priguždėdavo tiek daug, ir kartais jai pasidingodavo, kad matė kokį nors žmogų, o kitą dieną bendradarbė papasakodavo, kad jis jau ne vienas mėnuo, o kartais net ir ne vieni metai kaip miręs. Bet dėl kažkokios priežasties tas veidas vėl pažadino mintis apie Harį. Martina niekada su niekuo apie jį nekalbėdavo, ypač su Rikardu. Bet jam atiteko mažutė kertelė giliai širdyje, vietelė, kur ji retkarčiais galėdavo užklysti ir pabuvoti. Ar tai galėjo

būti Olegas? Ar dėl to ji pagalvojo apie Harį? Martina atsisuko. Pamatė nubėgančiojo nugarą. Tarsi padai sviltų, tarsi nuo ko nors spruktų. Bet ji neišvydo nieko, kas jį vytųsi. Netrukus vaikinas pranyko sutemose.

*

Irena dirstelėjo į laikrodį. Be penkių vienuolika. Ji atsilošė kėdėje ir pažvelgė į ekraną virš įlaipinimo vartų. Po kelių minučių pro juos įeis. Tėtis atsiuntė žinutę, kad pasitiks juos Frankfurto oro uoste. Ją pylė prakaitas, skaudėjo visą kūną. Nebus lengva. Bet turėtų pavykti.

Steinas spustelėjo jai ranką.

– Kaip laikaisi, maže?

Irena nusišypsojo. Irgi atsakė spustelėjimu.

Pavyks.

– Ar pažįstam ten sėdinčią moterį? – sušnabždėjo ji.

– Kurią?

– Tą tamsiaplaukę, kuri sėdi viena.

Jiems atėjus, ji jau sėdėjo ten ir skaitė „Lonely Planet“ knygą apie Tailandą. Buvo graži, tokių bruožų, kurių nebjauroja bėgantis laikas. Ir kažką spinduliavo, savotišką vidinę laimę, tarsi sėdėdama ten viena širdyje juoktųsi.

– Aš tai ne. Kas ji tokia?

– Nežinau. Kažką primena.

– Ką?

– Nežinau.

Steinas sukikeno. Saugumą teikiantis, ramus didžiojo brolio kikenimas. Jis vėl spustelėjo sesei ranką.

Pasigirdo ištęstas pyptelėjimas, ir šaltas balsas pranešė, kad prasideda keleivių, skrendančių į Frankfurtą, įlaipinimas. Žmonės pakilo ir sustojo į eilę. Irena sulaikė stojantį Steiną.

– Kas yra, maže?

– Palaukim, kol nebus eilės.

– Bet...

– Nepajėgsiu išstovėti toje eilėje... tarp žmonių.

– Žinoma. Kaip aš pats nesusipratau? Kaip tu?

– Vis dar gerai.

– Gerai.

– Ji atrodo tokia vieniša.

– Vieniša? – perklausė Steinas ir žvilgtelėjo į moterį. – Nesutikčiau. Ji atrodo laiminga.

– Taip, bet vieniša.

– Laiminga ir vieniša?

Irena nusijuokė.

– Ne, aš apsirinku. Gal vienišas yra tas, kurį ji man primena.

– Irena?

– Taip.

– Ar pameni, dėl ko susitarėm? Tik džiugios mintys.

– Taip. Mudu juk ne vieniši.

– Taip, nes mes vienas kitam ištiesiam ranką. Taip bus amžinai, ar ne?

– Amžinai.

Irena įsikibo broliui į parankę ir padėjo galvą jam ant peties. Pagalvojo apie ją suradusį policininką. Jis sakėsi esąs Haris. Ji iš karto pagalvojo apie tą Harį, apie kurį vis pasakodavo Olegas, irgi policininką. Bet iš Olego pasakojimų Irena buvo susikūrusi vaizdą, kad vyras aukštesnis, jaunesnis, galbūt gražesnis už tą bjaurokos išvaizdos vaduotoją. Bet jis lankėsi ir pas Steiną, tad dabar ji jau žino, kad tai tas pats žmogus. Haris Hūlė. Žino ir tai, kad prisimins jį visą gyvenimą. Jo randą, jo žaizdą ant smakro ir storą tvarstį ant kaklo. Ir balsą. Olegas nepasakojo, kad Hūlės toks malonus balsas. Ir staiga ji pajuto nežinia iš kur atsiradusį saugumo jausmą, tam tikrą suvokimą:

Viskas bus gerai.

Dabar ji išvyks iš Oslo ir užvers puslapį.

Negalės liestis prie nieko – nei prie alkoholio, nei prie narkotikų, – jai tai paaiškino ir tėvas, ir gydytojas, pas kurį lankėsi. Fiolino visada kažkur bus, bet ji laikysis atokiai. Visada kažkur bus ir ją aplankęs Gusto vaiduoklis. Ibseno vaiduoklis. Ir visų tų vargšelių, kuriems ji pardavinėjo mirtį miltelių pavidalu. Jie ateis, sugrįš. O po kelerių metų galbūt išbluks. Ir ji parvyks į Oslą. O gal ir ne. Svarbiausia, kad viskas bus gerai. Kad ji susikurs gyvenimą, kurį verta gyventi.

Ji nenuleido akių nuo skaitančios moters. Staiga ši pakėlė akis, tarsi pastebėjusi prikaustytą žvilgsnį. Jai trumpai, bet spindulingai šyptelėjo ir vėl įsigilino į kelionių vadovą.

– Dabar jau keliausime, – tarė Steinas.

– Dabar jau keliausime, – pakartojo Irena.

*

Trulsas Berntsenas važiavo per Kvadratūrą. Riedėjo Muitinės gatve žemyn. Pakilo Princo gatve. Toliau – Rotušės gatve. Jis išėjo iš vakarėlio anksti, sėdo į automobilį ir važinėjo be tikslo. Šįvakar spustelėjo šaltukas, dangus buvo giedras, Kvadratūroje virė gyvenimas. Jam pavymui šūkavo prostitutės, turbūt užuodė testosteroną. Kvaišalų platintojai varžėsi siūlydami žemesnes kainas. Iš stovinčio „Corvette“ automobilio dunksėjo bosai – bum, bum, bum. Tramvajaus stotelėje stovėjo ir bučiavosi porelė. Kažkoks vyras prasegtu plevėsuojančiu švarku piktdžiugiškai kvatodamas atlėkė gatve, o paskui jį skuodė dar vienas vyriškis lygiai tokiu pačiu kostiumu. Prie Karalienės gatvės kampo šmėžavo tik vieni „Arsenal“ marškinėliai. Šito tipelio Trulsas dar nebuvo matęs, turbūt naujokas. Sutraškėjo nešiojamoji radijo stotelė. Ir Trulsą apėmė keista palaima, kraujagyslės prisipildė: dunksi bosai, visuose įvykiuose justi ritmas, o jis sėdi čia ir žiūri, stebi visus tuos mažus sraigtelius, kurie nieko nežino vieni apie kitus, bet verčia mechanizmą

suktis. Tik jis vienas sėdi čia ir stebi visumą. Kaip tik taip ir turi būti. Nes tai – jo miestas.

*

Senamiesčio bažnyčios pastorius atrakino duris ir išėjo į lauką. Pasiklausė, kaip kapinėse ošia medžiai. Pakėlė akis į mėnulį. Gražus vakaras. Koncertas pasisekė, susirinkimas pavyko. Daug geriau, nei rytoj pavyks ankstyvosios mišios. Jis atsiduso. Pamoksle, kurį sakys tuštiems suolams, nagrinės nuodėmių atleidimo klausimą. Jis nusileido laiptais ir patraukė per kapines. Apsisprendė pakartoti tą patį pamokslą, kurį sakė per laidotuves penktadienį. Anot buvusios žmonos, gyvenimo pabaigoje velionis buvo įsipainiojęs į nusikalstamą veiklą, o ir prieš tai gyveno taip nuodėmingai, kad bažnyčioje visiems tektų nusukti akis. Bet jie veltui nerimavo, į laidotuves atėjo tik buvusi žmona su vaikais ir bendradarbė, kuri be paliovos garsiai šniurkščiojo. Buvusi žmona jam prasitarė, kad ta stiuardesė turbūt vienintelė, su kuria velionis nepermiegojo.

Pastorius praėjo antkapį ir mėnulio šviesoje pastebėjo, kad akmuo ištepliotas kažkuo baltu, tad jį nušluostė. Tai buvo Askildo Kato Rudo kapas. Taip pat vadinto Katu Ausyluoju. Nuo seno galiojo taisyklė: kapų sklypelio nuoma baigiasi sulig viena karta, nebent būtų pratęsta. Tačiau dėl nežinomų priežasčių varguolio Askildo Kato Rudo kapas išliko. O kadangi akmuo buvo labai senas, jį imta saugoti. Galbūt koks nors optimistas tikėjosi, kad tai galėtų ką nors sudominti. Paminklas žmogui iš neturtingiausio rytinės Oslo dalies rajono, kur varguolio artimiesiems užteko lėšų tik mažam akmenukui ir – kadangi mokėti reikėjo už kiekvieną iškaltą ženklą – jie teužsakė pirmąsias vardų raides, pavardę, gimimo ir mirties metus ir apsiėjo be teksto apačioje. Vienas specialistas netgi tvirtino, jog tikroji to varguolio pavardė buvusi Riudas, tad jie net ir čia

šiek tiek sutaupė. Legenda pasakojo, kad Askildas Ausylasis vėl bastosi aplinkui. Bet ji labai nepaplito. Askildas Ausylasis nugrimzdo užmarštin ir jam buvo leista – tikrąja to žodžio prasme – ilsėtis ramybėje.

Pastoriui išėjus iš kapinių ir už savęs uždarius vartus, iš šešėlių prie tvoros išniro figūra. Pastorius akimirksniu sustingo.

– Pasigailėkit, – sugergždė elgeta ir atkišo stambų delną.

Pastorius pažvelgė į veidą po skrybėle. Tai buvo senas veidas, išraižytas gilių slėnių. Su stambia nosimi, didelėmis ausimis ir stebėtinai tyromis mėlynomis nekaltomis akimis. Tikrai, nekaltomis. Taip dvasininkas ir pagalvojo, padavęs elgetai dvidešimt kronų ir pėdindamas namų link. Nekaltos mėlynos akys naujagimio, kuriam dar nereikia nuodėmių atleidimo. Ką nors apie tai įtrauks į rytinį pamokslą.

*

Artėju prie pabaigos, tėti.

Sėdžiu ten, Olegas stovi šalia. Abiem rankom spaudžia pistoletą „Odessa", tarsi laikytųsi už jo kaip už šakelės ant bedugnės krašto. Laiko ir rėkia, jam visai pasimaišė protas.

– Kur ji? Kur Irena? Sakyk arba... arba...

– Arba ką, tu apkvaitėli? Tu vis tiek nesugebi naudotis ginklu. Neturi to savyje, Olegai. Esi vienas iš gerų berniukų. Nagi, atsipūsk, tada pasidalinsime doze. OK?

– Nė velnio. Kol nepasakysi, kur ji.

– Ar gausiu visą dozę?

– Pusę. Daugiau nieko nebeturiu.

– Sutarta. Pirma padėk pistoletą.

Idiotas padarė kaip lieptas. Nedaug ko išmoko. Taip pat lengvai apmaunamas kaip ir tada, pirmą kartą, kai ėjom iš grupės „Judas" koncerto. Jis pasilenkė, padėjo keistą ginklą priešais save ant grindų. Mačiau, kad gaidukas pastatytas į padėtį C,

o tai reiškia, kad pasirinkta šaudyti salvėmis. Užtenka lengvai spustelėti nuleistuką, ir...

– Tai kur ji? – paklausė jis ir atsistojo.

Ir dabar, kai neliko į mane atstatyto vamzdžio, pajutau, kaip mane pagauna įniršis. Jis man grasino. Kaip ir mano įbrolis. O yra tik vienas dalykas, kurio nepakenčiu. Kai man grasina. Todėl užuot prakišęs švelnią versiją, kad panelė Danijoje, priklausomybės ligų klinikoje, visiškoje vienatvėje, negali bendrauti su draugais, kurie galėtų ją vėl įtraukti į liūną ir panašiai, aš tik dar pabloginau padėtį. Turėjau pabloginti. Mano kraujagyslėmis teka blogas kraujas. Todėl, tėti, tiesiog prikąsk liežuvį. Turiu omeny, kiek to mano kraujo dar liko, nes didžioji dalis jau telkšo ant virtuvės grindų. Taigi aš kaip koks asilas pabloginau padėtį.

– Pardaviau ją! – išrėžiau. – Už kelis gramus fiolino.

– Ką?

– Prastūmiau ją kažkokiam vokiečiui geležinkelio stotyje. Nežinau, kuo jis vardu ir kur gyvena. Gal Miunchene. Gal kaip tik šią minutę jis sėdi savo bute Miunchene kartu su draugeliu, ir mažulė Irena abiem čiulpia, nes panelytė tokia apkvaitusi, pakilusi taip aukštai į dausas, kad nebežino, kieno tas pimpalas, nes gali galvoti tik apie tą, kurį myli. O jis vardu... – Olegas stovėjo atvipusiu žandikauliu, be paliovos mirksėjo. Kaip ir tąkart, kai ištiesė man penkis šimtus prie kebabinės. Aš suplojau rankomis tarsi koks sušiktas magas: – ...fiolinas!

Olegas ir toliau klapsėjo akimis, toks sukrėstas, kad net nesureagavo, kai mečiausi prie ginklo. Ar bent jau taip maniau.

Nes kai ką užmiršau.

Kad tada jis sekė mane nuo kebabinės, kad susiprato, jog metamfetamino paragauti jam neteks. Kad jis sumanus. Kad irgi moka perprasti žmones. Ar bent jau vagišių.

Turėjau susiprasti. Turėjau pasitenkinti puse dozės. Jis pirmas pačiupo ginklą. Gal tik prisilietė prie nuleistuko. O gaidukas buvo pastatytas į padėtį C. Prieš nugriūdamas ant grindų

pamačiau persigandusias jo akis. Tada viskas nutilo. Girdėjau, kaip jis prie manęs pasilenkia. Girdėjau tylų graudų unkščiojimą, lyg variklis dirbtų tuščiąja eiga, tarsi jis norėtų verkti, bet neįstengtų. Tada jis lėtai patraukė į virtuvę. Tikras narkomanas viską daro, suteikdamas pirmenybę svarbiausiems dalykams. Jis susišvirkštė šalia manęs. Net paklausė, ar noriu pasidalinti. Puiku, bet nebegalėjau kalbėti. Tik girdėti. Ir jam išeinant klausiausi sunkių lėtų žingsnių, tolstančių laiptais.

Tada likau vienas. Vienišesnis nei kada nors gyvenime.

Bažnyčios varpas nutilo.

Rodos, spėjau papasakoti istoriją.

Skauda jau kiek mažiau.

Ar tu čia, tėti?

Ar esi čia, Rufai? Ar laukei manęs?

Beje, prisimenu, ką sakė senis. Kad mirtis išlaisvina sielą. Po šimts, išlaisvina sielą. Velniai žino, gal ir taip. Pažiūrėsim.

Jo Nesbø
Vaiduoklis

Iš norvegų kalbos vertė
Giedrė Rakauskaitė

Redagavo
Dalia Kižlienė

Maketavo
Sigrida Juozapaitytė

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Tiražas 4 000 egz.
Išleido UAB „Baltų lankų“ leidyba
Gedimino pr. 28, LT-01104 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdino spaustuvė
PRINT IT
Gamyklos g. 27, 96155 Gargždai
el. paštas info@print-it. eu
tel. (8 46) 420300
www.print-it.eu

Jo Nesbø (Ju Nesbio, gim. 1960) – vienas geriausių šių laikų kriminalinių romanų rašytojų pasaulyje. Milžiniško pasisekimo jis sulaukė ne tik gimtojoje Norvegijoje, bet ir daugelyje užsienio šalių. Autorius apdovanotas gausybe literatūros premijų, tarp jų „Stikliniu raktu“, „Riverton“, Norvegijos knygų klubo premija, „Bookseller“ prizu, Danijos detektyvų rašytojų akademijos premija, Suomijos detektyvų rašytojų akademijos premija. Jo knygos ne kartą buvo patekusios į tarptautinių bestselerių sąrašus. O šiuo metu pasaulyje parduota daugiau kaip 25 milijonai Nesbø knygų egzempliorių.

Viršelio nuotrauka iš All Over Press

Vasara. Gustas tįso ant grindų viename Oslo butų. Netrukus jis mirs. Bandydamas suvokti, kas įvyko, pasakoja savo gyvenimo istoriją. Lauke skamba bažnyčios varpai.

Ruduo. Buvęs detektyvas Haris Hūlė po trejų metų, praleistų Honkonge, kur stengėsi atsikratyti praeities demonų, atvyksta į Oslą, tikėdamasis leidimo ištirti žmogžudystę. Tačiau byloje jau padėtas taškas. Jauną narkomaną Gustą greičiausiai nušovė draugas per konfliktą dėl kvaišalų. Hariui leidžiama aplankyti nuteistąjį kalėjime. Ir čia jis vėl susiduria su žaizdota savo praeitimi.

Hūlė pradeda bene asmeniškiausios bylos tyrimą. Gusto istorija tęsiasi, o naktinio Oslo gatvėmis klaidžioja vaiduoklis.

Nors tai pati asmeniškiausia Hario Hūlės byla, tačiau Nesbø niekada neleis, jog prasiveržę tėviški Hūlės jausmai Olegui sutrukdytų išsiaiškinti visą tiesą, kad ir kokioms kančioms ji pasmerktų.
PUBLISHERS WEEKLY

Haris Hūlė – geresnis nei kada nors anksčiau.
DAGSAVISEN

Visame pasaulyje pamėgtas detektyvas.
DAGBLADET

ISBN 978-9955-23-795-2

www.baltoslankos.lt